בנק לאומי לישראל בע"מ

וחברות מוחזקות שלו

דוח שנתי 2012

הבנק קיבל את אישור המפקח על הבנקים לפרסם את הדוח הכספי השנתי על בסיס מאוחד בלבד עם תמצית הדוחות של הבנק (לא מאוחד) בבאור 29 לדוחות הכספיים. את הנתונים של הבנק בלבד ניתן לקבל לפי דרישה במשרדי הבנק ברח' יהודה הלוי 34 תל-אביב או באתר האינטרנט www.bankleumi.co.il

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דוח כספי שנתי 2012
תוכן העניינים

עמוד

דין וחשבון של הדירקטוריון

א. כללי

שמות חברי הדירקטוריון 5
שמות חברי ההנהלה 6

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית 8
אסטרטגיה עסקית 20
השליטה בבנק 25
תיאור מגזרי הפעילות 28
אמצעים הוניים והלימות ההון 34
חלוקת דיבידנדים 40

ג. מידע אחר

התפתחויות עיקריות במשק 41
רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות 47
מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים 60
גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים ומדיניות הגילוי 71

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס 73
המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות 90
רכוש קבוע ומתקנים 125
נכסים לא מוחשיים 129
מגזרי הפעילות, פעילויות במוצרים ומרכזי הרווח בקבוצה 130
השקעות:
בחברות מוחזקות עיקריות 184
פעילות חברות כלולות 199
החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם 200
מצב ההצמדה, התקופות לפירעון ומצב הנזילות 261
הליכים משפטיים 265
מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי 269
הסכמים מהותיים 270
תיאור מצב המיסוי 272
משאבי אנוש (הון אנושי) 274
מבנה ארגוני 280

ה. נושאים נוספים

לאומי למען הקהילה - תרומות וחסויות 286
מבקר פנימי 288
בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי 291
שכר נושאי משרה בכירה 292
שכר רואי החשבון המבקרים 296
חברי הדירקטוריון 297

סקירת ההנהלה

תוכן עניינים 305
מאזן מאוחד לסוף השנים 2008-2012 307
דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2008-2012 308
שיעורי הכנסה והוצאה 310
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית 314
סיכון אשראי לציבור לפי ענפי משק 318
חשיפות למדינות זרות 321
מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב-רבעוני 324
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב-רבעוני 325

הצהרה Certification 327
דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי 329
דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים - לבעלי המניות
בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי 330

דוחות כספיים

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים 331
מאזן - מאוחד 332
דוח רווח והפסד - מאוחד 333
דוח על השינויים בהון העצמי - מאוחד 334
דוח על תזרימי מזומנים - מאוחד 336
פירוט הבאורים לדוחות הכספיים - מאוחדים 341

תמצית דוחות כספיים של חברות מוחזקות עיקריות בארץ ובחו"ל 489

בנק לאומי לישראל בע"מ

חברי דירקטוריון הבנק

דוד ברודט, יושב ראש

דוד אבנר

רמי אברהם גוזמן[1]

פרופ' אריה גנס[1]

משה דברת

יהודה דרורי

דורון כהן

מרים (מירי) כץ, עו"ד

יואב נרדי

חיים סאמט, עו"ד[2]

ציפורה סמט

עמוס ספיר

פרופ' אפרים צדקה[1]

פרופ' ידידיה צבי שטרן[1]

פרופ' גבריאלה שלו

(1) נבחר כדירקטור באסיפה הכללית השנתית שהתקיימה בתאריך 1 באוגוסט 2012. כהונתו של מר רמי אברהם גוזמן נכנסה לתוקף בתאריך 1 בנובמבר 2012. כהונתו של פרופ' ידידיה צבי שטרן נכנסה לתוקף בתאריך 30 באוקטובר 2012.
פרופ' אריה גנס ופרופ' אפרים צדקה נבחרו מחדש באסיפה הכללית השנתית של הבנק שהתקיימה ביום 1 באוגוסט 2012.

יצוין כי עד תאריך 15 באוגוסט 2012, כיהנה גב' ציפורה גל-ים כדירקטורית בבנק.

(2) נבחר כדירקטור חיצוני לפי סעיף 239 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, באסיפה הכללית שהתקיימה בתאריך 1 באוגוסט 2012. לתקופה של שלוש שנים והחל מתאריך 10 באוקטובר 2012.

יצוין כי מר ראובן אדלר כיהן כדירקטור חיצוני עד לתאריך 24 ביולי 2012.

בנק לאומי לישראל בע״מ
חברי הנהלת הבנק ותפקידיהם*

רקפת רוסק-עמינח, רו״ח[1]
מנהל כללי ראשי

פרופ׳ דניאל צידון
משנה למנהל הכללי, ראש חטיבת שוקי הון

גדעון אלטמן
סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה לבנקאות מסחרית

יעקב (קובי) הבר[2][7]
סגן מנהל כללי בכיר, ראש החטיבה העסקית

דן כהן
סגן מנהל כללי בכיר, ראש חטיבת משאבי אנוש

מנחם שוורץ, רו״ח[3]
סגן מנהל כללי בכיר, חשבונאי ראשי וראש חטיבת החשבונאות

ד״ר חדוה בר
סגן מנהל כללי, מנהלת סיכונים ראשית, ראש החטיבה לניהול סיכונים

נעמי זנדהאוז, עו״ד
סגן מנהל כללי, יועצת משפטית ראשית, ראש חטיבת הייעוץ המשפטי ומנהלת סיכונים משפטיים

תמר יסעור[4]
סגן מנהל כללי, ראש החטיבה הבנקאית

דן ירושלמי[5]
סגן מנהל כללי, ראש חטיבת תפעול ומחשוב

יואל מינץ[2][6]
סגן מנהל כללי, ראש החטיבה למימון מורכב ונדל״ן

רון פאינרו[7]
סגן מנהל כללי, ראש החטיבה לכספים ולכלכלה

ששון מרדכי
סגן מנהל כללי, מבקר פנימי ראשי וראש חטיבת הביקורת הפנימית

יעל (בן משה) רודניקי, עו״ד
מזכיר הבנק והקבוצה

סומך חייקין
קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק

(1) בתאריך 1 בינואר 2012 הודיעה גב׳ גליה מאור, לדירקטוריון הבנק כי בכוונתה לפרוש מתפקידה כמנכ״ל הראשי של הקבוצה, ברבעון השני לשנת 2012. ביום 30 באפריל 2012, סיימה גב׳ ג. מאור את תפקידה כמנכ״ל ראשי ופרשה מהבנק בתאריך 31 בינואר 2013.
בתאריך 12 בפברואר 2012, מינה דירקטוריון הבנק את גב׳ רקפת רוסק-עמינח כמנכ״ל הראשי של הקבוצה. גב׳ רקפת רוסק עמינח החלה לכהן בתפקיד המנכ״ל הראשי בתאריך 1 במאי 2012, לאחר קבלת הודעתו של המפקח על הבנקים על אי התנגדותו למינוי.
עד תאריך 30 באפריל 2012, כיהנה גב׳ רקפת רוסק עמינח כמשנה בכיר למנכ״ל הראשי וממלאת מקום בהעדרה וכראש החטיבה העסקית

(2) החל מתאריך 1 בינואר 2013, מר יעקב (קובי) הבר מכהן בתפקיד ראש החטיבה העסקית. החל מתאריך 1 במאי 2012 ועד למועד כניסתו של מר הבר לתפקיד ראש החטיבה העסקית, היו כפופים מר יואל מינץ, ראש החטיבה למימון מורכב ונדל״ן, וראשי המערכים בחטיבה העסקית, מר יצחק נאור ומר מלכיאל שחר, ישירות למנכ״ל הראשי.

(3) מר מנחם שוורץ יכהן בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבונאות עד תאריך 31 במרץ 2013. החל מתאריך 1 באפריל 2013, יכהן מר שלמה גולדפרב בתפקיד החשבונאי הראשי וראש חטיבת החשבונאות.

(4) החל מתאריך 1 בינואר 2013, גב׳ תמר יסעור מכהנת בתפקיד ראש החטיבה הבנקאית. עד תאריך 31 בדצמבר 2012 כיהן מר ברוך לדרמן כראש החטיבה הבנקאית.

(5) החל מתאריך 1 במרס 2013, מכהן מר דן ירושלמי בתפקיד ראש חטיבת תפעול ומחשוב. עד לתאריך 31 בדצמבר 2012, כיהן מר יצחק מלאך כראש חטיבת תפעול ומחשוב. החל מתאריך 1 בינואר 2013 ועד כניסתו של מר דן ירושלמי לתפקיד, מר משה וולף כיהן בתפקיד ממלא מקום ראש חטיבת תפעול ומחשוב.

(6) החל מתאריך 1 במאי 2012, מכהן מר יואל מינץ בתפקיד ראש החטיבה למימון מורכב ונדל״ן.

(7) החל מתאריך 1 ביולי 2012, מכהן מר רון פאינרו כחבר הנהלה וסגן מנהל כללי. החל מתאריך 1 בנובמבר 2012, מר רון פאינרו מכהן בתפקיד ראש החטיבה לכספים וכלכלה. עד תאריך 31 באוקטובר 2012 כיהן מר יעקב (קובי) הבר כראש החטיבה לכספים וכלכלה.

* בתאריך 30 ביוני 2012, מר צבי איצקוביץ, משנה למנכ״ל וראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית, סיים את תפקידו ופרש מהבנק בתאריך 31 בינואר 2013.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מוחזקות שלו
דין וחשבון של הדירקטוריון

להלן הדין וחשבון השישים ושניים של בנק לאומי לישראל בע"מ והמאה ואחד עשר של העסק אשר נוסד בשנת 1902. דין וחשבון זה יובא לפני האסיפה הכללית השנתית של הבנק. דין וחשבון זה מסתמך על ניתוח הנתונים הכלולים בדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה ועל נתונים נוספים לפי הצורך. דין וחשבון זה נערך בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

ב. ההתפתחות הכללית של עסקי הקבוצה

תיאור עסקי קבוצת לאומי והתפתחותם הכללית

בנק לאומי וחברות הבנות שלו מהווים את אחת הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל, ומנהלים פעילות שהחלה לפני 111 שנים. קודמתו של הבנק, חברת אנגליא פלשתינה, הוקמה בלונדון בשנת 1902 על ידי אוצר ההתיישבות היהודים ג'ואיש קולוניאל טרסט לימיטד, קודמתה של אוצר התיישבות היהודים בע"מ.[1]

הבנק מוגדר כתאגיד בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, והוא בעל רישיון בנק על פי החוק האמור. כ"בנק" וכ"תאגיד בנקאי" מודרכת ותחומה פעילותו של הבנק במערכת של חוקים, צווים ותקנות, בהם בין היתר, פקודת הבנקאות, חוק בנק ישראל, חוק הבנקאות (רישוי) וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), וכמו כן בהוראות, כללים, הנחיות והבעות עמדה של המפקח על הבנקים.

קבוצת לאומי עוסקת בפעילות בנקאית פיננסית וריאלית מגוונת, בישראל ובעולם. הקבוצה פועלת באמצעות הבנק, חברות בנות וחברות כלולות בפריסה של 278 סניפים הפרוסים ברחבי ישראל, וכן באמצעות 60 סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 17 ארצות ברחבי תבל.

מדיניות הקבוצה בארץ ובעולם היא לתת ללקוחותיה פתרונות בנקאיים ופיננסיים כוללים, שירות מקצועי ברמה גבוהה, לאפשר להם לפעול בערוצי הפצה מגוונים ולהציע להם מגוון רחב של מוצרים, בהתאמה לצרכיהם.

כקבוצה בנקאית מובילה, ובמטרה להשיג רווחיות גבוהה לאורך זמן, לאומי בוחן כל העת את המגמות והשינויים בסביבה העיסקית בה הוא פועל, ומגבש אסטרטגיה המתמודדת עם שינויים אלו.

למימוש האסטרטגיה, הבנק מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים למגזר לקוחות מסוים:

הבנקאות העיסקית מתמקדת במתן שירותים לחברות גדולות ובינלאומיות, הבנקאות המסחרית מתמקדת במתן שירותים לחברות בינוניות (middle market), הבנקאות הפרטית והבינלאומית מיועדת ללקוחות עתירי נכסים הזקוקים לפיתרונות השקעה ברמת מורכבות גבוהה, הבנקאות הקמעונאית מתמקדת במתן שירותים בנקאיים בעיקר למשקי בית ועסקים קטנים, והחטיבה לשוקי הון וניהול פיננסי מרכזת את פעילות כל חדרי העסקאות והנוסטרו

---

[1] אוצר התיישבות היהודים בע"מ הייתה בעלת השליטה בבנק לפני השוואת זכויות ההצבעה בבנק בשנת 1991. בשנת 1993, רוב המניות בבנק הועברו לבעלות המדינה בהתאם לחוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993. ביום 3 בספטמבר 2007, חדלה החברה מלהיות בעלת ענין בבנק.

תחת קורת גג אחת במטרה לשפר ולגוון את השרות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

חלק מהשירותים הפיננסיים ניתנים באמצעות חברות בנות הפועלות בתחומים שונים, כגון: כרטיסי אשראי, משכנתאות (עד למיזוג החברה עם לאומי), וחתמות.

כמו כן, לקבוצה השקעות בתאגידים ריאליים הפעילים בתחומי התשתיות, הנדל"ן בישראל ומחוצה לה, התקשורת והמדיה, האנרגיה, הספנות, המזון, המסחר הקמעונאי והתעשיה הכימית. ניהול תיק ההשקעות הריאליות נעשה באמצעות חברת הבת לאומי פרטנרס בע"מ.

קבוצת לאומי מתמודדת בשוק תחרותי בכל מגזרי הפעילות. המתחרים העיקריים כיום הם בנקים ישראליים אחרים ואולם במגזרי פעילות מסויימים קיימים ומתווספים כל העת מתחרים נוספים, כמו בנקים זרים ומתחרים חוץ בנקאיים, כגון חברות ביטוח וגופים מוסדיים אחרים.

שנת 2012 התאפיינה בהמשך ההאטה הכלכלית בעולם כתוצאה מהרעה נוספת במצב הכלכלי של חלק ממדינות אירופה בעיקר - איטליה, אירלנד, יוון, ספרד ופורטוגל. המשק הישראלי צמח בשיעור ריאלי של כ-3.1% לעומת 4.6% ב-2011. לפרוט ראה בסקירה הכלכלית להלן.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה (מאזניים וחוץ מאזניים*) הסתכם ליום 31 בדצמבר 2012 בסך של 989 מיליארד ש"ח לעומת 898 מיליארד ש"ח בסוף 2011, גידול בשיעור של כ-10.1% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות ובשווי השוק.

* סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות, שווי ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שרותי ניהול תפעולי, משמורת ויעוץ פנסיוני.

להלן נתונים עיקריים:

	ליום 31 בדצמבר				
	2012	2011	2010	2009	2008
נתונים מאזניים (במיליוני ש"ח):					
סך כל הנכסים (סך כל המאזן)	**376,160**	365,854	328,322	321,910	311,008
אשראי לציבור, נטו	**241,264**	241,320	223,981	204,669	213,215
ניירות ערך	**56,408**	47,936	55,791	57,505	44,910
מזומנים ופקדונות בבנקים	**54,621**	53,044	30,052	42,933	33,130
השקעה בחברות כלולות	**2,129**	2,270	1,924	2,178	1,842
פקדונות הציבור	**289,538**	279,404	249,584	250,418	244,783
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**27,525**	29,999	26,939	25,261	20,636
הון המיוחס לבעלי המניות של התאגיד הבנקאי	**24,921**	23,374	23,293	21,532	18,267

סה"כ ההכנסות

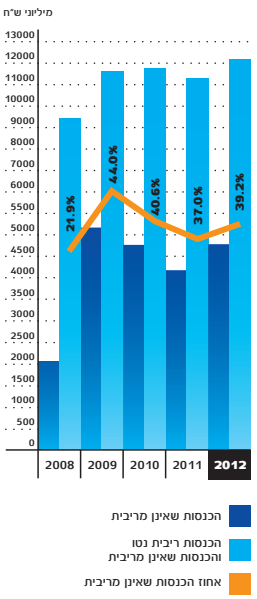

להלן נתונים עיקריים לשנים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2012	2011 (א)	2010 (א)	2009 (א)	2008 (א)
הכנסות, הוצאות ורווח (במיליוני ש"ח):					
הכנסות ריבית, נטו	**7,408**	7,107	6,972	6,511	7,366
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,236**	734	584	1,521	2,145
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**4,774**	4,175	4,767	5,107	2,064
מזה: עמלות	**4,199**	4,116	4,129	3,890	3,881
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**9,100**	8,341	7,961	6,781	7,003
מזה: הוצאות שכר	**5,290**	5,061	4,686	3,896	4,118
רווח לפני מיסים	**1,846**	2,207	3,194	376	3,194
הפרשה למיסים	**811**	418	1,241	1,272	421
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**931**	1,891	2,334	2,089	92
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בש"ח)	**0.63**	1.28	1.58	1.42	0.06

(א) נתוני השנים 2008-2011 סווגו מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1(ד)(1).

הרווח הנקי

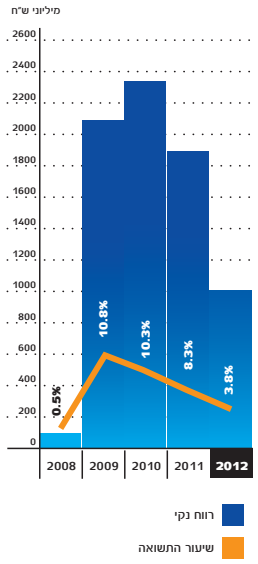

הרווח הנקי למניה

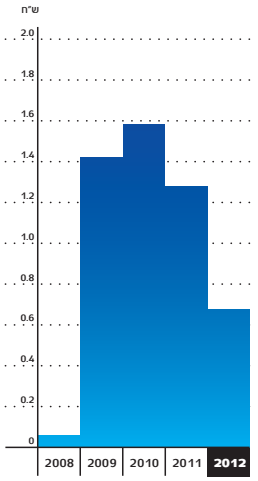

להלן יחסים פיננסים עיקריים ליום 31 בדצמבר 2012 (ב-%):

	2012	2011 (*)	2010 (*)	2009 (*)	2008 (*)
אשראי לציבור, נטו לסך המאזן	**64.1**	66.0	68.2	63.6	68.6
ניירות ערך לסך המאזן	**15.0**	13.1	17.0	17.9	17.0
פקדונות הציבור לסך המאזן	**77.0**	76.4	76.0	77.8	78.7
פקדונות הציבור לסך האשראי נטו	**120.0**	115.8	111.4	122.4	114.8
ההון הכולל לנכסי סיכון לפי באזל 2 (א)	**14.87**	14.34	14.96	13.90	11.34
הון רובד 1 לנכסי סיכון לפי באזל 2	**8.55**	8.07	8.43	8.20	7.35
הון (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה) למאזן	**6.6**	6.4	7.1	6.7	5.9
רווח נקי להון ממוצע (לא כולל זכויות שאינן מקנות שליטה)	**3.8**	8.3	10.3	10.8	0.5
שיעור הפרשה למס מהרווח לפני מסים	**43.9**	18.9	38.9	38.4	149.3
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור נטו	**0.51**	0.30	0.26	0.74	1.01
מזה: הוצאות בגין הפרשה קבוצתית מתוך האשראי לציבור נטו	**0.13**	0.15	0.02	(0.02)	0.03
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך כלל סיכון האשראי לציבור	**0.34**	0.20	0.34		
הכנסות ריבית, נטו לסך המאזן	**1.97**	1.94	2.12	2.02	2.37
סך כל ההכנסות לסך המאזן (ב)	**3.24**	3.08	3.58	3.61	3.03
סך כל ההכנסות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ב) (ג)	**1.23**	1.68	1.77	1.99	1.93
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך המאזן	**2.42**	2.28	2.42	2.11	2.25
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כל הנכסים בניהול הקבוצה (ג)	**0.92**	1.24	1.20	1.16	1.44
רווח נקי לסך כל הנכסים הממוצעים (ג) (ד)	**0.26**	0.56	0.73	0.58	0.03
פער הריבית כולל הכנסות והוצאות ממכשירים פיננסיים נגזרים	**1.29**	1.00	1.22	1.10	1.63
ההוצאות התפעוליות והאחרות (ללא פרישה מוקדמת) מסך כל ההכנסות (ב)	**72.0**	73.9	67.8	58.37	74.26
הכנסות שאינן מריבית להוצאות התפעוליות והאחרות (ללא פרישה מוקדמת)	**54.4**	50.1	59.9	75.31	29.47
הכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (ב)	**39.2**	37.0	40.6	43.96	21.89

* נתוני השנים 2008-2011 סווגו מחדש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1(ד)(1).

(א) הון - בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה ובניכוי השקעות בהון של חברות כלולות והתאמות שונות.

(ב) סך כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.

(ג) כולל פעילות חוץ מאזנית.

(ד) הנכסים הממוצעים הינם סך הנכסים המאזניים המניבים והאחרים.

להלן נתונים עיקריים לתקופות של שלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר:

	2012	2011
הכנסות, הוצאות ורווח (במיליוני ש"ח):		
הכנסות ריבית, נטו	**1,784**	1,679
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**386**	385
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**1,394**	1,203
מזה: עמלות	**1,107**	1,007
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**2,611**	2,121
מזה: הוצאות שכר	**1,314**	1,196
רווח לפני מיסים	**181**	376
הפרשה (הטבה) למיסים	**233**	(246)
רווח נקי (הפסד) לתקופה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**(259)**	618
רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (בש"ח)	**(0.18)**	0.42

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן הרווח הנקי) הסתכם בשנת 2012 ב-931 מיליון ש"ח לעומת 1,891 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 50.8%.

הירידה ברווח הנקי מוסברת בעיקר מגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך 759 מיליון ש"ח מזה כ-400 מיליון ש"ח בגין הוצאות שהיו ועלולות להיות בעניין הלקוחות האמריקאים ו-323 מיליון ש"ח הוצאות בגין פרישה מוקדמת, מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 502 מיליון ש"ח, מגידול בהפרשה למס בסך 393 מיליון ש"ח ומירידה ברווחיות החברות הכלולות בסך 215 מיליון ש"ח. מאידך גידול בהכנסות ריבית, נטו בסך 301 מיליון ש"ח וגידול בהכנסות שאינן מריבית בסך 599 מיליון ש"ח קיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל.

ההפסד ברביע הרביעי של 2012 הסתכם בסך 259 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 618 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה מוסברת בעיקר מגידול בהפרשה למס בסך 479 מיליון ש"ח כתוצאה מרישום מסים נדחים בסך 326 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. מירידה ברווחיות החברות הכלולות בסך 202 מיליון ש"ח, נטו, ומגידול בהוצאות התפעוליות ואחרות בסך 490 מיליון ש"ח, מזה 360 מיליון ש"ח בגין הוצאות שהיו ועלולות להיות בעניין הלקוחות האמריקאיים. מאידך הגידול בהכנסות ריבית נטו בסך 105 מיליון ש"ח וגידול בהכנסות שאינן מריבית בסך 191 מיליון ש"ח קיזזו חלקית את ההשפעות הנ"ל.

עליית הערך של ניירות הערך בתיק הזמין למכירה שנזקפה להון הסתכמה בשנת 2012 ב-713 מיליון ש"ח נטו (לאחר מס) לעומת ירידת ערך בסך 686 מיליון ש"ח נטו (לאחר מס) בשנת 2011.

הרווח הנקי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2012 היה 0.63 ש"ח לעומת 1.28 ש"ח בשנת 2011 ו-(0.18) ש"ח ברביע הרביעי של השנה לעומת 0.42 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

רווח נקי כולל שינויים בקרן הון ניירות ערך זמינים למכירה (רווח כולל אחר), הסתכם ב-1,644 מיליון ש"ח לעומת 1,205 מיליון ש"ח.

בהתבסס על נתוני המערכת הבנקאית ליום 30 בספטמבר 2012 כפי שפורסמו על ידי בנק ישראל חלקה של קבוצת לאומי בסך המערכת הבנקאית היה כדלהלן:

	30.9.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2007
	באחוזים					
סך כל הנכסים	**29.3**	29.6	29.3	29.6	29.3	30.0
אשראי לציבור, נטו	**28.7**	29.2	28.9	28.3	29.1	29.7
פיקדונות הציבור	**29.9**	29.9	29.5	29.9	29.8	30.2
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**23.1**	26.0	34.5	36.6	7.3 (1)	36.5

(1) לאחר נטרול הפסדי בנק הפועלים.

לדיון בתוצאות הכספיות ולפרטים נוספים ראה בפרק ד להלן.

להלן תרומת מרכזי הרווח בקבוצה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי:

	2012		2011	
	היקף ההשקעה	התרומה לרווח הנקי	היקף ההשקעה	התרומה לרווח הנקי
	במיליארדי ש״ח	במיליוני ש״ח	במיליארדי ש״ח	במיליוני ש״ח
הבנק (1)	**13.5**	**330**	9.6	959
חברות בנות בארץ (3) (2)	**4.8**	**562**	7.1	432
חברות בנות בחו״ל	**4.9**	**143**	4.8	395
חברות כלולות	**1.8**	**(104)**	1.8	105
סך הכל	**25.0**	**931**	23.3	1,891

(1) היקף ההשקעה כולל את פעילות בנק לאומי למשכנתאות שמוזג עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012.
(2) תרומה לרווח הנקי כולל את רווחי בנק לאומי למשכנתאות שמוזג עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012.
(3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של לאומי פרטנרס.

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות והשקעות של הבנק:

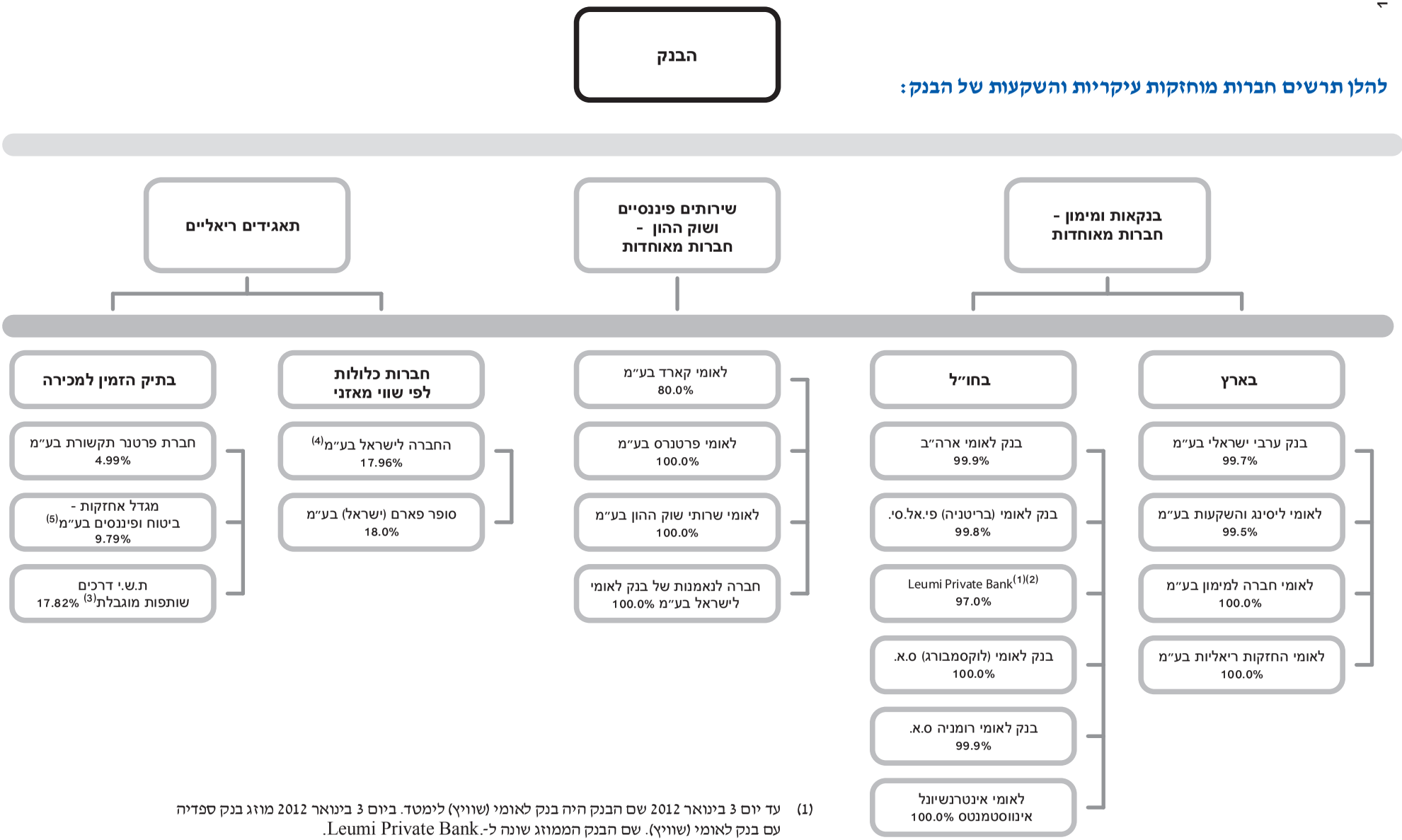

(1) עד יום 3 בינואר 2012 שם הבנק היה בנק לאומי (שוויץ) לימטד. ביום 3 בינואר 2012 מוזג בנק ספדיה עם בנק לאומי (שוויץ). שם הבנק הממוזג שונה ל-Leumi Private Bank.

(2) בזכויות ההצבעה 99.2%.

(3) השותפות רכשה 50% בדרך ארץ היי וויז (1997) בע"מ.

(4) בזכויות הצבעה 18.13%.

(5) ליום 8 בינואר 2013 שיעור ההחזקה הינו 4.71%.

באזל 2 כללי (טבלה 1 - באזל 2):

א. בנק לאומי לישראל בע"מ ("לאומי"), שמשרדו הראשי נמצא בתל אביב, ישראל, הינו חברת האם של קבוצת לאומי.

ב. בטבלה בעמוד הקודם ניתן תרשים, של מבנה הקבוצה וחברות מוחזקות עיקריות.

פרטים נוספים לגביהן ראה להלן בפרק "תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות" וכן בבאור 6 לדוח הכספי.

איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. יחד עם זאת בחישוב ההון הפיקוחי מנוכים מההון החשבונאי מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים וכן ההשקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו (כ-451 מיליון ש"ח).

ג. המגבלות הרגולטוריות העיקריות על העברת אמצעים נזילים בין חברות הקבוצה בארץ ובחו"ל הן:

1. בנק ישראל אינו מגביל הפקדה של פיקדונות על ידי הבנק בחברות הקבוצה בארץ ובחו"ל אולם הטיל מגבלות על השקעות הון וכתבי התחייבות על ידי הבנק בחברות בחו"ל. לכל השקעה מהותית נדרש אישור מראש של בנק ישראל.

2. הוראות הרשויות בארה"ב מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף החשיפות מסוג כלשהו כלפי חברות קשורות. השיעור המירבי של החשיפה לחברה קשורה הוא 10% מהון הבנק בארה"ב, וכלפי הקבוצה עליה נמנה הבנק בארה"ב, השיעור המירבי הינו 20% מהונו.

3. הוראות הרשויות בבריטניה מגבילות את הבנקים המקומיים בהיקף ההפקדות בכל חברה בקבוצה ובכולן יחד בשיעור מירבי של 25% מהון הבנק בבריטניה.

4. הוראות הרשויות בשוויץ מחייבות את הבנק בשוויץ לנכות מההון הפקדות בקבוצה בסכומים העולים על 25% מהון הבנק בשוויץ.

מיזוג בין הבנק לבין בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש")

ביום 9 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את ביצוע המיזוג של בלמ"ש עם ולתוך הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון בלמ"ש את ביצוע המיזוג כאמור. המיזוג בוצע ביום 31 בדצמבר 2012 ("מועד המיזוג"). ראה דיווחים מידיים מיום 10 בספטמבר (אסמכתא 2012-01-234537 ו-2012-01-234585).

על פי הסכם המיזוג, בלמ"ש, שהינו חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק התמזגה עם ולתוך הבנק.

ביום 31 בדצמבר 2012 הושלם המיזוג ונרשם ברשם החברות, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים להשלמתו.

המיזוג שבוצע הינו מיזוג סטטוטורי ובמסגרתו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, תוך חיסולו של בלמ"ש ללא פירוק בהתאם להוראות הפרק הראשון של החלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודת מס הכנסה כך שעם השלמת המיזוג חדל בלמ"ש מלהתקיים.

החל מיום 15 בינואר 2013 בוטל רישיון הבנק של בלמ"ש.

מטרות המיזוג:

המיזוג נועד לתכלית עסקית וכלכלית דהיינו,לאפשר לקבוצת לאומי להעמיק את רמת הסינרגיה הקבוצתית, בין הפעילות הקמעונאית לבין הפעילות בתחום המשכנתאות, ולהרחיב את הפוטנציאל להגדלת הרווח של קבוצת לאומי. מטרת המהלך לאפשר לבנק להעניק ללקוח הקמעונאי הצעת ערך בהתאמה למכלול צרכיו, בין היתר, לאור שיפור ברמת המוצר המוצע ללקוח, תוך שימת דגש על הענקת סל שירותים מגוון ללקוח ותוך צמצום בהוצאות הקבוצה וניצול אפקטיבי יותר של רצפת המכירה.

המיזוג כולל שינוי מבנה שבוצע בשני שלבים :

- בשלב הראשון העבירה החברה לנאמנות את החזקותיה בבלמ"ש (0.84%) לבנק, וזאת ללא תמורה ובהתאם להוראות סעיף 104ג לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 ("הפקודה").

- בשלב השני, בוצע מיזוג סטטוטורי בין הבנק לבלמ"ש, ולפיו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, בהתאם להוראות סעיף 103ב לפקודה, תוך חיסולו ללא פרוק של בלמ"ש, והכל בהתאם להוראות הפרק הראשון בחלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודה.

במסגרת המיזוג הוסבו כל העובדים של בלמ"ש לעובדי הבנק וכן הועברו לבנק כל ההתחייבויות של בלמ"ש בגין העובדים המועברים וזאת בהתאם להוראות סעיף 103טז לפקודה.

במסגרת שינוי המבנה לא ניתנה ולא תנתן תמורה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, בין בכסף ובין בשווה כסף, לאף אחד מהצדדים המעורבים.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בדוח הדירקטוריון להלן בעמוד 60.

החלטת רשות המיסים מיום 10 בספטמבר 2012

ביום 10 בספטמבר 2012 ניתנה החלטת רשות המיסים, ("החלטת המיסוי"), המאשרת כי פרטי תוכנית המיזוג כפי שנמסרו בבקשה שהוגשה לרשות המיסים, ובכפוף לקיום התנאים המפורטים בפקודה ובהחלטת המיסוי, עומדים בתנאים הקבועים בסעיפים 103ג ו-104ג לפקודה. עיקרי החלטת המיסוי הם :

1. לגבי העברת מניות בלמ"ש מהחברה לנאמנות לבנק -

1.1. העברת המניות לידי הבנק לא תתחייב במס במועד שינוי המבנה, וזאת בהתאם להוראות סעיף 104ג לפקודה, ובכפוף להגשת טפסים ומסמכים כנדרש בסעיף 104ז לפקודה תוך 30 יום מיום מתן החלטת המיסוי ובכפוף לעמידה בכל תנאי חלק ה-2 לפקודה ובתנאים המפורטים בהחלטת המיסוי. הטפסים הנדרשים בסעיף 104ז הוגשו כנדרש.

1.2. מועד העברת המניות נקבע ליום 31 בדצמבר 2012.

1.3. העברת המניות תבוצע ללא תמורה. במידה ויתברר כי ניתנה תמורה כלשהי, במישרין או בעקיפין, תמורת העברת המניות, לרבות בדרך של חיוב וזיכוי בין חברות, החלטת המיסוי תיחשב כבטלה למפרע.

1.4. במכירה ראשונה שלא בפטור ממס של מניות החברה לנאמנות שיהיו קיימות במועד העברת המניות, המחיר המקורי של מניות החברה לנאמנות יהיה אפס, ומועד רכישתן יהיה מועד העברת המניות.

1.5. בגין העברת המניות לא יידרש הפסד כלשהו בבנק ו/או בכל צד קשור לו.

2. לגבי המיזוג -

2.1. מועד המיזוג נקבע ליום 31 בדצמבר 2012.

2.2. לא יוקצו בשל המיזוג זכויות חדשות בבנק לבעלי המניות בו ו/או לחברה לרישומים של הבנק. לפיכך, בעת מכירת מניות של הבנק לא תיווסף למחיר המקורי של המניות כאמור עלות ההשקעה במניות בלמ"ש (לרבות בשל האחזקה ב-0.84% על ידי החברה לנאמנות). עלות ההשקעה תבוטל ולא תותר בדרך כלשהי לצרכי מס, במישרין או בעקיפין. כמו כן, על הנכסים המועברים לבנק במסגרת המיזוג יחולו הוראות סעיף 103ה לפקודה, ולא ייוחס להם סכום נוסף מעבר למחירם המקורי.

2.3. לא יותרו לצרכי מס כל הוצאה ו/או הפסד כלשהו בידי הבנק ו/או צד קשור לו בשל המיזוג.

2.4. כל הוצאה או ניכוי שנצברו בבלמ"ש עד למועד המיזוג ולא הותרו לצרכי מס עד למועד זה ("ההוצאות"), ואילו היו מותרים בניכוי היה נוצר הפסד למועד המיזוג, ייחשבו כחלק מהפסדי בלמ"ש ו/או הבנק, לפי העניין, עד למועד המיזוג, ויחולו עליהם הוראות סעיף 103ח לפקודה, כל זאת אם הותרו בניכוי לצרכי מס בתוך שנתיים ממועד המיזוג.

לעניין זה, "הוצאה או ניכוי שנצברו" - לרבות הפרשות ו/או התחייבויות כלשהן שלא הותרו בניכוי לצרכי מס, אשר במידה והיו מותרות בניכוי לצרכי מס במועד

המיזוג, היו יוצרות הפסד, למעט חובות פגומים כפי שנקבעו בהסכם עקרונות חובות פגומים מיום 14 בפברואר 2012.

הובהר, כי אין בהוראת סעיף זה לגרוע מהוראות סעיף 103ח לפקודה. האמור לעיל הינו רק לעניין חלוקת ההפסדים ואופן קיזוזם ואין בו כדי לקבוע האם תותר ההוצאה, הניכוי או הקיזוז לצרכי מס, נושאים שיכול וייבחנו על ידי פקיד השומה.

2.5. אם יתברר כי לא נתקיים במועדו תנאי מהתנאים הקבועים בסעיף 103ג לפקודה, יחוייבו הבנק ובלמ"ש במיסים ובתשלומי החובה שניתן להם פטור מהם, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד המיזוג ועד מועד התשלום, והכל בהתאם להוראות סעיף 103י לפקודה. במקרה כאמור, תוגש לפקיד השומה מיד בסמוך למועד ההפרה, הערכות שווי מומחה של בלמ"ש למועד המיזוג בהתאם לכללי מס הכנסה (בקשה לאישור מראש לתכנית מיזוג), התשנ"ה-1995. להערכת השווי כאמור יידרשו אישורו והסכמתו של פקיד השומה.

2.6. הבנק מתחייב להודיע למנהל מיסוי מקרקעין על מתן החלטת מיסוי זו, הכוללת בין השאר את העברת נכס המקרקעין שבבעלות בלמ"ש (ברחוב מונטיפיורי 37-31 בת"א) ולשלם מס רכישה בשיעור של 0.5%, בתוך 40 יום ממועד המיזוג.

2.7. הבנק ובלמ"ש מתחייבים להעביר למנהל מיסוי מקרקעין, תוך 30 יום ממועד המיזוג, הערכת שווי של זכויות נכס המקרקעין שבבעלות בלמ"ש.

2.8. הבנק מתחייב להעביר, תוך 30 ימים מתום שנתיים ממועד שינוי המבנה, אישור למנהל מיסוי מקרקעין, כי עמד בכל תנאי חלק ה-2 לפקודה, ובתנאי החלטת המיסוי.

2.9. החלטת המיסוי מותנית בקיומם המלא של יתר התנאים הקבועים בפקודה ובהחלטת המיסוי, לרבות התנאים אשר מתייחסים לתקופה הנדרשת, כהגדרתה בסעיף 103 לפקודה, אשר תחילתה במועד המיזוג.

3. לגבי העברת עובדי בלמ"ש לבנק -

3.1. אושרה העברת העובדים על פי הוראות סעיף 103טז לפקודה.

3.2. אושרה העברת הבעלות בכל הקופות המועברות על שם העובדים המועברים מבלמ"ש לבנק, בפטור מניכוי מס במקור על פי תקנה 2(א)(6) לכללי מס הכנסה (פטור ממס בשל העברה ושינוי ייעוד של כספים בקופות גמל), התש"ן-1990.

3.3. על העובדים המועברים יחול רצף בזכויות לפיצויים כאמור בסעיף 103טז לפקודה, ובעת פרישתם מהבנק, תובא בחשבון לעניין חישוב הפטור על מענקי הפרישה תקופת עבודתם בבנק ובבלמ"ש.

3.4. במקרה שבו עובד שפרש קודם למועד המיזוג, או עקב המיזוג, קיבל מענק פרישה פטור מבלמ"ש לפי הוראות סעיף 9(7א) לפקודה, וחזר לעבוד בבנק בתוך שישה חודשים ממועד הפרישה, יראו את מענק הפרישה שקיבל העובד האמור כשכר עבודה, ובמקרה זה הבנק ינכה את המס כמתחייב.

3.5. כל תשלום לעובדים בחברות המתמזגות הנעשה עקב המיזוג כאמור, ייחשב כהכנסת עבודה וינוכה ממנו מס בהתאם לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה ותשלום מס מעסיקים), התשנ"ג-1993.

4. הבהרות כלליות -

4.1. הבנק ובלמ"ש התחייבו לכלול בדוחות הכספיים ובדוחות ההתאמה לצרכי מס, באור לעצם ביצוע שינוי המבנה, ובו יפורטו תנאי החלטת המיסוי. הבאור מוצג החל מהדוחות הראשונים המפורסמים לאחר מתן החלטת המיסוי.

4.2. אין בהחלטת המיסוי משום עשיית שומה ו/או אישור לעובדות שהוצגו על ידי הבנק. העובדות שהוצגו כאמור, יכול ותיבדקנה על ידי פקיד השומה.

4.3. הובהר כי החלטת המיסוי ניתנה על סמך המצגים והמסמכים שהוצגו בפני רשות המיסים בכתב ובעל פה, לרבות אלה המפורטים בהחלטת המיסוי, ובכפוף לתנאים הקבועים בחלק ה-2 לפקודה. החלטת המיסוי תבוטל למפרע, באם יתברר כי הפרטים והעובדות שנמסרו במסגרת הבקשה אינם נכונים או אינם מלאים באופן מהותי, או שיתברר כי פרטים מהותיים שפורטו לא נתקיימו או כי התנאים שהתנתה רשות המיסים בהחלטת המיסוי לא נתקיימו.

4.4. לא יותרו בניכוי, בין במישרין ובין בעקיפין, לצדדים המשתתפים בשינוי המבנה המפורט בהחלטת המיסוי ו/או לצד הקרוב אליהם, כל הוצאות הכרוכות, במישרין ו/או בעקיפין בשינוי המבנה, לרבות הוצאות משפטיות, ביקורת, מומחים, יועצים ואגרות למיניהם, כניכוי או כהוצאה לפי סעיף 17 לפקודה.

4.5. הבנק ובלמ"ש התחייבו, ביחד ולחוד, לאשר בכתב למחלקת מיזוגים ופיצולים ברשות המיסים ולפקיד השומה, בתוך 30 ימים ממועד קבלת החלטת המיסוי, כי הן מסכימות לקבל את כל תנאי החלטת המיסוי, ככתבם וכלשונם, וללא הסתייגות. אישורים כאמור נמסרו כנדרש.

אסטרטגיה עסקית

החזון של לאומי

הנהלת לאומי גיבשה אסטרטגיה עסקית, רב שנתית, המבוססת על החזון המעודכן:

- להיות קבוצה בנקאית יציבה, המספקת את צרכיהם הפיננסיים של כלל לקוחותיה, תוך התבססות על ערכים של הוגנות, שקיפות, מקצועיות וחדשנות.
- להיות הקבוצה הבנקאית הרווחית ביותר בישראל (במונחי תשואה מותאמת סיכון) לאורך זמן, הפועלת לייצר ערך למחזיקי העניין בה.
- להיות הבחירה הראשונה של עובדיה, בהיותה מקום עבודה מבוסס ויציב, הדואג למשאב האנושי ומעודד מצוינות.
- להיות קבוצה בנקאית המקיימת ממשל תאגידי תקין, אחראית חברתית, מעורבת ותורמת לרווחת הקהילה בה היא פועלת.
- להיות קבוצה ישראלית בעלת נוכחות בינלאומית, התואמת את צרכי לקוחותיה.

תנאי הרקע

הסביבה העסקית והתחרותית בה פועל הבנק מורכבת ומושפעת מגורמים אקסוגניים מגוונים. השווקים הפיננסיים בעולם ובישראל, רגולציה בארץ ובחו"ל ומגמות שונות בנושאי טכנולוגיה וטעמי לקוחות משפיעים על פעילות הקבוצה ועל האסטרטגיה הנגזרת כתוצאה מכך.

סביבה מקרו כלכלית

המצב בעולם

המגמות שליוו את הסביבה המקרו כלכלית בשנים האחרונות, מגמות שלאחר משבר המתאפיינות בחוסר וודאות, תחזיות צמיחה פסימיות בכלכלות המערב, ושינויים בשיווי המשקל העולמי, רק הלכו והתעצמו בשנת 2012.

מידת הפסימיות הגבוהה יחסית לגבי התחזית הכלכלית הגלובלית נותרה בעינה, זאת בהשפעה של שילוב של גורמים ובהם ההרעה המתמשכת של משבר החובות האירופאי והביצועים החלשים של המדינות המתעוררות הגדולות ובפרט סין, הודו וברזיל יחסית לעבר. על רקע זה תחזיות הצמיחה העולמיות הופחתו ושיעור הצמיחה של התוצר הכלל עולמי היה כ-3% בשנת 2012, זאת בהשוואה לכ-5% לשנה בשנים 2004-2007, 5.1% ב-2010 ו-3.7% ב-2011. השונות הרבה של קצב הצמיחה בקרב מדינות העולם השונות נמשכה, עם צמיחה בשיעור של כ-1.3% בשנה בלבד במדינות ה-OECD בשנת 2012, לעומת כ-5% במדינות הפחות מפותחות, שאינן חברות ב-OECD. במבט ל-2013 לא צפויה האצה של ממש בצמיחה הכלכלית, תוך שאירופה ממשיכה להיות במיתון, או על סף מיתון, וארה"ב צומחת, אך עדיין בקצב נמוך יחסית מן הפוטנציאל.

המצב בישראל

על פי אומדן הלמ"ס, התוצר עלה בשנת 2012 ב-3.3% ותוצר הסקטור העסקי עלה בשיעור של 3.2%. ההאטה בקצב התרחבות התוצר בישראל בהשוואה ל-2010-2011 משקפת את השינויים לרעה בתנאי הכלכלה העולמית, מידה רבה יותר של זהירות מצד משקי הבית והפירמות וכן את השפעותיהן הנקודתיות של מגבלות המימון הרלוונטיות לחלקים מסוימים מן הסקטור

העסקי בישראל. המשך התמתנות קצב הצמיחה, יחד עם המשך רמת אי הוודאות הגבוהה והתגברות הרגולציה מהווים אתגרים רבי משמעות לסביבה העסקית בה פועל לאומי.

התגברות הרגולציה

השפעת הרגולציה על ענף הבנקאות מעמיקה ומתרחבת בארץ ובעולם. המשבר הפיננסי העצים עוד יותר את כוחה של הרגולציה והפיקוח על כל היבטיו והפך נדבך מרכזי בייצוב המערכת הפיננסית.

לצד הפעילות הרגולטורית המקומית, מושפעים הבנקים גם על ידי הרגולציה העולמית. בשנת 2011 פורסמו הוראות באזל 3, המקשיחות עוד יותר את דרישות הלימות ההון ומוסיפות דרישות נוספות לשמירה על נזילות. חוקים נוספים שפורסמו משפיעים על מודל הבנקאות הבינלאומית, כדוגמת חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שחוקק בארה"ב ומחייב בנקים בעולם, ובהם הבנקים בישראל, לדווח על חשבונות ונכסים של לקוחות אמריקאים. בנוסף מורגשת התגברות באכיפת חקיקה של מדינות שונות על פעילות חוצת גבולות ועל פעילות מול תושבי חוץ.

הלחץ הציבורי ומאפייני הסביבה המקרו-כלכלית מביאים בנוסף ליוזמות בהיקף חסר תקדים מצד הרגולטורים בישראל, יוזמות מרכזיות הכוללות את ועדת זקן לעידוד התחרות, שהובילה להחלטות שיישומן בעל משמעות רבה לפעילות הבנקים, את חוק הריכוזיות שעבר בקריאה ראשונה ואם יתקבל עשוי לגרור בשנים הקרובות שינויים בבעלות ובשליטה על גופים פיננסיים וריאליים וביכולת של הבנקים להשקיע בגופים ריאליים ואת הרפורמה שמקדמת הרשות לניירות ערך להפחתת והגבלת עמלות ההפצה.

בנוסף למגבלות על צד ההכנסות, הגברת הרגולציה יוצרת הכבדה מהותית על הבנקים בצד העלויות והתשומות הניהוליות הנדרשות לשם הערכות מוקפדת וציות להוראות.

כמו כן, לרגולציה השפעה על התחרות והצמיחה של מערכת הבנקאות בישראל, מאחר שהיא מטילה על הבנקים מגבלות על יכולתם להרחיב פעילות באמצעות רכישות ומיזוגים או להיכנס לתחומי פעילות חדשים.

סביבת הצרכן

הצרכן כיום, אף יותר מבעבר, מצפה לזמינות, בהירות, פרסונליזציה ותקשורת רב ערוצית באינטראקציה עם הבנק. הוא בעל מודעות צרכנית גבוהה ומחובר לצרכנים אחרים, בעיקר באמצעות הרשתות החברתיות, והוא מודע גם לחוויית הקנייה שלו, דבר המקנה לו ידע וכוח מיקוח רב.

המחאה החברתית שפרצה בקיץ 2011 העלתה את המודעות לאפשרויות ההשפעה העומדות כיום בפני הצרכנים, הן בקרב הצרכנים עצמם והן בקרב ארגונים במשק, ונראה כי תוצאותיה ימשיכו להשפיע על הסביבה העסקית גם בשנת 2013.

סביבת התחרות

בנקים מקומיים

בשנת 2012 נמשכה המגמה של עלייה ברמת התחרות בכל מגזרי הפעילות הבנקאיים. הבנקים המקומיים ממשיכים לפעול לגיוס לקוחות חדשים ולהגדלת היקפי הפעילות, וממקדים מאמצים לזיהוי מוקדי רווחיות ומנועי צמיחה עתידיים, לפיתוח כלים טכנולוגיים לשיפור חווית הלקוח, להקמת מודלי שירות רב-ערוציים חדשים וכן לשיפור היעילות התפעולית שלהם.

מתחרים חוץ בנקאיים

- הלוואות על ידי גופים מוסדיים - למרות שבהיקפי המימון על ידי שוק ההון נרשמה סטגנציה בשנים האחרונות, הרי שבמקביל, בשנים האחרונות החלה מגמה של גידול מאסיבי בהלוואות של גופים מוסדיים למגזר העסקי, לרוב לטובת פרויקטים ספציפיים. הלוואות אלו מאופיינות בהיקפים גדולים ועל כן מיועדות ברוב המקרים לחברות גדולות. על רקע הגידול בהיקפי הפעילות, הצהירו במשרד האוצר על הקמת ועדה לצורך הסדרת הפעילות מתוך רצון "להגן על כספי החוסכים". הועדה תפעל במטרה להגדיר כללים לפעילויות הכרוכות במתן הלוואות החל משלב העמדת הלוואה, שלב הטיפול השוטף ושלב הפירעון.
- פעילות בשוק ההון ובברוקראז' - באופן מסורתי, עיקר התחרות בתחומי פעילות אלו הינה מצד בתי השקעות וגופים מנהלים נוספים (קופות גמל, קרנות השתלמות, ביטוח ועוד). התחרות מתמקדת הן בלקוחות המוסדיים, הן בחברות ולקוחות עסקיים והן בלקוחות אמידים/בנקאות פרטית. בשנים האחרונות החלו הבנקים לבסס בחזרה את מעמדם בתחום, בעיקר אל מול לקוחות מוסדיים ועסקיים, לאור יכולתם להציע ללקוחות הצעת ערך כוללת, כאשר מגמה זו נמשכה גם בשנה החולפת.
בקרב בתי ההשקעות ניכרת מגמת קונסולידציה, כאשר בתי השקעות מתמזגים ומספרם בשוק ממשיך להצטמצם. ההערכה היא שלאור השחיקה בשיעורי הרווחיות של בתי ההשקעות מפעילותם המסורתית הם עשויים לחפש אפיקי פעילות חדשים, ואף להתמודד בצורה ישירה ומהותית יותר בתחומים שנשלטו באופן מסורתי על ידי הבנקים.
- שחקנים מבוססי טכנולוגיה - בשנים האחרונות עם התרחבות השימוש בטכנולוגיה מתקדמת על ידי הצרכנים (בעיקר במכשירי טלפון נייד חכמים) הולך ומתרחב היצע ואיכות המיזמים/פיתוחים שמציעים שירותים פיננסיים מבוססי טכנולוגיה מתקדמת. מיזמים אלו לא מהווים תחרות כוללת אל מול הבנקים המסורתיים, אך בהחלט מאיימים לנגוס בחלקם של הבנקים בתחומי פעילות מסוימים - תשלומים, העברת כספים, השקעות פיננסיות וסחר בני"ע, הלוואות, חסכונות ושירותי ניהול פיננסי.

האסטרטגיה של לאומי

לצורך מימוש חזון לאומי ובהתאם לשינויים בסביבה העסקית, הציבה קבוצת לאומי בשנת 2011 עשרה יעדים אסטרטגיים רב שנתיים על מנת ליצור ערך לכל מחזיקי העניין שלה. ניתוח המגמות והשינויים שחלו בשנה האחרונה בסביבת הפעילות הקרובה והרחוקה, מיפוי יכולות לאומי והבנת האתגרים המרכזיים בכל קו עסקים מרכזי של הקבוצה הובילו לבחינה מחודשת של היעדים שהוגדרו בשנת 2011 ולעדכונם לתשעה יעדים כמפורט בהמשך.

על אף שלאומי שואף להתאים את פעילותו לאסטרטגיה שלו, ולהשגת מצוינות בכל התחומים שהוזכרו לעיל, מטבע הדברים בתכנון אסטרטגי קיימת מידה לא מעטה של אי וודאות. הגשמת התכנון האסטרטגי תלויה בגורמים משתנים רבים, ובהם : מצב השווקים בישראל ובחו"ל,

בפרט לאור השלכות המשבר הכלכלי, המצב הבטחוני, וכן השפעות מתמשכות של השינויים הרגולטוריים, אשר עדיין לא ניתן לומר בוודאות מה יהיה היקפם ומיקודם בטווח של שנים.

על מנת להבטיח המשך צמיחה ורווחיות לטווח הארוך, לאומי ממקד את מאמציו האסטרטגיים ומשאביו ההוניים, האנושיים והניהוליים בתחומים עסקיים המניבים תשואות ורמות רווחיות גבוהות יותר, ובמקביל פועל לשיפור הרווחיות בתחומים בעלי רווחיות נמוכה יותר. בנוסף, לאומי משקיע בבניית יכולות על מנת להבטיח ביצועים טובים גם בטווח הארוך.

היעדים האסטרטגיים העיקריים של לאומי כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון:

1. למצב את לאומי כחוד החנית של הבנקאות הקמעונאית בישראל, תוך מיקוד בהגדלת נתח שוק במגזרי צמיחה ועסקים קטנים, זאת תוך התבססות על מודל תפעולי יעיל וממוקד ייעוץ ומכירה ועל תשתיות טכנולוגיות מתקדמות וחדשניות.

2. להרחיב את היקף ומגוון הפעילויות של לאומי מול הלקוחות המוסדיים באמצעות יישום מודל ניהולי ממוקד התואם את צרכיהם הייחודיים של לקוחות אלה.

3. לשפר באופן משמעותי את הגמישות בניהול המשאב האנושי תוך התאמת המצבה לצרכי הארגון וכן ייעול מערכי ה-IT, הרכש, הבינוי והתחזוקה.

4. לטפח את המשאב האנושי בקבוצה באמצעות ניהול מיטבי של איוש והטמעת ערכים של מצוינות ושקיפות, לאורך זמן ובהתאמה לסביבה המשתנה.

5. לשמר את מעמדו המוביל של לאומי בתחום הבנקאות המסחרית באמצעות שדרוג הצעת הערך הכוללת והמבדלת, בין השאר על ידי פיתוח כלים ותשתיות טכנולוגיות מתקדמות.

6. לחזק את הפעילות הבינלאומית תוך מיקוד בהעלאת רווחיות השלוחות הקיימות והתאמת פעילות הבנקאות הפרטית הבינלאומית לשינויים בשוק.

7. להמשיך את שדרוג יכולות ניהול, מדידת ותמחור הסיכון בקבוצה, תוך המשך פיתוח שיטות ומודלים מתקדמים והתייעלות בנכסי הסיכון, שיבטיחו מוכנות הבנק לאתגרים בסביבת הסיכון והרגולציה המשתנה ורווחיות יציבה לאורך זמן.

8. למצות את פוטנציאל הסינרגיה הקבוצתית תוך הטמעת תרבות ארגונית של שיתוף פעולה והגברת המיקוד והמדידה הניהולית, במטרה להבטיח גמישות רבה יותר ביכולת להתמודד עם מצבים משתנים.

9. להרחיב את הדיאלוג בין לאומי ללקוחותיו, להגדיל את שביעות רצונם ולפתח את המודעות החברתית של הבנק ועובדיו.

מימוש האסטרטגיה של הקבוצה, מבוצע בהתאמה לתאבון הסיכון, שאושר על ידי הדירקטוריון, תוך שימוש בתהליכים וכלים מתקדמים לניהול סוגים שונים של סיכונים והשלמת ההערכות לדרישות רגולטוריות לרבות באזל 3.

לפירוט גורמי הסיכון בפעילות הקבוצה ראה בעמוד 205.

יעדי הקבוצה הותאמו לקווי העסקים בהם לאומי פועל והמפורטים בהמשך. כל קו עסקים מתמחה בפלח שוק מוגדר ומטרתו לייצר יתרון יחסי בקרב קהלי המטרה שלו.

חסכון והתייעלות

נדבך מרכזי בתכנית העבודה של קבוצת לאומי לשנים הקרובות, הינו תכנית התייעלות שמטרתה להביא לחסכון מהותי בהוצאות התפעוליות של הקבוצה, ולשיפור יחס היעילות שלה. התכנית כוללת צעדים בתחום משאבי אנוש וכן בתחומי הוצאה מהותיים אחרים ובכלל זה:

- צפי לקיטון במצבה המתבסס על פרישה וצמצום קליטת עובדים, שהינו פועל יוצא של צעדי התייעלות וצעדים מבניים דוגמת פרויקט "מתקדמים ביחד" שבמסגרתו הועברו פעילויות Back office מהסניפים למרכזי מומחיות.
  צעדי ההתייעלות והקיטון במצבה, יאפשרו גם צמצום מקביל בשטחי הבנק ובהוצאות בגינם באמצעות מכירת נכסים שהתייתרו או פינוי שכירויות.

- בנוסף לצמצום שטחי הבנק, ינקטו צעדים לניצול שטחים אפקטיבי ובכלל זה בחינת מיקום אתרי הבנק לצורך אופטימיזציה של שכר דירה וארנונה.

- ריסון ההוצאות השוטפות וההשקעות בכל בסיסי ההוצאה, תוך פגיעה מינימלית בעסקים.

- שיפור תהליכים כולל ייעול תהליכי רכש, הפחתת תכולות וכן יצירת תהליך אחיד ברמת הקבוצה.

מימוש תכנית ההתייעלות עשוי להיות כרוך בשינויים, בין היתר, עקב התפתחויות כלכליות בארץ ובעולם, שינויים בסביבה העסקית ושינויים בחקיקה וברגולציה.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בדוח הדירקטוריון להלן בעמוד 60.

השליטה בבנק

בנק בלא גרעין שליטה

ביום 19 במרס 2012 פורסם חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012. החוק תיקן את חוק הבנקאות (רישוי), את פקודת הבנקאות ואת סעיף 37 לחוק ניירות ערך (להלן: "**התיקון**"). מטרתו העיקרית של התיקון הינה התאמת הדין למסגרת הפיקוח הנדרשת למקרה של תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (תאגיד בנקאי אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי חוק הבנקאות), ובכלל זה הצעת דירקטורים, מינויים וכהונתם בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

ביום 23 במרס 2012, הסתיימה כהונתה של ועדת המניות של הבנק אשר הוקמה מכח חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "**חוק המניות הבנקאיות**") ואשר הוסמכה לעשות שימוש מטעם המדינה ועבורה בזכויות ההצבעה מכוח החזקות המדינה בבנק. לאור התיקון, הרי שהחל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כבנק בלא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

משהפך הבנק לבנק בלא גרעין שליטה, הרי שמי שרשאי להציע לאסיפה הכללית מועמדים לבחירה כדירקטורים, הינם רק אלה: ועדה סטטוטורית שהוקמה במסגרת התיקון להצעה ולמינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי; וכן בעל מניות המחזיק מעל 2.5% מאמצעי השליטה בבנק (כהגדרתו בתיקון - "מחזיק מהותי") או "חבר מחזיקים" של בעלי מניות. על מועמד לכהונת דירקטור בבנק לעמוד בשורה של תנאים, מגבלות וסייגים הקבועים בדין והמבטיחים כי אין לו זיקה לבנק ו/או לבעלי מניות המחזיקים מעל 2.5% מאמצעי השליטה בבנק. בנוסף, בעל מניות המחזיק מעל 1% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבנק חייב בדיווח לבנק ולמפקח על הבנקים על החזקותיו, והבנק חויב בדיווח לציבור על כל בעל מניות המחזיק מעל 2.5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבנק. חובת הדיווח לציבור תחול גם לגבי בעל מניות המחזיק יותר מ-1% ועד 2.5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבנק, אם בעל המניות הנ"ל הסכים לפרסום לציבור כאמור, ואם לא הסכים לכך, הוא לא יהיה רשאי לחבור לחבר מחזיקים לצורך הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים לאסיפה הכללית. לדווח על החזקות בבנק ראה דוח כאמור, מיום 5 באפריל 2012 מס' אסמכתא 2012-01-095220, דווח מיום 25 באפריל 2012 מס' אסמכתא 2012-01-109203, דווח מיום 6 ביוני 2012 מס' אסמכתא 2012-01-149412 ודיווח מיום 13 בדצמבר 2012 מס' אסמכתא 2012-01-309828.

למידע נוסף על בחירת דירקטורים, ראה בפרק "אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים" להלן.
לפרטים נוספים אודות התיקון וההשלכות על היות הבנק בנק בלא גרעין שליטה, ראה בפרק "סביבה כלכלית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות, חקיקה בנקאית" להלן.

החזקת מדינת ישראל במניות הבנק

מדינת ישראל הפכה לבעלת מניות בבנק ביום 31 באוקטובר 1993, מכוח הסדר המניות הבנקאיות וחוק המניות הבנקאיות. על פי הקבוע בחוק המניות הבנקאיות בהסדר, העברת מניות הבנק למדינה ושימוש בזכויות מכוחן לפי חוק זה, לא טעונים היתר לפי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

ביום 31 בדצמבר 2012 החזיקה המדינה ב-6.028% מההון המונפק וב-6.46% מזכויות ההצבעה בבנק.

בהתאם להוראות המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראה שעה) (השימוש בזכויות ההצבעה המוקנות מכוח המניות בבנק לאומי לישראל בע"מ), התשע"ב-2012, אשר פורסמו ברשומות ביום 6 ביוני 2012, החל בתום תקופת כהונתה של ועדת המניות כאמור לעיל, ייעשה השימוש בזכויות ההצבעה המוקנות מכוח מניות הבנק בידי חברת נכסים מ.י. בע"מ.

בהתאם להוראות מתאר מיום 6 באפריל 2011 בדבר מכירת 0.43% מההון המונפק של הבנק על ידי המדינה לעובדי הקבוצה, הרי שבתקופת החסימה של המניות שנמכרו לעובדי הקבוצה וכל עוד שיעור החזקות המדינה בבנק עולה על 5%, ניתן ייפוי כוח בלתי חוזר למדינה להצביע מכוח המניות שנמכרו לעובדי הקבוצה כאמור, ולעשות שימוש בזכות למינוי דירקטורים מכוח המניות.

עסקות בעל עניין

ביום 18 באוקטובר 2012, נמסרה הודעה לבנק על ידי בעלי עניין בבנק, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ, הנשלטות על ידי מר שלמה אליהו (ביחד, "אליהו"), על כך שאליהו חברה לביטוח בע"מ מכרה 16,326,531 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א של הבנק במכירה מחוץ לבורסה. לאחר מכירה זו, החזיקה אליהו בכ-8.49% מהון המניות של הבנק ("ההחזקות הישירות בבנק").

רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל" ו-"עסקת מגדל" לפי העניין) על ידי אליהו:

ביום 29 באוקטובר 2012 מסרה אליהו לבנק הודעה בדבר השלמת עסקת רכישת השליטה במגדל ובהתאם על כניסתו לתוקף של ההיתר וכתב הנאמנות, כמפורט להלן.

בהמשך לדיווח שהתקבל מאליהו, אשר פורסם בדוח מיידי על ידי הבנק בתאריך 29 באוגוסט 2012 (אסמכתא: 2012-01-222393) התקשר מר שלמה אליהו, השולט באליהו, בהסכם במסגרתו הוא אמור, בכפוף לקבלת אישורים רגולטוריים שונים, לרכוש (בעצמו ו/או באמצעות תאגידים בשליטתו) שליטה במגדל שהינה תאגיד מבטח ואשר לה ו/או לחברות בשליטתה החזקות במישרין ובעקיפין בבנק.

בהמשך לדיווח שהתקבל מאליהו, פרסם הבנק בתאריך 21 באוקטובר 2012 בדוח מיידי (אסמכתא: 2012-01-259875) את פרטי כתב נאמנות והרשאה בלתי חוזר, על פיו, עם השלמת עסקת מגדל, תועברנה ההחזקות הישירות בבנק לנאמנות או תהיינה בכפוף לנאמנות ("כתב הנאמנות"). בנוסף, פרסם הבנק בדיווח מיידי ביום 24 באוקטובר 2012 (אסמכתא: 2012-01-262707) את ההיתר שקיבלו מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו מבנק ישראל להחזקת אמצעי שליטה בבנק בשיעור של עד 13.49% מכל סוג של אמצעי השליטה, ולרבות ההחזקות הישירות בבנק ואחזקותיה של מגדל בבנק ("ההיתר").

בהתאם להוראות סעיף 5 להיתר, במהלך שתי תקופות הנאמנות כמפורט להלן, ההחזקות הישירות בבנק אינן מקנות זכות להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק וזכות להצביע בהן, וכן אינן מקנות זכות להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק וזכויות אחרות המוקנות למחזיקים באמצעי השליטה הרלוונטיים. זאת, מלבד הזכות לדיבידנדים שיחולקו, אם וככל שיחולקו, על ידי הבנק, וכן הזכות לתמורה בגין מכירת אחזקות אליהו בבנק. לאור זאת, זכויות ההצבעה של בעלי מניות אחרים באסיפות הכלליות של הבנק תושפענה ותהיינה גבוהות יותר בפועל באופן יחסי.

עוד נקבע בהיתר ובכתב הנאמנות, כי במהלך תקופת הנאמנות הראשונה - עד לתום תקופה של שלוש שנים ממועד השלמת עסקת מגדל, יימכרו ההחזקות הישירות בבנק בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, אחד או יותר, בכפוף לקבלת היתר הנגיד על פי הדין, אם יידרש. ככל שלא יימכרו כל ההחזקות הישירות בבנק עד לאותו מועד, הן תימכרנה בדרך זו על ידי הנאמן עד תום תקופת הנאמנות השניה - תקופה של שנה אחת ממועד סיום תקופת הנאמנות הראשונה.

ביום 29 באוקטובר 2012, עם השלמת עסקת מגדל, הושלמה גם העסקה בין הבנק לבין אליהו להעמדת אשראי בסך 2 מיליארד ש"ח לאליהו למימון חלק מעסקת רכישת מניות השליטה במגדל.

למידע נוסף, ראה דוחות מיידיים של הבנק מתאריך 29 באוקטובר 2012 (אסמכתא: 2012-01-266478 ואסמכתא: 2012-01-266487).

למידע מעודכן לגבי החזקות אליהו ומגדל בבנק ראו דוח מיידי של הבנק על מצבת החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה מיום 7 במרס 2013 (אסמכתא: 2013-01-057156).

אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים

בהתאם לתקנון הבנק, פרשו לפי התור באסיפה הכללית השנתית האחרונה של הבנק ארבעה דירקטורים : מר ראובן אדלר (דח"צ), גב' צפורה גל-ים, פרופ' אריה גנס ופרופ' אפרים צדקה.

ביום 1 באוגוסט 2012 התקיימה האסיפה הכללית השנתית של הבנק ובה נבחרו או נבחרו מחדש הדירקטורים פרופ' אריה גנס, פרופ' אפרים צדקה, מר רמי אברהם גוזמן ופרופ' ידידיה שטרן, כולם כדירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 של הפיקוח על הבנקים, לתקופה של שלוש שנים.

כמו כן, באסיפה הכללית השנתית הנ"ל נבחר עו"ד חיים סאמט כדירקטור חיצוני לפי סעיף 239 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של שלוש שנים.

ה"ה גנס, צדקה, גוזמן וסאמט הוצעו לבחירה באסיפה הכללית על ידי הועדה שמונתה לפי סעיף 4 לחוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012, וזאת בהתאם לקבוע בסעיפים 11ד(א)(1) ו-(2) לפקודת הבנקאות, 1941 ("פקודת הבנקאות"). פרופ' ידידיה שטרן הוצע לבחירה באסיפה הכללית על ידי אוצר התיישבות היהודים בע"מ, בעל מניות בבנק הרשאי להציע מועמד לכהונת דירקטור בבנק, בהתאם לקבוע בסעיף 11ד(א)(3) לפקודת הבנקאות.

הפיקוח על הבנקים אישר את העדר התנגדותו לכהונת הדירקטורים שנבחרו באסיפה הכללית האמורה.

באסיפה הכללית האמורה, התקבלו החלטות במספר נושאים נוספים, בין היתר:

- הוחלט לאשר את הגדלת ההון הרשום של הבנק לסך של 3,215,000,000 ש"ח על ידי יצירת 1 מיליארד מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א, אשר תהיינה מומרות לסטוק לאחר שתוצאנה ותפרענה במלואן, וכן לתקן את ההחלטה שהתקבלה באסיפה הכללית ביום 7 באוקטובר 2008 כך ש-500,000,000 המניות הרגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א, שנוצרו באותה החלטה של האסיפה הכללית מיום 7 באוקטובר 2008, ישמשו לא רק למטרת הנפקת שטרי הון נדחים מורכבים (hybrid).

- הוחלט לתקן את תקנה 143 לתקנון הבנק בנושא ביטוח שיפוי ופטור במטרה לאפשר לבנק לשפות ו/או לבטח נושאי משרה של הבנק על פי ובכפוף להוראות חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, כפי שתוקנו במסגרת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13).

- הוחלט לאשר תיקון לנוסח כתב השיפוי המוענק על ידי הבנק לדירקטורים לפיו ההתחייבות לשיפוי מראש תהיה גם בגין הוצאות על פי ובכפוף לקבוע בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988.

- הוחלט לאשר להסמיך מראש את הבנק לרכוש פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובקבוצה מסוג Run Off מבלי שיידרש לכך אישור נוסף של האסיפה הכללית (אלא דיווח לאסיפה הכללית הקרובה שלאחר רכישת הפוליסה, ככל שתירכש), והכל בכפוף לתנאים שפורטו בהחלטה.

- הוחלט לאשר להעלות את שכרו של יו"ר הדירקטוריון, מר דוד ברודט, בשיעור של 3.7%, החל מתאריך 1 בינואר 2012.

למידע לגבי כל ההחלטות שאושרו באסיפה הכללית, ראה דוח מיידי של הבנק בעניין תוצאות האסיפה הכללית מיום 2 באוגוסט 2012 (אסמכתא 2012-01-200217).

תיאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

להלן פירוט חמשת קווי העסקים הראשיים בבנק:

הבנקאות הקמעונאית עוסקת בפלח הלקוחות הפרטיים והעסקים הקטנים. ייעוד הבנקאות הקמעונאית הינו מתן חוויית לקוח רב ערוצית אינטגרטיבית, בערוץ הסניפי ובערוצים הישירים (לאומי CALL, אינטרנט, סלולר, מסופים, עמדות מידע וכספומטים), הנסמכת על מודל שירות תפעולי מודרני, מותאם לצרכי הלקוח. היעדים האסטרטגים העיקריים של הבנקאות הקמעונאית הינם הרחבת בסיס הלקוחות במגזרי פעילות בעלי פוטנציאל והגדלת היקפי הפעילות עם הלקוחות באמצעות שיפור מתמיד של רמת השירות והתאמת הצעות ערך לצרכי הלקוח בהתאם למסלול חייו.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים (Middle Market) ובעלי העניין בהם. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את מעמדה המוביל באמצעות הרחבת היקף ומגוון הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך מתן פתרונות כוללניים ללקוחותיה הפועלים בארץ ובחו"ל.

הבנקאות העסקית עוסקת במימון וליווי פלח הלקוחות העסקיים הגדולים והחברות הרב-לאומיות לרבות חברות יזמיות וקבלניות המעורבות בפרויקטים גדולים בתחום הנדל"ן והתשתית. בין היתר מנוהלים בחטיבה העסקית ובחטיבה למימון מורכב ונדל"ן לקוחות אשר פעילותם העסקית מורכבת, עסקיהם בינלאומיים ו/או פעילותם מנוהלת במספר שלוחות של הבנק בחו"ל. מטרות הבנקאות העסקית הינן: לשרת את קשת הלקוחות במכלול השירותים הפיננסים הנדרשים להם, תוך ייזום מעורבות של היחידות השונות בקבוצת לאומי בארץ ובחו"ל, ככל הנדרש, כאמצעי להגדלת מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

הבנקאות הפרטית עוסקת בלקוחות הפרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה בקבוצה בארץ ובחו"ל. הפעילות מתבצעת באמצעות מרכזים ייחודיים בארץ המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשוויץ, בלוקסמבורג, באורוגואי ובג'רסי, ונציגויות באירופה, אמריקה הלטינית, קנדה ואוסטרליה. יעדה האסטרטגי הוא להרחיב את בסיס הלקוחות ולהגדיל את הפעילות של לקוחות המגזר בארץ ובעולם, בדגש על מתן שירות מקצועי ואיכותי, המבוסס על מרכזי שירות ייחודיים, בעלי יתרון במקצועיות העובדים ובמוצרים, המותאמים לצרכי הלקוחות. שלוחות ונציגויות הבנק בחו"ל, פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל וכן כפופות לרגולציה המקומית בארצותיהן.

בנקאות שוקי הון וניהול פיננסי עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק, בהפעלת כלל חדרי העיסקאות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך, בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, בניהול סיכוני שוק ובניהול נכסים והתחייבויות של הבנק, ALM - Assets & Liabilities Management. בנוסף מנהלת החטיבה את הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל ואחראית על מתן שירות ללקוחות בישראל הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות המוסדיים.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות, אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית	-	מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים בכל שלבי החיים.
2. עסקים קטנים	-	מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית	-	מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית	-	מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי הענין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית	-	מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון	-	פעילות הנוסטרו וחדרי עסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות) והשקעה במניות בתיק הזמין למכירה.
7. אחרים	-	פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים. במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות הנובעת ממוצרים כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי, שוק ההון ונדל"ן.

פרטים נוספים ראה בהמשך בעמוד 130 ובבאור 27 לדוחות הכספיים.

א. הקריטריונים לשיוך הלקוחות לפי מגזרי פעילות בבנק בארץ, בדרך כלל, הינם כדלהלן:

לקוחות עסקיים:

חטיבה/מגזר	היקף אובליגו	מחזור עסקים של הלווה
עסקית	מעל 120 מיליון ש"ח*	מעל 400 מיליון ש"ח
מסחרית	מעל 10 ועד 120 מיליון ש"ח (כולל)*	מעל 20 מיליון ש"ח ועד 400 מיליון ש"ח
עסקים קטנים	עד 10 מיליון ש"ח (כולל)	עד 20 מיליון ש"ח

(*) בחטיבה העסקית יטופלו גם לקוחות בעלי אובליגו מעל 80 מיליון ש"ח, וזאת כאשר הלקוחות בעלי אובליגו כולל במערכת הבנקאית בסכום העולה על 250 מיליון ש"ח.

לקוחות פרטיים:

חטיבה/מגזר	תושבי ישראל	תושבי חוץ
	עושר פיננסי	
בנקאות פרטית	מעל 6 מיליון ש"ח	מעל 0.5 מיליון דולר
משקי בית	עד 6 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר
מסחרית	עד 6 מיליון ש"ח	עד 0.5 מיליון דולר

יש לציין כי השיוך למגזר פעילות מסוים נעשה, לעיתים על פי קריטריונים נוספים לאלה שצוינו לעיל, כגון: היקף האובליגו ומחזור העסקים כשמדובר בלקוחות עיסקיים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון: היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע לעיתים גם בתאום עם הלקוח על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל. כל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר שבו מנוהל חשבונו בפועל.

ב. חברות הבנות הבנקאיות שויכו למגזרי הפעילות כדלהלן:

- בנק ערבי ישראלי - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולניהול פיננסי.
- לאומי ארה"ב - לבנקאות מסחרית, לבנקאות פרטית ולניהול פיננסי.
- לאומי שוויץ ולוקסמבורג - לבנקאות פרטית.
- לאומי בריטניה - למשקי בית, לבנקאות המסחרית, לבנקאות עיסקית ולבנקאות פרטית.
- לאומי רומניה - למשקי בית, לעסקים קטנים, לבנקאות מסחרית ולבנקאות הפרטית.

נתוני המגזרים על בסיס מאוחד הינם תוצאה של סיכום המגזרים על פי הגדרות בכל אחד מהאורגנים בקבוצה, אשר אינם זהים על פי גודל. הבנק מהווה בדרך כלל כ-80% בכל מגזר.

מערכת המדידה הפיננסית

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת הסניפים והיחידות העסקיות האחרות להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס יכולת בחינת עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

אופן ייחוס ההכנסות וההוצאות לפי מגזרי פעילות בבנק נעשה כדלקמן:

בסיס המערכת הקיימת (״מערכת בחן״) בבנק הוא ״מחסן הנתונים״ המרכז את כל עסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת ״בחן״ כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו״ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו״ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו״ל שהן ״זרוע ארוכה״ הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו״ל.

הכנסות ריבית נטו - מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד, או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט״ח, וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכוני אשראי ואינם נושאים בסיכוני שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבנות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה בגין הון רובד 1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחויב בגין תוספת העלות על הון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן, או מושקע בשוק ההון.

הכנסות הריבית מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוקי ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. כנ״ל ההפרשה הקבוצתית הנדרשת על פי הוראות בנק ישראל.

הכנסות שאינן מריבית

כל ההכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של ניהול פיננסי שוקי הון.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות הבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי.

התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

הוצאות שאינן קשורות לפעילות הישירה של מרכז הרווח (מגזר הפעילות), כמו הוצאות בקשר עם ההתחייבות האקטוארית לפנסיה אינן נזקפות למרכזי הרווח ונזקפות במגזר ניהול פיננסי ואחרים.

לפרטים נוספים על מגזרי הפעילות ראה להלן בעמוד 130 ובדוחות הכספיים באור 27.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפייני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה (Economic Value Added) - EVA, בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכוני אשראי,שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2. סיכוני אשראי מחושבים בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים על פי שיטת המדידה הסטנדרטית (החל מיום 31 לדצמבר 2011).

הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון נדבך 1, הון נדבך 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקנן כאמור, פחות עלות ההון העצמי, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון העצמי, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

הערכת ביצועי היחידות

ה-(Balanced Score Card) - BSC הינו כלי ניהולי למדידת ביצועי הבנק וקווי העסקים שלו במגוון נושאים כמותיים ואיכותיים אותם הגדירה הנהלת הבנק במסגרת התכנית האסטרטגית של לאומי, כנושאים במיקוד.

במסגרת ה-BSC, נמדדים בין השאר: התחום הפיננסי וניהול הסיכונים (יעדים כגון תשואה מותאמת סיכון, חסכון והתייעלות וניהול ההון), וכן שביעות רצון לקוחות, תהליכים, יכולות ותשתיות.

רשימת היעדים הנמדדים במסגרת ה-BSC ומשקלו של כל יעד מתעדכנים מדי שנה בהתאם לדגשים, שאותם קובעת הנהלת הבנק במסגרת דיוני תכנית העבודה. מן היעדים הנמדדים ברמת הבנק נגזרים יעדי קווי העסקים ויתר חטיבות הבנק.

במסגרת המיקוד שהושם לשנים 2012-2013 על נושא חסכון והתייעלות, הועמקה המדידה של יעדים רלבנטיים לנושא זה ב-BSC.

מערכת זו נדונה מדי שנה בדירקטוריון ומקבלת את אישורו בהיותה, בין השאר, בסיס להערכה ותגמול.

אמצעים הוניים והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-24,921 מיליון ש״ח, לעומת 23,374 מיליון ש״ח בסוף 2011 - עליה של 6.6%. העלייה בהון נובעת מהרווח השנתי ומעליית שווי תיק ניירות ערך הזמין למכירה שנזקפו לקרן ההון.

בתיק ניירות הערך (נוסטרו) מוחזקות בעיקר אגרות חוב ממשלתיות, בנקאיות ושל מוסדות פיננסיים זרים המהוות בדרך כלל שימוש למקורות שגויסו ולהון הפנוי. מרבית תיק ניירות הערך מסווג כניירות ערך זמינים למכירה ונכלל במאזן על בסיס שווי הוגן. ההכנסות נזקפות בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה, וההפרש בין השווי לפי צבירה לגבי אגרות חוב ולפי עלות לגבי מניות לבין השווי ההוגן נזקף לסעיף נפרד העצמי בניכוי השפעת המס המתיחס.

סך כל היתרה המצטברת נטו של התאמות בגין ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה לפי שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכמת בסכום של 495 מיליון ש״ח (לאחר השפעת המס), לעומת סכום שלילי של 218 מיליון ש״ח (לאחר מס) ליום 31 בדצמבר 2011.

בשנת 2012 נרשמה עליית ערך של התיק הזמין למכירה בניירות ערך בסך 713 מיליון ש״ח נטו בהון העצמי לעומת ירידת ערך בסך 686 מיליון ש״ח בשנת 2011 (כל הסכומים הינם נטו לאחר השפעת המס המתייחס).

מבנה רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון - (טבלה 2 באזל 2):

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	במיליוני ש"ח	
הון רובד 1:		
הון מניות	**7,059**	7,059
פרמיה	**1,129**	1,129
עודפים	**16,296**	15,406
קרנות הון אחרות	**58**	50
התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות	**(85)**	(21)
קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות והלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	**(31)**	(31)
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון	**307**	254
סכומים שהופחתו מההון של רובד 1, לרבות מוניטין, השקעות ונכסים לא מוחשיים אחרים	**(421)**	(403)
הפסדים נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**-**	(218)
סך הכל הון רובד 1	**24,312**	23,225
הון רובד 2:		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**333**	-
הפרשה כללית לחובות מסופקים	**428**	428
מכשירי הון מורכבים לא חדשניים וחדשניים	**6,071**	6,012
כתבי התחייבות נדחים	**11,227**	11,646
סכומים שהופחתו מההון של רובד 2	**(81)**	(66)
סך הכל הון רובד 2	**17,978**	18,020
סך הכל בסיס ההון לצורך הלימות ההון	**42,290**	41,245

לפרטים נוספים ראה באור 13ג' לדוחות הכספיים.

על פי הוראות באזל 2 רכיבי ההון בבנק לצורך חישוב הלימות ההון נחלקים לשני רבדים, הון רובד 1 והון רובד 2. סיכום הרבדים האלו מכונה "בסיס ההון לצורך הלימות ההון".

מאפיינים עיקריים של הון רובד 1 הינם כדלהלן:

הון רובד 1 כולל הון מניות, עודפים שנצברו, פרמיה, קרן הון בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות, קרנות אחרות בגין חברות כלולות, התאמות מתרגום בשל חברות מוחזקות אוטונומיות בחו"ל, בניכוי הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק, בתוספת זכויות שאינן מקנות שליטה בהון (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים והפסדים שטרם מומשו נטו (לאחר מס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה. הון רובד 1 יכול לכלול מכשירי הון מורכבים הון רובד 1 ללא מכשירי הון מורכבים - להלן הון ליבה. אין בקבוצת לאומי מכשירי הון מורכבים ברובד זה, לכן הון רובד 1 הינו הון ליבה.

מדדי הלימות ההון

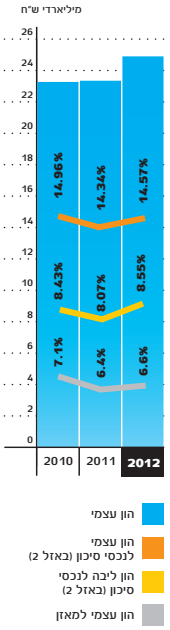

מאפיינים עיקריים של הון רובד 2 הינם כדלהלן:

הון רובד 2 כולל 45% מסכום הרווחים שטרם מומשו, נטו (לפני השפעת המס) בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה, הפרשה כללית בגין חובות מסופקים, מכשירי הון מורכבים (הון רובד 2 עליון) עד לשיעור 100% מסך הון רובד 1 וכתבי התחייבות נדחים עד לשיעור 50% מסך הון רובד 1 (הון רובד 2 תחתון). סך הון רובד 2 (עליון ותחתון) מוגבל עד לסך 100% מסך הון רובד 1.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 עליון

- מכשירי הון מורכבים לא חדשניים: שטרי ההון הנדחים מונפקים לתקופה של לפחות 49 שנה. המנפיק (בלבד) יכול לפרוע בפירעון מוקדם לאחר 5 שנים ובתנאי שיוחלף על ידי מכשיר באיכות זהה או עדיפה. מכשירי ההון יונפקו על ידי לאומי או באמצעות הנפקות של לאומי למימון.
- מכשירי הון מורכבים חדשניים: שטרי הון העונים להגדרת מכשירי הון מורכבים לא חדשניים ובנוסף כוללים מנגנון הגדלת ריבית (step-up), המהווה תמריץ לפירעון מוקדם. מנגנון step-up הקובע שיעור עליה בריבית למשקיעים יופעל פעם אחת בלבד, לאחר 10 שנים לפחות מיום ההנפקה.

מכשירי הון שנכללים ברובד 2 תחתון

- כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות. לאומי גייס כתבי התחייבות נדחים באופן ישיר, או באמצעות הנפקות של לאומי למימון. זכויות כתבי ההתחייבות הנדחים נדחות מפני יתר הנושים למעט המחזיקים במכשירי הון רובד 2 עליון והון רובד 1. בנוסף, כולל רובד 2 תחתון גם פיקדונות נדחים לא סחירים.

מעבר לאמור לעיל, מנוכים משני רבדי ההון השקעות בחברות בת בנקאיות ופיננסיות שלא אוחדו וכן ניכויים הקשורים בחשיפות איגוח.

יחס הון עצמי למאזן ב-31 בדצמבר 2012 הגיע ל6.6% בהשוואה ל-6.4% ב-31 בדצמבר 2011.

מבנה הלימות ההון

יחס הון לרכיבי סיכון היה ב-31 בדצמבר 2012 כדלהלן:

לפי באזל 2 נדבך 1 שיעור יחס ההון הכולל לנכסי סיכון הינו 14.87% לעומת 14.34% בסוף 2011. שיעור יחס הון ליבה לנכסי סיכון הינו 8.55% לעומת 8.07% בסוף 2011.

בנוסף לדרישות ההון בגין נדבך 1, נדרש על פי הנדבך השני של באזל 2, לשמור "כריות הון" בגין סיכונים נוספים שלא הובאו בחשבון במסגרת נדבך 1. "כריות ההון" נותנות מענה לסיכונים כגון: ריכוזיות לווה גדול, קבוצת לווים, ריכוזיות ענפית, סיכון מדינה וסיכוני שוק שונים. כמו כן נדרש כי יחס הלימות ההון הכולל יהיה גבוה מ-9% בהתממשות תרחיש קיצון.

שיעור יחס ההון הכולל בלאומי גבוה מהשיעור המזערי של 9%, שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, כמו כן שיעור יחס הון ליבה גבוה מהשיעור המזערי של 7.5% שנקבע לתקופת הביניים, על ידי המפקח על הבנקים.

יחסי הלימות ההון של לאומי לשנים הבאות, יותאמו ליעדים ארוכי הטווח בהתאם להוראת "מסגרת באזל 3 - יחסי הון ליבה מינימליים", שפרסם המפקח על הבנקים ביום 28 במרס

2012, ולטיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", שפורסמה ביום 30 בדצמבר 2012. לפרטים ראה להלן עמוד 39.

הלימות ההון - (טבלה 3 באזל 2):

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות של:	נכסי סיכון	דרישות הון (3)	נכסי סיכון	דרישות הון (3)
	במיליוני ש"ח			
חובות של ריבונויות	**937**	**84**	855	77
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**1,981**	**178**	1,859	167
חובות של תאגידים בנקאיים	**4,690**	**422**	5,130	462
חובות של תאגידים	**146,452**	**13,181**	158,015	14,221
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**18,541**	**1,669**	19,002	1,710
חשיפות קמעוניות ליחידים	**23,728**	**2,136**	21,893	1,970
הלוואות לעסקים קטנים	**9,611**	**865**	9,716	874
משכנתאות לדיור	**33,474**	**3,013**	29,831	2,685
איגוח	**864**	**78**	271	24
נכסים אחרים	**13,560**	**1,220**	12,029	1,083
סך הכל בגין סיכון אשראי (1)	**253,838**	**22,846**	258,601	23,273
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון שוק (1)	**9,710**	**874**	9,011	811
נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי (2)	**20,841**	**1,876**	20,095	1,809
סך הכל נכסי הסיכון ודרישות ההון (4)	**284,389**	**25,596**	287,707	25,893
סך בסיס ההון לצורך הלימות ההון	**42,290**		41,245	
יחס הון כולל	**14.87%**		14.34%	
יחס הון של רובד 1	**8.55%**		8.07%	

(1) נכסי סיכון משוקללים לפי הגישה הסטנדרטית, נדבך 1 בלבד.
(2) לפי הגישה הסטנדרטית.
(3) לפי 9% השיעור המזערי הנדרש.
(4) בגין הנדבך השני מחושבות כריות הון נוספות.

להלן יחס הלימות ההון על בסיס מאוחד וחברות הבנות העיקריות לפי באזל 2:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
לאומי מאוחד	**14.87**	14.34
בנק לאומי למשכנתאות	**11.85**	12.88
בנק ערבי ישראלי	**14.76**	15.60
לאומי קארד	**16.00**	14.80
בנק לאומי ארה"ב (1)	**14.47**	13.23
בנק לאומי בריטניה	**15.53**	13.87
בנק לאומי שוויץ	**24.24**	31.82

(1) החברה לא מחויבת בדיווח בהתאם לכללי באזל 2, והנתונים הינם לפי ההוראות בארה"ב.

לפרטים נוספים בק"ע מרכיבי ההון, נכסי הסיכון ויחס ההון של חברות בנות בנקאיות משמעותיות ראה בבאור 13(ג) לדוח הכספי.

על פי הוראת המפקח על הבנקים עד לאימוץ הוראות באזל 3, יחס ההון הכולל לא יהיה נמוך מ-8% בגין נדבך 1 ו-1% בגין נדבך 2, סך הכל יחס הון מזערי 9%. דרישת ההון מחושבת כשיעור של 9% מסך נכסי הסיכון המשוקללים

עם זאת, המפקח על הבנקים מצפה שכתוצאה מתהליך פנימי של הערכת הלימות ההון (Internal Capital Adequacy Assessment Process) - ICAAP במסגרת הנדבך השני של באזל 2, יקבע כל בנק באופן פנימי, את היקף "הון הסיכון" הנדרש בגין נדבך זה ולשם עמידה בתרחישי קיצון. הבנק פעל בהתאם והמציא את הנתונים לבנק ישראל בשנת 2012. בימים אלה מכינים את הנתונים העדכניים לשנת 2013 והדוח יוגש, כנדרש, בחודש אפריל 2013 לבנק ישראל.

לצורך חישוב יכולת הנשיאה בסיכון, מבוצע ניתוח של כיסוי לסיכונים.

נדבך 1 - מחושב לפי כ-8% מסך נכסי הסיכון.

נדבך 2 - מחושבות "כריות הון" בגין הסיכונים שלא נכללו במסגרת נדבך 1, כגון: ריכוזיות לווה גדול, קבוצת לווים, ריכוזיות ענפית, סיכון מדינה וסיכוני שוק שונים וכן כריות הון בגין סיכונים הכלולים בנדבך הראשון, אך נדרשת הרחבה בגינם.

תוצאות החישובים על פי האמור לעיל מצביעות על הלימות הון גבוהה מהנדרש על ידי המפקח על הבנקים.

נכסי הסיכון מחושבים בקבוצת לאומי על פי הנדבך הראשון בהוראות באזל 2 הכולל סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים. נכסי הסיכון בגין הנדבך הראשון מחושבים על פי הגישה הסטנדרטית.

תכנון ההון בקבוצת לאומי משקף ראייה צופה פני עתיד של תיאבון הסיכון ושל הלימות ההון הנדרשת כתוצאה מכך. גורמי הסיכון נבדקים בנוסף תחת הנחות מחמירות של מבחני קיצון.

יעד הלימות ההון

מדיניות הקבוצה שאושרה על ידי הדירקטוריון, המבטאת את תיאבון הסיכון שלה, הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהסף שיוגדר מעת לעת על ידי בנק ישראל וגבוהה מהשיעור הנדרש על פי תוצאת ה-ICAAP. בנוסף, הוגדרו יעדים שהקבוצה תרצה לעמוד בהם בעת אירוע תרחיש קיצון.

בעקבות ניתוח מפת הסיכונים ב-ICAAP, החליט דירקטוריון הבנק לשנות את יעד הלימות ההון הכולל של קבוצת לאומי, כך שלא יפחת מ-13.5% לאורך זמן, וזאת לעומת היעד הקודם של 14.0% -14.5% שחל עד 31 במרס 2012. יעד זה גבוה מיחס הלימות ההון הכולל הנדרש על מנת לעמוד בהוראות הרגולטוריות, כולל ה-ICAAP, וזהה ליחס הלימות ההון הכולל הרגולטורי שיחול על לאומי מיום 1 בינואר 2017, בהתאם לטיוטות מיום 30 בדצמבר 2012 שיפורטו להלן.

בנוסף לאמור לעיל, על פי חוזר המפקח על הבנקים מיום 30 ביוני 2010, חל על הבנקים יעד יחס הון ליבה שלא יפחת מ-7.5%.

ביום 28 במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים הנחייה לפיה כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

ביום 30 בדצמבר 2012 שלח המפקח על הבנקים טיוטות לאימוץ המלצות באזל 3 בישראל, ובהן טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי".

על פי טיוטה זו, כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015.

תאגיד בנקאי גדול יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017.

הטיוטה כוללת גם התייחסות ליעדי הון עצמי רובד 1, בהתאם להנחייה מחודש מרס 2012.

הבנק לומד את הדרישות הצפויות של המפקח על הבנקים כפי שנכללו בטיוטות אלו, ובכוונתו להיערך כנדרש כדי לעמוד בדרישות שייקבעו.

למידע נוסף בנושא באזל 3 ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" סעיף "הוראות באזל והערכות בלאומי" להלן.

מדיניות הלימות ההון הנ"ל מתייחסת לפעולות עתידיות של הבנק, והיא בגדר "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בדוח הדירקטוריון להלן בעמוד 60.

הנפקת כתבי התחייבות נדחים

ביום 15 במאי 2011, בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך, פרסמה לאומי למימון תשקיף מדף להנפקת עד 9 סדרות של אגרות חוב (סדרות 179 עד 187), ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יד' עד כד'), כל אחת מהן בערך נקוב של עד 4 מיליארד ש"ח. כמו כן, מאפשר תשקיף המדף הנפקת עד 2,950,000,000 ש"ח ע.נ של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב') ו-3,350,000,000 ש"ח ע.נ. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') במסגרת הרחבת סדרות סחירות, שהונפקו לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 14 בספטמבר 2010. תוקף תשקיף המדף מיום 15 במאי 2011 הינו לשנתיים מיום פרסומו.

על פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 25 בינואר 2012 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2.3 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יג' והרחבת סדרה יד' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 1,280,000,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,324,800,000 ש"ח). כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה יג' עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017.

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יד' בסך 1,010,000,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,021,110,000 ש"ח). כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה יד' עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בנובמבר 2020.

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כהון רובד 2 תחתון.

חלוקת דיבידנדים

א. הדיבידנד לשנת 2010

בהתאם להמלצות דירקטוריון הבנק, ולאישורי האסיפה הכללית, חילק הבנק דיבידנד במזומן בגין שנת 2010 בסכום של 1.4 מיליארד ש״ח. הדיבידנד שולם בסכומים ובמועדים הבאים: 500 מיליון ש״ח בנובמבר 2010, 500 מיליון ש״ח בינואר 2011 ו-400 מיליון ש״ח ביוני 2011.

ב. להלן פרטים על דיבידנדים במזומן שהוכרזו ו/או שולמו בקבוצה*:

	2012	2011	2010
1. בנק לאומי לישראל בע״מ - במיליוני ש״ח **	**-**	-	1,400.0
2. בנק ערבי ישראלי בע״מ - במיליוני ש״ח ***	**-**	-	60.0
3. לאומי קארד - במיליוני ש״ח	**-**	40.0	10.0
4. חברות שונות - במיליוני ש״ח	**7.7**	119.2	59.6
5. לאומי שוויץ - במיליוני פר״ש	**-**	70.0	-
6. לאומי רי - במיליוני דולר	**-**	5.0	5.2
7. בנק לאומי לוקסינווסט - במיליוני דולר	**-**	-	18.6
8. החברה לישראל בע״מ - במיליוני ש״ח	**80.8**	43.3	-

* חלקה של הקבוצה בדיבידנד, כמפורט בבאור 6 לדוחות הכספיים, מתייחס לשנת הדוח בגינה הוכרזו הדיבידנדים ולא בהכרח לשנת התשלום.

** הדיבידנד בגין שנת החשבון.

*** בינואר 2013 הכריז בנק ערבי על חלוקת דיבידנד בסך 80 מיליון ש״ח בגין שנת 2012.

ג. מידע אחר

התפתחויות עיקריות במשק(*)

כללי

בשנת 2012 צמח המשק הישראלי בשיעור ריאלי של כ-3.1%, בהשוואה לקצב צמיחה של כ-4.6% בשנת 2011. חולשת הפעילות הכלכלית בעולם אשר הביאה להתרחבות איטית במיוחד של היצוא בשיעור של כ-0.1% וציפיות משקי הבית והעסקים להמשך ההאטה, אשר הביאו להתרחבות של כ-2.7% בצריכה הפרטית ושל 3.6% בהשקעה בנכסים קבועים, פעלו לצמיחה המתונה. ברביע הרביעי של השנה הסתכם קצב הצמיחה בכ-2.4%, במונחים שנתיים, בהשוואה לרביע השלישי. ההאטה בפעילות הכלכלית הביאה לגביית מיסים נמוכה בהיקף של כ-18.5 מיליארד ש״ח, בהשוואה לתכנון וכפועל יוצא, יחד עם גידול בהוצאה הציבורית, גדל הגירעון בתקציב המדינה והסתכם בכ-4.2% תוצר בהשוואה ליעד הגירעון המקורי של 2% תוצר אשר הופיע בספר התקציב. על רקע התפתחות הגרעון במהלך השנה שחלפה, החליטה הממשלה על שורה של צעדים להקטנת הגירעון, הכוללים, בין השאר, העלאת מיסים ישירים ועקיפים.

מדד המחירים לצרכן (״בגין״) עלה בשנת 2012 ב-1.6%, שיעור הנמוך ממרכז יעד יציבות המחירים של 1% עד 3%. במהלך השנה שחלפה, הוריד בנק ישראל את הריבית שלוש פעמיים, ב-0.25 נקודות האחוז בכל פעם. הורדות הריבית הוסברו בתפנית השלילית במשק העולמי וברצון לתמוך בצמיחה בישראל. הריבית אשר עמדה בחודש דצמבר 2012 על 2.0%, הורדה ל-1.75% בהחלטה לחודש ינואר 2013, ונשמרה ברמה זו גם בהחלטה לחודשים פברואר ומרס.

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בשנת 2012 בכ-4.5%, כאשר שעריהן של אגרות החוב עלו עוד יותר. בפרט, בלטו אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד אשר שעריהן עלו בשיעור של כ-9.4% ואילו שעריהן של אגרות החוב צמודות המדד של חברות (קונצרניות) עלו בכ-10.3%.

הועדה להגברת התחרותיות במשק

ביום 16 ביולי 2012 אישרה הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת החוק הממשלתית לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע״ב-2012. שני הפרקים הראשונים של החוק, העוסקים בהקצאת נכסי הציבור ובמבנה האחזקות הפירמידיאלי הם בעיקרם חקיקה חדשה ואילו הפרק השלישי העוסק בהחזקות משותפות בנכסים ריאליים ופיננסיים מתקן תיקונים עקיפים לרגולציה קיימת.

המשק העולמי

בחודש ינואר 2013, עדכנה קרן המטבע הבינלאומית (IMF), את האומדן להתפתחות הפעילות הכלכלית בעולם בשנת 2012 ואת תחזיתה ל-2013. ברקע הדברים, עמדו נתונים משופרים לרביע השלישי של השנה שחלפה, בעיקר במדינות המתעוררות ובארה״ב, אם כי נראה שחלק מהשיפור נבע מגורמים זמניים. באשר לאזור האירו, התחזית קצרת הטווח עודכנה כלפי מטה בשל אי הוודאות הגבוהה באשר לפתרון המשברים במדינות האזור. על פי האומדנים המעודכנים של הקרן, הצמיחה בארה״ב ובאזור גוש האירו הסתכמה בשנת 2012 בשיעורים של

התפתחות התוצר המקומי הגולמי בעולם
שיעורי שינוי ריאליים שנתיים

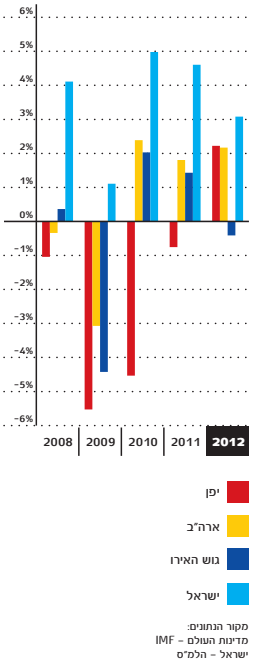

מקור הנתונים:
מדינות העולם – IMF
ישראל – הלמ״ס

התפתחות מדד המחירים לצרכן
שיעורי שינוי רבעוניים

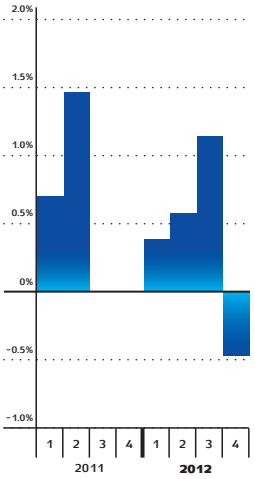

(*) מקורות הנתונים לסקירה ולגרפים: פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בנק ישראל, משרד האוצר, הבורסה לניירות ערך.

2.3% ו-(0.4%), בהתאמה, ואילו בשנת 2013 צפויה צמיחה באזורים הללו של 2.0% ו-(0.2), בהתאמה.

התפתחות התוצר המקומי הגולמי של הסקטור העסקי
נתונים מנוכי עונתיות, שיעורי שינוי, רביע מול רביע קודם, מונחים שנתיים

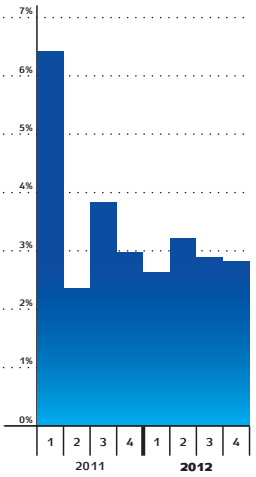

התוצר העסקי וענפי המשק

תוצר הסקטור העסקי, התרחב בשנת 2012 בכ-3.1%, במונחים ריאליים, לאחר התרחבות של כ-5.1% בשנת 2011. ההאטה בפעילות הכלכלית במשק העולמי והמקומי הביאה לקצב התרחבות איטי של התוצר במרבית ענפי המשק. ברביע הרביעי של 2012 התרחב התוצר בקצב שנתי של כ-2.8%, בהשוואה לרביע השלישי. יש בכך ביטוי להתייצבות קצב הצמיחה של הסקטור העסקי בשיעור נמוך מזה שהיה בעבר, לאחר "ירידת מדרגה" שהתרחשה בשנת 2011.

תקציב המדינה ומימונו

בשנת 2012 הסתכם הגירעון בתקציב המדינה, ללא מתן אשראי נטו, בכ-39 מיליארד ש"ח, שהם כ-4.2% תוצר. זאת, לעומת גירעון מתוכנן שנקבע על כ-18.3 מיליארד ש"ח (כ-2.0% תוצר). הסטייה של הגירעון בפועל מזה המתוכנן נבעה כאמור בעיקר מהכנסות נמוכות מהחזוי בהיקף של כ-18.5 מיליארד ש"ח. זוהי תוצאה של האטת הפעילות הכלכלית במשק. הוצאות הממשלה גדלו מעבר לתכנון בהיקף של כ-2.2 מיליארד ש"ח, כתוצאה מניצול עודפים משנה קודמת.

ב-30 ביולי 2012, החליטה הממשלה על שורה של צעדים לצמצום הגירעון ולהתמודדות עם השלכות המשבר בכלכלה העולמית על המשק הישראלי ושינוי סדר העדיפויות בתקציב. הצעדים לצמצום הגירעון בשנת 2012 ולשנת 2013, אושרו בחקיקה בראשית חודש אוגוסט 2012. בין השאר כללו הצעדים, העלאות של מיסים בחלקם במהלך 2012 ובחלקם בשנת 2013 (מקורם של נתונים אלה בהודעה לעיתונות של ועדת הכספים של הכנסת):

- העלאת שיעור המע"מ מ-16% ל-17% החל ב-1 בספטמבר 2012.
- גביית מס על רווחים כלואים.
- העמקת הגבייה ומלחמה בהון השחור.
- העלאת מס הכנסה בגין הכנסה שמעל 14,001 ש"ח בחודש ב-1%.
- העלאת מס הקנייה על סיגריות ובירה.
- הגדלת הפרשות מעסיק לביטוח הלאומי בשלוש פעימות: 0.6% ב-2013, 0.5% ב-2014 ו-0.5% ב-2015.
- מס ייסף - 2% על הכנסה מעל 800 אלף ש"ח בשנה.
- עדכון נוסחת מיסוי ירוק.
- הארכת הוראת השעה בעניין מס רכישה.
- שלוש מדרגות המס העליונות לא יעודכנו בשיעור עליית המדד השנתי.

סחר חוץ ותנועות הון

הגירעון המסחרי הכולל של ישראל הסתכם בשנת 2012 בכ-18.3 מיליארד דולר, עלייה של כ-25% בהשוואה לגרעון בשנת 2011. הגידול בגירעון המסחרי מקורו בצמצום היצוא, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית בעולם המהווה את מקור הביקוש ליצוא הישראלי, כאשר היבוא הצטמצם אף הוא, אם כי בשיעור מזערי. ברביע הרביעי של השנה, נרשם שיפור בגירעון המסחרי, ביחס לרביע השלישי, בשל צמצום רב יותר ביבוא ביחס ליצוא.

תנועות ההון במטבע חוץ של תושבי חוץ התאפיינו בשנת 2012 במימוש של השקעות פיננסיות בישראל על ידי תושבי חוץ בהיקף של כ-2.5 מיליארד דולר, בעיקר בהשפעת מימוש ניכר באג״ח ממשלתיות ומק״מ. מנגד, ההשקעות הישירות בישראל, דרך המערכת הבנקאית, הסתכמו בכ-5.5 מיליארד דולר במהלך התקופה האמורה. לעומת זאת, היקף ההשקעות של תושבי ישראל בחו״ל (ההשקעות הישירות באמצעות הבנקים בישראל וההשקעות הפיננסיות) הסתכם בכ-5.8 מיליארד דולר, מרביתן השקעות פיננסיות. לסיכום, בשנת 2012 היקף תנועות ההון היוצאות היה גבוה מזה של תנועות ההון הנכנסות.

שער החליפין ויתרות המט״ח

בשנת 2012 נרשם ייסוף של כ-2.3% בשערו של השקל מול הדולר, כאשר מול האירו נרשם ייסוף זעיר של כ-0.4%. הייסוף המצטבר בתקופה זו מקורו בהתחזקות השקל מול הדולר ברביע האחרון של השנה בשיעור של כ-4.6%.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל עמדו בסוף חודש דצמבר 2012 על כ-75.9 מיליארד דולר. זאת בהשוואה לכ-74.9 מיליארד דולר, בסוף דצמבר 2011. בתקופה זו, לא רכש בנק ישראל מט״ח בשוק.

התפתחות שער החליפין ויתרות המט״ח
נתוני סוף תקופה

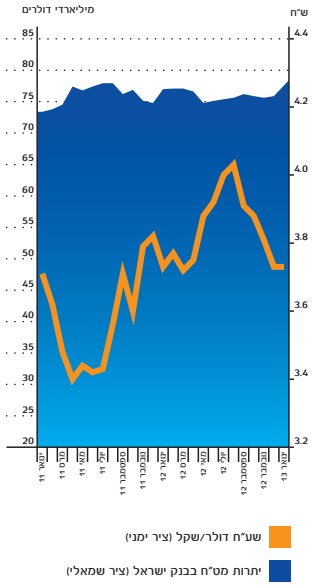

אינפלציה ומדיניות מוניטרית

מדד המחירים לצרכן עלה בשנת 2012 בכ-1.6%, שיעור המצוי מתחת למרכז יעד יציבות המחירים של הממשלה, 1% עד 3%. התרומה הבולטת לעליית המדד בשנה האחרונה הייתה לסעיף הדיור, אשר עלה בכ-3.3% ותרם כמחצית, בקירוב, מהעלייה. מנגד, שני תתי-סעיפים אשר בלטו בתרומתם לירידת המדד היו שירותי טלפון נייד (על רקע הרפורמה בתחום) ושירותי חינוך (בהשפעת ועדת טרכטנברג), אשר כל אחד מהם תרם כ-0.3% לירידת המדד.

ריבית בנק ישראל ירדה במהלך שנת 2012 בשיעור מצטבר של 0.75 נקודות האחוז. הריבית שעמדה בחודש דצמבר 2011 על 2.75% ירדה בכל אחד מהרביעים: ראשון, שלישי ורביעי ב-0.25 נקודת האחוז והסתכמה בחודש דצמבר 2012 ב-2.0%. בנק ישראל הסביר זאת, בתפנית השלילית במשק העולמי וברצון לתמוך בצמיחה בישראל, כאשר סביבת האינפלציה הנמוכה בעיקר בסוף השנה, היוותה גורם אשר תמך אף הוא בהחלטות. מגמה זו, של הורדת הריבית, נמשכה גם בראשית 2013 ובהחלטת הריבית לחודש ינואר 2013, הורדה הריבית ל-1.75%, על רקע הצורך לתת תמיכה נוספת לפעילות הכלכלית ובהעדר לחצים אינפלציוניים.

שוק ההון

מדד המניות וניירות הערך הניתנים להמרה עלה בשנת 2012 בכ-4.5% לאחר ירידה של כ-22.1% בשנת 2011. מדד תל אביב 100 עלה בשיעור גבוה יותר של כ-7.2%. ההסברים העיקריים לכך נוגעים לריבית הנמוכה ששיקפה המשך מדיניות מוניטרית מרחיבה בארץ ובחו״ל והמשך הצמיחה בישראל, למרות ההאטה, בקצבים גבוהים מאלה שבמרבית המדינות המתקדמות.

מחזורי המסחר היומיים הממוצעים של המניות וניירות הערך הניתנים להמרה ירדו בשנת 2012 בשיעור של כ-38% בהשוואה לממוצע 2011 והסתכמו בכ-1,077 מיליון ש״ח. נראה כי פעילות שוק ההון נותרה מצומצמת על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית בארץ ובעולם והצפיות כי החולשה תמשך בעת הקרובה.

שוק אגרות החוב הממשלתיות התאפיין בשנה שחלפה בעליות שערים. שעריהן של אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלו בשיעור של כ-9.4% ואילו אגרות החוב הלא-צמודות עלו בשיעור של כ-7.0% (מדדי האגרות בריבית קבועה ״שחר״ עלו בכ-7.7% ואילו מדד האגרות

האינפלציה וריבית בנק ישראל

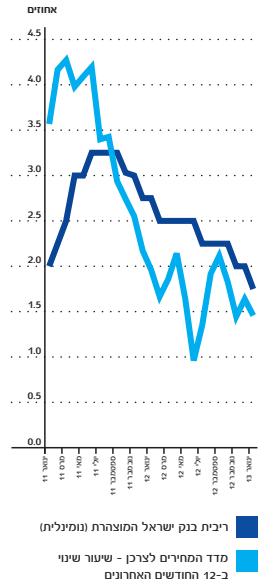

מניית לאומי, מדד הבנקים
ומדד תל-אביב 25
נתונים יומיים

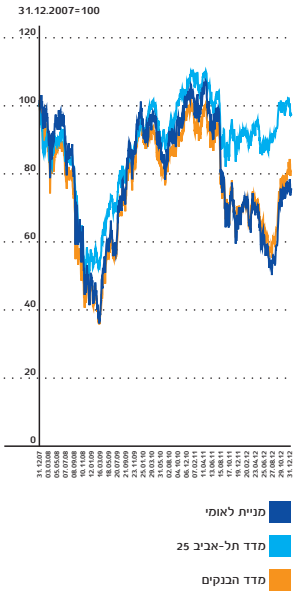

הרכב תיק הנכסים
הכספיים שבידי הציבור
נתוני סוף תקופה

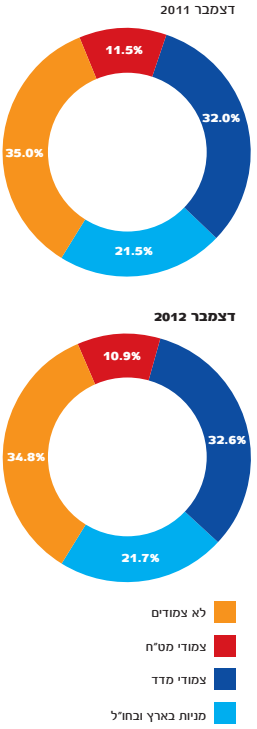

בריבית משתנה, "גילון" עלה בכ-3.7%). הדבר בא לידי ביטוי בירידת התשואות לפדיון לרמות שפל.

בשוק אגרות החוב הלא-ממשלתיות (אג"ח חברות) צמודות המדד נרשמו בשנת 2012 עליות שערים של כ-10.3%, מרביתן במחצית השנייה של השנה. נראה שהעליות נבעו מהשיפור בשוקי ההון בארץ ובעולם ופחות מנתוני הפעילות של החברות.

הנכסים הכספיים שבידי הציבור

שווי תיק הנכסים הכספיים שבידי הציבור גדל בשנת 2012 בכ-7.3% והסתכם בכ-2,711 מיליארד ש"ח. עלייה זו בשווי התיק נבעה מעלייה בכל רכיביו. משקל המניות (בארץ ובחו"ל) בתיק הנכסים הכספיים של הציבור הישראלי הגיע בסוף חודש דצמבר 2012 לכ-21.6%, לעומת כ-21.5% בחודש דצמבר 2011.

הנכסים הכספיים של הציבור המנוהלים **בקבוצה** (פיקדונות הציבור, אג"ח ושטרי הון, תיקי ניירות ערך, כולל ניירות ערך שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות, קופות גמל ופנסיה וקרנות השתלמות לגביהן ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמרת וכן יעוץ פנסיוני), הסתכמו בסוף דצמבר 2012 בכ-930 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-842 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2011 גידול של 10.5%.

האשראי הבנקאי

האשראי הבנקאי במשק הניתן לסקטור הפרטי (לפני הפרשות להפסדי אשראי) גדל בשנת 2012 בשיעור של כ-2.7%. זוהי תוצאה של עלייה באשראי למשקי הבית, בפרט באשראי לדיור, אשר התרחב בכ-9.5% כאשר האשראי שלא לדיור (אשראי צרכני) גדל בכ-2.2%. לעומת זאת, נרשמה ירידה של כ-0.9% באשראי שניתן לסקטור העסקי.

המפקח על הבנקים, פרסם ביום 1 בנובמבר, 2012, הוראה בנושא הגבלת שיעור המימון (LTV) בהלוואות לדיור, אשר תחול על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 1 בנובמבר 2012 ואילך. ההוראה החדשה הינה המשך לצעדים קודמים שננקטו על ידי הפיקוח על הבנקים בשוק האשראי לדיור.

בקשר לטיוטת הנחיות בנושא נדל"ן לדיור מיום 19 בפברואר 2013 ראה בפרק "חקיקה הנוגעת למערכת הבנקאית".

האשראי לציבור נטו **בבנק** כולל לאומי למשכנתאות, הסתכם בסוף דצמבר 2012 בכ-207.9 מיליארד ש"ח בדומה לסוף דצמבר 2011. האשראי לדיור בלאומי למשכנתאות עלה בשנת 2012 בשיעור של 10.8 % גידול של 6.1 מיליארדי ש"ח.

דירוגי האשראי של חברות הדירוג הזרות והמקומיות

ב-8 במאי 2012, הודיעה חברת דירוג האשראי מודיס כי היא מורידה את תחזית דירוג האשראי של מערכת הבנקאות הישראלית מ"יציב" ל"שלילי". ההודעה שיקפה את ההאטה הצפויה בפעילות הכלכלית ואת המתח הגיאופוליטי הגובר באזור, כמו גם את רמות ההון המתונות המגבילות את יכולת ספיגת ההפסדים של המערכת ולא הוצאה עקב שינוי של אופק דירוג או שינוי דירוג של בנק פרטני. ב-31 בינואר 2013, אושררה החלטה זו.

ב-5 באוגוסט 2012, הודיעה חברת דירוג האשראי מידרוג כי היא מורידה את אופק דירוג הבנקים לאומי ופועלים מ"יציב" ל"שלילי". יחד עם זאת, דירוג הבנקים האלה על ידי מידרוג לא השתנה ונותר גבוה מדירוג יתר הבנקים בישראל.

על פי הודעת מדרוג, השינוי באופק הדירוג של לאומי משקף את הערכת מידרוג כי כרית הרווחיות בטווח הזמן הקצר, אשר אינה צפויה להשתנות מהותית מרמתה בשנת 2011, נוכח סביבה עסקית מאתגרת ותמורות רגולטוריות, אינה הולמת דירוג מושלם.

להלן דירוג האשראי של המדינה והבנק לתאריך 20 במרס 2013:

	חברת דירוג	דירוג לטווח קצר	דירוג לטווח ארוך	תחזית דירוג לטווח ארוך
דירוג המדינה במט"ח	Moody's	P-1	A1	stable
	S&P	A-1	A+	stable
	Fitch	F1	A	stable
דירוג לאומי במט"ח	Moody's	P-1	A2	stable
	S&P	A-2	BBB+	stable
	Fitch	F2	A-	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי	Moody's	P-1	A2	stable
דירוג לאומי במטבע מקומי	מעלות	- *	AA+	stable
לאגרות חוב ופיקדונות רגילים	מידרוג	P-1	Aaa	negative
דירוג לאומי במטבע מקומי	מעלות	- *	AA	stable
לכתבי התחייבות נדחים	מידרוג	- *	Aa1	negative
דירוג לאומי במטבע מקומי	מעלות	- *	(AA-, A) **	stable
לשטרי הון נדחים (משני עליון)	מידרוג	- *	Aa2	negative

* לא רלוונטי.

** A: הון משני עליון עם המרה כפויה למניות של הקרן.

AA-: הון משני עליון "חדש" ללא המרה למניות.

התפתחות שער מניית לאומי

מתחילת השנה ועד 31 בדצמבר 2012 עלה שער מניית לאומי מ-1,091 נקודות ל-1,267 נקודות, שיעור שינוי של 16.1%. בתקופה זו, עלה שווי השוק של הבנק מ-16.1 מיליארד ש״ח ל-18.7 מיליארד ש״ח.

מאז סוף דצמבר 2012 ועד 10 במרס 2013 שער מניית לאומי עלה ב-4.89% ושווי השוק הגיע ל-19.58 מיליארד ש״ח.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

	31 בדצמבר				
	2012	2011	2010	2009	2008
	בש״ח				
שער החליפין של:					
הדולר של ארה״ב	**3.733**	3.821	3.549	3.775	3.802
אירו	**4.921**	4.938	4.738	5.442	5.297
הלירה שטרלינג	**6.036**	5.892	5.493	6.111	5.548
הפרנק השויצרי	**4.077**	4.062	3.788	3.667	3.565
מדד המחירים לצרכן:	(נקודות)				
לחודש נובמבר - מדד ידוע	**105.5**	104.0	101.4	99.1	95.5
לחודש דצמבר - מדד בגין	**105.7**	104.0	101.8	99.1	95.4

להלן שיעורי השינוי:

	31 בדצמבר				
	2012	2011	2010	2009	2008
	ב-%				
שיעור השינוי:					
הדולר של ארה״ב	**(2.3)**	7.7	(6.0)	(0.7)	(1.1)
אירו	**(0.3)**	4.2	(12.9)	2.7	(6.4)
הלירה שטרלינג	**2.4**	7.3	(10.1)	10.2	(28.0)
הפרנק השויצרי	**0.4**	7.2	3.3	2.9	4.2
מדד המחירים לצרכן:					
לחודש נובמבר - מדד ידוע	**1.4**	2.6	2.3	3.8	4.5
לחודש דצמבר - מדד בגין	**1.6**	2.2	2.7	3.9	3.8

רגולציה, סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות

חלק מהמידע בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" בפרק זה, עמוד 60.

חקיקה ורגולציה הנוגעת למערכת הבנקאית

חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012

ב-19 במרס 2012 פורסם ברשומות חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012. החוק משלים את ההסדרים שנוספו לחוק הבנקאות (רישוי) ולפקודת הבנקאות במסגרת תיקון 13 לחוק הבנקאות (רישוי) משנת 2004 (בעקבות המלצות ועדת מראני) ואשר נועדו, בין היתר, לאפשר למדינה לממש את יתרת החזקותיה בבנקים שהיו בהסדר המניות.

החוק כולל תיקונים לחוק הבנקאות (רישוי), לפקודת הבנקאות ולסעיף 37 לחוק ניירות ערך.

מטרתו העיקרית של החוק הינה התאמה נוספת של חוק הבנקאות (רישוי) ושל פקודת הבנקאות למסגרת הפיקוח הנדרשת למקרה של תאגיד בנקאי אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי סעיף 34(ב) לחוק האמור (להלן - תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה), והחוק מתמקד בעיקרו באופן הצעת הדירקטורים בבנק ובחירתם כאמור, תוך איזון בין זכותם של המחזיקים באמצעי השליטה להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים ולפעול לבחירתם לבין הרצון למנוע שליטה בפועל בתאגיד הבנקאי ללא קבלת היתר מבנק ישראל.

- על פי החוק תוקם ועדה סטטוטורית למינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי ולהצעת מועמדים לכהונת דירקטור בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה בהרכב חדש כמפורט להלן, במקום הועדה הקיימת. ועדה זו תמנה דירקטורים בכל תאגיד בנקאי אשר מספר חברי הדירקטוריון בו ירד אל מתחת למספר שקבע המפקח כמספר הראוי של דירקטורים באותו תאגיד בנקאי וכן בכל תאגיד בנקאי בו לא עמד הרכב הדירקטוריון בכל דרישות הדין, ולאחר שהאסיפה הכללית של אותו תאגיד בנקאי לא הצליחה למנות דירקטורים כנדרש כאמור לעיל במסגרת שני ניסיונות. בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, הועדה תציע בכל אסיפה כללית, מועמדים לכהונה כדירקטורים כמספר השווה למספר המשרות הפנויות בדירקטוריון ועוד 75% ממספר המשרות הפנויות בעיגול כלפי מעלה.

- בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, יהיו רשאים להציע לאסיפה הכללית מועמדים לבחירה כדירקטור, רק אלה: הוועדה אשר תציע מועמדים כמספר המשרות הפנויות בדירקטוריון של אותו תאגיד בנקאי ועוד 75% ממספר המשרות הפנויות בעיגול כלפי מעלה; וכן מי שמחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד, וחבר מחזיקים שימנה שניים או שלושה מחזיקים, שכל אחד מהם מחזיק מעל אחוז ולא יותר משניים וחצי אחוזים, וביחד לא פחות משניים וחצי אחוזים ולא יותר מחמישה אחוזים, מסוג מסוים של אמצעי שליטה (להלן - חבר מחזיקים), שיהיה רשאי לשתף פעולה רק לצורך כך. מחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה יהיה רשאי להציע מועמד אחד לכהונת דירקטור, וכל עוד מכהן דירקטור שמונה על פי הצעתו, לא יהיה רשאי להציע מועמד נוסף (למעט הצעת מועמד שיחליף דירקטור מכהן שמונה על פי הצעתו) אלא אם כן קיבל היתר מאת הנגיד לאחר התייעצות בועדת הרישיונות. האמור יחול גם לגבי חבר מחזיקים, לרבות כל חבר בחבר מחזיקים.

- הרכב הוועדה הסטטוטורית הינו כדלקמן: יו"ר הועדה יהיה שופט בית משפט העליון או המחוזי (בדימוס) אשר ימונה על פי הצעתו של שר המשפטים לאחר התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, שני חברים יהיו אנשי משק וכלכלה (לגביהם יידרשו תנאי כשירות דומים לאלה החלים על דירקטור בחברה ממשלתית) או אנשי סגל אקדמי בכיר במוסדות

להשכלה גבוהה (או מי שהיו אנשי סגל כאמור) אשר יוצעו על ידי יו"ר הוועדה לאחר התייעצות עם יושב ראש הרשות לניירות ערך, ושני חברים יהיו דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק הרלוונטי כדירקטורים חיצוניים (כהגדרת המונח "דירקטור חיצוני" בחוק החברות או בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), אשר יוצעו על ידי חברי הוועדה האחרים, בהתייעצות עם המפקח על הבנקים. חבר ועדה שהינו דירקטור חיצוני בתאגיד הבנקאי ימונה כאמור לתקופת כהונה של שנתיים וכל עוד הוא מכהן כדירקטור חיצוני באותו תאגיד בנקאי, וניתן יהיה לשוב ולמנותו, ובלבד שלא יכהן בוועדה ברציפות למשך תקופה העולה על שלוש שנים.

- בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, חלות על מועמד לכהונת דירקטור הוראות הדומות להוראות החלות על דירקטור חיצוני לפי חוק החברות, לעניין איסור זיקה, בשינויים אחדים (בין היתר, נאסר מינוי וכהונה של דירקטור שיש לו זיקה, בדרך של החזקת אמצעי שליטה בשיעור העולה על רבע אחוז בתאגיד הבנקאי או בבעל מניות הרשאי להציע מועמדים לכהונת דירקטור בתאגיד כאמור, כמפורט לעיל; נאסר מינוי וכהונה של דירקטור שיש לו זיקה לנושא משרה בתאגיד הבנקאי); על מועמד לכהונת דירקטור שתציע הוועדה לעמוד במגבלות וסייגים נוספים לכהונה החלים על חברי הוועדה, ובנוסף עליהם להיות בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית כנדרש מדירקטור חיצוני לפי חוק החברות.

- בעל מניות המחזיק מעל אחוז אחד מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה חייב בדיווח לתאגיד הבנקאי ולמפקח על הבנקים על החזקותיו, והתאגיד הבנקאי יחויב בדיווח לציבור על כל בעל מניות המחזיק מעל שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי. חובת הדיווח לציבור תחול גם לגבי בעל מניות המחזיק יותר מאחוז אחד ועד שניים וחצי אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי, אם בעל המניות הנ"ל הסכים לפרסום לציבור כאמור, ואם לא הסכים לכך, הוא לא יהיה רשאי לחבור לחבר מחזיקים לצורך הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים לאסיפה הכללית. על אף כל האמור לעיל, למפקח על הבנקים תהא סמכות לקבוע, כי פרסום החובה לציבור יהיה גם לגבי מחזיק בשיעור שבין אחוז אחד לשניים וחצי אחוזים, מנימוקים שיפורטו.

- הורחבו המבחנים שישמשו את המפקח על הבנקים בעת שהוא שוקל את התאמתו של מועמד למשרה בתאגיד הבנקאי, ובמיוחד המבחנים שישמשו אותו בבחינת מועמדים לתפקיד דירקטור. כמו כן הורחבה ההוראה המחייבת קבלת אישור מוקדם של המפקח על הבנקים לכהונה כנושא משרה בתאגיד הבנקאי כך שהיא תחול גם על כהונה כיועץ המשפטי של התאגיד הבנקאי וכן הוסמך המפקח על הבנקים לקבוע עד שבעה בעלי תפקידים בכל תאגיד בנקאי, עליהם תחול ההוראה המחייבת הליך אישור.

- נקבעו הוראות שיחולו על תאגידים בנקאיים שהם חברות ציבוריות (תאגידים בנקאיים עם או ללא גרעין שליטה), על אף כל הוראה אחרת בדין. בין היתר, נקבע כי למעט מינוי דירקטור לתקופת ביניים קצרה במקרים מסוימים, הדירקטוריון לא יהיה רשאי למנות דירקטורים לדירקטוריון או להציע מועמדים לכהונת דירקטור לועדה הסטטוטורית (מובהר כי דירקטוריון תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה לא יהיה רשאי למנות דירקטורים, גם לא לתקופת ביניים כאמור); עוד נקבעה הוראה המחייבת הודעה מקדימה בת 21 יום לפחות בדבר כינוס אסיפה כללית שעל סדר יומה מינוי דירקטורים; וכן הוראות שונות לעניין מינוי או הפסקת כהונת דירקטורים באסיפה.

- נקבעו הוראות מיוחדות נוספות לעניין מינוי דירקטורים, כהונתם והפסקת כהונתם, שיחולו על תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, על אף כל הוראה אחרת בדין. בין היתר, נקבעה הוראה הקובעת כי ההצבעה על מינוי דירקטורים תהיה רק באסיפה השנתית או באסיפה שכונסה באישור המפקח; הוראה המגבילה את תקופת כהונתו של דירקטור

שאינו דירקטור חיצוני לשלוש שנים, ואת תקופות הכהונה המצטברות שלו לתשע שנים; והוראה הקובעת כי מספר הדירקטורים שיוחלפו מדי שנה לא יעלה על מחצית מהדירקטורים המכהנים.

- בנוסף, על פי החוק, המפקח על הבנקים או עובד שהוא הסמיכו לכך מוסמכים ליתן היתר לפתיחת סניף בנק (במקום הנגיד), וכן לבטל היתר כאמור, ואולם לעניין ביטול היתר סניף הסמכות נתונה למפקח בלבד, והוא לא יכול להסמיך לעניין זה עובד אחר של בנק ישראל.

- עוד מעדכן החוק את מספר הלקוחות המרבי בסניפיו בישראל של בנק או בנק חוץ שעליו לא יחולו האיסורים והמגבלות לעניין בעלות וניהול של נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות, מ-1,000 ל-5,000. מכאן, שבנק או בנק חוץ בעל פעילות קמעונאית שאינה מהותית, יחשב בנק שיש לו עד 5,000 לקוחות והוא יהיה רשאי, בכפוף לתנאים הקבועים בדין, להיות בעלים ולנהל נכסי קופות גמל וקרנות נאמנות, בניגוד לבנק בעל פעילות קמעונאית מהותית.

  בנוסף, המפקח על הבנקים מוסמך לאשר מינויו של מבקר פנימי בתאגיד בנקאי, שאינו עומד בדרישות הקבועות בסעיף 3(א)(5) לחוק הביקורת הפנימית. מובהר, כי מנגנון זה חל גם לגבי תאגיד בנקאי שהוא חברה ציבורית.

חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13) (עיצום כספי), התשע"ב-2012

ביום 8 במאי 2012, אושר בקריאה שניה ושלישית חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13) (עיצום כספי), התשע"ב-2012 אשר עניינו הוספת מנגנון עיצום כספי לחוק ההגבלים העסקיים.

על פי החוק הממונה על הגבלים עסקיים יהיה רשאי להטיל על מי שהפר הוראה מההוראות המרכזיות שבחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, עיצום כספי עד לסך של 24,000,000 ש"ח. לפני הטלת העיצום הכספי תימסר למפר הודעה בכתב על כוונת החיוב, תינתן לו זכות טיעון ולאחר מכן יחליט הממונה האם להטיל על המפר עיצום כספי, וימסור לו הודעה על כך בצירוף נימוקים. ההחלטה בדבר הטלת עיצום כספי תפורסם בציבור. מפר רשאי להגיש ערר לבית הדין להגבלים עסקיים על דרישה לתשלום עיצום כספי.

תשלום עיצום כספי לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרת הוראה מהוראות החוק המהווה עבירה. עם זאת, אם הוגש נגד אדם כתב אישום בשל הפרה, הוא לא יחויב בגינה בתשלום עיצום כספי.

החוק אוסר על עריכת הסדרים לשיפוי וביטוח של מפרים פוטנציאליים, בגין עיצום כספי שיוטל על פיו.

חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 9), התשע"ב-2012

ביום 14 במאי 2012 פורסם ברשומות חוק שיקים ללא כיסוי (תיקון מס' 9), התשע"ב-2012. על פי החוק, במקרה שאדם מבקש להצטרף כשותף או כמיופה כוח, לחשבון קיים שהוא חשבון מוגבל, או לחשבון שאחד מבעליו מוגבל או לחשבון שכבר סורבו בו ב-12 החודשים שקדמו לצירוף 5 שיקים ומעלה, חובה על הבנק למסור לו מידע על החשבון ועל בעליו הקיים:

1. מספר השיקים שסורבו בחשבון בשנים עשר החודשים שקדמו למועד הצירוף.

2. הגבלה, שאינה הגבלה מיוחדת (דהיינו, הגבלה רגילה או חמורה), שהוטלה על החשבון או על בעליו בשלוש השנים שקדמו למועד הצירוף, וסוג ההגבלה שהוטלה, לפי העניין.

3. הגבלה מיוחדת המוטלת על החשבון או על בעליו במועד הצירוף, כולם או מקצתם.

תחולת החוק מיום 14 בספטמבר 2012, ונקבעו בחוק הוראות מעבר לעניין מסירת המידע אודות הגבלות היסטוריות על החשבון.

חוק החברות (תיקון מס' 19), התשע"ב-2012

ביום 17 ביולי 2012 פורסם ברשומות חוק החברות (תיקון מס' 19), התשע"ב-2012 המסדיר את נושא הבראת חברות. אלו עיקרי החוק:

- הקלה על חברות לקבל צו הקפאת הליכים, לרבות במעמד צד אחד ואפשרות הארכתו מעל תשעה חודשים, באישור בית המשפט.

- אפשרות למנות נושא משרה בחברה כבעל תפקיד בעל סמכויות כגון סמכויות חקירה, בדיקת שעבודי החברה, עיכוב מימושם והמרתם. בשל החששות מניגוד עניינים ומניצול לרעה של מינוי כאמור, קובע החוק שבית המשפט ימנה מפקח חיצוני על בעל תפקיד שהוא נושא משרה וכן מאפשר לבית המשפט להקנות לו רק חלק מהתפקידים והסמכויות הרלוונטיים לבעל התפקיד, בשים לב לאיסור ניגוד עניינים בין תפקידיו לבין היותו נושא משרה בחברה.

- מתן סמכות לבית המשפט לאשר לחברה לקבל אשראי חדש בקשר עם הליכי ההבראה, המובטח בשעבוד, אשר יכול אף להיות בדרגת עדיפות זהה או עדיפה על הנושים הקודמים. כמו כן, ניתן יהיה למכור ולשעבד נכסים משועבדים כנגד "הגנה הולמת". מתן אשראי חדש כאמור יתאפשר רק כברירה אחרונה אם בית המשפט השתכנע שיש בכך צורך כדי לקבלו.

- מתן סמכות לבית המשפט לכפות הסדר נושים על סוג נושים שמתנגד, בהתקיים תנאים המבטיחים כי אותו סוג נושים לא ייפגע כתוצאה מאישור ההסדר.

- מתן סמכות לבית המשפט לחייב ספקים של שירותי תשתית ושל מוצרים או שירותים אחרים החיוניים להפעלתה של החברה, וכן צדדים לחוזים שהחברה קשורה בהם, להמשיך ולספק לחברה את המוצר או השירות או להמשיך בביצועם של אותם חוזים.

- מתן מעמד של נושה מובטח לבעלים של נכס מכוח תניית שימור בעלות - החוק קובע כי בדומה לנושה מובטח, המנוע מלממש את הבטוחות שלו ולנקוט הליכים בתקופת הקפאת הליכים, גם בעלים של נכס מכוח תניית שימור בעלות לא יוכל לקבל חזקה בנכס אם הנכס דרוש להמשך הפעלתה של החברה, וזאת אם ניתנה לו "הגנה הולמת".

חוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ב-2012

- ביום 12 בנובמבר 2012, פורסם תיקון מס' 20 לחוק החברות אשר ייעודו העיקרי להסדיר את מבנה התגמול לנושאי משרה בחברות ציבוריות ובחברות איגרות חוב, וכן לקבוע הליך מיוחד לאישורו.

- התיקון קובע כי דירקטוריון חברה ציבורית או חברה פרטית שהיא חברת אגרות חוב, מחוייב לקבוע בתוך תשעה חודשים ממועד התחילה, מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בחברה ("מדיניות התגמול"), לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול.

- התיקון לחוק קובע כי מדיניות התגמול טעונה אישור האסיפה הכללית ונקבעו הוראות לעניין זה ולרבות הרוב הנדרש. כן נקבע כי בסמכות הדירקטוריון לאשר את מדיניות

התגמול, אף אם האסיפה הכללית התנגדה לכך, ובלבד שועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון החליטו, על יסוד נימוקים מפורטים, ולאחר שדנו מחדש במדיניות התגמול, כי אישור המדיניות על אף התנגדות האסיפה הכללית הוא לטובת החברה.

- מדיניות התגמול תקבע בהתאם לשיקולים, עניינים והוראות שחובה להתייחס אליהם, המפורטים בתיקון לחוק. הדירקטוריון יבחן מעת לעת את מדיניות התגמול והתאמתה להוראות החוק ונקבעה חובה להביא את מדיניות התגמול לאישור לפחות אחת לשלוש שנים, בדרך בה נקבעת מדיניות התגמול.

- הדירקטוריון ימנה ועדת תגמול אשר הרכבה נקבע בתיקון לחוק, הכוללת לפחות שלושה דירקטורים ובה חברים כל הדירקטורים החיצונים בהתאם לחוק החברות אשר יהיו רוב חבריה ובראשה יעמוד דירקטור חיצוני בהתאם להוראות חוק החברות.

- תפקידי הועדה הינם להמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול, עדכונה מעת לעת, בחינת ישומה ואישור המשך תוקפה.

- עוד קובע התיקון לחוק הוראות חדשות לאישור עסקאות פרטניות עם נושאי משרה באשר לתנאי כהונתם והעסקתם, ולרבות עסקאות שלא בהתאם למדיניות התגמול.

חוק החוזים האחידים (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012

ביום 9 ביולי 2012 התקבל חוק החוזים האחידים (תיקון מס' 4) התשע"ב-2012. על פי התיקון התווספה לחוק חזקה של תנאי מקפח במקרה שנקבע כי תשלומי החוזה יהיו מוצמדים למדד מסוים, ונקבע למדד זה שער מזערי, כך שירידה או עלייה של המדד מתחת לשער המזערי לא תזכה את הלקוח. לגבי התנאי המקפח האמור יחולו ההוראות הרלבנטיות בחוק. תחולתו של התיקון לחוק הינה ארבעה חודשים מיום פרסומו ברשומות.

הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 19) (ייעוץ השקעות כללי ושיווק השקעות כללי), התשע"ב-2012

הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 19) (ייעוץ השקעות כללי ושיווק השקעות כללי), התשע"ב-2012 אושרה בקריאה ראשונה במליאת הכנסת ביום 24 ביולי 2012.

בהתאם להצעת החוק, תיעשה הבחנה בין ייעוץ/שיווק השקעות במסגרתם ניתן ייעוץ ללקוח מסוים בהתאם לצרכיו ולנתוניו האישיים, לבין ייעוץ/שיווק השקעות כללי במסגרתם ניתן ייעוץ אחיד ובלתי מסוים, למספר רב של אנשים (לעתים מספר בלתי ידוע) שאינו מותאם לצרכים/נתונים אישיים של לקוח.

כמו כן, הצעת החוק קובעת חובות שיחולו על ייעוץ השקעות כללי וביניהן חובה לכלול הודעה כי מדובר בייעוץ או בשיווק כללי שאינו מהווה תחליף לייעוץ/שיווק השקעות המותאם לצרכים/נתונים אישיים של לקוח, גילוי אם קיים עניין אישי לנותן הייעוץ/שיווק הכללי בנושא, ופרטים מזהים על נותן הייעוץ/שיווק הכללי. מוצע להעניק לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, סמכות לקבוע את הפירוט הנדרש של חובות הגילוי והפרטים המזהים כאמור.

הצעת החוק קובעת גם, כי במתן ייעוץ או שיווק, לרבות הפניה לשירותים כאמור או בפרסומם, לא ייכלל מידע כוזב מהותי, וכן שלא יהיה בדיווח, בהודעה או במסמך המוגשים לפי החוק פרט מטעה.

בנוסף, מוצע להוסיף הפרות בגינן ניתן להטיל סנקציה עונשית והפרות בגינן תהיה מוסמכת הרשות להטיל על המפר עיצום כספי (הן על יחיד והן על תאגיד), זאת לעניין מתן ייעוץ/שיווק השקעות כללי ולעניין מידע כוזב מהותי או פרט מטעה.

Foreign Account Tax Compliance Act - FATCA

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code (חוק מס ההכנסה האמריקאי) באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים Foreign Financial Institutions (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאים. בכך, החוק מרחיב משמעותית את דרישות הגילוי והדיווח המוטלות על מוסדות פיננסיים זרים ביחס לחשבונות אמריקנים. בפברואר 2012 פורסמו תקנות מוצעות על ידי רשות המיסוי האמריקאית ("IRS"), המספקות הנחיות אופרטיביות ליישום החוק. לאחרונה הודיעו הרשויות האמריקאיות על דחיית תחילת יישום דרישות החוק בחצי שנה, ל-1 בינואר 2014. התקנות הסופיות פורסמו ב-17 בינואר 2013.

על פי החוק והתקנות על FFI להתקשר עם ה-IRS בהסכם, שבמסגרתו יתחייב, בין היתר, לאתר חשבונות אמריקנים, לדווח עליהם ל-IRS ולנכות מס מלקוחות שיסרבו לספק את המידע והמסמכים הנדרשים. FFI אשר לא יתקשר בהסכם עם ה-IRS יחוייב בניכוי מס בגין הכנסות ממקורות אמריקאים.

לצורך ההיערכות ליישום החוק בקבוצת לאומי, הבנק הקים ועדת היגוי, הלומדת ועוקבת אחר התפתחויות החוק והתקנות. בהכוונתה, הבנק פועל ליישום תהליכי עבודה ולפיתוח מערכות לצורך עמידה בדרישות ה-FATCA, וזאת בהתאם לידוע כיום לגבי דרישות ה-IRS. עד כה, הבנק ביצע תיחום של הפרויקט ובחינה של חברות הקבוצה הרלוונטיות ל-FATCA, מיפוי פערים ("Impact Analysis") לגבי דרישות ה-FATCA. כמו כן, הוחל באפיון תהליכי עבודה עיקריים הנדרשים ליישום דרישות החוק בבנק ונקבעה תוכנית עבודה ליישום.

במהלך השנים האחרונות נקבעו בבנק ובחברות הבנות, נהלי עבודה לטיפול בלקוחות אמריקאיים. בחודש ספטמבר 2011 הוצא מכתב למנהלים בנושא מדיניות הבנק בקשר עם ה-FATCA, אשר חוזר ומדגיש את מדיניות הבנק שלא לייעץ ללקוחות בענייני מיסוי, בפרט מס אמריקאי, ושלא לסייע להם להסתיר את זהותם, ומאז הוצאו נהלים נוספים להסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאיים כהשלמה לנהלים שהוצאו לפני כן.

ה-IRS פרסם לאחרונה מודל להסכם בין מדינתי ליישום תקנות ה-FATCA וכן פרסם הודעות נוספות בדבר הסכמות מיוחדות ליישום ה-FATCA בין ארה"ב לבריטניה, שוויץ, ומדינות רבות אחרות. מוסדות פיננסיים ולקוחותיהם הממוקמים במדינה, אשר תחתום על הסכם בין מדינתי ליישום תקנות ה-FATCA, ייהנו מהקלות מסוימות במסגרת דרישות ה-FATCA.

בתחילת חודש אוגוסט 2012 הודיע משרד האוצר על הקמת צוות בראשותה של הממונה על הכנסות המדינה, לבחינת יישום תקנות ה-FATCA בישראל "לרבות בחינת האפשרות ליישום באמצעות הסכם בילטרלי בין מדינת ישראל לארה"ב, אשר עשוי להקל על הגופים הפיננסיים את היישום". על פי ההודעה הצוות כולל נציגים של משרד האוצר, בנק ישראל, הרשות לניירות ערך ומשרד המשפטים.

על אף האמור בפסקה הקודמת, בנק לאומי ממשיך להיערך ליישום ה-FATCA במתכונת שאינה בהסדר בין מדינתי וזאת עד לקבלת הודעה אחרת מהרשויות הרלוונטיות במדינת ישראל.

דוח ביניים של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות בישראל

ביום 16 ביולי 2012, פורסם דוח ביניים של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות בישראל, בראשות המפקח על הבנקים ("הצוות") אשר מונה על ידי נגיד בנק ישראל ושר האוצר בעקבות המלצה של הוועדה לשינוי כלכלי חברתי ("ועדת טרכטנברג").

הצוות בחן והמליץ על אמצעים ומהלכים שונים להגברת התחרותיות בשוק הבנקאות הישראלי, שיפור כוחם של משקי הבית והעסקים הקטנים, הגדלת אפשרויות הבחירה ללקוח, הוזלת שירותים ושיפור השירות.

המלצות הצוות התמקדו בשלשה תחומים:

הגדלת מספר השחקנים בתוך המערכת הבנקאית ומחוצה לה, באמצעות עידוד הקמת בנק אינטרנטי, עידוד הקמה של אגודות אשראי בישראל, בחינת מנגנון לניתוב כספי החיסכון ארוך הטווח של הציבור להגדלת היצע האשראי למשקי הבית ולעסקים קטנים.

הגברת התחרות בין השחקנים הקיימים בענף הבנקאות, בין היתר, על ידי פתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט והקלות בהליך סגירת חשבון בנק, פרסום שיעורי הריבית הקיימים בבנקים בפועל והגברת הנגישות לאתרי מידע לצורכי השוואה, מתן "תעודת זהות" בנקאית הכוללת פרוט של נכסיו והתחייבויותיו, התשואה והתשלומים לבנק באופן יזום ללקוח, שכלול המידע אודות לווים, שינוי מנגנון תקרת הריבית והחלתו על תאגידים בנקאיים ועוד.

צעדים משלימים - בין היתר, הטלת פיקוח על עמלות מסוימות וביטול מספר עמלות, הגברת השקיפות בעמלות ניירות ערך ותמחור מחודש של השירותים, הקלת המעבר בין המערכת הבנקאית למערכת החוץ-בנקאית בתחום ניירות ערך, הפחתת עמלות לעסקים קטנים, הקלות בפרעון מוקדם של אשראי עסקי.

ביום 28 בנובמבר 2012, פרסם המפקח על הבנקים תיקון בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) התשס"ח-2008, ("הכללים") במסגרת התיקון בוטלו דמי ניהול ניירות ערך בגין מק"מ ובגין קרנות כספיות, הוטלו מגבלות על עמלות הבנקים בגין פעולות בניירות ערך, ובוטלו עמלות נוספות למשקי בית ולעסקים קטנים. התיקון נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2013. בנוסף, הורה המפקח על הבנקים למערכת הבנקאית לבצע תמחור מחדש של עמלות הנגבות בעד פעילות בניירות ערך, על מנת להתאימן, ככל שניתן, למחיר שנגבה בפועל, וזאת עד ליום 1 במרס 2013. העמלות העיקריות שבוטלו או שונו במסגרת תיקון הכללים, ובמסגרת הנחיות נלוות למערכת הבנקאית:

1. ביטול דמי ניהול ניירות ערך בגין מק"מ ובגין קרנות כספיות.
2. ביטול העמלה בעד כרטיס מידע ובעד כרטיס משיכת מזומן.
3. עמלה בעד טיפול באשראי ובביטחונות להלוואות שלא לדיור - העלאת הפטור מתקרה של 50,000 ש"ח לתקרה של 100,000 ש"ח.
4. ביטול העמלה בגין שינוי מועד חיוב בכרטיס אשראי.
5. עמלת דמי ניהול עסק קטן - השוואת המעמד של עסקים קטנים למשקי הבית.

6. שינויים בעמלות בניירות ערך -

- תמחור דיפרנציאלי בגין פעילות בניירות ערך בערוצים שונים;
- חיוב הבנקים בקביעת עמלת מכסימום לקנייה ומכירה של ניירות ערך;
- ביטול עמלות המינימום בגין ניהול פיקדון ניירות ערך;
- הרחבת הפיקוח על עמלת העברת פיקדון ני"ע להעברת פיקדון של הלקוח גם מחוץ למערכת הבנקאית.

7. דרישה מהבנקים לבצע תמחור מחודש של עמלות בגין פעילות בניירות ערך תוך התאמת סכומי העמלות, ככל שניתן, למחיר שנגבה בפועל. וכן, התאמת שיעורי העמלות לשינויים שחלו במבנה עמלות בגין פעילות בניירות ערך בהתאם לתעריפון החדש. (החל מיום 1 במרס 2013).

כמו כן נקבע:

8. חיוב הבנקים לפרסם באתרי האינטרנט שלהם קישור ישיר לתעריפוני העמלות כך שיהיה זמין ונגיש ללקוחות.
9. הכרזה על שירות הניתן על ידי סולק לנותן שירותי ניכיון, כשירות בר פיקוח.

יישום הכללים יגרום לירידה בהכנסות הבנק מעמלות וגידול בהוצאות הבנק לצורך פיתוח והתאמת המערכות המיכוניות לדרישות החדשות כמו כן תתכנה השפעות עקיפות אשר טרם ניתן להעריכן בשלב זה.

תקנות השקעות משותפות בנאמנות (עמלת הפצה) (תיקון), התשע"ג-2013

ביום 11 במרס 2013, אשרה ועדת הכספים של הכנסת את ההצעה לתיקון התקנות הקובעות את עמלות ההפצה המרביות שרשאים מפיצים לגבות ממנהלי קרנות נאמנות עבור הפצת הקרנות כך שעמלות ההפצה יופחתו בשיעור של 20%. התקנות טרם פורסמו ברשומות.

מתווה הרגולציה של רשות ניירות ערך - מפת דרכים: יעדים ותוכניות לשנים הקרובות

ביום 4 בספטמבר 2012 פרסמה רשות ניירות ערך מפת דרכים הכוללת את יעדיה ואת מתווה פעילותה לשנים הקרובות המושתת על שלושה יסודות: רגולציה, דה-רגולציה ופיתוח שוק ההון.

במישור הרגולציה מפורטים במסמך פרויקטים עיקריים על סדר יומה של הרשות, ובהם הסדרה של תחומים שאינם מפוקחים כיום כגון - (א) תחום זירות מסחר (ב) תחום ברוקר-דילר (ג) תחום חברות הדירוג (ד) תחום ייעוץ למוסדיים (ה) פיקוח על עבודת רואי החשבון המבקרים (ה) תחום ייעוץ השקעות כללי (אנליזה) (ו) תחום תעודות הסל (ז) שינויים בתחום החיתום במטרה להשיב את החיתום להנפקות (ח) תיקון חקיקה שנועד לקבוע תהליך הכשרה מתאים, מקצועי ואחיד לכלל מבקשי הרישיון (ט) שיפור הדוחות הכספיים וקיצורם (י) איסור הטרמה (איסור שימוש בלתי הוגן במידע על ניירות ערך) ועוד.

במישור ההקלות ברגולציה המסמך כולל מתווה הקלות להערות הציבור ובו, בין היתר -

א. הקלות לכלל הגורמים המפוקחים: מבין עשרות ההקלות הנשקלות על ידי הרשות, ניתן לציין את ההקלות העיקריות הבאות: בתחום התאגידים - הארכת התקופה להצעת ני"ע על פי תשקיף מדף מ-24 חודשים ל-36 חודשים, ביטול הוראות גילוי שונות מכוח תקנות דוחות כספיים שאין עוד הצדקה לקיומן לאחר כניסת תקני ה-IFRS לתוקף. בתחום בעלי הרישיון (יועצי השקעות, משווקי השקעות ומנהלי תיקים) - בחינה מחדש של הוראת הרשות לבירור צרכי לקוח במטרה להשיג בירור יעיל וקצר, ביטול חובת המסירה המיידית של תיעוד ההליך והפחתת תדירות חובת עריכת הליך בירור צרכי לקוח, כך שתחול מידי שנתיים במקום שנה.

ב. הקלות לחברות קטנות: הרשות בחנה אם יש מקום לערוך מדרג רגולציה בין גורמים מפוקחים גדולים וגורמים מפוקחים קטנים, מעבר למדרג המובנה הקיים בהוראות הדין.

ג. שינויים בהתנהלות הרשות: הרחבת שיתוף הציבור בהליכי חקיקה; קביעה ופרסום של כללים שיסייעו לגופים מפוקחים להטמיע באופן מסודר ואפקטיבי הוראות דין חדשות; בחינת האפשרות לרכז פרסומים חדשים למועדים ידועים מראש שייקבעו על ידה, על מנת להקל במעקב ויישום הפרסומים.

במישור פיתוח השוק הציגה הרשות מספר פרויקטים, ביניהם - קידום השקעות בחברות ציבוריות הפועלות בתחום המחקר והפיתוח; מערכת הצבעות באינטרנט; הכרה הדדית בתשקיפים ובדיווחים שוטפים; הקמת צוות בין-משרדי שתפקידו לבחון כלים לקידום ופיתוח שוק האיגוח בישראל; הסדרת פעילות מכשיר פיננסי חדש המכונה קרן סל; יצירת מערכת הפצה אלטרנטיבית שתתחרה במערך ההפצה של קרנות הנאמנות הנהוג כיום; הגברת התחרות בשוק הברוקראז' ועוד.

הצעת החוק לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ג-2012

ביום 15 באוקטובר 2012 אישרה ועדת הכלכלה של הכנסת את הצעת החוק לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון מס' 19), התשע"ג-2012 ("הצעת החוק") לקריאה שנייה ושלישית.

לפי הצעת החוק, תאגיד בנקאי לא יעמיד הלוואה לפרעון מיידי ולא יפתח בהליך משפטי נגד הלקוח בשל אי-עמידה בתנאי הלוואה (למעט מסגרת אשראי), ובכלל זה בשל אי-פרעון ההלוואה, כולה או חלקה, אלא אם כן מסר ללקוח הודעה בכתב, 21 ימי עסקים לפני ביצוע פעולה לגבי הלוואה באופן שבו התאגיד הבנקאי נוהג למסור לאותו לקוח הודעות, וכן במסירה אישית לכתובת הלקוח הרשומה אצל התאגיד הבנקאי. על ההודעה האמורה לכלול פרטים שונים כמפורט בהצעת החוק. עם זאת, תאגיד בנקאי לא יחויב למסור הודעה כאמור אם יש במסירתה חשש ממשי לפגיעה ביכולת הגבייה של התאגיד הבנקאי בשל שינוי לרעה בכושר הפרעון של הלקוח או בשל תנאים אחרים המחייבים ביצוע מיידי של פעולה לגבי ההלוואה.

בהתאם להצעת החוק, תחילתו של ההסדר המוצע שישה חודשים מיום פרסומו של החוק ברשומות והוא יחול גם על הלוואות שנתן התאגיד הבנקאי לפני יום התחילה.

הצעת חוק להעמקת גביית המסים והגברת האכיפה (תיקוני חקיקה), התשע"ג-2012

ביום 5 בנובמבר 2012, פורסמה הצעת חוק להעמקת גביית המסים והגברת האכיפה (תיקוני חקיקה), התשע"ג-2012, אשר בין היתר, מתקנת את התוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון, ומוסיפה עבירות מקור חדשות לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה, סעיף 98(ג2) לחוק מיסוי מקרקעין וסעיפים 117(ב)(1), 117(ב)(3) עד (8), ו-117(ב1) לחוק מס ערך מוסף.

טיוטת תקנות ניירות ערך (הוראות בדבר מינוי ממונה, תפקידו, פעולתו, שכרו והוצאותיו), התשע"ג-2012

חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות לניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 ("חוק אכיפה מנהלית") מאפשר להשית על המפר מגוון אמצעי אכיפה. בסעיף27 נד(א) לחוק זה נקבע הסדר במסגרתו רשאי מותב ועדת אכיפה מנהלית להטיל על מפר לשלם סכום נוסף הקרוי "תשלום לנפגע ההפרה", שגובהו המרבי קבוע בחוק.

נוסח התקנות המוצע קובע כי באחריות המוטב להגדיר את קבוצת נפגעי ההפרה וגובה סכום התשלום שישולם להם ולפרט בהחלטתו את העקרונות הכלליים לזכאות לקבלת התשלום ואופן חלוקתו בין הנפגעים. כמו כן, הנוסח המוצע קובע בין היתר, את תנאי הכשירות לכהונה כממונה; האופן שבו על הממונה למלא את תפקידו; הדיווחים שיידרש למסור בקשר למילוי תפקידו למותב וליו"ר הרשות; אופן קביעת שכרו של הממונה והוצאותיו, לרבות שכרם של עובדי הממונה או משרדו והעסקת יועצים חיצוניים; אופן פרסום ההודעות לנפגעי הפרה.

חקיקה ורגולציה בייעוץ פנסיוני

ביום 3 באפריל 2012, פרסם הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (להלן: "הממונה") נוסח מתוקן של חוזר חתימה גרפית ממוחשבת הכולל הנחיות להחתמת מעסיקים על מסמכי ייעוץ פנסיוני של עובדיהם, וביום 18 באפריל 2012 פרסם הודעה על כוונתו לדחות בשנה את מועד הפעלת המודל החכ"מ (חסכון כספי מותאם).

ביום 10 במאי 2012, פרסם הממונה טיוטת תקנות הכוללת בין היתר עדכון של שיעורי עמלת ההפצה בגין שלושת סוגי המוצרים הפנסיוניים: קופת גמל, קרן פנסיה וביטוח מנהלים, כך שתורכב משיעור שנתי של 0.20% מהיקף הנכסים הצבורים לזכות לקוח במוצר הפנסיוני וכן משיעור 1.6% מהפקדות שוטפות. בטיוטת התקנות מוצע, כי הסכום שישתלם בגין כל אחד מרכיבי עמלת ההפצה הנ"ל יוגבל לנמוך מבין עמלת ההפצה המותרת בכל רכיב ובין 40% מגובה דמי הניהול הנגבים בפועל. (טיוטת התקנות אינה כוללת שינוי לגבי עמלת ההפצה בגין יעוץ לגבי קרן השתלמות). עוד מוצע בטיוטת התקנות לקבוע, כי גוף מוסדי המנהל יותר ממוצר פנסיוני אחד, יוכל להתקשר בהסכם הפצה עם יועץ פנסיוני רק אם הסכם ההפצה כולל את כל המוצרים הפנסיוניים של הגוף המוסדי וכן כי לא תשולם עמלת הפצה בעד עמית או בעד מבוטח שהקשר עימם נותק.

ביום 25 ביוני 2012 פרסם הממונה חוזר בנושא דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני, שנכנס לתוקף ב-1 בינואר 2013, אשר קובע בין היתר, כללים בדבר התקופה המזערית למתן הטבות בדמי ניהול (ובכלל זה המקרים בהם רשאי גוף מוסדי להעלות דמי ניהול במהלך תקופה זו) וכן הוראות להגברת השקיפות בנוגע לדמי הניהול הנגבים מהעמית. ביום 31 בדצמבר 2012 פרסם הממונה חוזר דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני מתוקן, אשר בו עודכנו המקרים בהם רשאי גוף מוסדי להעלות דמי ניהול במהלך תקופת ההטבה ואופן הודעת הגוף המוסדי ללקוחות על כך.

ביום 2 באוגוסט 2012, פרסם הממונה טיוטת חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני - תיקון, אשר במסגרתה נערכו עדכונים ביחס לחלק מהממשקים והכללים להעברת מידע ונתונים. ביום 5 לנובמבר 2012 פורסם חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני וביום 7 לינואר 2013 פורסם עדכון נוסף לחוזר זה, שמטרתם קביעת כללים והוראות בנוגע לממשקים השונים המיועדים להעברת מידע ונתונים בין הגופים המוסדיים לבעלי הרישיון ועדכון מועדי התחילה של הממשקים הנ"ל.

ביום 15 באוגוסט 2012, פרסם הממונה טיוטה לתיקון חוזר ייפוי כוח לבעל רישיון, אשר בין עיקר תיקוניה, עודכנו חלק מהמועדים שפורסמו בחוזר המקורי, ניתנה לתאגיד בנקאי

אפשרות להחתים לקוח על טופס ייפוי כח באמצעות אתר האינטרנט שלו וכן עודכן נוסח טפסי ייפוי הכוח שצורפו לחוזר המקורי. ביום 12 בדצמבר 2012 פרסם הממונה חוזר ייפוי כח לבעל רישיון מתוקן שבו עודכנו חלק מהוראות החוזר, וכן עודכן מועד התחילה של החוזר ליום 1 במאי 2013.

ביום 15 באוגוסט 2012 פרסם הממונה תיקון לחוזר חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית, שמטרתו לקבוע כללים לצורך היערכות מוקדמת של גופים שיהיו חייבים או רשאים להשתמש במערכת.

בהמשך לאישור תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012 (**"תקנות דמי ניהול"**), פרסם הממונה, ביום 17 באוקטובר 2012, את טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול) (תיקון), לפיה רשאית חברה מנהלת לגבות דמי ניהול בהתאם לשיעורים שפורסמו בתקנות דמי הניהול או בסכום שלא יעלה על 9 ש"ח לחודש מהיתרה הצבורה של העמית (לפי הגבוה מביניהם). התיקון צפוי להיכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2013.

ביום 31 באוקטובר 2012, פרסם הממונה טיוטת חוזר מסמך הנמקה שמטרתה לקבוע מבנה ממוקד ואחיד למסמך הנמקה והמחשה, ואשר צפוי להחליף מספר חוזרים העוסקים במסמך הנמקה ובמסמכים נוספים שבעלי רישיון נדרשים למסור ללקוחותיהם במהלך פעולת שיווק או ייעוץ פנסיוני.

ביום 17 בדצמבר 2012 פורסם חוזר שירות ללקוחות סוכנים ויועצים, הקובע כללים והוראות לגבי מתן שירות ללקוחות על ידי בעלי רישיון, החל ממועד ההתקשרות ועד ליישוב תביעה. מועד התחילה של החוזר הינו 1 בינואר 2014.

הסדרי קונסורציום למתן אשראי

ביום 28 במרס 2011 ניתנה למנהלי הבנקים וחברות הביטוח הודעת הממונה על הגבלים עסקיים, לגבי התנאים שבהתקיימם אין בכוונת רשות ההגבלים העסקיים לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים, תשמ"ח-1988 (**"החוק"**), על חבירה בין בנקים ובין חברות ביטוח ובינם לבין עצמם ("בנקים וגופים מוסדיים") בקונסורציום אשראי.

הודעת הממונה מחליפה את ההודעה הקודמת לגבי תנאים בענין זה מיום 8 במרס 2007, אשר תקפה הוארך ביום 4 בינואר 2009 (**"התנאים הקודמים"**).

להלן תמצית התנאים לחבירה בקונסורציום למתן אשראי:

1. החבירה בקונסורציום אשראי תהיה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב על גבי טופס נפרד;

2. תנתן ללקוח אפשרות לשאת ולתת על תנאי מתן האשראי עם מי מהצדדים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו;

3. החבירה בקונסורציום בו חברים גם בנק הפועלים בע"מ וגם בנק לאומי לישראל בע"מ תתאפשר רק אם סכום האשראי המצרפי שנדרשים שניהם לתת עולה על 300 מליון ש"ח (למעט חריג של הסדר קונסורציום שעניינו החזר חוב הנובע מאשראים שניתנו על ידי שני הבנקים הנ"ל לפני 18 באוגוסט 2002 לאותו אדם).

4. לא יועבר בין הצדדים כל מידע שאינו נדרש לצורך החבירה בקונסורציום הספציפי שבעניינו מתנהלים המגעים. כל העברת מידע כאמור תעשה באופן הממזער כל חשש לפגיעה תחרותית בין הצדדים.

5. הצדדים יערכו תיעוד אשר יכלול את כל הנתונים כמפורט בהודעת הממונה, וזאת הן לגבי מגעים שהתקיימו ו/או מידע שהועבר בין הצדדים בענינים הנוגעים לחבירה בקונסורציום אשראי, הן לגבי קונסורציום אשראי שהתקיים בפועל והן לגבי מגעים שהתקיימו ולא הבשילו לידי חבירה בפועל בקונסורציום אשראי. התיעוד ישמר אצל כל בנק ו/או גוף מוסדי ויועבר לרשות תוך 30 ימים מתום כל שנה קלנדרית, וכן על פי דרישה תוך 14 יום ממועד הדרישה.

תוקף האמור בהודעת הממונה הוארך לשנה נוספת עד יום בפברואר 2014, אלא אם כן תבוא הודעה אחרת לפני תום התקופה.

מס חברות

ביום 14 ביולי 2009 עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010) התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית של שיעור מס החברות עד ל-18% בשנת 2016 ואילך. בהתאם לתיקונים האמורים, שיעורי מס החברות החלים בשנות המס 2010 ו-2011 היו 25% ו-24% בהתאמה.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה) - התשע"ב-2011. בהתאם לחוק בוטלה הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%.

לפירוט נוסף ראה בפרק תיאור מצב המיסוי בעמוד 272.

מס ערך מוסף וביטוח לאומי

ביום 2 באוגוסט 2012 פורסם צו מס ערך מוסף אשר מעדכן את שיעור מס ערך מוסף, בגין עסקה ויבוא טובין, כך שיעמוד על 17% החל מיום 1 בספטמבר 2012.

ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים)(תיקון) התשע"ב-2012, אשר עדכן את שיעור מס ערך מוסף, בגין מס שכר ומס רווח, כך שהועמד על 17% החל מיום 1 בספטמבר 2012. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2012 משיעור של 35.34% לשיעור של 35.53%, ומשנת 2013 ואילך עלה לשיעור של 35.9%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה לשיעור של 17% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש ספטמבר 2012 ואילך, וזאת במקום שיעור של 16% לשנת 2012 ו-15.5% לשנת 2013 ואילך.

כמו כן, ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן :"החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 לשיעור של 7% ו-7.5% בהתאמה.

לפירוט נוסף ראה בעמוד 272.

טיוטת עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור

ביום 19 בפברואר 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור.

להלן עיקרי ההנחיות אשר נכללו בטיוטה החדשה:

א. לצורך חישוב יחס הלימות ההון, הלוואה לדיור משוקללת בשיעור של 35%, למעט הלוואה לדיור ממונפת בעלת רכיב של ריבית משתנה, אשר מחודש אוקטובר 2010 משוקללת ב-100%. על פי טיוטת ההנחיה החדשה, הקצאת ההון בגין הלוואות לדיור תעשה לפי שיעורי השקלול שלהלן על הלוואות שבוצעו מיום 1 בינואר 2013 ואילך:

- הלוואות לדיור ששיעור המימון בהן הוא עד 45% ישוקללו ב-35% - נשאר ללא שינוי.
- הלוואות לדיור ששיעור המימון בהן גבוה מ-45% ועד 60% ישוקללו ב-50%, במקום ב-35%.
- הלוואות לדיור ששיעור המימון בהן גבוה מ-60% ישוקללו ב-75% לצרכי דרישת הון, במקום ב-35% או ב-100% (ראה בנקודה הבאה).
- במקביל תבוטל הדרישה (מאוקטובר 2010) לשקלל ב-100% הלוואות בהן שיעור המימון עולה על 60% ובסכום של מעל 800 אלפי ש"ח ואשר שיעור הריבית המשתנה בהן 25%, במקומה, כאמור, יוחל שיעור שקלול של 75%.

ב. ההנחיות בטיוטה קובעות דרישה, החל מהדוחות לציבור לרבעון הראשון של שנת 2013, להגדלה של ההפרשה לחובות מסופקים בגין ההלוואות לדיור כך שהיחס שבין יתרת ההפרשה הקבוצתית לבין יתרת ההלוואות לדיור יעמוד על שיעור מינימאלי של 0.35%. האמור לא חל על הלוואות לדיור אשר מוחזקת בגינן הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית.

ג. בנוסף, קובעות ההנחיות בטיוטה הפחתה בהקצאת ההון הנדרשת בגין ערבויות חוק מכר במקרה שהדירה נמסרה כבר למשתכן. ערבויות אלה ישוקללו במקדם המרה לאשראי של 10% במקום 20%. תיקון זה יוחל רטרואקטיבית.

בנק לאומי בוחן את מידת ההשפעה של טיוטת ההנחיות.

פיקדונות ללא תנועה

בנק ישראל פרסם טיוטת הצעה לתיקון ההסדר הקיים בנושא פקדונות ללא תנועה (אשר מעוגן כיום בפקודת הבנקאות 1941 ובצו הבנקאות (פקדונות ללא תנועה) התש"ס-2000).

עיקרי ההצעה כוללים: הטלת חובות רחבות מאלה הקיימות כיום בקשר עם הפעולות אותן על הבנקים לנקוט לשם איתור בעל חשבון ללא תנועה; שינוי דרכי השקעת כספי חשבון ללא תנועה להשקעה במק"מים (כיום ההשקעה היא בפקדונות מסוגים שונים ובאג"ח); קביעת חובת העברת כספי חשבון ללא תנועה לאפוטרופוס הכללי בתום 10 שנים מיום הפיכת החשבון ל"ללא תנועה"; והטלת חובות איתור של יורשי בעל חשבון שנפטר.

תיאור עסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון כולל, כאמור, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע המתייחס לעתיד המוגדר בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1969 (להלן - החוק) כ"מידע צופה פני עתיד". מידע צופה פני עתיד מתייחס לאירוע או לעניין עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינה בשליטתו של הבנק בלבד.

מידע צופה פני עתיד מנוסח בדרך כלל באמצעות מילים או ביטויים כגון "הבנק מאמין", "הבנק צופה", "הבנק מצפה", "הבנק מתכוון", "הבנק מתכנן", "הבנק מעריך", "מדיניות הבנק","תכניות הבנק", "תחזית הבנק", "צפוי", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע" וביטויים נוספים המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

המידע צופה פני עתיד הנכלל בדוח הדירקטוריון ונסמך, בין השאר, על תחזיות לעתיד בנושאים שונים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ובמיוחד לשוקי המטבע ושוקי ההון, לחקיקה, להוראות גורמי פיקוח, להתנהגות המתחרים, להתפתחויות טכנולוגיות ולנושאי כח אדם.

כתוצאה מאי היכולת לחזות בוודאות שאמנם תחזיות אלה תתממשנה ומכך שבפועל האירועים יכולים להיות שונים מאלו שנחזו, קוראי הדוח צריכים להתייחס בזהירות למידע המוגדר כ"צופה פני עתיד", שכן הסתמכות על מידע כאמור כרוכה בסיכונים ובאי ודאות והתוצאות הכספיות והעסקיות העתידיות של קבוצת לאומי עשויות להיות שונות באופן מהותי.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

כללי

הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות.

התוצאות בפועל של סעיפים אלה עלולות להיות שונות מהאומדנים ו/או ההערכות.

האומדנים וההערכות מתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי השווקים השונים וניסיון העבר תוך הפעלת שיקול דעת אשר ההנהלה מאמינה כי הינם סבירים בעת החתימה על הדוחות הכספיים.

בבאור 1 לדוחות הכספיים מובאים בפירוט עיקרי המדיניות החשבונאית אותה יישמה קבוצת לאומי.

להלן תיאור תמציתי של נושאים חשבונאיים קריטיים עיקריים המגלמים הערכות ואומדנים של ההנהלה ואשר נדונו בין הדירקטוריון, ההנהלה ורואי החשבון המבקרים המשותפים:

הפרשה להפסדי אשראי וסווג חובות בעייתיים

הוראות מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

הפרשה קבוצתית

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הוראות המעבר כמפורט להלן. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2013 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות הממומנות פעילות בעלת אופי עסקי. כמו כן על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה קבוצתית שמבוססת על סטטיסטיקת עבר.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

כמו כן מחשב הבנק הפרשה נוספת וכללית כפי מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.
הפרשות אלה משמשות רק כסמן לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שבמידה וסך כל ההפרשה הקבוצתית נמוכה מההפרשה הנוספת והכללית יש לבצע את ההפרשה לפי הגבוה מבין שני החישובים.

הפרשה פרטנית

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק נקבעו עקרונות לפיהם יועמד, ינוהל ויבוקר תיק האשראי במטרה לשפר איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד, זאת, על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת על ידי הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, על ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי בחטיבה העסקית ובחטיבה המסחרית, על ידי החטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם. בחטיבה הבנקאית לקוחות עם אובליגו מעל 500 אלפי ש"ח מזוהים ונבדקים פרטנית והיתר מטופלים כקבוצה של חובות הומוגניים וקטנים יחסית, תוך ביצוע הפרשה קבוצתית.

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים והבנק מיישמה בכל קווי העסקים. המתודולוגיה כוללת תהליך עבודה רבעוני מובנה שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש במספר קריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי, זאת במסגרת הטיפול בלקוחות המוגדרים כ"לקוחות רגישים". בחטיבה העסקית המטפלת בלקוחות הגדולים של הבנק וכן

בחטיבה לבנקאות מסחרית המטפלת בחברות העסקיות הבינוניות מתבצע בנוסף תהליך בקרת אשראי רבעוני בו נבחנים לווים שדירוג הסיכון שלהם טוב יותר מזה המחייב הכללה באוכלוסיית הלקוחות המוגדרים כרגישים. בין היתר, מחייבת המתודולוגיה בחינה שיטתית של נאותות ההפרשה להפסדי אשראי בגין החובות שיש לבנק ספק בגבייתם, על בסיס קריטריונים שנקבעו לאופן בו יש לחשב את ההפרשות להפסדי אשראי שנקבעו בהתאם להוראה. בחינת נאותות ההפרשה נעשית מידי רביע, בכל קווי העסקים, ללקוחות המסווגים כ"פגומים". החישוב נעשה בהתאם למאפייני החוב, ההערכה בדבר תזרימי המזומנים העתידיים המתבסס על מצבו העסקי ויכולתו של הלקוח להמשיך ולפעול, הסביבה העסקית בה הוא פועל, מידת עמידתו בהתחייבויותיו, בשילוב עם ניסיון העבר והערכה ריאלית של הביטחונות ויכולת מימושם, וכל זאת בערך מהוון של התקבולים המהוונים והשווי ההוגן של מימוש הביטחונות, על פי שיקול דעת הנהלת הבנק. היחידות לניהול סיכוני אשראי בחטיבה העסקית ובחטיבה המסחרית וענף אשראי מסחרי בחטיבה הבנקאית מאשרות את בחינת נאותות ההפרשה. כמו כן נבחן כושר שירות החוב של לקוחות המסווגים בסמלי חוב אחרים (חוב בהשגחה מיוחדת וחוב נחות).

התהליך המתואר של סיווג חובות ואמידת ההפסדים הפוטנציאליים בתיק האשראי כרוך בהערכות סובייקטיביות בכל הקשור לסיווג החוב כבעייתי ולגורמים המשמשים לחישוב ההפרשות. להערכות ולאומדנים עשויה להיות השפעה מהותית על גובה ההפרשה להפסדי אשראי.

אחת לרביע מתקיים דיון בוועדת חובות מסופקים של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי, בהפרשות הנדרשות לרביע וכן בהמלצות לסווג חובות בעייתיים. בדיון מוצגות ההמלצות להפרשה הרבעונית מעל 2 מיליון ש"ח הנדרשת ברמת לקוח. כמו כן, במסגרת הדיון בדוחות הכספיים, מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון דיונים בהפרשות להפסדי אשראי ובסיווג חובות בעייתיים, כדי לאשר את סכומי ההפרשות. כחומר רקע לדיון עומדים בפני הדירקטורים נתוני החובות והביטחונות של הלקוחות העיקריים לגביהם נדרשת הפרשה וכן סכומי ההפרשות המוצעים על ידי ההנהלה.

ההפרשות הפרטניות בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי לאומי ובלמ"ש, נקבעות בעיקר כשיעורים מהחוב בהתאם לעומק הפיגור. שיעורים אלה נקבעו בהוראות המפקח על הבנקים.

ההפרשות בחברות מאוחדות בארץ מתבצעות על פי ההליכים המקובלים בבנק ועל פי הוראות בנק ישראל לגבי תאגידים בנקאיים.

ההפרשות בחברות מאוחדות בחו"ל נקבעות על ידי הגורמים המוסמכים בהן, זאת בהתאם למקובל במדינות פעילותן, ולהוראות רשויות הפיקוח המקומיות.

מכשירים נגזרים

בהתאם להוראות הדיווח הכספי של המפקח על הבנקים, הבנק מיישם את הוראות התקנים 133, 138, 149 ו-157 FAS על תיקוניהם, בכל הקשור לטיפול ולהצגה של מכשירים נגזרים.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

בהתאם להוראות המעבר לשנת 2011 שהוארכו גם לשנת 2012, נקבעו הנחיות ספציפיות בנוגע למתודולוגיה ולנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. בהתאם להוראות המעבר הנ"ל ובהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור על בסיס קבוצתי, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים, למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.

במקרים לא רבים בהם אין בבנק מודל מתמטי לשיערוך מכשירים נגזרים, השווי ההוגן נקבע על פי ציטוטי מחירים המתקבלים מגורמים הסוחרים במכשירים אלה. על אף שהציטוט מתקבל מברוקרים אמינים שהבנק בחר לעבוד עמם, אין ודאות שהמחיר שצוטט משקף את המחיר שיתקבל בפועל לעיסקה בכל סכום שהוא, ובפרט לעיסקה בסכום גדול.

לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן ראה באור 1(ח).

ניירות ערך

ניירות ערך, למעט אגרות חוב מוחזקות לפדיון, מוצגים במאזן לפי שווי הוגן. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין מוצגות לפי עלות.

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים. לעניין

ניירות ערך זרים רובו של התיק מחושב באופן יומי על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן של נכסים פיננסיים לצורך גילוי השווי בדוחות כספיים. מוסד זה הוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקות בשווקים פעילים ועל שיערוך עסקות דומות. החישוב משקף את המחיר שקונה מרצון בשוק ישלם עבור ניירות ערך על בסיס מידע שוטף הנצפה בשוק. מכיוון שרק חלק קטן מניירות הערך נסחרים בעולם בתדירות יומית, המוסד משתמש בשתי שיטות הערכה:

א. הערכה ברמת קבוצת נכסים: רוב הניירות מוערכים באמצעות שיעורי תשואה (היוון) המתייחסים לקבוצות של נכסים בעלי מאפיינים דומים (לפי מדינה, סקטור, סוג הנכס, דירוג וכו'). בעיקרם, משקלול המידע הקיים בשוק, בדרך כלל ביחס לאינדקס הרלוונטי.

ב. הערכה וציטוטים לניירות ספציפיים: שאר הניירות מוערכים באופן פרטני (הערכת המנפיק והנייר הבודד), על בסיס ציטוטי מחירים ישירים למרווחים של הנייר או למנפיק הספציפי. חלק קטן מהנכסים בקבוצה זו מוערכים רק על בסיס ציטוטי מחירים משווקים מאוד פעילים (בעיקר אג"ח ממשלתיות, שלהן עושי שוק פעילים).

תיק ה-CLO, המהווה כ-2.43% מתיק ניירות הערך, משוערך על פי מודל, אשר נמצא בשימוש הבנקים המובילים בעולם. לצורך השימוש במודל הבנק משתמש בנתונים מצרפיים המקובלים לשימוש באותם מוסדות. הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן. בניירות ערך שהם אגרות חוב שאינן סחירות של חברות בישראל השווי ההוגן מתבסס על נתונים המתקבלים מחברת "מרווח הוגן". הבנק תיקף את המודל ווידא ברמה סבירה של בטחון את נכונות השווי ההוגן.
סך הכל שווי הנכסים על פי המודל נמוך במקצת מהשווי על פי שערוך חברת "מרווח הוגן". לגבי ניירות ערך ששוויים נקבע על פי ציטוטים וכן לגבי אלו ששוויים נקבע על פי השער בבורסה (ראה גם לגבי מכשירים נגזרים) השווי ההוגן אינו משקף בהכרח את המחיר שיתקבל בפועל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

פרטים נוספים ראה בעמוד 109 לדוח.
לפרטים נוספים לגבי קביעת שווי הוגן ראה באור 1(ח).

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר ההחזר.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני, לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.

2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו, בתוך פרק זמן קצר.

3. אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי התאגיד הבנקאי לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.

4. אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.

5. אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.

6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדו"ח הכספי, והוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות בסוף תקופת הדו"ח כמו גם במועד הסמוך לפרסום הדוח (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת).

לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של הבנק המנפיק.

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים. ההגדרות של "ירידת דירוג משמעותית" ו-"ירידת ערך משמעותית" נקבעו על ידי הבנק.

התחייבויות לזכויות עובדים

המפקח על הבנקים בוחן את שינוי הטיפול החשבונאי בהטבות עובדים. בשלב זה עדיין לא ידוע איזו תקינה תאומץ, אם בכלל, ומה יהיה אופן היישום שלה ומועד יישומה. ליישום התקינה שתאומץ על ידי המפקח על הבנקים, תהיה השפעה מהותית עקב שינוי בשיעורי ההיוון. הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה ולמענק יובל מחושבים כיום על פי מודלים אקטואריים. שיעור ההיוון הינו 4% צמוד למדד שנקבע על ידי המפקח על הבנקים והוא מבטא את שיעור הריבית הממוצעת לאורך זמן של אגרות חוב ממשלתיות. כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך נסיון העבר שמשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.8% ל-7.2%.

להלן ניתוח רגישות כמותי להשפעת הנחות עיקריות בחישוב ההתחייבות האקטוארית.

שינוי של 1.0% בשיעור ההיוון של ההתחייבויות הנ"ל יגרום לגידול בסך כ-1.9 מיליארד ש"ח בסך ההתחייבויות, שינוי של 1.0% בעליית השכר יגרום לקיטון בסך כ-570 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות, ושינוי של 5.0% בתוחלת החיים יגרום לגידול בסך כ-104 מיליון ש"ח בסך ההתחייבויות. כל הסכומים הינם לפני השפעת מס.

המודלים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה, שיעורי עזיבה עם תנאים מועדפים, שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכת כספי פיצויים ותגמולים וכד'. על אף שהפרמטרים נקבעו בזהירות ובמקצועיות ראויה, שינוי בכל אחד

מהפרמטרים האקטואריים או בכמה מהם ו/או בשיעור ההיוון ו/או בשיעור עליית השכר יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

השינויים האקטואריים, הנובעים בין משינוי פרמטרים אקטואריים ובין משינוי בתשואת היעודות המשמשות לכיסוי ההתחייבויות נרשמים לרווח והפסד. לעומת זאת בחברות הבנות בארה"ב ובבריטניה הם נרשמים לקרן ההון וזאת בהתאם לכללי החשבונאות במדינות אלה. לצורך הדוח המאוחד הפעולה מבוטלת וההפרשים האקטואריים שנרשמו לקרן ההון מועברים לרווח והפסד.

בחודש יולי 2012, פירסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר טיוטת נייר עמדה שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון אפשרי ללוחות התמותה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים במדידת התחייבויות בגין זכויות עובדים יש לעדכן את ההנחות לגבי תמותה ונכות בדוחות לרביע השני של שנת 2012 לפי המידע הטוב ביותר שקיים בידי התאגיד הבנקאי. לצורך כך, יש להיעזר, בין היתר, בטיוטה של לוחות התמותה והנכות שפורסמה לאחרונה על ידי האוצר.

בהתאם לאמור לעיל, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2012 עדכן הבנק את הערכותיו בדבר משתנים דמוגרפיים על בסיס האומדנים המעודכנים של אריכות הימים הכלולים בטיוטת נייר העמדה. כפועל יוצא מכך, הגדיל הבנק את ההתחייבות לפנסיה בסך של כ-25 מיליון ש"ח, לפני מס. הגדלת ההפרשה נזקפה לדוח רווח והפסד.
במרס 2013, פירסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר סופי בנושא. לא נדרש עדכון נוסף לסכום ההתחייבות לפנסיה כפי שעודכן ביוני 2012.

הערכת האקטואר של זכויות העובדים נמצאת באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך וכתובתו: www.magna.isa.gov.il

הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים

ביום 27 במרס 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקרות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

ההנחיה קובעת בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים.
כתוצאה מההנחיה הנ"ל, הוערך מחדש הצפי של מספר העובדים שיפרשו בפרישה מוקדמת, במודלים האקטואריים עליהם הבנק מתבסס לצורך חישוב ההתחייבויות שלו בגין פרישה מוקדמת של עובדים ומענקי יובל, וכן נלקחו בחשבון ההטבות מעבר לתנאים החוזיים.

הבנק יישם לראשונה בדוחות הכספיים לשנת 2011 את ההנחיה הנ"ל.

לפרטים נוספים ראה באור 1(יח) בדוחות הכספיים להלן.

התחייבויות בגין תביעות משפטיות

בין יתר התחייבויות הבנק קיימות הפרשות בגין תביעות משפטיות שונות נגד הבנק, ביניהן גם בקשות לתביעות ייצוגיות. ההפרשות נקבעו באופן שמרני על פי הערכת ההנהלה ומבוססות על חוות דעת משפטיות.

אחת לרביע נערך דיון בועדת ההפרשות של הבנק בראשות המנכ"ל הראשי וכן בוועדה של הדירקטוריון לבחינת הדוחות הכספיים (החל מ-1 בינואר 2013 בועדת הביקורת של הדירקטוריון), לגבי הפרשות בגין תביעות מעל סכום מסוים שהוגשו נגד הבנק.

לצורך הערכת הסיכונים בהליכים משפטיים המוגשים כנגד הבנק מתבססת הנהלת הבנק על חוות דעתם של היועצים המשפטיים החיצוניים המייצגים את הבנק בתביעות אלו.

חוות דעת אלו ניתנו על ידי היועצים המשפטיים החיצוניים על פי מיטב שיקול דעתם, על יסוד העובדות המוצגות להם על ידי הבנק ועל יסוד המצב המשפטי (הדין והפסיקה) כפי שהם ידועים במועד ההערכה, והנתונים, לא פעם, לפרשנות ולטיעונים אפשריים סותרים.

הערכת הסיכונים לאישור תובענות ייצוגיות כרוכה בקושי רב עוד יותר שכן מדובר בתחום אשר ההלכות המשפטיות בו, גם בנושאים עקרוניים ומרכזיים, מצויות עדיין בהתהוותן וטרם גובשו במלואן. כמו כן ישנן תביעות בהן, בשל השלב בו מצוי ההליך, אין ביכולתם של היועצים המשפטיים להעריך ולו גם במגבלות האמורות את הסיכון הכרוך בהן.

לאור האמור לעיל, יתכן שתוצאות התביעות בפועל תהיינה שונות מההפרשות שנעשו.

בנינים וציוד

בניני הבנק וציוד מוצגים בדוחות הכספיים לפי: עלות בניכוי פחת שנצבר והפרשה לירידת ערך.

בנינים המוצעים למכירה מוצגים לפי עלותם או שווי מימוש כפי שנקבע על ידי שמאים - הנמוך משניהם. גובה ההפרשה לירידת ערך של נכסים המוצעים למכירה מושפע משינויים בהערכת הנכס.

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לתקופת השימוש המשוערת, לפי שיטת הקו הישר. עלויות ישירות בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי (כפי שהוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי מספר 38 "נכסים בלתי מוחשיים") מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי של הפרויקט ומופחתות ממועד הפעלתן בהתאם להערכת משך השימוש בהן.

הנהלת הבנק בוחנת מעת לעת את הצורך בהפרשות לירידת ערך של הנכסים שבבעלות הבנק. המבחן לירידת ערך הנכסים נעשה על ידי השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר השבה שלו. שווי בר השבה הינו הגבוה מבין מחיר המימוש של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס).

מסים על ההכנסה

הקבוצה מיישמת את תקן בינלאומי IAS 12 כפי ההוראות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור בנושא מיסים על הכנסה החל מיום 1 בינואר 2012. בעקבות יישום התקן, סעיף עודפים הכלולים בהון ליום 1 בינואר 2012 הוצג מחדש בסך 43 מיליון ש"ח.

מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר נרשמים ישירות בהון.

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנת המס כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו עד הדיווח.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים לקבל/לשלם הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו עד תאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

הקבוצה אינה רושמת מיסים נדחים בגין רווחים מהשקעות בחברות מוחזקות שבכוונת הבנק להחזיקן ולא לממשן, וכן בגין דיבידנדים שאינם צפויים לחלוקה על ידי חברות המוחזקות.

יישום עתידי של תקני דיווח כספי בינלאומיים - IFRS

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות 29 "אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים ("התקן"). התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי התקן.

האמור אינו חל עדיין על תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי אשר דוחותיהם הכספיים ערוכים לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)" אשר קובע אופן האימוץ של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי.

בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בהתאם לתקני ה-IFRS הינו כלהלן:

1. בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - החל מיום 1 בינואר 2011.

2. בנושאים בליבת העסק הבנקאי - טרם נתקבלה החלטה סופית של המפקח על הבנקים בנושא זה. ההחלטה הסופית תקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

התקנים שאומצו על ידי המפקח על הבנקים ותחולתם החל מ-1 בינואר 2011 הינם כדלהלן:

תקן דיווח	הנושא	מידת ההשפעה
IAS 8	מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות - מטרת התקן הינה לקבוע את הקריטריונים לבחירה ושינוי של מדיניות חשבונאית ואת הטיפול והגילוי לגביהם.	אין השפעה מהותית
IAS21	השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ - מטרת התקן היא לקבוע כיצד על חברות לכלול עסקות במטבע חוץ ופעילות חוץ בדוח הכספי ואת אופן התרגום למטבע ההצגה בדוח הכספי.	אין השפעה מהותית
IAS33	רווח למניה - מטרת התקן היא לקבוע עקרונות לחישוב והצגת רווח למניה, כדי לשפר את יכולת ההשוואה בין התקופות ובין החברות.	אין השפעה מהותית
IFRS2	תשלום מבוסס מניות - מטרת התקן היא לקבוע את הדיווח הכספי שעל חברות שמתקשרות בעסקת תשלום מבוסס מניות ובמיוחד בעסקאות שבהן מוענקות אופציות לעובדים.	אין השפעה מהותית
IAS29	דיווח כספי בכלכלות היפר-אינפלציוניות - התקן קובע את אופן הדיווח של חברות שמטבע הפעילות שלהן הוא מטבע של כלכלה היפר אינפלציונית.	אין השפעה מהותית
IAS34	דיווח כספי לתקופות ביניים - התקן קובע על מי חלה חובת פרסום דוח כספי ביניים.	אין השפעה מהותית
IFRS3	צירופי עסקים - מטרת התקן היא לשפר את הרלוונטיות המהימנות ויכולת ההשוואה של המידע שחברות מדווחות מספקות בדוח הכספי לגבי צירוף עסקים והשפעותיו.	אין השפעה מהותית
IAS27	דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים - התקן קובע את התנאים לעריכת דוחות מאוחדות ואת אופן הצגתם.	אין השפעה מהותית
IAS28	השקעות בחברות כלולות - תקן זה קובע את הטיפול החשבונאי בהשקעות בחברות כלולות ומפרט את התנאים ליישום ואת הנהלים של שיטת השווי המאזני.	אין השפעה מהותית
IAS36	ירידת ערך נכסים - המטרה לקבוע נהלים שעל חברה ליישם כדי להבטיח שנכסיה לא יוצגו בסכום העולה על הסכום בר ההשבה שלהם וכן הנחיות לגבי ההכרה בהפסד מירידת הערך הנ"ל.	אין השפעה מהותית
IAS17	חכירות - מטרת התקן היא לקבוע עבור חוכרים ומחכירים את המדיניות החשבונאית המתאימה שתיושם ואת הגילוי הנאות שיינתן בהתייחס לחכירות.	אין השפעה מהותית
IAS16	רכוש קבוע - מטרת התקן היא לקבוע את הטיפול החשבונאי ברכוש קבוע, כך שהמשתמשים יוכלו לקבל מידע לגבי הרכוש הקבוע בחברה.	אין השפעה מהותית
IAS40	נדל"ן להשקעה - מטרת תקן זה היא לקבוע את הטיפול החשבונאי בנדל"ן להשקעה ואת דרישות הגילוי הקשורות.	אין השפעה מהותית
IFRS5	נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו - מטרת תקן זה היא לקבוע את הטיפול החשבונאי בנכסים המוחזקים למכירה ואת ההצגה והגילוי של פעילויות שהופסקו. הנכסים הנ"ל יוצגו על פי הנמוך מבין הערך בספרים לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה.	אין השפעה מהותית

תקן דיווח	הנושא	מידת ההשפעה
IAS10	אירועים לאחר תאריך המאזן - מטרת התקן הינה לקבוע מתי על החברה לבצע תאום בדוחותיה הכספיים בגין אירועים לאחר תאריך המאזן וכן את הגילויים הנדרשים. במידה והנחת העסק החי אינה ראויה החברה לא תערוך את דוחותיה על בסיס הנחת העסק החי.	אין השפעה מהותית
IAS20	הטיפול החשבונאי במענקים ממשלתיים וגילוי לגבי סיוע ממשלתי - תקן זה מיושם בטיפול החשבונאי במענקים וסיוע ממשלתיים והגילוי בגינם.	אין השפעה מהותית
IAS31	זכויות בעסקאות משותפות - קובע את הטיפול החשבונאי בזכויות בעסקות משותפות ובדיווח על נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות של עסקה משותפת בדוח הכספי.	אין השפעה מהותית
IAS38	נכסים בלתי מוחשיים - מטרת התקן הינה לקבוע הטיפול החשבונאי בנכסים בלתי מוחשיים שאינם מטופלים במפורש בתקן אחר. התקן דורש להכיר בנכס בלתי מוחשי רק אם מתקיימים קריטריונים מוגדרים.	אין השפעה מהותית

לפרטים נוספים בקשר למדיניות החשבונאית וליישום התקנים ראה בבאור 1 לדוחות הכספיים.

הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הוא הגורם המופקד על בקרת העל בבנק ועל אישור הדוחות הכספיים של הבנק. רוב חברי הדירקטוריון המכהנים כיום הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (14 מתוך 15 דירקטורים, ראה להלן בפרק חברי הדירקטוריון.

הועדה לבחינת הדוחות הכספיים של הדירקטוריון,סיימה את תפקידה בסוף שנת 2012. החל משנת 2013, הדיון בדוחות הכספיים וההמלצה לדירקטוריון בדבר אישורם, מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון, וזאת בהתאם לקבוע בהוראה 301 של המפקח על הבנקים.

לפני הבאת הדוחות הכספיים לדיון בועדת הביקורת, מתקיים דיון בועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים של הבנק. ועדת הגילוי הינה ועדת הנהלה המורכבת מכל חברי הנהלת הבנק, המבקר הפנימי הראשי וכן מנהלים בכירים נוספים בבנק. ועדת הגילוי בוחנת, בין השאר, כי המידע בדוחות הכספיים הינו מדויק, מלא ומוצג באופן נאות. (ועדת הגילוי הוקמה כחלק מיישום הוראת הפיקוח על הבנקים המתבססת על סעיף 302 של חוק Sarbanes-Oxley (SOX). ראה פרק "בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" להלן).

לפני הדיון בדוחות הכספיים במליאת הדירקטוריון מתקיימים דיונים בועדת הביקורת, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי ואחרים.

חומר הרקע הנשלח לחברי ועדת הביקורת לקראת הדיונים כולל גם את פרוטוקול הדיון בועדת הגילוי והחלטותיה, את טיוטת דוח הדירקטוריון, את טיוטת הדוחות הכספיים, מידע בדבר חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ותיאור התביעות המשפטיות החדשות, טיוטת שאלון ממשל תאגידי וחומר הרקע לדיון בנאותות סיווג הלקוחות הבעייתיים וההפרשות. עוד מקבלים חברי הועדה פרטים בדבר דרישות גילוי חדשות (ככל שקיימות) החלות על הבנק.

במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים, דנה ועדת הביקורת בנאותות ההפרשות והסיווגים של החובות הבעייתיים של הבנק, לאחר שהמנכ"ל הראשי מציגה בפני הוועדה את היקפי ההפרשות והסיווגים לחובות בעייתיים ואת השינויים והמגמות בתחום זה ולאחר שמנהלים בכירים אחרים מציגים את היקפי ההפרשות והסיווגים שבאחריותם ומפרטים את הגורמים העיקריים לשינויים בתחומים אלה. נושא התביעות המשפטיות וחשיפת הבנק בגינן, מוצג על ידי היועצת המשפטית הראשית של הבנק. החשבונאי הראשי מציג בפני הוועדה את הנושאים העיקריים והמהותיים בדוח הדירקטוריון ובדוחות הכספיים, את השינויים במדיניות החשבונאית הקריטית, אם היו כאלה, ואת הנושאים העיקריים שנדונו בועדת הגילוי, והועדה מקיימת דיון גם בנושאים אלו. במידת הנדרש, נושא ירידת ערך ניירות ערך מוצג על ידי מנהל בכיר מהחטיבה לשוקי הון.

ועדת הביקורת מגישה לדירקטוריון את המלצותיה בקשר עם הדוחות הכספיים. המלצות הועדה מתייחסות בין היתר (בהתאם לקבוע בתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010) ("**תקנות החברות**") להערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות; הבקרות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות; המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של הבנק; הערכות שווי, לרבות ההנחות והאומדנים שבבסיסן, שעליהם נסמכים נתונים בדוחות הכספיים.

לאחר הדיונים בועדת הביקורת, מתקיים דיון במליאת הדירקטוריון בטיוטה הסופית של הדוחות הכספיים, בהשתתפות המנכ"ל הראשי, החשבונאי הראשי, המבקר הפנימי הראשי, וככל שמדובר באישור הדוחות הכספיים השנתיים - גם כל חברי פורום ההנהלה בבנק. כחומר רקע לקראת הדיון מקבלים הדירקטורים את טיוטת הדוחות הכספיים, יחד עם חומר רקע נלווה רחב ובו ניתוחים מעמיקים ומקיפים בדבר פעילויות הבנק בתחומי עיסוקיו השונים.

במסגרת הדיון במליאת הדירקטוריון סוקרת המנכ"ל הראשי של הבנק את תוצאות הפעילות בקבוצת לאומי והחשבונאי הראשי מציג ומנתח את תוצאות פעילות הקבוצה בארץ ובחוץ

לארץ, לרבות תיאור החשיפות לסיכונים והעמידה במגבלות שנקבעו ביחס אליהם. לאחר מכן, מקיימת מליאת הדירקטוריון דיון ובהתאם מאשרת את הדוחות הכספיים.

כל דיוני הדירקטוריון, ועדת הביקורת וועדת הגילוי בנושא הדוחות הכספיים נערכים בהשתתפות נציגי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק, אשר עומדים לרשות המשתתפים לשאלות ולהבהרות. הדוחות הכספיים מאושרים על ידי הדירקטוריון, לאחר שרואי החשבון המבקרים המשותפים הציגו בפני ועדת הביקורת של הדירקטוריון בדיוניה בדוחות הכספיים, חולשות מהותיות במידה והיו אשר עלו מתהליכי הביקורת שבוצעו, ולאחר שהוצגו בפני הדירקטוריון הצהרת המנכ"ל הראשי והצהרת החשבונאי הראשי בדבר הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק בדוח הכספי.

הרכב ועדת הביקורת עומד בנדרש על פי תקנות החברות. בועדה חברים שבעה דירקטורים, ובכלל זה שלושה דחצ"ים על פי חוק החברות, כולל יושבת ראש הועדה. שני חברי ועדה נוספים הינם דירקטורים חיצוניים, על פי הקבוע בהוראות הפיקוח על הבנקים, וכל הדירקטורים החיצוניים הנ"ל (הן על פי חוק החברות והן על פי הוראות הפיקוח על הבנקים) הם דירקטורים בלתי תלויים. כמו כן, כל חברי הועדה הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

מדיניות הגילוי

בהתאם להוראות בנק ישראל, דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של הוראות באזל 2, מחייבות את הבנק לקבוע מדיניות גילוי. על המדיניות להתייחס לגישת התאגיד הבנקאי לקביעה איזה גילוי יינתן לרבות לבקרות הפנימיות על התהליך.

לאומי קבע מדיניות גילוי, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות הגילוי מבוססת על הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והוראות רשות ניירות ערך שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

על פי מדיניות הגילוי האמורה, לאומי ישאף לתת בדוחותיו כל מידע מהותי הנדרש להבנת תוצאות פעולותיו, אשר יובא באופן ברור ומפורט.

המידע הניתן בדוח הדירקטוריון ערוך על פי הוראות הדיווח לציבור, ובפרט על פי "הוראת שעה בדבר תיאור עסקי תאגיד בנקאי ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון". על פי ההוראה יש לכלול בדוח הדירקטוריון מידע בדבר עסקי הבנק, מגזרי הפעילות בהם הוא פועל, הסביבה הכללית בה הוא פועל והשפעתה על הבנק, מבנה השליטה בבנק ומבנהו הארגוני, הליכים משפטיים, הסכמים מהותיים, ומידע מפורט בנושאים נוספים.

לגבי מידע שניתן לתת לגביו כימות כספי, ניתנים נתונים כמותיים, ולגבי מידע אחר, ניתן מידע איכותי.

העקרון הכללי אשר לפיו ניתן מידע בדוח הוא עקרון המהותיות. עסקי הבנק ופעילויותיו נבחנים על פי היקפם ומהותם, ובתום הבחינה ניתן גילוי לגבי נושאים בעלי היקף כספי מהותי ביחס לרווח השנתי של הבנק, לסך נכסיו או להונו. כמו כן ניתן גילוי לנושאים בעלי היבטים ציבוריים או בעלי רגישות מיוחדת, כגון נושאים הקשורים למבנה הבנק, לניהולו, לחקיקה שיש לה השפעה על הבנק ועוד.

לצורך קיום מדיניות זו מובא כל נושא מהותי לדיון בפני ועדת הגילוי (ראה לעיל בפרק הליך אישור הדוחות הכספיים), אשר היא זו שמחליטה בכל מקרה של ספק האם לתת את הגילוי הנדרש. כמו כן ועדת הגילוי דנה בממצאי הבדיקות של בקרת הדיווח הכספי.
פרוטוקול של ועדת הגילוי מועבר לעיון חברי וועדת הביקורת של הדירקטוריון.

כמו כן ראה פרק "בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי" להלן.

ד. תיאור עסקי הקבוצה לפי מגזרים ותחומי פעילות

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למס[1]

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל שונו שמות הסעיפים וסיווג סעיפי רווח והפסד החל מיום 1 בינואר 2012. השינויים העיקריים הם כדלהלן:

- הכנסות ריבית נטו, כוללות הכנסות והוצאות ריבית לרבות הפרשי הצמדה למדד על הקרן ואינן כוללות הפרשי שער על קרן במט"ח וצמוד מט"ח.
- הכנסות שאינן מריבית, כוללות:
  - הכנסות מימון שאינן מריבית: הכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים, רווח (הפסד) מהשקעות באגרות חוב זמינות למכירה (לא כולל ריבית), הפרשי שער נטו, רווח (הפסד) מהשקעות במניות (כולל מכירת מניות של חברות מוחזקות), רווח (הפסד) ממכירת הלוואות ורווח (הפסד) מאגרות חוב למסחר (לא כולל ריבית).
  - עמלות
  - הכנסות אחרות, כולל רווח (הפסד) ממכירת בניינים וציוד.

מספרי ההשוואה סווגו מחדש.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי (להלן: "הרווח הנקי") של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2012 בסך 931 מיליון ש"ח לעומת 1,891 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 50.8%.

הקיטון ברווח הנקי בשנת 2012 לעומת שנת 2011 מוסבר כדלקמן:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר *			
	2012	2011	השינוי	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	באחוזים
הכנסות ריבית, נטו	**7,408**	7,107	301	4.2
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(1,236)**	(734)	(502)	68.4
הכנסות שאינן מריבית	**4,774**	4,175	599	14.3
הוצאות תפעוליות ואחרות	**(9,100)**	(8,341)	(759)	9.1
רווח לפני מיסים	**1,846**	2,207	(361)	(16.4)
הפרשה למס	**(811)**	(418)	(393)	94.0
חלק הבנק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות	**(67)**	148	(215)	-
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(37)**	(46)	9	(19.6)
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**931**	1,891	(960)	(50.8)

* הסימנים בהתאם להשפעתם על הרווח הנקי.

[1] הדוחות הכספיים נערכו בערכים מדווחים. מדד המחירים לצרכן הידוע, עלה בשנת 2012 ב-1.4%. השקל יוסף נומינלית לעומת הדולר האמריקאי ב-2.3%, ולעומת האירו ב-0.3%. השער היציג של הדולר ב-31 בדצמבר 2012 היה 3.733 ש"ח.

פרטים נוספים ראה באור 1(ה) לדוחות הכספיים.

ההפסד של קבוצת לאומי הסתכם ברביע הרביעי של 2012 בסך 259 מיליון ש״ח, לעומת רווח של 618 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר *			
	2012	2011	השינוי	
	במיליוני ש״ח		במיליוני ש״ח	באחוזים
הכנסות ריבית, נטו	**1,784**	1,679	105	6.3
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(386)**	(385)	(1)	0.3
הכנסות שאינן מריבית	**1,394**	1,203	192	15.9
הוצאות תפעוליות ואחרות	**(2,611)**	(2,121)	(490)	23.1
רווח לפני מיסים	**181**	376	(195)	(51.9)
הטבה (הפרשה) למס	**(233)**	246	(496)	-
חלק הבנק ברווחי חברות כלולות	**(199)**	3	(202)	-
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(8)**	(7)	(1)	14.3
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**(259)**	618	(877)	-

* הסימנים בהתאם להשפעתם על הרווח הנקי.

פרטים על השינויים ראה להלן.

להלן תמצית דוח רווח והפסד בשמונת הרבעונים האחרונים:

	2012				2011			
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש״ח							
הכנסות ריבית, נטו	**1,784**	1,872	1,924	1,828	1,679	1,841	1,776	1,811
הכנסות (הוצאות) בגין הפסדי אשראי	**(386)**	(292)	(333)	(225)	(385)	(378)	(73)	102
הכנסות שאינן מריבית	**1,395**	1,208	995	1,177	1,203	675	1,146	1,151
הוצאות תפעוליות ואחרות	**(2,611)**	(2,294)	(2,200)	(1,995)	(2,121)	(2,055)	(2,079)	(2,086)
רווח לפני מיסים	**181**	494	386	785	376	83	770	978
הפרשה (הטבה) למס	**233**	113	159	306	(246)	32	260	372
רווח לאחר מיסים	**(52)**	381	227	479	622	51	510	606
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס	**(199)**	108	63	(39)	3	115	72	(42)
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(8)**	(10)	(10)	(9)	(7)	(11)	(18)	(10)
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**(259)**	479	280	431	618	155	564	554

הכנסות הריבית בקבוצה בכל 4 הרבעונים של שנת 2012 היו יציבות והשינויים הקלים בין רביע לרביע נבעו מהשינויים ביתרות האשראי ומשינויים בריבית בנק ישראל.

הכנסות ריבית, נטו של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2012 ב-7,408 מיליון ש״ח, בהשוואה ל-7,107 מיליון ש״ח בשנת 2011, עלייה של 301 מיליון ש״ח, עלייה בשיעור של 4.2%.

הכנסות ריבית, נטו בבנק הסתכמו בשנת 2012 בסך 5,338 מיליון ש״ח לעומת 5,351 מיליון ש״ח בשנת 2011.

ברביע הרביעי של 2012 הסתכמו ההכנסות מריבית, נטו בסך 1,784 מיליון ש״ח לעומת 1,679 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 6.3%.

היחס של הכנסות ריבית, נטו לבין היתרה הממוצעת של הנכסים המאזניים הכספיים המניבים הינו 2.04% (במונחים שנתיים) לעומת 2.05% בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן התפתחות הכנסות ריבית, נטו לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2012	2011	% השינוי
המגזר	במיליוני ש״ח		
משקי בית	**2,799**	2,601	7.6
עסקים קטנים	**924**	908	1.8
בנקאות עסקית	**1,548**	1,451	6.7
בנקאות מסחרית	**1,391**	1,350	3.0
בנקאות פרטית	**350**	412	(15.0)
ניהול פיננסי - שוקי הון	**382**	371	3.0
אחר	**14**	14	-
סך הכל	**7,408**	7,107	4.2

פער הריבית הכולל (ללא עסקאות במכשירים נגזרים) בשנת 2012 הוא 2.25% לעומת 1.36% בשנת 2011. פער הריבית הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים הוא 1.29% לעומת 1.00% בשנת 2011. בהתאם להוראת בנק ישראל החישוב של פער הריבית מבוצע בהתאם לכללים שהיו נהוגים עד דצמבר 2011, דהיינו, הריבית כוללת הפרשי שער. פער הריבית ללא הפרשי שער וללא מכשירים פיננסיים נגזרים הוא 2.07% לעומת 2.05% בשנת 2011.

פער הריבית במגזר הצמוד מדד, כולל נגזרים הינו 0.57% לעומת 0.52% בשנת 2011, וזאת כתוצאה מהירידה ביתרות אגרות חוב שהינם מקורות יקרים יחסית.

פער הריבית במגזר השקלי הלא צמוד, כולל נגזרים בתקופת הדוח היה 1.77% לעומת 1.81% בתקופה המקבילה אשתקד. פער הריבית במגזר המט״ח עלה מ-0.59% בשנת 2011 ל-0.77% בשנת 2012.

לפירוט נוסף ראה בסקירת ההנהלה תוספת ג׳ ובבאור 20 בדוח הכספי.
לפירוט נוסף על השינויים בהכנסות ריבית נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרים ראה באור 27(א) לדוחות הכספיים.

להלן משקל מגזרי ההצמדה בפעילות ותרומתם להכנסות מריבית, נטו:

	2012			2011			השינויים ברווח המימוני	
	היקף הפעילות ב-%	תרומה לרווח במיליוני ש"ח	תרומה לרווח ב-%	היקף הפעילות ב-%	תרומה לרווח במיליוני ש"ח	תרומה לרווח ב-%	במיליוני ש"ח השפעת הכמות	במיליוני ש"ח השפעת המחיר
מטבע ישראלי:								
לא-צמוד	**46**	**70**	**5,144**	45	5,118	72	(471)	497
צמוד מדד	**12**	**10**	**758**	12	677	10	92	(11)
מטבע חוץ כולל צמוד מטבע חוץ	**42**	**20**	**1,506**	43	1,312	18	155	39
	100		**7,408**	100	7,107		(224)	525

משקל המגזרים בפעילות ותרומתם להכנסות מריבית נטו בשנת 2012

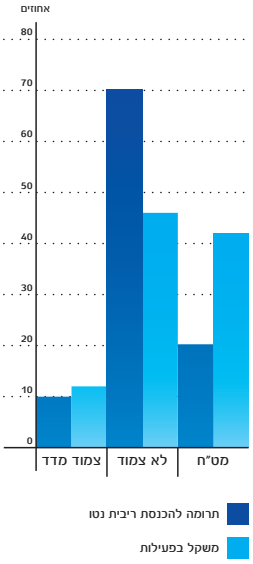

הוצאות בגין הפסדי אשראי של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2012 בכ-1,236 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך 734 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה של 68.4%. בבנק הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 1,069 מיליון ש"ח בשנת 2012 לעומת 600 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה של 78.2%.

ברביע הרביעי הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 386 מיליון ש"ח לעומת 385 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי בשנת 2012 היה 0.51% מסך כל האשראי לציבור (במונחים שנתיים), לעומת שיעור של 0.30% בשנת 2011. שיעור ההוצאה הכולל בגין הפסדי אשראי ביחס לסיכון האשראי הכולל (מאזני וחוץ מאזני) היה 0.26%, ו-0.20% בהתאמה.

בשנת 2012 הסתכמו ההוצאות הפרטניות בגין הפסדי אשראי בסך 923 מיליון ש"ח לעומת 382 מיליון ש"ח בשנת 2011. הגידול בהפרשה הפרטנית נובע מהרעה במצבם של מספר לקוחות.

שעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי בשנת 2012 היה 0.38% מסך כל האשראי לציבור (במונחים שנתיים), לעומת שיעור של 0.15% בשנת 2011. שיעור ההוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי ביחס לסיכון האשראי הכולל (מאזני וחוץ מאזני) היה 0.19%, ו-0.11% בהתאמה.

בשנת 2012 הסתכמו ההוצאות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בסך 313 מיליון ש"ח לעומת 353 מיליון ש"ח בשנת 2011. הוצאות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי משקף את הערכת הבנק לשינויים בסביבה העסקית.

שעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בשנת 2012 היה0.13% מסך כל האשראי לציבור (במונחים שנתיים), לעומת שיעור של 0.15% בשנת 2011. שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ביחס לסיכון האשראי הכולל (מאזני וחוץ מאזני) היה 0.07%, ו-0.10% בהתאמה.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמה בסך 2,631 מיליון ש"ח לעומת 2,570 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011. שיעור ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי היה 1.09% מסך כל האשראי לציבור, נטו ו-0.56% מסך הכל סיכון האשראי הכולל (מאזני וחוץ מאזני) לעומת 1.06%, 0.72% ליום 31 בדצמבר 2011 בהתאמה.

להלן התפתחות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011	
	במיליוני ש"ח	באחוזים*	במיליוני ש"ח	באחוזים*
משקי בית	**71**	**0.1**	69	0.1
בנקאות פרטית	**1**	**-**	(31)	(0.3)
עסקים קטנים	**84**	**0.4**	89	0.4
בנקאות עיסקית	**933**	**1.3**	312	0.4
בנקאות מסחרית	**176**	**0.4**	218	0.4
ניהול פיננסי ואחר	**(29)**	**(4.1)**	77	7.3
סך הכל	**1,236**	**0.5**	734	0.3

* אחוז מסך האשראי לסוף תקופה על בסיס שנתי.

להלן התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2012	2011
	במיליוני ש"ח	
חקלאות	**(10)**	(39)
תעשיה	**297**	64
בינוי ונדל"ן	**105**	436
מסחר	**193**	100
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	**(59)**	(80)
תחבורה ואחסנה	**52**	20
תקשורת ושירותי מחשב	**(48)**	(19)
שירותים פיננסיים	**568**	250
שירותים עסקיים אחרים	**16**	(11)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**42**	12
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**(13)**	(9)
אנשים פרטיים - אחר	**93**	10
סך הכל ציבור	**1,236**	734
סך הכל בנקים	**-**	-
סך הכל	**1,236**	734

להלן ריכוז ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2012	2011
	במיליוני ש"ח	
הפרשה פרטנית במהלך התקופה	**1,217**	801
גביות הפרשה פרטנית	**(294)**	(419)
הגדלה נטו, שנזקפה לדוח רווח והפסד	**923**	382
הגדלה שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין הפרשה קבוצתית	**313**	352
סך כל הגדלת ההוצאה בגין הפסדי אשראי	**1,236**	734

	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר	
	2012	2011
	במיליוני ש"ח	
הפרשה פרטנית במהלך התקופה	**482**	416
גביות הפרשה פרטנית	**(91)**	(238)
הגדלה נטו, שנזקפה לדוח רווח והפסד	**391**	178
הגדלה (הקטנה) שנזקפה לדוח רווח והפסד בגין הפרשה קבוצתית	**(5)**	207
סך כל הגדלת ההוצאה בגין הפסדי אשראי	**386**	385

להלן התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי בקבוצה (הבנק וחברות מאוחדות) שנזקפו לדוח רווח והפסד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2012	2011	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
הבנק	**1,069**	600	78.2
בנק ערבי ישראלי	**15**	6	150.0
בנק לאומי למשכנתאות *	**(10)**	(16)	(37.5)
לאומי קארד	**19**	15	26.7
בל"ל ארה"ב	**26**	49	(46.9)
בל"ל בריטניה	**108**	36	200.0
לאומי פרייבט בנק שוויץ	**6**	-	+
לאומי רומניה	**1**	41	-
לאומי ליסינג והשקעות	**2**	3	(33.3)
סך הכל ההוצאות	**1,236**	734	68.4

* פעילותו מוזגה לבנק ב-31 בדצמבר 2012.

הפרשה להפסדי אשראי

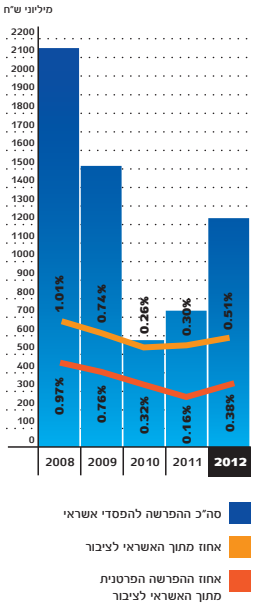

להלן התפתחות רבעונית של ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי:

	2012				2011			
	רביעי רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
הפרשה פרטנית	**391**	211	160	161	178	241	24	(61)
הפרשה קבוצתית	**(5)**	81	173	64	207	137	49	(41)
סך הכל	**386**	292	333	225	385	378	73	(102)
שיעור ההפרשה מסך הכל האשראי לציבור ב-% (על בסיס שנתי)	**0.64**	0.48	0.56	0.38	0.64	0.64	0.13	(0.18)

הוצאות ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי עלו ברביע השני של שנת 2012 עקב שינוי בהערכת הבנק לשינויים בסביבה העסקית. מאידך, ברביע השלישי והרביעי של שנת 2012 חל גידול בהפרשה הפרטנית כתוצאה מהרעה אצל מספר לקוחות.

להלן שיעורי ההוצאות בגין הפסדי אשראי כאחוז מיתרת האשראי לציבור על אחריות הבנק:

	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
	ב-%										
המערכת הבנקאית בארץ	(*)	0.38	0.40	0.73	0.71	0.21	0.52	0.69	0.88	1.13	1.36
קבוצת לאומי	**0.51**	0.30	0.26	0.74	1.01	0.20	0.51	0.79	0.87	1.09	1.09

(*) נתוני המערכת הבנקאית אינם ידועים במועד פרסום דוח זה.

נכסים שאינם מבצעים(*), חובות פגומים שצוברים הכנסות ריבית, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

(*) חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.

על בסיס מאוחד	31 בדצמבר 2012		
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: (1)			
סיכון אשראי פגום	**7,486**	**515**	**8,001**
סיכון אשראי נחות	**2,022**	**109**	**2,131**
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת (2)	**2,779**	**664**	**3,443**
סך הכל אשראי בעייתי	**12,287**	**1,288**	**13,575**
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר (2)	**1,293**	**-**	**-**
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים	**7,199**	**-**	**-**
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	**65**	**-**	**-**
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	**7,264**	**-**	**-**

על בסיס מאוחד	31 בדצמבר 2011		
	מאזני	חוץ מאזני	כולל
	במיליוני ש"ח		
1. סיכון אשראי בעייתי: (1)			
סיכון אשראי פגום	6,855	501	7,356
סיכון אשראי נחות	1,544	87	1,631
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת (2)	3,797	497	4,294
סך הכל אשראי בעייתי	12,196	1,085	13,281
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר (2)	1,556	-	-
2. נכסים שאינם מבצעים:			
חובות פגומים	6,792	-	-
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו	75	-	-
סך הכל נכסים שאינם מבצעים	6,867	-	-

הערה: סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן מקיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

להלן פירוט מדדי סיכון האשראי בהתאם להוראות החדשות:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	באחוזים	
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסה מיתרת האשראי לציבור	**2.9**	2.7
שיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור	**0.5**	0.6
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	**1.6**	1.6
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית	**55.4**	59.7
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לציבור מסך סיכון אשראי מסחרי מאזני בגין הציבור	**37.5**	38.0
שיעור סיכון אשראי מסחרי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	**3.4**	3.3

	31 בדצמבר 2012	30 בספטמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	באחוזים		
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור (במונחים שנתיים)	**0.5**	0.5	0.3
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור ממוצעת (במונחים שנתיים)	**0.5**	0.5	0.9
שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור (במונחים שנתיים)	**27.8**	31.9	52.2

הכנסות שאינן מריבית של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2012 ב-4,774 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,175 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה של 599 מיליון ש"ח, עלייה בשיעור של 14.3%.

הכנסות שאינן מריבית של הבנק הסתכמו בשנת 2012 ב-3,265 מיליון ש"ח,לעומת 2,604 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה בשיעור של 25.4%.

ברביע הרביעי של השנה הסתכמו ההכנסות שאינן מריבית בסך 1,394 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,203 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של 15.9%.

השינויים בהכנסות שאינן מריבית בקבוצה נובעים מ-:

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום			לשנה שנסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011		**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	
	במיליוני ש"ח		% השינוי	במיליוני ש"ח		% השינוי
הכנסות מימון שאינן מריבית	**205**	177	15.8	**444**	11	+
עמלות	**1,107**	1,007	9.9	**4,199**	4,116	2.0
הכנסות אחרות	**82**	19	+	**131**	48	172.9
סך הכל	**1,394**	1,203	15.9	**4,774**	4,175	14.3

להלן התפתחות רבעונית של ההכנסות שאינן מריבית:

	2012				2011			
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות מימון שאינן מריבית	**205**	119	(25)	145	177	(336)	116	54
עמלות	**1,107**	1,050	1,022	1,020	1,007	1,005	1,018	1,086
הכנסות אחרות	**82**	39	(2)	12	19	6	12	11
סך הכל	**1,394**	1,208	995	1,177	1,203	675	1,146	1,151

להלן פירוט הכנסות מימון שאינן מריבית:

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	
	במיליוני ש"ח		% השינוי
הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו	**(76)**	(418)	+
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	**291**	265	9.8
הפסדים מהשקעות במניות כולל דיבידנדים *	**(10)**	(149)	+
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו	**239**	313	(23.6)
סך הכל	**444**	11	+

* כולל רישום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין ההשקעה במניית פרטנר תקשורת בע"מ בסך 160 מיליון ש"ח נטו בשנת 2012 ובסך 239 מיליון ש"ח נטו ברביע השלישי בשנת 2011.

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	
	במיליוני ש"ח		% השינוי
הוצאות נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער, נטו	**76**	74	2.7
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	**28**	68	(58.8)
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים	**13**	(9)	+
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו	**88**	44	100.0
סך הכל	**205**	177	15.8

להלן התפתחות הסעיפים העיקריים בהכנסות מימון שאינן מריבית:

	2012			2011				
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים והפרשי שער נטו	**76**	(98)	(157)	103	74	(503)	11	-
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה, נטו	**28**	137	68	58	68	55	65	77
רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות כולל דיבידנדים *	**13**	25	(34)	(14)	(9)	(207)	39	28
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח ומניות למסחר, נטו	**88**	55	98	(2)	44	319	1	(51)
סך הכל	**205**	119	(25)	145	177	(336)	116	54

* כולל רישום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בסך 59 מיליון ש"ח נטו בגין ההשקעה במניית פרטנר ברביע ראשון של 2012, 101 מיליון ש"ח נטו ברביע השני של 2012 ו-239 מיליון ש"ח ברביע השלישי של 2011.

הכנסות שאינן מריבית הושפעו כדלהלן:

ברביע השני של שנת 2012 נרשמה הוצאה בגין מכשירים נגזרים וכן נרשמה הוצאה בגין ירידת ערך מניות פרטנר, ירידות אלה קוזזו חלקית מעלייה בשווי ההוגן של אגרות חוב למסחר.

ברביע השלישי של שנת 2012 העלייה בהכנסות שאינן מריבית נובעת בעיקר מגידול ברווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה.

ברביע הרביעי של שנת 2012 העלייה בהכנסות שאינן מריבית נובעת מעלייה בהכנסות נטו בגין הפרשי שערים וגידול ברווחים מאגרות חוב למסחר שקוזזו חלקית מירידה ברווחים ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה.

להלן השינויים העיקריים בסעיף העמלות:

א. גידול בהכנסות מניהול חשבון בסך 31 מיליון ש״ח (3.7%).

ב. גידול בהכנסות מהפרשי המרה בסך 11 מילין ש״ח (3.8%).

ג. גידול בהכנסות מכרטיסי אשראי בסך 8 מיליון ש״ח (0.9%).

ד. גידול בהכנסות מפעילות בניירות ערך 42 מיליון ש״ח (5.3%).

ה. גידול בעמלות מעסקי מימון בסך 11 מיליון ש״ח (2.7%).

ו. קיטון בהכנסות מטיפול באשראי ובעריכת חוזים בסך 10 מיליון ש״ח (2.7%).

ז. קיטון בעמלות הפצת מוצרים פיננסיים בסך 11 מיליון ש״ח (4.6%).

חלק מהגידול בניהול חשבונות ובפעילות מניירות ערך נובע מהמיזוג עם בנק ספדיה.

בקשר לתביעות משפטיות והדיונים עם הממונה על הגבלים עסקיים בנושאים הקשורים בכרטיסי אשראי ראה באור 18(ח) לדוחות הכספיים.
בקשר להודעת הממונה על ההגבלים העסקיים בנושא תאום העמלות ראה באור 18(י).

בהכנסות מעמלות לא היו שינויים בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2012. מאידך ברביע הרביעי חל שיפור בהכנסות מעמלות בעיקר מהכנסות מטיפול באשראי ובהכנסות מפעילות בניירות ערך שקוזז חלקית מירידה בהכנסות מכרטיסי אשראי.

ההכנסות מעמלות מכסות 46.1% מההוצאות התפעוליות והאחרות לעומת כיסוי של 49.3% בשנת 2011.

להלן פירוט ההכנסות האחרות:

	לשנה שנסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	שינוי
	במיליוני ש״ח		ב-%
רווחים מקופת הפיצויים	**95**	-	-
הכנסות אחרות	**36**	48	(25.0)
סך הכל	**131**	48	172.9

בהכנסות אחרות חל שיפור ברביע השלישי והרביעי של שנת 2012 כתוצאה מרישום הכנסות מקופות הפיצויים של העובדים.

להלן התפתחות הכנסות שאינן מריבית לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	לשנה שהסתיימה ביום		
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	
המגזר	במיליוני ש"ח		% השינוי
משקי בית	**1,852**	1,937	(4.4)
עסקים קטנים	**507**	496	2.2
בנקאות עסקית	**637**	646	(1.4)
בנקאות מסחרית	**562**	585	(3.9)
בנקאות פרטית	**662**	495	33.7
ניהול פיננסי	**589**	49	+
אחר	**(35)**	(33)	-
סך הכל	**4,774**	4,175	14.3

משקל ההכנסות שאינן מריבית מסך כל ההכנסות (קרי, הכנסות מריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית) היה בשיעור של 39.2% לעומת 37.0% בשנת 2011.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של קבוצת לאומי הסתכמו בשנת 2012 ב-9,100 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-8,341 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה של 9.1%. סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות של הבנק הסתכמו בשנת 2012 ב-6,774 מיליון ש"ח, לעומת 6,198 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה של 9.3%.

ברביע הרביעי הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ב-2,611 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,121 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של 23.1%.

א. הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2012 ב-5,290 מיליון ש"ח, לעומת 5,061 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה בשיעור של 4.5%.

הגידול בהוצאות השכר נובע בעיקר מהוצאה בסך של כ-323 מיליון ש"ח בגין הקדמת פרישת עובדים במסגרת התכנית לצמצום כח האדם בבנק עקב התכנית לשינוי מבני בבנק. תכנית זו מתפרסת על פני השנים 2012-2014. ללא ההוצאה הנ"ל השינוי בהוצאות השכר הינו קיטון של 94 מיליון ש"ח, ירידה בשיעור של 1.9%. הירידה בשכר נובעת מירידה בהוצאות הפנסיה עקב רווחים שנרשמו בקופות לפיצויים ובקופות התגמולים המשמשות גם כיעודה לכיסוי ההתחייבויות הפנסיוניות של העובדים לעומת הפסדים בשנת 2011. מאידך גידול בהוצאות שכר כתוצאה ממיזוג בנק ספדיה בשוויץ והגדלת מס השכר ל-17% קיזזו חלקית את הירידה הנ"ל.

התפלגות ההוצאות
התפעוליות והאחרות
בשנת 2012

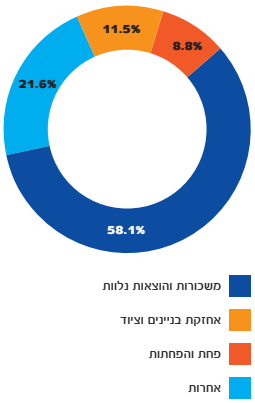

להלן התפתחות רבעונית בהוצאות שכר:

	2012				2011				
	סה"כ שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	סה"כ שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח									
הוצאות שכר ללא הוצאות שכר מיוחדות	**4,703**	1,163	1,198	1,169	1,173	4,575	1,256	1,018	1,126	1,175
שינויים אקטואריים ומס שכר	**200**	17	144	25	14	-	-	-	-	-
השלמת הפרשות לפיצויים ופנסיה בקיזוז רווחי הקופות	**64**	11	(58)	112	(1)	473	(60)	226	131	176
פרישה מוקדמת	**323**	123	150	50	-	-	-	-	-	-
רישום ההטבה בגין מכירת מניות לעובדים	**-**	-	-	-	-	13	-	(3)	16	-
סך הכל הוצאות שכר	**5,290**	1,314	1,434	1,356	1,186	5,061	1,196	1,241	1,273	1,351

השינויים בהוצאות השכר הושפעו כדלהלן:
ברביע הראשון של שנת 2012 נרשמה כל ההשפעה של עליית שכר העובדים החל מ-1 בינואר. מאידך ההכנסות מקופות הפיצויים וקופות התגמולים נרשמות על פני כל השנה.

ברביע השני של שנת 2012 נרשמו הוצאות בגין הקדמת פרישת עובדים וגידול בהפרשות לפנסיה עקב ירידה ברווחיות קופות הגמל של עובדי הבנק.

ברביע השלישי של שנת 2012 נרשמה הגדלה נוספת בגין הקדמת פרישת עובדים בהתאם להחלטת ההנהלה ודירקטוריון הבנק, שקוזזה חלקית מעלייה ברווחיות קופות הגמל והפיצויים, שהקטינו את ההפרשה לפנסיה ולפיצויים.

ברביע הרביעי של שנת 2012 היתה ירידה בהוצאות השכר עקב שיפור נוסף ברווחיות קופות הגמל והפיצויים, שקוזז חלקית מהגדלת ההפרשה בגין תכנית להקדמת פרישת עובדים.

להלן פרטים נוספים על מרכיבי הוצאות השכר:

1. חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה ולמענקי יובל בדוחות הכספיים נעשה על בסיס שיעור היוון של 4% שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על נסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.8% - 7.2%.

2. בחודש יולי 2012, פירסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר טיוטת נייר עמדה שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון אפשרי ללוחות התמותה.
בהתאם לאמור לעיל, בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2012 עדכן הבנק את הערכותיו בדבר משתנים דמוגרפיים על בסיס האומדנים המעודכנים של אריכות הימים הכלולים בטיוטת נייר העמדה. כפועל יוצא מכך, הגדיל הבנק את ההתחייבות לפנסיה בסך של כ-25 מיליון ש"ח, לפני מס. במרס 2013, פירסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר סופי בנושא. לא נדרש עדכון נוסף לסכום ההתחייבות לפנסיה.

3. כתוצאה מהעלאת מס השכר ל-17% החל מ-1 בספטמבר 2012 במקום התכנית להורדת מס השכר ל-15.5% החל מ-1 בינואר 2013, הגדיל הבנק את ההתחייבויות לפנסיה בכ-63 מיליון ש"ח.

פירוט נוסף - ראה בבאור 15 לדוחות הכספיים.

ההוצאות לשכר ולנלוות (ללא הוצאות פרישה מוקדמת) מהוות כ-54.6% מסך כל ההוצאות התפעוליות לעומת 60.7% בשנת 2011.

ב. ההוצאות התפעוליות והאחרות למעט שכר הסתכמו בשנת 2012 בסך 3,810 מיליון ש"ח לעומת 3,280 מיליון ש"ח בשנת 2011, עלייה בשיעור של 16.2%.

להלן שינויים עיקריים נוספים:

1. גידול בהוצאות אחרות בסך 394 מיליון ש"ח מזה כ-400 מיליון ש"ח בגין הוצאות שהיו ועלולות להיות לקבוצה כתוצאה מהחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות בעניין הלקוחות האמריקאיים.

2. גידול בהוצאות אחזקת בניינים וציוד בסך 51 מיליון ש"ח, (5.1%).

3. גידול בהוצאות פחת בסך 64 מיליון ש"ח, (9.0%) בעיקר כתוצאה מרישום ירידת ערך בנינים בסך 47 מיליון ש"ח.

4. ירידה בהוצאות בגין שירותים מקצועיים בסך 56 מיליון ש"ח, (14.9%).

5. ירידה בהוצאות שיווק ופרסום בסך 16 מיליון ש"ח (5.7%).

הוצאות המחשב בקבוצה המוצגות בבאור 25 לדוח לא כוללות את הוצאות המחשב בבנק הנכללות בין שאר כל ההוצאות בהיות מרכז המחשבים יחידה בתוך הבנק. הוצאות מחשב אלה כוללות בעיקר הוצאות בחברות בנות הרוכשות שירותי מחשב ו/או עלויות מיקור חוץ.

לפירוט נוסף ראה באורים 24 ו-25 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות רבעונית של הוצאות תפעוליות ואחרות ואחזקת בניינים וציוד*:

	2012				2011					
	סה"כ שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	סה"כ שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח									
פחת	**775**	**226**	184	188	177	711	180	173	191	167
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	**23**	**8**	4	5	6	2	2	-	-	-
הוצאות אחזקה בניינים וציוד	**1,044**	**268**	268	258	250	993	262	249	241	241
הוצאות אחרות	**1,968**	**795**	404	393	376	1,574	481	392	374	327
סך כל הוצאות תפעוליות ואחרות	**3,810**	**1,297**	860	844	809	3,280	925	814	806	735

* ללא שכר.

בהוצאות תפעוליות ואחרות (ללא שכר) השינויים בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה לא היו מהותיים ונבעו מהעובדה שההוצאות בחלקן אינן ליניאריות. לעומת זאת ברביע הרביעי בוצעה הפרשה בגין הוצאות שעלולות להיגרם לקבוצה כתוצאה מחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות, שגרם לגידול בהוצאה ברביע זה.

ההוצאות התפעוליות מהוות 74.7% מסך כל ההכנסות לעומת 73.9% בשנת 2011, וללא ההפרשה לפרישה מוקדמת והפרשות בגין האמריקאים הן מהוות 68.8%.

סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות (במונחים שנתיים) מהווה 2.42% מסך כל המאזן, לעומת 2.28% בשנת 2011.

הרווח לפני מס של קבוצת לאומי הסתכם בשנת 2012 ב-1,846 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,207 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 16.4%. הרווח לפני מס של הבנק הסתכם בשנת 2012 ב-760 מיליון ש"ח לעומת 1,157 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה בשיעור של 34.3%. ברביע הרביעי של 2012 הסתכם הרווח לפני מס בסך 181 מיליון ש"ח בהשוואה ל-376 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 195 מיליון ש"ח.

ההפרשה למס על הרווח של קבוצת לאומי הסתכמה בשנת 2012 ב-811 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-418 מיליון ש"ח בשנת 2011. שיעור ההפרשה בשנת 2012 היה כ-43.9% מהרווח לפני מס לעומת 18.9% בשנת 2011, גידול של כ-25 נקודות האחוז. העלייה בשיעור ההפרשה למס נובעת מהגדלת מסים הנדחים בשנת 2011 כתוצאה משינוי מתווה הפחתת שיעורי המס שהשפיע בסך 326 מיליון ש"ח ומגידול בהוצאות שבגינן לא נרשמו מיסים נדחים. שינויים אלו קוזזו חלקית מגידול במיסים נדחים כתוצאה משינוי בשיעורי מס הכנסה ומס רווח כמפורט בבאור 26 לדוחות הכספיים

הפרשה למס

ברביע הראשון של השנה שיעור המס היה בשיעור של 39.0% לעומת שיעור של 38.0% ברביע המקביל אשתקד, בעיקר עקב עלייה בהוצאות הלא מוכרות בגין הפרשה לירידת ערך השקעה בחברת בת.

ברביע השני של השנה שיעור המס היה 41.2% לעומת 33.8% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מהפרשי שער שליליים בגין השקעות בחברות בנות בחו"ל לעומת הפרשי שער חיוביים בתקופה המקבילה אשתקד.

ברביע השלישי שיעור המס היה 22.9% לעומת 38.6% ברביע המקביל אשתקד בעיקר כתוצאה מהשינוי במיסים נידחים בגין עליית שיעור מס הרווח ל-17%.

ברביע הרביעי שיעור המס הגיע ל-128.7% בעיקר עקב הפרשה שבגינה לא נרשמו מסים נדחים.

הרווח לאחר מיסים הסתכם בשנת 2012 בסך 1,035 מיליון ש"ח לעומת 1,789 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 42.1%. ברביע הרביעי של 2012 הסתכם ההפסד לאחר מיסים בסך 52 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 622 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הקבוצה בהפסד לאחר מס של חברות כלולות הסתכם בשנת 2012 בהפסד של 67 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח של 148 מיליון ש"ח בשנת 2011. לפרטים ראה בפרק "מגזרי הפעילות בקבוצה" סעיף "ניהול פיננסי - שוקי ההון" להלן.

הוצאות תפעוליות
לסך כל הנכסים בניהול

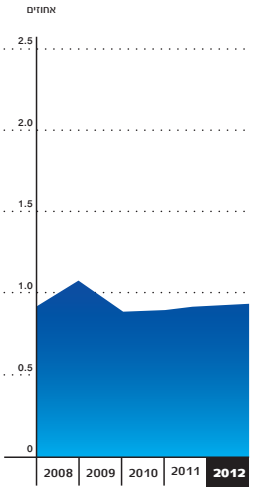

יחס הוצאות להכנסות

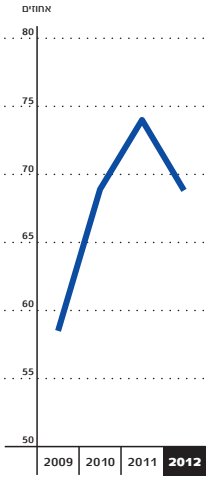

יחס הוצאות להכנסות
(בשנת 2012 ללא פרישה מרצון)

עיקר ההפסד בסעיף זה נובע מתרומת החברות הבאות:

1. החברה לישראל בע"מ: הפסד בסך 110 מיליון ש"ח ב-2012 לעומת רווח בסך 97 מיליון ש"ח בשנת 2011.

2. חברות כלולות של לאומי פרטנרס רווח בסך 34 מיליון ש"ח ב-2012, לעומת רווח בסך 60 מיליון ש"ח ב-2011.

הרווח הנקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הסתכם בשנת 2012 בסך של 968 מיליון ש"ח לעומת רווח של 1,937 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 50.0%. ברביע הרביעי של 2012 הסתכם ההפסד לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בסך 251 מיליון ש"ח לעומת רווח 625 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בשנת 2012 הסתכם בסך של 37 מיליון ש"ח לעומת רווח של 46 מיליון ש"ח בשנת 2011.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בשנת 2012 הסתכם בסך של 931 מיליון ש"ח לעומת רווח של 1,891 מיליון ש"ח בשנת 2011, ירידה של 50.8%. ברביע הרביעי של 2012 הסתכם ההפסד המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בסך 259 מיליון ש"ח לעומת רווח 618 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התשואה להון - ממוצע לתקופה לבעלי מניות התאגיד הבנקאי במונחים שנתיים:

	בשנת	
	2012	2011
	באחוזים	
הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**3.8**	8.3

	2012				2011			
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	באחוזים							
הרווח (ההפסד) הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**(4.0)**	8.0	4.7	7.5	11.2	2.7	10.3	10.1

הרווח הנקי הבסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי היה בשנת 2012 ל-0.68 ש"ח בהשוואה ל-1.28 ש"ח ב-2011.

התפתחות סך כל המאזן

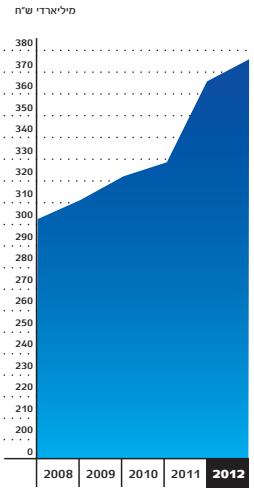

המבנה וההתפתחות של הנכסים וההתחייבויות

המאזן של קבוצת לאומי הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-376.2 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-365.9 מיליארד ש"ח בסוף 2011 - עלייה של 2.8%, מאזן הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-340.3 מיליארד ש"ח לעומת 327.7 מיליארד ש"ח בסוף 2011, עלייה של 5.5%.

ערך הנכסים הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ מסך מאזן הקבוצה הינו כ-90.2 מיליארד ש"ח, כ-24% מסך הנכסים. בשנת 2012 יוסף השקל ביחס לדולר של ארה"ב ב-2.3% וביחס לאירו ב-0.3%.

השינוי בשערי החליפין של השקל מול כלל מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של כ-0.4% בסך כל המאזן של הקבוצה.

סך כל הנכסים בניהול הקבוצה - סך כל המאזן וכן תיקי ניירות ערך של הלקוחות וקופות גמל וקרנות השתלמות לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי וניהול פקדון, מסתכמים בכ-989 מיליארד ש"ח, לעומת 898 מיליארד ש"ח בסוף 2011, (כ-265 מיליארדי דולר ו-241 מיליארד דולר בהתאמה). לגבי העלייה בסך כל הנכסים בניהול ראה להלן.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

	מאוחד			הבנק		
	31 בדצמבר		שיעור	31 בדצמבר		שיעור
	2012	2011	השינוי	**2012**	2011	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
סך כל המאזן	**376,160**	365,854	2.8	**340,309**	322,720	5.5
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**54,621**	53,044	3.0	**49,438**	93,879	(47.3)
ניירות ערך	**56,408**	47,936	17.7	**49,475**	41,253	19.9
אשראי לציבור, נטו	**241,264**	241,320	0.0	**207,922**	151,608	37.1
בניינים וציוד	**3,705**	3,653	1.4	**3,248**	3,154	3.0
פיקדונות הציבור	**289,538**	279,404	3.6	**274,482**	257,530	6.6
פיקדונות מבנקים	**4,073**	5,056	(19.4)	**7,066**	9,589	(26.3)
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**27,525**	29,999	(8.2)	**6,882**	7,719	(11.6)

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ-מאזניים עיקריים:

	מאוחד			הבנק		
	31 בדצמבר		שיעור	31 בדצמבר		שיעור
	2012	2011	השינוי	**2012**	2011	השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
אשראי תעודות	**1,818**	2,055	(11.5)	**1,160**	1,376	(15.7)
ערבויות להבטחת אשראי	**5,717**	7,280	(21.4)	**4,777**	6,199	(22.9)
ערבויות לרוכשי דירות	**13,520**	11,437	18.2	**13,520**	11,398	18.6
ערבויות והתחייבויות אחרות	**16,242**	15,479	4.9	**15,813**	14,916	6.0
מכשירים נגזרים*	**455,424**	416,117	9.4	**443,800**	403,205	31.3
אופציות מכל הסוגים	**111,390**	130,733	(14.8)	**109,393**	129,339	(21.8)

* כולל עיסקאות "פורוורד", חוזי החלפות פיננסיות, swaps, futures ונגזרי אשראי.

פירוט נוסף - ראה בבאור 18(א) ו-18(ו) לדוחות הכספיים.

ג. להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בקבוצת לאומי[1]:

	מאוחד		
	2012	2011	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
תיקי ניירות ערך של לקוחות	**527,582**	462,318	14.1
מזה: בניהול קרנות נאמנות (2) (3)	**60,482**	52,648	14.9
קופות גמל (2) (3)	**53,372**	45,902	16.3
קרנות השתלמות (2) (3)	**32,247**	24,385	32.2
סך הכל	**613,201**	532,605	15.1

(1) לרבות שינוי בשווי השוק של ניירות ערך ושווי הניירות שבמשמרת (custody) של קרנות נאמנות וקופות גמל, לגביהם ניתנים שירותי ניהול תפעולי ומשמורת.
(2) הקבוצה בארץ אינה מנהלת קרנות נאמנות, קופות גמל וקרנות השתלמות.
(3) נכסי לקוחות לגביהם מעניקה הקבוצה שרותי ניהול תפעולי, כולל יתרות הקופות של לקוחות מיועצים בלאומי.

העלייה בשווי הנכסים נובעת מעלייה בשווי השוק בארץ ובחו"ל שקוזז חלקית מגידול בהיקפי הפעילות.

פיקדונות הציבור

פיקדונות הציבור בקבוצה הסתכמו בסוף 2012 ב-289.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-279.4 מיליארד ש"ח בסוף 2011, גידול בשיעור של 3.6%.

ייסוף השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 0.6% בסך כל פיקדונות הציבור.

אגרות חוב, כתבי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים שיתרתם בסוף 2012 כ-27.5 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-30.0 מיליארד ש"ח בסוף 2011. פיקדונות הציבור, אגרות חוב, וכתבי התחייבות נדחים גדלו ב-2012 בשיעור של 2.5% ומהווים יחד 84.3% מסך כל המאזן.

להלן תמהיל פיקדונות הציבור לפי סוגים ומגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2012				
	לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
	%	%	%	%	במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי:					
לא-צמוד	**45**	**56**	**-**	**30**	**151,962**
צמוד למדד	**-**	**12**	**100**	**70**	**28,467**
מטבע חוץ:					
כולל צמוד מטבע חוץ	**55**	**32**	**-**	**-**	**108,771**
לא כספי	**-**	**-**	**-**	**-**	**338**
סך הכל באחוזים	**100**	**100**	**100**	**100**	
סך הכל במיליוני ש"ח	**75,355**	**211,500**	**2,677**	**6**	**289,538**

התפתחות פיקדונות הציבור ותמהיל

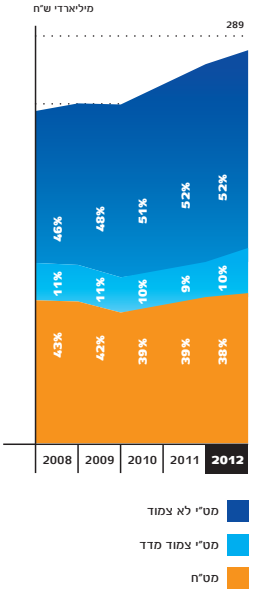

התפלגות פקדונות הציבור
לפי מגזרי פעילות

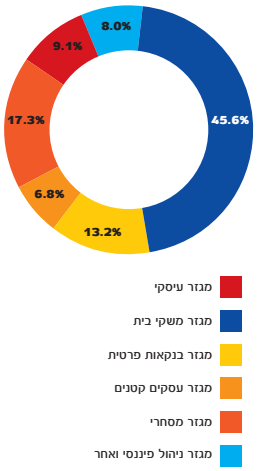

	31 בדצמבר 2011				
	לפי דרישה	לזמן קצוב	תוכניות חסכון	פיקדונות מיועדים	סך הכל
	%	%	%	%	במיליוני ש"ח
מטבע ישראלי:					
לא-צמוד	46	55	1	40	145,719
צמוד למדד	-	11	96	60	25,915
מטבע חוץ:					
כולל צמוד מטבע חוץ	54	34	3	-	107,594
לא כספי	-	-	-	-	176
סך הכל באחוזים	100	100	100	100	
סך הכל במיליוני ש"ח	63,134	212,680	3,582	8	279,404

להלן ההתפתחויות בסוגי הפיקדונות השונים:

- פיקדונות הציבור בשקלים לא-צמודים עלו ב-6.2 מיליארד ש"ח (4.3%) לעומת 31 בדצמבר 2011, בעיקר כתוצאה מהעדפת הציבור למזעור חשיפות וסיכונים.
- פיקדונות הציבור הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע החוץ עלו ב-1.2 מיליארד ש"ח (1.1%) לעומת 31 בדצמבר 2011 ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל עלו בשיעור של 2.7%. פיקדונות הציבור בשלוחות בחו"ל ירדו ב-2012 בכ-0.4%, כ-0.1 מיליארד ש"ח, כתוצאה מייסוף השקל כנגד מטבעות החוץ בהן פועלות השלוחות.
- פיקדונות צמודים למדד עלו ב-2.6 מיליון ש"ח (9.8%) לעומת 31 בדצמבר 2011, בעיקר בפיקדונות לזמן קצוב.

להלן התפתחות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	% השינוי
מגזר	במיליוני ש"ח		
משקי בית	**131,998**	130,276	1.3
עסקים קטנים	**19,735**	18,109	9.0
בנקאות עסקית	**26,291**	28,079	(6.4)
בנקאות מסחרית	**50,164**	46,527	7.8
בנקאות פרטית	**38,338**	39,999	(4.0)
ניהול פיננסי שוקי הון ואחר*	**23,012**	16,314	46.1
סך הכל	**289,538**	279,404	3.6

להלן התפתחות רבעונית של פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	2012				2011			
	רביעי רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
	במיליוני ש"ח							
משקי בית	**131,998**	133,435	131,402	129,856	130,276	126,558	120,984	118,228
עסקים קטנים	**19,735**	18,950	18,466	17,833	18,109	18,971	16,877	16,588
בנקאות עסקית	**26,291**	23,692	23,038	23,896	28,079	28,377	26,340	26,865
בנקאות מסחרית	**50,164**	48,973	48,780	46,805	46,527	43,363	40,749	37,764
בנקאות פרטית	**38,338**	39,126	37,864	38,025	39,999	35,815	34,072	36,116
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר *	**23,012**	21,053	20,884	21,227	16,414	14,165	13,682	12,697
סך הכל	**289,538**	285,229	280,434	277,642	279,404	267,249	252,704	248,258

* כולל בעיקר פיקדונות של גופים מוסדיים.

פיקדונות מממשלות הסתכמו לסוף 2012 בכ-451 מיליון ש"ח - פיקדונות אלה כוללים מקורות ממשלתיים, שהועמדו בשנים קודמות לרשות הבנקים בעיקר לפריסת חובות הקיבוצים, וכן פיקדונות למתן אשראים לדיור לציבור הזכאים.

בשנת 2012 היתה ירידה של כ-68 מיליון ש"ח בפיקדונות מממשלות.

סעיף זה כולל גם פיקדונות של ממשלות זרות בשלוחות בחו"ל שהסתכמו בסוף 2012 בכ-191 מיליון ש"ח לעומת 123 מיליון ש"ח בסוף 2011.

פיקדונות בבנקים ופיקדונות מבנקים

א. פיקדונות בבנקים (מרכזיים ומסחריים):

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים	בבנקים מרכזיים	בבנקים מסחריים
	במיליוני ש"ח			
מטבע ישראלי:				
לא-צמוד	**36,418**	**1,156**	36,131	791
צמוד מדד	**-**	**277**	-	326
מט"ח כולל צמוד מט"ח	**4,691**	**9,940**	4,708	8,947
סך כל הפיקדונות בבנקים	**41,109**	**11,373**	40,839	10,064

בסך כל הפיקדונות בבנקים היתה עלייה בשיעור של 3.1%.

ב. פיקדונות מבנקים (מסחריים):

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	במיליוני ש"ח	
מטבע ישראלי:		
לא-צמוד	**1,694**	1,425
צמוד מדד	**166**	213
מט"ח כולל צמוד מט"ח	**2,213**	3,418
סך כל הפיקדונות מבנקים	**4,073**	5,056

על פי החוק, רשאי בנק ישראל לתת הלוואות לתאגידים הבנקאיים כנגד ביטחונות. לצורך כך, משמשים פיקדונות הבנק בבנק ישראל, וכן תיק ניירות הערך של הבנק ששועבד.

ביום 31 בדצמבר 2012 היה סך כל הפיקדונות של הקבוצה בבנק ישראל 36.9 מיליארד ש"ח, וכנגדם לא היו הלוואות מבנק ישראל.

לפרטים נוספים ראה בעמוד 124.

כפי שניתן לראות מלוחות אלה, מצב הנזילות בקבוצה גבוה ביותר, ולקבוצה פיקדונות נטו בבנקים בהיקף של 48.3 מיליארד ש"ח.

האשראי לציבור, נטו

האשראי לציבור נטו בקבוצת לאומי הסתכם בסוף 2012 ב-241.3 מיליארד ש״ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. (בבנק 207.9 מיליארד ש״ח בדומה לשנת 2011, כולל את לאומי למשכנתאות). האשראי לציבור מהווה 64.1% מסך כל המאזן לעומת 66.0% בסוף 2011).

ייסוף השקל ביחס למרבית מטבעות החוץ תרם לירידה בשיעור של 0.3% בסך האשראי לציבור. בנטרול השפעת הייסוף חלה עלייה בשיעור של 0.3% בסך האשראי לציבור.

בנוסף לאשראי לציבור משקיעה הקבוצה בניירות ערך של חברות, כולל ניירות ערך של חברות אחזקה של בנקים, המסתכמים בסוף 2012 ב-11,171 מיליון ש״ח בהשוואה ל-8,034 מיליון ש״ח בסוף 2011, והמגלמים גם כן סיכוני אשראי.

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

	שנת 2012				
	31 במרס	30 ביוני	30 בספטמבר	31 בדצמבר	סך הכל שנתי
לא-צמוד במיליוני ש״ח*	**133,225**	**131,943**	**133,116**	**137,794**	**137,794**
% הגידול (קיטון)	**0.1%**	**(1.0%)**	**0.9%**	**3.5%**	**3.6%**
צמוד מדד במיליוני ש״ח	**53,048**	**55,189**	**55,991**	**54,847**	**54,847**
% הגידול (קיטון)	**1.2%**	**4.0%**	**1.5%**	**(2.0%)**	**4.6%**
מט״ח וצמוד מט״ח במיליוני ש״ח	**54,227**	**54,295**	**52,357**	**48,623**	**48,623**
% הגידול (קיטון)	**(2.9%)**	**0.1%**	**(3.6%)**	**(7.1%)**	**(13%)**
סך הכל במיליוני ש״ח	**240,500**	**241,427**	**241,464**	**241,264**	**241,264**
% הגידול	**(0.3%)**	**0.4%**	**-**	**(0.1%)**	**-**

* כולל פריטים לא כספיים.

סך כל האשראי לציבור בפעילות הקבוצה בארץ הסתכם בסוף 2012 בכ-215 מיליארד ש״ח בדומה לסוף 2011.

להלן תמהיל האשראי לציבור לפי מגזרי הצמדה:

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011		השינוי
	במיליוני ש״ח	% בתמהיל	במיליוני ש״ח	% בתמהיל	ב-%
לא-צמוד*	**137,794**	**57**	133,031	55	3.6
צמוד מדד	**54,847**	**23**	52,423	22	4.6
מט״ח וצמוד מט״ח	**48,623**	**20**	55,866	23	(13.0)
סך הכל	**241,264**	**100**	241,320	100	-

* כולל פריטים לא כספיים.

האשראי לציבור בשקלים לא צמודים עלה בסך 4,763 מיליון ש״ח, 3.6%. האשראי לציבור הצמוד למדד עלה בסך 2,424 מיליון ש״ח, 4.5%. הירידה באשראי לציבור במטבע חוץ ובצמוד מטבע חוץ היתה בסך 7,243 מיליון ש״ח, 13.0% ובנטרול השפעת השינויים בשער החליפין של השקל ירד האשראי לציבור במט״ח וצמוד מט״ח בשיעור של 11.6%.

התפתחות האשראי לציבור ותמהיל

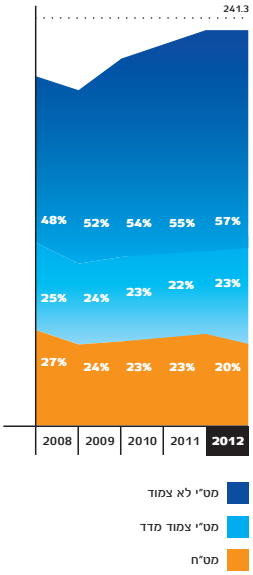

סך כל האשראי לציבור שקוזז הנובע מפיקדונות לפי מידת הגבייה הסתכם בקבוצה בסך 6.1 מיליארד ש״ח. כ-79.4% מהאשראי ניתן מפיקדונות הממשלה לפי מידת הגבייה למימון רכישת דירה (הלוואות לדיור).

להלן התפלגות האשראי במטבע חוץ כולל צמוד מטבע חוץ לפי מטבעות עיקריים:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	במיליוני ש״ח	
דולר ארה״ב	**32,924**	38,825
אירו	**6,622**	6,778
מטבעות אחרים	**9,077**	10,263
סך הכל	**48,623**	55,866

להלן התפתחות החבויות לענף בינוי ונדל״ן:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	השינוי
	במיליוני ש״ח		ב-%
סיכון אשראי מאזני	**51,007**	49,557	2.9
ערבויות לרוכשי דירות*	**5,905**	4,966	18.9
סיכון אשראי חוץ מאזני אחר	**22,895**	25,216	(9.2)
סך הכל	**79,808**	79,739	0.1

* משוקלל לשווה ערך מאזן.

סך כל סיכון האשראי בענף בינוי ונדל״ן בארץ (לפי דוח ענפי משק בתוספת ה׳ בסקירת ההנהלה) עלה ב-2012 ב2.2%. סיכון האשראי לענף בינוי ונדל״ן בארץ מהווה כ-22.3% מסך כל סיכון האשראי בארץ. מאידך, לפי כללי החישוב שקבע בנק ישראל לצורך קביעת שיעור המימון הענפי, סך כל החבות בענף בבנק מגיעה לכ-19.7% מסך כל החבויות בארץ. בשנת 2012 לא הייתה חריגה ענפית לאשראי לעומת חריגה בשיעור של 4.5% בסוף שנת 2011.

להלן התפתחות האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	השינוי
מגזר	במיליוני ש״ח		באחוזים
משקי בית	**90,492**	83,045	9.0
מזה: הלוואות לדיור	**61,998**	56,104	10.5
עסקים קטנים	**21,733**	20,039	8.5
בנקאות עסקית	**70,252**	77,571	(9.4)
בנקאות מסחרית	**49,908**	50,536	(1.2)
בנקאות פרטית	**8,170**	9,074	(10.0)
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר	**709**	1,055	(32.8)
סך הכל לסוף תקופה	**241,264**	241,320	0.0

סך כל האשראי העסקי (מסחרית ועסקית) הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 בסך 120.2 מיליארד ש״ח, וב-2012 ירד בשיעור של 6.2%. סך כל האשראי הפרטי (משקי בית, עסקים קטנים ובנקאות פרטית) הסתכם בסך 120.4 מיליארד ש״ח וב-2012 עלה בשיעור של 7.3%.

נתונים נוספים על התפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה בתוספת ה׳ לסקירת הנהלה.

התפלגות האשראי לציבור
לפי מגזרי פעילות

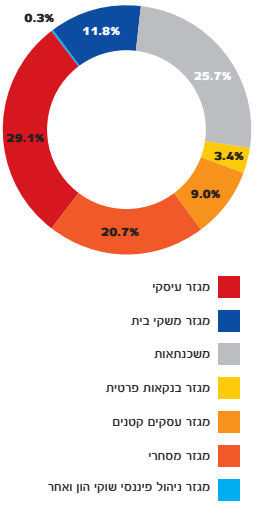

להלן התפתחות רבעונית של האשראי לציבור לפי מגזרי פעילות עיקריים:

	2012			2011				
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון
יתרות סוף תקופה	במיליוני ש"ח							
משקי בית	**90,492**	89,084	86,128	84,039	83,045	81,579	79,720	77,826
מזה: הלוואות לדיור	**61,998**	60,888	58,699	56,811	56,104	55,246	54,093	52,755
עסקים קטנים	**21,733**	21,014	20,819	20,207	20,039	19,604	19,371	19,153
בנקאות עסקית	**70,252**	70,895	74,815	77,660	77,571	76,507	74,001	73,404
בנקאות מסחרית	**49,908**	51,088	49,834	49,257	50,536	50,108	46,376	46,116
בנקאות פרטית	**8,170**	8,508	8,658	8,451	9,074	8,171	7,587	7,666
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחר	**709**	875	1,173	886	1,055	1,346	1,293	906
סך הכל לסוף תקופה	**241,264**	241,464	241,427	240,500	241,320	237,315	228,348	225,071

שעבוד לטובת בנק ישראל

ביום 21 במאי 2008 הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, ושמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל. השעבוד הינו בסכום השווה לגובה הסכומים המובטחים באיגרת החוב, כפי שיהיו מעת לעת, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח.

שעבוד זה בא להבטיח כספים שנדרשים לפעילות הבנק לצורך פעילותו במסלקת CLS (Continuous Link Settlement).

לפרטים נוספים ראה עמוד 124 לדוח.

סיכון אשראי לפי ענפי משק

התפלגות האשראי
לציבור לפי ענפי משק

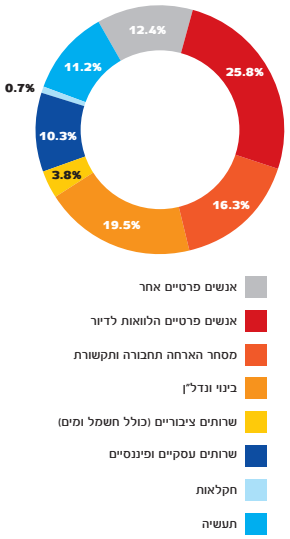

להלן התפתחות סיכון האשראי הכולל (1) לציבור לפי ענפי משק עיקריים:

ענפי משק	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל	סיכון אשראי כולל לציבור	שיעור מסך הכל
	(במיליוני ש"ח)	%	(במיליוני ש"ח)	%
חקלאות	**2,086**	**0.6**	2,217	0.6
תעשיה	**43,430**	**12.0**	49,483	13.8
בינוי ונדל"ן (2)	**79,807**	**22.0**	79,739	22.2
חשמל ומים	**3,679**	**1.0**	1,750	0.5
מסחר	**32,124**	**8.8**	31,117	8.7
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	**5,283**	**1.4**	5,001	1.4
תחבורה ואחסנה	**6,371**	**1.7**	6,732	1.9
תקשורת ושרותי מחשב	**6,359**	**1.7**	8,486	2.4
שירותים פיננסיים	**39,500**	**10.9**	37,226	10.4
שירותים עסקיים אחרים	**11,099**	**3.1**	12,540	3.5
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**9,034**	**2.5**	8,233	2.3
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**65,439**	**18.0**	59,270	16.5
אנשים פרטיים - אחר	**59,101**	**16.3**	56,837	15.8
סך הכל	**363,312**	**100.0**	358,631	100.0

(1) לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
(2) כולל הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בניה בסך 1,067 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך 2,164 מיליון ש"ח לעומת 932 מיליון ש"ח ו-2,032 מיליון ש"ח בהתאמה ל-31 בדצמבר 2011.

להלן פילוח סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים:

	31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2011		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל
	(במיליוני ש"ח)					
בנייה למסחר ושירותים	**5,027**	**2,911**	**7,938**	4,154	3,437	7,591
בנייה לתעשיה	**850**	**394**	**1,244**	851	356	1,207
בנייה לדיור	**6,457**	**16,788**	**23,245**	7,357	15,257	22,614
נכסים מניבים	**23,280**	**2,649**	**25,929**	23,894	2,889	26,783
אחר	**12,754**	**8,697**	**21,451**	13,301	8,243	21,544
סך הכל ענף בינוי ונדל"ן	**48,368**	**31,439**	**79,807**	49,557	30,182	79,739

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לציבור לפי ענפי משק - ראה בתוספת ה' בסקירת ההנהלה.
חלק מהמידע המפורט להלן הינו **"מידע צופה פני עתיד"**. למשמעות מושג זה ראה בפרק "סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות, בסעיף "תיאור עסקי התאגיד ומידע צופה פני עתיד בדוח הדירקטוריון" לעיל בעמוד 60.

ענף תעשיה

להלן התייחסות לפי תתי ענפי התעשיה

ענפי התעשיה

בקרב החברות הפועלות בענפי התעשיה, היתה שנת 2012 מאופיינת, בעיקר באי ודאות, הן בצד מחזורי המכירה והן בצד עלויות הייצור.

האירוע המרכזי אליו היו חשופים היצואנים בשנת 2012, היה המשכו של המשבר הכלכלי במדינות אירופה והשלכותיו על המשק הישראלי.

גם למחיר חומרי הגלם השפעה מהותית על רווחיות החברות, וקיים קושי "לגלגל" עלייה, כולה או חלקה, במחירים אל הלקוחות הסופיים. מחיריהם של חומרי הגלם אופיינו בשנת 2012 בתנודתיות גבוהה, עובדה שגרמה לחברות לצמצם מלאים.

רווחיות החברות הושפעה במהלך השנה גם מתנודתיות בשערי החליפין.

א. מתכת -
ענף המתכת בישראל מאגד חברות הפועלות במגוון רב של תחומים, כגון: עיבוד ושיווק מוצרי פח ופלדה שטוחה, פרופילים וצינורות, מסחר במתכות מיוחדות, הגנה מפני קורוזיה, ייצור ושיווק חממות, ייצור, עיבוד ושיווק ברזל בניין, ארונות תקשורת, עמודי חשמל ועוד. שוק המתכת מושפע ממחירי חומרי הגלם ורווחי מרבית החברות בענף נגזרים מפערי העיתוי בין מועד רכישת המלאי, לבין מועד מכירתו. מחיר חומרי הגלם במהלך שנת 2012 אופיינו בירידה מתמשכת ורציפה לעומת רמת המחירים אשתקד.

ככלל, שמר הענף במהלך שנת 2012 על יציבות ברמת המכירות, יחד עם זאת עקב ירידה במחירי חומרי הגלם היתה שחיקה ברווחיותן של חברות הענף, בהשוואה לשנת 2011. להאטה הכלכלית העולמית השפעה נמוכה על ענף המתכת, וזאת משום שהענף אינו מוטה יצוא. האטה בשוק המקומי, בענפים המשתמשים במוצרי המתכת בהיקפים גדולים, כדוגמת ענף הבניה, עלולה להוביל להאטה בפעילות הענף.

ב. חברות עתירות ידע (היי-טק) -
הנתונים המאקרו-כלכליים לשנת 2012 שפורסמו עד כה, מצביעים על המשך ההאטה שחלה בענף כתוצאה מהמשבר הכלכלי העולמי.

מנוע הצמיחה העיקרי של ענף ההיי-טק הוא הייצוא, ולפיכך הוא מושפע במידה רבה מההתפתחויות בחו"ל: חוסר הוודאות, המשבר הפיננסי באירופה והשלכותיו, מדיניות ההשקעה בתשתיות של מדינות שונות וצמיחה של מדינות מתפתחות משפיעים על הצמיחה הענפית. בנוסף, הענף חשוף לתיסוף השקל מול הדולר ומול מטבעות אחרים (בשנת 2012 נהנה הענף מהתחזקות הדולר אל מול השקל, כאשר התקופה האחרונה מאופיינת בשחיקה רבה בשער החליפין מול הדולר).

על רקע האמור לעיל, אנו עדים בשנים האחרונות למגמה של הסטת הייצוא הענפי מארצות המערב (גוש האירו וארה"ב) אל מדינות אסיה, אפריקה ואמריקה הלטינית, והפיכתן ליעד ייצוא משמעותי של תעשיית ההיי-טק. העלייה בביקושים במדינות המתפתחות מקטינה את תלות הייצוא הישראלי בארה"ב כיעד מרכזי.

בנייה פרטית:
דירות חדשות שנמכרו
ודירות חדשות למכירה

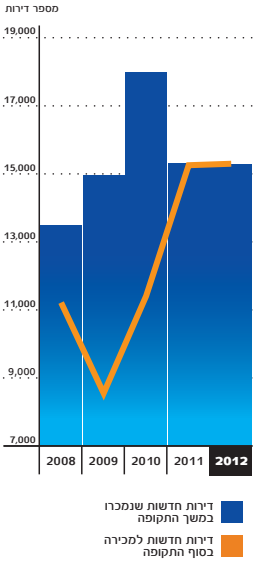

ענף היהלומים

ענף היהלומים העולמי עובר בשנים האחרונות טלטלות. לאחר עלייה משמעותית בהיקפי הסחר והמחירים לאורך תקופה של שנתיים (מהרבעון השני של 2009 ועד הרבעון השני של 2011) שנבעה בעיקר מהרחבת המערך הקמעונאי בסין והודו החל מהמחצית השנייה של שנת 2011 ועד היום קיימת מגמה מתמשכת של ירידה בהיקפי המסחר והמחירים כפועל יוצא משינוי המגמה בסין והודו ומצב הכלכלה העולמית. השוק הקמעונאי האמריקאי, שהנו השוק העיקרי ליהלומים מלוטשים, שומר בשנים האחרונות על יציבות.

ענף היהלומים הישראלי מאופיין בפעילויות הבאות: סחר, שיווק, מיון והכנה של יהלומים לליטוש, ובהיקפים קטנים יותר ליטוש יהלומים. שנת 2012 אופיינה בירידה משמעותית בהיקפי הסחר, הן ביצוא יהלומים מלוטשים (ירידה של 22.8% לעומת שנת 2011) והן ביצוא יהלומים גולמיים (ירידה של 20.1% לעומת שנת 2011). הפעילות המואטת ממשיכה לאפיין את הענף בישראל גם בתחילתה של שנת 2013.

נדל"ן למגורים

ענף הבנייה למגורים בישראל התאפיין בשנת 2012 בהתעוררות מסוימת ובירידה ברמות הסיכון, על אף שרמת אי הודאות נותרה גבוהה יחסית. במקביל, נמשכה ההתערבות השלטונית/הרגולטורית, על רקע מחירי הדיור שהמשיכו לעלות (אם כי בקצב מתון בהשוואה לתקופות עבר).

להלן מספר מאפיינים שהשפיעו על הענף בשנת 2012:

1. בשנת 2012 חלה התאוששות בביקוש לרכישת דירות. יחד עם זאת, הביקוש נמוך מרמתו בתקופת השיא, בין היתר על רקע התמתנות פעילותם של משקיעים בשוק הדיור. אחד הביטויים להתמתנות הביקושים הנו עלייה "באורך חיי המדף" (הזמן הדרוש לשם מכירה) של דירה חדשה בשוק ממועד התחלת בנייתה.

2. היקף התחלות הבנייה למגורים מצוי במגמת ירידה מאז המחצית השנייה של 2011, כאשר היקף התחלות הבנייה הנוכחי ירד לרמת שפל של השנים האחרונות והוא נמוך מהגידול השנתי הממוצע במספר משקי הבית בישראל. מגמה זו טרם קיבלה ביטוי בנתוני כמות הדירות הנמצאות בבנייה פעילה, שרמתם עדיין גבוהה יחסית, אולם, היא צפויה להשפיע באופן הדרגתי על נתוני הבנייה הפעילה במהלך 2013.

3. בחינת שוק הדירות החדשות מצביע על כך שהשנה האחרונה התאפיינה באיזון בין הביקוש וההיצע. איזון זה הושג במידה רבה הודות לעלייה בהיקף התחלות הבנייה, בעיקר במהלך 2010-2011, כאשר לצד זאת, חלה כאמור התמתנות בביקוש. כתוצאה משילוב זה, התייצב מספר חודשי ההיצע בשנה האחרונה על כ-12 חודשים. רמה זו תומכת בהמשך התמתנות הלחצים לעליית מחירי הדיור (שעלו בעשרת החודשים הראשונים של 2012 בשיעור נומינלי של 3.9% בהשוואה לעלייה של 5.4% בשנת 2011 ועלייה בשיעורים דו ספרתיים בשנים 2008-2010).

4. בבחינת מחירי הדיור לפי אזורים עולה כי במרבית האזורים מחירי הדיור חזרו במהלך 2012 לנקודה בה היו לפני שהחלה ירידה המחירים במהלך 2011. זאת למעט באזורים חיפה והצפון אשר בהם נמשכה עליית המחירים בשיעור ניכר, גם לאחר שרמתם חזרה לנקודה בה הייתה בראשית 2011. באזורים אלו, בולט מחסור בהיצע של דירות, אשר ככל הנראה מסביר את עליות המחירים בהם.

5. נמשכת, כאמור, ההתערבות הרגולטורית, בעיקר דרך צד הביקוש (שוק המשכנתאות).

נדל"ן מניב

הבניה שלא למגורים בישראל כוללת נכסים מניבים ובעיקר בניני משרדים, מרכזי קניות מסחר ועסקים, ומבנים אחרים המשמשים לתעשייה ולמסחר. שוק הנדל"ן המניב למשרדים, אשר משרת את המגזר העסקי נמצא במתאם גבוה עם צמיחת התוצר העסקי ושוק הנדל"ן המסחרי מושפע במידה רבה מהתפתחויות בצריכה הפרטית של משקי הבית.

בתחום המסחר, ניתן להצביע בשנת 2012 על מגמה של יציבות הבאה לידי ביטוי בשיעורי תפוסה גבוהים יחסית ורמה קבועה יחסית של דמי השכירות הנגבים ושיעורי התשואה מהנכסים.

בתחום הבניה למשרדים חלה בשנים האחרונות, לאחר המשבר הפיננסי, עליה בהיקף הבניה החדשה, זאת, בין היתר, על רקע הסטה של פעילות של יזמים מתחום הנדל"ן למגורים לתחום הנדל"ן המניב.

עם זאת מובחנת מגמה של גידול בייזום והקמה של מבני משרדים, בעיקר באזור ת"א וגוש דן, שעולה על קצב הגידול בביקוש לסוג מבנים זה.

תשתיות

פרויקטים לאומיים - בשנים האחרונות, לרבות במהלך שנת 2012, נמשך הגידול המתון בביצוע פרויקטים לאומיים רחבי היקף בתחום התשתיות הלאומיות, בעיקר במתכונת P.P.P -Public Private Partnership (המבוססים על שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי). הפרויקטים ממומנים במתכונת של Project Finance כנגד מכרזים שמוציאה המדינה/רשויות או כנגד הקצאת רישיונות. פרויקטים תשתיתיים גדולים מוקמים בעיקר בענפי התחבורה, המים, האנרגיה והחשמל (לרבות תחנות כוח פרטיות המבוססות על אנרגיות גז ו/או סולאריות). ניתן לצפות כי מגמה זו תמשיך גם בשנת 2013 בעיקר בתחום האנרגיה על נגזרותיו השונות.

קבלני ביצוע ותשתית - ההשקעה הממשלתית, הציבורית וההשקעה של המגזר העסקי בתשתיות גדלה בשנת 2012. היקף הבנייה למגורים, היקף הבנייה שלא למגורים (בנייני משרדים ומסחר) ובתוספת הבנייה הציבורית, כאמור, גרמו לייצוב בפעילותם של קבלני הביצוע ואף למחסור מסוים בכוח אדם בתחום. מגמות אלה טרם מצאו את ביטוין בשיפור משמעותי ברווחיות קבלני הביצוע והתשתית והתנודתיות עודנה גבוהה.

מסחר ושירותים

א. מסחר

במסחר הקמעונאי חלה בשנת 2012 התאוששות שהורגשה אצל מרבית החברות, עם עלייה קלה במכירות מחד, שחיקה בשיעורי הרווח מאידך. במסחר הסיטונאי לעומת זאת, המחירים שמרו על יציבות יחסית, ולמעשה נמשכת ההאטה שהחלה בעת המחאה החברתית בקיץ 2011. בחלק מתתי הענפים מורגשים תהליכי התייעלות, המצליחים, במידה כזו או אחרת, לבלום את השחיקה ברווחיות.

כמו כן, ניכר כי חלה התרחבות במוצרים המיועדים לצריכה שוטפת, בעוד שבצריכת מוצרים בני קיימא המגמה הפוכה.

ב. רשתות המזון

הענף מורכב משתי רשתות השיווק הגדולות (לרבות תתי רשתותיהן), אשר מכירותיהן מהוות למעלה מ-50% ממכירות הענף, וכן מרשתות קטנות יותר, אשר חלקן התאחדו

ליצירת ה"רשת הרביעית" (הוקמה ב-2005 על ידי בעלי הסופרמרקטים הגדולים דאז, שהתאחדו ככוח קנייה משותף לצורך רכישה מספקים והקימו מותג פרטי משותף)

הענף עבר תמורות משמעותיות בשנת 2012. שיעורי הרווחיות של החברות בענף, ובאופן חד יותר של הרשתות הגדולות, נשחקו כתוצאה מהתחרות המוגברת, המחאה החברתית, ההאטה הכלכלית וחשיפת הרשתות לעליית מחירים, כתוצאה מעליית מחירי חומרי הגלם. הרשתות לא הצליחו לגלגל את מלוא עליית המחירים לצרכן הסופי.

התחרות בענף גברה מאוד בשנת 2012 וקצב פתיחת סניפים חדשים של הרשתות היה מהיר ביחס לקצב צמיחת השוק. הרשתות הבינוניות והקטנות פועלות באופן מתמיד להגדלת חלקן בשוק ע"ח הרשתות הגדולות. מיזוגים בין הרשתות הקטנות שבוצעו ב-2012, וכן כניסת מתחרות חדשות לענף הגבירו את התחרות. התחרות בענף קמעונאות המזון גורמת לשחיקה בשיעורי הרווחיות ומחייבת את החברות לבצע התאמות במבנה ההוצאות.

ג. בתי מלון

בשנת 2012 נמשכה מגמת הצמיחה בענף התיירות בישראל שהתבטאה בעליה במספר כניסות התיירים ובמספר הלינות במלונות, זאת על אף חוסר היציבות הגיאו-פוליטית באזורנו, (לרבות אי השקט במדינות ערב באזור) והמצב הכלכלי באירופה.

בשנת 2012 נרשמה עליה קלה במספר כניסות המבקרים לישראל, בהשוואה לשנת 2011. בשנה זו נרשמו כ-3.5 מיליון כניסות מבקרים (לרבות כניסות חד יומיות).

סך הלינות בעשרת החודשים הראשונים בשנת 2012 עמד על 18.7 מיליון לינות, עלייה של 3% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, תפוסת החדרים הארצית הממוצעת עמדה באותה תקופה על 66.6%, עלייה קלה בשיעור 1% לעומת שיעור התפוסה בתקופה המקבילה בשנת 2011.

ד. שירותי תקשורת

הענף מורכב מ-4 תתי ענפים עיקריים: תקשורת קווית (פנים ארצית ובינלאומית), תקשורת סלולארית, טלוויזיה רב ערוצית ואינטרנט.

נושאים מרכזיים הראויים לציון בענף בשנת 2012:

- בשנה האחרונה הושפע ענף התקשורת רבות מהרגולטור, אשר הוראותיו השונות הביאו להגברת התחרות ולשחיקה ברווחיות החברות השונות. השפעה זו נותנת את אותותיה בסגמנטים השונים של הענף. בתחום הסלולר הוסרו חסמי הכניסה באמצעות הפחתת דמי הקישוריות וביטול קנסות היציאה. נוספו שני מתחרים חדשים, אשר הביאו את בשורת חבילות ה-UNLIMTED ובנוסף החלו לפעול מספר מפעילים וירטואליים (MVNO). בסגמנט הטלוויזיה הרב ערוצית הוחלט על הרחבת מערך שידורי "עידן+" והחברות אולצו לשווק גם "חבילות צרות", במחירים נמוכים יחסית. בסגמנט התקשורת הקווית נמשכת בחינת הדרכים לקיום שוק סיטונאי בתשתיות התקשורת. נראה כי נמשכת מגמת השוק להתכנסות לקבוצות תקשורת גדולות, אשר תוכלנה להציע מגוון רחב של שירותי תקשורת תחת קורת גג אחת.

להלן פירוט לגבי תתי הענף העיקריים:

1. **תקשורת קווית -** מגמת התכנסות השוק לקבוצות תקשורת גדולות מתחילה לתת את אותותיה גם בסגמנט התקשורת הקווית וניתן לראות כי החברות הפעילות בתחום זה החלו לשלב בהצעות ללקוחותיהן מוצרי תקשורת נוספים.

2. **תקשורת סלולארית -** סגמנט הסלולר מהווה מרכיב דומיננטי מסך היקף פעילות ענף התקשורת. פתיחת התקשורת הסלולארית לתחרות והרפורמות שהוביל הרגולאטור תרמו, להגברה משמעותית של התחרות בתחום זה. בשנת 2012 הציגו חברות הסלולר הוותיקות ירידה ברווחיות וביכולת ייצור המזומנים לעומת שנים קודמות, וזאת בעיקר עקב השפעת מהלכי הרגולטור וכניסת שחקנים חדשים אשר השרישו את חבילת ה-UNLIMITED לסגמנט זה. כפי שתואר לעיל, משרד התקשורת פועל להגברת התחרות בענף זה, הפגיעה ברווחיות החברות הנ"ל מתקזזת חלקית על ידי תהליכי התייעלות מקיפים.

3. **טלוויזיה רב ערוצית -** בענף פועלות שתי חברות, המנהלות תחרות ערה. החברות ממשיכות להשקיע בתוכן השידורים, בכדי לחדור ולשמר פלחי שוק שונים. טרם הורגשה השפעה משמעותית של מערך שידורי "עידן+" על החברות הפועלות בענף. החברות חויבו במהלך השנה לשווק חבילות "רזות" הכוללות מספר ערוצים בסיסיים במחירים נמוכים, מוקדם לקבוע את השפעת החבילות "הרזות" על החברות. פתיחתו הצפויה של השוק הסיטונאי לתשתיות חברות התקשורת הקווית צפויה לפתוח בפני חברות הסלולר את האפשרות לספק שירותי טלוויזיה על גבי אינטרנט (IPTV) אשר תביא להגדלת התחרות בתחום.

4. **גישה לאינטרנט -** אספקת שירותי גישה לאינטרנט בפס רחב נחלקת לשניים: אספקת תשתית באמצעות תקשורת קווית מסורתית ואספקת שירות הגישה באמצעות ספקיות השירות (רובן ככולן כיום מספקות גם שירותי תקשורת בינלאומית). בענף פועלות כיום שלוש חברות גדולות החולקות נתח שוק באופן שווה יחסית. שיעור החדירה בענף הינו גבוה יחסית (מעל ל-75% מבתי האב בישראל) ולכן שיעורי הצמיחה בענף אינם גבוהים. שתיים מהחברות הגדולות הפועלות בתחום נרכשו על ידי חברות הסלולר.

משקי בית והצריכה הפרטית

ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ריאלית ב-2012 בכ-2.7%, ובמונחי הצריכה הפרטית לנפש חלה עלייה בשיעור של 0.8%. נתונים אלו מצביעים על האטה בהשוואה לשנת 2011, בה עלתה ההוצאה הריאלית לצריכה פרטית ב-3.8% וזאת בשל הירידה בצריכת מוצרים בני-קיימא. ההאטה בהוצאה לצריכה פרטית בשנת 2012, החלה ברביע השני של השנה, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית במשק כולו.

כרטיסי אשראי

נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מלמדים על גידול בשיעור הצמיחה של מחזורי הרכישות בכרטיסי אשראי. קצב צמיחה בשיעור של 6.7% במחירים קבועים בשנת 2012 בהשוואה ל-3.7% בשנת 2011. השיפור בשיעור הצמיחה בענף כרטיסי האשראי מקבל משנה תוקף על רקע הירידה בשיעור הצמיחה במשק בין שתי התקופות.

משכנתאות - הלוואות לדיור

ענף המשכנתאות סיים את שנת 2012 עם גידול של 3% במתן משכנתאות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. בצד ההיצע חלה ירידה של 13% בהיקף התחלות הבנייה. חודשי היצע הדירות עמדו בחודש דצמבר 2012 על 11.6 כאשר מתחילת השנה הממוצע נע סביב 12.1 חודשי דירות. מספר זה מבטא את מספר החודשים שלהם יספיק מלאי הדירות שנותר למכירה בהינתן קצב המכירות החודשי בחודש האחרון.

במהלך שנת 2012 פרסם המפקח על הבנקים מספר הנחיות הקשורות בשוק ההלוואות לדיור. להלן פירוטן:

1. הלוואות לדיור בריבית משתנה

ביום 3 במאי 2011 פרסם המפקח על הבנקים הוראה על פיה תאגיד בנקאי יאשר ויעמיד הלוואה לדיור, במידה והיחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה (דהיינו הלוואות שהריבית שהן נושאות עלול להשתנות במהלך תקופה הקצרה מחמש שנים ממועד אישורה) לבין סך ההלוואה לדיור, אינו עולה על 33.3%.

נקבע כי הוראה זו תחול על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011 ואילך וכן על הלוואות שהבנק אישר את מיחזורן החל מיום 5 במאי 2011 (למעט מחזור שבמסגרתו הוקטן משקל רכיב ההלוואה בריבית משתנה וסכומו).

עוד נקבע כי תאגיד בנקאי רשאי לא להחיל את המגבלה על הלוואות לדיור מסוגים מסוימים כפי שיפורט להלן, במידה והיחס בין סך ההלוואות לדיור בריבית משתנה, לבין סך ההלוואות לדיור שניתן להן אישור עקרוני מיום 5 במאי 2011, אשר הועמדו במהלך כל רבעון קלנדרי, אינו עולה על 33.3%. ההלוואות עליהן מדובר הן:

א. הלוואות לדיור במטבע חוץ שניתנו לתושב חוץ.

ב. הלוואות גישור שתקופת הפירעון המקורית שלהן היא עד שלוש שנים.

ג. הלוואות לכל מטרה בסכום של עד 100,000 ש״ח.

2. הפרשה קבוצתית - הלוואות לדיור

ביום 1 במאי 2011 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב ובו דרישה לחישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בהלוואות לדיור כהגדרתן בהוראה 451 לניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, זאת לאור המפורט במכתבם, על פיו הגידול המהיר שחל בשנים האחרונות באשראי לדיור, טרם קיבל ביטוי בהפרשות לפי עומק פיגור.

במכתב בנק ישראל מיום 9 במאי 2011 נקבע כי השפעת חישוב ההפרשה הקבוצתית כאמור לראשונה ליום 1 בינואר 2011 תיכלל במסגרת השפעת היישום לראשונה של ההוראות החדשות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.

3. הקצאת הון - הלוואות לדיור

ביום 19 בפברואר 2013 פירסם המפקח על הבנקים טיוטת עדכון הנחיות בנושא נדל״ן לדיור. לפירוט בנוגע לעיקרי ההנחיות אשר נכללו בטיוטה החדשה ראה עמוד 59 לעיל.

להלן נתונים נוספים על האשראי הכולל

להלן התפלגות סך כל האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ-מאזני לפי גודל האשראי ללווה בודד:

תקרת האשראי באלפי ש"ח		31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2011		
מ-	עד	שיעור ממספר סך הכל הלווים	שיעור מסך הכל האשראי המאזני	שיעור מסך הכל אשראי חוץ מאזני	שיעור ממספר סך הכל הלווים	שיעור מסך הכל האשראי המאזני	שיעור מסך הכל אשראי חוץ מאזני
		%					
0	80	**83.4**	**6.3**	**20.1**	83.3	6.0	18.4
80	600	**13.8**	**18.5**	**11.2**	14.1	17.6	11.1
600	1,200	**1.7**	**10.7**	**3.0**	1.6	9.3	2.7
1,200	2,000	**0.5**	**5.1**	**2.1**	0.4	4.5	1.9
2,000	8,000	**0.4**	**8.9**	**5.5**	0.4	8.8	5.4
8,000	20,000	**0.1**	**7.2**	**5.2**	0.1	7.2	5.7
20,000	40,000	**0.05**	**7.1**	**6.4**	0.05	7.2	6.6
40,000	200,000	**0.04**	**15.8**	**17.8**	0.04	17.0	19.4
200,000	800,000	**0.01** *	**13.0**	**21.5**	0.01 *	13.9	17.9
מעל 800,000		**0.00** **	**7.4**	**7.2**	0.00 **	8.5	10.9
סך הכל		**100.0**	**100.0**	**100.0**	100.0	100.0	100.0

* ב-2012 - 154 לווים וב-2011 - 143 לווים.

** ב-2012 - 17 לווים וב-2011 - 25 לווים.

פרטים נוספים על חלוקת האשראי לפי גודל - ראה בבאור 4(ו) לדוחות הכספיים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני שהיקפם ללווה בודד עולה על 800 מיליון ש"ח בחתך מפורט יותר של גודל האשראי ובחתך של ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2012:

1. סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2012:

תקרת האשראי במיליוני ש"ח		מספר לווים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני	
		סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים
מ-	עד	במיליוני ש"ח					
800	1,200	**9**	**-**	**5,054**	**-**	**3,908**	**-**
1,200	1,600	**3**	**-**	**3,950**	**-**	**235**	**-**
2,000	2,400	**3**	**1**	**4,312**	**2,016**	**2,119**	**-**
2,800	3,200	**1**	**-**	**2,878**	**-**	**62**	**-**
3,200	3,301	**1**	**-**	**2,175**	**-**	**1,126**	**-**
סך הכל		**17**	**1**	**18,369**	**2,016**	**7,450**	**-**

סיכון אשראי לפי גודל אשראי של לווה, ליום 31 בדצמבר 2011:

תקרת האשראי במיליוני ש"ח		מספר לווים		אשראי מאזני		סיכון אשראי חוץ מאזני	
		סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים	סך הכל	מזה: צדדים קשורים
מ-	עד	במיליוני ש"ח					
800	1,200	14	1	7,592	708	5,529	147
1,200	1,600	5	-	4,527	-	2,011	-
1,600	2,000	3	-	2,535	-	2,559	-
2,000	2,400	1	-	1,640	-	566	-
2,400	2,710	2	-	5,009	-	293	-
סך הכל		25	1	21,303	708	10,958	147

2. סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2012:

	מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
	סך הכל	סך הכל	סך הכל
		במיליוני ש"ח	
תעשיה	**4**	**2,298**	**4,187**
בינוי ונדל"ן	**5**	**3,699**	**1,470**
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**1**	**778**	**235**
תקשורת ושירותי מחשב	**1**	**2,878**	**62**
שירותים פיננסיים	**4**	**5,332**	**146**
חשמל ומים	**1**	**2,175**	**1,126**
מסחר	**1**	**1,209**	**224**
סך הכל	**17**	**18,369**	**7,450**

סיכון אשראי לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2011:

	מספר לווים	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני
	סך הכל	סך הכל	סך הכל
		במיליוני ש"ח	
תעשיה	9	6,948	5,961
בינוי ונדל"ן	8	5,759	2,293
שירותים ציבוריים וקהילתיים	1	853	19
תקשורת ושירותי מחשב	2	2,917	846
שירותים פיננסיים	3	3,686	356
חשמל ומים	1	977	790
מסחר	1	163	693
סך הכל	25	21,303	10,958

כל הצדדים הקשורים בטבלאות דלעיל הם תאגידים שהבנק מחזיק בהם עד 20% ואינם בעלי שליטה בבנק. אין בין האשראים המפורטים בטבלה הנ"ל חובות שבגינם נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי.

(1) בתאריך 29 באוקטובר 2012 הועמד אשראי לבעל עניין בסך 2 מיליארד ש"ח וזאת לאחר התקיימות תנאים מתלים. למידע נוסף ראה דיווח מיידי מיום 29 באוקטובר 2012 (אסמכתא 2012-01-266487).

3. האשראי לקבוצות לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק (לצורך הלימות הון):

ליום 31 בדצמבר 2012				
קבוצת לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ סיכון אשראי	מזה: מכשירים נגזרים	% מההון
	מיליוני ש"ח				
1	**6,183**	**1,421**	**7,604**	**117**	**18.0**

למידע נוסף בנושא קבוצות לווים ראה עמוד 232.

4. סך הכל חבות של לווים גדולים, קבוצות לווים בנקאיות שחבותם מעל 10% מהון הבנק מהווה ב-31 בדצמבר 2012 18.0% מהון הבנק לעומת מגבלת בנק ישראל על 120% מהון לצורך הלימות הון.

חובות בעייתיים

להלן סיכון אשראי בעייתי לאחר הפרשות פרטניות וקבוצתיות :

	31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2011		
	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
חובות פגומים	**5,648**	**393**	**6,041**	5,118	369	5,487
חובות נחותים	**2,183**	**102**	**2,285**	1,118	78	1,196
חבות בהשגחה מיוחדת	**1,979**	**626**	**2,605**	3,570	473	4,043
סך הכל	**9,810**	**1,121**	**10,931**	9,806	920	10,726

סיכון אשראי בעייתי:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	סיכון אשראי בעייתי	סיכון אשראי בעייתי
	במיליוני ש"ח	
סיכון אשראי בעייתי מסחרי	**12,264**	11,841
סיכון אשראי בעייתי קמעונאי	**1,311**	1,440
סך הכל	**13,575**	13,281
הפרשה להפסדי אשראי	**2,644**	2,555
אשראי בעייתי לאחר הפרשה להפסדי אשראי	**10,931**	10,726

פירוט נוסף לאשראי בעייתי - ראה בבאור 4 לדוחות הכספיים ובסקירת ההנהלה תוספת ה'.

האשראי לממשלות ב-31 בדצמבר 2012 הסתכם ב-442 מיליון ש"ח ירידה של 6 מיליון ש"ח, 1.3% לעומת 31 בדצמבר 2011.

ניירות ערך

השקעות הקבוצה בניירות ערך ב-31 בדצמבר 2012 הסתכמו ב-56.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-47.9 מיליארד ש"ח ב-2011, עלייה של 17.7%.

ניירות הערך בקבוצה מסווגים לשתי קטגוריות : ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה.

ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לדוח רווח והפסד.

ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, וההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת מוצג בסעיף נפרד בהון העצמי ברווח כולל אחר שנקרא "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" ("הון עצמי") בניכוי המס המתייחס. בכל מקרה שבו קיימת ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני ההפרש נזקף לחשבון רווח והפסד.

אופן חישוב השווי ההוגן

השווי ההוגן של ניירות ערך ישראליים מתבסס בעיקרו על מחירים מצוטטים מהבורסה לניירות ערך בתל אביב ובניירות ערך זרים על מחירים המתקבלים ממקורות חיצוניים.

תיק ה-CLO, המהווה כ-2.43% מתיק ניירות הערך, משוערך על פי מודל, אשר נמצא בשימוש הבנקים המובילים בעולם.

אגרות החוב בישראל הנקובות בשקלים ואינן סחירות משוערכות באמצעות מודל, מכיוון שאין שוק פעיל לאגרות החוב הללו.

להלן שווי ניירות הערך לפי אופן המדידה במיליוני ש"ח:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
ניירות ערך הנסחרים בשוק פעיל	**40,458**	34,219
ניירות ערך לפי מחירים שנקבעו לפי מודלים חיצוניים	**13,102**	11,600
ניירות ערך לפי ציטוט מהצד הנגדי או לפי עלות	**2,848**	2,117
סך הכל	**56,408**	47,936

לפרטים נוספים על המדיניות החשבונאית והטיפול בק"ע שערוך תיק ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך זמנית או אחרת מזמנית, ראה בפרק מדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים ובבאור 3 לדוח הכספי.

להלן סיווג סעיף ניירות הערך במאזן המאוחד בהתאם להוראות הנ"ל:

	31 בדצמבר 2012				
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הערך במאזן
	במיליוני ש"ח				
אגרות חוב					
זמינות למכירה	**42,260**	**576**	**(109)**	**42,727**	**42,727**
למסחר	**11,092**	**236 ***	**(13) ***	**11,315**	**11,315**
	53,352	**812**	**(122)**	**54,042**	**54,042**
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	**1,726**	**453**	**(12)**	**2,167**	**2,167**
למסחר	**189**	**11 ***	**(1) ***	**199**	**199**
	1,915	**464**	**(13)**	**2,366**	**2,366**
סך כל ניירות הערך	**55,267**	**1,276**	**(135)**	**56,408**	**56,408**

* נזקף לרווח והפסד.

	31 בדצמבר 2011				
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הערך במאזן
	במיליוני ש"ח				
אגרות חוב					
זמינות למכירה	36,524	227	(748)	36,003	36,003
למסחר	9,369	78 *	(66) *	9,381	9,381
	45,893	305	(814)	45,384	45,384
מניות וקרנות					
זמינות למכירה	1,876	341	(26)	2,191	2,191
למסחר	363	4 *	(6) *	361	361
	2,239	345	(32)	2,552	2,552
סך כל ניירות הערך	48,132	650	(846)	47,936	47,936

* נזקף לרווח והפסד.

ליום 31 בדצמבר 2012 כ-79.6% מתיק הנוסטרו של הקבוצה סווג כזמין למכירה וכ-20.4% כתיק למסחר. סיווג זה מקנה גמישות בניהול תיק ניירות הערך. כ-4.2% משווי ניירות הערך הינן השקעות במניות של חברות שאינן מוצגות על בסיס השווי המאזני, אלא לפי עלות או שווי שוק של המניות הנסחרות בבורסה.

להלן נתונים על פעילות הקבוצה באגרות חוב:

	2012	2011
	במיליוני ש"ח	
אגרות חוב שיצאו לפדיון ו/או נמכרו (זמינות למכירה)	**44,392**	35,051
רכישות אגרות חוב זמינות למכירה	**50,300**	26,477
רווח נטו מהשקעות באגרות חוב:		
הכנסות ריבית	**1,253**	1,207
רווח נטו ממכירת ומירידת ערך של אגרות חוב זמינות למכירה	**291**	265
רווח שמומש ו/או טרם מומש מהתאמה לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר	**229**	176

להלן פירוט הרכב ההשקעות באגרות חוב לפי סוגי הצמדה:

	31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2011		
	ממשלת ישראל	ממשלות זרות	חברות אחרות	ממשלת ישראל	ממשלות זרות	חברות אחרות
	במיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי:						
לא-צמוד	**26,319**	**-**	**860**	19,227	-	619
צמוד למדד	**3,441**	**-**	**1,320**	7,124	-	861
מט"ח כולל צמוד מט"ח	**2,218**	**6,765**	**13,119**	1,577	3,858	12,118
סך הכול אגרות חוב	**31,978**	**6,765**	**15,299** *	27,928	3,858	13,598 *

* מזה אגרות חוב נחותות (Subordinated) 1,272 מיליון ש"ח (1,605 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2011).

בשנת 2012 חלה עלייה של כ-1.7 מיליארד ש״ח כ-12.5%, בהשקעות של הקבוצה באגרות חוב וזאת בעיקר באגרות חוב במט״ח בחו״ל.
כ-70% מתוך אגרות החוב מושקע באגרות חוב של ממשלות ובעיקר ממשלת ישראל.

לפרטים נוספים ראה בבאור 3 לדוחות הכספיים.

להלן טבלת פירוט ההשקעות באגרות חוב (ללא בנקים) שהונפקו בישראל ובחו״ל לפי ענפי משק (תיק זמין למכירה ולמסחר):

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	הונפק בישראל	הונפק בחו״ל	הונפק בישראל	הונפק בחו״ל
ענף משק	במיליוני ש״ח			
חקלאות	**-**	**15**	-	-
תעשיה	**179**	**801**	71	313
בינוי ונדל״ן	**53**	**244**	41	92
חשמל ומים	**867**	**206**	216	181
מסחר	**312**	**50**	331	-
תחבורה ואחסנה	**24**	**11**	26	-
תקשורת ושרותי מחשב	**53**	**205**	79	149
שירותים פיננסיים *	**474**	**7,343**	610	5,776
שירותים עסקים ואחרים	**95**	**101**	16	34
שירותים ציבוריים וקהילתיים	**24**	**114**	24	75
סך הכל	**2,081**	**9,090**	1,414	6,620

* כולל אגרות חוב מגובות בנכסים.

התיק הזמין למכירה

להלן הרכב התיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר:

	2012		2011		שינוי	
	במיליוני ש״ח					
	בחו״ל	בארץ	בחו״ל	בארץ	בחו״ל	בארץ
אגרות חוב	**20,400**	**22,327**	16,641	19,362	3,759	2,965
מניות וקרנות	**594**	**1,573**	724	1,467	(130)	106
סך הכל	**20,994**	**23,900**	17,365	20,829	3,629	3,071

א. בגין התיק הזמין למכירה נזקף בשנת 2012 להון עצמי סך של 1,066 מיליון ש״ח (לפני מס) בשל עליית ערך של אגרות חוב ממשלת ישראל ועליית ערך בגין אגרות חוב של בנקים בחו״ל, לעומת ירידת ערך בסך של 1,021 מיליון ש״ח (לפני מס) בשנת 2011.

ב. כמו כן נזקפו לרווח והפסד רווחים נטו ממכירת אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 291 מיליון ש״ח לעומת רווחים בסך 265 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. להלן ריכוז התוצאות הנ"ל בגין התיק הזמין למכירה (כולל הכנסות ריבית):

	לשנה שנסתיימה ביום	
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	במיליוני ש"ח	
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפו לרווח והפסד	**1,167**	1,006
התאמות לקרן הון של ניירות ערך זמינים למכירה בהון עצמי	**1,066**	(1,021)

ד. להלן פירוט היתרות נטו בהון עצמי:

	31 בדצמבר 2012	30 בספטמבר 2012	31 בדצמבר 2011	תנועה ברביע הרביעי	תנועה שנת 2012
	במיליוני ש"ח				
מניות	**441**	292	315	149	126
אגרות חוב ממשלת ישראל	**276**	169	151	107	125
אגרות חוב ממשלות זרות	**12**	11	(2)	1	14
אגרות חוב אחרות	**179** *	53	(670)	126	849
מכשירי חוב אחרים בעיקר גידורי נ"ע ** והשאלות	**(166)**	(187)	(118)	21	(48)
סך הכל לפני מס	**742**	338	(324)	404	1,066
המס המתייחס	**(247)**	(108)	106	(139)	(353)
סך הכל נטו	**495**	230	(218)	265	713

* מזה יתרת קרן ההון המצטברת בגין כתבי התחייבות נחותים שהונפקו על ידי בנקים זרים כ-274 מיליון ש"ח.

** שנזקפו לרווח והפסד במקביל לאגרות החוב המגודרות. ראה באור 3.

היתרה המצטברת נטו של התאמות ניירות ערך המוחזקים בתיק הזמין למכירה לשווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכמת בסכום חיובי של 495 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס), וזאת לאחר שהיתה שלילית בסך של 218 מיליוני ש"ח בסוף 2011. סכומים אלה מייצגים הפסדים/רווחים נטו שטרם מומשו לתאריכי הדוחות.

להערכת הנהלת הבנק, בניירות ערך בתיק הזמין למכירה בהם קיימת ירידת ערך, הרי שהינה ברובה בעלת אופי זמני. בכוונתו וביכולתו של הבנק להמשיך ולהחזיק את ההשקעות עד להשבה החזויה של מלוא העלות של הנכסים או עד לפדיון, לכן נזקפת ירידת ערך זו להון. זאת, על בסיס הקריטריונים שפורטו בעיקרי המדיניות החשבונאית בבאור 1 בדוח השנתי 2012.

ה. להלן ירידת ערך של ניירות ערך זמינים למכירה שנזקפה להון עצמי ליום 31 בדצמבר 2012:

		משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה*				
		עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
		במיליוני ש"ח				
שיעור הירידה						
עד 10%	מניות	-	-	-	-	-
	אגרות חוב מגובות נכסים	3	1	-	13	17
	אגרות חוב אחרות	5	1	-	52	58
	סך הכל	8	2	-	65	75
10%-20%	מניות	9	-	-	-	9
	אגרות חוב מגובות נכסים	-	-	-	3	3
	אגרות חוב אחרות	-	-	-	25	25
	סך הכל	9	-	-	28	37
20%-30%	מניות	-	-	-	-	-
	אגרות חוב מגובות נכסים	-	-	-	-	-
	אגרות חוב אחרות	-	-	-	6	6
	סך הכל	-	-	-	6	6
30%-35%	מניות	-	-	-	-	-
	אגרות חוב מגובות נכסים	-	-	-	-	-
	אגרות חוב אחרות	-	-	-	-	-
	סך הכל	-	-	-	-	-
35%-40%	מניות	-	-	-	-	-
	אגרות חוב מגובות נכסים	-	-	-	-	-
	אגרות חוב אחרות	-	-	-	-	-
	סך הכל	-	-	-	-	-
מעל 40%	מניות	3	-	-	-	3
	אגרות חוב מגובות נכסים	-	-	-	-	-
	אגרות חוב אחרות	-	-	-	-	-
	סך הכל	3	-	-	-	3
סך הכל	מניות	12	-	-	-	12
	אגרות חוב מגובות נכסים	3	1	-	16	20
	אגרות חוב אחרות	5	1	-	83	89
סך כללי		20	2	-	99	121

בנושא הטיפול בשיערוך ניירות הערך והבחנות בין ירידת ערך בעלת אופי זמני או אחר מזמני ראה בעמוד 65 לעיל.

* משך זמן ירידת הערך מאז תחילת הירידה משמעו מאז תחילת ירידת ערך כלשהיא של נייר הערך ממחיר העלות המותאמת.

התיק למסחר

להלן הרכב התיק למסחר ליום 31 בדצמבר:

	2012		2011		שינוי	
	במיליוני ש"ח					
	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ	בחו"ל	בארץ
אגרות חוב	**1,635**	**9,680**	793	8,588	842	1,092
מניות וקרנות	**27**	**172**	-	361	27	(189)
סך הכל	**1,662**	**9,852**	793	8,949	869	903

בגין אגרות חוב למסחר נרשמו בדוח רווח והפסד רווחים שמומשו וטרם מומשו בסך של 229 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 176 מיליון ש"ח בשנת 2011, ובגין מניות וקרנות נרשמו רווחים שמומשו ושטרם מומשו בסך 10 מיליון ש"ח לעומת רווחים בסך 137 מיליון ש"ח ב-2011.

השקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל

בתיק ניירות הערך של הקבוצה יש כ-22.6 מיליארד ש"ח (כ-6.0 מיליארד דולר) ניירות ערך שהונפקו בחו"ל שכולם (פרט לכ-1%) מדורגים Investment Grade, מהם כ-88% בדרוג (A-) ומעלה, התיק כולל אגרות חוב נחותות של בנקים בחו"ל בשווי הוגן של 1,272 מיליון ש"ח. מתוך התיק הנ"ל כ-21.0 מיליארד ש"ח (כ-5.6 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה מסווגת בתיק למסחר.

להלן הרכב ההשקעות בניירות ערך שהונפקו בחו"ל:

	2012		2011	
	תיק זמין	תיק סחיר	תיק זמין	תיק סחיר
הערך במאזן	במיליוני ש"ח			
אגרות חוב ממשלתיות*	**8,487**	**447**	5,089	251
אגרות חוב בנקים ומוסדות פיננסיים	**5,281**	**88**	7,854	366
אגרות חוב מגובות נכסים	**5,049**	**358**	2,444	120
אגרות חוב אחרות	**1,583**	**742**	1,254	56
מניות וקרנות	**594**	**27**	724	-
סך הכל	**20,994**	**1,662**	17,365	793

* מזה: אגרות חוב ממשלת ישראל שהונפקו בחו"ל ב-31 בדצמבר 2012 2,033 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-136 בתיק הסחיר, וב-31 בדצמבר 2011 1,414 מיליון ש"ח בתיק הזמין ו-68 מיליון ש"ח בתיק הסחיר.

עליית הערך נטו (הקיזוז בין עליות וירידות ערך) שנזקפה להון בגין ניירות ערך שהונפקו בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2012, מסתכמת בסך 331 מיליון ש"ח, (כ-212 מיליון ש"ח לאחר מס).

להלן פילוח אגרות החוב של בנקים ומוסדות פיננסיים מחוץ לישראל (לא כולל אגרות חוב מגובות נכסים) לפי דירוגים ולפי מדינות ליום 31 בדצמבר 2012:

	AAA עד AA-	A+	A	A-	BBB+ עד BBB-	BB+ עד B -	ללא דרוג	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
ארצות הברית - לפי רמת בנק (2)								
CITIGROUP INC NY	-	-	-	-	211	-	-	211
BANK OF AMERICA	-	-	-	15	236	-	-	251
GOLDMAN, SACHS AND CO.	-	-	55	296	-	-	-	351
MORGAN STANLEY	-	-	-	-	215	-	-	215
MERRILL LYNCH	-	-	-	-	205	-	-	205
ארצות הברית - אחר (2) (3)	15	-	22	55	35	-	124	251
הממלכה המאוחדת (בריטניה)	61	-	674	39	15	310	181	1,280
בלגיה (1)	-	-	-	-	5	-	-	5
אוסטריה (1)	-	-	-	-	-	-	20	20
איטליה (1) (5)	-	-	-	-	252	-	-	252
גרמניה (1)	475	-	25	-	262	-	-	762
הולנד (1)	-	-	146	166	282	77	32	703
לוכסמבורג (1)	-	-	-	-	14	-	-	14
ספרד (1)(5)	-	-	-	23	65	-	37	125
צרפת (1)	-	-	286	-	-	-	-	286
שוויץ	-	-	18	-	-	-	-	18
אוסטרליה	32	-	-	-	-	-	39	71
שוודיה	62	-	16	-	-	-	-	78
ניו זילנד	79	-	-	-	-	-	-	79
נורווגיה	-	30	-	-	-	-	-	30
דנמרק	-	-	-	-	84	-	-	84
אחר	38	-	-	-	-	-	40	78
סכום כולל (4)	762	30	1,242	594	1,881	387	473	5,369

(1) מדינות גוש האירו Eurozone בסך 2,166 מיליון ש"ח.
(2) מדינות צפון אמריקה (ארה"ב) בסך 1,483 מיליון ש"ח.
(3) סכום זה כולל השקעות ב-7 בנקים בארצות הברית.
(4) כולל אגרות חוב נדחות Subordinated שהשווי ההוגן שלהן ליום 31 בדצמבר 2012 הוא 1,272 מיליון ש"ח (כולל תיק זמין ותיק מסחרי).
(5) לפרטים נוספים בק"ע חשיפה למדינות זרות ראה בעמוד 237.

להלן פילוח אגרות החוב של בנקים ומוסדות פיננסיים מחוץ לישראל (לא כולל אגרות חוב מגובות נכסים) לפי דירוגים ולפי מדינות ליום 31 בדצמבר 2011:

	AAA עד AA-	A+	A	A-	BBB+ עד BBB-	BB+ עד B -	ללא דרוג	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
ארצות הברית - לפי רמת בנק (2)								
CITIGROUP INC NY	-	76	-	538	-	-	-	614
CHASE MANHATTAN BANK, N.A.	122	119	-	-	-	-	-	241
BANK OF AMERICA (כולל MERRILL LYNCH)	4	-	51	-	472	-	-	527
GOLDMAN, SACHS AND CO.	67	293	-	-	-	-	-	360
MORGAN STANLEY	-	41	239	-	-	-	-	280
WELLS FARGO BANK N.A.	-	-	283	-	-	-	-	283
ארצות הברית - אחר (2) (3)	39	-	62	-	163	-	187	451
הממלכה המאוחדת (בריטניה)	312	412	303	223	465	-	-	1,715
אוסטריה (1)	-	-	20	-	-	-	-	20
איטליה (1) (5)	-	-	359	-	-	-	-	359
גרמניה (1)	48	-	-	236	-	-	35	319
דנמרק	-	-	88	-	-	-	-	88
הולנד (1)	214	458	131	-	18	-	-	821
לוכסמבורג (1)	-	-	-	-	-	-	14	14
ספרד (1)(5)	297	-	12	31	-	-	30	370
צרפת (1)	354	131	79	-	-	-	20	584
שוויץ	8	-	-	-	-	-	85	93
אוסטרליה	567	-	-	-	-	-	-	567
שוודיה	21	-	67	-	12	-	56	156
ניו זילנד	253	-	-	-	-	-	-	253
נורווגיה	29	-	-	-	-	-	-	29
קנדה (2)	19	-	-	-	-	-	-	19
דרום קוריאה	-	38	-	-	-	-	19	57
סכום כולל (4)	2,354	1,568	1,694	1,028	1,130	-	446	8,220

(1) מדינות גוש האירו Eurozone בסך 2,487 מיליון ש"ח.
(2) מדינות צפון אמריקה (ארה"ב וקנדה) בסך 2,756 מיליון ש"ח.
(3) סכום זה כולל השקעות ב-6 בנקים בארצות הברית.
(4) כולל אגרות חוב נדחות Subordinated שהשווי ההוגן שלהן ליום 31 בדצמבר 2011 הוא 1,605 מיליון ש"ח (כולל תיק זמין ותיק מסחרי).
(5) לפרטים נוספים בק"ע חשיפה למדינות זרות ראה בעמוד 237.

1. השקעות בניירות ערך מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל

תיק ניירות ערך מגובי נכסים של הקבוצה (משכנתאות ושאינם משכנתאות) כולו מדורג בדרוג השקעה (Investment Grade). ל-31 בדצמבר 2012 מסתכם כ-5.4 מיליארד ש"ח (כ-1.4 מיליארד דולר) לעומת 2.6 מיליארד ש"ח בסוף 2011, מתוך התיק הנ"ל כ-5.0 מיליארד ש"ח (כ-1.3 מיליארד דולר) מסווג בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר.

התיק הזמין למכירה של השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בחו"ל ליום 31 בדצמבר 2012 כולל השקעה באגרות חוב מגובות משכנתאות בסכום של כ-3.6 מיליארד ש"ח. 92% מסך אגרות החוב המגובות משכנתאות שבתיק הזמין הונפקו על ידי סוכנויות פדראליות בארה"ב (FNMA, FHLMC, GNMA).

להלן ריכוז ההשקעות באגרות חוב מגובות נכסים בתיק הזמין למכירה:

	31 בדצמבר 2012			
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הערך במאזן (שווי הוגן)
	במיליוני ש"ח			
MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות	**3,611**	**22**	**(2)**	**3,631**
ABS אגרות חוב מגובות נכסים שאינם משכנתאות:	**1,382**	**54**	**(18)**	**1,418**
מזה: CLO	**1,334**	**54**	**(17)**	**1,371**
אחר	**48**	**-**	**(1)**	**47**
סך הכל	**4,993**	**76**	**(20)**	**5,049**

	31 בדצמבר 2011			
	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו	הפסדים שטרם מומשו	הערך במאזן (שווי הוגן)
	במיליוני ש"ח			
MBS אגרות חוב מגובות משכנתאות	1,722	23	(12)	1,733
ABS אגרות חוב מגובות נכסים שאינם משכנתאות:	770	3	(62)	711
מזה: CLO	720	1	(60)	661
אחר	50	2	(2)	50
סך הכל	2,492	26	(74)	2,444

בנושא הגדרת ניירות ערך מגובי נכסים ראה באור 3 לדוח הכספי.

השקעה בניירות ערך מגובי נכסים לפי סוגי חשיפה (טבלה 9 (ו') באזל 2)

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	הסכום המצטבר של החשיפה	
	במיליוני ש"ח	
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS):		
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות:		
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של ממשלת ארה"ב GNMA	**257**	114
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	**511**	259
ניירות ערך אחרים	**5**	5
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים:		
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, GNMA או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	**2,581**	1,017
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	**322**	448
סך הכל ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	**3,676**	1,843
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)		
חייבים בגין כרטיסי אשראי	**75**	40
קווי אשראי לכל מטרה בבטחון דירת מגורים	**5**	5
אשראי לרכישת רכב	**166**	-
אשראי אחר לאנשים פרטיים	**20**	5
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	**1**	4
אגרות חוב מסוג CLO	**1,371**	661
אגרות חוב מסוג SCDO	**-**	-
אחרים	**93**	6
סך הכל מגובי נכסים (ABS)	**1,731**	721
סך הכל ניירות ערך מגובי נכסים	**5,407**	2,564

השקעות בניירות ערך מגובי נכסים לפי משקל סיכון - תיק זמין (טבלה 9(ז) באזל 2) *

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	הסכום המצטבר של החשיפה		דרישות ההון בגין חשיפות איגוח	
	במיליוני ש"ח			
20%	**727**	1,001	**13**	18
40%	**390**	-	**14**	-
50%	**169**	100	**8**	5
100%	**370**	21	**33**	2
225%	**42**	-	**8**	-
350%	**-**	-	**-**	-
650%	**2**	-	**1**	-
הופחתו מההון	**21**	29	**-**	-
סך הכל	**1,721**	1,151	**77**	25

* החל מיום 31 בדצמבר 2012 מיישם הבנק את הנחיות בנק ישראל בנוגע לאיגוח מחדש.
לא כולל ניירות ערך FHLMC, FNMA, המוצגים כהתחייבות של ממשלת ארה"ב, ומשקל הסיכון שלהן הינו 20%.לא כולל ניירות ערך GNMA להן ערבות מדינת ארה"ב ומשקל הסיכון שלהן 0%.

נכון ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמה עליית הערך המצטברת נטו שנזקפה להון עצמי הנובעת מתיק אגרות החוב המגובות משכנתאות בכ-20 מיליוני ש״ח.
התקופה החזויה לפדיון של כל תיק אגרות החוב המגובות משכנתאות היא כ-3.8 שנים בממוצע.
סך אגרות החוב המגובות משכנתאות שאינן בערבות מדינה (ארה״ב) ואינן בחסות מוסדות פדראליים אמריקאים הן בתיק הזמין והן בתיק למסחר, מסתכם בכ-322 מיליון ש״ח.
בנוסף לאגרות החוב המגובות משכנתאות, כולל התיק הזמין למכירה של הקבוצה גם אגרות חוב אחרות מגובות נכסים שאינם משכנתאות (אשראי לרכישת רכב, ואשראים אחרים) בסך של כ-1.4 מיליארד ש״ח מתוכן אגרות חוב מסוג CLO בסך של כ-1.37 מיליארד ש״ח.
התקופה החזויה לפדיון של תיק אגרות החוב המגובות נכסים שאינם משכנתאות היא כ-3.3 שנים בממוצע.

הזקיפה לרווח והפסד להון בשני תיקים אלו בוצעה על סמך המדיניות שפורטה בסעיף המדיניות החשבונאית בבאור 1 לדוח, וכן בדוח הדירקטוריון עמוד 108 לעיל.

במסגרת התיק למסחר קיימות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים בהיקף של כ-40 מיליון ש״ח (ב-2011 - 10 מיליון ש״ח).

להגדרות של אגרות חוב מגובי נכסים ראה בבאור 3 לדוח הכספי.

2. השקעות בניירות ערך אחרים שהונפקו בחו"ל (שאינם מגובי נכסים)

בתיק ניירות הערך של הקבוצה ב-31 בדצמבר 2012 כ-17.2 מיליארד ש"ח (4.6 מיליארד דולר) ניירות ערך שאינם מגובי נכסים, 15.9 מיליארד ש"ח (4.3 מיליארד דולר) מניירות הערך הללו מסווגים בתיק הזמין למכירה והיתרה בתיק למסחר. מסך ניירות הערך מדורגים כ-81% בדרוג (-A) ומעלה והכוללים בעיקר ניירות ערך של ממשלת ארה"ב, בנקים ומוסדות פיננסיים, אגרות חוב של חברות בדרוג השקעה והיתר בעיקר ניירות ערך של ממשלת ישראל.

לפרטים נוספים בק"ע חשיפה מוסדות פיננסיים זרים ראה בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" סעיף "סיכוני אשראי".

ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמה יתרת עליית הערך המצטברת בהון העצמי בגין ניירות ערך שאינם מגובי נכסים שהונפקו בחו"ל, ושהם בתיק הזמין למכירה ב-275 מיליון ש"ח (שהם 176 מיליון ש"ח לאחר מס).

תיק אג"ח הבנקים כולל גם כ-1,272 מיליון ש"ח באגרות חוב נחותות (subordinated). אגרות החוב מסוג זה המוחזקות על ידי הקבוצה הן אגרות חוב ללא מרכיב המרה למניות ומועד הפירעון האחרון שלהן נמוך מעשר שנים. באגרות חוב אלו קיימת למנפיק, בדרך כלל, אפשרות לקריאה מוקדמת של האיגרת (call). במקרה בו המנפיק לא מבצע קריאה מוקדמת, חיי האיגרת מתארכים במספר שנים (בדרך כלל שלוש עד חמש), והריבית עולה (מנגנון step-up).

	שווי הוגן		יתרת קרן ההון
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	ב-31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח		
סך הכל אגרות חוב נחותות זמינות למכירה של בנקים שהונפקו בחו"ל	**1,257**	1,534	274

כאמור, בנוסף לתיק הזמין למכירה קיימים ניירות ערך שאינם מגובים בנכסים גם בתיק למסחר. התיק למסחר כולל בעיקר ניירות ערך של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים, וקרנות של ניירות ערך. כל ניירות הערך שבתיק למסחר בדירוג השקעה (Investment Grade).
שווי התיק למסחר שאינו מגובה בנכסים ב-31 בדצמבר 2012 הסתכם ב-1.3 מיליארד ש"ח, (0.3 מיליארד דולר). ההפרש בין השווי ההוגן לעלות המופחתת, במידה שיש הפרש כזה, נזקף לחשבון הרווח והפסד.

3. השקעות באגרות חוב - שהונפקו בישראל

ההשקעות באגרות חוב שהונפקו בישראל הסתכמו ב-31 בדצמבר 2012 ב-33.8 מיליארד ש"ח, מזה סך של 29.8 מיליארד ש"ח אגרות חוב שהונפקו על ידי ממשלת ישראל בשקלים, והיתר אגרות חוב של ממשלת ישראל במט"ח ואגרות חוב שהונפקו על ידי חברות. כ-62.0% מההשקעות באגרות חוב חברות שהם כ-1.4 מיליארד ש"ח נכללו בתיק הזמין למכירה, והיתר בתיק למסחר.

תיק אגרות החוב של חברות, שבתיק הזמין למכירה בהיקף של 1.4 מיליארד ש"ח כולל קרן הון חיובית בסך של 47 מיליון ש"ח וקרן הון שלילית בסך של 7 מיליון ש"ח.

כל אגרות החוב של החברות שבתיק למסחר וחלק מאגרות החוב של החברות שבתיק הזמין למכירה רשומות למסחר וסחירות בבורסה. שערוך אגרות החוב של החברות הסחירות מבוסס על מחירי השוק בבורסה. שערוך אגרות החוב שאינן סחירות נעשה כפי שפורט לעיל.

4. השקעות במניות ובקרנות

סך כל ההשקעות במניות ובקרנות מסתכמות ליום 31 בדצמבר 2012 בכ-2,366 מיליון ש״ח, מזה מניות סחירות 1,172 מיליון ש״ח ושאינן סחירות 1,194 מיליון ש״ח. מסך כל ההשקעה 2,167 מיליון ש״ח מסווגים בתיק הזמין למכירה ו-199 מיליון ש״ח מסווגים בתיק למסחר.

מטרות ומדיניות ניהול סיכונים לגבי השקעה במניות - (גילוי איכותי טבלה 13 באזל 2):

מדיניות ההשקעה:

הבנק הגדיר מדיניות השקעה של הקבוצה לרבות קביעת מגבלות להיקף ההשקעה הכולל ובחברה בודדת, תמהיל ההשקעה ורמות הסיכון השונות בין סוגי ההשקעות הריאליות.

הגדרת מטרת ההשקעה:

- השגת תשואה עודפת בהשוואה להשקעה פיננסית של הנוסטרו.
- השאת ערך ההשקעה והשגת תנאי השקעה עודפים על ידי מינוף המוניטין של קבוצת לאומי.
- הרחבת פיזור סיכונים וגיוון מקורות ההכנסה של הקבוצה.
- השטחת התנודתיות של תיק הנוסטרו (פערי זמן).

מבנה התיק מתחלק ל-3 קבוצות משנה:

- השקעות אסטרטגיות (מרבית התיק), השקעות בהן הבנק מתכנן להחזיק לזמן ארוך.
- השקעות לטווח זמן בינוני.
- השקעות בחברות צמיחה (חברות בהתחלת דרכן).

הרישום החשבונאי של ההשקעות:

- ההשקעות נרשמות כהשקעות בתיק ניירות ערך זמינים למכירה כאשר ההשקעה הינה בחברה כלולה היא נרשמת בסעיף השקעות בחברות כלולות.
- לגבי אופן הרישום ראה בפרק המדיניות החשבונאית ובבאור 1(ו).

להלן ההשקעות העיקריות במניות ובקרנות הרשומות בסעיף ניירות ערך (1) (טבלה 13 (ב) באזל 2):

	חלק הבנק על בסיס מאוחד בהון הנפרע המקנה זכות לקבלת רווחים		ערך ההשקעה במאזן המאוחד*		דרישות הלימות הון		סחיר/ לא סחיר
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	
	ב-%		במיליוני ש"ח				
מגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (2)	**9.79**	9.79	**594**	534	**53**	48	סחיר
אפריקה ישראל נכסים בע"מ (3)	**2.2**	2.2	**22**	16	**2**	1	סחיר
אוצר התישבות היהודים בע"מ	**8.62**	8.62	**50**	44	**5**	4	סחיר
פרטנר תקשורת בע"מ	**4.99**	4.99	**174**	261	**16**	23	סחיר
אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ	**8.98**	8.98	**57**	66	**5**	6	סחיר
ת.ש.י דרכים שותפות מוגבלת	**17.82**	17.82	**108**	101	**10**	9	לא סחיר
שטרי הון טאואר סמיקונדקטר	**-**	-	**49**	49	**4**	4	לא סחיר
בנק CLS	**-**	-	**21**	21	**2**	2	לא סחיר
קרנות	**-**	-	**825**	1,140	**74**	103	623 לא סחיר
אייפקס	**-**	-	**72**	69	**6**	6	לא סחיר
אחר	**-**	-	**394**	251	**36**	24	314 לא סחיר
סך הכל			**2,366**	2,552	**213**	230	

* ערך ההשקעה במאזן המאוחד שווה ליתרת שווי הוגן של ההשקעה.

(1) לפרטים בדבר השקעות ריאליות המוצגות לפי השווי המאזני ראה בעמוד 173.

(2) ליום 8 בינואר 2013 שיעור ההחזקה הינו 4.71%.

(3) נמכרו ביום 7 במרס 2013.

פרטנר תקשורת בע"מ

לאומי פרטנרס בע"מ (להלן: "לאומי פרטנרס"), החליטה להפחית את ההשקעה במניות פרטנר תקשורת בע"מ (להלן: "פרטנר"), ולהעביר את יתרת הקרן השלילית שהצטברה עד 30 ביוני 2012 מקרן ההון לרווח והפסד. ההפחתה נגזרת ממחיר השוק ליום 30 ביוני 2012 והסתכמה בסך 239 מיליון ש"ח בשנת 2011 ו-160 מיליון ש"ח בשנת 2012. ההפחתה האמורה בוצעה בהתאם למדיניות החשבונאית של קבוצת לאומי, המחייבת הפחתה כאמור, במצב בו קיימת ירידת ערך משמעותית ומתמשכת. ליום 31 בדצמבר 2012 קיימת קרן הון חיובית בסך 53 מיליון ש"ח.

ממועד ההשקעה בפרטנר שבוצעה באוקטובר 2009 קיבלה לאומי פרטנרס תקבולים בקשר עם העיסקה, הכוללים דיבידנדים ועמלות, בסך כולל של כ-195.4 מיליון ש"ח, ברוטו לפני מס.

בינואר 2013 מכרה לאומי פרטנרס 3.2 מליון מניות פרטנר בתמורה ל-83.5 מליון ש"ח. החברה צפויה לרשום רווח מהמכירה בסך של כ-33.6 מליון ש"ח ברבעון הראשון בשנת 2013.

ת.ש.י. דרכים שותפות מוגבלת

ביום 31 בדצמבר 2010 השקיעה לאומי פרטנרס בע"מ כשותף מוגבל בת.ש.י דרכים שותפות מוגבלת ("השותפות"), אשר רכשה 50% מדרך ארץ הייווייז (1997) בע"מ, ("דרך ארץ").

באוגוסט 2011 חתמה לאומי פרטנרס על הסכם להשקעה נוספת בשותפות ("ההשקעה הנוספת"), אשר נועדה לאפשר לשותפות להשקיע בדרך ארץ לצורך מימוש זכות סרוב כלפי המדינה לרכישת תעודות וחוב שהמדינה היתה זכאית להקצאתן. המדינה לא אישרה את הודעת מימוש זכות הסירוב של דרך ארץ ונושא זה הועבר לדיון בבוררות בין דרך ארץ, מדינת ישראל והגוף שהוכרז כזוכה על ידי המדינה ("הזוכה"). ביום 10 באוקטובר 2011 ניתן פס"ד על ידי הבורר המאשר את הודעת המדינה על דחיית הודעת מימוש זכות הסרוב. בעקבות פסק הבורר נמכרו תעודות ההשתתפות של המדינה לזוכה. ב-13 בספטמבר 2011 חתמה השותפות על הסכם עם שיכון ובינוי בע"מ לרכישת החזקות שיכון ובינוי בדרך ארץ. החזקות אלה כוללות הון והלוואות בעלים המהווים כ-25.5% מדרך ארץ. טרם העסקה תשי החזיקה ב-25.5% מהון המניות של דרך ארץ ולאחריה תחזיק ב-51% ותהיה בעלת השליטה בכביש. בדצמבר 2012 חתמה לאומי פרטנרס על תוספת להסכם השותפות של תשי בה התחייבה להשקיע בתשי, לצד השותפים המוגבלים הנוספים, את הסכום שישמש למימון הרכישה. סכום ההשקעה של לאומי פרטנרס בתשי יהיה כ-139 מליון ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן וריבית בשיעור 8% עד ליום הקלוזינג. בנוסף, החברה תתחייב להשקעה נוספת כנגד ערבות שתיתן תשי לדרך ארץ בסך של כ-80 מליון ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן. טרם התקיימו מלוא התנאים המתלים לקיום העסקה.

מגדל

בתחילת ינואר 2013 הפיץ לאומי כ-5.08% ממניות החברה לשורה של גופים מוסדיים במחיר של 5.72 ש"ח למנייה (כ-2.2% דיסקאונט למחיר השוק) ובתמורה כוללת של כ 306 מיליון ש"ח. כתוצאה מהמכירה צפוי הבנק לרשום רווח חד פעמי נקי של כ-120 מיליון ש"ח בדוחות הרביע הראשון של 2013.

להלן ההשקעות (פוזיציה) במניות ובקרנות בסעיף ניירות ערך (תיק זמין למכירה ותיק סחיר) (במיליוני ש"ח):

	יתרה מאזנית	
	2012	2011
מניות עם שער	**1,172**	1,367
קרנות לפי ציטוט מצד נגדי	**696**	822
מניות ללא שער	**498**	363
סך הכל	**2,366**	2,552

שעבוד ניירות ערך

הבנק חבר במסלקת הבורסה לניירות ערך בע"מ ובמסלקת מעו"ף בע"מ.

הבנק, כמו כל חבר מסלקת מעוף אחר, משעבד ניירות ערך מהנוסטרו להבטחת פעילות לקוחותיו, פעילות הנוסטרו ובגין חלקו בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיח השעבוד גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם השעבוד שהעמיד החבר האחר לא יספיק לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הביטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף לפי הנמוך. הבנק שיעבד, ליום 31 בדצמבר 2012, אגרות חוב ופיקדונות בשווי של 1.4 מיליארד ש"ח למסלקת המעו"ף.

הסדר בטחונות דומה קיים גם במסלקת הבורסה. שווי כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק, למסלקת הבורסה ליום 31 בדצמבר 2012 היה 74 מיליון ש"ח.

הבנק חתם ביום 23 ביולי 2007 על אגרת חוב לטובת בנק ישראל להבטחת סכומים המגיעים או שיגיעו לבנק ישראל מהבנק. כערובה לנ"ל הבנק שיעבד לטובת בנק ישראל בשיעבוד שוטף ללא הגבלה בסכום אגרות חוב המופקדות בחשבון ספציפי המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב על שם בנק ישראל. ליום 31 בדצמבר 2012 לא היו יתרות.

ליום 31 בדצמבר 2012 לא ניתנו אשראים לבנק מבנק ישראל, מאידך יתרת הפיקדונות של הבנק בבנק ישראל הסתכמה בסך 36.3 מיליארד ש"ח.

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ני"ע במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ני"ע המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2012, עמד על כ-117 מיליוני ש"ח. לצורך הבטחת סליקה של ני"ע עבור לקוחות הבנק קיבל ממסלקת יורוקליר קו אשראי בסך 150 מיליון דולר שכנגדו קיים שעבוד צף על ני"ע בתיק הנוסטרו.

נכסים אחרים ויתרות חובה בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים הסתכמו בסוף 2012 בסך 4.5 מיליארד ש"ח לעומת 4.2 מיליארד ש"ח בסוף 2011, עלייה בשיעור של 7.2%, שהם 0.3 מיליארד ש"ח. העלייה בסעיף זה נובעת מגידול ביתרת מיסים נדחים לקבל.

יתרת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שבוצעה עם ועבור לקוחות ירדה מ-11.6 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2011 ל-11.4 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2012.

התחייבויות אחרות ויתרות זכות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות הסתכמו ב-31 בדצמבר 2012 בסך 15.6 מיליארד ש"ח לעומת 14.7 מיליארד ש"ח בסוף 2011, עלייה בשיעור של 5.7%.

יתרות זכות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו בסך 12.8 מיליון ש"ח לעומת 12.1 מיליון ש"ח ב-2011.

רכוש קבוע ומתקנים

בניינים וציוד - העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2012 בסך 3.7 מיליארד ש״ח, בדומה לשנה קודמת.

ההשקעות בבניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2012 הינן כדלהלן (במיליוני ש״ח):

	עלות	פחת שנצבר	יתרה להפחתה	
			31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
בניינים ומקרקעין	**3,395**	**1,836**	**1,559**	1,622
ציוד, ריהוט וכלי רכב	**3,243**	**2,530**	**713**	628
תוכנות	**4,600**	**3,167**	**1,433**	1,403
סך הכל	**11,238**	**7,533**	**3,705**	3,653

בניינים וציוד אלה משמשים בעיקר לפעילות הקבוצה. בניינים שאינם בשימוש הקבוצה והמושכרים לגורמים מחוץ לקבוצה הכלולים במאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכמים בסך 28 מליון ש״ח.

מרבית שטחי המבנים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בישראל הינם בבעלות הבנק או בבעלות חברות-בנות. מרבית הנכסים בהם מתנהלים עסקי הקבוצה בחו״ל הינם בשכירות.

נכסי הנדל״ן של הבנק מוחזקים בבעלות הבנק, בניני בנק בע״מ ולין סיטי סנטר בע״מ (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק). בבעלות הקבוצה 173 נכסים, מתוכם 124 סניפים וארכיבים ו-25 משרדי הנהלה ראשית. סך כל השטח בבעלות הינו בהיקף של כ-261,000 מ״ר והוא מתחלק לסניפים בשטח של כ-80,000 מ״ר, משרדי הנהלה ראשית בשטח של כ-41,000 מ״ר (ללא מתחם קריית שירות בל״ל) והיתרה מתחלקת למשרדים, בשימוש חברות בנות, מרכז לוגיסטי, מגרשים, נכסים פנויים וכו׳. הנכסים המיועדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2012 היו בשטח של 7,598 מ״ר ומוצגים לפי עלות מופחתת או שווי למימוש, כנמוך שבהם.

ההשקעות במבנים המוחזקים בבעלות הבנק, בניני בנק בע״מ ולין סיטי סנטר בע״מ (חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק), הסתכמו בשנת 2012 ב-1,559 מיליון ש״ח (כולל 70 מיליון ש״ח השקעה בנכסים), לעומת 1,622 מיליון ש״ח בשנת 2011 (כולל 83 מיליון ש״ח השקעה בנכסים). בנוסף לשטחים שבבעלות, הבנק מחזיק בשטח של כ-82,000 מ״ר בשכירות.

קש״ב - ״קריית שירותי בל״ל על שם יצחק רבין״, הכולל את חת״מ - חטיבת תפעול ומחשוב של השירותים התפעוליים של הבנק ואת מרכז ההדרכה של הבנק, ממוקם בלוד בתוך מתחם ששטחו הכולל הינו 78.8 דונם.

לאומי הקים מתקן תת קרקעי למערך המחשוב. המתקן ממוגן בפני פגיעת רקטות, לוחמה ביולוגית כימית ורעידות אדמה. המתקן נבנה עם טכנולוגיות מתקדמות המאפשרות תפעול שוטף ברמה גבוהה ותפקוד עצמאי בשעת חירום. העברת מערך המחשוב למתקן הסתיימה בסוף שנת 2010. התשתיות במרכז המחשבים החדש הינן ברמת שרידות ויתירות אופטימאלית והמבנה נבנה בהתאם לתקנים בינלאומיים.

ללאומי 2 מחשבים מרכזיים (MF) תוצרת IBM ממשפחת Z/Series. לשימוש מערכות הייצור: מחשב ראשי בעוצמה של 9,778 mips, כאשר בשוטף מופעלת קיבולת של 8,943 mips (כמות פעולות במיליונים לשנייה), ומחשב משני בעוצמה של כ-471 mips. מחשב היצור המשני ניתן להרחבה לקיבולת של כ-9,894 mips לצורך גיבוי פנימי ברמת מתקן קש״ב.

במתקן בתל אביב מופעל מחשב בעוצמה של 2,147 mips המשמש את סביבת הפיתוח והמבדקים. מחשב זה ניתן להרחבה לקיבולת של כ-13,662 mips במקרי חירום של השבתת המתקן בקש״ב.

לבנק מאגר נתונים מקוון והיסטורי המאוכסן על גבי דיסקים וקלטות במתקן המחשוב העיקרי בקש״ב ובמתקן הגיבוי בתל אביב. עותק שלישי עדכני של נתונים עדכני נשמר במתקן באזור ירושלים. הנתונים עוברים על גבי תשתית תקשורת ייעודית בין מרכזי המחשוב של לאומי.

סניפי הבנק ממוחשבים וקשורים במקוון למרכז המחשבים בקש״ב. בשנה האחרונה הועברו שרתי הסניפים למרכזי המחשוב בקש״ב ובת״א. סך הכל מותקנים כ-350 שרתים וכ-6,845 תחנות עבודה, אשר רובן מבוססות על מחשבים אישיים. לשימוש הלקוחות 357 מכשירי ״כספומט״ חדישים, מתוכם כ 150 כוללים מכלול להפקדת מזומן וכ-565 עמדות לאומי דיגיטל. ביחידות המטה ובמרחבים מותקנים 8,000 מחשבים אישיים ברשתות מקומיות עם אפשרות לתקשורת ישירה עם מרכז המחשבים, ותקשורת נפרדת לרשת האינטרנט.

בשנים 2008-2012 שידרג הבנק את מערך עמדות לאומי דיגיטל ובכך הושלם תהליך החלפת כלל משק עמדות הקהל לציוד חדיש ומתקדם.

נכון לסוף שנת 2012 קיימות 226 עמדות לאומי דיגיטל חיצוניות ו-339 עמדות לאומי דיגיטל פנימיות.

אבטחת מידע בלאומי מתבססת על עקרון הסודיות הבנקאית, וחוקים והוראות שונים, כגון הוראות חוק הגנת הפרטיות ותקנותיו, הוראות חוק המחשבים, הוראות בנק ישראל ובכלל זה הוראת ניהול טכנולוגית המידע 357 ותקנים מקובלים של אבטחת מידע.

מכלל הוראות אלה נגזרת פעילות ענפה של הגדרת מדיניות אבטחת מידע בארגון, בנית תוכנית עבודה ליישום בקרות ומנגנוני אבטחת מידע, הקמת מערכות והטמעה של נושאי ניהול אבטחת מידע, תכנון וביצוע בקרות אבטחת מידע כולל כתיבת נהלים.

בעידן בו מתגברים האיומים מגורמי חוץ, נערך לאומי למתקפות מחשוב ופועל לגידור הסיכונים הנובעים ממתקפות סייבר למינהן.

מערך התפעול והמחשוב של חברות הבנות בארץ ובחו״ל מתבסס על מערכות עצמאיות, כאשר האחריות הניהולית והמקצועית היא של הנהלות חברות הבנות והדירקטוריונים שלהן. הבנק בשיתוף השלוחות בחו״ל פועל, במסגרת תוכנית רב שנתית, לשיפור ולשדרוג המערכות בשלוחות בחו״ל למערכות בנקאיות ממוחשבות אחידות.

חת״מ מפעיל מערך שירותי מחשוב לבנק ערבי ישראלי (חברה בת) ולבנק אגוד, לגביהם קיים הסכם בקשר לשירותי מחשוב שחת״מ מספק והכולל שירותים תפעוליים, פיתוח מערכות מחשב, שירות ייעוץ, שירות ארגון ושיטות, גיבויים, הדרכה ושירותים נוספים.

מרכז המחשבים הראשי של מערך המשכנתאות ממוקם בקש״ב, מקבל שירותים מחברת I.B.M. ואתר גיבוי עבורו הוקם בתל אביב.

חברות הבנות בחו״ל קשורות ברשת פרטית לתקשורת בינן לבין עצמן ובינן לבין הבנק בארץ. מערכת זו משמשת לדיבור ולהעברת נתונים מוצפנים באופן מאובטח. הבנק משקיע בתחזוקה ופיתוח באינטרנט לשלוחות הבנק בחו״ל המבוססים על התשתיות של הבנק. כמו כן שודרגו תשתיות טכנולוגיות לשיפור זמינות המערכות.

לבנק לאומי ארה"ב הסכמי מיקור חוץ עם מספר חברות אמריקאיות בתחום מערכות מידע המשמשות לניהול עסקיו הבנקאיים.

בשנת 2012 השקיעה הקבוצה בציוד הכולל תוכנות כ-765 מיליון ש"ח לעומת 647 מיליון ש"ח בשנת 2011. התקציב הותאם לתמיכה ביעדים האסטרטגיים כפי שהוגדרו על ידי הנהלת הבנק וגם לצרכים התפעוליים של בנקאות העתיד. הפרויקטים שבוצעו ב-2011 וב-2012, היו מכוונים לטובת הלקוחות, להגברת שביעות רצונם, חיזוק נאמנותם ומניעת נטישתם.
עיקר ההשקעה ב-2012 (בדומה לשנים קודמות) התמקדה בתחומים הבאים: רשת הפצה (במגמה להגביר הסטה לערוצים ישירים) ושיפור "חווית לקוח" באמצעות לאומי דיגיטל, לאומי בסלולר, מסחר בשווקי הון באינטרנט, ייזום מבצעים, פיתוחים ב-CRM (Customer Relationship Management) ו-BI CRM (I-Business IntelligenceCRM) כלי להפקת מידע עסקי המאפשר לקבל תמונת מצב על פעילות הלקוח בערוצים השונים), שירותי מידע ללקוחות sub custody באינטרנט, בנוסף כמו בכל שנה ניתן דגש לקיום הוראות רגולציה. השנה הופנו חלק מהשקעות למינוף יישום רגולציות באזל לטובת ניהול סיכונים מושכל ולשירות העסקים ומימוש פתרון טכנולוגי עסקי מייטבי שתורם ישירות לשמירת רמות הסיכון של לאומי בתנאי משק משתנים.

במטרה לספק את צרכי לקוחות שוק ההון, לחזק את הקשר העסקי עם לקוחותיו ולעמוד בתחרות בשוק, חלק מההשקעות הופנו בין היתר לפיתוח והרחבת ערוצי המידע ממערכות הבנק למערכות של הלקוחות במשרדיהם. הסתיים הפיתוח של הפרויקטים הבאים: שדרוג ושיפור מערכת ניהול התכנים, פרוייקט בל"מ נכסי בסיס (בקרת לקוחות על מכשירים עתידיים) כמו כן, במחצית 2012 שולב לייצור פיתוח חדשני במסגרת פרוייקט בל"מ נכסי בסיס. המערכת מאפשרת לשפר את השירות ללקוחות לאומי ולהגביר את פעילותם בשוק ההון, תוך אמידה מדוייקת של הסיכון בחישוב הדרישה לבטחונות.

כמו כן, בשנת 2012 פותחה מערכת למסחר אלקטרוני במט"ח ללקוחות מובחרים של חדר עסקות מט"ח והנוסטרו.

במסגרת פרוייקט שדרוג סחר חוץ הופעלו במהלך 2012 שירותים חדשניים, התורמים לחסכון בכ"א בסניפים ובמוקד סחב"ל, לשיפור השירות ללקוח, לקיצור זמן הטיפול בביצוע הוראות ללקוח ולמניעת טעויות תפעוליות.

במהלך 2012 פותחו שירותים נוספים חדשים ללקוחות לאומי טרייד - מודול אג"ח אקספרס, מרכז כלים למשקיע, תעודות סל אקספרס, הוראות מותנות למקצוענים בשוק ההון, מודול מעוף חדש, לאומי טרייד גלובל ועוד.

כמו כן, במהלך 2012 עלתה לאוויר מערכת חדשה - "מבט", בשיתוף עם מערך ייעוץ בהשקעות, המקנה ליועץ בסניף חווית משתמש מתקדמת ואינטרנטית. המערכת מסייעת בעמידה בדרישות רגולציה (הרשות לניירות ערך) לגבי מחויבות היועץ להיות חשוף לכל מידע קיים הקשור לנושאי הייעוץ בהם הוא עוסק. המערכת מקנה תמונה כוללת, עדכנית ורחבה ממגוון עשיר של מקורות מידע חיצוניים ופנימיים.

מערכת מבט כוללת מודולים ייעודיים ליועץ: מניות, אג"ח, קרנות נאמנות, תעודות סל, עלון יומי, סקירות, הודעות בורסה ועוד.

בתחום הסלולר פותחה אפליקציית ileumi, למידע וביצוע פעולות מהחשבון למכשירי אייפון. כמו כן פותחה אפליקציית ארנק לאומי, למידע וביצוע פעולות מהחשבון למכשירי דור 3. בשנת 2011 פותחה אפליקציית iLeumiTrade המאפשרת קבלת מידע ומסחר בני"ע בסלולר. בהמשך לפיתוחים הנ"ל בתחום הסלולר, בשנת 2012 פותחו שתי אפליקציות למכשירים עם מערכת הפעלה אנדרואיד: אפליקציית לאומי למידע וביצוע פעולות מהחשבון ואפליקציית לאומי

טרייד למידע ומסחר בשוק ההון. כמו כן, פותחה אפליקציית לאומי HD עבור מידע וביצוע פעולות במכשירי אייפד. התווספו שירותים לניהול תקציב ותשלום חשבונות חשמל ובזק בסריקה למכשירי אייפון. בנוסף, פותח מחשבון משכנתא באייפון עבור מערך המשכנתאות וכן אפליקציות לניהול החשבון לבנק ערבי ואגוד.

השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע בשנת 2012

הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 1,556 מיליון ש״ח, מזה 450 מיליון ש״ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות, 604 מיליון ש״ח בהוצאות פחת ו-502 מיליון ש״ח בהוצאות אחרות.

עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד אלא נרשמו כנכסים בדוח הכספי, הסתכמו בסך 738 מיליון ש״ח.

יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע ליום 31 בדצמבר 2012, הסתכמו בסך 2,167 מיליון ש״ח.

על רקע דרישות שונות של הרשויות (בנק ישראל, משרד האוצר וכו׳) לביצוע הוראות שונות, היו לבנק בשנת 2012 השקעות בתחום המחשוב הנאמדות בסך של כ-44 מיליון ש״ח (בשנת 2011 כ-48 מיליון ש״ח).

הנושאים העיקריים בהם השקיע הבנק במהלך 2012 היו באזל 2, ייעוץ פנסיוני וחובות פגומים.

הגידול בהשקעות במבנים ובציוד נועד להתאים את התשתית הלוגיסטית ואת פריסת סניפי הבנק להתרחבות שחלה בפעילות העסקית ולצרכים התפעוליים של בנקאות מודרנית.

חטיבת תפעול ומחשוב מוסמכת לתקני איכות בנושאים הבאים: איכות תוכנה, אבטחת מידע, מערכות ניהול איכות, ניהול שירותי טכנולוגיות המידע, המשכיות עסקית, בטיחות וגהות תעסוקתית ובטיחות אש.

לאומי התמודד השנה בפעם הראשונה בקטגוריית ארגונים גדולים וזכה ב״ציון לשבח״ (מקום שני) בפרס הלאומי לאיכות ולמצויינות ע״ש יצחק רבין ז״ל. תחרות זו נחשבת כיוקרתית ביותר בתחום האיכות והמצויינות במדינת ישראל ומטרתה להעלות את רף האיכות בארץ, לשפר, לייעל תהליכים ולעודד ארגונים וגופים שונים להמצא בתהליך מתמיד של שיפור.

מכון התקנים הישראלי העניק לראשונה ללאומי את תו היהלום היוקרתי לשנת 2012 המוענק לחברות הנושאות שבעה תווי איכות ומעלה.

למערך רכש בינוי ולוגיסטיקה 4 הסמכות ולחת״מ 4 הסמכות.

כמו כן, החל משנת 2011 מוסמך המערך לתקן שימור אנרגיה.

פירוט נוסף ראה בבאור 7 לדוחות הכספיים.

נכסים לא מוחשיים

1. הבנק הוא בעל הזכויות היחיד בסימן "לאומי" ובלוגו העיצובי הנלווה אליו, בישראל, בתחום הבנקאות ושירותי המימון.

2. בנוסף, הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות ובלוגו שלהן, וכן בשמות שירותים ומוצרים, שחלקם נרשמו כסימן מסחר או כסימן שירות.

3. לקבוצה מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות, ספקים ועובדי לאומי, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים המיועדים לאבטח את פעילות הלקוחות ואת פעילותו העיסקית של הבנק תוך צימצום הסיכונים הנובעים משימוש במערכות מידע.

4. לקבוצה זכויות קנין שונות וזכויות שימוש בתוכנות מחשב ובמערכות מידע שונות לצורך ניהול עסקיה, לרבות לצורך מתן שירותים ללקוחותיה.

מגזרי הפעילות בקבוצה

בפרק זה מתוארת ההתפתחות העסקית על פי מגזרי פעילות.

תאור המתודולוגיה של מגזרי הפעילות ראה לעיל עמוד 28.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפי המאזן העיקריים ליום 31 בדצמבר:

	אשראי לציבור			פיקדונות הציבור			סך כל נכסים		
	2012	2011	השינוי	**2012**	2011	השינוי	**2012**	2011	השינוי
מגזרים	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית (1)	**90,492**	83,045	9.0	**131,998**	130,276	1.3	**91,216**	83,831	8.8
עסקים קטנים	**21,733**	20,039	8.5	**19,735**	18,109	9.0	**21,757**	20,068	8.4
בנקאות עיסקית	**70,252**	77,571	(9.4)	**26,291**	28,079	(6.4)	**71,905**	80,896	(11.1)
בנקאות מסחרית	**49,908**	50,536	(1.2)	**50,164**	46,527	7.8	**50,758**	51,431	(1.3)
בנקאות פרטית	**8,170**	9,074	(10.0)	**38,338**	39,999	(4.2)	**13,167**	13,989	(5.9)
ניהול פיננסי, שוקי הון ואחרים	**709**	1,055	(32.8)	**23,012**	16,414	40.2	**127,357**	115,639	10.1
סך הכל	**241,264**	241,320	-	**289,538**	279,404	3.6	**376,160**	365,854	2.8

(1) האשראי למשקי בית כולל גם הלוואות לדיור (משכנתאות) גדל ב-9% ובנטרול משכנתאות, גדל ב-5.8%. ההלוואות לדיור הסתכמו בסוף 2012 ב-62.0 מיליארד ש"ח וגדלו בשיעור של 10.5%. שיעורי הגידול באשראי (בנקאות ופיננסים) ב-2011 היה 6.32%.

להלן נתונים עיקריים לפי מגזרי פעילות של סעיפים חוץ מאזניים ונתונים על יתרת לקוחות בשוק ההון:

	ערבויות ואשראים דוקומנטריים			תיקי ניירות ערך כולל קרנות נאמנות		
	2012	2011	השינוי	**2012**	2011	השינוי
מגזרים	במיליוני ש"ח		ב-%	במיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	**443**	499	(11.2)	**94,329**	88,849	6.2
עסקים קטנים	**1,564**	1,331	17.5	**6,764**	6,485	4.3
בנקאות עיסקית	**27,652**	26,297	5.2	**59,996**	72,639	(17.4)
בנקאות מסחרית	**6,470**	6,772	(4.5)	**48,660**	44,225	10.0
בנקאות פרטית	**387**	469	(17.5)	**85,065**	80,115	6.2
ניהול פיננסי-שוקי הון ואחרים	**821**	883	(7.0)	**232,768**	170,005	36.9
סך הכל	**37,337**	36,251	3.0	**527,582**	462,318	14.1

תשואה להון לפי מגזרי פעילות

ההון לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון (הון רובד 1 והון רובד 2) הוקצה בין המגזרים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך כל נכסי הסיכון המשוקללים של הקבוצה ובהתאם להקצאת ההון של הנדבך השני לכל מגזר על פי מאפייניו ומרכיביו.

הרווח של מגזרי הפעילות הותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון העצמי המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (ראשוני ומשני).

להלן התפלגות הרווח הנקי לפי מגזרי פעילות.

מגזרים	2012	2011	השינוי
	במיליוני ש"ח		%
משקי בית	**447**	364	22.8
עסקים קטנים	**319**	316	0.9
בנקאות עסקית	**392**	760	(48.4)
בנקאות מסחרית	**444**	440	0.9
בנקאות פרטית	**81**	173	(53.2)
ניהול פיננסי	**(627)**	(414)	-
אחר	**(125)**	252	-
סך הכל	**931**	1,891	(50.8)

להלן תשואת הרווח מותאמת סיכון (Return on Risk Adjusted Capital) - RORAC והתרומה לרווח הבנק (Economic Value Added) - EVA בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שנקבעה בתכנית העבודה, לפי מגזרי פעילות:

נתוני ה-EVA וה-RORAC חושבו על פי הקצאת כל הון הבנק בין המגזרים (על פי יחס הלימות ההון בפועל לפי באזל 2).

מגזרים	ל-31 בדצמבר 2012		ל-31 בדצמבר 2011	
	הקצאת כל ההון		הקצאת כל ההון	
	RORAC	EVA	RORAC	EVA
	%	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח
משקי בית	**9.6**	**(20)**	8.7	(54)
עסקים קטנים	**21.1**	**168**	22.7	177
בנקאות עסקית	**4.3**	**(522)**	9.3	(60)
בנקאות מסחרית	**10.3**	**13**	11.4	55
בנקאות פרטית	**8.3**	**(16)**	22.0	94
ניהול פיננסי - שוקי הון	**(18.3)**	**(970)**	(10.1)	(823)
אחר	**(29.9)**	**(167)**	70.1	216
סך הכל לרווח הנקי	**3.8**	**(1,515)**	8.3	(395)

הקריטריונים לשיוך הלקוחות לפי מגזרי פעילות ראה בעמוד 30.
פרטים נוספים בקשר לפעילות החברות המוחזקות העיקריות ראה להלן בעמוד 184.
פירוט תוצאות מגזרי הפעילות מוצגות בבאור 27 לדוחות הכספיים.

1. מגזר משקי בית

כללי

הבנקאות במגזר משקי הבית מספקת מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים לקהל הלקוחות הפרטיים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי דמוגרפיה, מקום מגורים, תעסוקה, אפיונים פיננסיים ושלבי חיים. אלה גוזרים את הצרכים הפיננסיים של הלקוחות.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר משקי הבית הם הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שרות יעיל המותאם לצרכיהם, וכתוצאה מכך הרחבת הפעילות והגדלת רווחיות מגזר משקי הבית. האשראי למגזר משקי בית הינו מנוע צמיחה חשוב בפעילות הקמעונאית, זאת לאור רמת הפיזור הגבוהה, ויכולת ניהול סיכוני האשראי הטובה.

פרויקט "מתקדמים יחד"

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

בשנת 2011 החל הבנק את פרויקט "מתקדמים יחד" שמטרתו לשדרג את חווית הלקוח, תוך שיפור היעילות התפעולית. במסגרת פרויקט זה מוצאים מהסניפים פעילויות ותהליכים רבים שאינם כרוכים במגע עם לקוחות ואלה מועברים לאחריותם של מרכזי מומחיות ארציים. במקביל, בסניף ובערוצים השונים מושקות יוזמות חדשות לשיפור חווית הלקוח והשירות ולהתאמתם לצרכי הלקוחות. הפרויקט מיושם באופן הדרגתי בכל סניפי הבנק וצפוי להגיע לפריסה מלאה בסוף שנת 2013.

כמו כן, הוקמו שני מרכזי אשראי המטפלים בבקשות האשראי מהסניפים.

דגשי קו העסקים במגזר משקי הבית הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח.
- **הרחבת זמינות השירות ללקוחות** על ידי הגדלת מספר הסניפים והתאמתם לצרכי בנקאות העתיד, תוך שילוב מכשירים אוטומטיים מתקדמים, והתאמתם לצרכי הלקוחות השונים.
- **הרחבת ערוצי ההפצה** הישירים, שירותי מענה טלפוני, סלולאר ואינטרנט מתקדמים ומכשירים לביצוע עצמי של פעילויות פיננסיות.
- **פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים** - מתן ייעוץ מקצועי ואובייקטיבי במוצרי השקעה פיננסיים ובמוצרים פנסיונים, בהתאמה לצרכי הלקוחות תוך שימוש בכריית מידע ובמודלים אנליטיים לניתוח וחיזוי הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח, ללקוחות הרלוונטים.
- **ייזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל מגזרי הפעילות : בהשקעות, בייעוץ פנסיוני, באשראי הצרכני והמסחרי ובשרותי העו"ש.
- **שירות** - שיפור רמת השירות כדי להגדיל את שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי מתן הצעות ערך דיפרנציאליות.
- **שיתוף פעולה עם חברות** הקבוצה לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.

בספטמבר האחרון אושר מיזוגו של בנק לאומי למשכנתאות לתוך בנק לאומי. המיזוג נכנס לתוקף ב-31 בדצמבר 2012 ובנק לאומי למשכנתאות עבר לפעול במתכונת של מערך, כחלק מהחטיבה הבנקאית. המיזוג צפוי להעצים את הסינרגיה של מערך המשכנתאות (להלן: "מלמ"ש") עם פעילות הקבוצה, ולשפר את איכותו ונגישותו של השירות ללקוחות.

בקשר לטיוטת הנחיות בנושא נדל"ן לדיור מיום 19 בפברואר 2013 ראה בפרק "חקיקה הנוגעת למערכת הבנקאית".

מבנה המגזר

בנקאות משקי הבית מפלחת את הלקוחות על פי מאפייניהם, צרכיהם, העדפותיהם והיקף פעילותם ומפתחת עבורם שירותים, מוצרים וערוצי הפצה על פי פילוח זה. השירות ללקוחות אלו הינו במגוון ערוצים, וניתן הן באמצעות פריסה רחבה של 244 סניפים (כולל 16 דלפקים וסניפי בנק ערבי ישראלי בע"מ) הפרוסים בכל רחבי הארץ ומאוגדים בשמונה מרחבים בחלוקה גיאוגרפית, והן באמצעות מוקד טלפוני בלאומי CALL, מכשירי מידע לאומי, סלולר, והן באמצעות פתרונות אינטרנט מתקדמים המותאמים לצרכי הלקוחות.

השרות ללקוחות בסניף ניתן על ידי צוותי הבנקאים המחולקים על פי מגזרי הלקוחות. צוותים אלו מרכזים את הטיפול בלקוח על כל היבטיו ומתמחים בטיפול על פי מאפייני הלקוח וצרכיו.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנקאות במגזר משקי הבית

הבנק, ומגזר משקי הבית בפרט, פועלים במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

למידע בנושא הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ראה עמוד 53.

שינויים בשווקים של מגזר משקי הבית או במאפייני הלקוחות -

מגזר משקי הבית מושפע מהשינויים בנתונים הדמוגרפים והכלכליים באוכלוסיית המדינה, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון של הלקוחות. ההוצאה לצריכה פרטית עלתה ריאלית בשנת 2012 בכ-2.7% אחוזים, ובמונחי צריכה פרטית לנפש חלה עלייה בשיעור של כ-0.8%. זהו שיעור הנמוך מהממוצע בחמש השנים הקודמות. מדובר בהתרחבות איטית יותר בהשוואה לשנת 2011 בה עלתה ההוצאה הריאלית לצריכה פרטית בכ-3.8%, וזאת בשל הירידה בצריכת מוצרים בני-קיימא. ההאטה בהוצאה לצריכה פרטית בשנת 2012, החלה ברביע השני של השנה, על רקע ההאטה בפעילות הכלכלית במשק כולו.

המגזר פועל, בין השאר, להרחבת היקף הלקוחות מקבלי שירות טלפוני במוקד לאומי CALL, אליו מקושרים כיום, מאות אלפי לקוחות שמבצעים דרכו את עיקר הפעילות השוטפת בחשבונם.

מידי יום מתבצעות אלפי פעולות באמצעות האינטרנט. בשנת 2012, המשיך הבנק לבצע שיפורים טכנולוגיים תוך התאמת אתרי לאומי למגזרי הלקוחות השונים. כמו כן, ההתפתחות הטכנולוגית מאפשרת לבנק לפתח מוצרים ושירותים בהתאם לצורכי הלקוחות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר:

- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם הפועל בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.
- יעילות: בחינה מתמדת של העלויות להפעלת הפעילות הקמעונאית מול התועלות הנגזרות ממנה והקטנת הסבסוד הצולב בין הפעילויות והאוכלוסיות השונות.
- הרחבת החשיפה והזמינות של הערוצים הטכנולוגיים הישירים (אינטרנט וטלפון) והפרוסים גיאוגרפית (מכשירי ATM) ללקוחות המגזר.
- איכות: שמירה על הכללים תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: הגדלת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג האוכלוסיה.
- מתן שירותי ייעוץ בהשקעות וייעוץ פנסיוני על ידי העמדת כוח אדם מתאים ותמיכה טכנולוגית.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם מהוות יתרון יחסי של בנקאות מגזר משקי הבית, והן מהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פיתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.
- הכשרת משאב אנושי מיומן מול רגולציה מחמירה ומשתנה באופן תדיר והתאמה לצרכי הלקוח.

תחליפים למוצרים ושירותים של המגזר
הבנקים מהווים את הגורם העיקרי בו ניתן ייעוץ אובייקטיבי ללקוחות - הן בשוק ההון והן בתחום הפנסיוני.

חשבון עובר ושב ניתן לניהול אך ורק בבנקים. מוצרים ושירותים אחרים, ניתן לרכוש גם מחוץ לבנקים, כדלקמן:

אשראי צרכני - חברות כרטיסי האשראי, רשתות קמעונאות המזון, חברות ביטוח.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות.

חסכון פנסיוני - משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, חברות מנהלות של קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה וסוכני ביטוח, יועצים פנסיוניים פרטיים).

משכנתאות - קבלנים, חברות בניה, חברות ביטוח.

מבנה התחרות
העקרונות הבסיסיים להצלחה הם: פילוח והבנת צרכי הלקוחות ומתן הצעות ערך להתמודדות עם התחרות, זמינות ושימוש נכון בערוצי ההפצה, תוך כדי התייעלות.

בשנים האחרונות התפתחה בבנקאות הקמעונאית תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי - בתחום האשראי הצרכני, בנקים למשכנתאות, חברות הביטוח ורשתות השיווק הקמעונאיות. חלק מהתחרות נעשית על ידי גופים שאינם מבוקרים על ידי בנק ישראל או שאינם מבוקרים כלל ושאינם עובדים תחת המגבלות שחלות על הבנקים.

הוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, משפיעות על התחרות בין הבנקים במגזר זה.

בתחום הייעוץ הפנסיוני קיימת תחרות על הלקוח מצד סוכני ביטוח ומנהלי הסדר וכן מצד החברות המנהלות עצמן.

מוצרים ושירותים של המגזר

כחלק מתפישת השירות הכוללת משקיע הבנק משאבים רבים בפיתוח ויצירת רמת זמינות גבוהה של מגוון ערוצים: טלפון, אינטרנט וסניפים, על מנת לאפשר ללקוחות ממשק עם הבנק בביצוע פעולות וקבלת מידע.

בתחום האשראי הפרטי, מציע הבנק ללקוחות מוצרי אשראי שונים המתאימים לצרכיהם ולשלבים השונים בחייהם. בין היתר, ניתן לקבל הלוואה מאושרת מראש, מוגבלת בסכום, בכל ערוצי השירות העצמי, כולל בעמדות למשיכת מזומנים, וזאת בהתאם למאפייניו וצרכיו של כל לקוח.

בתחום ההשקעות, מציע הבנק מגוון פיקדונות וחסכונות חד פעמיים ובתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי, במטבע חוץ וחסכונות. כמו כן, מציע הבנק שירותי ייעוץ השקעות ושירותי ייעוץ פנסיוני.

ייעוץ פנסיוני

יתרות הנכסים הפנסיוניים של הלקוחות המיועצים בקבוצת לאומי הידועות עד לסוף דצמבר 2012, לרבות קרנות השתלמות שניתן בגינן יעוץ במסגרת הייעוץ הפנסיוני ו/או ייעוץ בהשקעות, מסתכמות בכ-15.46 מיליארד ש"ח.

לקוחות

הבנק ערוך להציע את שירותיו בהתאמה לקבוצות האוכלוסיה השונות במגזר: משקי הבית בעלי עושר פיננסי בינוני עד נמוך וצרכי עו"ש, לקוחות צמיחה כגון צעירים, חיילים משוחררים, סטודנטים ועולים חדשים, גימלאים, שכירים, בעלי צרכי משכנתא ולקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי גבוה.

פרטים נוספים ראה בעמוד 30.

שיווק והפצה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

בנקאות משקי הבית מתבססת על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, ומערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שרות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. הבנק רואה חשיבות אסטרטגית ברשת הפצה רחבה. במהלך שנת 2012 נפתחו 8 סניפים חדשים (כולל טוטאל דיגיטל שהינו סניף וירטואלי הנותן שרותי בנקאות מרחוק באמצעות מערכות תקשורת שונות) וסניף אחד נסגר. במהלך 2013 מתוכננים להיפתח 3 סניפים חדשים שישרתו את לקוחות המגזר ו-2 סניפים צפויים להסגר. בנוסף, ניתן דגש על הצעת שרות על פני מספר ערוצים תוך שימור חוויית לקוח ורמת שרות אחידה. ערוץ ההפצה העיקרי של המגזר הינו

הערוץ הסניפי כאשר חלקם של הערוצים הישירים: האינטרנט, לאומי קול והמכשירים לשרות עצמי, נמצא במגמה מתמשכת של גידול הן לביצוע פעולות והן לצרכי מידע. כמו כן נעשה שימוש בדיוור ישיר, פרסום באתרי האינטרנט בכלל ובאתרי הבנק בפרט, ובמדיה אחרת כולל עיתונות וטלוויזיה. בנוסף, מפעיל לאומי מספר ערוצי תקשורת במדיה חברתית כולל חשבון בטוויטר, בלוג בנקאי ודף ייעודי בפייסבוק. בערוצים אלו מעניק הבנק שירות ללקוחות ומפרסם מידע שיווקי וכללי לשימוש ציבור הגולשים.

הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע אנליטיות מתקדמות המאפשרות לאפיין את צרכי הלקוחות והתנהגותם, על מנת להציע ללקוחות מוצרים ושירותים בהתאמה לצרכיהם.

הון אנושי

בשנת 2012 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר משקי בית ב-7,174 משרות מהם 1,471 סגל ניהולי, לעומת 7,211 משרות ומהן 1,382 סגל ניהולי ב-2011.

בסניפים מועסקים עובדים קבועים שהוכשרו לתפקידים שונים, בהתאם לצרכים הבנקאיים. בנוסף, מועסקים עובדים חיצוניים בתפקידים בסיסיים לאחר שעברו אף הם הכשרה מתאימה.

פעילות בכרטיסי אשראי

ראה להלן עמוד 177.

הלוואות לדיור - משכנתאות - הלוואות אלה ניתנות על ידי הבנק באמצעות מלמ"ש ב-97 נציגויות הפועלות בסניפי לאומי ו-9 נציגויות עצמאיות.

עיקר פעילותו של מלמ"ש במגזר הלוואות לרכישת דירות מגורים. למלמ"ש מספר שירותים שמטרתם להפוך את תהליך לקיחת המשכנתא לפשוט עבור הלקוח כגון, "רצים בשבילך" ו-"פסק זמן משכנתא".

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולמקד את פעילותו במגזר ההלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר ההלוואות במשכון דירת מגורים.

בנוסף, מעמיד הבנק הלוואות גם לקבוצות רכישה, ראה תוספת ה' - ענפי משק.

פרטים נוספים בק"ע הוראות בנק ישראל בנושא משכנתאות ראה לעיל בעמוד 104.

להלן נתונים על ביצועי הלוואות חדשות שניתנו והלוואות שמוחזרו לרכישת דירת מגורים ובמשכון דירת מגורים במגזר משקי הבית (לאומי ומלמ"ש):

	2012	2011	
	סך הכל שנתי	סך הכל שנתי	שיעור השינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
מכספי הבנק	**13,665**	11,930	14.5
מכספי האוצר:			
הלוואות מוכוונות	**34**	15	126.7
הלוואות עומדות	**15**	4	275.0
סך כל הלוואות חדשות	**13,714**	11,949	14.8
הלוואות שמוחזרו	**1,597**	1,182	35.1
סך כל ביצועים	**15,311**	13,131	16.6

להלן נתונים המתייחסים למלמ"ש:

התפתחות יתרת האשראי לדיור נטו:

	יתרת תיק האשראי	שיעור גידול
	במיליוני ש"ח	ב-%
דצמבר 2009	42,734	
דצמבר 2010	*49,319	15.4
דצמבר 2011	54,386	10.3
דצמבר 2012	**60,294**	**10.9**

* נתוני 31 בדצמבר 2010 בטבלאות להלן הוצגו לאחר יישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.

התפתחות יתרת האשראי נטו על פי בסיסי הצמדה:

	לא צמוד	שיעור מתיק האשראי	צמוד מדד	שיעור מתיק האשראי	מט"ח	שיעור מתיק האשראי	סך התיק
	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח
דצמבר 2009	15,585	36.5	26,114	61.1	1,035	2.4	42,734
דצמבר 2010*	21,552	43.7	26,619	54.0	1,148	2.3	49,319
דצמבר 2011	22,973	42.2	29,802	54.8	1,611	3.0	54,386
דצמבר 2012	**26,234**	**43.5**	**32,522**	**53.9**	**1,538**	**2.6**	**60,294**

בשנים האחרונות חל גידול בהיקף האשראי לדיור, אשר נובע, בין היתר, מהגידול בביקושים ליחידות דיור ומעלייה במחירי יחידות הדיור. עיקרו של אשראי זה מהווה אשראי למטרת רכישת דירות מגורים.

* נתוני 31 בדצמבר 2010 בטבלאות להלן הוצגו לאחר יישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.

התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור נטו, בריבית משתנה וקבועה:

	קבועה		משתנה			סך תיק האשראי
	לא צמוד	צמוד	לא צמוד	צמוד	מט"ח	
	במיליוני ש"ח					
דצמבר 2010*	766	11,309	20,786	15,310	1,148	49,319
דצמבר 2011	1,142	11,125	21,831	18,677	1,611	54,386
דצמבר 2012	**2,144**	**10,698**	**24,090**	**21,824**	**1,538**	**60,294**

* נתוני 31 בדצמבר 2010 בטבלאות להלן הוצגו לאחר יישום הוראת המפקח על הבנקים בדבר מדידה וגילוי של החובות הפגומים.

התפתחות האשראי החדש לדיור על פי מסלולי ריבית:

להלן התפתחות ביצועי האשראי החדש על פי מסלולי ריבית משתנה וקבועה (הלוואה בריבית משתנה הינה הלוואה שהריבית שהיא נושאת עשויה להשתנות לאורך תקופת חיי ההלוואה):

	2012			2011		2010	2009
	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	ממוצע שנתי	ממוצע שנתי	ממוצע שנתי
	שיעור מביצוע באחוזים						
קבועה-צמודה	**9.9**	13.9	14.8	14.9	10.0	6.7	6.5
משתנה כל 5 שנים ומעלה - צמודה	**34.2**	38.8	44.8	45.1	26.7	11.6	4.5
משתנה עד 5 שנים - צמודה	**3.7**	4.2	4.6	5.7	13.1	20.5	15.0
קבועה- לא צמודה	**11.6**	8.4	6.8	6.1	3.8	4.3	1.2
משתנה כל 5 שנים ומעלה - לא צמודה	**11.3**	5.4	-	-	-	-	-
משתנה עד 5 שנים - לא צמודה	**28.2**	27.5	27.6	27.0	42.0	53.8	70.5
משתנה - מט"ח	**1.1**	1.8	1.4	1.2	4.4	3.1	2.3

עליית משקלן של ההלוואות בריבית משתנה צמודת מדד כולל הלוואות בריבית משתנה כל חמש שנים ומעלה היתה על חשבון ירידת משקלן היחסי של ההלוואות בריבית משתנה על בסיס לא צמוד, זאת לאור הוראת הפיקוח בנוגע להעמדת הלוואות בריבית משתנה, כאמור לעיל.

שיעור האשראי החדש שהעמיד הבנק בהלוואות לדיור בריבית משתנה במהלך שנת 2012 עמד על 79% לעומת 86% בשנת 2011. הנתונים מתייחסים לכל מסלולי הריבית המשתנה ומגזרי ההצמדה השונים לרבות הלוואות בהן הריבית משתנה מדי תקופה של חמש שנים ומעלה. בנטרול ריבית משתנה מדי תקופה של 5 שנים ומעלה, אשר הוראת המפקח כאמור לעיל מחריגה אותה מהגדרת הלוואות בריבית משתנה, בוצעו במהלך שנת 2012 33% על בסיס ריבית משתנה לעומת 60% בשנת 2011.

להלן יתרת תיק ההלוואות לדיור בפיגור מעל 90 יום פיגור:

	יתרת חוב רשומה	סכום בפיגור	שיעור הסכום בפיגור
	במיליוני ש"ח		ב-%
דצמבר 2008	40,024	1,587	4.0
דצמבר 2009	43,317	1,306	3.0
דצמבר 2010	49,911	1,046	2.1
דצמבר 2011	54,888	918	1.7
דצמבר 2012	**60,738**	**829**	**1.4**

ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2012, הכוללת את ההפרשה הקבוצתית על הלוואות לדיור (להלן: "ההפרשה הכוללת") כנדרש במכתב בנק ישראל מיום 1 במאי 2011, הינה 444 מליון ש"ח המהווה 0.73% מיתרת האשראי לדיור, לעומת יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2011, בסך של 502 מיליון ש"ח ומהווה 0.92% מיתרת האשראי לדיור. הקיטון בהפרשה להפסדי אשראי נובע מהקיטון ביתרת הפיגורים בתיק האשראי של הבנק.

נתונים המתייחסים לאשראי חדש לדיור:

במהלך שנת 2012 העמיד הבנק הלוואות חדשות לדיור בסך של כ-12.7 מיליארד ש"ח מכספי בנק.

התפתחות שיעור מימון*, באשראי חדש, מעל 60%:

להלן התפתחות האשראי החדש שהעמיד הבנק בשיעור מימון הגבוה מ 60% (שיעור מימון הינו היחס בין שיעור האשראי שאושר ללווה (אף אם טרם הועמד כולו או חלקו בפועל) לבין שווי הנכס המשועבד, בעת העמדת מסגרת האשראי):

	2012					2011	2010
	ממוצע שנתי	רביע רביעי	רביע שלישי	רביע שני	רביע ראשון	ממוצע שנתי	ממוצע שנתי
שיעור מימון	באחוזים						
מעל 60 ועד 70 כולל	**22.6**	20.6	22.6	23.2	24.5	23.0	25.3
מעל 70 ועד 80 כולל	**12.9**	13.2	13.6	12.0	12.8	12.5	19.7
מעל 80	**3.5**	3.8	4.0	3.5	2.5	3.2	3.1

התפתחות שיעור מימון*, יתרת תיק האשראי:

שיעור המימון הממוצע של יתרת תיק האשראי ליום 31 בדצמבר 2012 עומד על 50.6%.

התפתחות באשראי חדש, בו יחס ההחזר* נמוך מ-2:

שיעור האשראי החדש של הלוואות בשנת 2012 בהן יחס ההחזר נמוך מ-2 לבעלי הכנסה של 10,000 ש"ח ומטה, במועד אישור האשראי, עמד על 1% מסך העמדות האשראי החדשות, לעומת, ממוצע של 2% בשנים 2010-2011. (יחס ההחזר מחושב על ידי חילוק ההכנסה החודשית הקבועה של הלווה בסך ההחזרים החודשיים בגין הלוואות המשכנתא הקיימות ובגין ההלוואה החדשה).
חישוב זה תואם את הנחיות בנק ישראל לשם דווח לפיקוח על הבנקים עפ"י הוראה 876.

* ההגדרות הנזכרות בגילוי לעיל (כדוגמת: יחס החזר, שיעור מימון וכיו"ב), הינן בהתאם לדיווחי הבנק לבנק ישראל.

התפתחות באשראי חדש, בו מועדי הפירעון ארוכים מ-25 שנה:

שיעור האשראי החדש של הלוואות לדיור בשנת 2012, בהן מועדי הפירעון על פי חוזי ההלוואה ארוכים מ-25 שנה, עמד בממוצע על 31% מסך האשראי החדש שהועמד, לעומת שיעור ממוצע של כ-39% במהלך שנת 2011 ושל כ-37% בשנת 2010.

ככלל, הבנק אינו מעמיד הלוואות חדשות שתנאיהן מאפשרים ללווה לשלם תשלום הנמוך מהריבית שנצברה על ההלוואה, למעט במקרים חריגים.

הבנק אינו מעמיד הלוואות המובטחות בשעבוד משני, למעט במקרים חריגים.

על פי מדיניות האשראי של הבנק, הבנק מעמיד הלוואות חדשות בהן המידע שיש לבנק על הלווה או על הביטחון, במועד מתן ההלוואה, הינו שלם, מעודכן ומאומת.

התפתחויות בסיכוני אשראי

בשנים האחרונות על רקע ביקושים גואים ליחידות דיור, הן למטרת מגורים והן להשקעה קיימת עליה ניכרת במחירי הדיור, הגורמת לגידול מהותי בהיקף האשראי לדיור. על רקע עליית מחירים זו, גדל הסיכון הטמון בהעמדת הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, הנובע מנטל חוב גבוה על הלווה וחשיפה גבוהה יותר בעת ירידת ערך הבטוחה.

כמו כן, שיעורי הריבית הנמוכים ששררו במשק בשנים האחרונות, ובעיקר ריבית הפריים הלא צמודה, הביאו לעליה חדה במשקל ההלוואות בריבית משתנה לא צמודה, מתוך סך האשראי לציבור בשוק המשכנתאות. לפיכך בסביבה של עליית ריביות הלווים חשופים לעליה בגובה תשלומי המשכנתא.

בעקבות ההתפתחויות הכלכליות שחלו במשק בשנים האחרונות, כפי שהוצגו לעיל, ביצע הבנק מספר פעולות על מנת להתמודד עם הגידול בסיכוני אשראי הנ"ל:

- במסגרת ניהול הסיכונים הוחלט על החמרת המגבלות הניהוליות למאפיינים הבאים: שיעורי מימון גבוהים, יכולת החזר חודשי שוטף, דירוגי אשראי בהתאם למודל הסטטיסטי הפנימי של הבנק, מוצרי/מסלולי הלוואה, סוגי ריבית וגובה הלוואה.

- במסגרת ניהול סיכוני אשראי ביצע הבנק מפעם לפעם תרחישי קיצון שבחנו את השפעת ירידה אפשרית בערך הבטוחות, עליה אפשרית בריבית והשפעתם של משתנים מקרו-כלכליים נוספים על תוצאות הבנק.

כחלק מתכנון ההון ויעדיו שמר הבנק "כריות הון" נוספות להתמודדות עם מאפייני סיכון גבוהים יותר, כגון: כרית הון בגין הלוואות בשיעורי מימון גבוהים, כרית הון בגין הפער בין שיעור הפרשה להפסדי אשראי נוכחי לבין השיעור הממוצע על פני מחזור כלכלי וכרית הון בגין האפשרות של ירידת מחירי הנדל"ן.

ההלוואה הממוצעת שהועמדה על ידי הבנק בשנת 2012 היתה 530 אלפי ש"ח, לעומת 540 אלפי ש"ח בשנת 2011, 665 אלפי ש"ח בשנת 2010 ו-596 אלפי ש"ח בשנת 2009.

נראה, כי עד כה איכות תיק האשראי של הבנק טובה וזאת על סמך נתוני גובה חוב הפיגורים, שיעור ההפרשות להפסדי אשראי ואחוז החוב הבעייתי מכלל תיק האשראי של הבנק, כמו גם שיעור נמוך של הפסדים במימושי נכסים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי בית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל משכנתאות	סך הכל
	2012						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	(605)	251	8	2,230	(11)	11	1,884
בינמגזרי	2,576	(50)	(5)	(1,623)	18	(1)	915
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	582	496	456	82	6	-	1,622
בינמגזרי	5	177	-	48	-	-	230
סך הכנסות	2,558	874	459	737	13	10	4,651
הוצאות בגין הפסדי אשראי	62	18	-	(11)	2	-	71
הוצאות תפעוליות ואחרות :							
לחיצוניים	2,629	636	314	256	14	6	3,855
בינמגזרי	-	(5)	-	22	-	-	17
רווח (הפסד) לפני מיסים	(133)	225	145	470	(3)	4	708
הפרשה למיסים (הטבה) על הרווח	(50)	69	52	165	-	-	236
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(83)	156	93	305	(3)	4	472
חלק הקבוצה ברווחים לאחר מיסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	2	-	-	-	-	2
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(27)	-	-	-	-	(27)
רווח נקי (הפסד)	(83)	131	93	305	(3)	4	447
תשואה להון							9.6%
יתרה ממוצעת של נכסים	19,798	8,216	130	58,915	67	191	87,317
מזה : השקעות בחברות כלולות	-	2	-	-	-	-	2
יתרה ממוצעת של התחייבויות	126,514	1,020	-	6,428	879	9	134,850
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	21,503	8,036	128	32,147	224	67	62,105
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	53,968	-	-	-	53,968
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	48,990	-	175	-	49,165
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	204	-	-	4,930	-	-	5,134
מרווח מפעולות מתן אשראי *	912	200	3	559	(7)	10	1,677
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *	1,059	1	-	48	14	-	1,122
סך כל הכנסות ריבית, נטו	1,971	201	3	607	7	10	2,799
יתרת אשראי לציבור	19,907	8,387	138	61,794	62	204	90,492
יתרת פיקדונות הציבור	127,229	32	-	3,804	924	9	131,998

* המרווח הינו למעשה פער הריבית בין הריבית המתקבלת ממתן אשראי והריבית המשולמת על גיוס פיקדונות לבין מחירי המעבר (transfer prices) הנקבעים על ידי החטיבה לשוקי הון.
הערה זו מתיחסת לכל מגזרי הפעילות.

מגזר משקי בית (המשך):

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל משכנתאות	סך הכל
	2011						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	(794)	236	7	2,163	(9)	11	1,614
בינמגזרי	2,726	(49)	(4)	(1,703)	20	(3)	987
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	601	488	500	216	6	-	1,811
בינמגזרי	11	204	-	(89)	-	-	126
סך הכנסות	2,544	879	503	587	17	8	4,538
הוצאות בגין הפסדי אשראי	62	21	-	(21)	1	6	69
הוצאות תפעוליות ואחרות :							
לחיצוניים	2,670	612	304	275	17	6	3,884
בינמגזרי	5	(4)	-	19	-	-	20
רווח (הפסד) לפני מיסים	(193)	250	199	314	(1)	(4)	565
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	(69)	72	69	100	1	-	173
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(124)	178	130	214	(2)	(4)	392
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(28)	-	-	-	-	(28)
רווח נקי (הפסד)	(124)	150	130	214	(2)	(4)	364
תשואה להון							8.7%
יתרה ממוצעת של נכסים	18,593	7,506	125	53,932	107	156	80,419
מזה : השקעות בחברות כלולות	-	5	-	-	-	-	5
יתרה ממוצעת של התחייבויות	117,188	958	-	9,260	842	8	128,256
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	20,818	7,407	123	28,575	290	55	57,268
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	53,540	-	-	-	53,540
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	50,640	-	166	-	50,806
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	254	-	-	5,643	-	-	5,897
מרווח מפעולות מתן אשראי *	851	186	3	399	(4)	8	1,443
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות *	1,081	1	-	61	15	-	1,158
סך כל הכנסות ריבית, נטו	1,932	187	3	460	11	8	2,601
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2011	19,119	7,615	134	55,925	73	179	83,045
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2011	124,787	32	-	4,607	842	8	130,276

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

סך כל האשראי למשקי בית הסתכם בסוף 2012 בסך 90.5 מיליארד ש״ח והאשראי גדל ב-9%. מזה האשראי הצרכני הסתכם ב-28.6 מיליארד ש״ח וגדל בשיעור של 5.8%, ואילו האשראי לדיור הסתכם ב-62.0 מיליארד ש״ח וגדל בשיעור של 10.5%. פיקדונות הציבור עלו מ-130.3 מיליארד ש״ח ל-132.0 מיליארד ש״ח, גידול בשיעור של 1.3%.

בתיקי ניירות ערך של המגזר חלה עלייה של כ-5.5 מיליארד ש״ח, 6.2%, בעיקר כתוצאה מעלייה בשווי השוק.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר משקי בית הסתכם בשנת 2012 ב-447 מיליון ש״ח בהשוואה ל-364 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בסך 83 מיליון ש״ח (22.8%).

להלן הגורמים העיקריים לעלייה ברווח:

גידול בהכנסות מריבית בסך 198 מיליון ש״ח, 7.6% וקיטון בהוצאות התפעוליות בסך 32 מיליון ש״ח, מאידך ירידה בהוצאות שאינן מריבית בסך 85 מיליון ש״ח, בעיקר מעמלות מניירות ערך קיזזו חלקית את השינויים הנ״ל.

משכנתאות

הרווח הנקי במשכנתאות הסתכם ב-2012 בסך 305 מיליון ש״ח בהשוואה ל-214 מיליון בשנת 2011, גידול בסך 91 מיליון ש״ח. הרווח המימוני וההכנסות התפעוליות עלו ב-152 מיליון ש״ח מ-587 מיליון ש״ח ב-2011 ל-737 מיליון ש״ח ב-2012, כתוצאה מהגידול בפעילות במירווח הפיננסי. בהוצאות בגין הפסדי אשראי היתה ירידה בהפרשות להפסדי אשראי בסך 4 מיליון ש״ח בשנת 2012. ההוצאות התפעוליות הסתכמו בסך 278 מיליון ש״ח ב-2012 לעומת 294 מיליון ש״ח בשנת 2011.

2. מגזר עסקים קטנים

כללי

הבנקאות במגזר העסקים הקטנים מספקת מגוון שירותים ומוצרים פיננסיים ללקוחות העסקיים הקטנים והבינוניים בהתאמה לצרכיהם המשתנים תוך פילוח הלקוחות על פי מחזורי פעילות העסק, היקף צריכת האשראי והענף בו פועל העסק.

מגזר זה כולל גם את פעילות בנק לאומי רומניה הפועל באמצעות 23 סניפים ומשרדים.

במגזר מטופלים גם החשבונות הפרטיים של בעלי העסק המקבלים שירות כולל במקום אחד.

יעדים ואסטרטגיה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

היעדים האסטרטגיים של הבנקאות במגזר העסקים הקטנים הם הגדלת הרווחיות על ידי הגדלת בסיס הלקוחות והרחבת הפעילות של הלקוחות הקיימים תוך דגש על מתן שירות יעיל המותאם לצרכיהם.

בקשר לפרוייקט "מתקדמים ביחד" ראה לעיל בעמוד 132.

דגשי קו העסקים במגזר העסקים הקטנים הם:

- מיקוד שיטתי ומתמיד בשיפור **רמת השירות** ללקוח על ידי שדרוג מיומנויות העובדים, מדידה ובקרה של תהליכי העבודה וממשק הלקוח.
- **הרחבת ערוצי ההפצה הישירים:** שירותי מענה טלפוני פקס ואינטרנט מתקדמים.
- פיתוח מוצרים ושירותים פיננסיים המותאמים לצרכי הלקוחות, תוך שימוש במודלים אנליטיים לניתוח ותחזית הפעילות והצרכים הפיננסיים של הלקוח.
- **ייזום** שיטתי מבוסס מידע כלפי לקוחות בכל המוצרים: אשראי מסחרי, אשראי צרכני, סחב"ל, השקעות, שירותי עו"ש ושיפור רמת השירות לצורך הגדלת שביעות הרצון ונאמנות הלקוחות, באמצעות יצירת יתרונות בקרב קבוצות לקוחות על ידי שרות דיפרנציאלי.
- **שיתוף פעולה עם חברות הקבוצה** לצורך ניצול יכולות הקבוצה במתן פתרונות בנקאיים כוללניים ללקוח.
- הגברת השימוש במודלים אנליטיים ככלי תומך החלטה בפעילות מול הלקוחות.

מבנה המגזר

מגזר העסקים הקטנים מספק מגוון שירותים ללקוחות עסקיים קטנים עד בינוניים. לקוחות אלו מקבלים את השירותים על ידי צוותים עסקיים בסניפים המתמחים בצרכי המגזר ועל ידי ערוץ אינטרנט ייחודי ללקוחות המגזר.

המגזר מתמחה במתן פתרונות בנקאיים הכוללים ייעוץ בנושאי אשראי מסחרי, ייעוץ בהשקעות ובפעילות עסקית שוטפת, תוך פילוחי משנה לפי רמת פעילות וסיכון.

המוצרים העיקריים שמספק המגזר הם מוצרי אשראי והשקעות, מוצרים פיננסיים ייחודיים, וכרטיסי אשראי.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר:
מגזר העסקים הקטנים בפרט פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רשויות, המוחלות על הבנקים על ידי: הפיקוח על הבנקים, רשות ניירות הערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון והממונה על ההגבלים העסקיים.

למידע בנושא הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות ראה עמוד 53.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו:
בשנה האחרונה לא חלו שינויים מהותיים במגזר העסקים הקטנים.

גורמי ההצלחה הקריטיים בבנקאות העסקים הקטנים:

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם:

- יכולות ניהוליות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים, במרכזים העסקיים.
- היכרות עם הלקוח ובכלל זה עם מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עמו .
- מעקב שוטף אחר השינויים החלים בשוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון; ניהול ובקרת סיכוני אשראי.
- איכות: שמירה על הכללים בתיעוד עקבי ושיטתי תוך הקפדה על כללי הציות לחוקים ותקנות צרכניות.
- פריסת נקודות שירות ומכירה וזמינותן: הגדלת פריסת הסניפים והתאמת שעות הפעילות לאזור ולסוג העסקים.
- הגברת החשיפה והזמינות של הערוצים הישירים (אינטרנט ופקס) ללקוחות.
- הקפדה על שירות אקטיבי ויוזם בהתאם לצרכי ולרצונות הלקוח.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- התשתית הטכנולוגית והפיזית (פריסת הסניפים) ואיכות כוח האדם הן יתרון יחסי של מגזר העסקים הקטנים ומהוות חסמי כניסה למתחרים. חשיבות התשתית עולה ככל שדרישות הרגולציה גדלות.
- ההשקעה הנדרשת בתשתיות פיזיות וטכנולוגיות מהווה הן חסם כניסה והן חסם יציאה.
- הכשרת משאב אנושי איכותי בעל מיומנות גבוהה והיכרות עם תחומי פעילות הלקוחות.
- פיתוח יכולות אנליטיות לצורך התאמה אפקטיבית של פתרונות ללקוח המתבסס על מידע בדבר היסטוריית פעילות הלקוחות ועל התנהגות השוק.

תחליפים למוצרים ולשירותים
התחרות על מגזר העסקים הקטנים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות. המתחרים הישירים הינם כל הבנקים המסחריים בארץ וחברות הביטוח.

אשראי עסקי - חברות ביטוח, חברות כרטיסי אשראי, ספקים.

שוק ההון - ברוקרים, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וקופות.

תחרות
התחרות עימה מתמודד הבנק במגזר בנקאות לעסקים הקטנים נמצאת בשנים האחרונות במגמת התחזקות. המתחרים עמם מתמודד הבנק כוללים את כל הבנקים המסחריים בארץ ולאחרונה אף את חברות כרטיסי האשראי וחברות הביטוח.

הבנק מתמודד בתחרות תוך שימוש ביתרונות הפריסה הרחבה, כח האדם המקצועי והמיומן בתחומי הבנקאות השונים ויכולת עיבוד מידע המאפשרת לו ליזום ולהציע ללקוחות מוצרים ושירותים איכותיים המתאימים לצורכיהם.

מבנה התחרות
התחרות העיקרית היא בין הבנקים הגדולים. בשנים האחרונות מרחיבים הבנקים הקטנים יותר את פעילותם במגזר זה על ידי פעילות שיווקית ושימוש באסטרטגיית מחיר.

בנוסף מתפתחת לאחרונה תחרות מצד גופים פיננסיים ואחרים ובעיקר חברות כרטיסי האשראי (על ידי כרטיסי ספק) וחברות הביטוח המגלות עניין במימון עסקים קטנים.

ההוראות שהוצאו על ידי המפקח על הבנקים, המקלות על מעבר לקוחות מבנק לבנק, צפויות להגביר את התחרות בין הבנקים גם במגזר זה.

מוצרים ושירותים של המגזר
השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פיתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי. כמו כן כולל הטיפול שירותים בנקאיים לעובדי ולמנהלי החברות.

בתחום ההשקעות, מציע לאומי מגוון פיקדונות וחסכונות חד פעמיים בתשלומים עם בסיסי הצמדה שונים, לטווחי זמן המותאמים ללקוח וכן מגוון מוצרי השקעה כולל פיקדונות מובנים במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, חסכונות, קופות גמל וקרנות נאמנות.

בנוסף, השקיע לאומי משאבים רבים בפיתוח והגיע לרמת זמינות גבוהה ורב ערוצית (טלפון, פקס ואינטרנט) על מנת לאפשר ללקוחות ממשק יעיל עם הבנק לביצוע פעילות וקבלת מידע בכל מקום ובכל שעה.

לקוחות
הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים בפעילות עסקית (קטנה-בינונית) מגוונת ובמספר רב של ענפים ותחומים.

פרטים נוספים ראה בעמוד 30 לעיל.

שיווק והפצה
מגזר העסקים הקטנים מתבסס על רשת הפצה בעלת פריסה ארצית, כח אדם מקצועי ומיומן, מערכות טכנולוגיות המאפשרות מתן שירות יעיל ללקוחות וכלי מדידה ובקרה להנהלה. לאומי רואה חשיבות אסטרטגית ברשת הפצה רחבה, ולכן ברוב סניפי החטיבה הבנקאית קיימים צוותים לטיפול בלקוחות המגזר, תוך דגש על העמקת ההכרות עם הלקוחות וצרכיהם ומציאת פתרונות הולמים עבורם. הפעילות השיווקית מתבססת על מערכות מידע מתקדמות המאפשרות יזום כלפי לקוחות קיימים ולקוחות פוטנציאלים.

הון אנושי
בשנת 2012 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר עסקים קטנים ב-1,846 משרות מהם 482 סגל ניהולי לעומת 1,866 משרות מהם 466 סגל ניהולי אשתקד.

העובדים המועסקים במגזר הנם בעיקר עובדים בעלי הכשרה אקדמאית. בנוסף מקבלים העובדים באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי בנקאות שונים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקים קטנים:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2012							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	724	24	1	4	298	39	7	1,097
בינמגזרי	(59)	(6)	(1)	(3)	(92)	(9)	(3)	(173)
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	339	108	23	-	66	14	1	551
בינמגזרי	3	(47)	-	-	-	-	-	(44)
סך הכנסות	1,007	79	23	1	272	44	5	1,431
הוצאות בגין הפסדי אשראי	74	-	-	-	7	3	-	84
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	649	52	12	-	109	29	3	854
בינמגזרי	1	3	-	-	-	-	-	4
רווח לפני מיסים	283	24	11	1	156	12	2	489
הפרשה למיסים על הרווח	100	7	4	-	55	1	-	167
רווח לאחר מיסים	183	17	7	1	101	11	2	322
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	(2)	-	-	-	-	-	(3)
רווח נקי	182	15	7	1	101	11	2	319
תשואה להון								21.1%
יתרה ממוצעת של נכסים	13,112	840	24	98	5,872	668	174	20,788
יתרה ממוצעת של התחייבויות	14,930	1,430	-	-	3,282	528	66	20,236
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	11,000	665	23	72	5,806	669	174	18,409
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,175	-	-	-	-	2,175
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	4,748	-	-	5	-	4,753
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	226	-	-	-	-	-	-	226
מרווח מפעולות מתן אשראי	519	18	-	1	182	16	3	739
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	146	-	-	-	24	14	1	185
סך כל הכנסות ריבית, נטו	665	18	-	1	206	30	4	924
יתרת אשראי לציבור	13,470	874	29	107	6,137	883	233	21,733
יתרת פיקדונות הציבור	15,574	-	-	-	3,482	622	57	19,735

מגזר עסקים קטנים (המשך)

	בנקאות ופיננסים 2011	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	נדל"ן	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	726	25	2	5	303	34	3	1,098
בינמגזרי	(70)	(6)	(1)	(3)	(103)	(7)	-	(190)
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	339	107	25	-	64	12	1	548
בינמגזרי	-	(52)	-	-	-	-	-	(52)
סך הכנסות	995	74	26	2	264	39	4	1,404
הוצאות בגין הפסדי אשראי	55	(2)	-	-	17	17	2	89
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	627	47	12	-	106	30	2	824
בינמגזרי	2	3	-	-	-	-	-	5
רווח (הפסד) לפני מיסים	311	26	14	2	141	(8)	-	486
הפרשה למיסים על הרווח	105	7	5	1	49	1	-	168
רווח (הפסד) לאחר מיסים	206	19	9	1	92	(9)	-	318
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(2)	-	-	-	-	-	(2)
רווח נקי (הפסד)	206	17	9	1	92	(9)	-	316
תשואה להון								22.7%
יתרה ממוצעת של נכסים	12,383	810	30	104	5,474	549	115	19,465
יתרה ממוצעת של התחייבויות	14,171	1,395	-	-	2,980	412	72	19,030
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	10,725	632	30	80	5,403	666	115	17,651
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,199	-	-	-	-	2,199
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	5,698	-	-	4	-	5,702
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	244	-	-	-	-	-	-	244
מרווח מפעולות מתן אשראי	504	19	1	2	174	14	2	716
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	152	-	-	-	26	13	1	192
סך כל הכנסות ריבית, נטו	656	19	1	2	200	27	3	908
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2011	12,741	814	31	93	5,750	488	122	20,039
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2011	14,747	-	-	-	2,876	416	70	18,109

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות

האשראי במגזר עסקים קטנים עלה בסך 1.7 מיליארד ש״ח, בשיעור 8.5%, רובו בפעילות בארץ. פיקדונות הציבור עלו בסך בכ-1.6 מיליארד ש״ח, בשיעור של 9.0%, כולו בפעילות בארץ.

בתיקי ניירות ערך חלה עלייה של כ-0.3 מיליארד ש״ח (4.3%).

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר עסקים קטנים הסתכם בשנת 2012 ב-319 מיליון ש״ח בהשוואה ל-316 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

העלייה ברווח נובעת בעיקר מעלייה בהכנסות בסך 27 מיליון ש״ח, מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 5 מיליון ש״ח שהגיעו ל-0.38% מתיק האשראי לסוף 2012. העלייה הנ״ל קוזזה חלקית מגידול בהוצאות התפעוליות בסך 29 מיליון ש״ח שיעור גידול של 3.5%.

ההשפעה החיובית הנ״ל נובעת מגידול הפעילות בחו״ל ושיפור ברווח הנקי שהסתכם ב-13 מיליון ש״ח לעומת הפסד בסך 9 מיליון ש״ח ב-2011, שינוי זה נובע מגידול 13 מיליון ש״ח ברומניה, וגידול של 7 מיליון ש״ח בבריטניה. לעומת זאת מפעילות בארץ הרווח הסתכם בסך 306 מיליון ש״ח לעומת 325 מיליון ש״ח ב-2011 כתוצאה מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 11 מיליון ש״ח ובהוצאות תפעוליות בסך 29 מיליון ש״ח.

3. מגזר בנקאות עיסקית

כללי

מגזר הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לתאגידים גדולים, לרבות בעלי פעילות רב לאומית. הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם. השירותים הניתנים מבוססים על מתן פתרון כולל לצרכי הלקוח, תוך ראיית מגוון עסקיו, בין היתר: אשראי לסוגיו, מימון וסחר בינלאומי, שירותי השקעות, פעילות בשוק ההון, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכוני שוק באמצעות חדרי העסקאות, עסקאות מורכבות (פרויקטים, מיזוגים ורכישות ארגון סינדיקציות), וכיוב'. מחוץ לישראל, ניתנים שירותים למגזר העסקי בעיקר על ידי בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי בריטניה, בנק לאומי רומניה.

מבנה המגזר

המגזר לבנקאות עסקית מנוהל בישראל על ידי החטיבה העסקית ובמסגרתה גם החטיבה למימון מורכב ונדל"ן. החטיבות מנהלות את פעילות המגזר באמצעות המערך העסקי ומערך בנייה ונדל"ן, המפעילים יחדיו שבעה סקטורים עסקיים, וכן באמצעות מערך האשראי.
השירות ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות, המרכזים את שירותי הקבוצה מול הלקוח ומתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח. חשבונות הלקוחות מנוהלים בעיקר בשלוחות עסקיות המתמחות בטיפול בלקוחות גדולים ובעלי פעילות מגוונת והממוקמות בסניפים מרכזיים, וכן בשלוחות הבנק בחו"ל. עסקאות מיוחדות/מורכבות כגון מימון רכישת אמצעי שליטה, בדיקת תוכניות השקעה ומימון פרויקטים, פעילות סחר בין-לאומי, מימון חייבי חו"ל/חייבים מקומיים, מכירת חובות וסינדיקציות ועוד מלוות על ידי יחידה ייעודית המתמחה בטיפול בעסקות מסוג זה, בשל מורכבותן ורמת הסיכון הגלומה בהן.

להלן הסקטורים במערך העסקי:

א. סקטור טכנולוגיה, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום ההייטק, התקשורת והתעשייה הביטחונית.

ב. סקטור צריכה ומסחר המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום תעשיית המזון והמשקאות, המלונאות, המדיה הכתובה, הרשתות הקמעונאיות, יבואני מוצרי צריכה, יבואני סחורות חקלאיות, עץ ומתכות.

ג. סקטור תעשיה, תחבורה ומוסדות ציבור המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מתחום התעשיה, חברות התעופה, יבואני הרכב, הליסינג, התעופה והרשויות המקומיות.

ד. סקטור כימיה, אנרגיה וחברות החזקה המתמחה במתן שירותים לחברות החזקה וללקוחות עסקיים בעיקר מתחום הכימיה, תעשיית הפרמצבטיקה וחברות הדלק.

מערך האשראי

פעילויות מערך האשראי כוללות פיתוח תהליכי בקרה והטמעת נהלי עבודה למתן אשראי ברמת הבנק, יישום והטמעה של הוראות באזל 2, וכן יישום והטמעת הוראת מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי שנכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2011.

יחידה לניהול סיכוני אשראי (נס"א), פועלת במסגרת מערך האשראי. יחידה זו אחראית על ניתוח ובחינה עצמאית של מסגרות האשראי ואיתור לקוחות שחלה הרעה במצבם, תוך הצבעה על הסיכונים העיקריים המאפיינים את האשראי ומתן המלצות להמשך הטיפול בלקוחות, כמו

כן מבצעת בקרת אשראי שיטתית, תוך מתן המלצות על סיווגים והפרשות, ועוסקת בפיתוח מתודולוגיות ו"תבניות" מימון.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

שנת 2012 אופיינה בהמשך יישום המדיניות הסלקטיבית, תוך הבחנה בין רמות הסיכון השונות ובהתאמה הרחבת מרווחי האשראי ותנאיו. מדיניות זו ננקטת על רקע האיומים הגיאופוליטיים וההאטה בצמיחה הכלכלית בארץ ובעולם. מתכונת פעילות זו צפויה להימשך גם בשנת 2013.

במטרה לפזר סיכונים ממשיכה, בין היתר, הפעילות במוקדי הפעילות העיקריים של הבנק בחו"ל, התורמת לפיזור סיכונים באמצעות חשיפה לסביבות מאקרו כלכליות שונות ולמאפיינים שונים של לקוחות.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

המגבלות הרלוונטיות במיוחד למגזר הבנקאות העסקית הן המגבלות על גובה החבויות של לווים גדולים וקבוצות הלווים הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין 313 וכן המגבלה על פי הוראה ניהול תקין 323 המתייחסת ליתרת האשראי לכלל העסקאות לרכישת אמצעי שליטה (פירוט נוסף ראה בעמוד 232).

הבנקאות העסקית פועלת החל משנת 2007 לניתוח ובחינת ההשלכות של השינויים הנגזרים מהתקינה החשבונאית הבינלאומית (IFRS), בכל מישורי ההתייחסות, כגון: מיפוי ענפי משק בהם קיימים מאפייני רוחב, מיפוי ובחינת נושאים מרכזיים ולקוחות פוטנציאלים שלנוכח הרגישות ופוטנציאל ההשפעה על הדוחות הכספיים נדרש לבצע לגביהם בחינה מעמיקה של ההשפעות, הוקם צוות עבודה מקצועי ויחידת תמך בנושא לצורך מתן מענה וסיוע, הפצת נהלים והנחיות לדרכי פעולה והתמודדות ונקיטת צעדים לצורך העשרה של הגורמים העסקיים בבנק.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

הרחבה בנושא הכלכלה העולמית ראה בפרק הסקירה הכלכלית. לגבי ההתפתחויות שחלו בכל אחד מהענפים המרכיבים את המגזר ראה עמוד 99 לעיל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בניתוח צרכי הלקוחות ובעבודה השוטפת עמם, בניתוח ומדידת סיכוני האשראי ובמעקב והבקרה אחר פעילות הלקוחות. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: יכולות ניהוליות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים (מול הלקוח ובתוך הארגון), הכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עמו, התמקצעות ומעקב שוטף אחר השינויים החלים בשוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון, רמת מיומנות גבוהה בתכנון חבילות מימון מורכבות, השקעה מתמדת בכלי עזר טכנולוגיים,שקידה על מתן מענה לצרכי הלקוחות תוך עמידה בזמני תגובה נאותים, ניהול ובקרת סיכוני אשראי.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

מאחר והמקורות העומדים לרשות הבנק לצורך העמדת מימון לזמן ארוך מוגבלים ביחס למקורות העומדים לזמן קצר ובינוני, הבנק פועל לשיתוף משקיעים מוסדיים במימון,

באמצעות שילובם בקבוצות מימון ובאמצעות מכירה של חלקים מהאשראי הבנקאי הקיים הבינוני וארוך.

מוצרים ושירותים של המגזר

השירותים הניתנים כוללים, בין השאר: מימון שוטף על פי צרכי הלקוחות, מימון השקעות לשימור הפעילות והרחבתה, מתן פתרונות בתחום המימון והסחר הבינלאומי (לרבות מימון פרויקטים בחו"ל), מימון וליווי פרויקטים לאומיים ובינלאומיים, מימון מיזוגים ורכישות, ארגון סינדיקטים, מכשירים פיננסיים להגנה מפני סיכוני מטבע, סיכוני ריבית ושינויים במחירי סחורות. כמו כן, הטיפול כולל יזום שירותים בנקאיים, למנהלים ולעובדי החברות.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה מאופיינים ברובם במעמד מוביל בשוק ובדומיננטיות בתחום עיסוקם, החברות הן ברובן ציבוריות ממגוון ענפי משק שונים, בעלות מבנה ארגוני מורכב הכולל מספר רבדים של ניהול ומוטת שליטה רחבה.

שיווק והפצה

השירות והשיווק ללקוחות ניתן על ידי מנהלי קשרי לקוחות המתמחים בענף המשק בו פועל הלקוח ומרכזים את שירותי הקבוצה מולו.

תחרות

מעמד הבנקים הישראליים כמממנים בלעדיים של החברות העסקיות הלך ופחת לאורך השנים, כך שמשקל האשראי לסקטור העסקי שניתן על ידי המערכת הבנקאית עומד על כ-52% בסוף שנת 2012.

שוק ההון הישראלי והגופים המוסדיים מהווים את עיקר התחרות לאשראי עסקי (בעיקר לחברות הגדולות). עם זאת, לנוכח ההנפקות המשמעותיות הצפויות של חוב ממשלתי בשנים הקרובות, צפוי כי היקף המקורות הפנויים בשוק ההון יצטמצם. בנוסף, צפוי כי הסדרי החוב של החברות המגייסות לא יטיבו עם יכולת הגיוס של הסקטור העסקי בעת הקרובה, בעיקר לגבי חברות שסומנו על ידי המשקיעים המוסדיים וקובעי המדיניות הכלכלית כפחות אטרקטיביות מבעבר.

לאור האמור לעיל ולאור הגידול בגרעון הממשלה, יופנה, ככל הנראה, מירב הנטל אל המערכת הבנקאית המקומית, שספק אם תוכל להיענות לו במלואו, במיוחד בהינתן רגולציה הנוגעת לריכוזיות ענפי משק, קבוצות לווים ולהלימות ההון.

הון אנושי

על מנת להביא לרמה המקצועית הדרושה לעובדים העוסקים בתחום האשראי, קיימת מערכת הדרכה מתאימה. בנושאים ספציפיים קיימת תמיכה של יחידה מתמחה או חיצונית (למשל: יחידת שמאות, צוות רואי חשבון, יחידת ליווי פרויקטים יחידה למימון סחר בינלאומי, יחידה למימון השתתפויות בסינדיקטים וכו').

מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר בנקאות עיסקית (כולל חטיבה למימון מורכב ונדל"ן) בשנת 2012 הסתכם ב-1,102 משרות מזה 439 סגל ניהול, לעומת 1,108 משרות מזה 451 סגל ניהולי בשנת 2011. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומי שונים של הבנקאות וקורסי ניהול. במהלך העבודה נדרשים העובדים ליכולת ניתוח של בקשות אשראי מורכבות, הובלה של עסקות סבוכות ויכולת למתן שירות ברמה גבוהה ביותר.

החטיבה למימון מורכב ונדל"ן

כללי

החטיבה פועלת במסגרת החטיבה העסקית וכחלק ממגזר הבנקאות העסקית. הפעילות העיקרית של החטיבה למימון מורכב ונדל"ן נעשית באמצעות מערך הבניה והנדל"ן המתמחה במתן שירותים פיננסיים ללקוחות שעיקר עיסוקם בתחום הבניה והנדל"ן ובתחום פרויקטים של תשתית. מימון ענף הבניה נעשה תוך שימוש במכשירים ובכלי ניתוח ייחודיים למגזר, תוך נקיטת מדיניות שקולה. מימון הפרויקטים נעשה במתכונת הליווי הסגור (Construction Loan), עם פיקוח ומעקב הדוקים ותוך שימת דגש על בחינה מדוקדקת של כל פרויקט.

בחינת העסקות ואישורן או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה נבחנת על ידי היחידה לניהול סיכוני אשראי בנדל"ן, המהווה חלק ממערך האשראי.

האגף למימון מורכב וסחב"ל, הפועל במסגרת החטיבה, אחראי גם על עיצוב עסקאות מיוחדות כמו מימון פרויקטים בארץ ובחו"ל, עסקאות מימון אמצעי שליטה, מכירת חובות וארגון סינדיקציות, בדיקת תוכניות השקעה, סחר ומימון בינלאומי.

ענף סינדיקציה ומכירת חובות אחראי לפעילות מכירת החובות שמטרתה, בין היתר, צמצום ריכוזיות האשראי במוקדים נדרשים וכן לארגון סינדיקציות, שמטרתן, בין היתר, המשך הובלת עסקאות בנפח גדול, תוך חלוקת הסיכון עם שותפים במימון וניהול מושכל של הון הבנק.

מערך בנייה ונדל"ן

מרבית הפעילות העסקית במימון ענף הבניה והנדל"ן, לרבות בפרויקטי התשתית הגדולים, מבוצעת באמצעות מערך בניה ונדל"ן. המערך מספק מגוון מקיף של שרותי בנקאות, הן לחברות הגדולות במשק, הן לחברות עסקיות מדרג ביניים העוסקות בנדל"ן והן למיזמים שייעודם הקמה ותפעול של פרויקטים בתחום התשתית.

המערך מחולק לשלושה סקטורים, שבכל אחד מהם פועלים שניים עד ארבעה מנהלי קשרי לקוחות בכירים, בעלי התמחות ספציפית בענף הנדל"ן וכן בתחום קבלני הביצוע והתשתית. מנהלי קשרי הלקוחות הבכירים מרכזים את כלל הטיפול הבנקאי בלקוחות המערך.

הסקטורים במערך הם:

א. סקטור חברות בניה, המספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות הגדולים במשק בתחום הבניה והנדל"ן בארץ ובחו"ל.

ב. סקטור יזמות נדל"ן, המתמחה במתן שירותים ללקוחות עסקיים בעיקר מדרג הביניים (Middle Market), כשעיקר הפעילות היא במימון ענף המגורים המטופל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan).

ג. סקטור תשתיות, העוסק במימון פרויקטי תשתית לאומיים בשיטת (Public Private Partnership) - P.P.P. המבוססים על שיתוף פעולה בין המגזר הציבורי לפרטי ובמתן שירותים ללקוחות עסקיים בתחום קבלנות הביצוע והתשתיות.

הבנק, באמצעות מערך הבניה והנדל"ן, משתתף גם במתן אשראי, בליווי הייזום והפיתוח של פרויקטים ורכישת נכסים באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, אנגליה ורומניה. המימון כאמור ניתן ללקוחות הבנק בארץ בפעילותם בחו"ל, או ללקוחות אחרים של השלוחות דלעיל הפעילים במגזר.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

מערך הנדל"ן עוסק בפלח הלקוחות העסקיים הגדולים והבינוניים בתחום הנדל"ן. היעד המרכזי הוא להעמיק את יתרונו היחסי, ולהעניק שירות מיטבי ללקוחות המערך ולהמשיך ולתרום לרווח הקבוצה. המערך מלווה את הפעילות בתחום זה, תוך בחינה זהירה ושקולה של החשיפות הנובעות מפעילות הלקוחות והסיכונים הייחודים לענף זה. במקביל, פועל המערך להגדיל את מגוון המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פרטים ראה במגזר הפעילות העסקית בעמוד 151 לעיל.

מימון הפרויקטים במתכונת הליווי הסגור נשען בין היתר על קיומה של מערכת תפעולית להפקדת תשלומים מרוכשי יחידות דיור בפרויקטים בליווי על בסיס שיטת השוברים וכן להוצאת ערבויות מכר בנוסח אחיד, וזאת בהתאם לחקיקה ולהוראות בנק ישראל.

על פי הוראת בנק ישראל כאשר סך כל החבויות של ענף מסוים לתאגיד בנקאי עולה על 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי (הבנק על בסיס לא מאוחד), נחשב עודף זה כחריגה לצורך ריכוזיות חבויות ענפית. במקרה זה נדרש לבצע הפרשה נוספת להפסדי אשראי בגין סכום החריגה.

לאחר מיזוג בנק לאומי למשכנתאות בע"מ עם בנק לאומי, שיעור הריכוזיות לענף הנדל"ן לסוף 2012 עומד במגבלה הרגולטורית.

החל מיום 1 בינואר 2011 נכנסה לתוקף הוראת מדידה וגילוי של חובות פגומים, שבמסגרתה מחושבת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. בהתאם להוראה הנ"ל, במידה וסך ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת כהפרשה נוספת (לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 315) אין צורך לבצע הפרשה נוספת.

בקשר למיזוג בלמ"ש בבנק ראה עמוד 16.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

לגבי ההתפתחויות שחלו בכל אחד מהענפים המרכיבים את המגזר ראה עמוד 99 לעיל.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את מגזר הבניה והנדל"ן מיועדות לסייע בניתוח צרכי הלקוחות ובעבודה השוטפת עמם, בניתוח ומדידת סיכוני האשראי והערכות לווים ובמעקב ובקרה אחר פעילות הלקוחות. באופן שוטף מתבצע עדכון ושדרוג המערכות הטכנולוגיות השונות לתועלת המגזר.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: הכרת השוק על מגזריו והמגמות בו, יכולות ניהוליות, מקצועיות ואנושיות גבוהות של הגורמים המטפלים (מול הלקוח ובתוך הארגון), התמחות, הכרות עם הלקוח ובכלל זה מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הטמון בפעילות עמו, ניהול תקין ובקרה של ליווי פרויקטים, קריאה נכונה של השוק במטרה לזהות פוטנציאל ולהימנע מסיכון, ניהול ובקרת סיכוני אשראי, השקעה מתמדת בכלי עזר טכנולוגיים ושקידה על קשר, הענקת שירות ומתן מענה לצרכיהם הבנקאיים של הלקוחות.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם
עיקר מימון מגזר הנדל"ן נעשה באמצעות המערכת הבנקאית, אולם בשנים האחרונות הולכת וגוברת המעורבות של שוק ההון - אם באמצעות הנפקת אג"ח (שתמורותיו משמשות לכל מטרה שהיא, לרבות ביצוע השקעות בחו"ל) ואם על ידי מתן הלוואות ישירות על ידי הגופים המוסדיים בביטחון נכסים מניבים או למתן הלוואות והוצאת ערבויות לפרויקטי מגורים, כאשר בתקופה האחרונה מבחינים במעורבות הולכת וגוברת במיוחד בסגמנט פעילות זה.

מאחר והמקורות העומדים לרשות הבנק לצורך העמדת מימון לזמן ארוך מוגבלים ביחס למקורות העומדים לזמן קצר ובינוני, אנו פועלים בתחום מימון פרויקטים ארוכי טווח (בעיקר פרויקטי תשתית ונכסים מניבים) לשיתוף משקיעים מוסדיים במימון פרויקטים אלה באמצעות שילובם בקבוצות מימון ובאמצעות מכירה של חלקים מהאשראי הבנקאי הקיים לזמן ארוך.

מבנה התחרות במגזר והשינויים שחלו בו
במימון ענף הנדל"ן קיימת תחרות הן מצד יתר ארבע הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל והן מצד הבנקים הקטנים במערכת. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות גדולה של גופים מוסדיים כגון חברות ביטוח וקרנות פנסיה.

מוצרים ושירותים של המגזר
מימון ענף הבניה והנדל"ן נעשה על ידי שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים בתהליך קבלת ההחלטות והבקרה אחר הליווי הפיננסי הניתן לפרויקטים השונים. מימון הענף נעשה תוך מכוונות לגיוון תיק האשראי והבחנה בין המגזרים השונים - מגורים, נכסים מניבים בייעוד למסחר ומשרדים, בניה לתעשייה ומסחר. מימון פרויקטים למגורים יבוצע ככלל בשיטת הליווי הסגור (Construction Loan) המאפשרת פיקוח צמוד בתדירות גבוהה על הפרויקט המלווה.

מערך הבניה והנדל"ן ממשיך ומשתלב במימון פרויקטים לאומיים בשיטות ה-.P.P.P לסוגיהן. ניתוח עסקאות אלו נעשה בשיתוף יחידה מיוחדת באגף למימון מורכב וסחר בינלאומי, הבוחנת את העסקאות ומשתתפת בבניית חבילת המימון, תוך התייחסות לאופי הלקוח, ניתוח יכולת שירות החוב, זכות החזרה ללקוח, מגבלת חוזה ההקמה והתפעול ומגבלות טכניות וכו'.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות העיסקית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2012						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	1,560	28	3	1,139	8	6	2,744
בינמגזרי	(586)	(9)	(3)	(612)	14	-	(1,196)
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	102	189	15	297	8	2	613
בינמגזרי	150	(100)	-	(26)	-	-	24
סך הכנסות	1,226	108	15	798	30	8	2,185
הוצאות בגין הפסדי אשראי	991	1	-	(59)	-	-	933
הוצאות תפעוליות ואחרות :							
לחיצוניים	375	76	17	160	18	4	650
בינמגזרי	-	1	-	-	-	-	1
רווח (הפסד) לפני מיסים	(140)	30	(2)	697	12	4	601
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	(52)	7	(1)	246	3	1	204
רווח (הפסד) לאחר מיסים	(88)	23	(1)	451	9	3	397
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	(4)	-	-	-	-	(5)
רווח נקי (הפסד)	(89)	19	(1)	451	9	3	392
תשואה להון							4.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	49,588	416	165	25,793	495	167	76,624
יתרה ממוצעת של התחייבויות	20,981	2,676	-	5,577	899	170	30,303
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	76,624	393	164	26,195	618	167	104,161
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	2,087	-	-	-	2,087
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	56,814	-	130	-	56,944
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	226	-	-	-	-	-	226
מרווח מפעולות מתן אשראי	949	19	-	508	3	5	1,484
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	25	-	-	19	19	1	64
סך כל הכנסות ריבית, נטו	974	19	-	527	22	6	1,548
יתרת אשראי לציבור	44,452	389	166	24,649	392	204	70,252
יתרת פיקדונות הציבור	19,748	-	-	4,999	1,373	171	26,291

מגזר הבנקאות העיסקית (המשך)

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2011						
	במיליוני ש"ח						
הכנסות ריבית, נטו:							
מחיצוניים	1,495	30	7	1,256	16	(2)	2,802
בינמגזרי	(599)	(11)	(7)	(737)	(3)	6	(1,351)
הכנסות שאינן מריבית:							
מחיצוניים	37	193	20	250	5	1	506
בינמגזרי	255	(115)	-	-	-	-	140
סך הכנסות	1,188	97	20	769	18	5	2,097
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(1)	(3)	-	316	-	-	312
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
לחיצוניים	400	73	11	133	10	3	630
בינמגזרי	-	1	-	-	-	-	1
רווח לפני מיסים	789	26	9	320	8	2	1,154
הפרשה למיסים	267	7	3	110	2	1	390
רווח לאחר מיסים	522	19	6	210	6	1	764
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(4)	-	-	-	-	(4)
רווח נקי	522	15	6	210	6	1	760
תשואה להון							9.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	49,958	417	158	26,462	576	25	77,596
יתרה ממוצעת של התחייבויות	26,478	2,611	46	5,551	232	262	35,180
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	71,421	388	157	26,608	824	25	99,423
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	1,281	-	-	-	1,281
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	82,557	-	145	-	82,702
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	221	-	-	-	-	-	221
מרווח מפעולות מתן אשראי	861	19	-	495	10	2	1,387
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	36	-	-	23	3	2	64
סך כל הכנסות ריבית, נטו	897	19	-	518	13	4	1,451
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2011	49,899	387	162	26,389	609	125	77,571
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2011	22,898	-	-	4,894	118	169	28,079

שינוים עיקריים בהיקפי הפעילות

במגזר הבנקאות העיסקית חלה ירידה באשראי לציבור בכ-7.3 מיליארד ש״ח 9.4%, בעיקר בפעילות בנקאית ופיננסים בארץ. בפיקדונות הציבור חלה ירידה של כ-1.9 מיליארד ש״ח, 6.4% בעיקר הפעילות בארץ. בפעילות בניירות ערך חלה ירידה של כ-12.7 מיליארד ש״ח 17.4%, בפעילות החוץ מאזנית, ערבויות ואשראים דוקומנטריים היה גידול של 5.2%.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר בנקאות עסקית הסתכם בשנת 2012 בסך של 392 מיליון ש״ח בהשוואה ל-760 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 48.4%. הירידה ברווח נובעת בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי של כ-621 מיליון ש״ח, בעיקר מירידה בגביית חובות וגידול בהפרשה הקבוצתית וכן מגידול בהוצאות התפעוליות בסך 20 מיליון ש״ח. מאידך חלה עלייה בהכנסות ריבית נטו של 97 מיליון ש״ח, 6.7%.

4. מגזר בנקאות מסחרית

כללי

הבנקאות המסחרית - מתמחה במתן מכלול השירותים הפיננסיים לחברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) בכל ענפי המשק להם אושרו בדרך כלל מסגרות אשראי החל מ-10 מיליון ש"ח ועד 120 מיליון ש"ח כאשר אובליגו הלקוח במערכת הבנקאית אינו עולה על 250 מיליון ש"ח ועד 80 מיליון ש"ח כאשר אובליגו הלקוח במערכת הבנקאית עולה על 250 מיליון ש"ח, כמו כן סך מחזור ההכנסות של הלקוח אינו עולה על 400 מיליון ש"ח. בנוסף במגזר מטופלים בעלי העניין של החברות העסקיות הכוללים את בעלי המניות ונושאי משרה בכירים.

השירות והשיווק ללקוחות אלה מתבצעים באופן פרטני הכולל, מימון עסקאות באמצעות מכשירי אשראי תפורים לצרכים הייחודיים של הלקוחות, התאמת מוצרי השקעה ומכשירים פיננסיים לגידור סיכונים, מימון עסקאות סחר בינלאומי, מימון לקוחות הפעילים בשוק ההון וכן חברות הזנק.

הבנקאות המסחרית כוללת גם פעילות מחוץ לישראל באמצעות שלוחות הבנק בחו"ל. חברות המלוות בחטיבה לבנקאות מסחרית ממנפות את הקשרים עם הבנק בארץ לצורך הרחבת פעילותן בחו"ל. שירותים בנקאיים בחו"ל ובכלל זה מתן קווי אשראי למימון סחר בינלאומי, רכישות נדל"ן, ומיזוגים של חברות, ניתנים בעיקר באמצעות לאומי ארה"ב, לאומי בריטניה ולאומי רומניה. השלוחות בארה"ב, בבריטניה וברומניה רואות בהמשך הליווי של חברות אלו, המשך ישיר לפעילות הבנקאית בארץ.

פרטים נוספים על השלוחות בחו"ל ראה בעמוד 190.

מבנה המגזר

ניהול המגזר בארץ נעשה על ידי החטיבה לבנקאות מסחרית. לחטיבה זו מבנה ארגוני ייחודי במערכת הבנקאות בארץ המאפשר מתן שירות כוללני ומקיף ללקוחות (one stop shop) מקנה לחטיבה יתרון תחרותי. הקשר העיקרי עם הלקוחות הינו באמצעות סניפים מסחריים ייעודיים הפרוסים בכל הארץ. לחטיבה לבנקאות מסחרית, סניף מרכזי בת"א ובנוסף 23 סניפי עסקים הממוקמים באזורי תעשייה ובערים הגדולות ומשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. הסניפים מתמחים בניהול הפעילות העסקית האופיינית ללקוחות החטיבה, ומקנים לחטיבה יתרון תחרותי.

במסגרת מהלכים לשיפור איכות תיק האשראי של הבנק ועל מנת לעמוד בדרישות רגולטוריות, הוקם במהלך שנת 2008 אגף ניהול סיכוני אשראי (נס"א) בחטיבה לבנקאות המסחרית. אגף נס"א אחראי על ניהול סיכוני האשראי בחטיבה על כל היבטיו ובכלל זה קביעת מתודולוגיה למגזרי הפעילות הרלוונטיים ו/או הייחודיים לחטיבה, הטמעת מתודולוגיות שונות בתחום האשראי בכל יחידות החטיבה, בחינה וניתוח מעמיק של בקשות האשראי של לקוחות החטיבה, תוך הערכת הסיכון ומתן חוות דעת מקדמית לוועדות האשראי, אישור בקשות אשראי במסגרת סמכות משותפת עם המרחבים וניהול החובות המסווגים בסמלי חובות בעייתיים בחטיבה.

יעדים ואסטרטגיה עסקית וצפי להתפתחות לשנה הקרובה

המידע דלהלן הינו "מידע צופה פני עתיד" למשמעות מושג זה ראה עמוד 60.

הבנקאות המסחרית עוסקת בפלח האמצע של הלקוחות העסקיים. יעדה האסטרטגי של הבנקאות המסחרית הוא להמשיך ולחזק את יתרונה התחרותי באמצעות הרחבת הפעילות עם לקוחותיה הקיימים וגיוס לקוחות חדשים, תוך שימת דגש על מימון לקוחות המאופיינים

בפוטנציאל צמיחה וברמת סיכון נאותה ותוך העמדת פתרונות כוללניים לטובת לקוחותיה הפועלים בארץ ובחו״ל.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פרטים ראה בעמוד 47 לדוח.

התפתחות בשווקים של המגזר ובמאפייני לקוחותיו

פעילותם העיקרית של לקוחות המגזר מבוצעת בשוק המקומי בענפי המשק תעשיה, תשתיות, מסחר ושירותים ונדל״ן וכן בשווקים בחו״ל, ישירות או באמצעות חברות בנות.

הציפיות לשנת 2013 הינן להמשך צמיחה כלכלית מתונה בעולם ובארץ הצפויה להשליך הן על לקוחות יצואנים והן על לקוחות הפועלים בשוק המקומי. לאור זאת, נוקטת החטיבה בניהול סיכונים זהיר תוך בחינה שוטפת של אוכלוסיות הלקוחות ובפרט - הלקוחות הרגישים ובחינת מגמות ההתפתחות וההשלכות עליהם.

פרטים על ענפי משק ראה בעמוד 99 לדוח.

שינויים טכנולוגיים

- עובדי המגזר נעזרים במערכות ממוכנות התומכות בתהליכים שונים המבוצעים בו כגון בקרה, הגדרת יעדים ומדידתם, שיווק ופיתוח עסקים.
- המגזר מעמיד לרשות לקוחותיו כלים טכנולוגיים בדומה לאלה שבשימוש כלל לקוחות הבנק, בין היתר באמצעות הפורטל העסקי המרחיב את מגוון השירותים לנוחות הלקוח העסקי. הבנק ממשיך לשקוד על פיתוח מערכות אלה על מנת לענות על צרכיהם המשתנים והמתפתחים של לקוחות המגזר.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר

- זיהוי צרכי הלקוח והתאמת פתרונות כוללים מתאימים תוך צמצום זמן התגובה והעלאת רמת השירות.
- הכרות עם הלקוח ובכלל זה, עם מצבו הפיננסי והסיכוי/סיכון הגלום בפעילות עימו כבסיס לניהול סיכונים מיטבי.
- טיפוח ההון האנושי והעלאה מתמדת של רמתו המקצועית במהירות הנדרשת לנוכח השינויים בשוק ההון ובסביבה העסקית.
- קיום מערכת בקרה לצמצום סיכוני אשראי והקפדה בנושא הציות.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכשרת כוח אדם מקצועי ובעל מיומנויות מגוונות.
- קיום מגוון מוצרים מותאמים לצרכי הלקוחות.
- הקמת מערכת ערוצי הפצה בפריסה התואמת את הפוטנציאל העסקי.
- הקמה ופיתוח אמצעים טכנולוגיים לשירות הלקוחות והעובדים.

תחרות

גורמי התחרות במגזר פעילות זה, הן בתחום האשראי והן בתחום ההשקעות, הינם כל הבנקים הפועלים בארץ (מקומיים וזרים), בנקים בחו"ל, גופים הפעילים בשוק ההון וחברות ביטוח. חברות הביטוח מתחרות הן בתחום האשראי והן בתחום שירותי ההשקעות על לקוחות המגזר ובתי ההשקעות הפרטיים מתחרים בתחום ההשקעות. בשנים האחרונות התמודד הבנק במגזר הבנקאות המסחרית עם תחרות חזקה מצד כל הגורמים.

הון אנושי

- מספר המשרות הממוצע שיוחסו בשנת 2012 למגזר הסתכם ב-1,898 משרות מזה 778 סגל ניהול, לעומת 1,981 משרות מזה 787 סגל ניהולי בשנת 2011.
- הסניפים והמטות מאוישים בעיקר בעובדים ומנהלים בעלי השכלה אקדמאית. בנוסף עוברים העובדים והמנהלים הכשרה מקצועית בניהול הפעילות העסקית האופיינית ומותאמת ללקוחות החטיבה.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות המסחרית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל שוק ההון	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2012							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	512	12	12	364	582	-	138	1,620
בינמגזרי	91	(4)	(12)	(169)	(88)	-	(47)	(229)
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	252	72	43	53	74	17	12	523
בינמגזרי	75	(36)	-	-	-	-	-	39
סך הכנסות	930	44	43	248	568	17	103	1,953
הוצאות בגין הפסדי אשראי	46	-	-	(4)	40	-	94	176
הוצאות תפעוליות ואחרות :								
לחיצוניים	484	31	96	64	355	6	46	1,082
בינמגזרי	(1)	1	-	1	-	-	-	1
רווח (הפסד) לפני מיסים	401	12	(53)	187	173	11	(37)	694
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	141	4	(19)	66	58	4	(6)	248
רווח (הפסד) לאחר מיסים	260	8	(34)	121	115	7	(31)	446
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(2)	-	-	-	-	-	(2)
רווח נקי (הפסד)	260	6	(34)	121	115	7	(31)	444
תשואה להון								10.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	23,578	321	237	8,311	15,467	-	3,282	51,196
יתרה ממוצעת של התחייבויות	35,150	957	61	2,823	11,150	-	364	50,505
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	26,872	270	265	9,285	14,633	-	3,282	54,607
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	3,790	-	-	157	-	3,947
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	40,809	-	-	2,110	-	42,919
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	685	-	-	-	-	-	-	685
מרווח מפעולות מתן אשראי	523	8	-	183	270	-	86	1,070
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	79	-	-	12	225	-	5	321
סך כל הכנסות ריבית, נטו	602	8	-	195	495	-	91	1,391
יתרת אשראי לציבור	22,846	297	122	8,271	15,350	-	3,022	49,908
יתרת פיקדונות הציבור	35,889	-	-	2,807	11,162	-	306	50,164

מגזר בנקאות מסחרית (המשך)

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	נדל"ן	פעילות חו"ל: בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל: שוק ההון	פעילות חו"ל: נדל"ן	סך הכל
	2011							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים	541	12	5	415	503	-	119	1,595
בינמגזרי	75	(4)	(3)	(221)	(54)	-	(38)	(245)
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים	779	67	41	61	64	7	27	1,046
בינמגזרי	(423)	(37)	-	(1)	-	-	-	(461)
סך הכנסות	972	38	43	254	513	7	108	1,935
הוצאות בגין הפסדי אשראי	84	(1)	-	43	37	-	55	218
הוצאות תפעוליות ואחרות								
לחיצוניים	533	26	33	70	336	5	43	1,046
בינמגזרי	(1)	1	-	1	-	-	-	1
רווח לפני מיסים	356	12	10	140	140	2	10	670
הפרשה למיסים על הרווח	122	3	3	49	46	1	5	229
רווח לאחר מיסים	234	9	7	91	94	1	5	441
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(1)	-	-	-	-	-	(1)
רווח נקי	234	8	7	91	94	1	5	440
תשואה להון								11.4%
יתרה ממוצעת של נכסים	23,906	325	471	8,029	13,857	-	3,306	49,894
יתרה ממוצעת של התחייבויות	31,173	892	-	2,560	9,045	-	373	44,043
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	24,726	263	468	8,705	13,605	-	3,306	51,073
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	4,101	-	-	139	-	4,240
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	38,932	-	-	1,899	-	40,831
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	702	-	-	-	-	-	-	702
מרווח מפעולות מתן אשראי	519	8	1	180	255	-	74	1,037
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	97	-	1	14	194	-	7	313
סך כל הכנסות ריבית, נטו	616	8	2	194	449	-	81	1,350
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2011	23,086	312	481	8,283	15,113	-	3,261	50,536
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2011	32,684	-	-	2,676	10,770	-	397	46,527

שינויים עיקריים בהיקפי הפעילות

האשראי לציבור ירד בכ-0.6 מיליארד ש״ח 1.2%, כל הירידה בפעילות המגזר בארץ.
פיקדונות הציבור גדלו בכ-3.6 מיליארד ש״ח (7.8%), מזה 3.3 מיליארד ש״ח בפעילות בארץ.
בפעילות בניירות ערך חלה עלייה של 4.4 מיליארד ש״ח, בשיעור של 10%, הנובע בעיקר מעלייה בפעילות ועלייה בשווי השוק.

שינויים עיקריים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר הבנקאות המסחרית הסתכם בשנת 2012 בסך 444 מיליון ש״ח בהשוואה ל-440 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הגידול ברווח נובע מגידול בפעילות בארץ של 13 מיליון ש״ח לעומת ירידה ברווח של 9 מיליון ש״ח בפעילות בחו״ל.

הגידול ברווח בארץ נובע מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 42 מיליון ש״ח, 19.3%, ועלייה בהכנסות בסך 18 מיליון ש״ח, מאידך, גידול בסך 36 מיליון ש״ח בהוצאות התפעוליות ואחרות קיזז חלקית את העליות הנ״ל.

5. מגזר בנקאות פרטית

כללי

הבנקאות הפרטית נותנת שירותים לקהל הלקוחות העשירים בארץ ובעולם. הפעילות הינה באמצעות מרכזים ייחודים בארץ, המיועדים לתושבי חוץ ותושבי ישראל, וכן באמצעות שלוחות הבנק בארה"ב, בבריטניה, בשוויץ, בלוקסמבורג, באורוגאוי ובג'רסי. בנוסף, פועלות נציגויות של הקבוצה באירופה, אמריקה הלטינית, קנדה, ואוסטרליה. בישראל פועלות נציגויות של לאומי שוויץ, לאומי לוקסמבורג ולאומי ארה"ב. יעדה האסטרטגי של הבנקאות הפרטית הוא להרחיב את בסיס הלקוחות ולהגדיל את הפעילות של לקוחות הבנקאות הפרטית בארץ ובעולם.

מבנה המגזר

קו הבנקאות הפרטית יושם בישראל בדרך של מתן שירות יוקרתי ואישי באמצעות צוותים מקצועיים הפזורים בשבעה מרכזים ייחודיים ברחבי הארץ המשרתים תושבי ישראל ותושבי חוץ לפי שפתם ומכירים את צרכיהם, העדפותיהם ותחומי התעניינותם של הלקוחות.

מחוץ לישראל ניתנים שירותי הבנקאות הפרטית, במסגרת חברות הבנות.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

חזון הבנקאות הפרטית הינו להיות "הבנקאי הפרטי הנבחר של הלקוח, בבנקאות הפרטית המובילה בישראל". חזון זה מדגיש מספר ערכי ליבה: מוכוונות וקירבה לכל לקוח קיים ופוטנציאלי, רווחיות תיק הנכסים של הלקוח, רמת מקצוענות ומצוינות בשירות וכל זאת תוך טיפוח צוותים מקצוענים, יוזמים ותחרותיים ובעלי אוריינטציה למתן שירות ברמה גבוהה. אסטרטגיה זו חלה גם על שלוחות הבנק בחו"ל, הפועלות גם הן להגדלת העסקים עם לקוחות קיימים וחדשים.

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על מגזר הפעילות

מגזר הבנקאות הפרטית בארץ פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וגופים נוספים. בחו"ל, שלוחות ונציגויות הבנק פועלות מכוח היתרי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל וכן כפופות לרגולציה המקומית בארצותיהן.

למידע נוסף בנושא FATCA ראה בעמוד 52.

למידע נוסף בנושא "לקוחות אמריקאיים" ראה בעמוד 266.

התפתחויות בשווקים של מגזר הפעילות, או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

המציאות העסקית מאופיינת ברמת אי וודאות גבוהה, בהתעצמות הסיכונים, בתנאי תחרות מוגברת, בשינויים רגולטורים מהותיים, במשברים פיננסיים במדינות ברחבי העולם.

שינויים טכנולוגיים

לרשות מגזר הבנקאות הפרטית עומדות מערכות טכנולוגיות מתקדמות המספקות דיווחים מפורטים ללקוח בקשר עם השקעותיו ונכסיו, ומסייעת ליועץ בניהול מעקב טוב יותר אחר תיקי הלקוחות.

לרשות הלקוחות עומדים אתרים מתקדמים, חדשניים ודינאמיים, המסייעים בהצגת הבנק והקבוצה ומגוון פעילויותיו ברחבי העולם. המידע ואופן הצגתו משמשים ככלי שיווקי ממדרגה ראשונה מול הלקוחות ומול המתחרים בארץ ובעולם.

גורמי הצלחה קריטיים במגזר הבנקאות הפרטית

- מגוון פתרונות ומוצרים מקיפים ומתקדמים לניהול נכסי הלקוחות ומענה לצרכיהם.
- ייעוץ ללקוחות באמצעות צוות מקצועי המגובה באנליסטים ובמערכות מידע.
- מתן שירותי VIP אישיים ומותאמים, מעבר לשירותים פיננסיים שוטפים.
- פריסה בינלאומית רחבה של שלוחות ונציגויות הקבוצה.

מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- כח אדם מיומן ומוסמך בעל רמת מקצועיות ויכולת שירות גבוהות.
- פריסה בינלאומית של מרכזי פעילות ברחבי העולם.
- יישום אמצעי בקרה על מכלול הפעילויות.
- הקמה, תחזוקה ושדרוג של מערכות מידע טכנולוגיות מתקדמות.
- הצעת מגוון רחב של מוצרים ושירותים פיננסיים.

שיווק וקידום מכירות

מטרת השיווק היא להגדיל את בסיס הלקוחות תוך יצירת בידול תדמיתי הן בתוך הקבוצה והן כלפי המתחרים. בנוסף, פועל הבנק לשימור הלקוחות ולהגדלת חלקו של הבנק בתיק נכסי הלקוח. שיווק הבנקאות הפרטית נעשה באמצעות פרסום תדמיתי בעיתונות הפונה לקהל יעד אמיד, אירועי לקוחות, כנסים מקצועיים, חסויות ושיתופי פעולה עם מוסדות תרבות מובילים בארץ, דיוור ישיר ואינטרנט.

תחרות

במגזר הבנקאות הפרטית, לאומי מתחרה בארץ עם בנקים ישראליים ועם נציגויות מקומיות של בנקים זרים הפונים לאותו קהל יעד. בחו"ל מתחרה הבנק עם בנקים ובתי השקעות מקומיים המציעים שירותי בנקאות פרטית והשקעות וכן עם שלוחות ונציגויות של בנקים ישראליים.

הון אנושי

בשנת 2012 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר ב-875 משרות מזה 454 סגל ניהולי לעומת 818 משרות מזה 401 סגל ניהולי בשנת 2011.

עובדי הבנקאות הפרטית עוברים הכשרה מקיפה הכוללת קורסים מקצועיים והכשרה ניהולית מגוונים. הכוללים: קורסים מקצועיים, הכשרה ניהולית לסגל הניהולי. כמו כן, עוברים העובדים סדנאות מגוונות להקניית מיומנויות שירות גבוהה.

הסכמי שיתוף פעולה

כאמור, מגזר הבנקאות הפרטית מציע ללקוחות מגוון רחב של מוצרים במסגרת ארכיטקטורה פתוחה (Open Architecture) המתבטא בשיתוף פעולה עם גופים בינלאומיים. באמצעות שיתופי פעולה אלו, מציע לאומי מגוון מוצרי השקעה מתקדמים, המהווים מוקד משיכה למשקיעים תושבי חוץ - הן קיימים והן חדשים - המגדילים את היקף הנכסים שהם מחזיקים בקבוצה.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של הבנקאות פרטית:

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	פעילות חו"ל שוק ההון	פעילות חו"ל משכנתאות	פעילות חו"ל נדל"ן	סך הכל
	2012									
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	(199)	-	-	1	(4)	41	-	41	(2)	(122)
בינמגזרי	324	-	-	(1)	15	155	-	(26)	5	472
הכנסות שאינן מריבית:										
מחיצוניים	(5)	1	164	-	12	241	192	5	1	611
בינמגזרי	43	1	-	-	-	7	-	-	-	51
סך הכנסות	163	2	164	-	23	444	192	20	4	1,012
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(3)	-	-	-	-	4	-	-	-	1
הוצאות תפעוליות ואחרות:										
לחיצוניים	173	2	68	-	12	414	211	12	2	894
בינמגזרי	-	1	-	-	-	2	1	-	-	4
רווח (הפסד) לפני מיסים	(7)	(1)	96	-	11	24	(20)	8	2	113
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	(1)	-	32	-	4	4	(9)	2	-	32
רווח נקי (הפסד)	(6)	(1)	64	-	7	20	(11)	6	2	81
תשואה להון										8.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	1,891	54	17	35	429	9,860	-	1,029	-	13,315
יתרה ממוצעת של התחייבויות	19,546	-	7	-	1,362	18,417	-	15	189	39,536
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	2,229	39	10	25	429	7,743	-	360	-	10,835
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	4,953	-	-	-	1,715	-	-	6,668
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	40,193	-	-	-	36,810	-	-	77,003
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	227	-	-	-	-	-	-	-	-	227
מרווח מפעולות מתן אשראי	20	-	-	-	5	57	-	15	-	97
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	105	-	-	-	6	139	-	-	3	253
סך כל הכנסות ריבית, נטו	125	-	-	-	11	196	-	15	3	350
יתרת אשראי לציבור	1,775	64	44	44	423	4,919	-	901	-	8,170
יתרת פיקדונות הציבור	19,361	-	-	-	1,407	17,379	-	15	176	38,338

מגזר בנקאות פרטית (המשך)

	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכ-נתאות	נדל"ן	פעילות חו"ל בנקאות ופיננסים	שוק ההון	נדל"ן	משכ-נתאות	סך הכל
	2011									
	במיליוני ש"ח									
הכנסות ריבית, נטו:										
מחיצוניים	(171)	-	-	1	3	50	-	(2)	38	(81)
בינמגזרי	319	-	-	(1)	9	180	-	5	(19)	493
הכנסות שאינן מריבית:										
מחיצוניים	31	1	154	-	9	140	131	1	6	473
בינמגזרי	12	1	-	-	-	9	-	-	-	22
סך הכנסות	191	2	154	-	21	379	131	4	25	907
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(10)	-	-	-	1	(23)	-	-	1	(31)
הוצאות תפעוליות ואחרות :										
לחיצוניים	170	2	53	-	10	311	122	2	14	684
בינמגזרי	-	1	-	-	-	2	1	-	-	4
רווח (הפסד) לפני מיסים	31	(1)	101	-	10	89	8	2	10	250
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	12	-	33	-	3	24	1	-	2	75
רווח (הפסד) לאחר מיסים	19	(1)	68	-	7	65	7	2	8	175
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	(2)	-	-	-	(2)
רווח נקי (הפסד)	19	(1)	68	-	7	63	7	2	8	173
תשואה להון										22.0%
יתרה ממוצעת של נכסים	1,646	57	9	40	429	8,140	-	14	913	11,248
יתרה ממוצעת של התחייבויות	19,929	-	-	-	995	16,257	-	198	14	37,393
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	1,430	43	10	31	432	7,144	-	14	320	9,424
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	-	-	4,754	-	-	-	1,636	-	-	6,390
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	-	-	38,201	-	-	-	29,870	-	-	68,071
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	224	-	-	-	-	-	-	-	-	224
מרווח מפעולות מתן אשראי	19	-	-	-	6	63	-	-	19	107
מרווח מפעולות קבלת פיקדונות	129	-	-	-	6	167	-	3	-	305
סך כל הכנסות ריבית, נטו	148	-	-	-	12	230	-	3	19	412
יתרת אשראי לציבור ל-31 בדצמבר 2011	2,010	57	8	34	414	5,405	-	-	1,146	9,074
יתרת פיקדונות הציבור ל-31 בדצמבר 2011	19,876	-	-	-	1,012	18,866	-	231	14	39,999

שינויים עיקריים בהיקף הפעילות במגזר

סך כל נכסים כספיים של הלקוחות בניהול של מגזר הבנקאות הפרטית מסתכמים ב-31 בדצמבר 2012 ב-123.4 מיליארד ש״ח, לעומת 120.1 מיליארד ש״ח בסוף 2011, גידול של 2.7%.

פיקדונות הציבור במגזר זה ירדו בכ-1.7 מיליארד ש״ח 4.2%, האשראי לציבור במגזר זה ירד בכ-0.9 מיליארד ש״ח. בניירות ערך כולל קרנות נאמנות חל גידול של כ-4.95 מיליארד ש״ח 6.2%, כתוצאה מרכישת בנק ספדיה שקוזז חלקית מירידת שווי שוק של ניירות ערך.

שינויים ברווח הנקי

הרווח הנקי במגזר הבנקאות פרטית הסתכם בשנת 2012 בסך 81 מיליון ש״ח בהשוואה ל-173 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של 92 מיליון ש״ח. הירידה ברווח נובעת בעיקר מעלייה בהוצאות התפעוליות בסך 210 מיליון ש״ח בעיקר מפעילות חו״ל כתוצאה ממיזוג בנק ספדיה בשוויץ, וכן מהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 1 מיליון ש״ח לעומת הכנסה בגין הפסדי אשראי בסך 31 מיליון ש״ח ב-2011. מאידך העלייה בהכנסות בסך 105 מיליון ש״ח בעיקר בשוויץ קיזזה חלקית את השינויים הנ״ל.

6. מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון

כללי

מגזר זה מרכז את הניהול הכספי של הבנק והקבוצה, את ניהול חדרי העסקות וכן מרכז את הקשרים ומעניק שירותים שונים לבנקים ומשקיעים מוסדיים. להלן תחומי הפעילות של המגזר:

- ניהול הנוסטרו על דרך של השקעת האמצעים הכספיים העצמיים של הבנק במכשירי השקעה סחירים ולא סחירים (כולל השקעות ישירות במניות של חברות סחירות ושאינן סחירות).
- ניהול חדרי עסקאות, המספקים שרותי מסחר ללקוחות הבנק, בעיקר במטבעות, בניירות-ערך, ובמכשירים נגזרים.
- ניהול החשיפות לסיכוני השוק - לרבות ניהול חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- ניהול מחירים על ידי קביעת מחירי המעבר (transfer prices), ותמחור עסקות פיננסיות מיוחדות.
- ניהול הפעילות הבנקאית של לקוחות שהם משקיעים מוסדיים.
- הנפקות ציבוריות ופרטיות של לאומי ובכלל זה כתבי התחייבות נדחים ואגרות-חוב.
- פיתוח מכשירים פיננסיים.

המבנה והאסטרטגיה העסקית של המגזר

פעילות הניהול הפיננסי מבוצעת על ידי חטיבת שוקי הון ובחברות הבנות בארץ ובחו"ל על ידי מנהלי סיכוני שוק בחברות הבנות. הפעילות כוללת את חדרי העסקאות של הבנק, את ניהול הנוסטרו ומתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים לרבות הלקוחות המוסדיים.

האסטרטגיה העסקית של המגזר מתבססת על מדיניות הלימות ההון של הקבוצה, מדיניות ניהול הסיכונים ובכלל זה סיכוני השוק והנוסטרו, תוך תשומת לב לניהול הנזילות השוטפת ולחוסן בתנאי לחץ, וכן מדיניות הריבית והמרווחים הפיננסיים. היעדים העסקיים של המגזר לניהול פיננסי הינם יעדי רווח המותאמים לסיכון, כשהפעילות נעשית במסגרת מערכת של מגבלות לחשיפה לסיכונים שקבע הדירקטוריון. במסגרת יישום האסטרטגיה העסקית, החטיבה מפתחת מכשירים פיננסים מתקדמים, כולל מוצרים מובנים ומוצרים חדשניים בחדר העסקאות, תוך שיתוף פעולה עם מגזרי הפעילות האחרים של הבנק.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

פעילות המגזר כפופה לחוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל.

הבנק נתון לפיקוח של רשויות שונות, בהן: בנק ישראל והפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון, הממונה על ההגבלים העסקיים והרשות לניירות-ערך. שלוחות ונציגויות הבנק בחו"ל פועלות מכח היתרי הפיקוח על הבנקים וכן כפופות לרגולציה המקומית.

רווח המגזר

רווח המגזר מושפע בעיקר מפעילות הנוסטרו וחדרי העסקאות וכן התוצאות של החברות הכלולות הריאליות. להלן המרכיבים העיקריים של הרווח הנקי:

- התוצאות של ניהול סיכוני השוק, ובכלל זה השינויים החלים במחירי המעבר. הכנסות והוצאות כתוצאה משינויים במחירי המעבר נזקפים במלואם למגזר הפיננסי, שאליו מועברים גם כל סיכוני השוק ממגזרי הפעילות האחרים.

- התוצאות של ניהול ההון ובכלל זה גיוס והנפקות הון לציבור.
- רווחים/הפסדים ממימוש ניירות ערך והפרשות לירידת ערך בגין ירידת ערך של ניירות ערך שאינן בעלות אופי זמני ורווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי שוק של ניירות ערך למסחר.
- התאמות לשווי שוק של מכשירים נגזרים.
- השפעות הפרשי שער מט"ח/שקל ומדד המחירים לצרכן, לרבות התאמות מתרגום של ההשקעות בחו"ל כולל השפעת המס המתיחס.
- הכנסות/הוצאות הנובעות מהשקעת יעודות לפנסיה, לחופשת יובל, וחופשה רגילה.
- עלויות מסוימות הקשורות להתחייבויות פנסיוניות.
- רווחי חברות כלולות.

ההוצאות התפעוליות של המגזר כוללות בעיקר את ההוצאות התפעוליות הישירות וכן הוצאות עקיפות, הכרוכות בניהול סיכוני השוק, ניהול תיקי ניירות הערך העצמיים (הנוסטרו), וניהול חדרי העסקאות.

התפתחויות עיקריות במגזר

במהלך השנה, המשיך הבנק לצמצם באופן משמעותי את ההחזקות בניירות ערך שהנפיקו בנקים בחו"ל, ובכלל זה בניירות ערך נדחים (Subordinated). במקביל הוגדלה ההשקעה באגרות חוב נזילות מאוד ובאיכות גבוהה, בעיקר באגרות חוב ממשלת ארה"ב. בכך קטנה החשיפה לסיכוני שוק ואשראי בשוקי חו"ל ושופרה משמעותית הנזילות במט"ח. שיפור נוסף בנזילות במט"ח הושג על ידי גיוס פיקדונות ציבור במט"ח לתקופות ארוכות יותר.

במהלך 2012 המשיך הבנק בהרחבת שירותי התפעול שהבנק מעניק ללקוחות המוסדיים, ובפרט בתפעול קופות גמל וקרנות נאמנות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר

גורמים קריטיים להצלחת המגזר הינם: בעיקר הון אנושי, הנתמך במערכות מחשב מתקדמות, והפועל במסגרת מערכת ניהולית יעילה וגמישה של שליטה ובקרה. ההון האנושי נדרש ליכולות ניהוליות, אנליטיות, מקצועיות ומסחריות בתחום שוקי ההון בארץ ובעולם. היכולות מתייחסות גם לפעילות בשוקי ההון וגם לפעילות מול ובשירות לקוחות הבנק. נדרשת התמקצעות והתעדכנות מתמדת בחידושים הפיננסיים ובהתפתחויות המשליכות על שוקי ההון, תוך שקידה על מתן מענה לצרכי הלקוחות ועמידה בזמני תגובה נאותים. תמיכת הפעילות על ידי מערכות ממוכנות זמינות, גמישות, ואמינות מהווה גורם חשוב נוסף להצלחת המגזר.

לקוחות

הלקוחות המשתייכים למגזר זה הינם קרנות נאמנות, קופות גמל, קרנות השתלמות, קרנות פנסיה, בנקים מסחריים ובנקים להשקעות, וכן לקוחות אחרים הפעילים באופן אינטנסיבי בשוקי ההון.

תחרות

התחרות עימה מתמודד הבנק בתחום פעילות בשוק ההון ובברוקראג' הינה תחרות חזקה מצד בתי השקעות, קופות גמל, קרנות השתלמות, ובנקים מקומיים וזרים.

הון אנושי

בשנת 2012 הסתכם מספר המשרות הממוצע שיוחסו למגזר בכ-661 משרות מזה 302 סגל ניהול לעומת 620 משרות מזה 272 סגל ניהולי בשנת 2011. רוב העובדים הינם בעלי השכלה אקדמאית, ובנוסף להשכלתם עוברים העובדים במסגרת הבנק, באופן שוטף, הכשרה מקצועית בתחומים שונים וקורסי ניהול.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי - שוקי הון:

	2012	2011
	(במיליוני ש"ח)	
הכנסות ריבית, נטו		
מחיצוניים	**184**	79
בינמגזרי	**198**	292
הכנסות שאינן מריבית:		
מחיצוניים	**834**	(281)
בינמגזרי	**(245)**	330
סך הכנסות	**971**	420
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**(29)**	77
הוצאות תפעוליות ואחרות:		
לחיצוניים	**1,762**	1,275
בינמגזרי	**44**	42
הפסד לפני מיסים	**(806)**	(974)
הטבה על הרווח	**(248)**	(421)
הפסד לאחר מיסים	**(558)**	(553)
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) של חברות כלולות לאחר השפעת המס	**(69)**	148
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	(9)
הפסד	**(627)**	(414)

בשנת 2012 הסתכם ההפסד הנקי של המגזר בסך 627 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך 414 מיליון ש"ח בשנת 2011. מגזר זה כולל את חלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות.

השינוי מוסבר על ידי הגורמים הבאים:

א. גידול בהוצאות התפעוליות בסך 498 מיליון ש"ח, הנובע מגידול בהוצאות תפעוליות שלא הועמסו על מגזרי הפעילות האחרים, בעיקר הוצאות והפרשה בגין הלקוחות האמריקאיים בסך כ-400 מיליון ש"ח וכן בגין הפרשה לפרישה מוקדמת בסך 323 מיליון ש"ח שקוזז חלקית מירידה בגין ההתחייבות הפנסיונית עקב עלייה ברווחי הקופות לפיצויים ותגמולים בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד.

ב. קיטון בחלק הקבוצה ברווחי חברות כלולות בסך 217 מיליון ש"ח, נטו.

ג. עלייה בהכנסות בסך 551 מיליון ש"ח הנובעת מגידול בהכנסות מהפרשי שער ונגזרים בסך 340 מיליון ש"ח ומירידה בהפסדים מהשקעות במניות בסך 140 מיליון ש"ח.

ד. הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 29 מיליון ש"ח לעומת הוצאה בסך 77 מיליון ש"ח ב-2011.

חברות כלולות (ריאליות) - (מוצג במגזר ניהול פיננסי)

תוצאות הפעילות של הקבוצה בהשקעות ריאליות מוצגות במגזר ניהול פיננסי.

סך כל ההשקעות של קבוצת לאומי בחברות כלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-2,129 מיליון ש"ח לעומת 2,270 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2011.

השקעות במניות של חברות כלולות (טבלה 13 (ב) באזל 2):

	שווי במאזן			שווי שוק		דרישות הלימות הון	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
שם החברה	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	שינוי ב-%	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
החברה לישראל בע"מ	**1,567**	1,748	(10.4)	**3,367**	3,291	**141**	157
אחרים	**562**	522	7.7	**-**	-	**51**	47
סך הכל	**2,129**	2,270	(6.2)	**3,367**	3,291	**192**	204

תרומת החברות הכלולות לקבוצה בשנת 2012 היתה שלילית והסתכמה בהפסד של כ-67 מיליון ש"ח לעומת רווח של 148 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בתרומה לרווח הקבוצה בשנת 2012 נובעת מהפסדי החברה לישראל בע"מ ("החברה לישראל") בהשוואה לשנת 2011.

להלן תרומת החברות לרווח הנקי של הקבוצה (במיליוני ש"ח):

	2012	2011	% השינוי
החברה לישראל בע"מ	**(110)**	97	-
אחרים	**43**	51	(15.7)
סך הכל	**(67)**	148	-

החזקות בתאגידי החזקה ריאליים (קונגלומרט)

החזקות הבנק בתאגידים ריאליים כפופה למגבלות הקבועות בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע, בין היתר, בסעיף 24א' לחוק, כי תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מ-1% באמצעי שליטה בקונגלומרט אחד בלבד (תאגיד שהונו עולה על כ-2,000 מיליון ש"ח והפועל ביותר משלושה ענפי משק). הבנק מחזיק בקונגלומרט - החברה לישראל.

יצויין כי על פי החקיקה שהתקבלה בעקבות הרפורמה בשוק ההון, בנק רשאי להחזיק חמישה אחוזים בהון חברה לביטוח ועשרה אחוזים בהונו של תאגיד השולט בחברה לביטוח. כמו כן, על פי תיקון חוק הבנקאות (רישוי) ממרס 2010, בנק רשאי להחזיק בחברה לביטוח אחת בלבד שהונה העצמי על פי סעיף 35 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, עולה על 2,000 מיליון ש"ח.
לתאריך הדוח מחזיק לאומי 9.79% מהון המניות של מגדל החזקות ביטוח ופיננסים בע"מ. בינואר 2013 מכר הבנק חלק מהמניות שהוחזקו על ידו כך שלמועד פרסום הדוח מחזיק לאומי ב-4.71% מהון המניות של מגדל. הבנק התחייב כלפי הרוכשים כי לא ימכור מניות נוספות של מגדל עד ליום 8 באפריל 2013.

אבגול תעשיות 1953 בע"מ

ביום 29 ביוני 2011 חתמה לאומי פרטנרס בע"מ (חברה בבעלות מלאה של הבנק) (להלן: "לאומי פרטנרס") על הסכם עם פטרוכימיים השקעות (2006) בע"מ, יהושע גולדוסר, מיוזיק-נאט בע"מ, אחאי בונה, אחאי בונה אחזקות בע"מ, אברהם זילברפלד ואבזיל אחזקות בע"מ (להלן: "המוכרים") לרכישה מהמוכרים סך של 34,253,163 מניות רגילות של אבגול תעשיות 1953 בע"מ (להלן: "החברה"), המהוות נכון לאותו מועד כ-11.5% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה (בדילול מלא) וכן אופציות לרכישת 25,317,555 מניות רגילות של החברה (להלן: "האופציות"), המהוות נכון לאותו מועד כ-8.5% מהון המניות המונפק והנפרע של החברה (בדילול מלא) בתמורה לסך של כ-110 מיליון ש"ח (להלן: "ההסכם"). האופציות ניתנות למימוש במשך תקופה של 3 שנים ממועד חתימת ההסכם תמורת מחיר מימוש של 3.25 ש"ח למניה בניכוי דיבידנד. ההסכם כולל זכויות מקובלות להגנת ההשקעה של לאומי פרטנרס. העסקה על פי ההסכם הושלמה ביום 29 ביוני 2011.

בדצמבר 2012 מימשה לאומי פרטנרס את האופציה שניתנה לה לרכישת מניות של החברה בתמורה לסכום של כ-63 מליוני ש"ח, כך שלאחר המימוש מחזיקה לאומי פרטנרס ב-20% ממניות אבגול.

7. מגזר אחר - במגזר זה כלולה הפעילות שלא הוקצתה למגזרים האחרים.

מגזר זה כולל את הפעילויות האחרות של הקבוצה, אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות בנק ישראל.

פעילות זו כוללת בעיקר חלק של פעילות חברות שוק ההון אשר אינה משויכת למגזרים אחרים. העיקריות בהן הינן לאומי פרטנרס ולאומי שרותי שוק ההון. לאומי שרותי שוק ההון עוסקת בעיקר במתן שירותי תפעול לחברות מנהלות בתחום הגמל ובמתן שירותי תפעול ההפצה (מעקב אחר ביצוע המלצות היועצים, קבלת תשובות ושינוע טפסים) של מוצרים פנסיוניים, לרבות קרנות השתלמות, לבנק לאומי. בנובמבר 2011 החברה החלה לתת שירותי תפעול בתחום קרנות הנאמנות.

לאומי שרותי שוק ההון נותנת שירותי תפעול ל-18 חברות מנהלות, שווי הנכסים המתופעלים על ידי החברה היה ב-31 בדצמבר 2012 כ-83 מיליארד ש״ח.

בשנת 2012 הסתכם ההפסד במגזר האחר בסך (125) מיליון ש״ח לעומת רווח של 252 מיליון ש״ח בשנת 2011.

להלן פירוט השינויים העיקריים במיליוני ש״ח:

	2012	2011	הפרש
בנק	**20**	19	1
חברות אחרות בארץ	**9**	6	3
חברות בחו״ל	**10**	21	(11)
התאמות מסים (1)	**(164)**	206	(370)
סך הכל	**(125)**	252	(377)

(1) הפרשי מס בין חישובי המס במגזרים למס האפקטיבי בדוח המאוחד.

פעילויות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

פעילות הקבוצה בשוק ההון כוללת את פעילות ייעוץ ההשקעות והייעוץ הפנסיוני, את התיווך בשוק ניירות הערך והמכשירים הפיננסיים, לרבות פעילות הנעשית באמצעות חדרי עסקות מטבע חוץ, וניירות ערך ישראליים וזרים, שירותי ברוקראז' ומשמורת (custody ו-sub custody) ושירותים בנקאיים ופיננסיים לגופים הפעילים בשוק ההון. חברה בת של לאומי פרטנרס בע"מ, לאומי פרטנרס חתמים בע"מ, עוסקת בחיתום ובהפצת הנפקות ציבוריות ופרטיות. הרווח הנקי בפעילות שוק ההון הסתכם בסך 115 מיליון ש"ח בהשוואה ל-264 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בסך 149 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מגידול בהוצאות התפעוליות בסך 239 מיליון ש"ח.

להלן נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים הכוללים את הפעילות של הלקוחות בשוק ההון וכן התוצאות של לאומי פרטנרס חתמים:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי ואחר	פעילות חו"ל	סך הכל
	2012							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות מריבית, נטו	**3**	**-**	**-**	**-**	**-**	**6**	**-**	**9**
הכנסות שאינן מריבית	**456**	**23**	**15**	**43**	**164**	**85**	**215**	**1,001**
סך כל ההכנסות	**459**	**23**	**15**	**43**	**164**	**91**	**215**	**1,010**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**314**	**12**	**17**	**96**	**68**	**114**	**221**	**842**
רווח (הפסד) לפני מיסים	**145**	**11**	**(2)**	**(53)**	**96**	**(23)**	**(6)**	**168**
רווח נקי (הפסד)	**93**	**7**	**(1)**	**(34)**	**64**	**(13)**	**(1)**	**115**

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	ניהול פיננסי ואחר	פעילות חו"ל	סך הכל
	2011							
	במיליוני ש"ח							
הכנסות מריבית, נטו	3	1	-	2	-	5	-	11
הכנסות שאינן מריבית	500	25	20	41	154	104	144	988
סך כל ההכנסות	503	26	20	43	154	109	144	999
הוצאות תפעוליות ואחרות	304	12	11	33	53	59	131	603
רווח לפני מיסים	199	14	9	10	101	50	13	396
רווח נקי	130	9	6	7	68	33	11	264

ב. כרטיסי אשראי - לאומי קארד

פעילות זו מבוצעת על ידי חברת הבת לאומי קארד וכוללת בעיקר פעילות הנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי ללקוחות, מתן שירותים ופתרונות פיננסיים למחזיקי כרטיס ומתן שירותי סליקה והבטחת תשלום כנגד עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי.

לאומי קארד הוקמה בתחילת שנת 2000 ולה הסכמי רישיון עם ארגון ויזה הבינלאומי ועם ארגון מאסטרקארד הבינלאומי, במסגרתם קיבלה לאומי קארד רישיון להנפיק ולסילוק כרטיסי "ויזה" וכרטיסי "מאסטרקארד". החל משנת 2001 פועלת לאומי קארד כחברה המנפיקה כרטיסי אשראי תחת מותג "ויזה" ומותג "מאסטרקארד".

לאומי קארד, בנק לאומי ובנק ערבי ישראלי בע"מ ("בנק ערבי ישראלי") מנפיקים במשותף את כרטיסי האשראי ללקוחותיהם. בנוסף, מנפיקה לאומי קארד באופן עצמאי כרטיסי אשראי ללקוחות כל הבנקים, כאשר עיקר לקוחותיה אלה הם חברי מועדונים שונים.

כמו כן פועלת לאומי קארד בתחום סליקת עסקאות תחת מותג "ויזה" ותחת מותג "מאסטרקארד" עבור בתי עסק.

בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ההשוואה בין שנת 2012 לשנת 2011 מלמדת על גידול בשיעור הצמיחה של מחזורי הרכישות בכרטיסי אשראי - קצב צמיחה בשיעור של 6.7% במחירים קבועים בשנת 2012 בהשוואה ל-3.7% בשנת 2011. השיפור בשיעור הצמיחה בענף כרטיסי אשראי מקבל משנה תוקף על רקע הירידה בשיעור הצמיחה במשק, בין שתי התקופות.

במהלך שנת 2012 המשיכה לאומי קארד להציע ללקוחות מגוון שירותים ופתרונות פיננסיים למחזיקי כרטיס.

החברה הנפיקה עד כה למעלה מ-2 מיליון כרטיסים, מהמותגים ויזה ומסטרקארד.

מחזור פעילות הכרטיסים בלאומי קארד עלה בשנת 2012 בשיעור של 7.7% ביחס לשנת 2011.

ללקוחות העסקיים מציעה החברה מגוון שירותים בתחום האשראי, הכוללים: שירותי סליקה - הבטחת תשלום כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלה שנגבית מבית העסק, מוצרי אשראי המוצעים לבתי העסק במסגרת פעילות הסליקה כגון: הלוואות, ניכיון שוברים והקדמת תשלומים.

בנוסף, הרחיבה החברה את שירותיה בתחום תשלומי ה-Business to Business. במסגרת שירותים אלה מציעה החברה ללקוחותיה כלי יעיל וחדשני לניהול הפעילות הכספית בין ספק ולקוחותיו באמצעות מערכת תשלומים שפותחה בלאומי קארד.

מספר הכרטיסים התקינים ליום 31 בדצמבר 2012 גדל בכ-5.0% בהשוואה לשנת 2011.

ביום 17 באפריל 2012, נחתם בין לאומי קארד לבין חברת ישראכרט בע"מ הסכם רישיון, מכוחו מוענק ללאומי קארד רישיון לסליקה, הנפקה ואפשרות מתן שירותים לכרטיסי חיוב ממותג ישראכרט ("הסכם הרישיון"). ההסכם תקף החל מיום 15 במאי 2012. בהתאם להסכם הרישיון, פעילות סליקת הכרטיסים במותג ישראכרט מתנהלת בדומה לסליקת כרטיסים בממשק המשותף בין חברות כרטיסי האשראי בענף לסליקת כרטיסי ויזה ומסטרקארד.

ביום 13 בספטמבר 2012 ניתן פטור קבוע מאת הממונה להסכם הרישיון. הפטור הותנה במספר תנאים. בין היתר נקבע כי ישראכרט לא תוכל לגבות את שיעור דמי הרישיון שנקבע בינה לבין

החברה בהסכם הרישיון אלא שיעור נמוך יותר. כמו כן, במסגרת תנאי הפטור נקבעו תנאים האוסרים על העברת מידע בין החברות שלא לצורך יישום ההסכמים או שלא מכוח דין או הוראת פטור.

ישראכרט כמו גם חברת מסטרקארד העולמית פנו בבקשה לבית הדין להגבלים עסקיים להורות על מתן צו חיסיון לנתונים המספריים הכלולים בפטור הממונה ולהנמקות העומדות ביסודו, ובעיקר על שיעור דמי הרישיון שנקבע בפטור. בקשה זו תלויה ועומדת בפני בית הדין להגבלים עסקיים, אשר בשלב ראשון הורה על מתן צו חיסיון זמני בהתאם לבקשת ישראכרט וחברת מסטרקארד העולמית.

ביום 11 בפברואר 2013 הגישה ישראכרט בקשה לאישור הסכם הרישיון לבית הדין להגבלים עסקיים. בבקשה טוענת ישראכרט כי אין הצדקה לקביעת הממונה ושיש להחיל על הסכם הרישיון את התנאים שנקבעו במסגרת הסכם הרישיון שנחתם עם כאל.

להערכת לאומי קארד, הסכם הרישיון יביא להגברה ניכרת של התחרות בתחום סליקת כרטיסי החיוב בישראל.

רווחיות

הכנסות לאומי קארד, לפני הוצאות תפעול, שיווק, הנהלה וכלליות, הסתכמו בשנת 2012 בכ-954 מיליון ש״ח, לעומת כ-940 מיליון ש״ח בשנת 2011.

לאומי קארד סיימה את שנת 2012 ברווח נקי של 180 מיליון ש״ח בהשוואה ל-177 מיליון ש״ח בשנת 2011.

להלן נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל
	2012					
	במיליוני ש״ח					
הכנסות ריבית נטו	**201**	**18**	**19**	**8**	**-**	**246**
הכנסות שאינן מריבית	**673**	**61**	**89**	**36**	**2**	**861**
סך כל ההכנסות	**874**	**79**	**108**	**44**	**2**	**1,107**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**18**	**-**	**1**	**-**	**-**	**19**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**631**	**55**	**77**	**32**	**3**	**798**
רווח (הפסד) לפני מיסים	**225**	**24**	**30**	**12**	**(1)**	**290**
רווח (הפסד) לאחר מיסים	**156**	**17**	**23**	**8**	**(1)**	**203**
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(27)**	**(2)**	**(4)**	**(2)**	**-**	**(35)**
רווח נקי (הפסד)	**129**	**15**	**19**	**6**	**(1)**	**168**

	משקי בית	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	סך הכל
	2011					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	187	19	19	8	-	233
הכנסות שאינן מריבית	692	55	78	30	2	857
סך כל ההכנסות	879	74	97	38	2	1,090
הוצאות בגין הפסדי אשראי	21	(2)	(3)	(1)	-	15
הוצאות תפעוליות ואחרות	608	50	74	27	3	762
רווח (הפסד) לפני מיסים	250	26	26	12	(1)	313
רווח (הפסד) לאחר מיסים	178	19	19	9	(1)	224
רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	(2)	(4)	(1)	-	(35)
רווח נקי (הפסד)	150	17	15	8	(1)	189

עמלת המנפיק

למידע ראה בבאור 18(ח)(2) לדוחות הכספיים.

ג. בניה ונדל"ן

פעילות זו כוללת את הפעילות בתחום הבניה והנדל"ן במגזרי הפעילות השונים בבנק.

ראה פרטים נוספים בעמוד 153 בפרק מגזרי הפעילות.

להלן נתוני הפעילות בבניה ונדל"ן כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים:

	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל
	2012					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	**206**	**527**	**195**	**11**	**115**	**1,054**
הכנסות שאינן מריבית	**66**	**271**	**53**	**12**	**39**	**441**
סך כל ההכנסות	**272**	**798**	**248**	**23**	**154**	**1,495**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**7**	**(59)**	**(4)**	**-**	**94**	**38**
הוצאות תפעוליות ואחרות	**109**	**160**	**65**	**12**	**55**	**401**
רווח לפני מיסים	**156**	**697**	**187**	**11**	**5**	**1,056**
רווח (הפסד) נקי	**101**	**451**	**121**	**7**	**(3)**	**677**

	עסקים קטנים	בנקאות עסקית	בנקאות מסחרית	בנקאות פרטית	פעילות חו"ל	סך הכל
	2011					
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו	200	519	194	12	125	1,050
הכנסות שאינן מריבית	64	250	60	9	30	413
סך כל ההכנסות	264	769	254	21	155	1,463
הוצאות בגין הפסדי אשראי	17	316	43	1	57	434
הוצאות תפעוליות ואחרות	106	133	71	10	50	370
רווח לפני מיסים	141	320	140	10	48	659
רווח נקי	92	210	91	7	31	431

מרכזי הרווח בקבוצה

להלן פרטים על תרומת מרכזי הרווח העיקריים בקבוצה לרווח הנקי:

	2012	2011	שינוי
	במיליוני ש"ח		ב-%
הבנק	**330**	959	(65.6)
חברות מאוחדות בארץ (1) (4)	**562**	432	30.1
חברות מאוחדות בחו"ל (2)	**143**	395	(63.8)
חברות כלולות (1)	**(104)**	105	-
הרווח הנקי (3)	**931**	1,891	(50.8)
רווח השלוחות בחו"ל, במונחים נומינליים (מיליון דולר) (4)(3)	**42.1**	47.5	(11.4)

(1) חברות כלולות של חברות בנות בארץ נכללו בחברות מאוחדות בארץ.
(2) לאחר התאמות מסוימות לכללי החשבונאות בארץ.
(3) כפי שדווח על ידי השלוחות בחו"ל כולל זכויות מיעוט.
(4) כולל את רווחי בנק לאומי למשכנתאות אשר פעילותו מוזגה ללאומי ב-31 בדצמבר 2012.

להלן השינויים העיקריים בתרומת מרכזי הרווח (לאחר התאמות מתרגום):

- הקיטון ברווח הנקי לאחר מס בבנק נובע מגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות עקב הפרשה בגין הלקוחות האמריקאיים והפרשה לפרישה מוקדמת, מגידול בהוצאות להפסדי אשראי ומגידול בשיעור ההפרשה למס. עיקרי ההסברים לשינויים הנ"ל מובאים במסגרת הדיון בתוצאות הקבוצה.

למידע נוסף ראה עמוד 73.

- הגידול ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובע בעיקר, מעלייה ברווחי בנק לאומי למשכנתאות ומירידה בהפסדי לאומי פרטנרס.
- הקיטון ברווח הנקי של חברות בנות בחו"ל נובע משינוי בהפרשי השער בגין ההשקעות בחו"ל שהיו חיוביים בשנת 2011 ונרשמו ברווח והפסד, לעומת שנת 2012 בה רוב הפרשי השער נרשמו ברווח כולל אחר. כמו כן ירידה ברווחי לאומי בריטניה ולאומי שוויץ.
- הקיטון ברווח של חברות כלולות נובע מקיטון ברווח של החברה לישראל.

החל מ-1 בינואר 2012 יישם הבנק את תקן IAS21, ובמסגרת זו הוחלט שהפרשי השער בגין ההשקעה בחברות בנות בארה"ב ובשוויץ יהיו מוכרים ברווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון והפרשי השער בגין ההשקעות בחברות הבנות האחרות בחו"ל יוכרו ברווח והפסד.

הבנק

הירידה ברווח הנקי בבנק נובעת בעיקר:

- מירידה בהכנסות ריבית, נטו בסך 13 מיליון ש״ח.
- מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך 469 מיליון ש״ח.
- מעלייה בהוצאות התפעוליות ואחרות בסך 576 מיליון ש״ח.
- מגידול בשיעור ההפרשה למס.

מאידך העלייה בהכנסות שאינן מריבית בסך 661 מיליון ש״ח, קיזזה חלקית את השינויים הנ״ל.

חברות בנות בארץ

העלייה ברווח הנקי של חברות מאוחדות בארץ נובעת בעיקר מעלייה ברווחי לאומי למשכנתאות בסך 100 מיליון ש״ח, ומקיטון בהפסדי לאומי פרטנרס.

חברות בנות בחו״ל

סך כל התרומה לרווח של השלוחות בחו״ל (ללא סניפי חו״ל) בתרגום נוחות לדולרים של ארה״ב הסתכם בכ-42.1 מיליון דולר לעומת כ-47.5 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. תרומת השלוחות בחו״ל בשקלים ובהתאמות מסויימות לכללי חשבונאות בארץ, הסתכמה ברווח של 143 מיליון ש״ח לעומת רווח בסך 395 מיליון ש״ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון ברווח הנקי של חברות בנות בחו״ל נובע משינוי בהפרשי השער בגין ההשקעות בחו״ל שהיו חיוביים בשנת 2011 ונרשמו ברווח והפסד לעומת שנת 2012 בה רוב הפרשי השער נרשמו ברווח כולל אחר.

חברות כלולות

הקיטון ברווחי החברות הכלולות נובע מהפסד בחברה לישראל.

פעילות לפי מבנה הקבוצה

היקף הפעילות בישראל ירד בשנת 2012 ב-(48.9%) ובחו״ל ירד ב-(39.6%).

האשראי לציבור בפעילות בישראל הסתכם בסוף שנת 2012 בכ-214.7 מיליארד ש״ח לעומת 214.3 מיליארד ש״ח בסוף שנת 2011, עלייה של 0.1%. האשראי לציבור בפעילות בחו״ל הסתכם בסוף שנת 2012 בכ-26.6 מיליארד ש״ח לעומת כ-27.0 מיליארד ש״ח בסוף שנת 2011, ירידה של (1.4%).

פיקדונות הציבור בפעילות בישראל הסתכמו בסוף שנת 2012 בכ-256.2 מיליארד ש״ח לעומת כ-245.9 מיליארד ש״ח בסוף שנת 2011 גידול בשיעור של 4.2%. סך הפיקדונות בפעילות בחו״ל הסתכם בסוף שנת 2012 בכ-33.3 מיליארד ש״ח, ירידה של (0.4%).

מידע לפי אזורים גיאוגרפיים*:

להלן נתונים עיקריים לפי אזורים גיאוגרפיים (במיליוני ש"ח):

	סך הכל מאזן			אשראי לציבור			פיקדונות הציבור		
אזורים	**2012**	2011	% השינוי	**2012**	2011	%השינוי	**2012**	2011	% השינוי
ישראל	**336,069**	325,272	3.3	**214,668**	214,356	0.1	**256,216**	245,948	4.2
ארה"ב	**20,103**	21,765	(7.6)	**13,985**	14,785	(5.4)	**16,336**	16,783	(2.7)
בריטניה	**9,732**	9,051	7.5	**7,846**	7,696	1.9	**7,332**	5,683	29.0
שוויץ	**7,379**	4,259	73.3	**2,998**	2,312	29.7	**6,484**	4,960	30.7
לוקסמבורג	**989**	779	27.0	**453**	336	34.8	**2,010**	2,069	(2.9)
רומניה	**1,280**	1,230	4.1	**860**	812	5.9	**680**	726	(6.3)
אחרות בחו"ל	**608**	3,498	(82.6)	**454**	1,023	(55.6)	**480**	3,235	(85.2)
סך הכל	**376,160**	365,854	2.8	**241,264**	241,320	-	**289,538**	279,404	3.6

* מסווג לפי מקום המשרד.

לפרטים בק"ע חשיפות למדינות זרות ראה סקירת הנהלה תוספת ו'.

להלן פירוט התפלגות הרווח הנקי לפי אזורים גיאוגרפיים:

	רווח נקי במיליוני ש"ח		השינוי ב-%
אזורים	**2012**	2011	
ישראל (1)	**785**	1,490	(47.3)
ארה"ב (2)	**90**	213	(57.7)
בריטניה (3)	**42**	102	(58.8)
שוויץ (4)	**(18)**	53	-
לוקסמבורג (5)	**14**	22	(36.4)
רומניה (6)	**8**	(21)	-
אחרות בחו"ל (7)	**10**	32	(68.8)
סך הכל	**931**	1,891	(50.8)

הרווח מפעילות בחו"ל מוצג כפי תרומתן בדוח המאוחד.

1. הרווח הנקי בישראל ירד בכ-728 מיליון ש״ח. הרווח הנקי לאחר מסים בבנק בארץ ירד מהסיבות שפורטו לעיל בעמוד 73.
כמו כן עלה הרווח הנקי במספר חברות בנות בארץ בעיקר: בנק לאומי למשכנתאות, בנק ערבי ולאומי קארד, ומהירידה ברווחי לאומי פרטנרס.

2. רווחי השלוחה בארה״ב במונחי דולר ארה״ב עלו לעומת התקופה המקבילה אשתקד גם במונחים מקומיים.

3. הרווח בשלוחה בבריטניה ירד לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

4. הירידה ברווחי השלוחה בשוויץ במונחים נומינליים נובעת מעיקר מגידול בהוצאות התפעוליות לעומת התקופה המקבילה אשתקד שקוזז רק חלקית מעלייה בהכנסות. לאחר המיזוג עם בנק ספדיה.

5. הקיטון ברווח של השלוחה בלוקסמבורג נובע מייסוף השקל ביחס לאירו וירידה ברווחיות החברה.

6. רווח בשלוחה ברומניה לעומת הפסד ב-2011 הנובע מקיטון בהפרשות להפסדי אשראי.

7. הרווח מתייחס בעיקר ללאומי רי, והירידה נובעת עקב שינויים בהוצאות הביטוח.

פירוט נוסף ראה בבאור 27(ב) לדוחות הכספיים.
פירוט רווחי השלוחות בחו״ל כפי שדווחו על ידן ראה להלן בעמוד 191.

חברות מוחזקות* עיקריות

קבוצת בנק לאומי פועלת בארץ ובחו"ל באמצעות חברות בנות שהינן: בנקים, בנק למשכנתאות (עד למיזוגו עם לאומי ביום 31 בדצמבר 2012), חברות למימון וחברות לשירותים פיננסיים. כמו כן משקיעה הקבוצה בתאגידים ריאליים הפועלים בפעילות לא בנקאית בתחומי הביטוח, התשתית, המזון והנדל"ן. (בנושא השקעות בתאגידים ריאליים ראה בעמוד 173).

סך כל השקעות הבנק בחברות מוחזקות (כולל השקעות בשטרי הון) הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-13,513 מיליון ש"ח לעומת 16,870 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2011 והתרומה לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בסך 601 מיליון ש"ח לעומת 932 מיליון ש"ח בשנת 2011.

* הגדרת חברות מוחזקות - ראה בבאור 1(ב) לדוחות הכספיים.

להלן התפלגות תרומת הבנק וחברות מוחזקות שלו לרווח הנקי של הקבוצה (1):

	תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה (1) לרווח הנקי של הקבוצה		
	2012	2011	**2012**	2011	שיעור השינוי
	%		במיליוני ש"ח		%
הבנק	**3.2**	9.6	**330**	959	(65.6)
סך כל החברות המאוחדות בארץ	**7.5**	6.1	**562**	432	30.1
מזה: לאומי למשכנתאות	**10.5**	7.6	**303**	203	49.3
בנק ערבי ישראלי	**22.4**	30.7	**103**	108	(4.6)
לאומי קארד	**15.9**	17.7	**144**	142	1.4
לאומי פרטנרס (3)	**-**	-	**(68)**	(114)	+
לאומי שרותי שוק ההון בע"מ	**14.2**	27.1	**4**	7	(42.9)
לאומי החזקות ריאליות	**2.1**	2.2	**19**	19	-
לאומי למימון	**7.5**	7.5	**12**	12	-
לאומי ליסינג והשקעות	**2.8**	3.8	**27**	35	(22.9)
אחרות	**2.4**	4.0	**18**	20	(10.0)
סך כל החברות המאוחדות בחו"ל	**2.9**	9.6	**143**	395	(63.8)
מזה: לאומי ארה"ב (B.L.C.) (2)	**3.5**	9.0	**90**	210	(57.1)
לאומי בריטניה	**5.3**	16.1	**42**	102	(58.8)
לאומי פרייבט בנק (2)	**-**	8.2	**(18)**	53	-
לאומי לוקסמבורג	**10.4**	18.6	**15**	22	(31.8)
לאומי רומניה	**3.3**	-	**8**	(21)	+
לאומי רי	**11.4**	35.5	**10**	29	(65.5)
סך כל החברות הכלולות	**-**	6.1	**(104)**	105	-
סך הרווח הנקי של הקבוצה	**3.8**	8.3	**931**	1,891	(50.8)

(1) הרווח (ההפסד) המוצג הינו לפי חלק החברה בתוצאות הקבוצה.
(2) בשנת 2011 התרומה לרווח כוללת הפרשי שער על ההשקעה.
(3) כולל הרווח ו/או ההפסד של חברות כלולות של פרטנרס.
פירוט נוסף - ראה בבאור 27 לדוחות הכספיים.
על ההשקעה והתרומה לרווח הקבוצה של כל אחת מהחברות העיקריות - ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

חברות מאוחדות בארץ

סך כל השקעות הבנק בחברות המאוחדות בארץ הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-4,796 מיליון ש״ח, לעומת 7,203 מיליון ש״ח ב-31 בדצמבר 2011. התרומה שלהן לרווח הנקי של הקבוצה הסתכמה בשנת 2012 בכ-562 מיליון ש״ח, בהשוואה ל-432 מיליון ש״ח בשנת 2011, גידול של 30.1%. הגידול נובע מעלייה ברווחי בלמ״ש ומקיטון בהפסד של לאומי פרטנרס. תשואת הקבוצה על ההשקעה בחברות מאוחדות בארץ היתה בשנת 2012 7.5% לעומת 6.1% בשנת 2011.

להלן מובאים נתונים כספיים ואחרים של החברות המאוחדות העיקריות על בסיס הדוחות הכספיים שלהן:

בנק ערבי ישראלי בע״מ

בנק ערבי ישראלי נוסד בשנת 1960 במטרה לספק שירותים פיננסיים ולתת מענה לצרכים הייחודיים של האוכלוסיה הערבית.

בנק ערבי ישראלי פועל באמצעות שני מקבצים (צפון הגליל ודרום הגליל והמשולש) ו-34 סניפים הפזורים בעיקר בצפון הארץ ובמשולש הצפוני, והמשרתים את האוכלוסיה הערבית באזורים אלה. בנק ערבי ישראלי עוסק בכל מיגוון הפעילויות הבנקאיות. מאזן בנק ערבי ישראלי הסתכם בסוף 2012 ב-6,104.6 מיליון ש״ח, בהשוואה ל-5,761.0 מיליון ש״ח בסוף 2011. הרווח הנקי של בנק ערבי ישראלי, הסתכם ל-31 בדצמבר 2012 בסך 103.1 מיליון ש״ח, בהשוואה ל-108.7 מיליון ש״ח ל-31 בדצמבר 2011 ירידה בשיעור של5.2%. תשואת הרווח הנקי להון העצמי הגיעה ל-21.8% נכון ל-31 בדצמבר 2012 בהשוואה ל-30.2% אשתקד בסוף 2011.

ההון העצמי של בנק ערבי ישראלי הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 בסך 526.8 מיליון ש״ח, בהשוואה ל-423.5 מיליון ש״ח נכון ל-31 בדצמבר 2011.

יחס ההון לרכיבי הסיכון הגיע ביום 31 בדצמבר 2012 ל-14.76% בהשוואה ל-15.60% ב-31 בדצמבר 2011.

בנק ערבי ישראלי מקבל מהבנק שירותים תפעוליים ופיננסיים כוללים. תמורת השירותים התפעוליים הניתנים לו על ידי הבנק, שילם בנק ערבי לבנק בשנת 2012 - 46 מיליון ש״ח, לעומת 41 מיליון ש״ח בשנת 2011.

מתחילת שנת 2012 וכחלק מיישום תוכנית העבודה האסטרטגית, הבנק פועל במספר מישורים לצורך חיזוק הבנק במגזר הערבי.

במסגרת זו הוקם מרכז אמידים - כחלק משיפור השירות ללקוחות מוטי פאסיב ומתן מענה מקצועי ויעיל יותר לצרכי הלקוחות האמידים. כן נמשכה תנופת הרחבת פריסת הבנק ונפתחו 4 סניפים חדשים.

יצויין כי בתחילת 2012 מונה משנה למנכ״ל, מנהל אגף קמעונאות, שיווק, פרסום ורווחיות אשר כיהן בתפקידו עד סוף השנה.

במהלך השנה חלו גם חילופים בתפקיד יו״ר הדירקטוריון, מזכיר הבנק כמו גם חילופים של 3 דירקטורים.

חברות מימון לטווח בינוני וארוך[1]

נכסי חברות אלו הסתכמו בסוף 2012 ב-22.1 מיליארד ש״ח, בהשוואה ל-19.6 מיליארד ש״ח בשנת 2011. הפעילות העיסקית של החברות הנ״ל הינה משלימה לפעילות הבנק. הרווח הנקי של חברות אלו הסתכם בשנת 2012 בכ-41.9 מיליון ש״ח, לעומת 49.8 מיליון ש״ח בשנת 2011.

(1) כולל: לאומי לפיתוח התעשיה בע״מ, לאומי לפיתוח החקלאות בע״מ, לאומי חברה למימון בע״מ, ולאומי ליסינג והשקעות בע״מ.

להלן פירוט של החברות העיקריות:

לאומי ליסינג והשקעות בע״מ

החברה מממנת רכישת ציוד בתנאי שכירות לתקופות בינוניות וארוכות.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמה בסך 658 מיליון ש״ח, לעומת 981 מיליון ש״ח בסוף 2011.

מאזן החברה ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכם בסך 1,049 מיליון ש״ח בהשוואה ל-1,113 מיליון ש״ח בסוף 2011.

הרווח הנקי בשנת 2012 הסתכם בסך 27 מיליון ש״ח לעומת רווח בסך 35 מיליון ש״ח בשנת 2011.

בשנת 2012, הפסיקה החברה לבצע מימונים חדשים, אך ממשיכה, בשלב זה, לנהל את תיק הליסינג הקיים.

לאומי חברה למימון בע״מ

החברה עוסקת בגיוס מקורות בישראל עבור הבנק באמצעות הנפקות לציבור והנפקות פרטיות של תעודות התחייבות. תמורת ההנפקות מופקדת בבנק, לשימושו, על פי שיקולו ועל אחריותו.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2012 ב-20,851 מיליון ש״ח, בהשוואה ל-18,307 מיליון ש״ח בסוף 2011. ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 בסך 158 מיליון ש״ח. הרווח הנקי של החברה בשנת 2012 הסתכם ב-12.1 מיליון ש״ח, בהשוואה לסך 11.8 מיליון ש״ח בשנת 2011.

הבנק התחייב לשפות את לאומי למימון בגין סכומים שהיא אינה יכולה לשאת בהם, בגין השיפוי שהיא נתנה לדירקטורים ולנושאי משרה אחרים שלה וכן לעורכי דין להנפקות הנ״ל, בקשר להנפקות אלה.

בנושא הנפקות של כתבי התחייבות על ידי החברה ראה לעיל בעמוד 39.

לאומי פרטנרס בע"מ

לאומי פרטנרס מהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי ומתמחה במתן מכלול שירותי בנקאות להשקעה, שירותים עסקיים ופיננסיים, גיוסי הון והשקעות, שירותי מיזוגים ורכישות, חיתום, ארגון הנפקות ציבוריות ופרטיות, ייעוץ כלכלי והערכות שווי. בנושא שירותי חיתום ראה להלן בסעיף ג'.

לאומי פרטנרס וחברות הבת שלה מעסיקים 37 עובדים רובם כלכלנים, רואי חשבון ואקדמאים אחרים.

את שנת 2012 סיים לאומי פרטנרס בהפסד של 43 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד של 108 מיליון ש"ח בשנת 2011. הירידה בהפסד נובעת בעיקר מרישום הפרשה לירידת ערך בסך 160 מיליון ש"ח בשנת 2012 לעומת 239 מיליון ש"ח בשנת 2011 בגין ההשקעה בחברת פרטנר בע"מ.

ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-473 מיליון ש"ח, לעומת 446 מיליון ש"ח בסוף 2011.

להלן פרטים על התפתחות ותחומי הפעילות העיקריים:

א. השקעות ריאליות

לאומי פרטנרס אחראית לניהול תיק ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי.

לאומי פרטנרס עוסקת בייזום, איתור וביצוע של השקעות ישירות בעסקים ובחברות. לאומי פרטנרס מושקעת ב-50 חברות, קרנות הון סיכון וקרנות private equity הפועלות בתחומי ההיי-טק, התקשורת, המסחר והנדל"ן. יתרת ההתחייבויות להשקעה בחברות ובעסקים אלה ב-31 בדצמבר 2012 הסתכמה בכ-462 מיליון ש"ח.

מדיניות ההשקעות הריאליות של קבוצת לאומי מותאמת למגבלות חוק הבנקאות (רישוי), ולפיכך כוללת החזקות מיעוט (עד 20% מכל אחד מאמצעי השליטה, וללא שליטה). הקבוצה מתמקדת בהשקעות בעלות פוטנציאל תשואה לטווח ארוך.

לאומי פרטנרס משקיעה בתאגידים ריאליים כתאגיד עזר במסגרת חוק הבנקאות (רישוי).

מאחר ואין באפשרותה לשלוט בחברות בהן השקיעה לנוכח מגבלות החוק, בוחנת לאומי פרטנרס בקפדנות את איכות הניהול, איתנות השותפים ואופי ההשקעה.

ב. שירותי בנקאות להשקעות

לאומי פרטנרס מסייעת ללקוחותיה בביצוע עסקות של מיזוגים ורכישות (M&A). השירותים ניתנים לחברות ישראליות וזרות המבקשות לבצע התרחבות אסטרטגית באמצעות רכישות, או למשקיעים או בעלי שליטה המעוניינים למכור או להקטין את השקעותיהם.

סל השירותים במסגרת זו כולל: סיוע באפיון הצרכים והמטרות האסטרטגיים של החברה, אפיון ההשקעה/משקיע האופטימלי להגשמת מטרות אלה, איתור על בסיס גלובלי של מטרות ההשקעה/משקיעים, סיוע ביצירת מגעים עם חברת המטרה, ליווי המו"מ עד למיצויו, בנית עסקה (Deal Structuring) באופן שישרת את מטרות הלקוח, וסיוע בגישה למקורות מימון לעסקה.

בפעילותה משתפת לאומי פרטנרס פעולה עם בתי השקעות וגורמים אחרים בארץ ובחו"ל.

ג. חיתום וניהול בהנפקות

חברת הבת לאומי פרטנרס חתמים בע"מ עוסקת בניהול וחיתום הנפקות פרטיות, וציבוריות של ניירות ערך בשוק ההון הישראלי.

בשנת 2012 היתה לאומי פרטנרס חתמים בין החתמים המובילים בשוק ההון הישראלי. לאומי פרטנרס חתמים השתתפה בהנפקות ציבוריות בהיקף כולל של כ-15 מיליארד ש"ח, והובילה כ-12 הנפקות ציבוריות בהיקף של כ-5 מיליארד ש"ח.

ד. ניתוחים כלכליים והערכות שווי

חברת הבת לאומי פרטנרס מחקרים עוסקת בנתוחים כלכליים, הערכות שווי ויעוץ פיננסי בעיקר לקבוצת לאומי וכן לגופים כלכליים במשק הישראלי.

החברה עורכת עבודות כלכליות והערכות שווי למטרות השקעה, מיזוגים ורכישות לצורך מתן אשראי וכן הערכת שווי של חוב.

בנוסף סוקרת החברה באופן שוטף עבור בנק לאומי את החברות הגדולות הנסחרות בשוק ההון הישראלי, מספר חברות ישראליות הנסחרות בחו"ל וכן אגרות חוב סחירות הנסחרות בבורסה הישראלית.

חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ

החברה נוסדה בשנת 1939, ומספקת מגוון שירותים בתחומי הנאמנות שיש בהם כדי לתת מענה לצרכים עסקיים ואישיים של הלקוחות. בתחום שוק ההון משמשת החברה כנאמן על הנפקות אגרות חוב ותעודות סל, וכן כנאמן על מניות משועבדות. תחומי פעילות נוספים בהם עוסקת החברה: נאמנות על נכסים פיננסיים עבור תושבי הארץ ותושבי חוץ, ניהול נכסי נדל"ן (לרבות קניה ומכירה), עסקות השלשה - פיקוח על ביצוע הסכמים, ניהול קרנות פרטיות וציבוריות, ביצוע צוואות וניהול עיזבונות וייצוג באסיפות כלליות של חברות.

סך כל הכנסות החברה בשנת 2012 מעסקי נאמנות הסתכמו ב-11.9 מיליון ש"ח לעומת 13.4 מיליון ש"ח בשנת 2011. הרווח הנקי של החברה הסתכם ב-2012 ב-3.9 מיליון ש"ח לעומת 4.9 מיליון ש"ח בשנת 2011.

בקשר עם התביעות המשפטיות נגד החברה לנאמנות ראה באור 18 בדוחות הכספיים.

תחרות

המתחרים העיקריים של החברה הינם חברות נאמנות של משרדי רו"ח/עו"ד גדולים, חלק מחברות הנאמנות הבנקאיות וגופים נוספים הנותנים שירותי נאמנות.

לקוחות

החברה נותנת שירותים למגוון לקוחות; ללקוחות פרטיים, תושבי הארץ ותושבי חוץ, שרותים בתחום ניהול נכסים פיננסים, ניהול נדל"ן וביצוע צוואות וניהול עיזבונות. ללקוחות עסקיים, חברות וגופים מוסדיים, שרותים בתחום נאמנות להנפקות אג"ח ותעודות סל, שעבודי מניות וייצוג באסיפות כלליות של חברות.

עסקי נאמנות

בנוסף לחברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ, לעיל, מספר חברות נוספות בקבוצה עוסקות בעסקי נאמנות, חברה בת של בנק לאומי בריטניה באי ג'רסי ובנק לאומי ארה"ב.

פעילויות הנאמנות בקבוצה הניבו הכנסות כדלקמן:

- נאמנות על כספים, ניירות ערך ונדל"ן כ-13.6 מיליון ש"ח (2011 - 15.1 מיליון ש"ח)
- ניהול עזבונות ורכוש כ-0.6 מיליון ש"ח (2011 - 0.9 מיליון ש"ח)
- תיווך בפיקדונות ובהלוואות וטיפול בהעברת מניות ובניהול חשבונות השקעות כ-6.8 מיליון ש"ח (2011 - 5.9 מיליון ש"ח)
- נאמן של מחזיקי אגרות חוב ונאמן לקרנות נאמנות כ-3.8 מיליון ש"ח (2011 - 4.7 מיליון ש"ח)

חברות מאוחדות, סניפים וסוכנויות בחו"ל

הפעילות הבינלאומית של הקבוצה מתבצעת על ידי מערך של חברות מוחזקות, סניפים, סוכנויות ונציגויות, הפרוסים על פני 17 ארצות, ב-60 משרדים וסניפים. השלוחות העיקריות של הבנק ממוקמות במרכזים הפיננסיים החשובים בעולם: ניו יורק, לונדון, ציריך ולוקסמבורג.

הפריסה של הקבוצה בחו"ל מופעלת למיצוי הפוטנציאל העסקי אצל לקוחות עסקיים ישראליים, לקוחות Middle Market מקומיים הפועלים בענפי משק בהם ללאומי יש מומחיות, ידע ומשאבים הנחוצים למתן שירותים פיננסיים, לגורמים בינלאומיים הפעילים בישראל, ולקהילות היהודיות המקומיות שבהן ממוקמות השלוחות והנציגויות. קהל היעד העיקרי של הבנק בחו"ל הוא חברות עסקיות ולקוחות פרטיים עתירי הון. לקוחות אלה מקבלים שירותים מגוונים, כגון שירותי בנקאות פרטית, מימון השקעות, סחר-חוץ ועסקאות במטבע חוץ ונגזרותיהן. שיתוף הפעולה בין השלוחות בחו"ל לבין הבנק בישראל, ובין השלוחות בחו"ל לבין עצמן, מאפשר ניצול מרבי של היתרון היחסי שיש לכל שלוחה ושלוחה. במקביל ליישום היעדים האסטרטגיים של חיזוק הפעילות הבינלאומית תוך מיקוד בהעלאת רווחיות השלוחות הקיימות, וכחלק בלתי נפרד ממנו, מחזק הבנק את הבקרה והשליטה בשלוחות הבנק בחו"ל. לצורך כך בוצע בשנת 2012 שינוי ארגוני בבנק במתכונת הפעילות הבינלאומית בקבוצה. עיקרי השינוי הארגוני כוללים:

- מינוי חבר הנהלה או ראש מערך כאחראי שלוחה, האמון על ההכוונה העסקית השוטפת של השלוחה ועל ניהול יחסי הגומלין בין השלוחות להנהלת לאומי, וזאת במטרה לאפשר הקצאת משאבים ניהוליים ברמה הגבוהה ביותר וחיזוק הקשר עם הנהלת הקבוצה, להשתתף בגיבוש המדיניות העסקית והתווית האסטרטגיה של השלוחה. אחראי השלוחות מונו גם לדירקטוריוני השלוחות.
- הקמת מטה הפעילות הבינלאומית כחלק ממערך האסטרטגיה והפעילות הבינלאומית. המטה אחראי על השליטה והבקרה של הקבוצה על הפעילות הבינלאומית, מרכז מידע, תהליכים ונושאי רוחב בכל הקשור לפעילות הבינלאומית אל מול אחראי השלוחות, הנהלת הבנק, הדירקטוריון ובנק ישראל ומהווה גורם תומך לשלוחות בקבלת הסיוע הנדרש מתל אביב.
- חיזוק התמיכה המקצועית בפעילות הבינלאומית על ידי יחידות המומחיות, קרי החטיבות המקצועיות כגון: ניהול סיכונים, משאבי אנוש, ביקורת, חשבונאות וכו'. יחידות אלה מהוות כתובת מרכזית לתמיכה בשלוחות בנושאים המקצועיים ולפיכך, בעלות אחריות מקצועית על תחומי הפעילות הנדרשים לטובת ניהול הפעילות הבינלאומית בתחום מומחיותן. האחריות המקצועית של יחידות המומחיות תכלול בין השאר: התווית מדיניות קבוצתית, הנחייה מקצועית, דיווחים תקופתיים להנהלת לאומי, למטה ולאחראי השלוחות.

הנהלת הבנק מקבלת דיווח רבעוני והדירקטוריון מדווח בתדירות חצי שנתית על התפתחויות שוטפות וממצאים מיוחדים בשלוחות.

בחטיבה לניהול סיכונים קיים מעקב שוטף בניתוח, בזיהוי, במיפוי ובהערכה של מוקדי הסיכון המהותיים בשלוחות.

סך כל ההשקעות של הבנק בשלוחות בחו"ל בסוף 2012 הסתכם ב-4,940 מיליון ש"ח בהשוואה ל-4,754 מיליון ש"ח בסוף 2011.

להלן תרומת החברות המאוחדות העיקריות בחו"ל לרווח הנקי של הקבוצה:

	תשואה על השקעת הקבוצה		תרומה לרווח הקבוצה		
	לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר		
	2012	2011	**2012**	2011	שיעור השינוי
	ב-		במיליוני ש"ח		ב-%
לאומי ארה"ב (B.L.C.)*	**3.5**	**9.0**	**90**	**210**	(57.1)
לאומי בריטניה	**5.3**	**16.1**	**42**	**102**	(58.8)
לאומי שוויץ*	**-**	**8.2**	**(18)**	**53**	-
לאומי לוקסמבורג	**10.4**	**18.6**	**15**	**22**	(31.8)
לאומי רי	**11.4**	**35.5**	**10**	**29**	(65.5)
לאומי רומניה	**3.3**	**-**	**8**	**(21)**	+
אחרות	**1.2**	**-**	**(4)**	**-**	-
סך כל החברות המאוחדות בחו"ל	**2.9**	**9.6**	**143**	**395**	(63.8)

* בשנת 2011 התרומה לרווח כוללת הפרשי שער על ההשקעה.
באשר לטיפול בהתאמות מתרגום בגין ההשקעות בחו"ל החל מ-1 בינואר 2012 ראה בבאור 1(ו).

להלן פירוט הרווח הנקי (ההפסד) של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל כפי שדווח על ידן:

	2012	2011	השינוי
	במיליונים		ב-%
לאומי ארה"ב (BLC) - דולר	**22.5**	17.3	30.1
מזה: בנק לאומי ארה"ב - דולר	**22.5**	20.1	11.9
בנק לאומי בריטניה - ליש"ט	**4.6**	12.1	(62.0)
לאומי פרייבט בנק - פר"ש	**0.2**	5.4	(96.3)
בנק לאומי לוקסמבורג - אירו	**3.0**	3.6	(16.7)
לאומי רומניה - רון*	**13.6**	(24.0)	+
לאומי רי - דולר	**4.6**	7.5	(38.7)
אחרים - דולר	**(0.7)**	(0.5)	-
סניפים בחו"ל - דולר	**-**	1.3	-
סך הכל במונחי דולר	**42.1**	47.5	(11.4)

* 1 רון = 1.1095 ש"ח.

להלן תמצית הנכסים וההתחייבויות של שלוחות הבנק וסניפי הבנק בחו"ל (במיליוני דולר* לפני קיזוז יתרות הדדיות):

	31 בדצמבר	
	2012	2011
אשראי לציבור	**7,005**	7,057
פיקדונות בבנקים	**3,074**	4,107
ניירות ערך	**1,364**	1,251
נכסים אחרים	**381**	390
סך הכל	**11,824**	12,805
פיקדונות הציבור	**8,791**	8,261
פיקדונות מבנקים	**1,101**	2,569
התחייבויות אחרות	**568**	743
הון עצמי	**1,364**	1,232
סך הכל	**11,824**	12,805
סך הכל פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול	**11,305**	10,958

סך המאזן של החברות המאוחדות וסניפי הבנק בחו"ל בסוף 2012 הסתכם ב-11.8 מיליארד דולר (44.1 מיליארד ש"ח) בהשוואה ל-12.8 מיליארד דולר בסוף 2011 (48.9 מיליארד ש"ח).

* התרגום לדולרים של ארה"ב הינו תרגום נוחות של הנתונים לפי השער היציג ל-31 בדצמבר 2012 ול-31 בדצמבר 2011 בהתאמה.
הסכומים כפי שפורסמו על ידי השלוחות.
הנתונים במונחים שקליים מוצגים בדוח לפי מגזרים - ראה באור 27 לדוחות הכספיים.

להלן נתונים עיקריים של שלוחות הבנק בחו"ל (במיליוני דולר) ב-31 בדצמבר 2012:

	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה
סך כל המאזן	**5,360**	**2,610**	**2,077**	**623**	**340**
אשראי לציבור	**3,780**	**2,099**	**804**	**121**	**229**
פיקדונות הציבור	**4,488**	**1,997**	**1,722**	**523**	**182**
הון עצמי	**685**	**217**	**259**	**55**	**66**
פיקדונות בנאמנות וניירות ערך בניהול	**3,935**	**409**	**5,686**	**974**	**-**
רווח נקי	**22.5**	**8**	**-**	**5**	**4**
תשואה להון (%)	**3.6**	**3.5**	**0.1**	**10.6**	**6.3**

הרווח הנקי של כל החברות המאוחדות בחו"ל, כולל סניפי חו"ל, כפי שפורסם על ידיהן הסתכם בשנת 2012 בסך 42.1 מיליון דולר לעומת רווח בסך 47.5 מיליון דולר בשנת 2011, ירידה של 5.4 מיליון דולר.

התרומה של השלוחות בחו"ל לרווח הנקי בשקלים של הקבוצה בשנת 2012 הסתכמה ברווח בסך 143 מיליון ש"ח לעומת רווח בסך 395 מיליון ש"ח בשנת 2011.

לפרטים נוספים על תרומת השלוחות לרווח הקבוצה - ראה באור 6 ו-27 לדוחות הכספיים.

בנק לאומי לישראל קורפוריישן

בנק לאומי לישראל קורפוריישן ("בל"ל קורפ") התאגד בארה"ב בשנת 1984, והוא חברה-בת בבעלות מלאה של הבנק. בל"ל קורפ מוגדר לפי חוקי ארה"ב כחברת החזקות בנקאיות, ועיקר פעילותו הוא החזקת החברה הבת בנק לאומי ארה"ב.

סך כל מאזן בל"ל קורפ ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכם ב-5.4 מיליארד דולר, לעומת 5.8 מיליארד דולר בסוף 2011 והרווח השנתי הסתכם ב-22.5 מיליון דולר, לעומת 17.3 מיליון דולר בשנת 2011, עלייה של 30.0%.

העלייה ברווח הנקי נבעה בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי שקוזזה חלקית מקיטון ברווח המימוני ובהכנסות התפעוליות. התשואה להון של בל"ל קורפ הגיעה לשיעור של 3.35% לעומת 2.55% ב-2011.

ב-31 בדצמבר 2012 הסתכם ההון ב-685 מיליון דולר. יחס ההון לסך הנכסים היה 12.8% ויחס ההון לנכסי סיכון 15.76%.

בנק לאומי ארה"ב

בנק לאומי ארה"ב (BLUSA) התאגד בשנת 1968 והוא בעל רישיון לבנק מסחרי ממדינת ניו-יורק וחבר ב-FDIC (החברה לביטוח פיקדונות).

BLUSA עוסק בבנקאות מסחרית, בעיקר במימון חברות מקומיות בסדר גודל בינוני ומעלה, בבנקאות בינלאומית, וכן בבנקאות פרטית לתושבי ארה"ב ולתושבי חוץ. BLUSA מציע שירותים בנקאיים מלאים לחברות ישראליות ולתושבי ישראל המעוניינים במוצרים ושירותים של בנק אמריקאי.

בחודש ספטמבר 2010 פתח הבנק נציגות בישראל, על מנת להרחיב את עסקי הבנקאות הפרטית.

המאזן המאוחד של BLUSA הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-5.4 מיליארד דולר לעומת 5.7 מיליארד דולר בסוף 2011. סך כל ההון העצמי הסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-541 מיליון דולר בהשוואה ל-517 מיליון דולר בסוף 2011. האשראי לציבור הסתכם בסוף 2012 ב-3,735 מיליון דולר, קיטון של 3.1% ואילו פיקדונות הציבור שהסתכמו בסך 4,421 מיליון דולר ירדו בשיעור של 0.04%.

תיקי ניירות ערך של לקוחות המנוהלים ושאינם כלולים במאזן, הסתכמו בסוף שנת 2012 ב-3,935 מיליון דולר לעומת 3,804 מיליון דולר בסוף שנת 2011.

BLUSA סיים את שנת 2012 ברווח נקי של 22.5 מיליון דולר, בהשוואה ל-20.1 מיליון דולר בשנת 2011.

התשואה להון של הרווח הנקי בשנת 2012 הייתה 4.78% לעומת 4.37% בשנת 2011.

יתרת ההוצאות להפסדי אשראי בסוף 2012 הסתכמה ב-54 מיליון דולר, ומהווה 1.4% מסך כל האשראי לציבור.

יחס הון לסך הנכסים הינו 10.1% (2011 - 9.2%) ויחס ההון לנכסי סיכון 14.47% (2011 - 13.23%) יחסי הון אלה הם מעבר לדרישות רשויות הפיקוח בארה"ב, ומעבר לדרישות הקבוצה להלימות הון.

לקראת סוף שנת 2012 החל BLUSA ביישום תכנית אסטרטגית (Running for 10) הכוללת מספר יוזמות אשר מטרתן לשפר את רווחיות הבנק לאורך זמן תוך הגברת המיקוד העסקי, שדרוג יכולות ומערכות ליבה והתייעלות תפעולית.

ברבעון האחרון של שנת 2012 החל BLUSA ביישום מהלך של מיזוג סניפים לצורך התייעלות וחסכון בעלויות, תוך המשך נוכחות ב-4 מדינות. בעקבות מהלכים אלו הפריסה הגיאוגרפית של BLUSA הינה : סניף אחד במדינת ניו-יורק (סניף 1400 Broadway מוזג לתוך סניף 579 Fifth Ave.) ארבעה סניפים בקליפורניה, סניף אחד בפלורידה (סניף Boca Raton מוזג לתוך סניף Aventura), סניף אחד באילינוי (סניף Highland Park מוזג לתוך סניף Chicago) וסניף נוסף באיי קיימן.

ביולי 2012 מונה מר ד. ברודט, יו"ר דירקטוריון קבוצת לאומי, ליו"ר דירקטוריון בנק לאומי ארה"ב, במקום מר ס. לוין, שממשיך לכהן כחבר בדירקטוריון.

סניפים וסוכנויות של הבנק

הבנק מפעיל סוכנות בניו יורק, סניף בפנמה וכן סניף בג'ורג'טאון.

סך הנכסים של הסוכנות בניו יורק והסניפים בפנמה וג'ורג'טאון הסתכמו בסוף 2012 בכ-705 מיליון דולר (לפני קיזוז יתרות הדדיות), בסוף 2011 כ-1,351 מיליון דולר. האשראי לציבור נטו בסוף 2012 הסתכם ב-114 מיליון דולר בדומה לסוף שנת 2011. פיקדונות הציבור הסתכמו בסוף 2012 ב-104 מיליון דולר לעומת 116 מיליון דולר בסוף 2011. שנת 2012 הסתיימה ברווח של כ-27 מיליון דולר לעומת 2 מיליון דולר בשנת 2011.

סניף פנמה מספק שירותים בנקאיים הכוללים אשראי ופעילות סחר בינלאומי. עיקר לקוחותיו הם לקוחות עסקיים מאזור הסחר החופשי של פנמה, המייבאים סחורות מהמזרח הרחוק ומייצאים אותן בעיקר למדינות מרכז ודרום אמריקה. השירותים העיקריים ללקוחות אלו הם בתחום הסחר הבינלאומי, ומימון לטווח קצר.

סניף ג'ורג'טאון רשום באיי קיימן, ופועל על פי החוקים וההוראות שם. עקב הגידול בעלויות התפעול של הסניף, בשנים האחרונות נקט הבנק בפעילות אקטיבית על מנת לצמצם את מספר הלקוחות בסניף.

בנק לאומי בריטניה

בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי. (בנק לאומי בריטניה) נוסד בשנת 1959 וממשיך בפעילות הקבוצה באנגליה, שהחלה בשנת 1902, והינו כיום הבנק בבעלות ישראלית הגדול בבריטניה. מרכז פעילות הבנק הינו בלונדון, ובנוסף לבנק חברות בנות - חברה בת בנקאית באי ג'רסי-בנק לאומי (ג'רסי) בע"מ, חברה לנאמנות בג'רסי Leumi Overseas Trust Corporation Limited שהינה בבעלות מלאה של בנק לאומי ג'רסי, ו-Leumi ABL Limited, חברת בת הפועלת בתחום ה- Asset Based Lending, הפועלת בעיקר בתחום של ניכיון חייבים (Invoice Discounting & Factoring).

בנק לאומי בריטניה עוסק בבנקאות מסחרית ופרטית. פעילות הבנקאות המסחרית כוללת מימון נדל"ן, סחר בינלאומי, עסקים הקשורים עם ישראל וחברות ישראליות הפועלות בבריטניה.

בנק לאומי בריטניה מממן מגוון פעילויות בתחום הנדל"ן בבריטניה ובמערב אירופה ובכלל זה השקעות ופיתוח של נדל"ן, מימון נדל"ן מסחרי (בעיקר בתי אבות, בתי מלון ומעונות סטודנטים) ונדל"ן למגורים. המימון ניתן הן ללקוחות מקומיים והן לתושבי חוץ.

את שנת 2012 סיים בנק לאומי בריטניה ברווח של 4.6 מיליון ליש"ט בהשוואה לרווח בסך 12.1 מיליון ליש"ט בשנת 2011.

המאזן המאוחד של בנק לאומי בריטניה הסתכם בסוף 2012 ב-1,614 מיליון ליש"ט לעומת 1,539 מיליון ליש"ט בסוף 2011.

פיקדונות הציבור עלו מ-985 מיליון ליש"ט בסוף 2011 ל-1,235 מיליון ליש"ט בסוף 2012. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת הפיקדונות בסוף 2012, היה 317 מיליון ליש"ט. האשראי לציבור ירד מכ-1,304 מיליון ליש"ט בסוף 2011 ל-1,298 מיליון ליש"ט בסוף 2012. חלקו של בנק לאומי ג'רסי ביתרת האשראי בסוף 2012, היה 127 מיליון ליש"ט.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2012 בכ-134 לעומת כ-119 מיליון ליש"ט בסוף 2011.

ביום 2 בפברואר 2012 הגדיל בנק לאומי בריטניה את ההון המשני ב-11 מיליון ליש"ט על ידי הנפקת שטר הון נדחה לבנק.

ביום 20 בפברואר 2012 השקיע הבנק 10 מיליון ליש"ט בהון המניות של בנק לאומי בריטניה. הגדלת ההון אושרה על ידי המפקח על הבנקים.

ביום 22 לפברואר 2013 שילם בנק לאומי ג'רסי דיבידנד בסך 4 מיליון ליש"ט לבנק לאומי בריטניה.

הרשות המפקחת על שירותים פיננסיים בבריטניה (FSA) פרסמה בחודש אוקטובר 2012 הנחיות נקודתיות לבנק לאומי בריטניה בדבר אחזקת נכסים נזילים ואיכותיים לצורך התמודדות עם תרחיש קיצון. השלוחה מחזיקה נכסים נזילים ואיכותיים מעל לדרישת הרשות המפקחת ולנוכח עובדה זו, בוטל קו הנזילות בסך 120 מ' ליש"ט שאושר לשלוחה בשנת 2010 לצורך התמודדות עם תרחיש קיצון.

יחס הון לסך הנכסים הסתכם ב-8.3% (ב-2011 7.7%).

מר יואל מינץ, ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן, מונה ביום 22 למאי 2012 ליו"ר הדירקטוריון במקום מר צבי איצקוביץ שפרש מתפקידו.

Leumi Private Bank SA (לשעבר בנק לאומי שוויץ)

בנק לאומי (שוויץ) (לעיל ולהלן: "בנק לאומי שוויץ") נוסד בשנת 1953. הבנק פועל באמצעות שלושה סניפים בשוויץ - ציריך, ז'נבה ולוגאנו, נציגות בישראל וחברת בת באיי קיימן.

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower Foundation, Helena S. Safdié Levy, Edmundo Safdié, ו- G.R.S. Participations S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו ירכוש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש, בכפוף לקיום תנאים מתלים המפורטים בהסכם.

על פי הסכם הרכישה, סכום התמורה הבסיסי לפני התאמות יתבסס על ערך נכסי נקי (Net Asset Value) של הבנק הנרכש, בתוספת פרמיה על הנכסים שבניהולו של הבנק הנרכש ביום סגירת העסקה, ויותאם בכפוף לתוצאות בדיקת נאותות.

ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה,

סה״כ התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר״ש,כאשר כ-110 מיליון פר״ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר״ש הופקדה בנאמנות להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים.

ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג עם בנק ספדיה באופן פורמאלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ. באפריל 2012 הושלם מיזוג המערכות המיכוניות. שמו של הבנק הממוזג שונה ל-Leumi Private Bank SA, כפי שאושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי מניות בנק לאומי בכינוסה מיום 19 לדצמבר 2011.

ב-5 באוקטובר 2012 בוצעה התאמה למחיר הרכישה, בהתאם לערך נכסי נקי (Net Asset Value) והנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה, כפי שהיו בפועל ביום הרכישה. אי לכך, ב-11 באוקטובר 2012 בוצע תשלום נוסף ישירות למוכרים על סך 484 אלף פר״ש.

ב-17 באוקטובר 2012 הושלמה הגדלת חלקו של בעל מניות המיעוט לכדי 5.03% מהון מניות LPB. הבנק הנפיק 2,840 מניות חדשות מסוג B במחיר של 1,777.25 פר״ש למניה ובתמורה כוללת של 5,048,100 פר״ש.

התאמת מחיר לאחר הסגירה תבוצע בחודש מרץ 2014, על בסיס נתונים שיהיו נכון ליום 30 בנובמבר 2013, דהיינו בתום 24 חודשים מיום השלמת העסקה, בהם מתבצעת בשלוחה בדיקת הנאותות.

כתוצאה מהמיזוג היקף הפעילות של הקבוצה בשוויץ גדל וכעת הבנק פועל, בנוסף לסניפים בציריך ובז׳נבה, גם בסניף בלוגאנו.

בתאריך 18 בדצמבר 2012 החליט דירקטוריון MBCO (חברה בת של LPB) על חלוקת דיבידנד בסך 17.2 מיליון דולר (15.7 מיליון פר״ש).

סך המאזן של בנק לאומי שוויץ הסתכם בסוף שנת 2012 ב-1,902 מיליון פר״ש, לעומת מאזן של בנק לאומי שוויץ 1,074 מיליון פר״ש בסוף שנת 2011 (לפני הרכישה). שנת 2012 הייתה שנת הסינרגיה של שני הבנקים שהתמזגו. הרווח בשנת 2012 הסתכם ב-0.3 מיליון פר״ש, בהשוואה לסך של 3.6 מיליון פר״ש בשנת 2011, ירידה בשיעור של 91.6%.

סך כל ההון והקרנות, כולל קרנות פנימיות, הסתכם בסוף שנת 2012 בסכום של 237 מיליון פר״ש (מתוכם 47 מיליון פר״ש קרנות פנימיות), לעומת 117 מיליון פר״ש בסוף שנת 2011.

היקף הנכסים המנוהלים ו/או המוחזקים עבור לקוחות ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2012 ב-5.2 מיליארד פר״ש לעומת 3.6 מיליארד פר״ש לסוף שנת 2011 (לפני המיזוג).

בנק לאומי לוקסמבורג

בנק לאומי לוקסמבורג הוקם בשנת 1994 ונפתח לציבור במאי 1995. בנק לאומי לוקסמבורג מספק ללקוחותיו מבחר של שירותי בנקאות פרטית, הכולל פיקדונות והשקעות בניירות ערך.

סך המאזן הסתכם בסוף 2012 בסך כ-473 מיליון אירו לעומת כ-611 מיליון אירו בסוף 2011.

בסוף שנת 2012 הסתכמו פיקדונות הציבור בכ-397 מיליון אירו לעומת כ-413 מיליון אירו בסוף 2011. נכסי לקוחות המוחזקים על ידי לקוחות הבנק ושאינם כלולים במאזן הסתכמו בסוף שנת 2012 בסך 739 מיליון אירו לעומת 663 מיליון אירו ב-2011.

את שנת 2012 סיים לאומי לוקסמבורג ברווח בסך 3.0 מיליוני אירו בהשוואה לרווח בסך של 3.6 מיליוני אירו בשנת 2011.

האמצעים ההוניים של בנק לאומי לוקסמבורג מסתכמים בכ-40 מיליון אירו לעומת 37 מיליון אירו בסוף 2011.

בשלוחה מתבצע פרויקט להחלפת מערכת התשתית. המערכת צפויה להתחיל לפעול באמצע שנת 2013.

לאומי אינטרנשיונל אינבסטמנטס (L.I.I.)

החברה נועדה לשמש כזרוע להנפקת אגרות חוב לציבור בחו"ל של קבוצת בנק לאומי. תמורת ההנפקות שבוצעו בעבר יועדה לשימושי הקבוצה. למועד הדוח החברה פרעה את כל יתרת חובה לציבור והבנק פועל לסגירתה.

בנק לאומי רומניה

באוגוסט 2006 רכש הבנק מאת S.C. Kolal B.V. למעלה מ-99% מהון המניות המונפק והנפרע של יורום בנק (Eurom Bank S.A.), וזאת בתמורה של כ-46 מיליון דולר ארה"ב. שם החברה שונה לבנק לאומי רומניה באוגוסט 2006.

מאז הרכישה הגדיל הבנק את ההון העצמי של בנק לאומי רומניה בכ-83 מיליון דולר.

לאומי רומניה הינו תאגיד בנקאי ברומניה, המפעיל 23 סניפים, ועוסק בפעילות פיננסית הכוללת בין היתר קבלת פיקדונות, מתן אשראי, סחר בינלאומי ופעילות במט"ח.

לאור המצב הכלכלי ברומניה ולאחר בחינת הפוטנציאל העתידי של הפעילות נסגרו בשנת 2012 שישה סניפים וסוכנות אחת וזאת בנוסף לצמצום 6 סניפים בשנים 2010 ו-2011.

שנת 2012 הסתיימה ברווח של כ-13.6 מיליון רון (כ-3.6 מיליון דולר) לעומת הפסד של כ-24.0 מיליון רון (כ-7.2 מיליון דולר) בשנת 2011. המעבר לרווח נבע בעיקר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך כ-50.0 מיליון רון.

בשנים האחרונות רומניה סובלת מהמיתון הקשה ביותר מזה 20 שנה, וזאת למרות ששנת 2011 עברה לצמיחה חיובית אשר הסתכמה ב-2.5%. כמו כן האינפלציה פחתה משמעותית לקראת סוף 2011 מ-8% לכ-3% בשנה. שנת 2011 עמדה בסימן של רפורמות מבניות שכללו הפרטה של חברות ממשלתיות רבות, אשר הקטינו את עלויות השכר במגזר הממשלתי. תוכנית הסיוע של קרן המטבע (Stand-By Arrangement) לרומניה, חודשה במרץ 2011 לשנתיים נוספות.

מערכת הבנקאות של רומניה, עדיין פגיעה לזעזועים חיצוניים במיוחד בשל משקלם הגבוה של הבנקים הזרים, בעיקר אוסטרים ויוונים. יחס הלימות ההון של הבנקים טוב, אם כי שיעור ההלוואות הלא משולמות במגמת עלייה.

בנק לאומי העמיד לבנק לאומי רומניה, בשנת 2008, קו אשראי בסכום של 100 מיליון דולר, זאת באמצעות פיקדון ללא זמן פירעון, עם אפשרות של פירעונו לאחר שנתיים מיום הגשת בקשה לפירעונו. נכון לסוף 2012 עומדת יתרת הפיקדון על כ-86 מיליון דולר.

מעבר לקו האשראי, בנק לאומי העמיד לשלוחה ב 2009 קו נזילות בסך 50 מיליון דולר, לניצול במקרה של משבר נזילות בבנק. העמדת קו הנזילות נבעה מדרישת הבנק המרכזי של רומניה וכן בעקבות ניתוח מצב הנזילות של השלוחה בעת תרחיש. הבקשה אושרה על ידי דירקטוריון הבנק ובנק ישראל.

המאזן של בנק לאומי רומניה הסתכם בסוף 2012 ב-1,150 מיליון רון (ב-308 מיליון דולר) לעומת 1,128 מיליון רון (כ-337 מיליון דולר) בסוף 2011. פיקדונות הציבור הסתכמו ב-614 מיליון רון (כ-164 מיליון דולר) בסוף 2012 לעומת כ-633 מיליון רון (כ-189 מיליון דולר) בסוף 2011, והאשראי לציבור הסתכם ב-775 מיליון רון (כ-208 מיליון דולר) לעומת כ-713 מיליון רון (כ-213 מיליון דולר) בסוף 2011.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2012 בכ-224 מיליון רון (כ-60 מיליון דולר) לעומת 196 מיליון רון (כ-59 מיליון דולר) בסוף 2011.

1 רון = 0.297 דולר (בסוף 2011 - 0.299 דולר).

מר יואל מינץ, ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן, מונה ביום 6 למרץ 2013 ליו"ר דירקטוריון בנק לאומי רומניה, במקום מר צבי איצקוביץ שפרש מתפקידו בעקבות פרישתו מהבנק.

לאומי (לטין אמריקה)

לאומי (לטין אמריקה) ס.א. נוסד בשנת 1980, והוא פועל באמצעות משרד ראשי במונטבידאו וסניף בפונטה דל אסטה. לאומי לטין אמריקה מספק שירותי בנקאות כללית.

מאזן לאומי לטין אמריקה הסתכם בסוף 2012 ב-47 מיליון דולר לעומת 43 מיליון דולר בסוף 2011.

ההון, הקרנות והעודפים הסתכמו ב-31 בדצמבר 2012 בכ-11 מיליון דולר בדומה לשנת 2011.

שנת 2012 הסתיימה בהפסד של כ-398 אלף דולר לעומת הפסד בסך של כ-110 אלף דולר בשנת 2011. יתרת הפעילות החוץ מאזנית הסתכמה ב-301 מיליון דולר בסוף 2012 לעומת 274 מיליון דולר בסוף 2011.

בחודש ינואר 2013, פסק בית משפט בברזיל עבודות למען הציבור וקנסות, כנגד שני אנשים ששימשו כנציגים של הבנק בפורטו אלגרה, בגין אירועים הקשורים להעברת כספים באמצעות חלפנים בשנים 2003-2004.

לאומי רי בע"מ - (Leumi Re Ltd.)

ביוני 2002 הקים הבנק את חברת לאומי רי בע"מ - Leumi Re Ltd. - באי גרנזי (Guernsey). החברה בבעלות מלאה של הבנק ומשמשת כמבטח משנה לחברות ביטוח שיבטחו את קבוצת לאומי. ההון המונפק של החברה הינו 30 מיליון דולר, מתוכם נפרעו 6 מיליון דולר. כמו כן, התחייב הבנק בכתב ערבות להעמיד ללאומי רי בע"מ כספים נוספים עד לסך 9 מיליון דולר.

בנוסף ערב הבנק ללא הגבלה בסכום לטובת המבטח New Hampshire Insurance Company להבטחת תשלום תביעות המבטח כלפי לאומי רי בע"מ.

החברה הוקמה באישור בנק ישראל הקובע:

- הבנק יחזיק 100% מאמצעי השליטה בחברה.
- החברה תעסוק בביטוח בנקאי, ביטוח חבויות וביטוח רכוש.
- החברה תעסוק בביטוח רק עבור קבוצת בנק לאומי.

מאזן החברה הסתכם בסוף 2012 בסך 38.3 מיליון דולר, לעומת 36.7 מיליון דולר בסוף 2011, **ועתודות הביטוח** הסתכמו בסוף 2012 ב-18.5 מיליון דולר לעומת 21.5 מיליון דולר בסוף 2011. **ההון העצמי** ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכם בסך 14.5 מיליון דולר לעומת כ-9.9 מיליון דולר

ליום 31 בדצמבר 2011. **הרווח** לשנת 2012 הסתכם בסך 4.6 מיליון דולר, למול רווח של 7.5 מיליון דולר ב-2011.

החל משנת 2003 ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על פי כללי החשבונאות המחודשים של אגוד המבטחים הבריטי (Association of British Insurers). על פי כללים אלה ערוכים הדוחות הכספיים של החברה על בסיס שנתי (annual basis) לפיו מחושבות עתודות הביטוח על בסיס הערכה של אומדן העלויות של יישוב התביעות שדווחו נכון לתאריך הדוחות.

פעילות חברות כלולות

סך כל ההשקעה של הקבוצה בחברות הכלולות מסתכם ב-31 בדצמבר 2012 ב-2,129 מיליון ש״ח לעומת 2,270 מיליון ש״ח ב-31 בדצמבר 2011. התרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות של החברות הכלולות בשנת 2012 הסתכמה בהפסד בסך 67 מיליון ש״ח בהשוואה לרווח בסך 148 מיליון ש״ח בשנת 2011.

לפרטים נוספים ראה בעמוד 173.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

ניהול הסיכונים

ניהול סיכונים בלאומי

הבנק פועל במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים, שהעיקריים שבהם: סיכוני אשראי, סיכוני שוק ונזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים וסיכוני ציות הטבועים בפעילות העסקית. בלאומי רואים בניהול סיכונים תנאי הכרחי לעמידה במטרות ארוכות הטווח של הקבוצה. המטרה העיקרית של ניהול הסיכונים בלאומי הינה שמירה על יציבות הבנק והקבוצה ועמידה בתיאבון הסיכון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון. בכלל זה, צמצום הפסדים מהותיים ואירועים שעלולים לפגוע משמעותית במוניטין הבנק. בנוסף, מטרת ניהול הסיכונים הינה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך פעילות מתמדת לשדרוג תשתית ניהול הסיכונים וניתוח תמונת הסיכון, המאפשרים קבלת החלטות באופן מושכל והרחבת הפעילות.

מסגרת ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים בלאומי מובל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית, אשר הינה חברת הנהלה בבנק, וראש החטיבה לניהול סיכונים. מנהלת הסיכונים הראשית אחראית לניהול הסיכונים העיקריים בבנק ובקבוצה, כאשר ניהול הסיכונים המשפטיים הינו באחריות היועצת המשפטית של הבנק. במבנה ניהול הסיכונים שנקבע, החטיבה לניהול סיכונים הינה גוף בלתי תלוי, ששם דגש על ראייה כוללת ומעורב בזמן אמת בקבלת החלטות מהותיות. בכפוף למנהלת הסיכונים הראשית, מכהנים ראשי אגפים לניהול סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכונים תפעוליים ומנהל אגף לסיכון - תשואה כולל. החל משנת 2013 הוכפף מערך הציות למנהלת הסיכונים הראשית.

ניהול הסיכונים בלאומי נסמך על שלושה "קווי הגנה". הקו הראשון - הנו החטיבות העסקיות, שאחראיות על נטילת הסיכון תוך כדי ניתוחו והבנתו לאורך כל חיי העסקה והפעילות; הקו השני - הנו החטיבה לניהול סיכונים, שאחראית על הובלת מדיניות ומגבלות הסיכון, בשיתוף הצד העסקי ובהנחיית הדירקטוריון, ועל אתגור החטיבות העסקיות בהחלטות המהותיות; והקו השלישי - הביקורת הפנימית, אשר מבקרת בדיעבד את הקו הראשון והשני. בנוסף לשלושת קווי הגנה אלה, מעורב הדירקטוריון של הקבוצה בקביעה, פיקוח ואתגור רמות הסיכון אליהם נחשפים הבנק והקבוצה.

תחומי האחריות המרכזיים של החטיבה לניהול סיכונים תואמים את אלה שמוגדרים בנוהל בנקאי תקין 310 - בנושא ניהול סיכונים שפורסם בחודש דצמבר 2012. בכלל זאת, החטיבה מובילה את כתיבת מדינות הסיכונים של לאומי בכל הסיכונים המרכזיים, מסייעת לדירקטוריון בגיבוש תאבון הסיכון של הבנק, מבצעת ניתוחים בלתי תלויים בעת קבלת החלטות אסטרטגיות ובתהליכי אישור של מוצרים חדשים ומייצרת תמונת כוללת ועדכנית של הסיכון לצורך קבלת החלטות בזמן אמת.

ככלל, ההובלה של ניהול ובקרת סיכונים ברמת העסקה הבודדת והפרויקט הספציפי הינם באחריות החטיבות העסקיות אשר קרובות ללקוח ולשטח, ובשותפות של החטיבה לניהול סיכונים בזמן אמת, בעסקות ובפרויקטים הגדולים ברמת הבנק והקבוצה. בנוהל בנקאי תקין 311, שפורסם בדצמבר 2012 בנושא ניהול סיכוני אשראי, דורש הפיקוח על הבנקים מעורבות גבוהה יותר ברמת העסקה של פונקצית ניהול הסיכונים ממה שנדרש עד כה. בהוראה נקבע שעל פונקצית ניהול הסיכונים לחוות דעתה על אישורי אשראי ספציפיים הגבוהים מ-25 מיליון ש"ח וכן שהחלטה לגבי סיווגים והפרשות תעשה על ידי פונקציה שאינה תלויה בצד העסקי. לאומי נערך לעמידה בדרישות האמורות לפי לוחות הזמנים שנקבעו בהוראה.

השליטה והבקרה על ניהול הסיכונים מתבצעות על ידי וועדות ההנהלה לניהול הסיכונים השונים וכן ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, כפי המפורט להלן:

- וועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
- וועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות המנכ"ל הראשי ובה חברים כל חברי ההנהלה.
- וועדות ניהול סיכונים לפי נושאים שונים בראשות מנהלת הסיכונים הראשית ובהשתתפות הגורמים העסקיים : אשראי, שוק, תפעולי, סיכון כולל.

הוועדות המתוארות לעיל דנות בהיבטים של חשיפות הסיכון השונות וקובעות מגבלות פנימיות בהתאם לתנאי השוק ולתאבון הסיכון של הבנק.

ניהול הסיכונים בחברות הבנות מבוצע בהתאם לעקרונות שנקבעו ברמת הקבוצה. בכל חברת בת בארץ ובחו"ל מונה מנהל סיכונים ראשי, קיימים מסמכי מדיניות המתייחסים לניהול סוגי הסיכונים העיקריים הנגזרים מהמדיניות הקבוצתית בכל אחד מתחומי הסיכון, נקבע תאבון הסיכון, מגבלות וסמכויות, וכן קיימות מערכות בקרה ודוחות ניהוליים תקופתיים הבודקים את המגבלות מול המצב בפועל. מנהלי הסיכונים בחברות הבנות כפופים ניהולית למנכ"ל חברת הבת ומקצועית למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה.

סיכונים עיקריים

הסיכון העיקרי של הקבוצה הוא סיכון האשראי, הכולל אשראי לציבור, לבנקים, לממשלות, ניירות ערך, נגזרים וכדומה. סיכון זה תואם את עסקי הליבה של הקבוצה ובא לידי ביטוי בפעילות מול לקוחות עסקיים, מסחריים וקמעונאיים וגם בפעילות הנוסטרו. מדיניות הבנק בארץ הינה לפעול לפיזור מרבי של הסיכון. הבנק שואף כי ניהול תיק האשראי, קביעת גובה מסגרות העבודה מול לווים, המגבלות על תיק האשראי ומדידת הריכוזיות יהיו במונחים של מדדי סיכון ולא רק במונחי חשיפה. חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי העסקים מתבצע בהתאם לגודל החבות, ורמת המורכבות/התמחות בסוג עסקה כדי להבטיח את רמת המומחיות הנדרשת לטיפול בכל מגזר וסוג פעילות (פירוט על סיכון האשראי וניהולו מופיע בהמשך הפרק).

סיכון השוק, לרבות סיכוני נזילות, הוא הסיכון השני בחשיבותו. הניהול השוטף של סיכוני השוק נועד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים, תוך הערכת הרווח החזוי לצד הנזקים העלולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים אלה. החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן דינאמי ברמת הקבוצה. מערכת מגבלות שנקבעה על ידי הדירקטוריון וועדות הסיכונים ברמות השונות, תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי, קרן ההון ומצב הנזילות (פירוט על סיכון השוק וניהולו מופיע בהמשך הפרק).

בפעילות הבנק כמתווך פיננסי קיימים סיכונים תפעוליים, הכוללים גם סיכונים משפטיים, סיכוני ציות, נושאי המשכיות עסקית ואבטחת מידע. ניהול הסיכונים התפעוליים מתבצע לפי סטנדרטים מקובלים (Best Practice) בכל חלקי הקבוצה (פירוט על סיכון התפעולי וניהולו מופיע בהמשך הפרק).

כלים המשמשים בניהול הסיכונים

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים, בארץ ובחו"ל, נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות הבנק, בשינויים החלים בסביבה העסקית, ובהנחיות ובדרישות בנק ישראל וגורמי רגולציה נוספים בארץ ובעולם. להלן סקירה תמציתית של הכלים העיקריים שמשמשים לצורך אמידת הסיכונים וכבסיס לקבלת ההחלטות.הכלים המרכזיים המשמשים את ניהול הסיכונים הנם : קביעת מדיניות ומגבלות הסיכון - לכל סוג סיכון ; קביעת תהליכי העבודה לניתוח וניהול הסיכון ברמת העסקה הבודדת וברמת התיק ; דוחות תקופתיים להערכת הסיכון, על בסיס אינדיקטורים כמותיים ואיכותיים של התיק של לאומי, תוך התייחסות לשינויים בסביבה בה פועל הבנק. דוחות אלה נידונים בפורומים וועדות שונות שהוגדרו לנושא ; ביצוע תרחישים פוטנציאלים, ברמות חומרה שונות, להערכת ההפסדים שייתכנו וההשלכות על הבנק. על בסיס תרחישים אלה, שמבוצעים הן ברמת כלל הבנק והן ברמת סוגי פעילות וסיכון ספציפיים, מוגדרת תוכנית פעולה להתמודדות עם הסיכונים.

הערכת הסיכונים ברמה הכוללת של הבנק וברמת הפעילות והעסקה הבודדת מבוססת על מתודולוגיות רבות ומובנות, חלקן מבוסס על הערכות מומחים בכל תחום פעילות, וחלקן האחר - על בסיס נתונים היסטוריים ומודלים סטטיסטיים מסוגים שונים. השינויים בסביבת הסיכון בעולם ובארץ, והשינויים בתפיסת הסיכון מחייבים את הבנק לעדכן את הערכותיו, את המתודולוגיות שבהן הוא משתמש, תוך אתגור מתמיד שמבוצע על ידי כל הגורמים המעורבים.

סביבת הסיכון והשפעתה על הבנק

ביחס לשנת 2011, אשר בסופה התעצם משבר החובות באירופה, בשנת 2012 חלה התמתנות מסוימת בסביבת הסיכון וירד הסיכוי להתממשות תרחיש קיצון, כתוצאה מהתערבות אגרסיבית של הבנקים המרכזיים בעולם ובארץ בשווקים, במטרה למנוע משבר. עם זאת, הנתונים הכלכליים הבסיסיים, שהובילו להאטה הכלכלית הנוכחית באירופה, בארה"ב וכתוצאה מכך גם בישראל, לא השתנו משמעותית. על כן, במבט קדימה, רמת אי הוודאות נותרת גבוהה והאטה צפויה להימשך.

הגורמים העסקיים והחטיבה לניהול סיכונים עוקבים אחר ההתפתחויות השונות, ופועלים באופן ממוקד לצמצום הסיכונים.

להלן מוקדי סיכון מרכזיים שצפויים להשפיע על פעילות הבנק בשנה הקרובה:

1. המשך ההאטה בכלכלה העולמית והמקומית

ההאטה הכלכלית בעולם גורמת להאטה בכלכלה המקומית ומהווה גורם סיכון ראשון לפעילות ורווחיות הלווים והבנקים. בהיבט האשראי, האטה זו משפיעה על חברות מסגמנטים שונים ובפרט חברות מענף המסחר הקמעונאי (בעיקר בתחום המסחר במוצרים בני קיימא). אנו מזהים האטה גם בחברות מתחום התעופה ובחברות הדלק והאנרגיה (אף על פי שתגלית הגז צפויה בטווח הבינוני לסייע לחברות אלה). סגמנטים אלה מצטרפים לקשיים העוברים על חברות ההחזקה במינוף גבוה ולחברות התלויות בגיוס מקורות בשוק האג"ח. בהיבט החשיפה לסיכוני השוק, הסביבה הכלכלית העולמית עלולה להמשיך ולהתבטא בתנודתיות בשווקים הפיננסיים במהלך השנה הקרובה. הבנק צמצם משמעותית בשנתיים האחרונות את החשיפות בתיק הנוסטרו לבנקים בחו"ל ופועל להתאים את הרכב התיק למצב השווקים הנוכחי ולסביבת הריבית הנמוכה.

2. העלאת דרישות ההון והנזילות

משנת 2008, שבה התעצם המשבר הפיננסי, ובמשך השנים שחלפו מאז ובהן התגלגל המשבר גם לחוב של ממשלות מדינות אירופה, הוחמרו בעולם ובישראל הדרישות מבנקים, על רקע הלקחים שהופקו ועדיין ומופקים מהמשבר. השינויים העיקריים באו לידי ביטוי בדרישות הון מחמירות משמעותית ובדרישות נזילות. אלה מתוארים בפרק להלן, בחלק שדן בנושא הוראות באזל 3. ההשפעה של הדרישות הללו על הכלכלה ועל בנקים בעולם ובישראל הנה משמעותית, וצפויה ללוות אותנו בשנים הקרובות. ההשפעה צפויה לקבל ביטוי בראש ובראשונה בצמצום מסוים בהיצע האשראי לסגמנטים מסוימים ובהעלאת מרווחי ריבית - בפרט על לווים גדולים ולווים בסיכון גבוה.

3. שוק הנדל"ן המקומי

ענף הנדל"ן הינו בעל שיעור החשיפה הגדול ביותר מסך תיק האשראי של לאומי. בשנה האחרונה החמיר הבנק את החיתום בחלק מהסגמנטים של ענף הנדל"ן בהם הסיכון הנו גבוה יותר, ופעל לסינון גדול יותר של עסקאות, על רקע הריכוזיות בחשיפה לענף זה. במקביל, הבנק נערך בכל עת גם לאירוע פוטנציאלי של משבר חמור בענף, שייתכן כתוצאה מהתדרדרות כלכלית במשק או מדיניות ממשלתית, אשר יתבטאו בירידה חדה במחירי הדיור ובהשפעה שלילית על הלווים בענף. בתחום המשכנתאות, הבנק מקפיד שהגידול בביצועים יהיה בפרמטרים של סיכון, אשר מטרתם לצמצם את הנזק שייתכן ויהיה לבנק במידה ויהיו שינויים לרעה במצב המשק והלווים או במקרה של עלייה משמעותית בריבית.

4. סיכון ציות והסיכון המשפטי

חומרת הסיכון עלתה במהלך השנה האחרונה והן בראיה צופת פני עתיד, לנוכח התגברות הרגולציה והאכיפה בעולם ובישראל, בעיקר בקשר לפעילות חוצת גבולות מול לקוחות זרים ואכיפת חוקי המס על ידי ממשלות שונות בעולם.

5. סיכון למתקפות סייבר

לאומי משקיע משאבים רבים בתחום ההגנה בפני סיכוני אבטחת מידע לרבות סיכוני סייבר, הן בכוח אדם מומחה והן בתשתיות, על מנת להקטין את החשיפה לסיכון זה. אירועי הסייבר שהתממשו בארץ ובעולם במהלך השנה החולפת, מצביעים על עליית הסיכון. שינויים לרעה בסביבה הגיאופוליטית פועלים אף הם להגדלת הסיכון, שכן הסייבר הנו אחת מזירות הלחימה של ארגונים ומדינות. כל אלה מחדדים את החשיבות בהערכות למזעור החשיפה לסיכון, שבמקרים מסוימים יכול לגרום לנזק משמעותי ללקוחות הבנק ולמערכותיו.

הגדרת חומרת גורמי הסיכון

המתודולוגיה לסיווג רמת החומרה של החשיפות לסיכונים השונים, כפי שמתוארים בטבלת חומרת גורמי הסיכון, מבוססת על אמידת החשיפה לסיכונים השונים וכימות ההשפעה של התממשות התרחישים על הון הקבוצה, קרי על יציבותה. רמות החומרה המוגדרות להלן מתבססות על תרחישי קיצון פוטנציאליים, ומציגות את גובה החשיפות בחלוקה לשלוש רמות: נמוכה, בינונית וגבוהה. זאת, כפונקציה של היקף הפגיעה, ביחס להון הקבוצה בהתממשות הסיכון. על פי המתודולוגיה, סיכון שהתממשותו עלולה להוביל להפסד שיוריד את יחס הלימות ההון של לאומי בשיעור של עד 1% מסווג כסיכון נמוך; סיכון שהתממשותו מוערכת בנזק שיוביל לירידת יחס הלימות ההון ביותר מ-1% מסווג כבינוני; וסיכון שהתממשותו יוביל לירידת הלימות הון הבנק ביותר מ-2% מסווג כגבוה. בנוסף, קיימת רמת חומרה רביעית,

קריטית, המתארת חשש לחריגה מיעדי הלימות ההון שנקבעו בתרחיש קיצון, כתוצאה מהשתנות פתאומית בתנאי השוק בתנאי משבר חמור. במקרה של חריגה כזו תופעל תוכנית לצמצום החשיפות באופן מיידי.

חשוב לציין כי המתודולוגיה האמורה להערכת חומרת גורמי הסיכון הנה אחת מבין רבות. באופן שוטף, הבנק בוחן את ההשפעה של אירועים שונים שייתכנו לא רק על ההון והיציבות, אלא גם על הרווח השוטף, על המוניטין ועוד. הערכות אלה נידונות בפורום של חברי ההנהלה ובדירקטוריון.

בטבלת חומרת גורמי הסיכון המובאת להלן, מוצגת הערכת החומרה עבור כל אחד מהסיכונים השונים, הנגזרת מהערכת ההשפעה של התממשות תרחישי הקיצון הפוטנציאליים שהוגדרו על הלימות ההון של הבנק. נציין כי אף אחת מהחשיפות לגורמי הסיכון אינה מוגדרת כגבוהה או קריטית, והתפלגות הסיכונים המתקבלת תואמת את תיאבון הסיכון ואת יעדי הקבוצה.

ביחס לדוח הכספי של 2011 לא חל שינוי בסיווג הסיכונים לפי רמות הסיכון, שכן העלייה בסביבת הסיכון שתוארה לעיל, בסעיף על סביבת הסיכון והשפעתה על הבנק, לא הביאה לשינוי משמעותי בהערכת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון על הון הבנק ויציבותו.

חלק מהמידע המובא בפרק זה הינו "מידע צופה פני עתיד". למשמעות מושג זה ראה סעיף "תיאור עיסקי התאגיד הבנקאי ומידע צופה פני עתיד" בעמוד 60 לעיל.

טבלת חומרת גורמי הסיכון

	סיכון	הגדרה	רמת חומרה
1	סיכון אשראי כולל	סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות.	בינונית
1.1	סיכון לווה בודד ובטחונות	סך הסיכון המתואר על ידי ההסתברות לכשל של לווים, ההפסד בהינתן כשל, שמושפע גם מהביטחונות, והחשיפה בעת כשל של לווים בודדים	בינונית
1.2	סיכון ריכוזיות לווה גדול וקבוצת לווים	סיכון אשראי הנובע מגודלם היחסי של לווים בתיק האשראי של הבנק	נמוכה
1.3	סיכון ריכוזיות ענפית ומגזרית	סיכון אשראי הנובע מריכוז של אשראי ללווים בענפי משק ובמגזרים מסוימים	בינונית
2	סיכון שוק כולל	סיכון החשיפה של נכסי הקבוצה לשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ומחירי נכסים, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם	בינונית
2.1	סיכון בסיס	הסיכון עקב תנודות בשער חליפין כולל אינפלציה (תיק למסחר ובנקאי)	נמוכה
2.2	סיכון ריבית	הסיכון עקב תנודות בשערי ריבית (תיק למסחר ותיק בנקאי)	נמוכה
2.3	סיכון מרווח ומחירי מניות	הסיכון עקב תנודות במחירי מניות ואג"ח בתיק המסחרי ובתיק הבנקאי עבור נכסים המשוערכים לפי מחיר שוק.	נמוכה
2.4	סיכון נזילות	הסיכון בחוסר היכולת לעמוד באי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי	נמוכה
3	סיכון תפעולי	סיכון להפסד הנובע מליקויים או כשלים של תהליכים, אנשים או מערכות פנימיים, או אירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין	נמוכה
3.1	סיכון משפטי	הסיכון הנובע מפעילות שאינה תואמת חקיקה (אזרחית), טעויות משפטיות ותביעות ייצוגיות המתנהלות כנגד הבנק.	נמוכה
4	סיכון מוניטין	הסיכון שפרסום שלילי יגרום לירידה בבסיס הלקוחות, ירידה בהכנסות, בנזילות או עליות משפטיות גבוהות	נמוכה
5	סיכון ציות	הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות הרשויות, אשר יתבטא בקנסות על בנק או עובדים	נמוכה
6	סיכונים מערכתיים - הוליסטיים	סיכונים הנגרמים עקב אירועים חיצוניים שעלולים לגרור התממשות של מספר סיכונים במקביל	בינונית

הגדרות לסיכונים בטבלה:

1. סיכון אשראי

סיכון להפסד כתוצאה מהאפשרות שצד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו. ההתייחסות היא לאשראי לציבור, נגזרים, פיקדונות בבנקים, השקעות באגרות חוב ואחזקות הוניות.
חומרת סיכון האשראי הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה בהמשך הפרק.
להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים תחת הגדרת סיכון האשראי לפי המיפוי הקבוצתי:

1.1. **סיכון לווה בודד ובטחונות:** סיכון בגין כניסה לכשל של צד נגדי, הגורמת לאי עמידה בהתחייבויות כספיות חוזיות. הסיכון כולל:

- כניסה לכשל של צד נגדי בנגזרים.
- הסיכון השיורי בגין אי יכולת לממש בטחונות.
- סיכון מדינה הנובע מחשיפה אל לווים הפועלים במדינות זרות.
- סיכון אשראי במניות הנובע מהחשיפה לכשל בגין החזקה במניות לצורך השקעה.

חומרת הסיכון מוגדרת כבינונית

1.2. **סיכון ריכוזיות:** סיכון האשראי בחשיפה משמעותית לצדדים נגדיים בעלי מאפיינים כלכליים דומים או שעוסקים בפעילויות דומות, שיכולים להביא, במצב של שינוי במצב הכלכלי, להשפעה דומה על יכולת העמידה בהחזר החובות של אותם צדדים נגדיים. להלן פירוט תת-הסיכונים הנכללים בהגדרה לפי המיפוי הקבוצתי:

1.2.1. חשיפה משמעותית ללווה גדול וקבוצת לווים. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

1.2.2. חשיפה ענפית ומגזרית. חומרת הסיכון מוגדרת - כבינונית;

חומרת סיכון הריכוזיות הכולל ותתי הסיכונים נבחנה במסגרת תרחישי קיצון שבחנו מהו הנזק בגין ריכוזיות האשראי בתיק כתוצאה מהתממשות משבר חמור. חומרת סיכון הריכוזיות הכולל מוערכת כבינונית.

2. **סיכון שוק**

סיכון שוק מוגדר כסיכון החשיפה של נכסי הקבוצה עקב אי הוודאות בשינויים בשערי חליפין, בריבית, באינפלציה ובמניות, הקורלציה ביניהם ורמות התנודתיות שלהם. חומרת סיכון השוק הכולל היא בינונית. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

2.1. סיכון בסיס. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.2. סיכון ריבית. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

2.3. מרווח אג״ח ומחירי מניות. חומרת הסיכון מוגדרת כנמוכה;

חומרת סיכון השוק הכללי ותתי הסיכונים הוערכו לפי תרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים עבור הסיכונים הללו. רמת חומרת סיכון שוק - כללי מוגדרת בינונית.

2.4. **סיכון נזילות:** אי הוודאות ביחס לאפשרות לגייס מקורות ו/או לממש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי. סיכון זה נקבע כנמוך מכיוון שהבנק עומד במדדי הנזילות שקבע לעצמו, כולל מדדים הסתברותיים, וגם חברות הבנות עומדות במדדים שקבעו לעצמן. הנזקים הכספיים בתרחיש הנזילות החמור ביותר נמוכים אף הם.

3. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי הינו סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. הערכת רמת החומרה מתייחסת לנזקים ברמת חומרה גבוהה וסקירת אירועים היסטוריים. רמת החומרה לסיכון מוגדרת כנמוכה. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

3.1. סיכון משפטי: סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם או מהתחייבויות תלויות. ההגדרה כוללת סיכונים הנובעים מחקיקה, תקנות, פסיקה והוראות רשויות, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי בהסכמים מספקים, ללא ייעוץ משפטי או על פי ייעוץ משפטי לקוי. בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. לאור תוצאות ניתוח חטיבת הייעוץ המשפטי לתרחיש קיצון אפשרי, הסיכון המשפטי של הקבוצה מסווג נמוך. הרחבה על ניהול הסיכון ראה להלן בפרק זה.

3.2. סיכון ציות

הסיכון שיכול לנבוע מאי עמידה בדרישות רגולטוריות וחוקים של הרשויות השונות בישראל ובעולם.

4. סיכון מוניטין

הסיכון שפרסום או גילוי ציבורי של עסקה, צד לעסקה או נוהג הקשור ללקוחות, כמו גם תוצאות עסקיות ואירועים הקשורים בקבוצה, ישפיע באופן שלילי על אמון הציבור בקבוצה. סיכון המוניטין של הקבוצה מנוהל על ידי הקפדה וקיום של רמה גבוהה של עמידה בהוראות הרגולטורים השונים, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים של ההנהלה והדירקטוריון ויכולתם לעקוב אחר הפעילות השוטפת. ללאומי קוד אתי להתנהגות מול עובדים, ספקים וסביבה. קבוצת לאומי מקפידה על כך שהמוצרים והשירותים הניתנים על ידה יהיו בעלי איכות גבוהה. היחס לעובדים וללקוחות מתבטא בכמות מזערית של תלונות. בנוסף, קיימות תוכניות מגירה מפורטות להתמודדות עם אירועי מוניטין. סיכון המוניטין של הקבוצה מסווג כנמוך.

5. סיכונים מערכתיים - הוליסטיים

סיכונים הנובעים מאירועים כלכליים, פוליטיים וגיאופוליטיים הן בארץ והן בעולם, שיכולים לסכן את יציבותה של הקבוצה, כגון מלחמה או משבר כלכלי עולמי. הערכת הסיכון מבוססת על ההפסד בתרחיש הקיצון החמור ביותר בסט התרחישים של הקבוצה הכולל התממשות מספר סיכונים יחד. חומרת הסיכון מוגדרת כבינונית.

הוראות באזל וההערכות בלאומי

נתוני הדוחות הכספיים של לאומי, חישוב נכסי הסיכון ויחס הלימות ההון ל-31 בדצמבר 2012 מחושבים ומוצגים בהתאם לכללי הגישה הסטנדרטית בבאזל 2. יחס הלימות ההון בגובה 14.87% אשר לאומי מציג ל-31 בדצמבר 2012 מכסה על פי הערכות הקבוצה את ההון הנדרש בגין הנדבך הראשון והנדבך השני, כולל תרחישי הקיצון שמשמשים את הקבוצה בהערכותיה הפנימיות.

בדוח זה הורחבו ו/או הוספו נתונים מסוימים הנדרשים במסגרת נדבך 3 ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן:

הנושא	טבלה	דוח דירקטוריון	דוח כספי
כללי	1	עמוד 15	-
מבנה ההון (איכותי וכמותי)	2	עמוד 35	באור 13
הלימות ההון (איכותי וכמותי)	3	עמוד 37	-
חשיפות סיכון והערכתו - גילוי איכותי כללי		עמודים 200-207	
סיכון אשראי גילוי איכותי	4 (א)	עמודים 212-216	-
חשיפות סיכון אשראי לפי סוגי אשראי עיקריים	4 (ב)	עמוד 217	
חשיפות לפי איזור גיאוגרפי למדינות זרות	4 (ג)	עמוד 237	תוספת ו'
חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי וסוגי אשראי עיקריים	4 (ד)	עמוד 217	
חשיפות אשראי לפי תקופה לפרעון	4 (ה)	עמוד 218	
חשיפת סיכון אשראי בעייתי והפרשות לחומ"ס לפי ענפי משק	4 (ו)	-	תוספת ה'
סכום הלוואות פגומות והפרשות לפי אזור גיאוגרפי	4 (ז)	-	תוספת ו'
תנועה ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי	4 (ח)	-	באור 4 א.1
חשיפות אשראי לפי משקל סיכון	5	עמודים 219-223	
הפחתת סיכון אשראי (איכותי וכמותי)	7	עמודים 224-226	-
חשיפות אשראי בנגזרים של צד נגדי (איכותי וכמותי)	8	עמודים 227-230	-
איגוח (איכותי וכמותי)	9 (ו), 9 (ז)	עמודים 118-119	באור 3
סיכון שוק (איכותי וכמותי)	10	עמודים 240-250	-
סיכון תפעולי - גילוי איכותי	12	עמודים 253-258	-
השקעה במניות (איכותי וכמותי)	13 (ב)	עמודים 122-123	-
השקעות במניות של חברות כלולות	13 (ב)	עמודים 173-174	-
סיכון ריבית	14	עמודים 243-247	תוספת ד'

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

תהליך הערכת הלימות ההון (ICAAP) משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן. במסגרת התהליך הוגדרו תאבון הסיכון ויכולת הנשיאה בסיכון, נערך תהליך מקיף של מיפוי והערכת הסיכונים אליהם הקבוצה חשופה, פותחה מסגרת מקיפה לניתוח תרחישי קיצון ונבחנו תהליכי ניהול הסיכונים ומבנה ניהול הסיכונים בקבוצה.

התהליך בקבוצה מתחלק לשני רכיבים מרכזיים:

1. תהליך רציף של ניהול הסיכונים בקבוצה, בחינת עמידת ניהול הסיכונים בסטנדרטים הנדרשים בהוראות באזל 2 ובעתיד בהוראות באזל 3, איתור החוזקות והחולשות ובניית תוכניות עבודה לשיפור ועדכון תהליכי ניהול הסיכונים, בין היתר גם לאור סקירות כלכליות ועדכון תחזיות כלכליות. הערכת תהליכי ניהול הסיכונים קשורה באופן הדוק להערכת הלימות ההון, כאשר הקצאות ההון נעשות בהתאם לחומרת הסיכונים ואיכות ניהולם.

2. הערכת הלימות ההון של הקבוצה ובחינת יכולת הנשיאה בהפסדים. בהערכת הלימות ההון הקבוצה מתחשבת בתוכניות האסטרטגיות ובצרכי ההון העתידיים גם ובעיקר לפי הצרכים הרגולטורים, כפי שהם באים לידי ביטוי בתוכנית התלת שנתית, אל מול התחזיות הכלכליות.

תוצרי התהליך מרוכזים רשמית במסמך ה-ICAAP אשר הוגש למפקח על הבנקים בסוף חודש מאי 2012. על בסיס מסמך זה התקיים דיאלוג מול המפקח על הבנקים למטרת אישור הלימות ההון שקבע הבנק כיעד. תהליך זה נבחן על ידי המפקח על הבנקים כחלק מ"תהליך הסקירה הפיקוחי" (Supervisory Review Process) - SRP. בימים אלה מכינים את המסמך המעודכן לשנה הנוכחית.

באזל 3 - מגמות ומידע צופה פני עתיד

בחודש יוני 2011 עודכנו על ידי ה-(Bank for International Settlements) - BIS, הוראות באזל 3 (שפורסמו בדצמבר 2010) - "חיזוק עמידתה של המערכת הבנקאית". הוראות אלו נסמכות על הוראות באזל 2 ובאות לעדכן מספר היבטים כפי שנוסחו מלקחי המשבר הפיננסי האחרון. הוראות אלו היו אמורות להיכנס לתוקף בתחילת 2013, אולם נכון לעתה הן טרם נכנסו לתוקף, ומועד יישומן בעולם טרם נקבע סופית.

מטרת ההוראות המוצעות על ידי ה-BIS היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר, זאת נוכח לקחי המשבר של 2008-2009, תוך הכנסת שיפורים בתחום ניהול הסיכונים ובדגש על:

- שיפור איכות ההון והגדלתו.
- שיפור יחסי הנזילות וקביעת סטנדרטים אחידים למדידת הנזילות.
- הקטנת ההשפעה הפרו-מחזורית של המצב הכלכלי על דרישות ההון.
- הגברת השקיפות של שיטות ניהול הסיכונים.
- הקטנת הסיכונים כתוצאה מהתממשות סיכוני צד נגדי.

בנובמבר 2011 פורסמה טיוטת התרגום של הפיקוח על הבנקים להוראות באזל 3. טיוטה זו הינה תרגום המקור כלשונו.

במרס 2012 שלח המפקח על הבנקים לכל התאגידים הבנקאיים הנחייה לפיה כל התאגידים הבנקאיים יידרשו לעמוד ביחס הון ליבה מינימאלי בשיעור של 9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימאלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על הבנק.

בנק ישראל הקים צוותי עבודה הכוללים את נציגי הבנקים והעביר קבצי עבודה לביצוע סקר השפעה כמותית (QIS) להערכת השפעת המעבר להוראות באזל 3 על יחסי הלימות ההון ועל יחסי הנזילות של הבנקים בישראל.

ב-15 ביוני 2012 העביר לאומי לבנק ישראל את תוצאות סקר ההשפעה הכמותית (QIS) המתייחס להשפעה של הוראות באזל 3 על יחסי הלימות ההון וב-31 ביולי 2012 העביר לאומי לבנק ישראל את סקר ההשפעה הכמותית המתייחס להשפעה על הנזילות.

ביום 30 בדצמבר 2012 שלח המפקח על הבנקים טיוטות לאימוץ המלצות באזל 3 בישראל, ובהן טיוטה לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי".

להלן מספר דגשים מתוך טיוטות בנק ישראל לאימוץ הוראות באזל 3:

1. כל התאגידים הבנקאיים בישראל יידרשו לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 12.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015.

בנוסף, תאגיד בנקאי גדול, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, יידרש לעמוד ביחס הון כולל בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו חלה על לאומי.

הטיוטה כוללת גם התייחסות ליעדי הון עצמי רובד 1, בהתאם להנחייה מחודש מרס 2012.

2. רכיבי הון עצמי רובד 1 נותרו כמו בהוראות באזל 2, למעט מספר נושאים:

א. קרן ההון בגין ני"ע זמינים למכירה (לאחר מס) תהווה חלק מהון עצמי רובד 1, בין אם היא חיובית או שלילית.

ב. להכרה בזכויות מיעוט נוספה מגבלה שתלויה בעודפי ההון בחברה המוחזקת.

ג. דיבידנד שהוכרז לאחר תאריך המאזן לא ינוכה מהון עצמי רובד 1, בשונה מהוראות באזל 2.

ד. שינויים נוספים במבנה הניכויים מההון.

3. בוטלה ההבחנה בין הון רובד 2 עליון לרובד 2 תחתון ובוטל רובד 3, אולם הושארה מגבלה לפיה הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון עצמי רובד 1, ומכשירי ההון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון עצמי רובד 1 (לאחר הניכויים הדרושים מהון זה). מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחולת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, בכפוף להוראות מעבר.

4. נקבעו קריטריוני כשירות למכשירי ההון בהון רובד 1 ובהון רובד 2, וביניהם הדרישה שהמכשירים יהיו בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בעת ירידה מיחסי הלימות הון עצמי רובד 1 מסויימים. מלאי מכשירי ההון הקיימים בעת כניסת הוראות באזל 3, יופחת מבסיס ההון בהדרגה.

5. הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי, לפני השפעת המס, יוכרו כחלק מהון רובד 2, עד לגובה של 1.25% מסך נכסי סיכון אשראי על פי הגישה הסטנדרטית.

6. השקעה עודפת בתאגיד ריאלי בודד של מעל 5% מהון עצמי רובד 1 תקבל משקל סיכון של 1250%.

7. נקבעה דרישת הון בגין סיכון להפסדי CVA (Credit Valuation Adjustment), שעלולים להיגרם עקב הרעה באיכות האשראי של צד נגדי בעסקת נגזרים OTC.

8. נקבעה תקופת מעבר עד ליישומן המלא של הוראות באזל 3. תקופת המעבר הינה בת ארבע שנים.

9. על פי אומדן, המתבסס על פרשנות הבנק לטיוטות בנק ישראל, בנוגע לאימוץ הוראות באזל 3, תחת הנחה של יישום מלא ומיידי (ללא התחשבות בהוראות המעבר), ביום 31 בדצמבר 2012, היה יחס הון עצמי רובד 1 של קבוצת לאומי 8.26% לעומת 8.55% בהתאם להוראות באזל 2.
הקיטון ביחס הלימות ההון נובע בעיקר מגידול בנכסי הסיכון. מזה בעיקר השפעת השקעה עודפת בתאגיד ריאלי בודד (קיטון של כ-0.11%), וכן השפעת מיסים נדחים, הפרשה קבוצתית וסיכון צד נגדי בנגזרים. הגידול בנכסי הסיכון, קוזז בחלקו כתוצאה משיוך קרן ההון החיובית בגין ניירות ערך זמינים למכירה להון עצמי רובד 1 (גידול של כ-0.19%). עם זאת, טרם התבררו סופית מספר פרשנויות הנוגעות בעיקר לאחזקה צולבת בתאגיד פיננסי ולהשקעות ברכיבי הון של תאגידים פיננסיים אשר לא נכללו ביחס האמור לעיל.

ב-13 בינואר 2013, פירסם בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 342 בנושא ניהול סיכון נזילות. ההוראה מהווה אבן דרך באימוץ הוראות הרגולציה הבינלאומית בנושא הנזילות, שהתפתחו על רקע המשבר בשנים 2008 ו-2009. מטרת עדכון ההוראה, הינה להתחיל ולאמץ באופן הדרגתי את הנחיות באזל 3 לניהול סיכוני הנזילות ובמרכזן הגדרת יחסים מינימאליים בין הנכסים הנזילים לבין ההתחייבויות אשר מוערך כי יתממשו תוך פרק זמן מוגדר. בפרט, מדובר בהגדרת יחס נזילות מזערי לתקופה של חודש (Liquidity Coverage Ratio) - LCR ובהגדרת יחס מימון יציב לתקופה של שנה (Net Stable Funding Ratio) - NSFR. הבנק נערך ליישום ההוראה ולחישוב יחסי הנזילות.

סיכוני אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון של הבנק להפסד כתוצאה מהאפשרות שלווה או צד נגדי של התאגיד הבנקאי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי, כפי שסוכמו.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק מהווה ביטוי מרכזי לאסטרטגיית סיכון האשראי של הבנק. זאת, לצד הנהלים הקיימים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי. מדיניות האשראי והנהלים הקיימים מתייחסים לסיכוני האשראי בכל הפעילויות בבנק, וחלים הן על האשראי הבודד והן על תיק האשראי בכללותו.

בנוסף למסמך מדיניות האשראי של הבנק, קיים מסמך מדיניות אשראי וסיכוני אשראי ברמה קבוצתית המתווה את המסגרת ועקרונות העל למסמכי המדיניות של כל אחת מחברות הקבוצה, בארץ ובחו״ל (בארה״ב, באנגליה וברומניה). לחברות הבנות בארץ מוצגת גם מדיניות האשראי של הבנק, המהווה המלצה וקו מנחה לגיבוש מדיניות האשראי בכל אחת מחברות הבנות בארץ.

המשלים לכל אלה הינו מסמך המתייחס ליעדים העסקיים, כפי שנקבעים על ידי ההנהלה ומהווים בסיס לתוכנית העבודה של הבנק.

מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק בישראל מעודכן מדי שנה, נידון בהנהלת הבנק ומאושר על ידי דירקטוריון הבנק. המסמך מתווה מדיניות לפעילות הבנק בארץ ונותן ביטוי למצב הכלכלה בעולם ובארץ ולסביבת הסיכון המוערכת לשנה הקרובה. העקרונות המנחים במדיניות האשראי של הבנק מתבססים על פיזור הסיכונים וניהולם המבוקר. הדבר בא לביטוי בביזור תיק האשראי של הבנק בין ענפי המשק השונים ועל פני מספר רב של לווים.

העקרונות המנחים של הבנק כוללים:

- מיקוד החשיפות בפעילויות לגביהן קיימת בבנק המומחיות הנדרשת לאמידת וניהול הסיכונים הגלומים בהם.
- מעורבות באשראי לסוגיו השונים במטרה להשיג פיזור הסיכון.
- עבור כל סיכון אשראי חייבת להיות הפרדה בין היחידה המטפלת בסיכון האשראי לבין יחידה עצמאית המבצעת בקרה על סיכון האשראי ועל ניהול סיכון האשראי.
- עריכת ניתוח סיכונים טרם כניסה לקווי עסקים חדשים או השקת מוצרים חדשים.
- עיקרון הסגמנטציה: חלוקת הטיפול בלקוחות בין קווי עסקים מתבצעת בהתאם למחזור הפעילות של הלקוח וגודל מסגרת האובליגו העומדת לרשותו, וכן בהתאם למורכבות/ התמחות בסוג העסקה.
- כל גורם בבנק היוצר חשיפה לסיכון אשראי ומנהלו, מחויב להיות מודע לסיכונים בתחום פעילותו ואחראי לניהולם השוטף.
- ביצוע מעקב שוטף ותקופתי אחר חשיפות האשראי במטרה לזהות חולשות, מוקדם ככל שניתן, ולהיערך בהתאם.
- הערכת סיכון האשראי בצורה כמותית, תוך הגדרת דירוג סיכון לכל לקוח. ליישום מטרה זו, קיימים בבנק מודלים ומערכות ממוכנות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה והערכת ההפסד הצפוי.
- קביעת מתווה פעילות, היוצר הבחנה בין שלושה סוגי פעילויות:
  - פעילויות וסגמנטים אותם הבנק ירצה לממן ובהם ירצה לגדול.

- פעילויות לליווי סלקטיבי.
- פעילויות מהן הבנק נוטה להימנע.

פירוט מתווה הפעילות מוצג במסמך מדיניות האשראי של הבנק ומתעדכן אחת לרבעון ככל הנדרש.

- קביעת מגבלות כמותיות פנימיות וניהול ומעקב אחריהן. כמו כן, מתקיים מעקב אחר התפלגות דירוגי הסיכון של הלווים בבנק בחתכים שונים.
- הבנק פועל מזה מספר שנים, להגברת הערנות והמודעות הכללית בקרב מנהלי הלקוחות, להשלכות שליליות אפשריות של היבטים סביבתיים על פרויקטים אותם הוא מממן. הבנק פועל לזיהוי התעשיות הרגישות ולשילוב מרכיב חשיפה זה בעת קבלת החלטות אשראי.

תהליכי ניהול ובקרה

בתחום ניהול האשראי שופרו תהליכי הבקרה והשליטה בסיכונים, בין היתר, על ידי העמקת ה"סגמנטציה" של הלקוחות העסקיים לקווי העסקים המתאימים ובמסגרת סניפים מתמחים, וכן על ידי הקמת מרכזים מתמחים לתחום האשראי בחטיבה הקמעונאית.

בחינת מסגרות האשראי של הלווים הגדולים בבנק, אישור העסקות או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה נעשית כבר מספר שנים על ידי היחידות לניהול סיכוני אשראי באגף האשראי בחטיבה העסקית, במערך הבניה והנדל"ן ובחטיבה לבנקאות מסחרית.

פירוט להלן ראה בסעיף "מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכוני אשראי".

במסגרת הבקרה והפיקוח על האשראי, קיימות הוראות והנחיות ביחס לסוגי האשראי, תנאי המימון, אופן ההשענות על הביטחונות השונים, סוגי העסקות ותקופות האשראי, ובהקשר לכך הודקו הבקרה והפיקוח על ביצוע המדיניות. ברמה הפרטנית, מושם דגש מיוחד על בחינת המצב העסקי אצל לקוחות בהם עלתה רמת הסיכון. הבקרה נעשית על ידי שימוש בכלי בקרה וייעול תהליכי העבודה. הבנק מקיים באופן שוטף מעקב הדוק אחר השפעת השחיקה והחשיפות שנוצרו אצל הלווים הרלוונטיים, לרבות דיוני עומק על לקוחות המוגדרים כרגישים.

ניהול תיק האשראי בבנק מחייב, בין היתר, קיום הערכה כמותית של רמת הסיכון של הלווים. ליישום מטרה זו נבנים בבנק מודלים ומערכות מיכוניות לתמיכה בתהליך בחינת רמת הסיכון של הלווה, תוחלת ההפסד והתמורה הנדרשת בגין סיכונים אלו.

הבנק הכניס לשימוש מערכת מתקדמת לניהול תיק האשראי שמטרתה לשדרג את יכולותיו לשלוט בסיכונים השונים, ובמיוחד בסיכוני ריכוזיות אשראי, לנהל מגבלות על גורמי הסיכון בתחום האשראי, לכוון את הפעילות במטרה לשפר את יחסי התשואה לסיכון וכן לאפשר תמחור נכון יותר של סיכוני האשראי.

כאמור, מאשר דירקטוריון הבנק את מדיניות האשראי והביטחונות של הבנק ואת המגבלות הפנימיות - הענפיות והאחרות.

מתווה לפי ענפי משק

כחלק מהמדיניות מוגדרות שלוש קטגוריות של ענפי המשק על פי דירוג הסיכון בכל ענף - ענפים ברמת סיכון נמוכה, בינונית וגבוהה והגדרה מה נכלל ב"מסלול הירוק" ומה מחוצה לו. מתווה זה מעודכן באופן שוטף בהתאם לניתוחים תקופתיים על ענפי המשק השונים ומגזריהם בהתאם לסיכונים ולסיכויים הגלומים בכל ענף. המתווה הענפי מהווה שיקול נוסף בהחלטות

ספציפיות על מתן אשראי, לצד הבחינה הפרטנית של מאפייני סיכון הלווה/ העסקה ולצד דירוג הסיכון שלו.

פירוט נוסף בנושא זה ראה בסעיף ריכוזיות האשראי.

מדיניות האשראי בשלוחות חו"ל

בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות האשראי של השלוחה על ידי הדירקטוריון המקומי. כל אחת מהשלוחות בחו"ל מציגה אחת לתקופה בפני הדירקטוריון של הבנק בארץ תיאור תמציתי של האשראי בתחומה ושל המאפיינים העיקריים של תיק האשראי שלה. כמו בארץ, גם בשלוחות בחו"ל, מבוססת מדיניות האשראי על פיזור סיכונים תוך קביעת מגבלות לחשיפה לענפי משק שונים ולמגזרי פעילות שונים. עם זאת, רמת הריכוזיות הענפית בשלוחות גבוהה יותר בהשוואה לבנק בישראל, וזאת לאור קוטנן היחסי והצורך להתמקד בנישות ממוקדות. בנוסף, במסגרת מדיניות האשראי נקבעה מדיניות ביטחונות הכוללת עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות השונים, שיעור ההשענות ועוד. כל זאת, תוך התאמה ובכפיפות לכל התקנות והוראות הבנקאות בכל אחת מהמדינות. בכל שלוחה נקבעו סמכויות למתן אשראי ברמות השונות. בנוסף, בשלוחות בהן ניתן אשראי מסחרי מתקיים תהליך של דרוג לווים בהתאם לרמות סיכון, ובשלוחות בהן היקף האשראי משמעותי, פועלת יחידה לבחינת אשראי המבצעת באופן שוטף בחינה של רמת הסיכון של לקוחות הבנק.

הדיווח על סיכוני האשראי

הבנק מקפיד על קיום דיווח שוטף ועדכני לגורמי הנהלה, דירקטוריון ולפיקוח על הבנקים. הדיווח לפיקוח על הבנקים כולל דיווח בנושאי אשראי שונים לרבות סיכון האשראי על פי ענפי משק, מכשירים פיננסים, מבנה ההון העצמי ויחס ההון המזערי, לווים גדולים וקבוצות לווים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, חובות בעיתיים והפרשה נוספת, חשיפות האשראי של השלוחות בחו"ל, אנשים קשורים וכו'.

הדיווחים להנהלת הבנק ולדירקטוריון נוגעים להתפתחות האשראי לעסקות מיוחדות או גדולות, תוצאות של בחינות רבעוניות של התפלגות דירוגי הלווים בפרט ותיק האשראי הכולל בכלל, דיווחים רבעוניים על ריכוזיות אשראי לפי ענפי משק, לווים וקבוצות לווים, אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, מדינות, בנקים ישראליים וזרים מול מגבלות הפיקוח על הבנקים ומגבלות פנימיות, התפלגות האשראי הבעייתי ביחידות הבנק השונות ומידע על לקוחות בעלי רגישות מיוחדת וכו'.

מבנה ארגוני ואחריות ניהול סיכוני אשראי

אגף ניהול סיכוני אשראי בחטיבה לניהול סיכונים

בחטיבה לניהול סיכונים, בכפיפות למנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה (CRO) פועל אגף סיכוני אשראי. האגף אחראי על ניהול סיכוני האשראי ברמת התיק ובכלל זאת, על גיבוש מסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי לאישור ההנהלה והדירקטוריון, ניטור וניתוח הסיכונים בתיק האשראי בכללותו, בחינה ובקרה בלתי תלויה של תיקי אשראי ספציפיים ופיתוח מודלים וכלים כמותיים למדידה ובקרה על סיכוני האשראי. בשנה הקרובה יערך הבנק להתאמת תחומי האחריות והיישום, על פי הוראת ניהול סיכוני האשראי החדשה (311) שהוציא הפיקוח על הבנקים.

ניהול סיכוני אשראי (נס"א) בחטיבות העסקיות

לצורך הבניית תהליך קבלת ההחלטות בבנק כפונקציה של הסיכון הכרוך בליווי הלווה, פועלות יחידות נס"א בחטיבה העסקית, במערך בניה ונדל"ן והיהלומים ובחטיבה המסחרית. ייעודן של יחידות הנס"א לפעול לאופטימיזציה של קבלת ההחלטות בתיקי האשראי. באחריות יחידות נס"א לפעול לניתוח מעמיק של בקשות האשראי של היחידות העסקיות, תיקוף דירוג הלווים, ביצוע בקרת אשראי שיטתית, מתן המלצות על סיווגים והפרשות, פיתוח מתודולוגיות ו"תבניות" מימון, פיתוח תהליכי בקרה והטמעת נהלי עבודה וכללים למתן אשראי ברמת הבנק. עיקר עיסוקן של היחידות מתמקד בבחינה עצמאית של המלצות מנהלי קשרי הלקוחות לקביעת או להארכת מסגרות אשראי לליווי הלקוחות שבטיפולם ואיתור לקוחות שחלה הרעה במצבם, תוך הצבעה על הסיכונים העיקריים המאפיינים את האשראי ומתן המלצות להמשך הטיפול בלקוח. כחלק מהחשיבה העומדת מאחורי הקמת היחידות לניהול סיכוני אשראי, ובמטרה לשפר ולפשט את קבלת ההחלטות ולקצר את לוחות הזמנים במתן האשראי, חל שינוי במדרג סמכויות האשראי ברמות השונות, באופן שחלק מבקשות האשראי מאושרות על ידי הגורמים העסקיים, בכפוף לתנאים שנקבעו על ידי יחידות ניהול סיכוני האשראי. כך מתאפשרת הקצאת זמן רב יותר לוועדות האשראי לדון בלווים המאופיינים ברמת חשיפה גבוהה ולעסקות מורכבות. בכפיפות לנס"א נדל"ן פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון ולתקף את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק, המבוצעות על ידי שמאים מוסמכים, ולקבוע את שוויים המרבי של הנכסים לביטחון.

בחטיבה המסחרית פועלת יחידה בעלת מאפיינים דומים לנס"א עסקית המתוארת לעיל, אשר בוחנת ומנתחת את חלק הארי מתיק האשראי של החטיבה.

בחטיבה הבנקאית תחום ניהול סיכוני האשראי הצרכני, הינו באחריות ענף נס"א קמעונאי, האחראי על כלל תיק האשראי הקמעונאי.

הענף מספק להנהלת החטיבה באופן שוטף, "מבט על", ניתוח מגמות וצפי, לגבי סיכוני האשראי הצרכני בתיק האשראי החטיבתי, לצורך כך משתמש הענף, בנוסף לידע הרב שנצבר בתחום, גם במודלים שונים שפיתח ובמאגרי מידע שבאחריותו.

הענף מבצע ומנהל פעילויות ייחודיות באשראי צרכני מול הסניפים והמרחבים, מוביל ועדות בתחום זה ואחראי על מהלכי ההדרכה וההטמעה בסניפים ובמרחבים, של מודל ה-CB/CS והנחיות באזל 2.

בנוסף, במהלך השנה האחרונה בוצע שינוי ארגוני בחטיבה הבנקאית, כך שהפונקציות המקצועיות הקשורות לסיכוני אשראי הוצאו מאחריות הנהלות המרחבים, ומנוהלות מעתה ב"מרכזי אשראי". אלו יחידות עצמאיות, הכפופות ישירות למנהל הסיכונים החטיבתי, ומאוישות על ידי קציני אשראי מקצועיים ומנוסים. כל מרכז אשראי פועל מול הסניפים במרחבים שהוגדרו לתחום אחריתו, ומטפל בכל אישורי האשראי שהם מעבר לסמכות הסניפים (חלקם בסמכות המרכז עצמו, וחלקם מועברים על ידו לטיפול הנהלת החטיבה). כמו כן, עוסק המרכז בהיבטי מעקב ובקרת אשראי, תוך הנחייה ופיקוח על פעילות הסניפים בתחום זה.

מערך אשראים מיוחדים

מערך אשראים מיוחדים פועל בכפיפות לראש החטיבה המסחרית. המערך מתמחה בטיפול בחברות בקשיים, ובמסגרתו פועלים 2 סקטורים כדלקמן:

1. **סקטור טאל"ר** (טיפול אינטנסיבי לקוחות רגישים) - יחידה מקצועית המטפלת בלקוחות פעילים הנמצאים בקשיים, מתוך הערכה כי בניהול ובליווי נכון של החברה אפשר יהיה להחזירם לפעילות נורמטיבית.

2. **סקטור גביה -** מטפל בלקוחות שאינם פעילים או שהם עומדים לפני סגירת פעילותם. שני הסקטורים לעיל נעזרים לעיתים בגורמים חיצוניים רלוונטיים, כגון: מלווים חיצוניים, רו"ח, מהנדסים, עו"ד ועוד.

כלים לניהול סיכון אשראי

בניהול סיכון האשראי נעשה שימוש במודלים כמותיים לדירוג הסיכון של הלווים ולהערכה ומעקב אחר הסיכון ברמת התיק.

העמדה או חידוש של אשראי קמעונאי (ללקוחות פרטיים ועסקים קטנים) עד תקרה מוגדרת נבחנת באמצעות מערכת דירוג (Credit Scoring), מערכת המבוססת על רמת הסיכון הנאמדת מפעילות הלקוח לאורך זמן בחשבון.
האשראי העסקי והמסחרי (עסקים מעל התקרה כאמור) וכן לקוחות פרטיים גדולים - מדורגים באמצעות המערכת לדירוג לווים (Credit Rating) הפועלת בבנק. דירוג הלווים מסייע בידי ההנהלה בתהליך קבלת החלטות ותמחור האשראי ובמעקב אחר איכותו לאורך זמן. סיכון האשראי תלוי בהסתברות שהלווה יכנס לכשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה (Probability of Default) - PD, בהיקף החשיפה בגין הלווה בעת הכשל (Exposure At Default) - EAD, ובתוחלת ההפסד מהלווה בהינתן כשל (Loss Given Default) - LGD. מערכת הערכת הלווים יחד עם מערכת מדידת רווחיות מהלקוח, מאפשרת ביסוס קשר בין רמת הסיכון לבין התמחור ללקוח ושיפור היבטים שונים של הניהול השוטף.

ברמת התיק, הבנק נעזר במודל ההון הכלכלי, המתבסס על דירוגי הלווים, על מנת להעריך את סיכון האשראי ברמת המכלול של תיק האשראי ובחתכים שונים מתוכו.

תהליך הפקת לקחים
בבנק מתקיים תהליך הפקת לקחים באשראי בו נוטלים חלק מנהלים מיחידות הבנק השונות. במסגרת תהליך זה הוקמו בחטיבות השונות ועדות הפקת לקחים. הוועדות הללו מתכנסות אחת לתקופה על מנת לדון באירועי כשל, לנתח את ההשלכות והמשמעויות של הממצאים באירוע ולגבש המלצות לצורך שיפור תהליכי העבודה והגברת האפקטיביות העסקית. ההמלצות המתקבלות בועדות מיושמות במידת הצורך בשינויים במדיניות האשראי והביטחונות, בתיקון נהלי העבודה בבנק ובעדכון תוכניות ההדרכה.

דרישת הון בגין סיכוני אשראי

למידע בגין דרישות ההון בגין סיכוני אשראי לפי הנחיות באזל 2, הגישה הסטנדרטית ראה עמוד 37.

חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (טבלה 4 (ב) - באזל 2):

סוג חשיפת אשראי	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
	חשיפות סיכון אשראי ברוטו		חשיפות סיכון אשראי ברוטו ממוצעות	
	(במיליוני ש"ח)			
אשראי	**297,282**	296,643	**291,169**	278,944
אג"ח	**43,043**	37,229	**42,445**	35,557
אחרים	**15,530**	14,199	**14,531**	13,795
ערבויות והתחייבויות על חשבון לקוחות	**117,189**	113,112	**117,487**	111,531
עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	**6,396**	7,592	**7,072**	13,503
סך הכל	**479,440**	468,775	**472,704**	453,330

חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים (טבלה 4 (ד) באזל 2):

	31 בדצמבר 2012					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)					
חובות של ריבונויות	**41,551**	**30,875**	**-**	**217**	**27**	**72,670**
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**3,339**	**3,400**	**-**	**114**	**19**	**6,872**
חובות של תאגידים בנקאיים	**11,193**	**2,947**	**-**	**2,100**	**2,241**	**18,481**
חובות של תאגידים	**116,037**	**4,100**	**-**	**75,217**	**4,022**	**199,376**
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**18,582**	**-**	**-**	**1,606**	**-**	**20,188**
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**29,941**	**-**	**-**	**27,998**	**84**	**58,023**
הלוואות לעסקים קטנים	**13,795**	**-**	**-**	**4,164**	**3**	**17,962**
משכנתאות לדיור	**62,844**	**-**	**-**	**5,773**	**-**	**68,617**
איגוח	**-**	**1,721**	**-**	**-**	**-**	**1,721**
נכסים אחרים	**-**	**-**	**15,530**	**-**	**-**	**15,530**
סך הכל בגין סיכון אשראי	**297,282**	**43,043**	**15,530**	**117,189**	**6,396**	**479,440**

	31 בדצמבר 2011					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונויות	41,287	24,666	-	189	21	66,163
חובות של ישויות סקטור ציבורי	3,299	1,398	-	180	-	4,877
חובות של תאגידים בנקאיים	10,485	5,331	-	1,939	2,381	20,136
חובות של תאגידים	123,502	4,683	-	74,603	5,146	207,934
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	19,180	-	-	1,489	-	20,669
חשיפות קמעונאיות ליחידים	27,688	-	-	26,702	44	54,434
הלוואות לעסקים קטנים	13,816	-	-	4,021	-	17,837
משכנתאות לדיור	57,386	-	-	3,989	-	61,375
איגוח	-	1,151	-	-	-	1,151
נכסים אחרים	-	-	14,199	-	-	14,199
סך הכל בגין סיכון אשראי	296,643	37,229	14,199	113,112	7,592	468,775

פיצול התיק לפי תקופה לפרעון ולפי סוגי חשיפת אשראי עיקריים (טבלה 4 (ה) באזל 2):

	31 בדצמבר 2012					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
עד שנה	**156,095**	**20,874**	**2,796**	**75,118**	**4,364**	**259,247**
מעל שנה ועד חמש שנים	**68,517**	**13,879**	**1,427**	**26,576**	**4,794**	**115,193**
מעל חמש שנים	**72,350**	**8,290**	**2,972**	**15,495**	**6,641**	**105,748**
פריטים לא כספיים	**320**	**-**	**8,335**	**-**	**2,340**	**10,995**
הטבות לקיזוז					**(11,743)**	**(11,743)**
סך הכל	**297,282**	**43,043**	**15,530**	**117,189**	**6,396**	**479,440**

	31 בדצמבר 2011					
	אשראי	אג"ח	אחרים	ערבויות והתחייבויות אחרות	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
עד שנה	162,556	16,965	2,812	70,093	6,151	258,577
מעל שנה ועד חמש שנים	64,748	12,502	743	28,877	2,600	109,470
מעל חמש שנים	69,184	7,762	2,345	14,142	7,012	100,445
פריטים לא כספיים	155	-	8,299	-	1,653	10,107
הטבות לקיזוז					(9,824)	(9,824)
סך הכל	296,643	37,229	14,199	113,112	7,592	468,775

סיכון אשראי בהתאם לגישה הסטנדרטית (טבלה 5 - באזל 2)*:

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי על פי משקל הסיכון, תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי, לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין בטחונות מוכרים.

* ראה פירוט בטבלאות 4(ב) ו-4(ד) שלעיל.

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

	31 בדצמבר 2012											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	69,264	2,623	-	-	507	-	276	-	-	-	-	72,670
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	3,378	-	-	3,491	-	2	1	-	-	-	6,872
חובות של תאגידים בנקאיים	20	14,609	-	-	3,013	-	839	-	-	-	-	18,481
חובות של תאגידים	-	498	-	-	1,261	-	193,056	4,561	-	-	-	199,376
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	19,443	745	-	-	-	20,188
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	57,670	168	185	-	-	-	58,023
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	17,655	124	183	-	-	-	17,962
משכנתאות לדיור	-	-	43,337	-	-	18,303	6,758	219	-	-	-	68,617
איגוח	-	727	-	390	169	-	370	-	42	2	21	1,721
נכסים אחרים	2,190		-	-	-	-	12,899	441	-	-	-	15,530
סך הכל	71,474	21,835	43,337	390	8,441	93,628	233,935	6,335	42	2	21	479,440

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).

(2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

	31 בדצמבר 2012											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	69,263	2,623	-	-	507	-	276	-	-	-	-	72,669
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	3,378	-	-	3,489	-	2	1	-	-	-	6,870
חובות של תאגידים בנקאיים	20	14,610	-	-	3,009	-	839	-	-	-	-	18,478
חובות של תאגידים	-	498	-	-	1,261	-	190,209	4,474	-	-	-	196,442
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	19,363	726	-	-	-	20,089
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	57,333	116	182	-	-	-	57,631
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	17,475	55	181	-	-	-	17,711
משכנתאות לדיור	-	-	43,235	-	-	18,256	6,473	201	-	-	-	68,165
איגוח	-	727	-	390	169	-	370	-	42	2	21	1,721
נכסים אחרים	2,190	-	-	-	-	-	12,899	441	-	-	-	15,530
סך הכל	71,473	21,836	43,235	390	8,435	93,064	230,602	6,206	42	2	21	475,306

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2)

	31 בדצמבר 2012											
	0%	20%	35%	40%	50%	75%	100%	150%	225%	650%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי נטו (1)
	במיליוני ש"ח											
חובות של ריבונויות	73,194	2,623	-	-	506	-	230	-	-	-	-	76,553
חובות של ישויות סקטור ציבורי	499	1,386	-	-	3,482	-	2	1	-	-	-	5,370
חובות של תאגידים בנקאיים	20	13,649	-	-	3,077	-	773	-	-	-	-	17,519
חובות של תאגידים	-	498	-	-	1,261	-	176,851	4,362	-	-	-	182,972
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	18,367	726	-	-	-	19,093
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	55,026	107	179	-	-	-	55,312
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	15,146	53	172	-	-	-	15,371
משכנתאות לדיור	-	-	43,232	-	-	18,160	6,470	201	-	-	-	68,063
איגוח	-	727	-	390	169	-	370	-	42	2	21	1,721
נכסים אחרים	2,190	-	-	-	-	-	12,899	441	-	-	-	15,530
סך הכל	75,903	18,883	43,232	390	8,495	88,332	216,122	6,082	42	2	21	457,504

סכום החשיפה לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

	31 בדצמבר 2011									
	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	350%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח									
חובות של ריבונויות	63,065	2,480	-	315	-	303	-	-	-	66,163
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	1,374	-	3,499	-	-	4	-	-	4,877
חובות של תאגידים בנקאיים	36	16,442	-	3,095	-	563	-	-	-	20,136
חובות של תאגידים	-	642	-	2,093	-	201,640	3,559	-	-	207,934
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	20,243	426	-	-	20,669
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	54,170	123	141	-	-	54,434
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	17,443	259	135	-	-	17,837
משכנתאות לדיור	-	-	38,837	-	17,741	4,600	197	-	-	61,375
איגוח	-	1,001	-	100	-	21	-	-	29	1,151
נכסים אחרים	2,380	-	-	-	-	11,397	422	-	-	14,199
סך הכל	65,481	21,939	38,837	9,102	89,354	239,149	4,884	-	29	468,775

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים כנדרש בהוראת באזל 2 (לדוגמא שקלול מסגרות לא מנוצלות) וכן לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא על ידי שימוש בערבויות).

(2) הפחתה בסיכון האשראי מבטאת סיווג של משקל הסיכון הסופי בין השעורים השונים.

ההערות הנ"ל מתייחסות לטבלאות שלהלן.

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולפני הפחתת סיכון אשראי (2)

	31 בדצמבר 2011										
	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	350%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי ברוטו (1)
	במיליוני ש"ח										
חובות של ריבונויות	63,064	2,480	-	315	-	303	-	-	-	66,162
חובות של ישויות סקטור ציבורי	-	1,373	-	3,497	-	-	4	-	-	4,874
חובות של תאגידים בנקאיים	35	16,437	-	3,095	-	563	-	-	-	20,130
חובות של תאגידים	-	642	-	2,093	-	199,230	3,461	-	-	205,426
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	20,056	391	-	-	20,447
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	53,773	82	139	-	-	53,994
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	17,273	113	134	-	-	17,520
משכנתאות לדיור	-	-	38,753	-	17,687	4,229	185			60,854
איגוח	-	1,001	-	100	-	21	-	-	29	1,151
נכסים אחרים	2,381	-	-	-	-	11,396	422	-	-	14,199
סך הכל	65,480	21,933	38,753	9,100	88,733	235,993	4,736	-	29	464,757

סכום החשיפה לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ולאחר הפחתת סיכון אשראי (2)

	31 בדצמבר 2011										
	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	350%	ניכוי מההון	חשיפת אשראי נטו (1)
	במיליוני ש"ח										
חובות של ריבונויות	63,563	2,452	-	315	-	303	-	-	-	66,633
חובות של ישויות סקטור ציבורי	350	876	-	3,495	-	-	4	-	-	4,725
חובות של תאגידים בנקאיים	35	16,273	-	3,356	-	511	-	-	-	20,175
חובות של תאגידים	-	642	-	2,093	-	189,146	3,286	-	-	195,167
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	19,208	391	-	-	19,599
חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	51,323	82	133	-	-	51,538
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	15,234	112	127	-	-	15,473
משכנתאות לדיור	-	-	38,747	-	17,587	4,220	185			60,739
איגוח	-	1,001	-	100	-	21	-	-	29	1,151
נכסים אחרים	2,381	-	-	-	-	11,396	422	-	-	14,199
סך הכל	66,329	21,244	38,747	9,359	84,144	224,999	4,548	-	29	449,399

הפחתת סיכון האשראי

מדיניות ותהליכים לגבי שיערוך (Valuation) וניהול ביטחונות (Collaterals):

כמדיניות, שואף הבנק להעמיד אשראי כנגד ביטחונות. היקף הביטחונות הנדרשים מלווה הינו, בין השאר, פועל יוצא מרמת הסיכון שבאשראי. הביטחונות המתקבלים אינם השיקול העיקרי לאישור האשראי, אלא גיבוי נוסף שמטרתו להקטין את ההפסד לבנק במקרה של כשל עסקי/פיננסי של הלווה.

במסגרת מדיניות הביטחונות לכלל ענפי המשק נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הביטחונות והיקפם. דרישת הביטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי, אך ניתן דגש מיוחד לדירוג הסיכון של הלווים עצמם אשר נקבע בהתחשב במספר רב של פרמטרים, בין העיקריים שבהם: איתנות, לכושר החזר, ענף המשק בו מרוכזת הפעילות.

בנוסף, נקבעים הקריטריונים העסקיים בקבלת הביטחונות, דרך קביעת שיעורי ההישענות על הביטחונות, דרכי הטיפול בעת קבלתם, דרכי עדכון השווי ועיתויו ואמצעי המעקב והבקרה, ואלה מופצים באמצעות נוהלי עבודה, חוזרי עדכון והנחיות תפעוליות.

הביטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם מבטיחים, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי ולמטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהם. הבנק נוהג לאמת את שווי הביטחונות על ידי קבלת הערכות שמאי/הערכות שווי עדכניות. הערכת השווי צריכה להיות עצמאית/בלתי תלויה, ועליה להיות מופנית לבנק.

ביחידה לניהול סיכוני אשראי (נס"א) בתחום הנדל"ן בחטיבה העסקית פועל "תחום שמאות" שתפקידו, בין היתר, לבחון את הערכות שווי נכסי הנדל"ן המשועבדים לבנק.

בעסקות מיוחדות, ובמקרים בהם משמשות מניות תאגיד כביטחון עיקרי ו/או מקור החזר עיקרי לאשראי, נדרשת הערכת שווי עדכנית ובחינת יכולת התבססות על התאגיד כמקור החזר לחוב. הערכת השווי מבוצעת באחת ממספר שיטות המקובלות בבנק, וזאת בהתחשב בנסיבות העניין, כגון: אפיון התאגיד, ענף המשק והסביבה הכלכלית בה פועל התאגיד הנרכש. הערכת השווי יכולה להתבצע על ידי יחידה מומחית בתוך הבנק או על ידי מעריך חיצוני הנכלל ברשימת המעריכים המאושרת מעת לעת על ידי הבנק. במידה והערכת השווי מבוצעת על ידי מעריך חיצוני, תבוצע עליה בחינה ביקורתית על ידי הגורמים העסקיים ויחידות מומחיות בבנק.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת המאפשרת הפקת מידע אודות סוגי הביטחונות. לגבי הביטחונות השונים קיימות הוראות באשר לאופן ניהולם, קביעת שוויים (תוך שימוש בשמאים חיצוניים, נתונים פיננסיים וכו'), הטיפול בקבלתם והמעקב אחר שינויים בהם ובשווים. בעלי הסמכויות לאישור האשראי פועלים על פי מדיניות שנקבעה באשר לשיעורים אלה המחושבים באופן אוטומטי על ידי המערכת הממוחשבת בהתאם למדיניות שנקבעה.

נהלי הביטחונות של הבנק מכילים את העקרונות העסקיים והמשפטיים שעל בסיסם יש לקבל את סוגי הביטחונות השונים. הנחיות אלה כוללות גם את ההיבטים התפעוליים לגבי אופן קבלת הביטחון (לדוגמה: הטפסים הנדרשים, רישום אצל רשמים - אם צריך), שיעורי ההסתמכות לביטחון בגין כל סוג ביטחון, תהליכי בקרה שיש לבצע וכד'.

העקרונות על פיהם נקבעים שיעורי ההישענות לביטחון לגבי הביטחונות השונים נגזרים ממידת הנזילות והסחירות של הביטחון, דרכי המימוש של הביטחון ומהירות המימוש, מידת התנודתיות בשוויו של הביטחון, הערכת שווי הביטחון (פנימית או חיצונית), מידת השליטה הבקרה והפיקוח שיש לבנק על הביטחון, התאמת אופי הביטחון לאופי המימון, ותלות שווי הביטחון במצב הלווה.

דגשים מיוחדים לגבי ביטחונות ספציפיים, מוצגים גם במסמך מדיניות האשראי וסיכוני האשראי של הבנק.

סוגי הביטחונות הנפוצים שמתקבלים על ידי הבנק לצורך הפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי

- משכון/קיזוז כספים המתנהלים בבנק או אצל גורמי חוץ (פיקדונות שקלים/מט"ח, חיסכון, ניירות ערך, קופות גמל).
- משכון מקורות סילוק הנפרעים לחשבון הבנק (ממסרים דחויים, שוברי כרטיסי אשראי, חיובים בהרשאה, חשבונות פתוחים).
- ערבויות בנקאיות מבנקים בארץ ובחו"ל/ערבויות מדינה/שמירת בטחונות בין סניפים.
- ערבויות צד ג'.
- פוליסות ביטוח בעסקות סחר חוץ.
- נדל"ן.
- שעבודים שוטפים.
- מיטלטלין (רכב, ציוד).
- משכון והמחאת זכויות על דרך השעבוד (שעבודי חוזים/פקטורות).

הפחתת סיכון אשראי (טבלה 7 באזל 2):

	31 בדצמבר 2012					
	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי	סך החשיפה שמכוסה ע"י ערבויות שנגרעו	סה"כ סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונויות	**72,670**	**72,669**	**(45)**	**3,929**	**-**	**76,553**
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**6,872**	**6,870**	**(1,992)**	**499**	**(7)**	**5,370**
חובות של תאגידים בנקאיים	**18,481**	**18,478**	**(927)**	**495**	**(528)**	**17,519**
חובות של תאגידים	**199,376**	**196,442**	**(1,901)**	**-**	**(11,569)**	**182,972**
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**20,188**	**20,089**	**(30)**	**-**	**(966)**	**19,093**
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**58,023**	**57,631**	**(5)**	**-**	**(2,314)**	**55,312**
הלוואות לעסקים קטנים	**17,962**	**17,711**	**(24)**	**-**	**(2,316)**	**15,371**
משכנתאות לדיור	**68,617**	**68,165**	**-**	**-**	**(102)**	**68,063**
איגוח	**1,721**	**1,721**	**-**	**-**	**-**	**1,721**
נכסים אחרים	**15,530**	**15,530**	**-**	**-**	**-**	**15,530**
סך הכל	**479,440**	**475,306**	**(4,924)**	**4,924**	**(17,802)**	**457,504**

	31 בדצמבר 2011					
	חשיפת אשראי ברוטו לפני הפרשה להפסדי אשראי	חשיפת אשראי ברוטו לאחר הפרשה להפסדי אשראי	סך החשיפה שמכוסה ע"י ערבויות שנגרעו	סה"כ סכומים שנוספו	סך החשיפה שמכוסה בביטחון פיננסי כשיר	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני ש"ח					
חובות של ריבונויות	66,163	66,162	(28)	499	-	66,633
חובות של ישויות סקטור ציבורי	4,877	4,874	(497)	349	(1)	4,725
חובות של תאגידים בנקאיים	20,136	20,130	(287)	376	(44)	20,175
חובות של תאגידים	207,934	205,426	(365)	-	(9,894)	195,167
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	20,669	20,447	(29)	-	(819)	19,599
חשיפות קמעונאיות ליחידים	54,434	53,994	(4)	-	(2,452)	51,538
הלוואות לעסקים קטנים	17,837	17,520	(11)	-	(2,036)	15,473
משכנתאות לדיור	61,375	60,854	(3)	-	(112)	60,739
איגוח	1,151	1,151	-	-	-	1,151
נכסים אחרים	14,199	14,199	-	-	-	14,199
סך הכל	468,775	464,757	(1,224)	1,224	(15,358)	449,399

פעילות במכשירים נגזרים לצורך הפחתת סיכוני אשראי

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכון ואסטרטגיות ותהליכים לצורך מעקב אחר האפקטיביות המתמשכת של גידורים מפחיתי סיכון

ההתפתחויות בשווקי המט"ח הבינלאומיים והתנודתיות בשערי החליפין של המטבעות השונים והשלכותיהן על הלווים הפעילים במטבע חוץ, מחייבים הגברת פעילות מעקב, פיקוח ובקרה אחר חשיפות של לקוחות לתנודות במחירי שוק (שערי חליפין, אינפלציה וכו). לצורך כך רוענו ההנחיות המתייחסות להתאמה הנדרשת בין בסיס מטבע האשראי לבין מטבע תזרים המזומנים המהווה את מקור הסילוק של האשראי והוגברה המודעות לנושא החשיפה לסיכוני מטבע ומוקדשת תשומת לב מיוחדת ללווים בעלי פוטנציאל חשיפה גבוה. במקרה הצורך נערך עדכון דירוג סיכון הלווה, תוך דרישה לחיזוק בסיס ההון העצמי והביטחונות. נושא זה חודד גם במדיניות האשראי של הבנק.

במקרה שנמצא כי ללווה קיימת חשיפה/רגישות לשינויים בשערי חליפין, הגורם העסקי, נדרש לבחון את מידת רגישות הלווה בראיה כוללת, תוך התייחסות למכלול הקריטריונים המחייבים הכללת הלווה ברשימת הלקוחות הרגישים ושקלול וכימות הרגישות לשינויים בשערי חליפין ולקומודיטיס הגלומה בו.

לצורך גידור סיכוני אשראי שונים, הבנק ממליץ ללקוחותיו לנקוט באמצעי הגנה מול משתנים מאקרו כלכליים כמו: מדד מחירים לצרכן, שער החליפין, מחירי סחורות. לצורך צמצום רמות הסיכון באשראי, הבנק מציע ללווה להתגונן בפני שינויים חריפים בשערי החליפין, בין השאר על ידי שימוש במכשירים פיננסיים. באמצעות מכשירים אלה ניתן ל"גדר" את החשיפה הפיננסית ובמידה מסוימת גם את החשיפה הריאלית ולצמצם הסיכון לרמה מינימאלית.

כאשר לא נמצא פתרון לכיסוי מלא של חשיפה לשינויים בשע"ח, הבנק בוחן את הצורך בנקיטת צעדים לצמצום החשיפה, כגון: שינוי תנאי האשראי, הגדלת דרישת הביטחונות והקטנת האובליגו, כמו גם ביטול מסגרות שטרם נוצלו.

קיימים במסמכי האשראי סעיפי יציאה שונים המאפשרים לבנק לסיים את העמדת האשראי במט"ח ולהעמיד במקומו אשראי בשקלים.

עקב התנודתיות הגבוהה במחירי הסחורות בעולם, מוקדשת תשומת לב מיוחדת גם למגזרים העלולים להיות מושפעים לרעה ממגמה זו.

להלן יתרות סיכון אשראי של צד נגדי בנגזרים (טבלה 8 באזל 2):

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים	יתרת ערך נקוב	חשיפות אשראי נטו של נגזרים
	במיליוני ש"ח			
חוזי ריבית	**290,808**	**10,363**	230,713	8,308
חוזי מטבע חוץ	**180,438**	**5,501**	206,179	7,236
חוזים בגין מניות	**38,415**	**2,163**	18,423	1,653
חוזי סחורות ואחרים	**1,535**	**109**	1,547	219
עסקאות בנגזרי אשראי (1)	**187**	**3**	-	-
הטבות קיזוז (2)	**-**	**(11,743)**	-	(9,824)
ביטחון כשיר	**-**	**(1,297)**	-	(44)
סך הכל	**511,383**	**5,099**	456,862	7,548

(1) ליום הדוח לא קיימות חשיפות סיכון אשראי בגין הגנה שנמכרה או נקנתה.
(2) החל מ-31 בדצמבר 2011 סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

הסכום הנקוב של עסקה במכשירים נגזרים אינו משקף את סיכון האשראי בעסקה. סיכון האשראי נמדד על פי סכום ההפסד המרבי, לפי תרחישים, שהבנק עלול לשאת בו אם הצד הנגדי לעסקה לא יעמוד בתנאי העסקה, וזאת לאחר ניכוי הסכמי קיזוז הניתנים לאכיפה.

סיכון האשראי למועד מסוים מוגדר כסך ההפסד או הרווח הנוצר בעסקה לאותו מועד בתוספת סיכון פוטנציאל להפסד עתידי נוסף, ופוטנציאל זה מוערך על פי רמת התנודתיות הצפויה בנכס הבסיס, ועל פי משך התקופה שנותרה עד הפירעון הסופי של העסקה.

המעקב אחר פעילות הלקוחות בעסקות במכשירים נגזרים לסוגיהן מבוצע על ידי אגף ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים, בחטיבת שוקי הון בבנק. האגף אחראי על המודלים לחישוב דרישת הביטחונות, הפרמטרים המשמשים למודלים, מערכות המחשוב המודדות את העמידה במסגרות הפעילות, נהלי העבודה בסניפים והטפסים המשפטיים עליהם חותם הלקוח. כמו כן, מבוצעת בקרת-על על כלל הלקוחות, ולגבי מספר לקוחות הפועלים באסטרטגיות מורכבות, או הפועלים בסוגי פעילות חדשים שטרם מוכנו, מבוצע מעקב ישיר אחר דרישת הביטחונות אל מול מסגרות הפעילות והביטחונות בפועל.

החלת חוק ההסכמים הפיננסיים (Netting), מאפשרת התייחסות לכלל העסקות העתידיות בין הבנק ללקוח כאל עסקה אחת. החוק מאפשר קיזוז תשלומים בגין העסקות העתידיות לידי קביעת סכום אחד במידה והלקוח ימצא בהליכי חדלות פירעון. בהתאמה, שונו הטפסים המשפטיים ומרבית הלקוחות חתמו על הטפסים.

ללקוח בעל חבויות נוספות בבנק, סיכון האשראי הנובע מהמכשירים הנגזרים נכלל בתוך כלל חבויות הלקוח בבנק.

להלן חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי במיליוני ש"ח:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
נגזרים מגדרים שווי הוגן ברוטו חיובי	**31**	9
נגזרים ALM שווי הוגן ברוטו חיובי	**11,405**	11,564
נגזרים אחרים שווי הוגן ברוטו חיובי	**-**	-
נגזרים אשראי שווי הוגן ברוטו חיובי	**2**	-
סך הכל שווי הוגן	**11,438**	11,573

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2012 במיליוני ש"ח:

	AAA עד AA-	A+	A	A -	BBB עד BBB-	BB+ עד B-	ללא דרוג	סך הכל
בנקים זרים	במיליוני ש"ח							
בגוש האירו (1)	**-**	**-**	**1,995**	**152**	**25**	**-**	**-**	**2,172**
באנגליה (2)	**432**	**57**	**465**	**300**	**376**	**-**	**311**	**1,941**
בארה"ב	**1,504**	**-**	**-**	**637**	**2**	**-**	**1**	**2,144**
אחר	**15**	**25**	**291**	**-**	**-**	**-**	**3**	**334**
סה"כ בנקים זרים	**1,951**	**82**	**2,751**	**1,089**	**403**	**-**	**315**	**6,591**
בנקים בישראל (3)	**-**	**-**	**1,212**	**798**	**-**	**-**	**21**	**2,031**
לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק								
שירותים פיננסיים (4)								**1,785**
תעשיה (5)								**698**
בינוי ונדל"ן								**105**
תחבורה ואחסנה								**22**
מסחר								**95**
חשמל ומים								**11**
שרותים עיסקיים								**21**
אנשים פרטיים								**14**
תקשורת ושירותי מחשב								**40**
אחרים								**25**
סך כל לקוחות עסקיים								**2,816**
אחרים								**-**
סך כל חשיפה								**11,438**

ראה הערות בעמוד הבא

להלן חשיפת אשראי בגין שווי הוגן של נגזרים לפי צד נגדי לחוזה ליום 31 בדצמבר 2011 במיליוני ש"ח:

	AAA עד AA-	A+	A	A -	BBB עד BBB-	BB+ עד B-	ללא דרוג	סך הכל
בנקים זרים	במיליוני ש"ח							
בגוש האירו (1)	1,119	781	135	-	-	-	2	2,037
באנגליה (2)	771	14	448	-	7	-	3	1,243
בארה"ב	1,145	399	6	-	-	-	220	1,770
אחר	337	-	15	-	-	-	5	357
סה"כ בנקים זרים	3,372	1,194	604	-	7	-	230	5,407
בנקים בישראל (3)	-	-	1,223	613	-	-	15	1,851

לקוחות עיסקיים לפי ענפי משק	
שירותים פיננסיים (4)	2,230
תעשיה (5)	1,580
בינוי ונדל"ן	138
תחבורה ואחסנה	82
מסחר	123
חשמל ומים	6
שרותים עיסקיים	9
אנשים פרטיים	26
תקשורת ושירותי מחשב	103
אחרים	18
סך כל לקוחות עסקיים	4,315
אחרים	-
סך כל חשיפה	11,573

(1) סכום זה כולל עסקאות ב-4 מדינות (ב-2011 כולל עסקאות ב-5 מדינות).
(2) סכום זה כולל עסקאות עם 11 בנקים (ב-2011 כולל עסקאות עם 10 בנקים).
(3) סכום זה כולל עסקאות עם 9 בנקים (ב-2011 כולל עסקאות עם 10 בנקים).
(4) סכום זה כולל עסקאות עם 373 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו בסך 580 מיליון ש"ח. (ב-2011 כולל עסקאות עם 466 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 349 מיליון ש"ח).
(5) סכום זה כולל עסקאות עם 260 לקוחות כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 453 מיליון ש"ח. (ב-2011 כולל עסקאות עם 286 לקוחות, כאשר הלקוח עם הסכום הגבוה ביותר הינו 1,078 מיליון ש"ח).

ריכוזיות האשראי

סיכון הריכוזיות מוגדר כחשיפה בודדת או קבוצה של חשיפות בעלות מכנה משותף ופוטנציאל לגרימת הפסדים משמעותיים. ניהול סיכוני הריכוזיות מתבצע על ידי קביעת מגבלות ומעקב ובקרה אחרי עמידה בהן. היבט הריכוזיות בא לידי ביטוי גם בתמחור האשראי שמשקף את הסיכון.

פיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים:
תיק האשראי של הבנק מפוצל בין ענפי המשק השונים במטרה לפזר את הסיכון הגלום במצב של ריכוז גבוה בענף אחד. בענפי משק המאופיינים ברמת סיכון נמוכה יחסית, אנו שואפים להגיע לשיעור מימון גבוה מחלקנו במערכת.

בנוסף למגבלת הפיזור הענפי שהוטלה על ידי בנק ישראל לגבי 20 ענפי המשק הראשיים מגדיר הבנק כחלק ממדיניות הסיכון שלו מגבלות פנימיות לפיזור תיק האשראי על-בסיס ענפי משק ותת הענפים, הן כאחוז מההון הרגולטורי והן כאחוז מסיכון האשראי.

הפעילות ומגבלות הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן

מדובר בתחום הפעילות בעל החשיפה הגדולה ביותר מבין ענפי המשק. בדומה ליתר ענפי המשק, מוגדרות כחלק ממדיניות האשראי וסיכוני האשראי מגבלות ברמה ענפית ותת ענפית לתחום הנדל"ן, וכן מוגדרים המתודולוגיה והפרמטרים למימון עסקות.

בנוסף, הדגש שנותן לאומי למימון ענף הנדל"ן מתבטא בכך שחלק משמעותי מהפעילות של הבנק בענף מרוכז במערך נפרד במסגרת פעילות החטיבה העסקית. במסגרת זו, בחינת מסגרות האשראי של הלווים הגדולים בתחום הבינוי והנדל"ן, אישור העסקות או העברתן לדיון בוועדת האשראי המתאימה, נבחנת על ידי היחידה לניהול סיכוני אשראי בנדל"ן.

לצורך טיפול בעסקאות מורכבות של מימון השקעות בפרויקטים של תשתית (תחנות כח, מתקני התפלה, כבישי אגרה, פרויקטים (Build Operate Transfer) - BOT וכו') קיימת בבנק יחידה ייעודית הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילת המימון, כולל שיתוף אפשרי של גורמים משוק ההון במימון העסקה.

מימון ענף הנדל"ן נעשה תוך הקפדה על גיוון תיק האשראי תוך הבחנה בין המגזרים השונים - ייזום בניה למגורים, קבלנות בניין כולל קבלנות ביצוע, עבודות תשתית, פעילויות בנדל"ן לא למגורים - נכסים מניבים, תעשיית מוצרי בניה, מסחר במוצרים לבניה, ובין אזורים גיאוגרפיים שבהם מוקמים הפרויקטים בהתאם לביקושים הרלוונטיים.

חלק מהותי ממימון הבנייה נעשה במתכונת "הפרויקט הסגור" (Construction Loan) המאופיין בבחינה תקופתית ומעקב צמוד, תוך הסתמכות וסיוע מפקחי בנייה חיצוניים.

כחלק מאסטרטגיית הבנק לממן את לקוחותיו בכל המקומות בהם הם פועלים ומתוך מגמה לפזר סיכונים, נוהג הבנק להשתתף גם במימון נדל"ן בחו"ל. המימון מתבצע ללקוחות סלקטיביים, באופן מבוקר ותוך בחינת כלל פעילותם בארץ ובחו"ל, במדינות מועדפות ובהתחשבות בסיכון המדיני והכלכלי של המדינה, תוך בחינה מדוקדקת של הפרויקטים, כאשר שלוחות הבנק בחו"ל מלוות את הפרויקטים.

קבוצות לווים [1]

הבנק מנהל מעקב אחר החשיפה של קבוצות הלווים על כל מרכיביהן, באמצעות מערכת ממוכנת המשמשת את הבנק לצורכי דיווח שוטף לבנק ישראל ולצרכי מעקב פנימי ובחינת עמידת היקף החבות של קבוצות הלווים במגבלות הרגולטוריות. בנוסף, מתקיים תהליך פנימי, אשר במסגרתו נקבע לכל אחת מהקבוצות הגדולות גורם מרכז (״ראש קבוצה״), ומתבצעים תיאום וזרימת מידע על מרכיבי הקבוצה, במטרה להגביר במידה מרבית את השליטה על חשיפות האשראי ועל סיכון הריכוזיות הנגזר מהן. תהליך זה, מתקיים בין היחידות השונות בלאומי והוא כולל גם את חברות הבנות שלו, ומחייב את הגורמים העסקיים המעורבים בניהול קבוצות הלווים בהזרמה שוטפת של מידע ביחס לבקשות אשראי שעולות על הפרק וביחס לסיכון הפרטים בקבוצה. זאת, תוך הפעלת שיקול דעת לגבי היקף המידע והגורמים אליהם הוא מועבר.

יתר על כן, ביחס ל-10 קבוצות הלווים הגדולות ביותר, נדרש ראש הסקטור המטפל בקבוצה להביא בפני דירקטוריון הבנק אחת לשנה, סקירה מקיפה אודות הקבוצה.

במישור של ניהול תיק האשראי של הבנק כמכלול, מיושם בבנק תהליך פנימי של אמידת סיכון הריכוזיות הגלום בחשיפות לכלל קבוצות הלווים הגדולות, והשפעתו של סיכון זה על רמת הסיכון הכוללת של התיק. התהליך האמור, מאפשר הן לכמת את הקצאת ההון ההולמת על פי הוראות ניהול בנקאי תקין, והן לקיים מעקב וניטור שוטף אחר המגמות של מרכיב ריכוזיות זה כחלק ממגמות ההתפתחות של כלל התיק.

החל מ-31 בדצמבר 2011 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי 313 עדכנית לניהול ודיווח על קבוצות לווים, לפיה חלו מספר שינויים:

1. בוטלה המגבלה על ששת קבוצות הלווים הגדולות. במקום מגבלה זו שולבה בהוראה מגבלה של 120% מהון הבנק על סכימה של חבויות לווים גדולים, קבוצות לווים וקבוצות לווים בנקאיות שחבותם מעל 10% מהון הבנק. סה״כ החבות של הקבוצות הנ״ל הינו בשיעור 18.0% מהון הבנק.

2. בהקשר לאמור לעיל, שולבה לראשונה הגדרה של קבוצת לווים בנקאית.

3. המגבלה על חבות קבוצת לווים - נותרה בשיעור של 25% מהון הבנק והמגבלה על חבות לווה - בשיעור של 15% מהון הבנק. כמו כן, גם המגבלה על חבות קבוצת לווים נשלטת נותרה 50% מהון הבנק.

למידע בגין אשראי לקבוצות לווים אשר חבותם עולה על 15% מהון הבנק ראה עמוד 107.

מגבלות חשיפה בעסקות למימון אמצעי שליטה

בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 הוגדר אשראי לרכישת אמצעי שליטה כאשראי שניתן ללווה כאשר מקור ההחזר העיקרי לו הינו התאגיד שהבנק מימן את רכישתו.

ההוראה חלה על עסקות המקיימות את התנאים הבאים:

- סכום המימון לרכישה גבוה מ-0.5% מהון הבנק.
- פירעון האשראי מבוסס על התאגיד הנרכש.

---

1 קבוצת לווים הם כל אלה יחד: הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה. כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם.

בהוראה נקבעו מגבלות כמותיות על האשראי למימון העסקות לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים, והבנק עומד בהן. אחת המגבלות היא כי סך האשראי לכלל העסקות לרכישת אמצעי שליטה בתאגידים המקיימות את התנאים הנ"ל, כאשר שיעור המימון גבוה מ-50% מעלות הרכישה של התאגיד, לא יעלה על 70% מהון הבנק.

מגבלה נוספת על מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי הינה כי, סכום האשראי לעסקת מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי כאשר שיעור המימון הבנקאי לרכישה זו עולה על 30% מעלות הרכישה, לא יעלה על הנמוך מבין: 5% מהון הבנק נותן האשראי או 5% מהון הבנק הנרכש.

למגבלות הנ"ל הוסיף הבנק וקבע מגבלות פנימיות המתייחסות הן לעסקות רכישת אמצעי שליטה לפי ההוראה והן על עסקות מימון למטרה כלשהי כנגד אמצעי שליטה (ללא זכות חזרה) במישור הכמותי ובמישור האיכותי והבנק עומד בהן.

1. מגבלה כמותית על סכום העסקות לרכישת אמצעי שליטה בתוספת העסקות למטרה כלשהי כנגד אמצעי שליטה.

2. מגבלות חשיפה לעסקה בודדת לפי טווחי דירוג סיכון.

3. מגבלת חשיפה כוללת על עסקות לפי טווחי דירוג סיכון.

4. מגבלת חשיפה לענפי משק.

5. מגבלה חשיפה כוללת על עסקות שאינן "במסלול הירוק" ואינן בתאימות מלאה עם מדיניות האשראי של הבנק.

6. מגבלת "בולט" אגרגטיבית על כל תיק האשראי למימון רכישת אמצעי שליטה.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, נקבעות דרישות הבנק בעת מימון רכישת אמצעי שליטה או במימון כנגד אמצעי שליטה (ללא זכות חזרה) לגבי ההון העצמי הנחוץ, הביטחונות וכן התנאים האחרים נוספים הנדרשים להעמדת אשראי מסוג זה.

קיימת בחטיבה העסקית יחידה ייעודית – מיזוגים, רכישות ועסקות ממנופות, הבוחנת את העסקאות ובונה את חבילות המימון, כולל שיתוף אפשרי של גורמים מממנים נוספים.

עסקות למימון רכישת אמצעי שליטה על פי הגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 323

להלן יתרות אשראי עיקריות שהועמדו במסגרת זו לפי ענפי משק ליום 31 בדצמבר 2012 במיליוני ש"ח:

	אשראי מאזני וחוץ מאזני*
ענף משק	במיליוני ש"ח
תעשיה	**1,901**
מסחר	**717**
נדל"ן	**511**
תקשורת	**547**
פיננסים וחברות אחזקה	**-**
סך הכל	**3,676**

* בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי.

פיזור גיאוגרפי

מיפוי נתוני החשיפה של פעילות הלווים למדינות/אזורים:

הפיזור הגיאוגרפי הוגדר כאחד משלושת סיכוני ריכוזיות האשראי העיקריים בתיק (בנוסף לפיזור ענפי וחשיפה לקבוצות לווים). סיכון גיאוגרפי משמעותו : הידרדרות כלכלית/פוליטית/ביטחונית במדינות שהלווה חשוף אליהן עלולה להביא לפגיעה במצבה הפיננסי של החברה וביכולתה לעמוד בהתחייבויותיה.

בשנת 2009 נוספו במערכת שאלוני דירוג לווים שאלות המתייחסות לחשיפה הגיאוגרפית. ההתייחסות הינה בהיבט של תמהיל ההכנסות ו/או תמהיל תזרים המזומנים של הפירמה, מיקום הנכסים המהותיים המשמשים והיוצרים את פעילותה (נכסים המשמשים ליצירת ההכנסה, כמו : מפעל/מרכז לוגיסטי/מחסן/משרדי מטה/נכס מניב, וכד') וכן לנכסים המשמשים כבטוחות לחובות החברה.

נתונים אלה מאפשרים לבנק לערוך בחינה בראיית התיק כולו של החשיפה של הלווים למדינות השונות, לצורך מעקב וניהול הסיכונים.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים (1):

	ליום 31 בדצמבר 2012			
	סיכון אשראי מאזני (2)	ניירות ערך (3)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי (4)	חשיפת אשראי נוכחית (6)
	במיליוני ש"ח			
דרוג אשראי חיצוני (5)				
AAA עד-AA	**5,847**	**762**	**291**	**6,900**
+A עד-A	**8,102**	**1,866**	**751**	**10,719**
+BBB עד-BBB	**1,119**	**1,881**	**150**	**3,150**
+BB עד-B	**17**	**387**	**26**	**430**
נמוך מ-B	**-**	**-**	**-**	**-**
ללא דירוג	**778**	**473**	**147**	**1,398**
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים	**15,863**	**5,369**	**1,365**	**22,597**
יתרות חובות בעייתיים	**5**	**-**	**-**	**5**

	ליום 31 בדצמבר 2011			
	סיכון אשראי מאזני (2)	ניירות ערך (3)	סיכון אשראי חוץ מאזני נוכחי (4)	חשיפת אשראי נוכחית (6)
	במיליוני ש"ח			
דרוג אשראי חיצוני (5)				
AAA עד-AA	8,989	2,354	649	11,992
+A עד-A	4,300	4,290	123	8,713
+BBB עד-BBB	209	1,130	-	1,339
+BB עד-B	54	-	7	61
נמוך מ-B	-	-	53	53
ללא דירוג	1,564	446	123	2,133
סך הכל חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים	15,116	8,220	955	24,291
יתרות חובות בעייתיים	7	316	-	323

(1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.
(2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.(שווי הוגן של נגזרים).
(3) כולל אגרות חוב של בנקים מסוג Subordinated ב-31 בדצמבר 2012 בשווי של 1,272 מיליון ש"ח וב-31 בדצמבר 2011 1,605 מיליון ש"ח.
(4) בעיקר ערבויות, התחייבויות למתן אשראי (ללא נגזרים חוץ מאזניים).
(5) הבנק משתמש בדירוג של סוכנות Moody's ו-S&P בלבד לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי.
(6) חשיפת האשראי מוצגת לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים.

הערות:

א. חשיפות האשראי אינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בבאור ניירות ערך).
ב. חלק מהבנקים קיבלו תמיכות ממשלתיות באופנים שונים. ובכלל זה בהשקעה ישירה בהון הבנק, בערבות ממשלתית לתיקי נכסים מסוימים של הבנקים, בערבויות לגיוס מקורות לבנקים, וכו'.
ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 18 בדוח הכספי.

חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים זרים מתייחסת לבנקים מסחריים, לחברות החזקה בנקאיות, בנקים להשקעות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים.

החשיפות לפי מדינות מתחלקות כדלהלן : בארה״ב 45% ; אירופה (גרמניה, צרפת, איטליה, ספרד ומדינות בנלוקס) 26% ; בריטניה 19% ; ומדינות אחרות 10% ;

החשיפה כוללת בעיקר פיקדונות בבנקים הזרים, כ-98.4% מהם לתקופות קצרות עד שבוע ואגרות חוב, בדרך כלל לתקופה של עד 5 שנים. הבנק מנהל מעקב הדוק אחר מצבם של בנקים בעולם ומנתח באופן תדיר את איתנותם הפיננסית. הבנק מנהל רשימה מצומצמת של בנקים איכותיים שבהם הבנק והשלוחות בחו״ל מבצעים פיקדונות.

פרטים נוספים על ההשקעה בניירות ערך בעיקר באגרות חוב של בנקים זרים מובאים בעמוד 120.

ניהול החשיפה וקווי אשראי למוסדות פיננסיים זרים מביא בחשבון בין היתר:

- גודלם כפי שהוא משתקף בין היתר בהונם העצמי.
- עוצמתם, כפי שמשתקפת מיחסי הלימות ההון (בפרט ההון הראשוני), מניתוח איכות נכסיהם ומיציבות רווחיותם.
- הערכת השוק כפי שמשתקפת בשווי השוק של מניותיהם ובסיכון כפי שנאמד בעזרת נגזרי האשראי (CDS) שלהם.
- הדירוג על פי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות.
- חוסנה הפיננסי של המדינה בה נמצא מרכז פעילותו של הבנק.
- שיקולים נוספים, כגון מידת הגיבוי, ובכלל זה השקעה ישירה בהון הבנקים על ידי ממשלות, לצורך הבטחת האיתנות של אותם בנקים ובנקים אחרים במדינותיהן.
- מדיניות ניהול החשיפה למוסדות פיננסיים זרים כוללת בין היתר, מגבלות על סכומי החשיפה ברמת בנק ומדינה לפי סיכון.

חשיפה למדינות זרות [1]:

החשיפה למדינות זרות לפי סיכון סופי מתחלקת בין אזורים גיאוגרפיים ומדינות כאשר עיקר החשיפה הוא למדינות במערב אירופה ובצפון אמריקה. החשיפה למדינות הינה החשיפה בגין לקוחות הפועלים באותן מדינות. (טבלה 4(ג) באזל 2):

	31 בדצמבר 2012		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני (2)	סך הכל סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח		
ארצות הברית	**25,916**	**5,972**	**31,888**
בריטניה	**11,756**	**2,903**	**14,659**
צרפת	**2,904**	**265**	**3,169**
גרמניה	**4,066**	**214**	**4,280**
שוויץ	**3,553**	**720**	**4,273**
בלגיה	**303**	**71**	**374**
איטליה	**348**	**35**	**383**
הולנד	**3,063**	**161**	**3,224**
דנמרק	**736**	**16**	**752**
נורווגיה	**245**	**-**	**245**
אוסטריה	**72**	**35**	**107**
שבדיה	**141**	**2**	**143**
סין	**411**	**202**	**613**
אחרות	**5,380**	**1,090**	**6,470**
סך הכל	**58,894**	**11,686**	**70,580**

	31 בדצמבר 2011		
	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני (1)	סך הכל סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח		
ארצות הברית	24,762	6,282	31,044
בריטניה	10,330	3,004	13,334
צרפת	2,935	322	3,257
גרמניה	3,930	304	4,234
שוויץ	2,659	770	3,429
הולנד	2,607	176	2,783
בלגיה	554	32	586
איטליה	457	15	472
דנמרק	150	11	161
סין	400	154	554
שוודיה	346	2	348
נורבגיה	169	-	169
אוסטריה	104	33	137
אחרות	5,747	969	6,716
סך הכל	55,150	12,074	67,224

(1) בקשר לחשיפה למדינות זרות ראה גם בתוספת ו'.

(2) החל מ-31 בדצמבר 2011 סיכון אשראי בגין נגזרים מחושב על פי הוראה 313 ומקוזז עסקאות בנגזרים עם הסכמי קיזוז.

להלן החשיפה למדינות לפי דרוג האשראי של המדינות כפי הדירוג של הבנק העולמי, ליום 31 בדצמבר 2012 במיליוני ש"ח.

דרוג	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	סך הכל חשיפה	אחוז החשיפה מסך הכל	מזה בעייתיים
מדינות OECD עם הכנסה גבוהה	**54,949**	**10,799**	**65,748**	**93.2**	**1,254**
מדינות עם הכנסה גבוהה	**986**	**107**	**1,093**	**1.6**	**2**
מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה	**2,619**	**520**	**3,139**	**4.4**	**556**
מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה	**334**	**260**	**594**	**0.8**	**3**
מדינות עם הכנסה נמוכה	**6**	**-**	**6**	**-**	**-**
סך הכל	**58,894**	**11,686**	**70,580**	**100**	**1,815**

סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על פי מדד נזילות FITCH ועל ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,317 מיליון ש"ח ומתייחס ל-14 מדינות.

הגדרת המדינות הינה בהתאם להכנסה הלאומית לנפש כדלהלן:

הכנסה גבוהה - מעל 12,476 דולר לנפש.
הכנסה בינונית גבוהה - מ-4,036 דולר עד 12,475 דולר לנפש.
הכנסה בינונית נמוכה - מ-1,026 דולר עד 4,035 דולר לנפש.
הכנסה נמוכה - עד 1,025 דולר לנפש.

להלן שמות המדינות העיקריות בכל אחת מהקטגוריות:

א. מדינות OECD:
ארה"ב, איטליה, אוסטרליה, אוסטריה, אירלנד, בלגיה, קנדה, צ'כיה, דנמרק, פינלנד, ישראל, הונגריה, צרפת, בריטניה, יפן, ספרד, שוויץ, לוקסמבורג, סלובניה, הולנד, שבדיה, פולין, גרמניה ודרום קוריאה.

ב. במדינות עם הכנסה גבוהה:
קפריסין, הונג קונג, מונקו, סינגפור, איי קיימן וקרואטיה.

ג. מדינות עם הכנסה בינונית גבוהה:
ארגנטינה, ברזיל, בולגריה, צ'ילה, מקסיקו, פנמה, רומניה, רוסיה, דרום אפריקה, טורקיה, ונצואלה, אורוגואי, קולומביה, פרו.

ד. מדינות עם הכנסה בינונית נמוכה:
סין, אקואדור, מצרים, הודו, ירדן, פרגואי, פיליפינים, תאילנד, אוקראינה.

ה. מדינות עם הכנסה נמוכה:
חלק גדול ממדינות אפריקה, האיטי, נפאל.

חשיפה כוללת למדינות זרות מסוימות:

שם המדינה	31 בדצמבר 2012				
	אשראי לציבור	אג"ח	פיקדונות בבנקים	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
איטליה (1)	93	252	3	36	384
אירלנד	5	1	-	-	6
יוון	2	-	-	-	2
ספרד (2)	6	198	1	4	209
סך הכל (3)	106	451	4	40	601

(1) מזה 256 מיליון ש"ח בבנק אינטסה.
(2) רוב החשיפה לספרד הינה לבנק סנטנדר שרוב הכנסותיו מקורן מחוץ לספרד.
(3) אין לקבוצה חשיפה בגין פורטוגל.

חובות בעייתיים - גילוי, הערכה, סיווג, וכללי הפרשה להפסדי אשראי

הבנק פועל בנושא הוצאות בגין הפסדי אשראי וחובות בעייתיים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2011.

למידע נוסף ראה עמוד 60.

סיכוני שוק ונזילות

מדיניות סיכוני שוק וסיכונים פיננסיים אחרים

סיכון שוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי שוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, תנודתיות בשיעורי ריבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות ומדדים כלכליים נוספים). החשיפה לסיכוני שוק מתבטאת בתוצאות העסקיות, בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, בהון העצמי, בתזרימי המזומנים ובערך הבנק.

מדיניות ניהול סיכוני השוק נועדה מחד לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכת הסיכונים והנזקים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכונים וזאת בהשוואה לרווח הצפוי מהם, ומאידך, נועדה להפחית את רמת הסיכון הנובעת מהפעילות השוטפת של הבנק, ובכלל זה לשמור על רמת נזילות גבוהה. כל זאת בהתחשב בהיקף הפעילות, במגבלות ובעלויות של פעולות החיסוי, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם, בהנחיות ובדרישות של בנק ישראל, ובהתפתחויות החלות בעולם בנושא המדידות ושיטות הניהול של הסיכונים והתאמתן לצרכי הקבוצה והבנק.

החשיפות לסיכוני שוק מנוהלות באופן שוטף ברמת הקבוצה. חברות הבת בחו"ל קובעות מדיניות לניהול סיכוני שוק בהלימה עם המדיניות הקבוצתית ומסגרות הסיכון שאושרו בה. המידע על מצב החשיפות בפועל בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל מהחברות הבנות ומובא בחשבון בניהול הכולל של החשיפות בקבוצה.

ניהול סיכוני השוק מתבצע בשני מוקדי סיכון עיקריים - התיק הבנקאי והתיק למסחר. הגדרת התיק למסחר נגזרה מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך הסחיר של הבנק ועסקות נגזרים בפעילות הסחירה. התיק הבנקאי כולל את העסקות אשר אינן כלולות בתיק למסחר.

מדיניות ניהול סיכוני השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת החשיפה על השווי הכלכלי, הרווח החשבונאי ומצב הנזילות, לשינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים כגון שיעורי הריבית, אינפלציה, שערי חליפין, וכיו"ב. המגבלות שנקבעו ברמת הקבוצה כוללות את כל חברות הבת בארץ ובחו"ל.

בחודש דצמבר 2012 אושרו בדירקטוריון תאבון סיכון ואסטרטגית השקעות בראייה כוללת של הפעילות בתיק הנוסטרו וההשקעות הריאליות. האסטרטגיה כוללת את סיווג המוצרים והפעילויות לפי סוגי סיכון וקובעת מגבלות סיכון לפי חתכים שונים ובכלל זאת מגבלת מינימום לחשיפה למוצרים בסיכון נמוך, מגבלת מקסימום על החשיפה למוצרים בסיכון - תשואה גבוהים וכן מגבלות על החשיפה המקסימלית למוצרים ספציפיים. סט המגבלות מבטיח פיזוריות גבוהה במימדים שונים - המימד הגיאוגרפי, המימד של מוצרים וצדדים נגדיים ספציפיים. החטיבה לניהול סיכונים והחטיבה לשוקי הון בוחנות כל העת את

סיווג המוצרים לפי רמות הסיכון ומעדכנת אותם לפי הצורך, על מנת למנוע חריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו.

המבנה ופונקציות ניהול סיכוני שוק

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים, נוהל בנקאי תקין מס' 339, בנושא ניהול סיכוני השוק של הקבוצה. ההוראה קובעת עקרונות יסוד לאופן ניהול הסיכונים ובקרתם, ובכלל זה האחריות של ההנהלה והדירקטוריון, הגדרת אמצעי הבקרה והכלים למדידת הסיכונים ואמצעי הבקרה והפיקוח על סיכונים אלה, תוך יישום ממשלה תאגידי שכולל שלושה "קווי הגנה", כפי שתואר במבוא לפרק זה.

החטיבה לניהול סיכונים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית, בוחנת באופן בלתי תלוי את גובה הסיכון והליך ניהול הסיכונים ומתווה את מדיניות ניהול הסיכון. בכפוף למנהלת סיכונים ראשית מונה מנהל סיכוני שוק בדרגת ראש אגף.

חטיבת שוקי הון עוסקת בניהול הנוסטרו של הבנק ובהפעלת כלל חדרי העסקות בבנק לצורך מסחר ותיווך במטבעות, בריביות, בנגזרים ובניירות ערך. בנוסף, עוסקת החטיבה בניהול פיננסי הכולל פיתוח מוצרים פיננסיים ומוצרי השקעה, וניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה. כמו כן, אחראית החטיבה על ניהול הקשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, על מתן שירות ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות ללקוחות מוסדיים וניהול בקרת סיכונים שוטפת של כל הפעילויות דלעיל.

ניהול סיכוני שוק נדון בועדות למיניהן:

- ועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון - אחת לרביע מתקיים בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון, דיון מפורט על החשיפות לסיכוני שוק והשינוי במוקדי הסיכון, מדווחת תמונת המצב של עמידה במגבלות ברמת הקבוצה, וכן הנזק שיכול להיווצר לבנק מתרחישי קיצון. בנוסף, כל פעילות חדשה במכשירים פיננסיים, השונה משמעותית מהפעילות הנוכחית במכשירים הקיימים, מובאת לדיון ואישור הועדה במסגרת נוהל "מוצר חדש". תוצאות דיוני וועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים מדווחות ומאושרות במליאת הדירקטוריון.
- ועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות מנכ"ל הבנק - המדיניות המגובשת בוועדה לניהול סיכוני שוק (להלן) מוצגת בוועדה העליונה לניהול סיכונים בראשות המנכ"ל הראשי ובנוכחות מנהלת הסיכונים הראשית וכל חברי הנהלת הבנק. כמו כן נידונים נושאים בסיכוני שוק שנמצאים על הפרק.
- ועדת ההנהלה לנושאים שוטפים בראשות המנכ"ל הראשי, המתכנסת מדי שבוע, מדווחת על מצב החשיפות הפיננסיות לסיכוני שוק ונזילות והעמידה במגבלות שקבע הדירקטוריון. המנכ"ל הראשי מדווחת במסגרת דוח המנכ"ל לדירקטוריון אחת לתקופה של בין חודש עד ששה שבועות על החשיפה לסיכוני שוק.
- מסמך החשיפות הרבעוני של החטיבה לניהול סיכונים מוצג לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון מדי רבעון. במידה ונדרש, מועבר דיווח על שינויים מהותיים בחשיפות בתכיפות גבוהה יותר במסגרת דוח המנכ"ל, המופץ לדירקטוריון אחת ל-6 שבועות.
- הועדה לניהול סיכוני שוק בראשות מנהלת הסיכונים הראשית בוחנת אירועים ומגמות בשווקים אשר עשויים להשפיע על הבנק, ובאחריותה לדון ולאשר את מדיניות ומגבלות הסיכון - טרום הבאתם לדיון ואישור הדירקטוריון, לנטר את העמידה במגבלות האמורות, לאשר את המתודולוגיה למדידת החשיפות, לוודא ולדון באופן תקופתי על סיכוני השוק בחברות הבנות.

- הוועדה לניהול נכסים, התחייבויות והשקעות פיננסיות (ALCO) בראשות ראש החטיבה לשוקי ההון אחראית לנהל את הנכסים וההתחייבויות וההשקעות הפיננסיות, תוך מתן דגש למבנה המאזן, מחירי המעבר, הנזילות הנדרשת והשקעת עתודות הנזילות, מבנה ההון ומדיניות גיוס המקורות.

כלים כמותיים לניהול סיכונים

סיכוני השוק מוערכים במגוון רב של כלים, המשלימים זה את זה ותואמים את החשיפות השונות של הבנק בפעילות חדרי העסקות, פעילות השקעות הנוסטרו ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות.

ניתוחי רגישות ותרחישי קיצון

השווקים העולמיים והמקומיים נתונים מעת לעת לזעזועים המתבטאים בתנודתיות גדולה במיוחד של הפרמטרים, החורגת מהתנהגות היסטורית נורמלית. מודלים כמותיים כגון ה-VAR או מודלים אחרים, אינם מספקים מידע על הפסדים שעלולים להתרחש בתנאי שוק קיצוניים, או מעבר לרמת המובהקות שנקבעה. לכן, מבוצעת מדידת הסיכון בתרחישי שוק קיצוניים מגוונים וכן ניתוחי רגישות לשינוי באחד מגורמי הסיכון. אלה כוללים את כלל גורמי הסיכון להם חשוף הבנק ומהווים חלק מתהליך קבלת ההחלטות בקביעת אסטרטגית ההשקעות הכוללת והרכב התיק הרצוי תחת מגבלות תאבון הסיכון שנקבעו.

שיטת הערך בסיכון (Value at Risk)

הסיכון הנמדד על ידי ה-VAR, שהינו מודל הסתברותי, מתייחס לנזק הפוטנציאלי מהחזקת כל הפוזיציות במטבעות, במדד, בריבית ובמניות המאזניות והחוץ מאזניות, ובכלל זה הפוזיציות של התיקים למסחר, החשופות לשינויים אפשריים במחירי השוק. בפועל הוא מודד את הירידה הצפויה בערך הנוכחי של הנכסים פחות ההתחייבויות בתמהיל הנתון של מבנה התיק, ברמת בטחון של 99%, ולתקופה של החזקת פוזיציות למשך שבועיים, על פי התפלגות סטטיסטית נתונה. החישוב מבוסס על שווי כלכלי של ההון, על ידי היוון נכסים והתחייבויות לפי שיעורי הריבית חסרי סיכון השוררים בשוק. חישוב ה-VAR נעשה אחת לחודש ברמה הקבוצה ובתדירות גבוהה יותר ברמת הבנק.

מדידת ה-VAR מתבצעת על הסיכון הכולל ועל הסיכון בחלוקה למגזרים (סיכון חשיפה בבסיס לפי מטבעות, חשיפה בריבית לפי מגזרים ולפי תקופות זמן שונות, סיכון מניות) כאשר כתוצאה מהמתאמים (אפקט הפיזור) בין הגורמים השונים ה-VAR הכללי נמוך מסכום ה-VAR לפי מגזרים.

מודל לאמידת סיכון האשראי (סחיר) בתיק נוסטרו מט"ח

המודל מחשב את ההפסד הצפוי בתיק נוסטרו מט"ח בתרחישים בדרגות חומרה שונות בהתבסס על מאפיינים ספציפיים של התיק, תוך התחשבות בהסתברות לכשל ולשינוי בדירוגי המנפיקים. מדידת הסיכון בתיק כולו מבוצעת תוך התחשבות בפיזור וריכוזיות בתיק. המודל מחשב את תוחלת זנב ההפסד (Expected Shortfall) המבטא את ממוצע ההפסד הפוטנציאלי בטווח זמן של שנה ובהסתברות של 1%.

דרישת הון בגין סיכוני שוק

להלן דרישות ההון בגין סיכוני השוק (טבלה 10 באזל 2) כנדרש על פי הגישה הסטנדרטית. דרישות אלה משקפות רק חלק קטן מההון המוחזק על ידי לאומי בגין סיכוני שוק (נדבך 1 במסגרת באזל 2). בנוסף להון זה מחזיקה הקבוצה הון נוסף בגין סיכוני שוק ופעילות הנוסטרו, במסגרת הנדבך השני של באזל 2.

להלן דרישות ההון בגין סיכוני השוק (טבלה 10 באזל 2):

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	במיליוני ש"ח	
דרישות ההון בגין		
סיכוני ריבית	**673**	583
סיכון מחירי מניות	**14**	1
סיכון שער חליפין	**117**	170
אופציות	**70**	57
סך דרישת ההון בגין סיכוני שוק	**874**	811

מוקדי הסיכון העיקריים בסיכוני שוק

1. החשיפה בריבית

סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי ריבית חסרת סיכון אשראי במטבעות השונים בשל הפערים בין מועדי הפירעון של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

מדיניות החשיפות בריבית הנה להגביל את מידת ההשפעה של שינויים אפשריים בריבית על רווחי הבנק ועל ההון העצמי. בהתאם, בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור של 1% בריבית לכל התקופות, אשר מתייחסת לשחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי[1] ושל הרווח החשבונאי השנתי כתוצאה משינוי עקומי התשואות בכל אחד מהמגזרים וגם לכל המגזרים יחד. החשיפה של הרווח לריבית מושפעת מאוד מהפעילות המשוערכת על פי מחירי שוק (עסקות נגזרים ותיקים מסחריים).

קיימים סיכוני ריבית מובנים הנובעים מאי הוודאות בגורמי שוק שלא ניתנים לגידור אך מובנית בפעילות הבנקאית. הסיכון כולל אופציות התנהגותיות גלומות בהלוואות ופיקדונות שאינן ניתנות לגידור (אופציות פירעון מוקדם למשל).

[1] השווי הכלכלי של ההון מוגדר כהפרש בין הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות. בחישוב הערך הנוכחי מנכים את התזרימים בעקום התשואה חסר סיכון אשראי ואת התזרימים המט"חיים בלייבור.

סיכון הריבית נמדד ומנוהל בפועל על בסיס הנחות התנהגותיות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. להלן ההנחות העיקריות:

- במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי שבירות ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון. האומדן נגזר מהתנהגות הלקוחות בעבר.
- על פי הניסיון שנצבר קיימת יתרת זכות בחשבונות עו"ש שאינם נושאים ריבית, בסכום יציב לאורך זמן. לכן לצורך מדידה וניהול החשיפה בריבית, מדיניות הבנק היא להתייחס לחלק מיתרות העו"ש שאינן נושאות ריבית כהתחייבות ארוכה. מדי תקופה נבחן השינוי ביתרת העו"ש שאינו נושא ריבית, על מנת לקבל החלטה כיצד לפרוס אותו. לאור סביבת הריבית הנמוכה שונתה פריסת העו"ש, החל מיוני 2012.
- לאומי למשכנתאות - ניהול החשיפות מביא בחשבון הנחות ביחס לפירעונות מוקדמים של הלוואות. ההנחות לגבי ההלוואות הצמודות למדד בריבית קבועה, מסתמכות על מודל סטטיסטי לחיזוי הפירעונות המוקדמים. מודל סטטיסטי זה נבחן באופן שוטף. במקביל פיתח לאומי למשכנתאות מודל פירעונות כולל לכל מגזרי ההצמדה אשר יוטמע בניהול הפעילות.

להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית ברמת הקבוצה (לפני מס ובמיליוני ש"ח)*:

	השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי		השחיקה הפוטנציאלית ברווח השנתי	
השפעת שינוי מיידי מקביל של 1% בעקום התשואות	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
בפועל	**742**	676	**182**	271
המגבלה	**1,100**	1,100	**500**	500

* בכיוון הגורם נזק לבנק.

בשנת 2012 השחיקה הפוטנציאלית בשווי הכלכלי נעה בין 495 מיליון ש"ח ל-742 מיליון ש"ח וברווח השנתי נעה בין 176 מיליון ש"ח ל-236 מיליון ש"ח.

במהלך 2012 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון.

רגישות השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות לריבית

להלן השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסים לפני השפעת השינויים בריבית:

	31 בדצמבר 2012				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח		
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים	**204,561**	**62,635**	**59,575**	**12,066**	**14,814**
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסים נגזרים וחוץ מאזניים	**280,774**	**5,874**	**119,103**	**28,982**	**26,075**
התחייבויות פיננסיות	**168,101**	**54,421**	**82,296**	**17,808**	**11,425**
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסים נגזרים וחוץ מאזניים	**300,234**	**12,632**	**96,660**	**22,990**	**29,799**
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	**17,000**	**1,456**	**(278)**	**250**	**(335)**

	31 בדצמבר 2011				
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח		
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים	191,767	62,776	61,472	12,608	14,032
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסים נגזרים וחוץ מאזניים	227,619	5,641	161,654	37,432	41,543
התחייבויות פיננסיות	159,044	54,294	82,937	18,298	10,830
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסים נגזרים וחוץ מאזניים	242,830	10,709	143,466	31,945	45,619
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	17,512	3,414	(3,277)	(203)	(874)

השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הריבית על שווי הוגן* נטו של מכשירים פיננסים (טבלה 14 באזל 2):

	31 בדצמבר 2012					
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית					שינוי בשווי ההוגן
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח			
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח	באחוזים
גידול מיידי מקביל של 1%	**16,561**	**1,546**	**(387)**	**239**	**(346)**	**(479)**	**(2.65)**
גידול מיידי מקביל של 0.1%	**16,956**	**1,465**	**(290)**	**249**	**(336)**	**(48)**	**(0.27)**
קיטון מיידי מקביל של 1%	**17,485**	**1,275**	**(179)**	**260**	**(320)**	**429**	**2.37**

	31 בדצמבר 2011						
	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית					שינוי בשווי ההוגן	
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח				
השינוי בשיעורי הריבית	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	אחרים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח					במיליוני ש"ח	באחוזים
גידול מיידי מקביל של 1%	17,160	3,523	(3,279)	(191)	(887)	(246)	(1.48)
גידול מיידי מקביל של 0.1%	17,477	3,425	(3,277)	(202)	(875)	(24)	(0.14)
קיטון מיידי מקביל של 1%	17,869	3,282	(3,276)	(215)	(870)	218	1.32

* לא כולל אומדן שווי הכנסות בגין עמלת פירעון מוקדם.

1.1 החשיפה לריבית ועמידה במגבלות

להלן מצב החשיפה לשינויי הריבית ברמת הקבוצה המחושב על פי כללים חשבונאים. במהלך 2012 עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה לריבית שקבע הדירקטוריון. נתונים מפורטים על החשיפה בריבית ראה להלן בתוספת ד' בסקירת ההנהלה.

	31 בדצמבר 2012			31 בדצמבר 2011		
	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח וצמוד מט"ח	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח וצמוד מט"ח
משך חיים ממוצע (מח"מ) בשנים:						
מח"מ הנכסים (1)	**1.04**	**2.81**	**0.78**	0.91	2.85	0.72
מח"מ התחייבויות (1)	**0.98**	**3.26**	**0.70**	0.87	3.25	0.71
פער המח"מ בשנים	**0.06**	**(0.45)**	**0.08**	0.04	(0.40)	0.01
הפרש שת"פ (%)	**1.30**	**0.86**	**0.81**	0.42	0.56	2.45

(1) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים.

החל מדצמבר 2009 חל שינוי באופן החישוב ובשיטת ההצגה של דוח החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית וזאת בעקבות הוראות חדשות של בנק ישראל בנושא זה. במקום נתונים המסתכמים ליתרות המאזניות, מוצגים בתוספת ד' נתוני השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים המוצגים בבאור 18ג' בדבר "יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים". גם שיעור התשואה הפנימי השתנה בהתאמה. במקום שיעור תשואה פנימי המנכה את התזרימים הצפויים ליתרה המאזנית, מוצג שיעור תשואה פנימי המנכה את התזרימים הצפויים לשווי ההוגן.

בנוסף, במקום הצגת משך חיים ממוצע שהיה מבוסס על הנתונים החוזיים של הנכסים וההתחייבויות החל מדצמבר 2010 מוצג משך חיים ממוצע אפקטיבי, המבוסס על שינוי בשווי ההוגן כתוצאה משינוי של 0.1% בשיעור התשואה הפנימי של הנכסים וההתחייבויות.

בחישוב מח"מ ההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומד את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך ההתחייבויות על פי התזרים המקורי של תוכניות החסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.29 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-0.52%.

בנתונים המוצגים לעיל מובאים בחשבון פרעונות מוקדמים של הלוואות משכנתא מדדיות, בהתאם למודל סטטיסטי האומד את הפרעונות הצפויים על סמך התנהגות הלווים בעבר. מח"מ הנכסים לסוף 2012 על פי התזרים המקורי שאינו מביא בחשבון פרעונות מוקדמים גבוה יותר ומגיע ל-3.19 שנים, ופער השת"פ מסתכם בכ-0.52%.

בתוספת ד' בסקירת ההנהלה מוצגות יתרות העו"ש לפי הוראות בנק ישראל בפיקדונות עם דרישה עד חודש. לעומת זאת, לצורך החשיפה לריבית, נפרס שיעור מסוים מיתרות העו"ש בשקלים ובמט"ח לתקופות פרעון של עד עשר שנים. זאת בהתאם למודל התנהגות שהנחות הבסיס שלו מתעדכנות באופן שוטף. בהתחשב בהנחות אלה מח"מ ההתחייבויות הינו גבוה יותר ומגיע בשקלים לא צמודים ל-1.04 שנים ובמט"ח ל-0.76 שנים, וההפרש בשת"פ מגיע ל-1.29% ול-0.75% בהתאמה.

2. החשיפה בבסיס

החשיפה לסיכון הבסיס מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים ובשערי החליפין, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים להתחייבויות, כולל השפעת העסקאות העתידיות, בכל אחד ממגזרי ההצמדה.

על פי כללי החשבונאות, ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שהשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד, מוגדרת כחשיפת בסיס. החשיפה לסיכוני הבסיס נמדדת כאחוז מההון החשוף של הקבוצה.

ההון החשוף ברמת הבנק, כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות מוחזקות, למעט ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר ממומנות ממקורות במטבע חוץ ולכן אינן מנוכות מההון. ברמת הקבוצה, ההון החשוף כולל את ההון העצמי ועתודות מסוימות, בניכוי נכסים קבועים והשקעות בחברות כלולות.

מגבלות חשיפת הבסיס שמאושרות על ידי הדירקטוריון, נקבעות על פי שיקולי תשואה צפויה וסיכון, ומחולקות בין חדרי המסחר, ALM וחברות הבנות.

חברות הבנות בחו"ל ובארץ מנהלות חשיפות בסיס בהיקפים נמוכים, על בסיס המדיניות המעוגנת בהחלטות הדירקטוריונים, ובתאום עם הבנק בארץ.

לשינויים בשער החליפין השפעה על שעור המס האפקטיבי הואיל והפרשי שער בגין ההשקעות בחו"ל אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון - ומכאן חוסר הסימטריה בגין הפרשי השער. כנגד חשיפת המס ביצע הבנק בעבר עסקות חיסוי. החל משנת 2012 שונתה המדיניות החשבונאית להשקעות בארה"ב ובשוויץ כך שהם מוגדרות כיחידות שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין ההשקעה והן בגין המקורות המגדרים נזקפים לקרן הון. הבנק החליט שלא לחדש את עסקות החיסוי בגין חברות אלו.

לשינויים בשערי החליפין יש השפעה על ההכנסות השוטפות במט"ח. כנגד ההכנסות הצפויות נטו בוצעה פעולת חיסוי בראשית 2012.

להלן החשיפה הכלכלית בפועל ברמת הקבוצה, ובהשוואה למגבלות שקבע הדירקטוריון. הנתונים מוצגים במונחים של אחוז מההון החשוף:

	המגבלות המאושרות עודף או (גרעון) מקסימליים	המצב בפועל **31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
		ב-%	
לא צמוד	65%-(65%)	**(5.2)**	(17.9)
צמוד מדד	50%-(50%)	**3.9**	22.4
מטבע חוץ	15%-(15%)	**1.3**	(4.5)

במהלך 2012 שיעור ההון המושקע בממוצע על פני השנה במגזר הצמוד היה כ-15%. שיעור זה נע במהלך השנה בין עודף של 30% לגרעון בשיעור 1% מההון החשוף. למגזר המט"ח והצמוד מט"ח נותב הון בשיעור נמוך יחסית, ולכן ההשפעה של שינוי בשערי החליפין על הרווח לפני מס אינה מהותית.

במהלך הרביע השלישי של השנה אושרה הרחבה של מגבלת חשיפת הבסיס במגזר הצמוד למדד לעודף או גרעון מקסימליים של 50% - (50%).

בשנת 2012, עמדה הקבוצה בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים ליום 31 בדצמבר 2012. המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על הון הבנק וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוץ מאזניים:

	דולר	אירו	לישי"ט	פר"ש	יין
	במיליוני ש"ח				
עלייה של 5% בשע"ח	**(23)**	**41**	**4**	**0**	**1**
עלייה של 10% בשע"ח	**(37)**	**96**	**12**	**4**	**(3)**
ירידה של 5% בשע"ח	**21**	**(21)**	**(2)**	**12**	**(1)**
ירידה של 10% בשע"ח	**39**	**(24)**	**(2)**	**26**	**(1)**

נתונים אלה אינם מביאים בחשבון את ההשפעה של שינוי בשער החליפין על תזרימי ההכנסות וההוצאות במט"ח אשר גם לגביהם נעשתה הגנה מלאה ב-2012.

3. חשיפות בחדרי עסקאות

סיכוני השוק בתיק למסחר נובעים כתוצאה מפעילות הבנק כעושה שוק וכמנהל פוזיציות בנוסטרו:

- פעילות עשיית שוק - הבנק מוביל בהיקף הפעילות בתחום הנגזרים ונותן שירותים מיידים ללקוחות הפעילים במכשירים. בחדר עסקאות מט"ח ונגזרים מבוצעת פעילות עשיית שוק בדסק הספוט (בשקלים במט"ח), בדסק אופציות (בשקלים ובמט"ח) ובדסק ריביות (שקלים ומט"ח). פעילות זו חושפת את הבנק לסיכוני שוק (סיכוני שע"ח וסיכוני ריבית) ולפיכך הפעילות מנוהלת ומנוטרת בהתאם למגבלות שאושרו על ידי ועדת ניהול סיכוני שוק. בשל אופי הפעילות הדינאמי, מגבלות אלו מנוטרות בצורה שוטפת לפחות אחת ליום על ידי החדר התיכון.

- פעילות למסחר בנוסטרו - בחדר עסקאות מתקיימת פעילות יזומה במסגרתה נלקחות חשיפות יזומות לאגרות חוב בשקלים. פעילות זו מנוהלת ומנוטרת בצורה שוטפת לפחות אחת לשבוע, בהתאם למגבלות שאושרו ותוקפו על ידי החטיבה לניהול סיכונים.

מסגרת ומתודולוגית ניהול הסיכונים

כאמור, סיכוני השוק הסחירים מנוטרים בצורה שוטפת כאשר התדירות נקבעת בהתאם לאופי הפעילות המבוצעת. אמידת הסיכונים מבוצעת באמצעות מתודולוגיות ידועות ומוכרות, להלן עיקרן:

1. חשיפות הריבית נמדדות ומנוהלות במונחי שינוי בשווי השוק של המכשירים כתוצאה משינויים מקבילים בעקומי הריבית בהן נלקחות חשיפות.

2. החשיפות בדסק האופציות נמדדות ומנוהלות על בסיס מדדי רגישות מקובלים ('יוונים').

3. תרחישי קיצון:

3.1. ניתוח רגישות התיק לגורמי הסיכון השונים (כל גורם סיכון בנפרד) ובדיקת השינוי בשווי התיק כתוצאה מכך.

3.2. תרחישי קיצון - תרחישים מאקרו כלכליים המבוססים על ההיסטוריה (לדוגמא תרחיש מבוסס על משבר 2008) וכן תרחישים שפותחו בשיתוף פעולה בין החטיבה לניהול סיכונים ואגף הכלכלה.

להלן ריכוז העסקות הפתוחות ל-31 בדצמבר 2012 בהשוואה לשנה הקודמת (סכום נקוב במיליוני ש"ח):

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
עסקות גידור מלא	**4,184**	3,241
עסקות ALM ואחרות:		
חוזי ריבית	**308,208**	246,974
חוזי מטבע	**202,033**	244,878
חוזים בגין מניות, מדדי מניות וסחורות	**52,389**	51,757
סך הכל	**566,814**	546,850

לפירוט בדבר המדיניות החשבונאית לרישום היתרות, ההכנסות וההוצאות מסוגי מכשירים אלה ראה באור 1(יג) - עיקרי המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים ראה תוספת ג' לסקירת ההנהלה ובאור 20 לדוחות הכספיים.

4. החשיפה הכוללת לסיכוני השוק - ריבית, בסיס, מניות כפי שמשתקפת במודל הערך הנתון לסיכון (Value at Risk)

מגבלות ה-VAR נקבעו, הן על הערך הכלכלי של הקבוצה כולל חברות בנות בחו"ל והשפעות החשיפה במונחי VAR, והן על הרכיבים המשוערכים לפי שווי שוק (MTM) המשפיעים על הרווח וההפסד של הבנק (כולל התיקים המסחריים של הבנק).

להלן אומדן ה-VAR ברמת הקבוצה במיליוני ש"ח:

	VAR השווי הכלכלי		VAR התיקים המשוערכים	
	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
בפועל	**142**	161	**41**	79
המגבלה	**500**	500	**400**	400

במהלך 2012 ה-VAR על השווי הכלכלי נע בין מקסימום 212 מיליון ש"ח לבין מינימום 142 מיליון ש"ח.

בשנת 2012 עמדה הקבוצה במגבלת ה-VAR שקבע הדירקטוריון.

סיכוני אשראי סחיר בנוסטרו

לאומי חשוף לסיכוני אשראי ושוק של מדינות, בנקים ומוסדות פיננסיים בארץ ובחו"ל. בנוסף הבנק משקיע באופן מוגבל גם במכשירים מגובי נכסים (כגון MBS, CLO ו-ABS).

מדיניות החשיפה הקבוצתית למוסדות פיננסיים זרים ולמדינות הינה חלק ממדיניות ניהול סיכוני השוק וסיכוני האשראי הסחיר. מדיניות זו מגדירה קווים מנחים, מגבלות סיכון (לימיטים) על חשיפות האשראי/צד נגדי וסמכויות. במדיניות נקבע כי עיקר החשיפות יהיה לבנקים גדולים בעלי חשיבות סיסטמית למדינתם ולבנקים בעלי איכות אשראי גבוהה יחסית בדגש על פיזור התיק.

ניהול הסיכונים בחשיפה למוסדות פיננסיים ולמדינות מתבצע באמצעות ועדות אשראי בראשות ראש החטיבה לשוקי הון ובהשתתפות החטיבה לניהול סיכונים.

- ועדת לימיטים לפעילות מול מדינות - הקובעת את מגבלות החשיפה למדינות על בסיס ניתוחים כלכליים.
- ועדת סיכוני אשראי סחיר - הקובעת את מגבלות החשיפה למוסדות פיננסיים בהתאם למדיניות שנקבעה ולתנאי השוק.

בחטיבה לניהול סיכונים מתבצע מעקב אחר איכות התיק, ונערכים ניתוחי סיכון ותרחישים לבחינת מוקדי הסיכון אשר נידונים בועדת סיכוני שוק עליונה ובועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.

החשיפה לסיכון הנזילות

חשיפה לנזילות

סיכון הנזילות הוא הסיכון הנוצר בשל אי הוודאות ביחס לאפשרות לגיוס מקורות ו/או למימוש נכסים, באופן בלתי צפוי ותוך פרק זמן קצר, מבלי שיגרם הפסד מהותי.

מדיניות ניהול סיכוני נזילות
בהתאם להוראת בנק ישראל הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות אשר מטרתה לתמוך בהשגת היעדים העסקיים תוך הערכה והגבלה של ההפסדים שיכולים לנבוע מהחשיפה לסיכוני נזילות. מדיניות ניהול סיכוני הנזילות מכוונת לשמירה על רמת נזילות גבוהה באמצעות השקעה בנכסים איכותיים ברמת נזילות גבוהה ובאמצעות מדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

מדיניות ניהול הנזילות ברמת הקבוצה מבוססת על שני העקרונות הבאים:

- כל חברת בת בארץ ובחו"ל אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות, תוך הקפדה על קיום ההוראות המחייבות של רשויות הפיקוח הרלוונטיות.
- חברות הבנות יכולות להסתמך, בין יתר המקורות, על ניצול קווי אשראי מלאומי בכפוף לתיאום ואישור מראש ובכפוף למגבלות הרגולטוריות.

בהתאם לאמור, עקרונות מדיניות הבנק בתחום ניהול הנזילות אומצו על ידי השלוחות בחו"ל בכפוף להוראות הרגולציה המקומית בכל שלוחה. בכל אחת משלוחות הבנק בחו"ל מאושרת מדיניות ניהול הנזילות על ידי דירקטוריון חברת הבת. במסגרת מדיניות זו נקבעות מגבלות, והעמידה במגבלות נבחנת במסגרת הוועדות לניהול סיכוני השוק והנזילות הן בשלוחות והן בארץ.

במסגרת הניהול השוטף, נמדד סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים ובכלל זה תרחישי קיצון. בנוסף למודל המתואר מפעיל הבנק מערכת מדדים נוספת להתרעה מוקדמת על התפתחויות חריגות ובלתי צפויות במצב הנזילות.

במסגרת הערכות למצבי משבר הוגדרה מערכת של סימנים איכותיים וכמותיים המעידים על התפתחות חריגה או הרעה במצב הנזילות ונקבעה תוכנית מגירה המתעדכנת באופן שוטף וכוללת את האסטרטגיה לניהול משבר נזילות תוך מינוי צוות ניהולי האחראי לטיפול במשבר ולהגדרת התהליכים והצעדים להתמודדות עם המשבר.

מקורות המימון:

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות גיוס מקורות יציבים ומגוונים ומדיניות השקעת עודפי האמצעים הנזילים בנכסים איכותיים.

עודפי האמצעים הנזילים במטבע ישראלי מושקעים בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל כ-36.4 מיליארד ש"ח ובניירות ערך כ-31.9 מיליארד ש"ח, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות. עודפי האמצעים הנזילים במט"ח מושקעים בעיקר באגרות חוב כ-22.1 מיליארד ש"ח, בפיקדונות בבנקים כ-14.4 מיליארד ש"ח.

יתרת פיקדונות הציבור בבנק, לא כולל כתבי התחייבות נדחים, עלתה במהלך שנת 2012 ב-7.4 מיליארד ש״ח, 2.7% ובניטרול השפעת הפרשי שער היה גידול של 9.3 מיליארד ש״ח, 3.3%.

עיקר העלייה הייתה במגזר השקלי הלא צמוד ב-6.2 מיליארד ש״ח, 3.6% ואילו, במגזר המט״ח והצמוד מט״ח נרשמה עלייה בסך של 1.2 מיליארד ש״ח, 1.1%, ובנטרול השפעת הפרשי שער העלייה היתה בסך של 3.1 מיליארד ש״ח, 2.8%.

ניטור סיכון הנזילות

הבנק מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות ואחר מדדי סיכון הנזילות. סיכון הנזילות נמדד ומנוהל באמצעות מודל פנימי שמטרתו בחינה ומעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחישים שונים. התרחישים מתייחסים למצבי שוק שונים : מצב עסקים רגיל ומצבי קיצון הנוגעים לבנק ולכלל המערכת.

בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס שני מדדים כמותיים : פער הנזילות ויחס הנזילות. המודל מציב את יתרת הנכסים הנזילים (דוגמת מזומנים, פיקדונות בבנק ישראל, תיק אג״ח הניתן למימוש ואשראי החזוי להיפרע) ביחס להתחייבויות הצפויות להתממש בטווח הקצר, באופן אשר בוחן את יכולת הבנק לעמוד בכל צורכי הנזילות.

שיעור השינוי ביתרת הפיקדונות והאשראי עבור כל תקופת פירעון, בתרחישים שונים, נקבעים על פי פרמטרים שונים בהתאם לרמת החומרה של התרחיש. על בסיס שיקול הדעת של הגורמים העסקיים, הנעזרים בנתונים היסטוריים, מוגדרות פונקציות התנהגותיות המביאות בחשבון פרמטרים כגון גודל ומהות הפיקדון לפיהם מחושבים התזרימים הצפויים.

יצוין כי, תרחישי הלחץ חמורים יותר מכל מה שהתנסה בו הבנק בעבר, ולכן הנחות תרחישים אלו בהכרח מבוססות על הערכות המומחה של הגורמים המקצועיים הבכירים בבנק ופחות על נתונים היסטוריים.

בנוסף למודל שתואר לעיל נמדדים מדדים נוספים כהשלמה לתמונת מצב הנזילות כלהלן:

- במגזר המט״ח מתבצע גם מעקב אחר שיעור הנכסים הארוכים הממומנים מהתחייבויות קצרות, יחס ״ארוך-קצר״.
- במסגרת הניהול השוטף של הנזילות במט״י ובמט״ח מתבצעת תחזית למצב הנזילות היומית וזאת באמצעות מערכות המידע הקיימות בבנק. בסוף כל יום עסקים נבחן הפער בין הנזילות החזויה לבין הנזילות בפועל. התפלגות הפער משמשת לעדכון המודל ולשיפור איכות חיזוי מצב הנזילות.
- במגזרים המט״י והמט״ח, נבחנות המגמות במצב הנזילות (יומי, חודשי וכו׳) על פני טווח מתמשך, במטרה לעקוב אחר התפתחויות בפיקדונות הציבור, באשראי לציבור ובנזילות ככלל וכן מדידה של סיכון המרווח.

פרסום הוראת בנק ישראל לתיקון הוראה 342 בנושא ניהול סיכוני נזילות וההערכות לבאזל 3

כפי שצוין בסעיף העוסק בהערכות הבנק ליישום הוראות באזל 3 לעיל, הבנק נערך ליישום ההוראה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים בנושא ניהול הנזילות.

שווי הוגן (Fair Value)

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוצג בבאור 18(ד) בדוחות הכספיים השווי ההוגן של כל המכשירים הפיננסיים, היינו כל הנכסים וההתחייבויות הכספיים של הבנק ושל החברות הבנות. השווי ההוגן של מכשיר פיננסי מוגדר כמחיר המשולם בין קונה מרצון למוכר מרצון.

כאשר קיים שוק פעיל, מחיר השוק מהווה את השווי ההוגן. מחיר ניירות ערך מסוימים נקבע על סמך הערכות שנתקבלו מצד שלישי ולגבי נגזרים השווי נקבע על סמך מודלים. מחירי שוק אינם קיימים לחלק משמעותי מהמכשירים הפיננסיים של הבנק ושל חברות הבת. בהיעדר מחיר שוק, השווי ההוגן הוא אומדן המתבסס על ערך נוכחי של תזרימי מזומנים כמפורט בבאור 18(ד).

האומדנים לשווי ההוגן מתבססים על התנאים הקיימים לתאריך הדוחות הכספיים ואינם מייצגים בהכרח ערכי שווי הוגן עתידיים.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה בסך 600 מיליון דולר לסך העיסקות שלהן הבנק קובע שווי הוגן על בסיס ציטוטים המתקבלים מהצד הנגדי לעיסקה. ככלל, הגופים הללו הם מוסדות פיננסיים בעלי מוניטין בשוקי ההון, העומדים בקריטריונים שקבעה הנהלת הבנק.

חישוב השווי ההוגן מתבסס במידה רבה על הערכה סובייקטיבית. לכן יש לנקוט זהירות רבה בשימוש במידע זה, מאחר שאין בו כדי להצביע על שוויו הכלכלי של הבנק וחברות הבת וכן אין הוא יכול לשמש להשוואה בין בנקים שונים.

יש לציין, כי נתוני השווי ההוגן אינם מביאים בחשבון את השפעת המס במקרה וישנו פער חיובי או שלילי בין השווי ההוגן לשווי בספרים של הנכסים ו /או ההתחייבויות המוצגים על בסיס צבירה.

הנתונים המופיעים בבאור 18(ד) בדוחות הכספיים מראים כי השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים בסוף 2011 גבוה ב-555 מיליון ש״ח מהשווי במאזן (ב-2010 גבוה ב-2,295 מיליון ש״ח), בעוד השווי ההוגן של ההתחייבויות הפיננסיות גבוה ב-2,873 מיליון ש״ח מהשווי במאזן (ב-2010 גבוה ב-3,812 מיליון ש״ח). עיקר הפער נובע מכך שהירידה בריבית על ההתחייבויות היתה גבוהה מהירידה על האשראים, עקב הגדלת מרווח הסיכון.

השינוי בשווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות הכספיים מעבר לרשום בדוחות הכספיים בשנת 2011 נובע בעיקר מהירידה בריבית במשק ובמיוחד במגזר השקלי הלא צמוד, בדומה לירידה בשנת 2010.

סיכונים תפעוליים

קבוצת לאומי פועלת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות ולפיכך חשופה לסיכונים תפעוליים, הכוללים בין היתר סיכוני מעילות והונאות, סיכונים משפטיים, סיכוני ציות, סיכוני טכנולוגיית המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע.

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

נדבך מהותי במכלול הסיכונים התפעוליים הינם סיכוני טכנולוגית המידע, אשר עלולים לחשוף את התאגיד הבנקאי לסיכוני מוניטין ולפגיעה בפעילות העסקית בשל כשל מערכות.

ניהול הסיכונים התפעוליים בקבוצת לאומי מתבצע בראייה מערכתית, באמצעות מתודולוגיה קבוצתית אחידה ושיטתית אשר מתווה האגף לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, תוך התאמה לאופי, גודל ומורכבות הפעילות של כל יחידה ארגונית בקבוצה. ניהול הסיכונים התפעוליים מושתת על תהליך פרו-אקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים המהותיים, שמבוצע בכל החטיבות בבנק.

ניהול הסיכון התפעולי בקבוצת לאומי מושתת על שלושה קווי הגנה, בדומה לשאר הסיכונים. האחריות לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות החטיבות וחברות הבנות (קו הגנה ראשון) וכוללת החלטה בין אלטרנטיבות של קבלת הסיכון, שינוי בקרות, שינוי היקפי פעילות, או העברת הסיכון. האגף לניהול סיכונים תפעוליים ומערך הציות ואיסור הלבנת הון - בחטיבה לניהול סיכונים, ופונקצית ה-SOX - בחטיבה לחשבונאות, מהווים את קו ההגנה השני. קו ההגנה השלישי הוא חטיבת הביקורת. לשני קווי ההגנה האחרונים מבנה דיווח היררכי בלתי תלוי בקווי העסקים בהם קיים סיכון.

מדיניות ניהול הסיכון התפעולי היא קבוצתית ונועדה למזער הפסדים תוך התחשבות בסובלנות הסיכון ולשמור על היציבות התפעולית לאורך זמן. ניהול סיכונים תפעוליים הוא חלק אינטגראלי מהתרבות הארגונית והפעילות העסקית והתפעולית בקבוצה.

בבנק הוגדר תיאבון/ סיבולת סיכון עבור סיכונים תפעוליים. בסיבולת הסיכון הבנק קובע מגבלות הפסד שהקבוצה תהיה נכונה לספוג בתרחישים שונים, ובמספר מוצרים/פעילויות מהותיים.

ממשל תאגידי

הפיקוח והבקרה על ניהול סיכונים תפעוליים בקבוצה מתבצעים באמצעות הדירקטוריון, פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים, וועדות סיכונים תפעוליים, ומערך ברקים (רכזי הנושא ביחידות קו ההגנה הראשון) ואחראי תהליכים בחטיבות אחראים על ניהול הסיכונים בפועל.

ועדה עליונה לניהול סיכונים תפעוליים, בראשות מנהלת הסיכונים הראשית ובהשתתפות המבקר הראשי, מנהל הסיכונים התפעוליים ונציגי החטיבות העסקיות וחברות הבנות העיקריות, עוקבת אחר יישום מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים וההערכות הקיימת והנדרשת להפחתת הסיכונים המהותיים.

כמו כן מתכנסים פורומים שונים בנושא ניהול הסיכון התפעולי בהובלת מנהל הסיכונים התפעוליים, בו משתתפים נציגי הגופים העסקיים וחברות הבנות (הברקים), החטיבה המשפטית ומערך הציות. הפורומים הללו מהווים פלטפורמה לשיתוף בידע, הפקות לקחים מאירועי כשל בארגון ומחוצה לו ודיון באסטרטגיות להפחתת הסיכון.

הפונקציה הבלתי תלויה לניהול סיכונים תפעוליים

האגף לניהול סיכונים תפעוליים בחטיבה לניהול סיכונים אחראי על התווית מדיניות הקבוצה - שנידונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון, תכנון ופיתוח מתודולוגיה וכלים, שיטות ומסגרת עבודה לניהול הסיכון התפעולי, שותפות בזמן אמת בבחינת סיכונים במוצרים חדשים מהותיים, הטמעת תרבות ניהול הסיכון התפעולי, דיווח לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה, וליווי והנחיה מקצועית של נציגי קו ההגנה הראשון.

מתודולוגיות, תהליכים, שיטות וכלים לניהול הסיכון התפעולי

השיטות והכלים לניהול סיכון תפעולי בלאומי נבחנים ומתעדכנים מעת לעת תוך מינוף ידע מקצועי מהארץ והעולם ובעקבות הנחיות רגולטוריות של בנק ישראל וגופי בקרה נוספים. להלן תאור מכלול הצעדים שהבנק נוקט על מנת לחזק את ניהול הסיכונים התפעוליים ברמת הקבוצה.

בפברואר 2012 פירסם בנק ישראל נוהל בנקאי תקין בנושא ניהול סיכון תפעולי שנכנס לתוקף ב-1 בינואר 2013 (בדצמבר 2012 עודכן הנוהל, אך ללא שינויים לא מהותיים). הקבוצה ביצעה ניתוח פערים, ופעלה במהלך 2012 לסגירתם.

הקבוצה הגדירה מסמך מדיניות ניהול סיכונים תפעוליים, אשר מהווה בסיס ומסגרת עבודה לניהול הסיכון, וברוח המסמך נקבעים נהלים ושיטות. כמו כן מוטמעים כלים מתודולוגיים לניהול ולבקרה של הסיכונים התפעוליים. במהלך השנה נכתבו ומוטמעים בקבוצה נהלים התומכים בדיווח אירועי הפסד וכמעט הפסד,בדיקת אפקטיביות הבקרות ומתודולוגיה לקביעת ובנית Key Risk Indicators (KRI).

במהלך הרבעון השני של 2012 החל סבב תלת שנתי של סקר הערכת סיכונים בתהליכי עבודה מרכזיים אשר במהלכו נקבעות תכניות הפחתה מתועדפות. הסקר מתבצע בשני ערוצים - הערכת סיכונים ובנית תוכניות הפחתה מתועדפות בתהליכים עסקיים ובתהליכים תומכים. דגש מיוחד ניתן לתהליכי IT.

הערכת סיכונים סדורה, על בסיס הסקר, מאפשרת לבנק להבין את פרופיל הסיכון שלו, לייעד משאבים ואסטרטגיות לניהול סיכונים באופן האפקטיבי ביותר, ולהעריך את כמות ההון הנדרש בגין סיכונים תפעוליים. הערכת הסיכון מבוססת על הערכה עצמית של מומחי תוכן המכירים את הפעילות העסקית שבה גלום הסיכון, ומשלבת הערכה איכותית וכמותית. ההערכה הכמותית מתייחסת לנזקים כספיים פוטנציאליים, וההערכה האיכותית מגלמת את מכלול הנזקים הישירים והעקיפים העלולים לקרות בעת התממשות הסיכון, תוך התייחסות לסיכון המובנה, לבקרות הקיימות וכפועל יוצא לסיכון השיורי.

הבנק פועל למסד תרבות איתנה של ניהול סיכונים תפעוליים בקרב כלל עובדי ומנהלי הקבוצה. במסגרת זו מבוצעים מהלכי הטמעה והדרכה באמצעות מפגשי הדרכה ייעודיים למנהלים ועובדים, שילוב הנושא במגוון קורסים בנקאיים ובניית פורטל ייעודי לניהול הסיכון התפעולי.

אמצעי נוסף לניהול סיכונים, הינו ניתוח תרחישי קיצון, אשר מוערכים, מנוטרים ונקבעות בגינם תכניות הערכות והפחתה. בנק לאומי ממשיך לחזק את יכולות הרציפות העסקית בהתממשות תרחישים תפעוליים רוחביים כגון מלחמה ורעידת אדמה .לבנק קיים אולם מחשבים מוגן טילים ורעידת אדמה וקיימת תוכנית חירום להמשך פעילות הבנק בקרות תרחישים מסוג זה. בנק לאומי בחן את היערכותו והפיק לקחים במסגרת תרגיל החירום הארצי "מפנה 6" שהתקיים בסוף חודש אוקטובר 2012.

הקצאת הון בגין סיכונים תפעוליים נועדה לשמש כרית ספיגה עבור הסיכונים הבלתי צפויים. ההון הרגולטורי מחושב לפי הגישה הסטנדרטית (סך הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי מופיע בעמוד 37). במקביל נעשית הערכה של ההון הכלכלי, על בסיס הערכה עצמית של סיכונים תפעוליים, כאשר תוצאות החישוב מהוות בסיס לאתגור ההון הרגולטורי. הערכת ההון הכלכלי נעשית באמצעות מודל פנימי של גישת התפלגות הנזק - Loss Distribution Approach (LDA).

הסיכון התפעולי מנוהל באמצעות מערכת ייעודית התומכת בתיעוד הסיכונים, הבקרות ותכניות ההפחתה. כמו כן, המערכת מאפשרת איסוף וניתוח אירועי הפסד וכמעט הפסד פנימיים. המידע הנאגר תומך בתהליך קבלת ההחלטות לגבי הסיכונים המהותיים ותעדוף פעולות ההפחתה.

סיכוני טכנולוגית המידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של תאגיד בנקאי, לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו בעל השפעה מכרעת על יציבותו והתפתחותו של הבנק. סיכוני טכנולוגיית המידע חלים על תפעול מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות).

נכתב ומוטמע מסמך מדיניות לניהול סיכוני טכנולוגיית המידע המגדיר את העקרונות לניהול סיכונים טכנולוגיים וכולל את המסגרת הארגונית, תחומי הפעולה והאחריות של הגורמים השונים בבנק ותהליכי העבודה הנדרשים לניהול סיכוני טכנולוגית המידע.

בתהליך ניהול הסיכונים משולבת הערכה של רמת הסיכון התפעולי במערכות הפועלות באופן שוטף. ניתוח תוצאות הערכת הסיכונים מאפשר איתור מערכות בעלות רמת סיכון גבוהה. בהתאם להערכת הסיכונים, נבנית תוכנית עבודה רב שנתית לביצוע סקרי בטיחות וניסיונות חדירה מבוקרים, ונקבעות תכניות הפחתה בהתאם.

בנוסף, יושמה ומוטמעת מתודולוגיה להערכת סיכונים בפרויקטי פיתוח מערכות מידע. הממצאים מנותחים, ונקבעות המלצות להקטנת רמת החשיפה.

סיכוני אבטחת מידע

ניהול סיכוני אבטחת מידע בלאומי מתבצע בהתבסס על מדיניות אבטחת מידע של לאומי.

ניהול סיכוני אבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של לאומי.

אבטחת מידע מתמודדת עם אתגרים הנובעים מאיומים הגלומים בטכנולוגיות המתפתחות.

היערכות אבטחת מידע מתבצעת בין השאר, אל מול התגברות האיומים ומתקפות כולל איומי ה-Cyber באמצעות מודל בינלאומי למיפוי וניהול סיכונים, יישום בקרות וגידור הסיכונים.

להרחבה בנושא סיכוני סייבר ראה להלן.

סיכוני המשכיות עסקית

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חרום. מערך המחשוב של הבנק מושתת על שני מרכזי מחשוב. מרכז ראשי ממוקם בקריית המחשבים בלוד - תת קרקעי, מוגן טילים, רעידות אדמה ומתקפה ביולוגית כימית ומרכז משני תת קרקעי בתל אביב. כמו כן הוקם בלאומי אתר חרום תת קרקעי לחדר העסקאות של הבנק בקריית המחשבים בלוד.

הבנק מכין עצמו להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות לפעילותו העיסקית. הפעילות מורכבת משלושה נדבכים:

- תשתיות טכנולוגיות
- תוכניות פעולה ונהלים
- ביצוע תרגולים

להלן עיקרי הפעילויות שבוצעו במהלך שנת 2012 בתחום המשכיות עסקית:

1. בוצע סקר Disaster Recovery - פרויקט שיעדיו הם: מיפוי ההיערכות הנוכחית לכשל מחשובי, איתור חלופות לשיפור/שדרוג מערך ה-Disaster Recovery Plan/ Business Continuity Plan, הגדרת פערים בין ההיערכות הקיימת לחלופות. הפעילות תתמשך גם במהלך 2013.

2. תרגול לאומי במסגרת תרגול ארצי "נקודת מפנה 6" - לאומי ביצע תרגול נרחב לזמן חירום בתרחיש רעידת אדמה וצונאמי ואף הרחיב את התרגול למצבי מלחמה ונפילת טילים. התרגיל עבר בהצלחה תוך שמירה על זמינות מלאה ורציפות במתן השירות.

3. הקמת צוות לבדיקת היערכות לאומי למלחמה ועדכון תרחיש מלחמה.

4. הקמת עותק שלישי בהר חוצבים הכולל את כל נתוני הבנק ומתעדכן בתדירות יומית.

5. עדכון מסמכי מדיניות ונהלים (מדיניות המשכיות עסקית, נוהל צוות ניהול משבר, נוהל צוות תפעול משבר, נוהל מנהל אסון ועוד).

6. התאמה להוראת בנק ישראל לניהול בנקאי תקין בנושא המשכיות עסקית.

7. פרויקט B.I.A (Business Impact Analysis) - המשך ניתוח השפעות עסקיות בחטיבות בהתאם לתכנית העבודה.

8. בוצעו תרגולים טכנולוגיים ויחידתיים בהתאם לתוכניות התרגולים השנתיות.

דיווח כמידע צופה פני עתיד - בשנים האחרונות ניתן להבחין בעליית מדרגה באיומי הסייבר בעולם. בוצעו מתקפות בארץ ובעולם כנגד תשתיות לאומיות, גופי ממשל ותאגידים.

המתקפות בוצעו על ידי שחקנים שונים, החל מעובדי בארגונים, דרך פשע מאורגן וכלה בהתקפות ששולחו על ידי מעצמות.

כחלק מההיערכות להתמודדות עם איומי הסייבר בוצע סקר לבחינת עמידות לאומי. בעקבות הסקר החל לאומי במהלך רב-שנתי לשיפור יכולות ההתגוננות מפני איומי הסייבר.

להערכתנו, האסקלציה באיומי הסייבר תימשך גם בשנים הבאות וזאת למרות שקיימות התארגנויות ברמה המגזרית, הלאומית והגלובלית בניסיון ליצור מסגרות התגוננות, טכנולוגיות, רגולטוריות ושיתופי פעולה.

בשנת 2012 לא אירעה בלאומי תקרית אבטחת מידע או סייבר מהותית.

סיכוני אבטחת מידע ומתקפות סייבר - הפעילות העסקית של לאומי נסמכת במידה רבה על מערכות מידע. זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים

לפעילות עסקית תקינה. עם התקדמות הטכנולוגיה עולה רמת הסיכון ללאומי וללקוחותיו. כחלק מהשאיפה להתקדמות ומצוינות משולבות טכנולוגיות חדשות בליבה הבנקאית כמו גם במערכות קצה בלאומי ובקרב לקוחותינו. טכנולוגיות אלה יוצרות חוסר ודאות ומעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.

בנק לאומי כארגון פיננסי מוביל, מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותינו הותקפו וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים ותוכנות זדוניות, התקפות דיוג (Fishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים.

לאומי רואה במידע של הבנק ולקוחותיו נכס עיקרי ומשקיע מאמצים ביישום מנגנוני ותהליכי בקרה והגנה.

לאומי עוקב אחר אירועי סייבר שקרו בעולם ומעדכן את היערכותו בהתאם.

ציות, איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור

בשנת 2001 החל לפעול בקבוצה, על פי דרישת הרשויות, קצין ציות ראשי (Chief Compliance Officer) אשר אחראי גם למילוי החובות לפי הוראות החקיקה בנושאי איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

מורכבותה והתפתחותה של הפעילות הבנקאית, מחייבת את הבנק להקפדה יתרה על קיום מכלול החובות שחלות על התאגיד הבנקאי, בקשריו עם לקוחותיו, מכוח חקיקה ראשית, תקנות, צווים, היתרים והוראות בנק ישראל.

הוראת ניהול בנקי תקין 308 - קצין ציות, מחייבת את הבנקים לאכוף את ההוראות הצרכניות, דהיינו : חוקים, תקנות והוראות המסדירים את הפעילות הבנקאית בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין לקוחותיו, לרבות איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור.

על פי ההוראה, מבוצע, אחת לחמש שנים, סקר תשתית אשר במסגרתו ממופות ההוראות הצרכניות, הסיכונים להתרחשות אירועי חריגה מההוראות ובצידם מוגדרות בקרות למניעתם.

בלאומי מיושם מודל ציות מבוזר ומופעלים כלים ומערכות מיכוניות הנדרשות לפונקציות הציות.

לצורך ניהול אפקטיבי של הנושא, הוקמה בלאומי קהילת ציות הכוללת מנהלי ציות חטיבתיים, קציני ציות אזוריים בקווי העסקים, נאמני ציות סניפיים במשרה מלאה (58 נכון לדצמבר 2012) ונאמני ציות במשרה חלקית, לטיפול ובקרה ממוקדים בנושאי ציות, איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים.

מערך ציות ואכיפה נמצא בקשר שוטף עם חברות הבנות בארץ ובחו"ל לצורך מעקב ליישום נושא הציות, בכלל ואיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, בפרט, כפי שגם באים לידי ביטוי במסמך המדיניות הקבוצתית שנערך על פי גישה מבוססת סיכון, ואושר על ידי הדירקטוריון בינואר 2013.

במהלך 2012 נמשכה בבנק הפעילות הנדרשת ליישום הוראות החקיקה בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור ובכלל זה, טיוב נתונים, הפצת פרסומים והפקות לקחים ליחידות השונות, פיתוחים ושיפורים במערכות הממוכנות והשתתפות בפעולות הדרכתיות, להגברת המודעות והטמעת הנושא בקרב עובדי הבנק.

ביום 26 בדצמבר 2011 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות (ניהול בנקאי תקין, הוראה מס' 411)". החוזר מנחה את התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי להיות ערים לסיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימות בינלאומיות שפורסמו על ידי מועצת הביטחון של האו"ם, האיחוד האירופאי ו-OFAC, כגורמים מעורבים או מסייעים לתוכנית הגרעין של איראן והתוכניות הנלוות לה.

מערך ציות ואכיפה ביצע מהלך רוחבי כולל למיפוי סוגי הפעולות אשר עשויה להיות להן רלוונטיות, במישרין או בעקיפין, לפעילות מול הגורמים המוכרזים. תוצרי המיפוי הועברו בתאריך 1 באפריל 2012 לבנק ישראל.

אכיפה

בתאריך 17 בינואר 2011 התקבל בכנסת חוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011. מטרת החוק, אשר פורטה בדפי ההסבר, הינה ייעול האכיפה של הוראות החקיקה בתחום דיני ניירות הערך. במסגרת חקיקה זו ניתן יהיה להטיל סנקציות שונות על תאגיד, שהפר את ההוראות הרלוונטיות וכן על עובדי התאגיד, לרבות נושאי המשרה.

בתאריך 15 באוגוסט 2011 פרסמה רשות ניירות ערך מסמך קריטריונים להכרה בתכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך וניהול השקעות (להלן: "מסמך הקריטריונים").

במסמך הקריטריונים הנחתה רשות ניירות ערך את התאגיד למנות ממונה על האכיפה. תפקידו, על פי מסמך הקריטריונים, הוא להיות אחראי על יישום תכנית האכיפה.

קצין הציות הראשי של הקבוצה מונתה על ידי המנכ"ל הראשי לשמש גם כראש מערך ציות ואכיפה ומרכזת בידיה סמכויות ואמצעים ליישום הוראות החקיקה הרלוונטיות לתחומים אלו.

בתאריך 20 בינואר 2013 הוצגה לדירקטוריון טיוטת תכנית האכיפה הפנימית, שנבנתה על פי אמות המידה שנקבעו במסמך הקריטריונים, והמתייחסת לתהליך מקיף, הכולל בין היתר ביצוע סקרי ציות להוראות החקיקה הרלוונטיות לרבות מיפוי הפערים בנושא וכן גיבוש מנגנוני דיווח, הטמעה ובקרה.

FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act

במרס 2010 תוקן בארה"ב ה-Internal Revenue Code באופן שמחיל משטר דיווח שמטרתו לחייב מוסדות פיננסיים זרים (FFI) להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים על ידי לקוחות אמריקאיים.

כחלק מהיערכות הבנק ליישום החוק בקבוצת לאומי פועל המערך בשיתוף החטיבה לייעוץ משפטי בהפצת נהלים וחוזרים ובהטמעת מדיניות בדבר הסדרת נושא זיהוי, איתור וטיפול בלקוחות אמריקאיים.

משטר FATCA יכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2014.

סיכונים משפטיים

סיכונים משפטיים נובעים משלושה תחומים עיקריים -

- סיכונים הנובעים מפעילות הבנק אם אינה תואמת הוראת חקיקה ראשית או משנית, הוראות בנק ישראל או הוראות רשויות מוסמכות אחרות, ופסקי דין (סיכוני חקיקה).
- סיכונים הנובעים מפעילות הבנק מול לקוחות, ספקים וגורמים אחרים שהבנק מתקשר עמם בהסכמים שונים, אם אינה מגובה בהסכם המסדיר מלוא זכויות הבנק, או שההסכם אינו ניתן לאכיפה מלאה (סיכוני התקשרות משפטית).
- סיכונים הנובעים מהליכים משפטיים המתנהלים נגד הבנק.

בקבוצה מיושמת תכנית ניהול סיכונים משפטיים שמטרתה לאתר, למנוע, לנהל ולמזער את הסיכונים המשפטיים. התכנית כוללת מסמכי מדיניות וממשק בין חטיבת הייעוץ המשפטי לבין יחידות הבנק, וכן נהלים פנימיים החלים בתוך חטיבת הייעוץ המשפטי שמטרתם לוודא כי הייעוץ המשפטי הניתן בבנק הינו ייעוץ מקצועי ומעודכן. מסמך המדיניות עודכן בסוף שנת 2012.

לגבי חברות הבנות של הבנק בארץ ובחו"ל, נקבעה מדיניות כללית לניהול סיכונים במסגרת מסמכי מדיניות ייעודיים. כל חברה בת ושלוחה הכינה נוהל פנימי לניהול סיכונים משפטיים התואם את פעילותה ואת מדיניות הקבוצה בנושא. הנהלים הפנימיים שהוכנו על ידי חברות הבנות כאמור, אושרו על ידי חטיבת הייעוץ המשפטי ובדירקטוריונים של חברות הבנות. בהתאם למסמכי המדיניות נדרשות חברות הבנות להפנות נושאים מסויימים לייעוץ משפטי מתאים. בנוסף, שולחות החברות למנהלת הסיכונים המשפטיים דוחות תקופתיים חצי שנתיים בסוף הרבעון השני והרביעי בכל שנה, וכן דוחות מידיים, בהתאם לנדרש במסמכי המדיניות. הדיווחים נשלחים בהתאם לפורמט אחיד שהוכן בחטיבת הייעוץ המשפטי ועודכן במהלך שנת 2012.

במסגרת התכנית הושם דגש על:

- מניעת ומזעור סיכונים משפטיים.
- איתור מוקדי הסיכונים המשפטיים המהותיים והטיפול בהם.
- הכנת הסכמים, הנחיות ונהלים מתאימים.
- בדיקת הוראות החקיקה (לרבות פסיקה) והוראות רשויות, ובחינת השלכותיהן על עבודת הבנק.
- הפקת לקחים בנושאים שונים ויישום הלקחים במסמכים המשפטיים הנהוגים בבנק, וכן העברת חוות דעת בנושא ליחידות הרלבנטיות בבנק.

לצורך ביצוע תכנית ניהול הסיכונים המשפטיים פועלים בחטיבת הייעוץ המשפטי גורמים וועדות, שתפקידם לאתר באופן שוטף דברי חקיקה ופסקי דין חדשים בעלי השלכה על עבודת הבנק, לבחנם ולרכז הטיפול בהשלכותיהם. הוראות רגולטוריות חדשות (חקיקה ראשית, חקיקה משנית, הוראות רשויות) מאותרות ובמידת הצורך מטופלות, כבר בשלב הצעת החוק.

פעילותו של כל אחד מהגורמים והועדות הנ"ל מוסדרת בנוהל עבודה פנימי של חטיבת הייעוץ המשפטי. בין היתר קובעים הנהלים את ממשק זרימת המידע בין כל אחד מן הגורמים הנ"ל לבין הנהלת החטיבה וצוות הסיכונים המשפטיים הפועל בחטיבה.

מצב ההצמדה, התקופות לפרעון ומצב הנזילות

א. מצב ההצמדה

בהתאם למדיניות ניהול מאזני ההצמדה, ההון הפנוי המוגדר כסך מקורות ההון ובתוספת עתודות מסוימות ובניכוי השקעות בחברות כלולות ובנכסים קבועים, מושקע בנכסים שקליים לא-צמודים, בנכסים צמודים למדד ובנכסים במטבע חוץ או הצמודים למטבע חוץ. מימון כל ההשקעות של הבנק בחו"ל ממקורות במטבע חוץ מונע את חשיפת הבסיס בגינן.

להלן תמצית מצב מאזני ההצמדה, כפי שעולה מבאור 16 לדוח הכספי:

להלן מצב מאזני ההצמדה:

	ליום 31 בדצמבר 2012			ליום 31 בדצמבר 2011		
	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ (2)	לא צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ (2)
	מיליוני ש"ח					
סך הנכסים (1)	**216,020**	**60,341**	**120,100**	199,656	61,163	121,590
סך התחייבויות (1)	**196,437**	**62,127**	**120,924**	180,099	60,966	126,136
סך החשיפה במגזר	**19,583**	**(1,786)**	**(3) (824)**	19,557	197	(3) (4,546)

(1) כולל עסקות עתידיות ואופציות.
(2) כולל צמוד מטבע חוץ.
(3) הפוזיציה ב-SHORT במט"ח נובעת בעיקר מעסקת חיסוי בגין ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

הניהול והדיווח השוטף של חשיפת הבנק לסיכוני בסיס מתבצעים על פי הגישה הכלכלית הכוללת התאמות ותוספות לגישה החשבונאית המוצגת לעיל. החשיפה בבסיס המחושבת על פי הגישה הכלכלית מפורטת בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם".

בשנת 2012 חל גידול בסך כ-7.7 מיליארד ש"ח בהיקף פיקדונות הציבור (כולל כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון). בהיקף האשראי לציבור לא חל שינוי מהותי, בהשקעות באגרות חוב נרשם גידול בסך כ-8.7 מיליארד ש"ח ובהפקדות בבנקים, נטו, גידול בסך כ-2.6 מיליארד ש"ח.

להלן השינויים העיקריים שחלו במהלך 2012 בפעילות העיקרית בחלוקה למגזרי הצמדה:

המגזר השקלי הלא צמוד

שיעור הנכסים במגזר השקלי הלא צמוד מסך הנכסים הינו כ-57%.

עיקר הפעילות במגזר הינה לתקופות קצרות, עד שנה.

בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך כ-4.8 מיליארד ש"ח, כ-3.6%.
היקף המזומנים וההפקדות בבנקים, נטו גדל בכ-0.4 מיליארד ש"ח, והיקף ההשקעה בניירות ערך גדל בכ-7.3 מיליארד ש"ח.

בשנת 2012 נרשם גידול בסך כ-7.6 מיליארד ש"ח, 5.0%, בהיקף הפיקדונות השקליים. גידול זה כולל הנפקת שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים בסך 1.3 מיליארד ש"ח.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב-31 בדצמבר 2012 בכ-19.0 מיליארד ש"ח, גידול בסך כ-3.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לדצמבר 2011.

המגזר הצמוד למדד

בהיקף האשראי לציבור חל גידול בסך כ -2.4 מיליארד ש״ח, כ-4.6%. היקף ההשקעה בניירות ערך ירד בכ-(3.2) מיליארד ש״ח.

בהיקף הפיקדונות צמודי המדד חל גידול בסך 2.6 מיליארד ש״ח. כמו כן, הונפקו כתבי התחייבות נדחים מדדיים בסך 1.0 מיליארד ש״ח ונפרעו כתבי התחייבות נדחים בסך 4.7 מיליארד ש״ח.

יתרת עסקאות הנגזרים, נטו במגזר הסתכמה ב -31 בדצמבר 2012 בכ-6.3 מיליארד ש״ח, גידול בסך של כ-1.8 מיליארד ש״ח בהשוואה לדצמבר 2011.

מגזר מט״ח וצמוד מט״ח

שיעור הנכסים במגזר המט״ח מסך הנכסים הינו כ-32%.

האשראי לציבור המהווה כ-45% בלבד מסך פיקדונות הציבור במגזר, ירד בהיקף של כ-(7.2) מיליארד ש״ח, קיטון של (13.0%) ובנטרול השפעת השינויים בשערי החליפין קיטון בשיעור של 11.6%.

ההשקעות בניירות ערך במט״ח הסתכמו בכ-22.1 מיליארד ש״ח, גידול של 4.6 מיליארד ש״ח בהשוואה לדצמבר 2011.

בפיקדונות בבנקים, נטו חלה עלייה בסך כ-2 מיליארד ש״ח.

מתחילת שנת 2012 נרשם גידול בסך כ-1.2 מיליארד ש״ח, 1.1%, בהיקף פיקדונות הציבור במט״ח. בנטרול השפעת השינויים בשערי החליפין, הגידול הינו בשיעור של 2.7%.

על פי ניסיון העבר, חלק גדול מהפיקדונות במגזר מטבע החוץ, המופקדים לתקופות קצרות משנה, ובכלל זה גם פיקדונות לפי דרישה, מופקדים בבנק מחדש, בתהליך רצוף ומתמשך.

לפעילות בעסקאות עתידיות השפעה מהותית על הנזילות במגזר המט״ח. יתרת העסקאות העתידיות,נטו, מטבע חוץ כנגד שקלים הסתכמה ב-31 בדצמבר 2012 בכ-25.3 מיליארד ש״ח, גידול של כ-5.5 מיליארד ש״ח בהשוואה לדצמבר 2011.

ב. התקופות לפרעון

בשנת 2012 בדומה לשנים האחרונות התאפיין הבנק ברמת נזילות גבוהה בשקלים. חלקה כתוצאה ממדיניות מכוונת של הבנק בגיוס מקורות יציבים ומגוונים, באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות וגיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

כ-28% מסך נכסי הבנק מופקדים לתקופות קצרות בבנקים ומושקעים בניירות ערך סחירים, בעיקר באגרות חוב ממשלתיות.

היקף הנכסים הנזילים בשנת 2012 היה גדול באופן משמעותי מסך ההתחייבויות לטווח קצר והבנק עמד בכל מגבלות הנזילות בתרחישים השונים. זאת, בהתאם למדיניות שמטרתה להבטיח עמידות גם בתרחישי לחץ קיצוניים תיאורטיים.

להלן תזרים מזומנים עתידי של הנכסים וההתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיס הצמדה (כולל מכשירים נגזרים ולא כולל פריטים לא כספיים) (פירוט נוסף ראה בבאור 17 לדוחות הכספיים).

על פי הוראות בנק ישראל משנת 2010 תזרימי המזומנים בגין התחייבות בעלת מספר מועדי פרעון תמוין בהתאם להערכת ההנהלה עפ״י שיקול דעתה או מועד הפרעון החוזי המוקדם ביותר.

עודף נכסים על התחייבויות*	**ליום 31 בדצמבר 2012**			
	מטבע ישראלי לא-צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ וצמוד מט״ח	סך הכל
התקופה שנותרה עד לפרעון:	במיליוני ש״ח			
עד חודש	**(51,463)**	**(847)**	**(36,118)**	**(88,428)**
מחודש ועד שנה	**10,219**	**(7,571)**	**7,304**	**9,952**
משנה ועד 5 שנים	**43,494**	**(6,972)**	**23,264**	**59,786**
מ-5 ועד 10 שנים	**16,786**	**5,293**	**5,424**	**27,503**
מעל 10 שנים	**20,412**	**13,940**	**2,770**	**37,122**
ללא מועד פרעון	**1,177**	**(1,711)**	**283**	**(251)**
סך הכל	**40,625**	**2,132**	**2,927**	**45,684**

עודף נכסים על התחייבויות*	ליום 31 בדצמבר 2011			
	מטבע ישראלי לא-צמוד	צמוד מדד	מטבע חוץ וצמוד מט״ח	סך הכל
התקופה שנותרה עד לפרעון:	במיליוני ש״ח			
עד חודש	(49,417)	(5,285)	(23,955)	(78,657)
מחודש ועד שנה	22,422	(3,486)	(5,619)	13,317
משנה ועד 5 שנים	30,962	(2,096)	22,687	51,553
מ-5 ועד 10 שנים	17,723	4,108	3,542	25,373
מעל 10 שנים	18,545	13,308	2,349	34,202
ללא מועד פרעון	1,268	(1,185)	92	175
סך הכל	41,503	5,364	(904)	45,963

* בקיזוז עודף (חוסר) יתרות בגין מכשירים נגזרים.
תיאור עיקרי המדיניות, אמצעי הפיקוח ומימוש המדיניות, והמגבלות הנהוגות בניהול סיכוני השוק, ובכלל זה סיכוני הבסיס והנזילות, מובאים בפרק ״החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם״ בעמוד 240 לעיל.

במגזר הלא צמוד חל גידול בעודף ההתחייבויות על הנכסים לתקופה של עד שנה בעיקר כתוצאה מגידול ביתרת הפיקדונות במקביל חל גידול בעודף הנכסים על ההתחייבויות לתקופה של מעל שנה אשר נובע מגידול בהשקעות באג״ח ממשלתיות.
במגזר המדדי, הגידול בעודף ההתחייבויות על הנכסים לתקופה של עד 5 שנים נובע מהארכת המקורות המדדיים.
במגזר המט״ח הגידול בעודף ההתחייבויות על הנכסים לתקופה של עד חודש נובע מגידול ביתרת הפיקדונות הקצרים וקיטון ביתרת האשראי לתקופה זו. הגידול בעודף הנכסים על ההתחייבויות לתקופה של מעל חודש נובע מגידול ביתרת הנכסים וקיטון ביתרת הפיקדונות לתקופות אלו.

ג. מצב הנזילות וגיוס מקורות

מצב הנזילות במערכת

היקף יתרות המערכת הבנקאית (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2012 עמד על כ-126 מיליארד ש"ח, לעומת כ-130 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2011.

היקף יתרות אלו ברבעון הרביעי של השנה עמד בממוצע על כ-121 מיליארד ש"ח ובשנת 2012 כולה על ממוצע של כ-119 מיליארד ש"ח.

במהלך 2012, קטנו אחזקות המק"מ בידי הציבור בכ-5 מיליארד ש"ח ומנגד גדלו אחזקות האג"ח הממשלתי בכ-8 מיליארד ש"ח. במהלך השנה בנק ישראל לא ביצע רכישות מט"ח במערכת.

היקף יתרות לאומי (עו"ש ופיקדונות מוניטריים) בבנק ישראל לסוף דצמבר 2012 עמד על כ-36 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף דצמבר 2011.

היקף יתרות אלו ברבעון הרביעי של השנה עמד בממוצע על כ-32 מיליארד ש"ח ובשנת 2012 כולה על ממוצע של כ-27 מיליארד ש"ח.

מצב הנזילות וגיוס מקורות בבנק

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק ממשיך להצביע על נזילות גבוהה, כתוצאה ממדיניות מכוונת לגיוס מקורות יציבים ומגוונים, תוך דגש על גיוס פיקדונות ממספר גדול של לקוחות לטווחי זמן שונים ובכלל זה לתקופות ארוכות.

לאומי מקיים מעקב שוטף אחר מצב הנזילות שלו ואחר מדדים המיועדים להתריע על שינויים במצב הנזילות, בין היתר באמצעות מודל פנימי שפותח בבנק בהתאם להוראת בנק ישראל. ההנחות השונות העומדות בבסיס המודל נבחנות ומתעדכנות באופן שוטף, בהתאם להתפתחויות שחלות בפרמטרים הרלבנטיים העיקריים.

ראה גם בעמוד 251 לדוח.

יתרת המזומנים ופיקדונות בבנקים נטו הסתכמה ליום 31 בדצמבר 2012 בכ-42.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-41 מיליארד ש"ח בסוף 2011, שיעור גידול של כ-3.7%.

כמו כן, לבנק תיק ניירות ערך בהיקף של כ-49 מיליארד ש"ח, המושקע בעיקר באגרות חוב ממשלת ישראל, אגרות חוב של ממשלות זרות, ואג"ח של בנקים בחו"ל. זאת בהשוואה ליתרה בסך כ-41 מיליארד ש"ח ב -31 בדצמבר 2011.

כ-43% מהנכסים הפיננסיים של הבנק מופקדים בבנק ישראל ובבנקים ומושקעים בניירות ערך, עלייה של כ-4% בהשוואה ל-31 בדצמבר 2011.

יתרת האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2012 הסתכמה בכ-145.5 מיליארדי ש"ח, בהשוואה ל-151.6 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2011, קיטון של כ-4.0%. הירידה נרשמה בעיקר במגזר המט"ח. בנטרול השפעת הפרשי שער ירד האשראי ב-5.8 מיליארד ש"ח, שיעור קיטון של כ-3.8%.

יתרת פיקדונות הציבור בסוף דצמבר 2012, הסתכמה בכ-270.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-257.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2011, גידול של כ-5.0%. בפיקדונות השקליים נרשם גידול בסך 11.9 מיליארד ש"ח, גידול של כ-6.5%. בפיקדונות במט"ח נרשם גידול בסך של 0.9 מיליארד ש"ח, כ-1.2% (במונחי דולר נרשמה עלייה של כ-0.8 מיליארד דולר).

במהלך התקופה הנסקרת עלה היקף הנכסים הכספיים החוץ מאזניים של הלקוחות בכ-61.4 מיליארד ש"ח והסתכם לסך של 498 מיליארד ש"ח. בניכוי השפעת הירידה בשווי שוק נרשמה צבירה חיובית בסך 23 מיליארד ש"ח.

הליכים משפטיים

1. הליכים אזרחיים

1.1. הבנק צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדו לקוחות הבנק, לקוחותיו בעבר וכן צדדים שלישיים שונים, שראו את עצמם נפגעים או ניזוקים מפעילות הבנק במהלך עסקיו הרגיל.

לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים לכל התביעות.

עילות התביעות נגד הבנק שונות ומגוונות וביניהן נמנות טענות בדבר אי ביצוע הוראות או אי ביצוען במועד, בקשות לאישורי עיקול, שהטילו צדדים שלישיים על נכסי חייבים, המוחזקים, לטענתם, בידי הבנק, טענות על חיובי ריבית שלא בהתאם לשיעורי הריבית שסוכמו בין הבנק לבין הלקוח, שיעורי ריבית, החורגים מהמותר על פי החוק, טעויות במועדי חיוב וזיכוי חשבונות בשל שיקים שנמשכו עליהם, טענות בקשר עם חיובי עמלות, טענות בנושאים הקשורים לניירות-ערך, יחסי עבודה, משיכת שיקים ללא כיסוי ואי כיבוד שיקים.

פירוט לגבי תביעות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו נגד הבנק ראה גם בבאור 18 לדוחות הכספיים.

תביעות שסכומן עולה על שיעור של 1% מההון העצמי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012, כ-250 מיליון ש"ח. ראה גם פירוט נוסף בבאור 18 לדוחות הכספיים.

1.2. במסגרת נקיטת אמצעים לגביית חובות במהלך עסקיו הרגיל נוקט הבנק, בין השאר, בהליכים משפטיים שונים נגד חייבים וערבים ובהליכים למימוש בטוחות. בדוחות הכספיים נכללו הפרשות להפסדי אשראי שבוצעו על ידי הבנק על יסוד הערכת מכלול הסיכונים הכרוכים באשראי למגזרי המשק השונים ובהתחשב בהיקף המידע על החייב/הערב הנוגע בדבר איתנותו הפיננסית והבטוחות שניתנו לבנק להבטחת פרעון החוב.

1.3. ביום 19 באפריל 2012 דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את התביעה שהוגשה ביום 28 בספטמבר 2008 לאישור תביעה כייצוגית בסך 672 מיליון ש"ח נגד הבנק ובנקים נוספים בטענה שהבנקים גובים בהסתר עמלה בלתי חוקית מלקוחות העוסקים במסחר רציף באופציות על מדד ת"א 25.

1.4. ביום 5 בדצמבר 2012 נתן בית המשפט המחוזי בתל אביב פסק דין המורה על מחיקת הבקשה לאישור תובענה ייצוגית בסך של 1 מיליארד ש"ח, בנושא שיעור העמלה הצולבת בהסכמי הסליקה של כרטיסי אשראי, שהוגשה נגד הבנק ולאומי קארד ונגד בנקים נוספים וחברות כרטיסי אשראי נוספות, מחוסר מעש.

1.5. ביום 17 בינואר 2013 נמחקו תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית, שהוגשו ביום 19 בינואר 2012 בבית המשפט המחוזי בתל אביב כנגד לאומי קארד, ישראכרט וחברה נוספת בטענה שהתרשלו בחובתן לפקח על רמת אבטחת המידע אצל בתי העסק שסולקים עימם וכי כתוצאה מרמת אבטחה לקויה באתרי אינטרנט מסוימים אירעה דליפת מידע של מספרי כרטיסי האשראי.

1.6. ביום 19 ביולי 2012 התקיים בבית המשפט העליון דיון בערעור שהוגש בעניין שכר הטרחה לב"כ המבקשת והגמול המיוחד למבקשת שנפסקו על ידי בית המשפט

המחוזי, במסגרת הסדר הפשרה שאושר על ידי בית המשפט המחוזי בתביעה הייצוגית שהוגשה ביום 2 בדצמבר 2006, על סך 150 מיליון ש״ח, כנגד בלמ״ש וכנגד מגדל חברה לביטוח בע״מ בקשר לתשלומי תגמולי ביטוח חיים חלקיים. בערעור הוחלט, בהסכמת הצדדים, כי בלמ״ש ומגדל ישלמו (בחלוקה שווה ביניהם), כתוספת לסכומים ששולמו על ידם עד כה, סכום כולל נוסף של 180,000 ש״ח כשכר טרחה וגמול מיוחד.

1.7. ביום 12 בנובמבר 2012, נמחקו הערעורים שהוגשו לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי משנת 1997 למחוק על הסף את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית על סך של למעלה ממיליארד ש״ח, כנגד בלמ״ש ביחד עם בנקים למשכנתאות נוספים בקשר עם גביית עמלות ביטוחי חיים וביטוחי מבנה של לווים. בעקבות הליך גישור שהתנהל בין הצדדים, הוגש לבית המשפט הסדר פשרה בין הצדדים, לפיו ישלמו כל הבנקים המשיבים בבקשה סכום כולל של 17 מיליון ש״ח כתרומה למטרות ציבוריות נבחרות, וסכום כולל נוסף של 3 מיליון ש״ח כגמול וכשכר טרחה למבקשים ולבאי כוחם, ובכך יסתיימו כל ההליכים המשפטיים בתיק. חלקו של בלמ״ש בתשלום עומד על 27.6%. הסדר הפשרה אושר על ידי בית המשפט ובלמ״ש שילם את חלקו על פיו.

2. הליכים אחרים

2.1. ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ״ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. בין הצדדים התנהל הליך גישור שלא עלה יפה. ביום 29 ביולי 2012 התקבל בבנק מכתבה של רשות ההגבלים העסקיים לפיו הממונה על ההגבלים העסקיים שוקל לפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות מידע שפורטו בתגובת הממונה לערר אולם נמחקו ממנה לפי בקשת הבנקים, לפיה היוו העברות מידע אלו הסדרים כובלים. לבנק ניתנה האפשרות להביא בפני הממונה את עמדתו בטרם יקבל הממונה החלטה אם לפרסם קביעה משלימה כאמור. בשלב זה, לא ניתן להעריך את השלכות הקביעה.

2.2. רשויות ארצות הברית (״הרשויות האמריקאיות״) מנהלות חקירות רבות היקף נגד בנקים זרים בקשר עם פעילות הבנקים מול לקוחות שהינם נישומי מס בארצות הברית (״הלקוחות האמריקאים״), בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות, כאמור, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, הוציאו הרשויות האמריקאיות וממשיכות להוציא צווים שונים לקבלת מידע ומסמכים בעניין הלקוחות האמריקאים וכן זומנו לקוחות ועובדים לשעבר של בנקים הנמנים על הקבוצה, לצורך מתן עדות ומסמכים בקשר עם הלקוחות האמריקאיים ושירותים בנקאיים שניתנו להם על ידי הקבוצה. הקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות האמריקאיות במסירת מידע ובהליכים הפרוצדוראליים הדרושים, הכל לפי המותר על פי דין. כמו כן ובנוסף, הקבוצה מבצעת בדיקה של הנושא על ידי גורמים חיצוניים שנשכרו על ידה לצורך כך. גורמים חיצוניים אלו ממשיכים בבדיקתם. בשלב זה הבדיקה טרם הסתיימה.

לאחר בדיקות נוספות שנערכו ביוזמת הבנק, הבנק החליט לבצע הפרשה בסך של כ-340 מליון ש״ח. ההפרשה נועדה לכסות הוצאה שעלולה להיגרם לקבוצה

כתוצאה מהחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות בעניין הלקוחות האמריקאיים. הפרשה זו כוללת גם הוצאות יועצים ונותני שירות חיצוניים בקשר עם ביצוע החקירות.

לאור העובדה שאין וודאות באשר לסכום ההוצאה שצפוי להיגרם לקבוצה בעניין זה, קיימת אפשרות שההוצאה הסופית תהיה גבוהה משמעותית. כמו כן, אין בהפרשה זו משום הודאה בטענה כלשהי שעלולה לעלות כנגד הקבוצה על ידי הרשויות האמריקאיות.

2.3. במהלך שנת הדיווח קיימה רשות ניירות ערך בירור מינהלי לפי סעיף 52 מג(א)(2) לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, בקשר עם פרסום אזהרת רווח על ידי הבנק ביום 14 בנובמבר 2011 ובקשר עם הנפקת כתבי התחייבות נדחים על ידי לאומי חברה למימון בע"מ (שהינה חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק) (להלן: "**לאומי למימון**"), על פי דוח הצעת המדף שפורסם על ידי לאומי למימון ביום 9 בנובמבר 2011. ביום 12 בנובמבר 2012 נחתם בין הבנק ולאומי למימון, מצד אחד, לבין רשות ניירות ערך, מצד שני, הסדר (כמשמעותו בסעיף 54א לחוק) בקשר עם הבירור המינהלי. ביום 12 בדצמבר 2012 אושר ההסדר על ידי ועדת האכיפה המינהלית שמונתה לפי סעיף 52לב לחוק. במסגרת ההסדר, שנוסחו המלא צורף לדוח מיידי שפרסם הבנק ביום 13 בדצמבר 2012 (אסמכתא 2012-01-309429), הסכימו הבנק ולאומי למימון ליטול על עצמם - כנגד התחייבותה של רשות ניירות ערך להימנע מנקיטת הליכי אכיפה בקשר עם העובדות שעליהן מושתת ההסדר, מבלי להודות שעובדות אלה יוצרות מעשים ברשלנות או הפרות כלשהן, ותוך שמירה על מלוא זכויותיהם וטענותיהם בקשר עם עובדות אלה - סכום מוסכם של עיצום כספי בסך שני מיליון שקלים חדשים כל אחד, בצד נקיטת צעדים למניעת הישנותן של ההפרות הנטענות.

2.4. בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד לאומי רומניה ונגד חברי ועדת האשראי של לאומי רומניה, בעניין פעולה בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. כתב האישום הוגש בעקבות תלונת הלקוח אשר טוען כי נגרם לו נזק עקב פעולת הבנק (סכום הנזק הנטען איננו מהותי). ביום 28 בנובמבר 2012, קבל בית המשפט ברומניה את הטעונים של בנק לאומי רומניה על כך שלא הייתה סמכות לתביעה הכללית ברומניה להגיש כתב האישום נגדו ונגד עובדים/מנהלים מסוימים בו, והחליט להחזיר את התיק לתביעה הכללית לצורך ניסוח והגשה מחדש של כתב האישום. התביעה הכללית והמתלונן הגישו ערעורים על ההחלטה.

2.5. בחודש דצמבר 2012 התקבלה בלאומי רומניה הזמנה לבוררות (הליך "קדם משפטי" נדרש לפני הגשת תביעה) בקשר עם מכירת בנק יורום לבנק. לפי הנטען, הבנק חייב לגורמים שונים שהיו מעורבים במכירה סכומים שונים בסך כולל של כ-228 מיליון דולר ו-10 מיליון פרנקים שוויצריים.

2.6. ביום 22 במאי 2012 האריך הממונה על ההגבלים העסקיים את תוקפו של הפטור מהצורך באישור הסדר כובל (להלן: "הפטור") לפעילות של בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט הבנק הבינלאומי ובנק המזרחי-טפחות (להלן יחד: "הבנקים") להסדר שעניינו החזקותיהם המשותפות של הבנקים בשב"א - שירותי בנקאות אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") ובמס"ב - מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב"), וזאת לתקופה של 4 חודשים.

מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

1. מכוח הוראות החוק, הבנק נתון לפיקוח רשויות שונות לגבי הפעילויות השונות שנעשות על ידו, ובמיוחד, בכלל פעילותו, לפיקוח בנק ישראל, ובפרט נגיד בנק ישראל והמפקח על הבנקים.

בתוקף סמכויות המוענקות לנגיד בנק ישראל ולמפקח על הבנקים, מוצאים על ידיהם, מעת לעת, היתרים ואישורים שונים, לפעילויות ו/או לאחזקות בתאגידים.

2. נגיד בנק ישראל התיר לבנק, בתוקף סמכותו על פי סעיף 31 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 להחזיק אמצעי שליטה בתאגידים בחו"ל (להלן: "תאגידי החוץ"), ומכח היתר זה, אישר המפקח על הבנקים לתאגידי החוץ להחזיק בתאגידים אחרים (להלן: "חברות נכדות"). בנוסף, קיימים אישורים ספציפיים המתייחסים לחברות נכדות. ההיתר להחזקה בתאגידי החוץ הוצא ב-23 בפברואר 2006, חלף היתרים שקדמו לו, והוא ניתן בכפוף לכך שהבנק פועל ליישום דרישות המפקח לעניין פיקוח ובקרה אחר תאגידי החוץ והחברות הנכדות. היתר המפקח להחזקת אמצעי שליטה בתאגידי החוץ ואישור המפקח להחזקת תאגידי החוץ בחברות נכדות תוקנו בנובמבר 2011 באופן שאיפשר לבנק לרכוש ולהחזיק 100% מאמצעי שליטה ב-Banque Safdia S.A ובחברות בנות שלו, לצורך מיזוגו בבנק לאומי שוויץ (אשר לאחר מכן שונה שמו ל-(Leumi Private Bank).

התאגידים הכלולים בהיתר הנגיד הם: בנק לאומי ארה"ב, בנק לאומי (שוויץ), בנק לאומי (בריטניה), לאומי לטין אמריקה, בנק לאומי (לוקסמבורג), בנק לאומי (ג'רסי) ובנק לאומי רומניה.

ההיתר כפוף למספר תנאים שנוגעים הן לשיעורי ההחזקות, הן לפיקוח, בקרה ומעקב אחר ניהול תאגידי החוץ והחברות הנכדות, הן לצורך באישור, בדיווח, או במתן הודעה למפקח על ארועים שונים, כגון: השקעות בתאגידים, פעילות חדשה מהותית, פתיחת סניף או נציגות, והן למסירת מידע ומסמכים למפקח.

3. לענין מגבלות המוטלות על הפקדת כספים בין חברות הקבוצה ראה בעמוד 15.

הסכמים מהותיים

1. בעקבות פרסום חוזר המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשראי והפרשה להפסדי אשראי (להלן :"הוראת בנק ישראל"), הבנקים, ובכללם הבנק, הגיעו להסכמות עם רשות המיסים בנוגע להכרה בהפרשות להפסדי אשראי לצרכי מס.
ההסכם נחתם בתאריך ה-19 במרס 2012, בתוקף לגבי חובות פגומים שנרשמו החל מיום 1 בינואר 2011.

ההסכם זה מחליף הסכם קודם אשר חל על חובות מסופקים שנרשמו עד 31 בדצמבר 2010.

להלן עיקרי ההסכם החדש:

חובות פגומים גדולים בבחינה פרטנית:

ההפרשה מותרת לניכוי לצרכי מס בשנה בה נרשמה כהוצאה בדוחות הכספיים. בשנת המס בה הוקטנה יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי (שלא כתוצאה מ"מחיקה חשבונאית" או מ"מחילה"), יתווסף לחבות המס של הבנק "מס נוסף", בתוספת ריבית והפרשי הצמדה, אשר יביא לגביית המס שהיה נגבה אילו לא היתה מוכרת מלכתחילה ההפרשה שהותרה בניכוי.

לענין זה - "חוב גדול" הינו חוב של 1 מיליון ש"ח ומעלה, או סכום נמוך יותר על פי הודעת הבנק לפקיד השומה ובהתאם למאפייני הבנק.

חובות פגומים שאינם גדולים:

ההוצאות בגין "מחיקות חשבונאיות" נטו (בקיזוז גביות באותה שנה) - מחציתן יותרו לצרכי מס בשנת המס הראשונה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה, ומחציתן יותרו בשנת המס השנייה לאחר השנה שבה נרשמה ההוצאה.

הפרשה קבוצתית:

אינה מוכרת לצרכי מס.

הפרשות בגין "חובות קמעונאיים" שבוצעו עד 31 בדצמבר 2010:

יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת 2011, ובלבד שלא הותרו כהוצאות לצרכי מס בשנים קודמות.

השלכות היישום לראשונה של הוראת בנק ישראל ב-1 בינואר 2011:

הפרשים שנגרעו מההון העצמי כתוצאה מהיישום לראשונה של הוראת בנק ישראל, יותרו בניכוי לצרכי מס בחמישה שיעורים שנתיים שווים, החל משנת המס 2011, בכפוף להיותם מותרים לצורך מס בהתאם לתנאי ההסדר, ובתנאי שאין מדובר בהפרשה קבוצתית, כללית או נוספת.

2. הסכם פשרה המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, מאוגוסט 1987, אשר הוארך באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

לפרטים נוספים בדבר הסכם זה - ראה עמוד 272.

3. הסכם מאפריל 2005 בין הבנק לבין רשות המסים בקשר עם קיזוז בגין רווחי חברה בת בחו"ל.

לפירוט נוסף ראה באור 26(י).

4. הסכם בין הבנק לבין בנק אגוד לישראל בע"מ ("בנק אגוד") למתן שירותי מחשוב ותפעול כוללים, לרבות עבודות פיתוח ופרויקטים מיוחדים וחדשים ושירותי הדרכה רלוונטיים, על ידי הבנק לבנק אגוד וגופים נלווים, שנחתם בספטמבר 2001 בתחולה למפרע מספטמבר 1998 לתקופה של אחת עשרה שנים עם אופציה להארכה. בדצמבר 2007 נחתמה תוספת להסכם בין לאומי לבין בנק אגוד, בדבר הארכת ההתקשרות, תוך שינוי תנאים עיסקיים. תקופת ההתקשרות החדשה היא עשר שנים מ-1 בינואר 2007, במהלכה תשולם לבנק תמורה שנתית שתעלה בהדרגה מסך של כ-40 מיליון ש"ח בשנתיים הראשונות לכ-45 מיליון ש"ח החל מהשנה השישית (הסכומים צמודים למדד המחירים לצרכן של דצמבר 2006 ומותנים בהיקף הפעילות של בנק אגוד). התוספת להסכם אושרה על ידי המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העיסקיים.

5. כתבי שיפוי כמפורט בבאור 18(י) לדוחות הכספיים.

תיאור מצב המיסוי

1. **א.** ביום 13 באוגוסט 1987 נחתם הסכם פשרה בין הבנק לבין פקיד השומה למפעלים גדולים, המסדיר תשלומי מס בישראל בגין רווחי חברות בנות של הבנק בחו"ל, ולפיו החל משנת 1978 ואילך יכלל חלקו של הבנק ברווחים של חברות בנות בחו"ל על בסיס מאוחד בשומת הבנק. בהסכם נקבע שאין בו כדי לקבוע כי החברות חייבות במס בישראל או שחלים עליהן דיני ישראל, וכי ההסכם אינו מהווה תקדים. ההסכם הוארך ביום 10 באוקטובר 1991 בתוקף עד תום שנת 1993, וכן ביום 13 במרס 1994, ותוקפו נקבע עד למועד שבו יודיע אחד הצדדים שנה מראש על כוונתו להציע שינויים בהסכם.

ב. על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005, רשאי הבנק לקזז החל משנת 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברת בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר אך לא יותר מ-3 מיליון דולר לשנה או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם.

2. בתיקון מס' 11 לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999. לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הנ"ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם על ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

בתיאום עם שלטונות המס, פועל הבנק על בסיס טיוטת הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

3. ביום 14 ביולי 2009 עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010) התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית של שיעור מס החברות עד ל-18% בשנת 2016 ואילך. בהתאם לתיקונים האמורים, שיעורי מס החברות שחלו בשנות המס 2010 ו-2011 היו 25% ו-24% בהתאמה.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה) - התשע"ב-2011. בהתאם לחוק בוטלה הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך עומד על 25%.

ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים)(תיקון) התשע"ב-2012, אשר עדכן את שיעור מס ערך מוסף, בגין מס שכר ומס רווח, כך שהועמד על 17% החל מיום 1 בספטמבר 2012. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2012 משיעור של 35.34% לשיעור של 35.53%, ומשנת 2013 ואילך עלה לשיעור של 35.9%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה לשיעור של 17% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש ספטמבר 2012 ואילך, וזאת במקום שיעור של 16% לשנת 2012 ו-15.5% לשנת 2013 ואילך.

כמו כן, ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן :"החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע

במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 לשיעור של 7% ו-7.5% בהתאמה.

המיסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלו מחושבים בהתאם לשיעורי המס, כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל.

יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2012 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך.

השפעת השינוי בשיעור המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2012 מתבטאת בגידול יתרת נכס מיסים נדחים בסך 35 מיליוני ש״ח, כנגד הפרשה למיסים.

כמו כן, השינויים האמורים הביאו לגידול ביתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים בסך של כ-63 מיליוני ש״ח, לפני השפעת המס המתייחסת.

לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המסים הנדחים בבנק - ראה באור 1(כ).

4. לבנק הוצאו שומות סופיות לתקופה עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2008.

5. פרטים נוספים לגבי ההפרשה למס של הבנק וחברות בנות, שומות סופיות, הפסדים צבורים לצרכי מס והפרשים בין שיעור המס הסטטוטורי לשיעור המס האפקטיבי ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

משאבי אנוש

מצבה

בשנת 2012 ירדה מצבת משרות* הקבוצה ב-284 משרות, ירידה של כ-2.1% ביחס למצבת 2011. בממוצע שנתי ירדה מצבת משרות הקבוצה ב-53 משרות, ירידה של כ-0.4% ביחס לממוצע שנתי 2011.

הירידה נבעה מהקטנת מצבת כח אדם בבנק עקב ביצוע שינוי מבני בפעילות הסניפים והתייעלות החברות המאוחדות בחו"ל.

בתאריך 31 בדצמבר 2012 מוזג בנק לאומי למשכנתאות (בלמ"ש) עם בנק לאומי והחל מתאריך זה משרות בנק לאומי למשכנתאות יכללו במצבת בנק לאומי.

	משרות בסוף שנה		ממוצע משרות שנתי	
	2012	2011	**2012**	2011
הבנק בארץ	9,639	9,843	9,744	9,782
בנק לאומי למשכנתאות **	515	534	521	535
סך הכל	10,154	10,377	10,265	10,317
חברות מאוחדות בארץ *** (ללא בנק לאומי למשכנתאות)	2,057	2,054	2,053	2,043
סך כל הקבוצה בארץ	12,211	12,431	12,318	12,360
בחו"ל: בסניפי הבנק ובנציגויות	49	49	49	52
בחברות מאוחדות	1,147	1,211	1,199	1,207
סך כל הקבוצה בארץ ובחו"ל	13,407	13,691	13,566	13,619

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי לשכות שרות והעסקת עובדים חיצוניים.

** הצגה מחדש של מצבת המשרות בבלמ"ש בצמוד למצבת הבנק בארץ.

*** הצגה מחדש של נתוני החברות המאוחדות בארץ ללא בלמ"ש והכללת מצבת חברת הביטוח "מעלות", חברת בת בבעלות מלאה של בלמ"ש (58 משרות לסוף שנת 2011 ו-60 משרות בממוצע לשנת 2011).

תכנית התייעלות ופרישה מוקדמת

במסגרת ההיערכות לתכנית עבודה 2012 הוחלט על יציאה לתכנית ההתייעלות בהיקף של 800 עובדים במהלך 3 שנים ועד לסוף 2014.

התכנית התבססה בעיקרה על שינוי מבני בבנק במסגרת פרויקט "מתקדמים יחד" המקדם הוצאת פעילויות back office מהסניפים למרכזי מומחיות ועל פרויקט להתייעלות במטות החטיבות, היקפי הפרישה הטבעית הצפויה וצמצום היקפי הקליטה תוך מיצוי פוטנציאל ההון האנושי הקיים.

במהלך שנת 2012 עם התקדמות מהלכי ההתייעלות, בוצעה חשיבה מקיפה נוספת והוחלט על שינוי תמהיל איכות כוח האדם בתכנית ובמסגרת זאת הפניית מאמצים לפרישה מוקדמת של עובדים ותיקים. לאור זאת הופרש בשנת 2012 סך של 323 מיליון ש"ח למימון הפרישה המוקדמת.

פרישה טבעית

במהלך שנת 2012 פרשו לגמלאות כ-70 עובדים במסגרת פרישה טבעית.

במהלך העשור הקרוב צפויים לפרוש לגמלאות במסגרת פרישה טבעית כ-2,200 עובדים.

מערך התגמולים ומבנה השכר

ככלל, מערכות השכר והתגמולים לעובדי הבנק מבוססות על התאמה בין רמת התגמול לתפקידו של העובד, תרומתו למערכת והערכת מנהליו, בהתאם לכך התגמול המוענק לעובד הינו דיפרנציאלי.

הסכמים קיבוציים עם העובדים

פרטים בק"ע שכר נושאי משרה בכירה ראה בעמוד 292.

עלות עבודה ושכר (בבנק)

	2012	2011	2010
	באלפי ש"ח		
עלות למשרת עובד - (ללא בונוס) *	**330.3**	316.7	300.8
עלות למשרת עובד - (כולל בונוס) *	**331.2**	323.3	327.5
שכר למשרת עובד - (ללא בונוס) *	**219.6**	211.8	202.2
שכר למשרת עובד - (כולל בונוס) *	**220.2**	217.2	224.1

* עלות למשרת עובד אינה כוללת הוצאות פנסיה, עלויות פרישה מרצון, פיצויים רטרו ומניות לעובדים.

הדרכה והכשרה

הנהלת הבנק שמה לה למטרה לתמוך ביחידות העסקיות ובהשגת יעדיהן העסקיים, באמצעות תהליכי למידה והדרכה הממוקדים בשיפור היכולות המקצועיות והניהוליות של עובדים ומנהלים. במסגרת זו השתתפו עובדי לאומי בשנת 2012 ב-36,562 ימי הדרכה.

פעולות ההדרכה בשנת 2012 התמקדו בהמשך העלאת רמתם המקצועית של העובדים, בדגש על תחומי הליבה הבנקאיים - אשראי, יעוץ השקעות, שירות ומכירות והכשרות ניהוליות. כל זאת בהתאם ליעדים העסקיים של הבנק, ובכלל זה הדרכה והטמעה מקיפה של נושא הרגולציה והציות לכל עובדי הבנק.

פיתוח ארגוני וליווי יחידות בשינוי והקמה

בשנת 2012 הורחבה הפעילות בתחום פיתוח ארגוני וליווי יחידות בשינוי והקמה. על התהליכים המרכזיים בתחום נמנים: "מתקדמים יחד", לאומי upgrade, מיזוג בלמ"ש, השלמות השינוי במערך הרכש והנדל"ן ועוד.

למידה דיגיטלית

בשנת 2012 נמשך הגידול בהיקף פעילות ניהול הידע בלאומי, אומצו טכנולוגיות למידה מרחוק חדשות (LM) ופעילויות הלמידה העצמית בכלל יחידות הבנק, מתוך מגמה לעשות שימוש נרחב יותר בידע הקיים בארגון, לבסס את יכולות העובדים ללמוד ביחידותיהם כחלק משגרת העבודה, ולהרחיב את היקף הלומדים בבנק.

פיתוח מנהלים

בשנת 2012 נמשך יישום התוכנית לפיתוח המנהל בלאומי, ובמהלך שנת העבודה 98% מהמנהלים השתתפו בקורסי ניהול חוצי בנק, קורסים מקצועיים, פעילויות העשרה ופיתוח מיומנויות. היקף החניכה למנהלים בכניסה לבנק, בכניסה לתפקיד חדש ובליווי תהליכי שינוי של יחידות הורחב. כמו כן, נערכו תכניות פיתוח למנהלים המשתתפים בעתודות הניהוליות של הבנק.

השכלה
שיעור בעלי ההשכלה אקדמית בבנק נמצא במגמת עליה מתמשכת.

שעור האקדמאים בבנק היה בסוף שנת 2012 64.6% מכלל העובדים, לעומת 63.5% בשנת 2011, 61.4% בשנת 2010, ו-59.6% בשנת 2009. שיעור האקדמאים בקרב הסגל הניהולי בלאומי הגיע בשנת 2012 ל-93.4%, בהשוואה ל-93% בשנת 2011, 92.6% בשנת 2010, ובהשוואה ל-92.4% בשנת 2009.

עליה זו בשיעור האקדמאים נובעת מקליטת אקדמאים, עזיבת עובדים שאינם אקדמאים ורכישת השכלה גבוהה על ידי עובדי הבנק.

זכויות עובדים
יחסי העבודה בין הבנק לעובדיו בישראל, למעט עובדים בעלי חוזה עבודה אישי, מושתתים בעיקרם על הסכם עבודה קיבוצי בסיסי הקרוי "חוקת עבודה" והסכמים קיבוציים והסדרים משלימים. תנאי העבודה של חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים מסוימים אחרים, מוסדרים בחוזי עבודה אישיים, לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוח הכספי.

תרבות ארגונית
בשנת 2005 השיק לאומי את הקוד האתי, "דרך לאומי".

במהלך השנים 2005-2012 התקיימו תהליכי הטמעה מקיפים ומגוונים של הקוד האתי בקרב כל עובדי לאומי בדגש על שילוב הובלת נושא האתיקה כחלק מתפיסת תפקיד המנהל בלאומי. כמו כן, קיימים בלאומי מוסדות אתיקה פעילים: הממונה על האתיקה, מוקד אתיקה, ועדת אתיקה בין-חטיבתית, ועדות אתיקה חטיבתיות.

הקוד האתי "דרך לאומי" נבדק במסגרת בקרות ה-SOX ודירוג מעלה ומהווה חלק מדוח האחריות התאגידית של לאומי, אשר זכה להכרה בינלאומית מארגון ה-GRI הבינלאומי (Global Reporting Initiative) הגוף המקובל והמוביל בעולם בנושא גיבוש וקידום דוחות אחריות חברתית וסביבתית.

מעורבות עובדים בקהילה
הנהלת לאומי רואה במעורבות העובדים והמנהלים בקהילה, יעד מרכזי בתחום המעורבות והאחריות החברתית של הבנק. לאומי מעודד את עובדיו לקחת חלק פעיל בפרויקטים התנדבותיים ולהיות מעורבים בחיי הקהילה ואף מעמיד לרשותם מסגרות התנדבותיות ומגוון הזדמנויות לתרום ולהתנדב.

במהלך שנת 2012, התנדבו 4,276 עובדים, מיחידות שונות בבנק. היקף שעות ההתנדבות של עובדים מהן נהנתה הקהילה בשנת 2012 הסתכם ב-34,626 שעות.

פעילות היחידה מתבססת על רשת של מובילים חברתיים בכל החטיבות והמערכים של הבנק, המונה כ-320 עובדים נציגים של היחידות השונות בבנק. ייעודם לקדם את נושא התנדבות העובדים ביחידתם תוך בניית תשתית תומכת פעילות.

ללאומי מגוון רחב של שותפים קהילתיים בעיקר בתחום ילדים ונוער. היקף מעגל ההשפעה הישיר של התנדבות העובדים מגיע לעשרות אלפי נהנים מידי שנה.

העובדים, מכל רחבי הארץ, נרתמים לפעילויות מגוונות כמו: סיוע לילדים ונוער בסיכון בפנימיות, מועדוניות ומתנ"סים, חניכה, עזרה בשעורי בית וליווי קבוצות נוער, איסוף ציוד לנזקקים, ביקורים בבתי-חולים, סיוע לניצולי שואה, תמיכה באוכלוסייה בעלת צרכים

מיוחדים ועוד. עובדי הבנק משתתפים במבצע "**קמחא ד'פסחא**" מידי שנה כמסורת ומחלקים ל-2000 משפחות נזקקות סיוע לקיים את ארוחת ערב חג הפסח.

במקביל לפעילויות רבות אלה בחר לאומי להתחבר לחזון לאומי בחיזוק דור העתיד, באמצעות תכניות אסטרטגיות כמו "**לאומי בתנועה**" בשיתוף מועצת תנועות הנוער, העמקת הקשר עם עמותות הנתמכות על ידי עמותת "**לאומי אחרי**" בפרויקטים שונים כמו "**אחרי נוער מוביל שינוי**", "**עתידים**" "**מרכז מעשה**" ועוד, בשנה האחרונה משתלבים עובדי לאומי בהצלחה בפרויקט "**תגלית**" אותו מנהלת הסוכנות היהודית וכן בפרויקטים נוספים.

מצבת כח אדם לפי מגזרי פעילות

	משרות ממוצע בשנת 2012		משרות ממוצע בשנת 2011	
	סגל ניהולי	פקידים	סגל ניהולי	פקידים
משקי בית	**1,471**	**5,703**	1,382	5,829
עסקים קטנים	**482**	**1,364**	466	1,400
בנקאות עסקית	**439**	**663**	451	657
בנקאות מסחרית	**778**	**1,120**	787	1,194
בנקאות פרטית	**454**	**421**	401	417
ניהול פיננסי - שוקי הון	**302**	**359**	270	350
אחר	**2**	**8**	3	12
סך הכל	**3,928**	**9,638**	3,760	9,859

חישוב מספר המשרות על פי מגזרי הפעילות, מתבסס על ניהול מצבת המשרות על פי קווי העסקים העיקריים בבנק, בהתאמות שונות ועל סמך אומדנים. בחישוב מספר המשרות על פי מגזרי פעילות נלקחו בחשבון גם עובדי יחידות מטה המשרתים את כלל או חלק ממגזרי הפעילות בבנק.

מינויים ופרישות

מינויים:

מר **דוד ברודט**, יו"ר דירקטוריון קבוצת לאומי, מונה לתפקיד יו"ר דירקטוריון בנק לאומי ארה"ב החל מ-26 ביולי 2012.

גב' **רקפת רוסק-עמינח**, מונתה לתפקיד המנכ"ל הראשי של קבוצת לאומי, החל מ-1 במאי 2012.

פרופ' **דני צידון**, ראש חטיבת שוקי הון, מונה לתפקיד יו"ר דירקטוריון חברת לאומי פרטנרס, החל מ-1 ביולי 2012.

מר **יואל מינץ**, סיים את תפקידו כראש מערך בניה ונדל"ן ומונה לתפקיד ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן וחבר הנהלת הבנק, החל מ-1 במאי 2012. כמו כן, מונה מר יואל מינץ לתפקיד יו"ר דירקטוריון לאומי בריטניה החל מ-22 במאי 2012.

מר **רון פאינרו** מונה לחבר הנהלת הבנק החל מ-1 ביולי 2012, בנוסף מונה לתפקיד ראש החטיבה לכספים וכלכלה, החל מ-1 בנובמבר 2012.

מר **יעקב הבר**, סיים את תפקידו כראש החטיבה לכספים וכלכלה ומונה לתפקיד ראש החטיבה העסקית, החל מ-1 בינואר 2013. כמו כן, כיהן מר יעקב הבר בתפקיד יו"ר דירקטוריון לאומי פרטנרס החל מ-1 באפריל 2012 ועד 30 ביוני 2012.

גב' **תמר יסעור**, סיימה את תפקידה כמנכ"ל לאומי-קארד ומונתה לתפקיד ראש החטיבה הבנקאית וחברת הנהלת הבנק ולתפקיד יו"ר דירקטוריון חברת לאומי-קארד, החל מ-1 בינואר 2013.

מר **דן ירושלמי** מונה לתפקיד ראש חטיבת תפעול ומחשוב וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 במרס 2013, החל מ-1 בינואר 2013 ועד כניסתו לתפקיד מילא את מקום ראש חת"מ, מר משה וולף.

מר **שלמה גולדפרב**, סיים את תפקידו כסגן ראש החטיבה לחשבונאות ומונה לתפקיד ראש חטיבת החשבונאות, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק החל מ-1 באפריל 2013.

גב' **עינת סקורניק** מונתה לתפקיד ראש מערך ייעוץ בהשקעות, החל מ-1 בינואר 2012.

גב' **מאירה קרני**, ראש מערך ציות ואכיפה, קודמה לדרג סמנכ"ל, החל מ-1 באפריל 2012.

מר **מלכיאל שחר**, מונה לתפקיד ראש מערך אשראי, החל מ-1 במאי 2012.

מר **יצחק נאור**, מונה לתפקיד ראש המערך העסקי וקודם לדרג סמנכ"ל, החל מ-1 במאי 2012.

מר **אבנר מנדלסון**, ראש מערך האסטרטגיה, קיבל תחת אחריותו את מטה הפעילות הבינלאומית, החל מ-1 ביולי 2012.

גב' **ניצה רוסו-שטאובר**, מונתה לתפקיד ראש מערך בנקאות פרטית, החל מ-1 ביולי 2012.

מר **דוד שפנר**, מונה לתפקיד ראש מערך בניה ונדל"ן, החל מ-1 באוקטובר 2012.

גב' **אסנת טננבאום**, מונתה לתפקיד ראש מערך אשראים מיוחדים, החל מ-1 בפברואר 2013.

מר **חגי הלר**, מונה לתפקיד מנכ"ל לאומי-קארד החל מ-15 באוקטובר 2012.

פרישות:

גב' **גליה מאור**, הודיעה ביום 1 בינואר 2012 על כוונתה לפרוש מתפקיד המנכ"ל הראשי. לבקשת הדירקטוריון, המשיכה גב' מאור בעבודתה וסיימה את תפקידה ביום 30 באפריל 2012, לאחר 21 שנות עבודה בלאומי, מתוכן 17 כמנכ"ל ראשי. תקופת ההודעה המוקדמת החלה ביום 1 במאי 2012 נמשכה 9 חודשים ללא עבודה בפועל והסתיימה ביום 31 בינואר 2013. גב' מאור תמשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון לאומי שווייץ.

מר **זאב נהרי**, סיים את תפקידו כיו"ר דירקטוריון לאומי פרטנרס ביום 31 במרס 2012 ומונה לתפקיד יו"ר דירקטוריון בנק ערבי ישראלי החל מ-1 באפריל 2012.

מר **צבי איצקוביץ**, סיים את תפקידו כראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית וחבר הנהלת הבנק, ביום 30 ביוני 2012 ופרש ב-31 בינואר 2013 לאחר 33 שנות עבודה בבנק. מר איצקוביץ ימשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון לאומי לוקסמבורג עד ליום 30 באפריל 2013.

מר **ברוך לדרמן**, סיים את תפקידיו כראש החטיבה הבנקאית, חבר הנהלת הבנק ויו"ר דירקטוריון חברת לאומי-קארד, ביום 31 בדצמבר 2012 ויפרוש ב-31 ביולי 2013, לאחר 30 שנות עבודה בבנק.

מר **יצחק מלאך**, סיים את תפקידו כראש חטיבת תפעול ומחשוב וחבר הנהלת הבנק, ביום 31 בדצמבר 2012 ויפרוש ב-31 בדצמבר 2013, לאחר 20 שנות עבודה בבנק.

מר **מנחם שוורץ**, יסיים את תפקידו כראש חטיבת החשבונאות, חשבונאי ראשי וחבר הנהלת הבנק, ב-31 במרס 2013 ויפרוש ב-31 באוקטובר 2013, לאחר 43 שנות עבודה בבנק.

מר **שמואל זוסמן**, סיים את תפקידו כיו"ר דירקטוריון בנק ערבי ישראלי, ביום 31 במרס 2012, לאחר 7 שנות כהונה.

מר **יהושע בורשטיין**, סיים את תפקידו כמנכ"ל בנק לאומי למשכנתאות, ביום 31 בדצמבר 2012 ויפרוש ב-15 במרס 2013, לאחר 24 שנות עבודה בבנק.

מר **משה אינגביר**, סיים את תפקידו כראש מערך אשראים מיוחדים, ביום 31 בינואר 2013 ופרש לגמלאות לאחר 46 שנות עבודה בבנק.

מבנה ארגוני

המבנה הארגוני של קבוצת לאומי לפי קווי עסקים ושירותי מטה, כמתואר להלן, משלב את פעילות החברות הבנקאיות, המימוניות, שוק ההון והשירותים הפיננסיים.

קווי עסקים

לאומי מאורגן בחמישה קווי עסקים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שרות לקבוצת לקוחות. צורת ארגון זו מאפשרת ללקוחות ליהנות משרות מקצועי ברמה גבוהה, מערוצי הפצה מגוונים, ממוצרים המותאמים לצורכיהם ומתהליכי קבלת החלטות מהירים וגמישים.

להלן תאור תחומי האחריות של 5 קווי העסקים בלאומי:

1. **חטיבה עסקית** מנהלת את פעילות הלקוחות העסקיים הגדולים במשק, על בסיס התמחות ענפית וסינרגיה בין תחומים. במסגרת קו עסקים זה פועל המערך העסקי, המנהל את פעילות החברות העסקיות הגדולות בעיקר בתחום הצריכה והמסחר, התעשייה, התחבורה, התקשורת והייטק. כמו כן, החטיבה כוללת את מערך האשראי ופועלת גם באמצעות החטיבה למימון מורכב ונדל"ן.

   חטיבה למימון מורכב ונדל"ן מנהלת את פעילות חברות הבנייה, היזמים והקבלנים הגדולים במשק (לרבות בפרויקטים של תשתיות לאומיות), תוך התמחות ומיומנות ספציפית בתחום. כמו כן אחראית החטיבה, על עיצוב עסקאות מיוחדות כמו מימון פרויקטים, עסקאות מימון אמצעי שליטה, ארגון סינדיקציות, מכירת חובות, בדיקת תוכניות השקעה, סחר ומימון בינלאומי.

2. **חטיבה לבנקאות מסחרית** מנהלת את פעילות החברות העסקיות הבינוניות (Middle Market) באמצעות סניף מרכזי ת"א ו-23 סניפי עסקים, המשויכים על בסיס גיאוגרפי ל-4 מרחבים מסחריים. המבנה הארגוני ייחודי במערכת הבנקאית ומאפשר מתן שירות כוללני ומקיף (one stop shop), במקביל להרחבת השירותים בערוצים הדיגיטליים ללקוחות העסקיים.

   מערך אשראים מיוחדים - מטפל בלקוחות עסקיים שנקלעו לקשיים, תוך ניסיון לסייע להבראתם של לקוחות פעילים באמצעות ליווי ותמיכה עסקית וגביית חובות לקוחות עסקיים ששיקומם אינו אפשרי. בנוסף מרכז המערך את הסיוע המקצועי הדרוש לבירור דרישות ותביעות נגד הבנק ואת הייעוץ לכלל הבנק בנושאים הקשורים לתחומי התמחותו. החל מיום 1 במאי 2012 הוכפף מערך אשראים מיוחדים לחטיבה לבנקאות מסחרית.

3. **החטיבה הבנקאית** מנהלת את פעילות הלקוחות הפרטיים והלקוחות המסחריים הקטנים, המקבלים את מכלול השירותים באמצעות 194 סניפים, המאוגדים ב-8 מרחבים על בסיס גיאוגרפי ובאמצעות מגוון ערוצי הפצה טכנולוגיים/ישירים, לרבות לאומי-קול המספק שירותים באמצעות הטלפון, הסלולאר והאינטרנט ללקוחות. השרות והמוצרים מותאמים לכל מגזרי הלקוחות באופן דיפרנציאלי, על פי אופי פעילותם הבנקאית, מאפייניהם וצורכיהם. הלקוחות בחטיבה מפולחים למגזרים הבאים : מגזר קמעונאות, מגזר פרימיום ומגזר בנקאות לעסקים. החטיבה מרכזת את הפעילות הקמעונאית בקבוצה כולל בבנק ערבי ישראלי ובחברת לאומי קארד.

   מערך המשכנתאות - החל מיום 31 בדצמבר 2012 מהווה מערך המשכנתאות מערך עצמאי בחטיבה הבנקאית. פעילותו העיקרית הנה במגזר הלוואות לרכישת דירת מגורים ובמגזר הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים תוך התמחות ומיומנות ספציפית בתחום.

המערך פועל באמצעות כ-106 נציגויות שרובן ממוקמות בסניפי החטיבה הבנקאית ומיעוטן באתרים עצמאיים, הנציגויות כפופות ל-5 מרחבים אזוריים הכפופים להנהלת המערך. המערך מפעיל מרכז עסקים המרכז את הפעילות בתחום האשראי, החיתום והעברת כספי ההלוואות ללקוחות. המערך מפעיל מוקדים טלפוניים המאפשרים הגשת בקשות לאישור עקרוני של מסגרת אשראי באמצעות הטלפון והאינטרנט, ומתן שירות איכותי ללווים קיימים בנושא הלוואות מנוהלות.

4. **מערך הבנקאות הפרטית** אחראי על פעילות הבנקאות הפרטית בקבוצה בארץ ובעולם. למערך 7 מרכזי בנקאות פרטית בארץ לתושבי ישראל ולתושבי חוץ והוא אחראי גם לפעילות החברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע"מ. פעילות המערך כוללת, בין היתר, בקרה ותיאום בין הבנק בארץ לבין היחידות בחו"ל העוסקות בבנקאות הפרטית וקביעת סטנדרטים ברמה בינלאומית למתן שירות ללקוחות הקבוצה עתירי הנכסים.

5. **חטיבת שוקי הון** אחראית על ניהול הנכסים הכספיים של הקבוצה במטבע מקומי ובמט"ח, ניהול הנוסטרו, פעילות כלל חדרי העסקות בבנק (מטבע מקומי, מט"ח וניירות ערך ישראליים וזרים), פיתוח מוצרים פיננסיים חדשניים ומוצרי השקעה, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק וניהול סיכוני שוק, גיבוש מדיניות מחירים, ומרווחים פיננסיים של הבנק, קשר עם מוסדות פיננסיים בחו"ל, ריכוז שירותים תפעוליים לשוק ההון, ושרות תפעולי ללקוחות הפועלים בשוקי ההון והכספים, לרבות לקוחות מוסדיים.

בנוסף לחלוקה לפי קווי העסקים קיימות בקבוצת לאומי יחידות מטה שנותנות שירותים ליחידות העסקיות:

החטיבה לכספים וכלכלה אחראית על ריכוז והכנת תוכנית העבודה של הבנק, ניהול מרכזי הרווח והמדידה הפיננסית והניהולית, תכנון וניהול ההון של הקבוצה, הכנת תקציב ההוצאות של הבנק המעקב לביצועו, שותפות בקביעת סדרי עדיפויות בתקציב השקעות, ריכוז מדיניות תחום העמלות, ניהול נושאי המס של הבנק והקבוצה וביטוח הבנק והקבוצה, קשרי משקיעים ואנליסטים, מעקב אחר התפתחויות הכלכליות במשק והכנת סקירות ענפיות ותחזיות כלכליות.

מערך רכש בינוי ולוגיסטיקה הינו חלק מהחטיבה לכספים וכלכלה ואחראי על מתן שירותים בתחומי הרכש (כללי, בינוי וטכנולוגי), הבינוי והתחזוקה, ניהול הנכסים ומתן שירותים לוגיסטיים שונים בתחומי המשגור וניהול מרכז לוגיסטי, בבנק ובחברות הבנות בארץ.

חטיבת החשבונאות אחראית על ניהול, פיתוח וקביעת הנהלים החשבונאיים בבנק, ניהול החשבונות בבנק, הכנת הדוחות הכספיים של הבנק ושל הקבוצה, הקשר עם בנק ישראל בכל הנושאים החשבונאיים והדיווחים בגינם, ועל מעקב אחר השינויים הרגולטוריים בנושא חשבונאות והטמעתם בבנק ובקבוצה. בנוסף אחראית החטיבה על הערכת יעילותן של בקרות המפתח בתהליכי העבודה SOX404 וכן חישובי הלימות ההון והדיווח לציבור על פי הוראות באזל 2. החל מ-1 באפריל 2013, הוכפפה חטיבת החשבונאות לחטיבת הכספים וכלכלה.

חטיבת משאבי אנוש אחראית על גיבוש מדיניות משאבי אנוש בבנק וליישומה, ובכלל זה מיון והשמת עובדים, תגמול, מבנה שכר, יחסי עבודה, פיתוח וקידום עובדים, הכשרה בנקאית - ניהולית וכללית, הטמעת הקוד האתי "דרך לאומי", תקשורת פנים ארגונית, הסברה פנימית, טיפול בפרט, ייעוץ ופיתוח ארגוני, מעורבות עובדים בקהילה ורווחת העובדים.

מערך ייעוץ בהשקעות הכפוף לחטיבת משאבי אנוש, אחראי על תורת הייעוץ בהשקעות בניירות ערך, במכשירים פיננסיים ובמוצרים פנסיוניים, ביצוע מחקר בנושאי שוקי ההון והכספים, פיתוח מקצועי ליועצי ההשקעות והפנסיה, אפיון מערכות בתחומי הייעוץ ופיתוח

מודלים תומכי החלטה, טיפול בהיבטי הרגולציה בתחום הייעוץ בהשקעות ובפנסיה והתאמת תהליכי ונוהלי העבודה בתחומים אלו להוראות הרגולטור.

חטיבת תפעול ומחשוב (חת"מ) אחראית על המחשוב והתפעול של הבנק והקבוצה. במסגרת תפקידה מרכזת החטיבה את גיבוש וקביעת האסטרטגיה, המדיניות והעשייה בנושאי פיתוח טכנולוגי, מחשוב, תפעול,טכנולוגית המידע, תקשורת, אבטחת מידע, תפעול חברות בנות בארץ, בטחון והעמדת פתרונות מיכוניים הנדרשים לביצוע היעדים העסקים של לאומי.

חטיבת הייעוץ המשפטי אחראית על הייעוץ המשפטי הכולל של הבנק ושל חברות הבנות בארץ ולניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק והקבוצה. בכלל זה, אחראית למתן חוות דעת בנושאים משפטיים שונים ולתשתית הטפסים והנהלים המשפטיים, לליווי תהליכי חקיקה ורגולציה וייצוג הקבוצה מול רשויות החקיקה והרגולטורים השונים, ייעוץ משפטי למוצרים חדשים המפותחים או משולבים בפעילות הבנק והקבוצה וכן אחראית לטיפול בתביעות נגד הבנק, העסקת עורכי דין חיצוניים ופיקוח עליהם.

חטיבת הביקורת הפנימית אחראית על הביקורת בקבוצת לאומי. החטיבה פועלת מתוקף חוק הביקורת הפנימית התשנ"ב-1992, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והנחיות הדירקטוריון. כמו כן, פועלת החטיבה בהלימה לתקנים מקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים.

הביקורת עוסקת, באופן עצמאי ובלתי תלוי, בבחינה והערכה של מערכת הבקרות הפנימיות בקבוצה ובכלל זה: בחינת תהליכי עבודה ובקרה, בחינת אופן ניהול הסיכונים השונים בקבוצה, שמירה על נכסי הבנק, מזעור חשיפות, שמירה על כללי האתיקה ומנהל תקין, יישום הנחיות הדירקטוריון, ההנהלה ונהלי הבנק, ובחינת יעילות תפעולית. כמו כן, חטיבת הביקורת עורכת סקירה בלתי תלויה של התהליך הפנימי להערכת נאותות ההון של הקבוצה (ICAAP). המבקר הפנימי הראשי כפוף ישירות ליו"ר הדירקטוריון.

החטיבה לניהול סיכונים אחראית על ניהול הסיכונים בבנק ובקבוצה. ומרכזת את ניהול הסיכונים ברמת הקבוצה בתחומי הסיכון המרכזים: אשראי, שוק ותפעול. החטיבה פועלת בדגש על אי תלות בנוטלי הסיכון. מטרת החטיבה הינה יצירת תשתית חזקה לניהול ובקרת סיכונים שתתמוך בהשגת היעדים העסקיים, בהתאם לתאבון הסיכון שהוגדר. כמו כן אחראית החטיבה על סיוע לדירקטוריון בהגדרת תאבון הסיכון, הובלת מדיניות הסיכונים, פיתוח והגדרת כלי מדידה ותמחור הסיכונים בפעילויות השונות, זיהוי, מדידה ובקרת מוקדי הסיכון הגדולים בקבוצה והשינויים שחלים בהם, ובחינת הסיכונים הגלומים בפעילויות חדשות.

מערך ציות ואכיפה אחראי ליישום תוכנית הציות בבנק ובקבוצה ביחס להוראות צרכניות לרבות איסור הלבנת הון, איסור מימון טרור, אכיפה מנהלית ולקוחות אמריקאיים (בשיתוף עם החטיבה לכספים וכלכלה והחטיבה לייעוץ משפטי). החל מ-1 בינואר 2013 הוכפף מערך הציות והאכיפה לחטיבת ניהול סיכונים.

מערך השיווק אחראי על השיווק והתקשורת השיווקית בקבוצה ובבנק, דוברות, רגולציה ויחסי ציבור, כנסים ואירועים, מחקר שיווקי, מדיה חברתית, אחריות תאגידית, תרומות וחסויות וקשר עם הקהילה. בין השאר, אחראי המערך להתוויית האסטרטגיה השיווקית של לאומי ולהוצאתה לפועל, לפרסום באמצעי המדיה השונים, לקשרים עם אמצעי התקשורת והמדיה המגוונים ולניהול קשרי ממשל ורגולציה עם המחוקקים ונציגי רשויות המדינה. המערך מנהל את פעילות התרומות והחסויות של הקבוצה ואחראי לארגון כנסים ואירועים, ללקוחות ולעובדי הבנק, אחראי לייזום וניהול פרויקטים בקהילה ולמעקב ובקרה של תחומי האחריות התאגידית בלאומי.

מערך אסטרטגיה ומטה הפעילות הבינ"ל אחראי על סיוע להנהלת הקבוצה ולדירקטוריון בהגדרת ותכנון האסטרטגיה של הבנק והקבוצה ותיקופה, בחינת וניתוח נושאים בעלי השלכות אסטרטגיות ותמיכה והובלת פרויקטים מרכזיים בשיתוף קווי העסקים. כמו כן אחראי המערך על השליטה והבקרה של הקבוצה על הפעילות הבינלאומית, ריכוז מידע, תהליכים ונושאי רוחב בכל הקשור לפעילות הבינלאומית אל מול אחראי השלוחות, הנהלת הבנק, הדירקטוריון ובנק ישראל ותמיכה בשלוחות בחו"ל בכל הקשור למחשוב ותפעול ובקבלת הסיוע הנדרש מבנק לאומי בארץ.

במהלך שנת 2012 בוצעו מספר שינויים ארגוניים משמעותיים בלאומי

חטיבה עסקית

המבנה הארגוני של החטיבה העסקית עודכן והוכפפו אליה היחידות הבאות:

- החטיבה למימון מורכב ונדל"ן - האחראית על מערך בניה ונדל"ן, האגף למימון מורכב, פעילות הסחר הבינלאומי ופעילות היהלומים. החטיבה מהווה סמכות מקצועית בפעילות מימון הנדל"ן בשלוחות הבנק בחו"ל.
- המערך העסקי - הכולל ארבעה סקטורים עסקיים: סקטור טכנולוגיה, סקטור כימיה אנרגיה וחברות אחזקה, סקטור צריכה ומסחר וסקטור תעשייה, תחבורה ומוסדות.
- מערך האשראי האחראי על ניהול סיכוני אשראי ונושאים רגולטורים.

עד כניסתו של מר יעקב הבר לתפקיד ראש החטיבה העסקית בתאריך 1 בינואר 2013, היו ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן וראשי המערכים הנ"ל כפופים ישירות למנכ"ל הראשי.

מערך אשראים מיוחדים, אשר דיווח עד 1 במאי 2012 לראש החטיבה העסקית, מדווח מהתאריך הנ"ל לראש החטיבה לבנקאות מסחרית.

בנקאות פרטית ובינלאומית

על מנת לתת מענה מיטבי לאתגרים העכשוויים בתחומי הבנקאות הפרטית והפעילות הבינלאומית, ומתוך רצון להגביר את המיקוד הניהולי ולחזק את תהליכי השליטה והבקרה, הוחלט על ביצוע שינוי מבני במסגרתו פוצלה החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית כדלקמן:

- מערך בנקאות פרטית בארץ ובחו"ל מדווח באופן זמני לחטיבת משאבי אנוש.
- מטה פעילות בינלאומית שיתווסף למערך האסטרטגיה.

כמו כן, הוחלט כי לכל שלוחה בחו"ל ימונה ראש חטיבה או ראש מערך, אשר יהיה אחראי באופן ישיר לתמיכה ופיתוח עסקי בשלוחה, על מנת לשפר ולחזק את הממשק בין הפעילות העסקית בארץ ובחו"ל:

- ראש החטיבה למימון מורכב ונדל"ן, אחראי על שלוחות הבנק בבריטניה וברומניה.
- ראש מערך האסטרטגיה ומטה הפעילות הבינ"ל אחראי על שלוחות הבנק בארה"ב, פנמה והמשרד בהקמה בסין.
- ראש מערך הבנקאות הפרטית אחראית על שלוחות הבנק בשוויץ, לוקסמבורג ואורוגוואי ועל יתר הנציגויות ומשרדי הבנק אשר עוסקים בבנקאות פרטית בחו"ל.

חטיבת ניהול סיכונים

כחלק ממהלך כולל לריכוז הטיפול בניהול הסיכונים בקבוצה, ייעול הבקרות הפנימיות וטיפול ביישום כללי הרגולציה השונים, הוכפף מערך הציות והאכיפה לחטיבת ניהול סיכונים, בתוקף מתאריך 1 בינואר 2013.

בנק לאומי למשכנתאות

במסגרת דיוני תכנית העבודה לשנים 2012-2014, אישר דירקטוריון לאומי את המלצת הנהלת הבנק, למזג את בנק לאומי למשכנתאות (בלמ"ש) עם בנק לאומי. המיזוג מאפשר לקבוצה כולה לעלות מדרגה ברמת הסינרגיה וברמת המוצר המוצע ללקוח. וצפוי להביא לצמצום הוצאות ולניצול אפקטיבי יותר של רצפת המכירה, תוך שמירה על רמת מקצועיות ושירות גבוהה.

בתאריך 31 בדצמבר 2012 מוזג בלמ"ש עם בנק לאומי והוגדר כמערך עצמאי במסגרת החטיבה הבנקאית. המערך פועל באמצעות 106 נציגויות, מתמחה במתן הלוואות לצרכי רכישה ושיפוץ נכסים ומציע מגוון תוכניות ייחודיות ומסלולים אטרקטיביים.

ᏍᏆᏂᏅᏒ ᏧᏬᏂᏳᏍᏗ ᏗᏂᏙᏓᏅᏛᏍᏗᏍᏗ ᏗᏂᏙᏓᏅᏛᏍᏗᏍᏗ

לאומי למען הקהילה - מעורבות חברתית

ניהול אחריות תאגידית

תחום האחריות התאגידית בלאומי מנוהל על בסיס תפיסה כוללת, אסטרטגיה ומדיניות בהובלת הדירקטוריון, ובאמצעות ועדות שונות הפועלות לקידום הנושאים השונים: אתיקה, איכות סביבה, נגישות וקשרי קהילה.

במרס 2011 צורף לאומי למדד העולמי FTSE4Good, הבוחן את ביצועיהן של חברות בהשוואה לאמות מידה גלובליות בתחום האחריות התאגידית. המדד שמעריך חברות הנסחרות במדד FTSE All World Index, נועד לסייע בהשקעות אתיות בחברות על פי קריטריונים בתחומי חברה, סביבה וממשל תאגידי. לאומי זכה על פי דירוג ה-FTSE4Good לציון 96 (מתוך 100).

דירוג מעלה לאחריות תאגידית לשנת 2012, התפרסם בחודש יוני והציב שוב את לאומי בקבוצת הדירוג הגבוהה ביותר - דירוג פלטינה פלוס.

ניהול קשרי קהילה

המחויבות החברתית של לאומי מתבטאת בהשקעה מתמדת בדור המחר ובמתן אפשרויות וכלים להצלחתו. לאומי בחר להתמקד בקידום החינוך, התרבות והאמנות ובפעילות לצמצום הפערים בין הפריפריה למרכז. מעורבותו החברתית של לאומי מבוצעת באמצעות שלושה אפיקים מרכזיים: עמותת"לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר" (ע"ר), תרומות וחסויות כספיות למטרות חברתיות ופעילות התנדבותית של העובדים.

"לאומי אחרי - קרן המאה למען דור המחר"

העמותה משקיעה בקידומם של בני-נוער וצעירים על ידי תמיכה בתוכניות חינוכיות שונות, המופעלות על ידי שנים עשר גופים חברתיים ועמותות, בקרב מגוון מגזרי אוכלוסייה בכל רחבי הארץ. בשנת 2012 תרמה העמותה כ-12 מיליון ש"ח לתכניות חינוכיות שונות ברחבי הארץ, שבהן לקחו חלק למעלה מ-20,000 בני נוער וצעירים.

לצד התמיכה הכספית, זוכים הגופים החברתיים והעמותות, לקחת חלק בסדנאות ארגוניות וסדנאות התנהלות פיננסית שמעבירים בהתנדבות עובדי לאומי, ליהנות מתכנית חניכה בין מגזרית (מנטורינג) על ידי מנהלים בבנק, להסתייע בתשתיות הבנק ולקחת חלק בפורום שותפים חברתיים, המיועד לפתח את היכולות המקצועיות של הארגונים.

בשנת 2012, חתמה עמותת "לאומי אחרי" על הסכם לשיתוף פעולה ותרומה לתכנית "חותם", עם התחייבות לתמיכה למשך שנתיים בסך 1,000,000 ש"ח לשנה. חותם היא יוזמה משותפת משנת 2010, של ג'וינט ישראל, משרד החינוך, קרן נעמי ותנועת הכל חינוך. מטרת תכנית חותם היא לצמצם את הפערים החברתיים והחינוכיים בין הפריפריה למרכז ולסייע בשיפור איכות החינוך שמקבלים תלמידי הפריפריה, באמצעות גיוס צעירים איכותיים והכשרתם במקצוע ההוראה.

תכניות נוספות בתרומת לאומי

ארגון "יזמים צעירים ישראל"

לאומי שותף ומעורב בארגון "יזמים צעירים ישראל", במסגרתו מתנסים בני-נוער בהקמת חברת הזנק המקדמת רעיון עסקי של פיתוח מוצר. תרומת לאומי לארגון מתמקדת בסיוע להפעלת התכנית בפריפריה החברתית והגיאוגרפית, יחד עם אימוץ התכנית על ידי סניפי הבנק ברחבי הארץ וגיוס מנחים מתנדבים מקרב עובדי הקבוצה.

תכנית מפנה בשיתוף בי"ס בוכמן-מהטה למוזיקה באוניברסיטת תל-אביב והתזמורת הפילהרמונית.

בשנת 2012 נמשכה תמיכת לאומי בתכנית יחד עם בנק ערבי ישראלי מקבוצת לאומי. התכנית מקדמת עשייה אמנותית מוזיקאלית בחברה הערבית ופעילות משותפת עם תלמידי קמפוס ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה. קשרי הגומלין עם סטודנטים מאוניברסיטת תל-אביב ייצרו הזדמנות לקירוב בין מרכז לפריפריה ולקירוב בין יהודים לערבים.

מרכז לרובוטיקה על שם לאומי

במטרה לעודד ולקדם מצוינות מדעית וכחלק מתמיכתו בדור העתיד, תרם לאומי להקמתו של המרכז לרובוטיקה והוא נותן חסות לפעילותו של המרכז מאז שנת 2009. מטרת המרכז היא לטפח אצל בני-הנוער מוטיבציה לעסוק בתחומי המדע, המתמטיקה והטכנולוגיה.

קידום יצירה ישראלית

כחלק מהאחריות לקדם ולטפח את דור המחר, לאומי יוזם ותומך במיזמים המאפשרים לאמנים צעירים לחשוף את יצירותיהם לקהל הרחב. כמו כן, מעניק לאומי חסויות לתערוכות ואירועי תרבות שונים.
בבית מני, מרכז המבקרים והאמנות של לאומי הפתוח לקהל הרחב, התקיימו בשנת 2012 ארבע תערוכות שהציגו עבודות של מגוון אמנים ישראליים.

סיכום היקף תרומות וחסויות של לאומי בשנת 2012

בשנת 2012, תרמה קבוצת לאומי והעניקה חסויות למטרות חברתיות וקהילתיות בהיקף של כ-32.6 מיליון ש"ח, מתוכם סך התרומות הוא כ-24.0 מיליון ש"ח.
להלן פירוט התרומות והחסויות בשנת 2012 בהתאם להתפלגות על פי נושאים:
חינוך, ילדים ונוער - 15.6 מיליון ש"ח
תרבות ואמנות - 4.0 מיליון ש"ח
קהילה וחברה - 10.7 מיליון ש"ח
בריאות - 2.3 מיליון ש"ח
ההחלטות על ייעוד התרומות וגובה הסכומים מתקבלות לפי העניין בועדת התרומות של הבנק, שחבריה מתמנים על ידי המנכ"ל הראשי ובעמותת "לאומי אחרי". הבקשות נדונות ונשקלות בקפדנות וביסודיות, על פי קריטריונים שנקבעו בנוהל התרומות של הבנק ואושרו על ידי הדירקטוריון. תרומות בסכומים גבוהים (מעל 250,000 ש"ח) מובאות לאישור הדירקטוריון.

מבקר פנימי

המבקר הפנימי הראשי, ששון מרדכי, מכהן כמבקר הפנימי הראשי של הקבוצה החל מיום 1 במרס 2011 והוא בעל ניסיון רב בביקורת פנימית. מינויו אושר על ידי ועדת הביקורת ביום 13 בדצמבר 2010 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 14 בדצמבר 2010.

המבקר הפנימי הראשי עומד בהוראת סעיף 146 (ב) לחוק החברות התשנ"ט-1999 ובהוראת סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית") ועובדי הביקורת הפנימית עומדים בהוראת סעיף 8 לכללי הבנקאות (הביקורת הפנימית), התשנ"ג-1992 ("כללי הבנקאות") עד לביטולם, בחודש אוקטובר 2012, ובהוראות סעיפים 11 ו-12 להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית, החל ממועד זה.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק, מועסק במשרה מלאה במעמד חבר הנהלה, וזהו עיסוקו הבלעדי. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון של הבנק.

לביקורת הפנימית תוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית לתקופה של עד שלוש שנים. תוכנית העבודה הרב שנתית מתייחסת למרבית נושאי הביקורת, למעט חלק קטן יחסית של נושאים בעלי סיכון נמוך אשר לגביהם תדירות הביקורת היא ארבע שנים. תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית נגזרות ממיפוי נושאי ביקורת המבוססים, בין השאר, על המסמכים המפורטים בסעיף 3(ב) לכללי הבנקאות עד לביטולם, בחודש אוקטובר 2012, ובסעיפים המקבילים בהוראה 307, החל ממועד זה. תוכניות העבודה נגזרות ממתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ובקרות אשר על פיה נקבעים תדירות והיקף הביקורת בכל נושא ונושא. כך, בנושאים בעלי סיכון גבוה יותר, תדירות הביקורת תהיה שנה ובנושאים בעלי סיכון נמוך יותר, תדירות הביקורת תהיה שנתיים או שלוש. הצעה לתוכנית עבודה שנתית ותוכנית עבודה רב שנתית, מוגשת על ידי הביקורת הפנימית ומקבלת את אישור יו"ר הדירקטוריון, ועדת הביקורת ומליאת הדירקטוריון.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית מותירות בידי המבקר הפנימי הראשי שיקול דעת לסטות מהן.

במסגרת עבודת הביקורת, נבחן מדגם של עסקאות מהותיות שבוצעו על ידי הבנק לרבות הליכי אישורן. לענין זה, עסקאות מהותיות לרבות רכישה או מכירה מהותית של פעילות, "עסקאות" - כאמור בסעיף 270 לחוק החברות ו"עסקה חריגה" - כהגדרתה בחוק החברות.

תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית כוללות פרק הדן בתוכנית העבודה השנתית והרב שנתית של החברות המאוחדות המהותיות בישראל (כמפורט בבאור 6(ד)). עובדי הביקורת הפנימית מכהנים כמבקרים פנימיים של החברות הבנות המאוחדות של הבנק בישראל. תהליך בניית תוכנית העבודה של החברות המאוחדות בישראל הינו בדומה לתהליך בניית תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית של הבנק. ככלל, בדוחות הכספיים של החברות הכלולות קיימת התייחסות לתוכניות העבודה של מבקרי הפנים שלהן.

בחברות הבנות המהותיות בחו"ל ממונה מבקר פנימי מקומי. הביקורת הפנימית מבצעת בקרה על עבודת המבקר המקומי כאמור בסעיף 1(א)(3) לכללי הבנקאות עד לביטולם בחודש אוקטובר 2012, ובסעיף 21(יב) בהוראה 307, החל ממועד זה. זאת, בין השאר, באמצעות בחינת תוכנית עבודת הביקורת הפנימית המקומית בחו"ל טרם הבאתה לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון בחו"ל. במסגרת תוכנית העבודה של הבנק משולבות ביקורות ייעודיות של הביקורת הפנימית בארץ על חברות הבנות בחו"ל. חלוקת העבודה בין המבקרים הפנימיים בארץ ובחו"ל, מבוצעת באמצעות תיאום של הנושאים המבוקרים על ידי כל אחד. המבקר הפנימי בחברות בנות מהותיות בחו"ל כפוף לדירקטוריון או לועדת הביקורת המקומית.

העסקת המבקר הפנימי הראשי וצוות העובדים הכפוף לו בקבוצת לאומי בארץ, הינה בהיקף של 113.3 משרות בממוצע שנתי לשנת 2012, לפי הפירוט כדלקמן:

	ממוצע משרות של המבקרים בקבוצת לאומי בארץ
הבנק	96.1
חברות בנות בישראל	12.3
חברות בנות בחו"ל	4.9
סך הכל	113.3

בנוסף, הושקעו 2.1 משרות במיקור חוץ.

כמו כן, בחברות בנות בחו"ל מועסקים מבקרים מקומיים בהיקף של 23.8 משרות.

היקף המשרות אושר על ידי ועדת הביקורת בישראל בהתבסס על תוכנית העבודה השנתית והרב שנתית.

המבקר הפנימי רשאי, במסגרת התקציב, להיעזר במיקור חוץ לביצוע עבודות הדורשות ידע מיוחד או במקרים של תקן חסר.

להלן פרוט ההטבות והסכומים ששולמו או נרשמו בגינם הפרשות לשנת 2012 באלפי ש"ח למבקר הפנימי הראשי:

שנת 2012										
שיעור החזקה בהון הבנק	תגמולים בעבור שירותים				תגמולים אחרים		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה			
	משכורת	מענקים **	הפרשות סוציאליות	תשלום מבוסס מניות	שווי הטבה	סך הכל*	יתרה ליום 31.12.2012	תקופה ממוצעת עד לפרעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
	(באלפי ש"ח)									
0.003	1,033	-	800	-	114	1,947	49	2.42	2	-

* לא כולל מס שכר.

** ראה באור 15(ח) לדוחות הכספיים.

היקף התשלומים למבקר הפנימי הראשי ורכיביהם מובאים בפני ועדת הביקורת ומאושרים על ידה.

הדירקטוריון סבור שאין בהחזקת ניירות ערך על ידי המבקר הפנימי הראשי ובתגמול הניתן לו השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי של המבקר הפנימי הראשי.

המבקר הפנימי הראשי עורך את תוכנית העבודה השנתית ותוכנית העבודה הרב שנתית על פי התקנים המקצועיים של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל ושל הלשכה העולמית למבקרים פנימיים, IIA - The Institute of Internal Auditors.

בנוסף, המבקר הפנימי הראשי פועל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 307 בנושא פונקצית ביקורת פנימית.

ועדת הביקורת והדירקטוריון רשמו בפניהם את הצהרתו בכתב של המבקר הפנימי הראשי על פיה הוא עומד בכל הדרישות שנקבעו בתקנים המקצועיים המקובלים כאמור וכי הוא פועל גם בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על בסיס הצהרה זו, ועל בסיס תפקודו, כפי שבא לידי ביטוי בישיבות ועדת הביקורת של הדירקטוריון, נחה דעתם של ועדת הביקורת והדירקטוריון כי המבקר הפנימי הראשי עומד בדרישות האמורות.

ככלל, עם הוצאת דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה בכתב על ידי הביקורת הפנימית וכחלק מתהליך העבודה השוטף מתקיימים דיונים עם המבוקרים (מנהלי סניפים, מנהלי מרחבים או מנהלי יחידות ארגוניות אחרות) על דוחות הביקורת והתרשומות וכן נערכים דיונים על ממצאים מהותיים עם ראשי החטיבות והמנכ״ל הראשי.

לקראת מועד הדיון בועדת הביקורת, קובע יו״ר ועדת הביקורת, בהתייעצות עם המבקר הפנימי הראשי, אלו דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה יוצגו בשלמותם לדיון בועדת הביקורת. כמו כן, מוגשים, באופן שוטף, לעיונם של כל חברי ועדת הביקורת, רשימות של כל דוחות הביקורת והתרשומות שהופצו על ידי הביקורת הפנימית בתקופה הרלוונטית, בצירוף תמצית הממצאים המהותיים. חברי ועדת הביקורת רשאים לעיין בכל דוח ביקורת ותרשומת ממצאי בדיקה שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו״ר להציגם לדיון בשלמותם בועדת הביקורת.

דוחות ביקורת ותרשומות ממצאי בדיקה מהותיים נדונים בועדת הביקורת מדי חודש ולעיתים מספר פעמים בחודש.

בתום המחצית הראשונה והמחצית השנייה של השנה מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו״ר הדירקטוריון, למנכ״ל הראשי, ליו״ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת, דוחות סיכום פעילות הביקורת, אשר כוללים תמצית מהממצאים המהותיים, המלצות המבקר ותשובות המבוקר לתקופות הרלוונטיות.

כמו כן, מגיש המבקר הפנימי הראשי ליו״ר הדירקטוריון, למנכ״ל הראשי, ליו״ר ועדת הביקורת ולועדת הביקורת דוח שנתי מסכם של פעילות הביקורת במהלך כל השנה, הכולל גם מעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה השנתית, והערכת אפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית בבנק.

תוכנית העבודה של חטיבת הביקורת הפנימית לשנת 2012 הוגשה לוועדת הביקורת ביום 19 בינואר 2012 ונדונה בועדה ביום 22 בינואר 2012.

הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2011 הוגש לוועדת הביקורת ביום 19 באפריל 2012 ונדון בועדה ביום 24 באפריל 2012.
דוחות שנתיים של חברות הבנות ושלוחות חו״ל הוגשו לועדת הביקורת ביום 10 במאי 2012 ונדונו בועדה ביום 13 במאי 2012.
דוח המבקר הפנימי למחצית הראשונה של שנת 2012 הוגש לועדת הביקורת ביום 13 בספטמבר 2012 ונדון בועדה ביום 19 בספטמבר 2012.
דוח המבקר הפנימי למחצית השנייה של שנת 2012 הוגש לועדת הביקורת ביום 25 בפברואר 2013 ונדון בועדה ביום 28 בפברואר 2013.
הדוח השנתי של המבקר הפנימי לשנת 2012 הוגש לוועדת הביקורת ביום 14 במרס 2013 ונדון בועדה ביום 17 במרס 2013.

למבקר הפנימי הראשי הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה לו גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

למבקרים בישראל המבצעים ביקורת בחברות בנות בארץ ובחו״ל הומצאו מסמכים ומידע כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית וניתנה להם גישה למידע כאמור באותו סעיף ובכלל זה, קיימת גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של חברות הבנות בארץ ובחו״ל לרבות לנתונים כספיים.

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי ותוכנית עבודתו הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בקבוצה.

בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

המפקח על הבנקים פירסם חוזר המפרט הוראות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-Sox Act. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואי החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-(Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) - COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

מודל ה-COSO מספק סטנדרטים מוגדרים לצורך הערכת מערכת הבקרה הפנימית בארגון והדרכים לשיפורה ומגדיר בקרה פנימית כדלקמן: כתהליך, שמושפע על ידי דירקטוריון, הנהלה ואנשים אחרים בחברה. בהתאם למודל ה-COSO יש להתייחס לחמישה מרכיבים:

1. סביבת הבקרה - Control Environment: במסגרת מרכיב זה נבחנת, התנהלות ההנהלה תוך התייחסות לנושאים שונים כגון: קיומו של קוד אתי, אגרסיביות ההנהלה בדיווחים וכיו"ב.

2. ניהול סיכונים - Risk Assessment: במסגרת מרכיב זה נבחנים, הסיכונים הרלוונטיים לגבי כל אחד מהתהליכים ותתי התהליכים הנבדקים אשר יש להם השפעה על הדוחות הכספיים.

3. פעילויות הבקרה - Control Activities: במסגרת מרכיב זה נבחנות, הבקרות הרלוונטיות בכל אחד מהסיכונים שזוהו בשלב הערכת הסיכון.

4. תקשורת ומידע - Information & Communication: במסגרת מרכיב זה בודקים כי המידע הנדרש לפעילות הבנק הינו זמין וכי קיים מנגנון אשר מעבד את המידע הנקלט ומעבירו לגורמים המתאימים בבנק.

5. פיקוח ומעקב - Monitoring: במסגרת מרכיב זה בוחנים, את קיומו של מנגנון אשר בודק מעקב אחר תיקון ליקויים. פיקוח נאות עשוי להתבטא בבחינה תקופתית של מערך הבקרה הפנימית, יישום מתמיד של הזדמנויות לשיפורים, התייחסות ההנהלה להמלצות הבקרה הפנימית של רואי החשבון החיצוניים והגורמים הפנימיים, הסתגלות מהירה להנחיות רגולטוריות חדשות וכיו"ב.

החל משנת 2009 הבנק פועל ליישום ההוראות בקבוצת לאומי באופן שוטף בשיתוף יועצים שנשכרו לביצוע המשימה.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל הראשי והחשבונאי הראשי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל הראשי של הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרביע שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2012 לא אירע כל שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

לא נמצאו חולשות מהותיות.

שכר נושאי משרה בכירה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

להלן פירוט ההטבות והסכומים ששולמו או שנרשמו בגינם הפרשות לשנים 2012 ו-2011, ליושב ראש הדירקטוריון ולחמשת מקבלי השכר הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בקבוצה. ההטבות המפורטות להלן אינן כוללות הטבות בגין שירותים בנקאיים, הניתנות לכלל העובדים כגון: הטבות בריבית בגין פיקדונות כספיים בבנק, הטבות בריבית בגין משכנתאות, הנחות או פטורים מעמלות בגין שירותים בנקאיים הניתנים על ידי הבנק. סכומי ההטבות בגין שירותים בנקאיים כאמור לגבי כל אחד ממקבלי התגמול, אינם מהותיים. ללקוחות פרטיים מסויימים של הבנק לרבות ללקוחות הכלולים בהסדרים בין הבנק לבין קבוצות עובדים, ניתנות מעת לעת הטבות דומות לאלה הניתנות לעובדי הבנק ואף כאלה העולות עליהן.

שנת 2012

פרטי מקבל התגמול (1)			תגמולים בעבור שירותים			תגמולים אחרים (2)		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (15)			
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת	מענקים (9)	הפרשות סוציאליות (3)	תשלום מבוסס מניות	שווי הטבה (4)	סך הכל*	יתרה ליום 31.12.2012	תקופה ממוצעת עד לפרעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
		%	(באלפי ש"ח)									
מר דוד ברודט (5) (13)	יו"ר הדירקטוריון	0.001	2,119	-	1,029	-	154	3,302	-	-	-	-
גב' רקפת רוסק-עמינח (6) (13)	מנכ"ל ראשי	0.003	2,063	(353)	3,308	-	140	5,158	88	2.42	3	103
גב' גליה מאור (7) (13)	מנכ"ל ראשי (לשעבר)	0.021	2,891	(727)	(91)	-	133	2,206	180	2.42	11	22
מר ברוך לדרמן (13)	משנה למנכ"ל ראש החטיבה הבנקאית	-	1,493	(242)	5,883	-	110	7,244	301	5.98	16	233
מר יהושע בורשטיין (12)	מנכ"ל לאומי למשכנתאות	-	1,012	161	5,473	-	88	6,734	67	1.81	5	-
מר אמנון זיידנברג (10)	מנכ"ל לאומי (שוויץ)	-	1,919	2,038	733	-	367	5,057	-	-	-	-
מר איציק אייל (11)	מנכ"ל לאומי ארה"ב	0.002	1,976	1,120	843	-	785	4,724	116	2.14	7	-
מר יצחק מלאך (13)	משנה למנכ"ל ראש חטיבת תפעול ומחשוב	0.008	1,479	(239)	2,083	-	147	3,470	244	3.41	12	175
גב' תמר יסעור ** (14)	סמנכ"ל ראש החטיבה הבנקאית	-	1,030	1,500	777	-	72	3,379	-	-	-	-
מר צבי איצקוביץ (13)	סמנכ"ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית (לשעבר)	-	1,480	(203)	1,953	-	120	3,350	240	4.07	13	20

* לא כולל מס שכר

** המענק מתייחס לשנים 2011-2012.

1. היקף המשרה של מקבלי התגמול הינו 100%.

2. בהתאם להסכמים בעניין הפרטת הבנק ובהתאם להסכמות עם החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, הוצעו, במסגרת מתאר מיום 6 באפריל 2011, מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק (ועובדים אחרים בקבוצה). רכישת המניות על ידי המשתתפים הושלמה ביום 17 במאי 2011 (לגבי יו"ר הדירקטוריון הושלמה הרכישה ביום 29 במאי 2011), בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר. המניות חסומות לתקופה של 4 שנים והן מופקדות בידי נאמן. בנוסף, העמיד הבנק הלוואות למשתתפים (שביקשו זאת) לצורך רכישת המניות המוצעות במתאר.

3. הפרשות סוציאליות כוללות הפרשות לפיצויים, תגמולים, פנסיה, קרן השתלמות, חופשה מענק יובל, תקופת צינון וביטוח לאומי וכן השלמת העתודות בגין הנ"ל עקב שינויים בשכר בשנת החשבון.

4. שווי הטבה הכולל, בין היתר, רכב והוצאות טלפון.

5. ביום 14 בספטמבר 2010 אישרה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, ביום 15 בספטמבר 2010 אישר הדירקטוריון וביום 4 בנובמבר 2010 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, את תנאי ההתקשרות בין הבנק לבין יו"ר הדירקטוריון מר דוד ברודט. היו"ר מועסק בבנק במשרה מלאה כיו"ר פעיל. לעניין פירוט תנאי העסקת היו"ר ראה בבאור 15(ב)(4) לדוחות הכספיים. השכר החודשי של יו"ר הדירקטוריון הועלה בשיעור של 3.7% החל מיום 1 בינואר 2012 - ראה פרטים נוספים בסעיף 13 להלן. ביום 1 באוגוסט 2012 אישרה האסיפה הכללית את העלאת השכר כאמור ליו"ר הדירקטוריון.

6. גב' רוסק-עמינח מכהנת כמנכ"ל הראשי של הבנק והקבוצה מיום 1 במאי 2012. לעניין פרטים נוספים בדבר תנאי כהונתה של המנכ"ל הראשי - ראה באור 15(ב)(3)(א). השכר החודשי של המנכ"ל הראשי, החל מחודש מאי 2012, הוא בסך של 180,000 ש"ח (צמוד לעליית המדד).

7. ביום 30 באפריל 2012 חדלה גב' מאור מלכהן כמנכ"ל הראשי של הבנק, ותקופת ההודעה המוקדמת החלה בחודש מאי 2012 למשך 9 חודשים ללא עבודה בפועל (למעט תפקידה כיו"ר לאומי שוויץ כמפורט להלן). ביום 31 בינואר 2013 הסתיימה תקופת ההודעה המוקדמת ונסתיימו יחסי עובד-מעביד בינה לבין הבנק. לפרטים נוספים בדבר תנאי הסכם העסקה האישי עם גב' מאור - ראה באור 15(ב)(3)(ב). השכר החודשי של גב' מאור הועלה בשיעור של 3.7% החל מיום 1 בינואר 2012 - ראה פרטים נוספים בסעיף 13 להלן.
גב' מאור ממשיכה לכהן כדירקטורית וכיו"ר הדירקטוריון ב-Leumi Private Bank ltd. ("**לאומי שוויץ**"), כאשר החל מיום 1 בפברואר 2013 זכאית גב' מאור לגמול בגין כהונתה זו בסך של 8,333 פרנק שוויצרי לחודש וכן גמול בסך 1,500 פרנק שוויצרי לישיבה, בתוספת החזר הוצאות כמקובל בלאומי שוויץ.

8. לעובדים הבכירים של הבנק, חוזי עבודה אישיים ומיוחדים עם הבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים וזכאות להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי עבודה - ראה בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים. לעניין הסברים למענק השנתי של הבכירים על פי תוכנית המענקים של הבנק עד שנת 2012 (כולל) ראה הערה 9 להלן. סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה וכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית, יסתכם בסך 364 מיליון ש"ח (בשנת 2011 - 355 מיליון ש"ח). הסכומים הינם לפני מס וכוללים מס שכר על ההתחייבות לפנסיה. הואיל ואין זה סביר שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה גלובלית בגובה 25% מהסכום הנ"ל, בסך 110 מיליון ש"ח (בשנת 2011 בסך 90 מיליון ש"ח), סכומים אלה מתייחסים גם לחברי ההנהלה ולמנכ"ל הראשי.

לאחר תיקון החוזים האישיים של חברי ההנהלה, כאמור בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים, בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי ההנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכמת בסך 12 מיליון ש"ח בשנת 2011 - 14 מיליון ש"ח.

9. תוכנית המענקים לבכירים בבנק (יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל הראשי ויתר חברי הנהלת הבנק) כמפורט בבאור 15(ז) לדוחות הכספיים, הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012. בגין שנת 2012 נזקפו מענקים שליליים לחובת הבכירים בבנק ובהתאם לקבוע בתוכנית המענקים מקוזז המענק השלילי כנגד יתרת תשלום מענק חיובי נדחה לו זכאים הבכירים בגין שנים קודמות. תגמול הבכירים בבנק בגין שנת 2013 ואילך יעשה בהתאם למדיניות תגמול ותוכנית תגמול אשר יובאו לדיון ולאישור האורגנים המוסמכים בבנק בהתאם לקבוע בתיקון 20 לחוק החברות.

לשנת 2011 לא אושרו מענקים ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל הראשי ולחברי הנהלת הבנק. הנתונים בסעיף זה נובעים מהתאמות המענקים לשנת 2010.

10. מר אמנון זיידנברג מכהן כמנכ"ל לאומי שוויץ, חברה בת בשליטה מלאה של הבנק, החל מינואר 2008. על פי הסכם ההעסקה בין הצדדים כל צד רשאי להביא הסכם זה לידי סיום בכל עת, בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. בעת סיום העסקתו של מר זיידנברג, בשל התפטרות או פיטורין, הוא יהיה זכאי לכל הכספים אשר נצברו בקרן הפנסיה המתנהלת עבורו.

ההחלטה ליתן למר זיידנברג מענק כאמור בטבלה לעיל אושרה בדירקטוריון לאומי שוויץ ביום 20 בפברואר 2013, לאחר קבלת המלצת ועדת שכר ותגמולים של החברה. החלטת לאומי שוויץ ליתן מענק למר זיידנברג נעשתה בהמשך ובהתאם למדיניות התגמול של קבוצת לאומי למנכ"לים בחברות בנות בחו"ל והיא התקבלה, בין היתר, לאור תפקידו המרכזי בהובלת וניהול המיזוג של Bank Safdie SA עם לאומי שוויץ.

11. מר יצחק אייל מכהן כמנכ"ל בנק לאומי ארה"ב (**"לאומי ארה"ב"**), חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של הבנק, החל מיום 1 באוקטובר 2010. שכרו של מר אייל כמפורט בטבלה לעיל נקבע בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים של בנקים בגודל ופעילות דומים בארצות-הברית. שכרו של מר אייל כולל גם הוצאות נוספות של שכר דירה למנכ"ל בארצות הברית. ההחלטה ליתן למר אייל מענק כאמור בטבלה לעיל אושרה בדירקטוריון לאומי ארה"ב ביום 28 בפברואר 2013. החלטת לאומי ארה"ב ליתן מענק למר אייל נעשתה בהמשך ובהתאם למדיניות התגמול של קבוצת לאומי למנכ"לים בחברות בנות בחו"ל והיא התקבלה, בין היתר, על רקע השיפור המשמעותי בתוצאות העסקיות שהשיג לאומי ארה"ב בשנת 2012, לאור שיפור תיק האשראי של לאומי ארה"ב ובעקבות יישום התוכנית האסטרטגית אשר אושרה בבנק.

פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק ובהם גם מר אייל וזכאותו להודעה מוקדמת בעת סיום יחסי העבודה - ראה בבאור 15(ב)(3)(ג) לדוחות הכספיים.

12. מר שוקי (יהושע) בורשטיין כיהן כמנכ"ל בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (**"בלמ"ש"**), חברה בת של הבנק, אשר מוזגה לתוך הבנק ביום 31 בדצמבר 2012. מר בורשטיין כיהן כמנכ"ל בלמ"ש החל מיום 19 במרץ 2008 ועד ליום 31 בדצמבר 2012. שכרו של מר בורשטיין כמפורט בטבלה לעיל נקבע בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים בחברות בנות של הבנק. ביום 15 במרץ 2013 פרש מר בורשטיין מהבנק והסתיימו יחסי עובד-מעביד בינו לבין הבנק. עם סיום העסקתו בבנק זכאי מר בורשטיין לתשלום בגין תקופת הודעה מוקדמת של שישה חודשים וכן בגין פרישה מיידית מהבנק.

13. ביום 28 במרס 2012 אישר הדירקטוריון, לאחר אישור ועדת הביקורת ולאחר קבלת המלצת הועדה המנהלית של הדירקטוריון, להעלות את השכר החודשי של יו"ר הדירקטוריון (אושר גם באסיפה הכללית של הבנק ביום 1 באוגוסט 2012), של המנכ"ל הראשי ושל גב' מאור בתוספת של 3.7%, וזאת החל מיום 1 בינואר 2012. כמו כן אישר הדירקטוריון, לאחר אישור ועדת הביקורת וקבלת המלצת הועדה המינהלית, העלאות בשיעורים שונים בשכר של חברי הנהלת הבנק. בפני הדירקטוריון הוצג חומר רקע אשר כלל את התפתחות השכר של הבכירים בבנק משנת 2005 ועד אותו מועד, שיעור שינוי השכר בבנק לפי קבוצות עובדים משנת 2005 ועד אותו מועד, העלות לבנק בגין עדכון השכר ונתוני עלות חמשת מקבלי השכר הגבוה אצל בנקים אחרים.

14. גב' תמר יסעור מכהנת כראש החטיבה הבנקאית החל מיום 1 בינואר 2013. עד יום 15 באוקטובר 2012 כיהנה גב' יסעור כמנכ"ל לאומי קארד בע"מ, חברה בת של הבנק. שכרה של גב' יסעור כמפורט בטבלה לעיל נקבע בהתאם למקובל לגבי שכר מנכ"לים בחברות בנות של הבנק. פרטים לעניין תנאי הפרישה של הבכירים בבנק ובהם גם גב' יסעור וזכאותה להודעה מוקדמת בעת סיום יחס העבודה - ראה בבאור 15(ב) (3)(ג) לדוחות הכספיים.
ההחלטה ליתן לגב' יסעור מענק כאמור בטבלה לעיל, בגין כהונתה כמנכ"ל לאומי קארד בע"מ, בגין השנים 2011 ו-2012, אושרה בועדת הביקורת של לאומי קארד ביום 20 בפברואר 2013 ובדירקטוריון לאומי קארד ביום 27 בפברואר 2013. בנוסף, אושר המענק בועדת התגמול ובדירקטוריון לאומי. המענק ניתן לגב' יסעור על רקע שיפור תוצאות לאומיקארד, הרחבת המוצרים המוצעים ללקוחות וזאת בתקופה של התגברות התחרות והורדת העמלה הצולבת.

15. הלוואות שניתנו בתנאים המקובלים לכלל העובדים בבנק וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.

16. דירקטורים ונושאי משרה אחרים בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח היחסית אינה כלולה בטבלאות דלעיל בהיותה זניחה סך כל הפרמיה הסתכמה ב-2,901 אלפי ש״ח, והיא מתייחסת לכלל נושאי המשרה בקבוצה המבוטחת.

17. הדירקטוריון סבור, לאחר שקיים דיונים, קיבל הסברים וחומר רקע מתאים ורלבנטי, ובחן את התגמולים, בשים לב לפעילות הבנק והקבוצה ותוצאותיהם בשנת 2011 ובשים לב לפועלו ולתפקודו של כל בכיר בבנק, כי התגמולים לבכירים הנ״ל כמפורט בטבלה ובהסברים לעיל מהווים תגמול סביר והוגן בנסיבות העניין.

לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

שנת 2011

פרטי מקבל התגמול		תגמולים בעבור שירותים				תגמולים אחרים		הלוואות שניתנו בתנאי הטבה			
שם	תפקיד	שיעור החזקה בהון הבנק	משכורת	מענקים	הפרשות סוציאליות	תשלום מבוסס מניות	שווי הטבה	סך הכל*	יתרה ליום 31.12.2011	תקופה ממוצעת עד לפרעון (בשנים)	ההטבה שניתנה במהלך השנה	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים
		%	(באלפי ש״ח)									
מר דוד ברודט	יו״ר הדירקטוריון	0.001	2,007	-	929	20	160	3,116	-	-	-	-
גב׳ גליה מאור	מנכ״ל ראשי	0.021	2,922	(26)	2,975	27	138	6,036	175	3.42	5	-
מר איציק אייל	מנכ״ל לאומי ארה״ב	0.002	1,528	1,204	143	10	753	3,638	151	2.48	4	-
מר אמנון זיידנברג	מנכ״ל לאומי (שוויץ)	-	1,795	914	207	-	374	3,290	-	-	-	-
מר עופר גרינבאום	מנכ״ל לאומי פרטנרס חתמים	-	556	2,092	175	-	28	2,851	-	-	-	-
מר גדעון אלטמן	סמנכ״ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות מסחרית	0.001	1,185	(6)	1,410	11	120	2,720	39	1.80	1	327
מר מנחם שוורץ	סמנכ״ל בכיר חשבונאי ראשי ראש חטיבת החשבונאות	0.006	1,165	(6)	1,445	11	101	2,716	128	4.73	4	-
מר צבי איצקוביץ	סמנכ״ל בכיר ראש החטיבה לבנקאות פרטית ובינלאומית	0.000	1,391	(6)	1,125	13	127	2,650	276	5.29	8	128

* לא כולל מס שכר.

שכר רואי החשבון המבקרים (1) (2) (3)

	המאוחד		הבנק	
	2012	2011	**2012**	2011
	באלפי ש״ח			
עבור פעולות הביקורת: (4)				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**30,742**	29,315	**12,898**	12,646
רואי חשבון מבקרים אחרים	**4,499**	3,080	**254**	294
סך הכל	**35,241**	32,395	**13,152**	12,940
עבור שירותים הקשורים לביקורת: (6)				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**355**	450	**27**	23
רואי חשבון מבקרים אחרים	**406**	727	**-**	-
עבור שירותי מס: (5)				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**1,836**	1,977	**504**	510
רואי חשבון מבקרים אחרים	**502**	600	**-**	-
עבור שרותים אחרים:				
רואי חשבון המבקרים המשותפים	**3,860**	4,011	**3,054**	2,394
רואי חשבון מבקרים אחרים	**474**	6,528	**-**	5,771
סך הכל	**7,433**	14,293	**3,585**	8,698
סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים	**42,674**	46,688	**16,737**	21,638
שכר רואי חשבון המבקרים המשותפים מעיסוקים אחרים (7)	**-**	-	**-**	-

(1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ״ט-1999.

(2) שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע״מ.

(3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

(4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(5) ניתנו שירותים הקשורים לביקורת מס שוטפת.

(6) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות, יעוץ מס, טפסים או דוחות לרשויות הדורשים את חתימתו של רואה החשבון וביקורות של עסקים שנרכשו במהלך השנה.

(7) כפי שדיווחו רואי החשבון המבקרים המשותפים לפי סעיף 4 להוראות בדבר ניגוד עניינים ופגיעה באי תלות כתוצאה מעיסוק אחר של רואי החשבון המבקרים וכלול למעלה.

חברי הדירקטוריון

בהתאם להוראה ניהול בנקאי תקין 301 של המפקח על הבנקים, לפחות שליש מחברי הדירקטוריון יהיו דירקטורים חיצוניים ("דירקטור חיצוני") העומדים בדרישות הכשירות של דירקטור חיצוני כהגדרתו בהוראה 301 בנוהל בנקאי תקין.

בהתאם לכך, בדירקטוריון הבנק מכהנים 8 דירקטורים המסווגים כדירקטורים חיצוניים ובהם נכללים 3 דח"צים בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (דח"צ).

כמו כן, לאור הגדרת "דירקטור בלתי תלוי" בחוק החברות, ועדת הביקורת של הדירקטוריון אישרה כי הדירקטורים החיצוניים והדח"צים הינם כדירקטורים בלתי תלויים.

בהתאם לקבוע בחוק החברות והתקנות לפיו, החליט הדירקטוריון של הבנק כי המספר המזערי של 3 דירקטורים בעלי "מומחיות חשבונאית ופיננסית" יכהנו בדירקטוריון הבנק בכל עת, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעמוד בחובות המוטלות עליו בהתאם לדין ולמסמכי ההתאגדות, ובמיוחד לאחריותו לבדיקת מצבו הכספי של הבנק ולעריכת הדוחות הכספיים.

בקביעת המספר המזערי הנ"ל, הדירקטוריון התחשב בגודל הבנק, במורכבות פעילותו ובמגוון הסיכונים הכרוכים בה, ובמערכות ונהלים הקיימים בבנק, כגון בקרה, ניהול סיכונים, ציות, ביקורת פנימית וביקורת רואי חשבון המבקרים. כן נלקחה בחשבון עמידת כל חברי הדירקטוריון בדרישות הכשירות לכהונה כדירקטור בבנק על פי הדין.

לפחות 3 דירקטורים העונים על הגדרת "דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית" ישתתפו איפוא בדיונים על הדוחות הכספיים ואשורם. עד ליום 31 בדצמבר 2012, טרם הדיון ואישור הדוחות הכספיים במליאת הדירקטוריון, נדונה טיוטת הדוחות הכספיים ונושאים הנוגעים אליהם בועדה לבחינת הדוחות הכספיים. החל מיום 1 בינואר 2013 ובהתאם להוראה 301 בנוהל בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, הועדה לבחינת הדוחות הכספיים סיימה את תפקידה והדיונים שהתקיימו בועדה לבחינת הדוחות הכספיים מתקיימים בועדת הביקורת של הדירקטוריון.

הדירקטוריון מונה כעת 15 דירקטורים, המניין החוקי לדיוניו הנו 8 דירקטורים כאשר שליש מהם דירקטורים חיצוניים.

כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל, קבע הדירקטוריון כי בועדת בקורת של הדירקטוריון יכהנו בכל עת לפחות 2 "דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית".

המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בועדת הביקורת יהיה רוב חברי הועדה, ובלבד שרוב הנוכחים הם דירקטורים חיצוניים שהינם אף בלתי תלויים, ואחד מהם לפחות הינו דח"צ. בועדת בקורת מכהנים עתה 7 דירקטורים - 5 מחברי ועדת הביקורת הם דירקטורים חיצוניים, ומתוכם 3 דירקטורים הם דח"צים.

רוב הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון עומדים בהגדרת דירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. כל הדירקטורים המכהנים בועדת בקורת עומדים בהגדרה האמורה.

ראה אתר האינטרנט של הבנק (www.leumi.co.il) לפרטים נוספים לגבי ועדות הדירקטוריון והרכבן.

שם הדירקטור	עיסוקו/ה העיקרי ומשרותיו/ה בקבוצת לאומי ובגופים אחרים	העובדות הנוספות לפיהן יש לראותו/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
דוד ברודט ירושלים	יו"ר דירקטוריון בנק לאומי לישראל בע"מ ובנק לאומי ארה"ב, בעלים בדוד ברודט בע"מ (בהקפאה), יו"ר הועד המנהל בקרן ירושלים ובמכללה האקדמית הדסה, חבר הועד המנהל במכון ירושלים לחקר ישראל ובתיאטרון הקאמרי, יו"ר ועד הנאמנים בקרן לטיפול בחסויים, מרצה במכללה לביטחון לאומי (אוניברסיטת חיפה) ונשיא איגוד הבנקים בישראל (ע"ר).	יו"ר הדירקטוריון של הבנק מאז אוגוסט 2010. בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך בכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. סמנכ"ל כספים של התעשייה האווירית, 1987-1991. הממונה על התקציבים במשרד האוצר, 1991-1994. מנכ"ל משרד האוצר, 1995-1997. כיהן כיו"ר בנק מזרחי ובנק טפחות וכיו"ר קרנית תאגיד ביטוח ממשלתי. כיהן כדירקטור בחברות ציבוריות וכחבר בועדות כספים ומאזן בדירקטוריונים שונים.
דוד אבנר (1) נופית	מנכ"ל ובעלים בחברת נ.ס.י. אבנר בע"מ.	בוגר מתמטיקה ופילוסופיה, אוניברסיטת חיפה ומוסמך במנהל עסקים, הטכניון בחיפה. מנכ"ל וסמנכ"ל בחברת פרטנר תקשורת בע"מ, שהינה חבר ציבורית הנסחרת בבורסת ת"א, 2005-2010. במסגרת כהונתו כמנכ"ל החברה היה מעורב מאוד בתהליך הפקת הדוחות הכספיים.
רמי אברהם גוזמן * תל אביב	דירקטור בחברות ארגונים ועמותות, יועץ לחברות בוגרות וחברות הזנק. בעלים מנכ"ל ודירקטור ברמי גוזמן ייעוץ וייזום. דירקטור במסלול האקדמיה המכללה למינהל מיסודה של הסתדרות הפקידים בת"א חברה לתועלת הציבור בע"מ, ובאמפא קפיטל בע"מ, ובטאואר סמיקונדוקטור בע"מ, ובגמול חברה להשקעות. חבר ועדת השקעות בקרן תשתיות ישראל 1-א' שותפות מוגבלת, בקרן תשתיות ישראל 1-ב' - שותפות מוגבלת ובקרן תשתיות ישראל 1-ג' שותפות מוגבלת. נשיא העמותה בבית צבי - בית הספר לאמנויות הבמה, חבר ועדת חשיפות בב.ס.ס.ח - החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ, יו"ר הועד המנהל בקרן המלגות ע"ש זאב גורודצקי וחבר הועד המנהל ויו"ר ועדת הכספים בלשכת המסחר ישראל אמריקה.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מינהל עסקים ומינהל ציבורי, האוניברסיטה העברית בירושלים, חבר מחקר בחקר ביצועים, ניהול מערכות ומחשבים, Stanford University and Stanford Research Institute. תפקידים כלכליים שונים במשרד האוצר 1962-1969, 1971-1977. סגן נשיא לכספים וכלכלה בתעשיות אלקטרוכימיות ופרוטורום 1977-1982, סגן נשיא לכספים באנליסט 1982-1983, מנכ"ל דיקלה אחזקות 1983-1985, מנהל כספים במוטורולה תקשורת ובמוטורולה ישראל 1985-2004, סגן נשיא מוטורול אינק 2001-2005. דירקטור בבנק לאומי 2005-2011. יו"ר הדירקטוריון ודירקטור בחברות שונות.
פרופ' אריה גנס * (1)(2) רמת גן	פרופסור לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב ודירקטור בחברות. דירקטור, חבר בועדת הכספים והביקורת, בצנורות המזרח התיכון בע"מ. חבר ועדה מקצועית, במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.	רואה חשבון, בוגר חשבונאות, האוניברסיטה העברית (שלוחת תל-אביב), פרופ' לחשבונאות באוניברסיטת תל-אביב. תפקידים חשבונאיים שונים בכור תעשיות בע"מ 1978-1998, כולל סמנכ"ל חשבונאות ובקרה וראש אגף חשבונאות. קסלמן וקסלמן רואי חשבון 1961-1977. חבר בועדות שונות בלשכת רואי חשבון

* דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 של הוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים.

שם הדירקטור	עיסוקו/ה העיקרי ומשרותיו/ה בקבוצת לאומי ובגופים אחרים	העובדות הנוספות לפיהן יש לראותו/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
		בישראל, המוסד הישראלי לתקינה חשבונאות, בוחן בכיר במועצת רואי חשבון. דירקטור בחברות שונות.
משה דברת **תל אביב**	דירקטור בחברות. מנכ"ל, דירקטור ובעלים של בית מניב מימון בע"מ ודברת (מ.ח.) השקעות ויזמות עיסקית בע"מ. דירקטור ובעל מניות בבית מניב ישראל בע"מ ובטראקואט בע"מ. יו"ר מועצת מנהלים בתיירות קיבוץ כפר בלום. חבר הנהלה של אחזקות כפר בלום - אגודה שיתופית חקלאית בע"מ. חבר בועד המנהל בתזמורת סימפונט רעננה חבר האסיפה הכלכלית ונמנה עם המייסדים במרכז מקרו לכלכלה מדינית ובתיירות אקולוגית ובת קיימא ישראל, חבר האסיפה הכללית במכללת רמת גן ובמכללה האקדמית לישראל ברמת גן בע"מ. חבר המועצה הציבורית בלהקת המחול בת שבע. חבר ועדת הכספים במועצה לישראל יפה.	בוגר כלכלה ומדעי המדינה ומוסמך מנהל עסקים, האוניברסיטה העברית בירושלים. תפקידים כלכליים בבנק ישראל ובמשרד האוצר 1968-1975, סמנכ"ל חברה תעשייתית 1975-1980, מנהל מדור להשקעות ופיקדונות במט"ח בבנק הפועלים 1980-1985, תפקידים כלכליים במשרד הכלכלה והתכנון, כולל מנכ"ל המשרד 1985-1989, ראש האגף הכלכלי קופת חולים כללית 1989-1992, מנהל מרכז ההשקעות במשרד התעשיה, המסחר והתעסוקה 1992-1996, יו"ר, חבר דירקטוריון וועדות השקעה ומנכ"ל של מספר חברות.
יהודה דרורי **תל אביב**	דירקטור בחברות ויועץ בנושא שוק ההון לגופים שונים. סגן יו"ר ועדת השקעות עמיתים בהראל חברה לביטוח בע"מ.	בוגר כלכלה והיסטוריה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. תפקידים שונים במשרד האוצר, 1968-1987, כולל הממונה על שוק ההון חיסכון וביטוח. יו"ר דירקטוריון פעיל של פועלים שוקי הון, 1988-1994. כיהן כדירקטור ב-U בנק מקבוצת הבנק הבינלאומי. במסגרת התפקיד שימש כיו"ר ועדות מאזן וביקורת וחבר בועדות אשראי וניהול סיכונים. כהונה כדירקטור בעשרות חברות אשר בחלקן שימש כחבר או כיו"ר של ועדות ביקורת ומאזן. חבר ויו"ר של ועדות השקעה בגופים מוסדיים. יועץ לגופים שונים בנושאי שוק ההון.
דורון כהן (1) **רעות**	מנכ"ל קו-אופ הריבוע הכחול אגודה לשרותים בע"מ (בפירוק). בעלים ודירקטור בטריגר די.סי. בע"מ וטריגר די.סי. אחזקות בע"מ ובגמא קפיטל בע"מ. דירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ ובקרן לקואופרציה צרכנית בע"מ. משקיף בועדת השקעות נוסטרו בהראל חברה לביטוח בע"מ. חבר מועצה בקופת חולים לאומית.	בוגר כלכלה ומינהל עסקים ומוסמך מינהל עסקים, התמחות במימון, האוניברסיטה העברית ירושלים. תפקידים שונים באגף התקציבים במשרד האוצר 1988-1993. תפקידים שונים ברשות החברות הממשלתיות 1995-2000, כולל מנכ"ל הרשות. מנכ"ל קו אופ הריבוע הכחול אגודה לשרותים בע"מ (בפרוק) מאז שנת 2000. דירקטור בהראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ משנת 2006, חבר הועדה לבחינת הדוחות הכספיים ומשקיף בועדת הנוסטרו של הראל חברה לביטוח בע"מ בשנת 2010.

שם הדירקטור	עיסוקו/ה העיקרי ומשרותיו/ה בקבוצת לאומי ובגופים אחרים	העובדות הנוספות לפיהן יש לראותו/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
		דירקטור בבנק מרכנתיל דיסקונט בע״מ 2000-2006. דירקטור בחברות שונות. ייעוץ כלכלי ופיננסי.
מרים (מירי) כץ, עו״ד (2) תל אביב	עריכת דין, ניהול ודירקטור בחברות. בעלת מניות ומנכ״ל במירי כץ פרוייקטים בע״מ. דח״צ באיתמר מדיקל בע״מ. מנכ״ל קרן אמא ע.ר. (קרן פילנתרופית). חברה בחבר הנאמנים באוניברסיטה העברית בירושלים ובטכניון מכון טכנולוגי לישראל.	בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. יו״ר רשות ניירות ערך 1997-2002. חברת מועצת רואי חשבון 1997-2002. דח״צ בבנק ירושלים, כולל כהונה כיו״ר ועדת בקורת 2003-2006. שותפה מנהלת במשרד אופיר כץ ושות׳, עורכי דין 1989-1997, יועצת באותו משרד משנת 2003. דח״צ ודירקטור בחברות שונות.
יואב נרדי (1)(2) רמת גן	מנהל חברה ויועץ עסקי. דירקטור ובעלים בנרדי יעוץ וניהול סיכונים בע״מ, יו״ר ועדת ההשקעות בספריה הלאומית בע״מ, וביד שרה (ע״ר).	בוגר כלכלה ומוסמך מנהל עסקים (מימון), האוניברסיטה העברית בירושלים. בעל ניסיון בנקאי עשיר ומגוון בתחומי האשראי, שוק ההון וניהול נכסים והתחייבויות כיהן במגוון תפקידים רחב בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל ושימש ככלכלן ראשי בבנק הבינלאומי. כיהן כחבר הנהלה וכמשנה למנכ״ל בבנק ירושלים והיה מעורב באופן שוטף במעקב אחר הכנת הדוחות הכספיים של בנק ירושלים, לרבות דוח הדירקטוריון.
חיים סאמט*+(2) רמת השרון	עו״ד שותף בכיר בשותפות עו״ד : שניצר, גוטליב סאמט ושות׳ ודירקטור בחוות פטריות תקוע בע״מ, ח.י.ד. נאמנים (1991) בע״מ, ח.י.ד. שירותים בע״מ, ח.י.ד. נכסים בע״מ, קרן יער השקעות בע״מ, ח.י.ד.ע. אחזקות בע״מ, ח. סאמט עורכי דין, דירקטור וסגן יו״ר מ״מ במוזיאון ת״א לאמנות בע״מ, חבר בחבר הנאמנים ויו״ר ועדת הבקורת באוניברסיטת תל אביב.	בוגר משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. דירקטור בבנק לאומי, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בועדת אשראי וביקורת של הבנק 1995-2000. דירקטור בבנק הפועלים, במסגרת כהונתו כיהן כחבר בועדת אשראי, ועדת ביקורת, ועדת עסקים ותקציב, ועדת בקרת הוצאות ויעול וועדת תגמול 2000-2008.
ציפורה סמט *+(1)(2) ירושלים	בעלים, יו״ר הדירקטוריון ומנכ״ל בחברת מירב יניב ייעוץ פיננסי בע״מ. יו״ר ובעלת מניות בביו-פלסמר בע״מ. דירקטור חיצוני בקבוצת שחר חדש בע״מ, באפריקה ישראל להשקעות בע״מ.	בוגרת כלכלה ומתמטיקה ומוסמכת כלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים. כלכלנית בכירה ביחידת המחקר של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, ראש צוות תמחור מעקב ובקרה, 1983-1995. סגנית בכירה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, 1995-1998. הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, 1998-2002. דח״צ בבנק דיסקונט לישראל בע״מ, כולל כהונה כיו״ר ועדת בקורת, 2003-2009.
עמוס ספיר*(1) תל אביב	חבר בדירקטוריונים של חברות ומלכ״רים. דירקטור ובעלים בחברת סיקסאייס ניהול (1997) בע״מ, ובחברת סיקסאייס אחזקות בע״מ.	בוגר מדעי החברה (כלכלה ויחסים בינלאומיים), האוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמך במנהל עסקים (התמחות

שם הדירקטור	עיסוקו/ה העיקרי ומשרותיו/ה בקבוצת לאומי ובגופים אחרים	העובדות הנוספות לפיהן יש לראותו/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
	יו"ר הדירקטוריון בנ. פלדמן ובנו בע"מ, דירקטור חיצוני בהוט מערכות תקשורת בע"מ, ובקבוצת א. דורי בע"מ, דירקטור בחברת לוג מוצרים פלסטיים (1993) בע"מ, ובקרן מפעל הפיס של פנחס ספיר, בתשתיות ישראל ניהול 1 בע"מ ובתשתיות ישראל ניהול 2 בע"מ, יו"ר חבר הנאמנים במרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר, חבר בחבר הנאמנים באוניברסיטת תל אביב, חבר בועד המנהל במכללה האקדמית של תל אביב - יפו, ובקרן ע"ש ספיר שושנה ופנחס, יו"ר הועד המנהל בזינוק בעליה מנהיגות ומצוינות בתעסוקה לאקדמאיים יוצאי אתיופיה, חבר במועצה הציבורית מידות - שיקוף ודירוג מלכ"רים בע"מ (חל"צ), חבר המועצה במרכז לטכנולוגיה חינוכית, חבר בועד עמותת פורום למדיניות כלכלית ע"ש פנחס ספיר מיסודו של סם רוטברג.	במימון) ולימודי דוקטוראט (התמחות במימון ובנקאות), אוניברסיטת קולומביה בניו-יורק. כלכלן ומנהל חברת ההשקעות, בנק לפתוח התעשיה בישראל בע"מ, 1967-1968. כלכלן, כלל (ישראל) בע"מ, 1968-1969. מנהל כללי - חבר בקבוצת המייסדים ובעל מניות בחברת טכנולוגיות, תדאה פיתוח טכנולוגי ואוטומציה בע"מ, 1969-1973. משנה למנכ"ל -אחראי על צוות ההקמה של חברה להשקעות חדשה בבעלות משקיעים אירופיים, החברה הבינלאומית לפיתוח בישראל בע"מ, 1974-1975. סגן יו"ר דירקטוריון פעיל ונציג בעלי המניות, תוצרת מזון ישראלית בע"מ, 1978-1975. מנכ"ל - אחראי להקמת מפעל טלויזיות, טלנית בע"מ, 1978-1979. מנהל כספים, סמנכ"ל לכספים ומינהל, משנה למנכ"ל ומנכ"ל כלל השקעות בנדל"ן בע"מ, משנה למנכ"ל, ראש המטה, יו"ר הדירקטוריון של א.ב.ן. אתרי בריאות ונופש בע"מ (חטיבת התיירות של קבוצת כלל). החל מ-1/96, מנכ"ל כלל שוקי הון ואחראי לפעילות הקבוצה בשוק ההון, חבר בדירקטוריונים רבים של חברות בקבוצת כלל ישראל בע"מ, כלל (ישראל) בע"מ, 4.1980-5.1997 יו"ר דירקטוריון, מעלות החברה הישראלית לדירוג ניירות ערך בע"מ, 11.1999-1.2008. יו"ר דירקטוריון, סטנדרד אנד פורס מעלות בע"מ, 10.2009-1.2008. יו"ר הדירקטוריון, נ. פלדמן ובנו בע"מ, 1.2003 - עד היום. דירקטור (יו"ר דירקטוריון החל מינואר 2011), ישאל אמלט השקעות (1993) בע"מ, 12.2001 - עד היום. דח"צ, הוט מערכות תקשורת בע"מ, 6.2007 - עד היום. דירקטור, לוג מוצרים פלסטיים בע"מ, 11.2007 - עד היום. דח"צ, קבוצת א. דורי בע"מ, 12.2010- עד היום.

שם הדירקטור	עיסוקו/ה העיקרי ומשרותיו/ה בקבוצת לאומי ובגופים אחרים	העובדות הנוספות לפיהן יש לראותו/ה כדירקטור בעל/ת מומחיות חשבונאית ופיננסית
פרופ' אפרים צדקה*(1)(2) תל אביב	פרופסור מן המניין בכלכלה ומופקד הקתדרא לשוקי הון בינלאומיים ע"ש הנרי קאופמן באוניברסיטת תל-אביב. יו"ר מרכז מורשת יהדות בבל. בעלים ודירקטור בא.צ. ארץ רץ בע"מ. דח"צ בפז חברת נפט בע"מ. יו"ר הועד המנהל של המרכז לפיתוח ע"ש פנחס ספיר שליד אוניברסיטת תל-אביב. יו"ר הועדה המייעצת בפועלים קרן נדל"ן, חבר הועד המנהל בפורום ספיר, חבר העמותה ויו"ר ועדת הבקורת במכון הישראלי לדמוקרטיה, חבר הועדה המקצועית במוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. עורך הרבעון לכלכלה - כתב העת של האגודה הישראלית לכלכלה, עורך משנה בכתבי עת מקצועיים בינ"ל, דירקטור בחברת עתידים.	בוגר כלכלה וסטטיסטיקה, אוניברסיטת תל-אביב, דוקטור בכלכלה, Massachusetts Institute of Technology, פרופסור לכלכלה באוניברסיטת תל-אביב. חבר בועדות מקצועיות וציבוריות שונות, הועדה לבחינת קוד ממשל תאגידי (ועדת גושן), ועדת רבינוביץ לרפורמה במס הכנסה, ועדת פוגל לרפורמה בפנסיה וועדת שטיינברג לרפורמה במיסוי הישיר בתנאי אינפלציה. חבר הועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית. יו"ר דירקטוריון שיכון ובינוי אחזקות בע"מ 1989-2005. יו"ר דירקטוריון קרן הפנסיה ק.ג.מ. 2000-1996. בעבר חבר ויו"ר בדירקטוריונים שונים.
פרופ' ידידיה שטרן * ירושלים	פרופ' למשפטים באוניברסיטת בר אילן, סגן נשיא למחקר במכון הישראלי לדמוקרטיה.	
פרופ' גבריאלה שלו *+(2) אבן יהודה	נשיאת המועצה האקדמית העליונה ומרצה בקריה האקדמית קריית אונו. בעלת מניות בדין הוצאה לאור, ניהול ושירותים בע"מ.	בוגרת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמכת משפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים, דוקטור למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים. כיהנה במשך תקופות ארוכות במועצות מנהלים ובדירקטוריונים של חברות ציבוריות ובנקים. בחלק מהחברות שימשה כדירקטור חיצוני. כיהנה כדירקטור וראש ועדת ביקורת בבנק הפועלים.

* דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 של הוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים.

+ דירקטור חיצוני בהתאם להוראות חוק החברות.

(1) עד ליום 31 בדצמבר חבר בועדה לבחינת הדוחות הכספיים.

(2) חבר ועדת הביקורת.

הדירקטוריון

במהלך שנת 2012 ועד מועד פרסום הדוח, התרחשו השינויים הבאים בהרכב הדירקטוריון:

בהתאם לתקנון הבנק, פרשו לפי התור באסיפה הכללית השנתית של הבנק ארבעה דירקטורים: מר ראובן אדלר (דח"צ), גב' צפורה גל-ים, פרופ' אריה גנס ופרופ' אפרים צדקה.

ביום 1 באוגוסט 2012 התקיימה האסיפה הכללית השנתית של הבנק ובה נבחרו או נבחרו מחדש הדירקטורים המכהנים פרופ' אריה גנס, פרופ' אפרים צדקה, מר רמי אברהם גוזמן ופרופ' ידידיה שטרן, כולם כדירקטורים חיצוניים לפי הוראה 301 של הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלוש שנים.

כמו כן, עו"ד חיים סאמט נבחר כדירקטור חיצוני לפי סעיף 239 לחוק החברות, התשנ"ט-1999, לתקופה של שלוש שנים.

הפיקוח על הבנקים אישר את העדר התנגדותו לכהונת הדירקטורים שנבחרו באסיפה הכללית האמורה.

הדירקטוריון הביע תודותיו לה"ה ראובן אדלר וציפורה גל-ים, אשר תרמו רבות לקידום עסקי הבנק והשבחתו.
למידע נוסף, ראו "אסיפה כללית שנתית ובחירת דירקטורים" בפרק השליטה בבנק לעיל.

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 20 במרס 2013, הוחלט לאשר ולפרסם את תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים - המבוקרים של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2012 ולתקופה שנסתיימה באותו תאריך.

בשנת 2012 התקיימו 44 ישיבות של מליאת הדירקטוריון ו-157 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק ושל חברות הקבוצה, בארץ ובחו"ל, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקי הקבוצה.

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

20 במרס 2013

להלן לוחות הכוללים מידע כספי מפורט לפי נושאים, מגזרים ותקופות:

תוספת	נושא	עמוד
א'	מאזן מאוחד לסוף השנים 2008-2012	307
ב'	דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2008-2012	308
ג'	שיעורי הכנסה והוצאה	310
ד'	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	314
ה'	סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	318
ו'	חשיפה למדינות זרות	321
ז'	מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	324
ח'	דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	325
-	הצהרה	327
-	דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	329
-	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	330
-	דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות - דוחות כספיים שנתיים	331

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד לסוף השנים 2008-2012

תוספת א'

	ליום 31 בדצמבר				
	2012	2011	2010	2009	2008
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**54,621**	53,044	30,052	42,933	33,130
ניירות ערך	**56,408**	47,936	55,791	57,505	44,910
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,435**	1,225	1,190	744	201
אשראי לציבור	**245,378**	245,287	234,255	215,067	222,703
הפרשה להפסדי אשראי	**(4,114)**	(3,967)	(10,274)	(10,398)	(9,488)
אשראי לציבור, נטו	**241,264**	241,320	223,981	204,669	213,215
אשראי לממשלות	**442**	448	379	407	520
השקעות בחברות כלולות	**2,129**	2,270	1,924	2,178	1,842
בניינים וציוד	**3,705**	3,653	3,638	3,553	3,445
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	**189**	181	45	125	142
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**11,438**	11,573	8,717	6,440	10,047
נכסים אחרים	**4,529**	4,204	2,605	3,356	3,556
סך כל הנכסים	**376,160**	365,854	328,322	321,910	311,008
התחייבויות והון					
פיקדונות הציבור	**289,538**	279,404	249,584	250,418	244,783
פיקדונות מבנקים	**4,073**	5,056	2,691	3,785	3,742
פיקדונות מממשלות	**451**	519	660	712	831
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**1,007**	442	1,006	273	549
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**27,525**	29,999	26,939	25,261	20,636
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**12,762**	12,069	9,985	7,559	10,513
התחייבויות אחרות	**15,576**	14,737	13,846	12,088	11,442
סך כל ההתחייבויות	**350,932**	342,226	304,711	300,096	292,496
זכויות שאינן מקנות שליטה	**307**	254	318	282	245
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**24,921**	23,374	23,293	21,532	18,267
סך כל הון	**25,228**	23,628	23,611	21,814	18,512
סך כל ההתחייבויות וההון	**376,160**	365,854	328,322	321,910	311,008

תוספת ב'

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2012	2011 (א)	2010 (א)	2009 (א)	2008 (א)
	(במיליוני ש"ח)				
הכנסות ריבית	**13,507**	14,283	12,489	11,788	18,443
הוצאות ריבית	**6,099**	7,176	5,517	5,277	11,077
הכנסות ריבית, נטו	**7,408**	7,107	6,972	6,511	7,366
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,236**	734	584	1,521	2,145
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**6,172**	6,373	6,388	4,990	5,221
הכנסות שאינן מריבית					
הכנסות מימון שאינן מריבית	**444**	11	475	867	(2,259)
עמלות	**4,199**	4,116	4,129	3,890	3,881
הכנסות אחרות	**131**	48	163	350	442
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**4,774**	4,175	4,767	5,107	2,064
הוצאות תפעוליות ואחרות					
משכורות והוצאות נלוות	**5,290**	5,061	4,686	3,896	4,118
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,819**	1,704	1,591	1,514	1,397
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	**23**	2	80	21	17
הוצאות אחרות	**1,968**	1,574	1,604	1,350	1,471
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**9,100**	8,341	7,961	6,781	7,003
רווח לפני מסים	**1,846**	2,207	3,194	3,316	282
הפרשה למסים על הרווח	**811**	418	1,241	1,272	421
רווח לאחר מסים	**1,035**	1,789	1,953	2,044	(139)
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר מס	**(67)**	148	420	81	249
רווח נקי:	**968**	1,937	2,373	2,125	110
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**968**	1,937	2,373	2,125	110
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**(37)**	(46)	(39)	(36)	(18)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**931**	1,891	2,334	2,089	92

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לשנים 2008-2012 (המשך)

תוספת ב' (המשך):

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר				
	2012	2011 (א)	2010 (א)	2009 (א)	2008 (א)
רווח למניה					
רווח בסיסי ומדולל למניה :	(ש"ח)				
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**0.63**	1.28	1.58	1.42	0.06

(א) סווג מחדש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א)

תוספת ג'

	2012				2011			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת (ב)	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים (ה)	יתרה ממוצעת (ב)	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים (ה)
	(במיליוני ש"ח)		(%)		(במיליוני ש"ח)		(%)	
מטבע ישראלי לא צמוד								
נכסים (ג) (ד)	**191,128**	**7,980**	**4.18**		173,811	8,007	4.61	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	**60,863**	**9**			69,873	664		
סך כל הנכסים	**251,991**	**7,989**		**3.17**	243,684	8,671		3.56
התחייבויות (ד)	**155,955**	**(2,835)**	**(1.82)**		143,550	(3,050)	(2.12)	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	**74,849**	**(389)**			76,226	(790)		
סך כל ההתחייבויות	**230,804**	**(3,224)**		**(1.40)**	219,776	(3,840)		(1.75)
פער הריבית			**2.36**	**1.77**			2.49	1.81
מטבע ישראלי צמוד למדד								
נכסים (ג) (ד)	**62,038**	**3,181**	**5.13**		60,571	3,669	6.06	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	**4,931**	**122**			3,447	144		
סך כל הנכסים	**66,969**	**3,303**		**4.93**	64,018	3,813		5.96
התחייבויות (ד)	**49,874**	**(2,424)**	**(4.86)**		48,101	(2,994)	(6.22)	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	**10,449**	**(206)**			11,267	(236)		
סך כל ההתחייבויות	**60,323**	**(2,630)**		**(4.36)**	59,368	(3,230)		(5.44)
פער הריבית			**0.27**	**0.57**			(0.16)	0.52
מטבע חוץ:								
(לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח)								
נכסים (ג) (ד)	**86,987**	**1,446**	**1.66**		83,057	8,200	9.87	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**160**	**(2)**			350	(3)		
נגזרים משובצים ו- ALM	**143,560**	**(1,596)**			149,312	8,781		
סך כל הנכסים	**230,707**	**(152)**		**(0.07)**	232,719	16,978		7.30
התחייבויות (ד)	**109,994**	**659**	**0.60**		101,226	(8,300)	(8.20)	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**373**	**-**			415	1		
נגזרים משובצים ו- ALM	**123,582**	**1,297**			136,096	(7,655)		
סך כל ההתחייבויות	**233,949**	**1,956**		**0.84**	237,737	(15,954)		(6.71)
פער הריבית			**2.26**	**0.77**			1.67	0.59

הערות ראה בעמוד 312 להלן.

הערה - נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך)

תוספת ג' (המשך):

	2012				2011			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת (ב)	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים (ה)	יתרה ממוצעת (ב)	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים (ה)
	(במיליוני ש"ח)		(%)		(במיליוני ש"ח)		(%)	
סך הכל:								
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)	**340,153**	**12,607**	**3.71**		317,439	19,876	6.26	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**160**	**(2)**			350	(3)		
נגזרים משובצים ו- ALM	**209,354**	**(1,465)**			222,632	9,589		
סך כל הנכסים	**549,667**	**11,140**	**2.03**		540,421	29,462		5.45
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)	**315,823**	**(4,600)**	**(1.46)**		292,877	(14,344)	(4.90)	
השפעת נגזרים (ה) :								
נגזרים מגדרים	**373**	**-**			415	1		
נגזרים משובצים ו- ALM	**208,880**	**702**			223,589	(8,681)		
סך כל ההתחייבויות	**525,076**	**(3,898)**	**(0.74)**		516,881	(23,024)		(4.45)
פער הריבית			**2.25**	**1.29**			1.36	1.00
בגין אופציות		**74**				147		
בגין מכשירים נגזרים אחרים (לא כולל אופציות,נגזרים בגידור,ב- ALM ונגזרים משובצים שהופרדו (ה))		**10**				7		
עמלות מעיסקי מימון והכנסות מימון אחרות (ז)		**425**				958		
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי		**7,751**				7,550		
הוצאות בגין הפסדי אשראי		**(1,236)**				(734)		
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**6,515**				6,816		
סך הכל:								
נכסים כספיים שהניבו הכנסות מימון (ד) (ו)	**340,153**				317,439			
נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (ח)	**10,961**				8,861			
נכסים כספיים אחרים (ד)	**6,319**				4,644			
הפרשה להפסדי אשראי	**(4,415)**				(4,951)			
סך כל הנכסים הכספיים	**353,018**				325,993			
סך הכל:								
התחייבויות כספיות שגרמו הוצאות מימון (ד)	**315,823**				292,877			
התחייבויות הנובעות ממכשירים נגזרים (ח)	**11,601**				10,264			
התחייבויות כספיות אחרות (ד)	**9,486**				8,616			
סך כל ההתחייבויות הכספיות	**336,910**				311,757			
סך הכל עודף נכסים כספיים על התחייבויות כספיות	**16,108**				14,236			
נכסים לא כספיים	**9,036**				9,683			
התחייבויות לא כספיות	**685**				1,061			
סך כל האמצעים ההוניים	**24,459**				22,858			

הערות ראה בעמוד 312 להלן.

הערה - נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

תוספת ג' (המשך):

הערות:

א. הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזניות של מכשירים נגזרים).

ב. על בסיס יתרות פתיחה חודשיות ותחילת הרבעונים בחברות מאוחדות בחו"ל, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.

ג. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה כלהלן:

במגזר מטבע ישראלי לא צמוד סך של 107 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - (93) מיליוני ש"ח).

במגזר מטבע ישראלי צמוד למדד סך של 73 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 103 מיליוני ש"ח).

במגזר מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח) סך של (23) מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - (142) מיליוני ש"ח).

ד. למעט מכשירים נגזרים.

ה. מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

ו. מהיתרה הממוצעת של הנכסים נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה, במגזרים השונים, סך של 157 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - (132) מיליוני ש"ח).

ז. לרבות רווחים והפסדים ממכירת השקעות באגרות חוב ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר.

ח. יתרות מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים (לא כולל יתרות חוץ מאזניות ממוצעות של מכשירים נגזרים).

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
שיעורי הכנסה והוצאה (על בסיס מאוחד) (א) (המשך)
נומינלי ב-$ ארה"ב

תוספת ג' (המשך):

	2012				2011			
			שיעור הכנסה (הוצאה)				שיעור הכנסה (הוצאה)	
	יתרה ממוצעת (ב)	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים (ה)	יתרה ממוצעת (ב)	הכנסות (הוצאות) מימון	ללא השפעת נגזרים	כולל השפעת נגזרים (ה)
	(במיליוני $)		(%)		(במיליוני $)		(%)	
מטבע חוץ: פעילות מקומית (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)								
נכסים (ג) (ד)	**12,343**	**301**	**2.44**		14,049	364	2.59	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**42**	**(1)**			98	(1)		
נגזרים משובצים ו- ALM	**37,240**	**56**			41,790	34		
סך כל הנכסים	**49,625**	**356**		**0.72**	55,937	397		0.71
התחייבויות (ד)	**19,572**	**(147)**	**(0.75)**		20,134	(200)	(0.99)	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**96**	**-**			116	-		
נגזרים משובצים ו- ALM	**31,500**	**(12)**			37,853	(62)		
סך כל ההתחייבויות	**51,168**	**(159)**		**(0.31)**	58,103	(262)		(0.45)
פער הריבית			**1.69**	**0.41**			1.60	0.26
מטבע חוץ: פעילות חו"ל, שלוחות שהן זרוע ארוכה								
נכסים (ג) (ד)	**10,249**	**235**	**2.29**		9,315	224	2.40	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	**49**	**16**			62	22		
סך כל הנכסים	**10,298**	**251**		**2.44**	9,377	246		2.62
התחייבויות (ד)	**9,004**	**(51)**	**(0.57)**		8,326	(54)	(0.65)	
השפעת נגזרים משובצים ו- ALM (ה)	**609**	**(9)**			304	(13)		
סך כל ההתחייבויות	**9,613**	**(60)**		**(0.62)**	8,630	(67)		(0.78)
פער הריבית			**1.72**	**1.82**			1.75	1.84
סך הכל:								
נכסים כספיים במט"ח שהניבו הכנסות מימון (ג) (ד)	**22,592**	**536**	**2.37**		23,364	588	2.52	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**42**	**(1)**			98	(1)		
נגזרים משובצים ו- ALM	**37,289**	**72**			41,852	56		
סך כל הנכסים	**59,923**	**607**		**1.01**	65,314	643		0.98
התחייבויות כספיות במט"ח שגרמו הוצאות מימון (ד)	**28,576**	**(198)**	**(0.69)**		28,460	(254)	(0.89)	
השפעת נגזרים (ה):								
נגזרים מגדרים	**96**	**-**			116	-		
נגזרים משובצים ו- ALM	**32,109**	**(21)**			38,157	(75)		
סך כל ההתחייבויות	**60,781**	**(219)**		**(0.36)**	66,733	(329)		(0.49)
פער הריבית			**1.68**	**0.65**			1.63	0.49

(א) הנתונים בלוח זה ניתנים לפני ולאחר השפעת מכשירים נגזרים (לרבות השפעות חוץ מאזנית של מכשירים נגזרים).
(ב) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות בבנק ובחברות מאוחדות בארץ, ותחילת הרבעונים בחברות מאוחדות בחו"ל, ולאחר ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות ספציפיות לחובות מסופקים.
(ג) ליתרה הממוצעת של הנכסים בפעילות מקומית ובפעילות חו"ל נוספה היתרה הממוצעת של הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב למסחר וזמינות למכירה בסך (7) מיליון דולר ארה"ב (2011 - (37) מיליוני דולר).
(ד) למעט מכשירים נגזרים.
(ה) מכשירים נגזרים מגדרים (למעט אופציות), נגזרים משובצים שהופרדו ונגזרים (ALM) המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.
הערה - נתונים מלאים על שיעורי הכנסה והוצאה בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית - על בסיס מאוחד

תוספת ד'

	31 בדצמבר 2012					
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
	(במיליוני ש"ח)					
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (א) (ג)	157,067	7,961	21,623	10,560	2,977	2,397
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	42,316	86,162	56,074	33,999	24,093	26,607
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	2,155	813	4,055	3,602	16	53
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	201,538	94,936	81,752	48,161	27,086	29,057
התחיבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחיבויות פיננסיות (א)	139,415	8,804	12,219	4,203	3,195	234
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	53,120	94,105	56,808	33,946	24,290	26,293
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	4,681	1,172	3,335	1,965	18	46
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	34	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	197,216	104,081	72,396	40,114	27,503	26,573
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	4,322	(9,145)	9,356	8,047	(417)	2,484
החשיפה המצטברת במגזר	4,322	(4,823)	4,533	12,580	12,163	14,647
מטבע ישראלי צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (א)	2,952	3,029	15,810	17,400	14,841	7,377
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	214	-	2,735	1,036	773	1,116
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	3,166	3,029	18,545	18,436	15,614	8,493
התחיבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחיבויות פיננסיות (א)	1,827	1,455	10,606	15,866	11,561	11,668
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	745	761	5,416	3,409	813	1,165
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	-	-	-	-	-	-
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	101	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	2,572	2,216	16,123	19,275	12,374	12,833
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	594	813	2,422	(839)	3,240	(4,340)
החשיפה המצטברת במגזר	594	1,407	3,829	2,990	6,230	1,890

הערות ראה בעמודים 316-317.

								31 בדצמבר 2011	
מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	ללא תקופת פירעון	סך הכל	שיעור תשואה פנימי (באחוזים)	משך חיים ממוצע (ב) (שנים)	סך הכל שווי הוגן	שיעור תשואה פנימי (באחוזים)	משך חיים ממוצע (ב) (שנים)
1,104	**236**	**636**	**204,561**	**3.95**	**0.45**	191,767	4.12	0.39
688	**-**	**-**	**269,939**	**-**	**1.53**	221,545	-	1.38
141	**-**	**-**	**10,835**	**-**	**-**	6,074	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
1,933	**236**	**636**	**485,335**	**3.95**	**1.04**	419,386	4.12	0.91
14	**-**	**17**	**168,101**	**2.65**	**0.25**	159,044	3.70	0.27
225	**20**	**-**	**288,807**	**-**	**1.44**	235,982	-	1.30
173	**-**	**-**	**11,390**	**-**	**-**	6,805	-	-
-	**-**	**-**	**34**	**-**	**0.50**	43	-	0.50
412	**20**	**17**	**468,332**	**2.65**	**0.98**	401,874	3.70	0.87
1,521	**216**							
16,168	**16,384**							
1,157	**43**	**26**	**62,635**	**2.29**	**2.84**	62,776	3.10	2.78
-	**-**	**-**	**5,874**	**-**	**2.53**	5,641	-	3.61
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
1,157	**43**	**26**	**68,509**	**2.29**	**2.81**	68,417	3.10	2.85
1,175	**263**	**-**	**54,421**	**1.43**	**3.57**	54,294	2.54	3.60
222	**-**	**-**	**12,531**	**-**	**1.97**	10,604	-	1.46
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	4	-	-
-	**-**	**-**	**101**	**-**	**-**	101	-	-
1,397	**263**	**-**	**67,053**	**1.43**	**3.26**	65,003	2.54	3.25
(240)	**(220)**							
1,650	**1,430**							

תוספת ד' (המשך):

	31 בדצמבר 2012					
	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים
	(במיליוני ש"ח)					
מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (א) (ד)	46,804	15,779	9,004	7,932	3,201	3,127
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	59,022	45,196	38,105	7,215	5,842	7,436
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	(1,530)	2,217	2,778	968	3,733	2,205
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	104,296	63,192	49,887	16,115	12,776	12,768
התחיבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחיבויות פיננסיות (א)	71,770	17,236	18,929	2,430	631	482
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	54,627	30,310	27,754	9,660	7,018	9,381
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	(1,796)	1,862	3,072	934	3,603	2,063
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	9	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	124,601	49,408	49,764	13,024	11,252	11,926
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	(20,305)	13,784	123	3,091	1,524	842
החשיפה המצטברת במגזר	(20,305)	(6,521)	(6,398)	(3,307)	(1,783)	(941)
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
נכסים פיננסיים (א) (ג)	206,823	26,769	46,437	35,892	21,019	12,901
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	101,552	131,358	96,914	42,250	30,708	35,159
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	625	3,030	6,833	4,570	3,749	2,258
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	-	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	309,000	161,157	150,184	82,712	55,476	50,318
התחיבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים						
התחיבויות פיננסיות	213,012	27,495	41,754	22,499	15,387	12,384
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	108,492	125,176	89,978	47,015	32,121	36,839
אופציות (במונחי נכס הבסיס) (ה)	2,885	3,034	6,407	2,899	3,621	2,109
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים	-	-	144	-	-	-
סה"כ שווי הוגן	324,389	155,705	138,283	72,413	51,129	51,332
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	(15,389)	5,452	11,901	10,299	4,347	(1,014)
החשיפה המצטברת במגזר	(15,389)	(9,937)	1,964	12,263	16,610	15,596

(א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסים חוץ מאזניים.
(ב) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
(ג) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופה לפירעון".
(ד) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
(ה) המח"מ נמוך מ-0.05 שנים.
(ו) סווג מחדש.

								31 בדצמבר 2011	
מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	ללא תקופת פירעון	סך הכל	שיעור תשואה פנימי (באחוזים)	משך חיים ממוצע (ב) (שנים)	סך הכל שווי הוגן (ו)	שיעור תשואה פנימי (באחוזים)	משך חיים ממוצע (ב) (שנים)
276	**28**	**304**	**86,455**	**1.90**	**0.80**	88,112	4.04	0.58
551	**23**	**162**	**163,552**	**-**	**0.81**	164,408	-	0.14
236	**-**	**-**	**10,607**	**-**	**-**	22,041	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
1,063	**51**	**466**	**260,614**	**1.90**	**0.78**	274,561	4.04	0.27
36	**-**	**15**	**111,529**	**1.09**	**0.28**	112,065	1.59	0.30
531	**22**	**162**	**139,465**	**-**	**1.08**	145,396	-	0.49
236	**-**	**-**	**9,974**	**-**	**-**	21,437	-	-
-	**-**	**-**	**9**	**-**	**0.50**	14	-	0.50
803	**22**	**177**	**260,977**	**1.09**	**0.70**	278,912	1.59	0.38
260	**29**							
(681)	**(652)**							
2,537	**307**	**3,963**	**356,648**	**2.68**	**0.96**	345,539	3.52	0.88
1,239	**23**	**462**	**439,665**	**-**	**1.28**	391,705	-	0.89
377	**-**	**-**	**21,442**	**-**	**-**	28,115	-	-
-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-
4,153	**330**	**4,425**	**817,755**	**2.68**	**1.11**	765,359	3.52	0.85
1,225	**263**	**672**	**334,691**	**1.59**	**0.80**	325,737	2.62	0.84
978	**42**	**426**	**441,067**	**-**	**1.34**	392,067	-	1.00
409	**-**	**-**	**21,364**	**-**	**-**	28,246	-	-
-	**-**	**139**	**283**	**-**	**0.09**	279	-	0.12
2,612	**305**	**1,237**	**797,405**	**1.59**	**1.08**	746,329	2.62	0.89
1,541	**25**							
17,137	**17,162**							

הערות כלליות:

(1) נתונים מלאים על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.

(2) בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן, של המכשירים הפיננסים, ראה באור 18(ג) להלן.

(3) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים אל השווי ההוגן.

(4) משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי.

(5) מכשירים המגלמים אופציות שלא הופרדו מהחוזה המארח אינם מוצגים בשורה נפרדת אלא נכללים עם יתר הנכסים הכספיים.

(6) בחישוב מח"מ הנכסים וההתחייבויות במגזר הצמוד למדד נלקח בחשבון אומדן לגבי פרעונות מוקדמים ומשיכות בנקודות היציאה בתוכניות החיסכון, בהתאם למודל האומד את הפרעונות המוקדמים הצפויים על סמך התנהגות החוסכים. מח"מ סך הנכסים על פי התזרים המקורי של תוכניות החסכון גבוה יותר ומגיע ל-3.19 שנים, מח"מ סך ההתחייבויות מגיע ל-3.29 שנים, ופער שיעור התשואה הפנימי (להלן - שת"פ), מסתכם ב-0.52% השינוי בשווי הוגן בסך הנכסים הינו 737 מיליון ש"ח ובסך ההתחייבויות (8) מיליון ש"ח.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (על בסיס מאוחד)

תוספת ה'

	31 בדצמבר 2012								
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
				* מזה:				הפסדי אשראי [4]	
בגין פעילות לווים בישראל	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*)	חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)								
חקלאות	2,006	103	2,004	1,700	103	40	(11)	(15)	(43)
תעשיה	32,285	2,263	30,881	20,325	2,179	805	199	137	(584)
בינוי ונדל"ן - בינוי	40,287	1,371	40,176	14,165	1,371	905	(120)	79	(403)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	28,110	2,289	28,051	25,427	2,287	1,887	90	173	(495)
חשמל ומים	3,309	8	2,424	2,051	8	8	-	1	(3)
מסחר	23,022	1,296	22,531	18,801	1,291	768	194	43	(487)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,987	303	2,962	2,713	303	210	(59)	14	(26)
תחבורה ואכסנה	5,915	894	5,838	5,005	868	373	53	13	(147)
תקשורת ושרותי מחשב	5,715	86	5,528	4,581	86	31	(47)	(15)	(38)
שרותים פיננסיים	26,506	1,191	21,171	13,170	1,156	758	576	263	(519)
שרותים עסקיים ואחרים	7,854	202	7,726	6,064	202	159	14	2	(155)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	7,529	195	7,490	6,226	195	154	40	60	(25)
סך הכל מסחרי	**185,525**	**10,201**	**176,782**	**120,228**	**10,049**	**6,098**	**929**	**755**	**(2,925)**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	64,136	860	64,137	62,101	860	29	(13)	47	(455)
אנשים פרטיים - אחר	57,416	352	57,406	28,941	352	47	91	165	(351)
סך הכל ציבור	**307,077**	**11,413**	**298,325**	**211,270**	**11,261**	**6,174**	**1,007**	**967**	**(3,731)**
בנקים בישראל	42,122	-	39,295	38,478	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	33,694	-	1,717	1,717	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	**382,893**	**11,413**	**339,337**	**251,465**	**11,261**	**6,174**	**1,007**	**967**	**(3,731)**

	31 בדצמבר 2012								
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
				* מזה:				הפסדי אשראי [4]	
בגין פעילות לווים בחו"ל	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*)	חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)								
חקלאות	80	9	64	50	9	9	1	-	(3)
תעשיה	11,145	326	10,249	7,025	323	277	98	16	(184)
בינוי ונדל"ן - בינוי	11,410	1,092	10,754	8,375	1,092	878	135	65	(315)
חשמל ומים	370	-	164	32	-	-	-	-	-
מסחר	9,102	231	8,933	6,156	231	177	(1)	3	(136)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	2,296	73	2,295	2,106	73	56	-	18	(11)
תחבורה ואכסנה	456	49	442	400	49	29	(1)	(2)	(14)
תקשורת ושרותי מחשב	644	-	437	260	-	-	(1)	-	(2)
שרותים פיננסיים	12,994	47	4,747	3,619	47	21	(8)	51	(27)
שרותים עסקיים ואחרים	3,245	218	3,143	2,349	218	217	2	23	(61)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	1,505	13	1,391	1,040	13	7	2	-	(13)
סך הכל מסחרי	**53,247**	**2,058**	**42,619**	**31,412**	**2,055**	**1,671**	**227**	**174**	**(766)**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,303	47	1,303	1,302	47	43	-	-	(20)
אנשים פרטיים - אחר	1,685	52	1,646	1,394	52	51	2	1	(44)
סך הכל ציבור	**56,235**	**2,157**	**45,568**	**34,108**	**2,154**	**1,765**	**229**	**175**	**(830)**
בנקים בחו"ל	28,860	5	18,343	14,008	5	5	-	1	(4)
ממשלות בחו"ל	7,065	-	300	160	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	**92,160**	**2,162**	**64,211**	**48,276**	**2,159**	**1,770**	**229**	**176**	**(834)**
סך הכל	**475,053**	**13,575**	**403,548**	**299,741**	**13,420**	**7,944**	**1,236**	**1,143**	**(4,565)**

ראה הערות בהמשך.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (על בסיס מאוחד) (המשך)

תוספת ה' (המשך):

	31 בדצמבר 2011								
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
				* מזה:			הפסדי אשראי [4]		
בגין פעילות לווים בישראל	סך הכל	בעייתי [5]	סך הכל (*)	חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)								
ציבור - מסחרי									
חקלאות	2,162	109	2,157	1,833	109	53	(41)	(33)	(51)
תעשיה	38,176	1,362	36,052	24,582	1,362	861	68	599	(563)
בינוי ונדל"ן - בינוי	38,139	1,648	38,084	13,528	1,651	670	250	304	(598)
בינוי ונדל"ן - פעילות בנדל"ן	28,805	2,155	28,747	26,236	2,152	1,286	82	567	(570)
חשמל ומים	1,357	2	1,132	939	2	-	-	-	(2)
מסחר	22,773	925	22,348	17,907	925	384	60	(179)	(271)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	3,704	946	3,698	3,434	946	744	(81)	(39)	(148)
תחבורה ואחסנה	6,036	179	5,803	4,904	162	134	9	40	(77)
תקשורת ושרותי מחשב	7,517	160	7,163	4,733	159	122	(19)	61	(60)
שרותים פיננסיים	26,817	1,393	21,942	15,531	1,339	1,053	252	137	(333)
שרותים עסקיים ואחרים	7,118	94	7,089	5,337	94	48	(7)	14	(82)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	7,271	233	7,228	6,308	233	49	12	(6)	(50)
סך הכל מסחרי	189,875	9,206	181,443	125,272	9,134	5,404	585	1,465	(2,805)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	57,895	955	57,895	56,376	955	27	(15)	69	(516)
אנשים פרטיים - אחר	55,038	357	55,000	28,141	357	47	29	113	(424)
סך הכל ציבור	302,808	10,518	294,338	209,789	10,446	5,478	599	1,647	(3,745)
בנקים בישראל	51,779	-	44,279	43,375	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	28,054	-	1,665	1,665	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	382,641	10,518	340,282	254,829	10,446	5,478	599	1,647	(3,745)

	31 בדצמבר 2011								
	סיכון אשראי כולל [1]		חובות [2] וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) [3]						
				* מזה:			הפסדי אשראי [4]		
בגין פעילות לווים בחו"ל	סך הכל	דירוג בעייתי [5]	סך הכל (*)	חובות [2]	בעייתי [5]	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)								
חקלאות	55	4	53	40	4	4	2	-	(3)
תעשיה	11,307	259	10,926	7,685	259	83	(4)	19	(86)
בינוי ונדל"ן - בינוי	12,795	1,123	12,163	9,523	1,123	618	104	202	(299)
חשמל ומים	393	-	207	65	-	-	-	-	-
מסחר	8,344	342	8,137	5,568	342	171	40	106	(106)
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	1,297	52	1,296	913	52	2	1	-	(6)
יחבורה ואכסנה	696	44	694	594	44	22	11	45	(18)
תקשורת ושרותי מחשב	969	3	818	473	3	-	-	-	(5)
שרותים פיננסיים	10,409	154	4,116	3,009	111	84	(6)	(9)	(70)
שרותים עסקיים ואחרים	5,422	276	5,381	3,957	276	145	(4)	13	(38)
שרותים ציבוריים וקהילתיים	962	55	885	833	55	54	-	-	(5)
סך הכל מסחרי	52,649	2,312	44,676	32,660	2,269	1,183	144	376	(636)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	1,375	68	1,375	1,375	68	66	6	-	(16)
אנשים פרטיים - אחר	1,799	59	1,764	1,463	59	57	(19)	46	(38)
סך הכל ציבור	55,823	2,439	47,815	35,498	2,396	1,306	131	422	(690)
בנקים בחו"ל	17,299	324	12,272	-	7,527	8	8	-	4
ממשלות בחו"ל	3,292	-	116	-	8	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	76,414	2,763	60,203	35,498	9,931	1,314	139	422	(686)
סך הכל	459,055	13,281	400,485	290,327	20,377	6,792	738	2,069	(4,431)

ראה הערות בהמשך.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק (על בסיס מאוחד) (המשך)

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות [2], אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 299,743, 54,042, 0, 11,438, 109,832 מיליוני ש"ח בהתאמה (ליום 31 בדצמבר 2011 - 297,863, 42,131, 0, 11,573, 107,488 מיליוני ש"ח בהתאמה).

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות

תוספת ו'

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות, ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך הנכסים או מעל 20% מסך ההון לצורך חישוב יחס ההון, לפי הנמוך ביניהם.

	31 בדצמבר 2012					
	חשיפה מאזנית (א)					
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		
	ממשלות (ג)	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבות מקומית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות
המדינה	(במיליוני ש"ח)					
ארצות הברית	5,472	4,161	8,519	17,965	10,201	7,764
בריטניה	121	4,528	2,468	6,907	2,268	4,639
צרפת	-	2,225	679	-	-	-
שווייץ	-	423	1,040	2,463	373	2,090
גרמניה	395	1,711	1,960	-	-	-
בלגיה	-	172	131	-	-	-
איטליה	-	255	93	-	-	-
הולנד	-	1,425	1,638	-	-	-
אחרות	368	3,020	2,657	1,947	1,007	940
סך כל החשיפה למדינות זרות	6,356	17,920	19,185	29,282	13,849	15,433
סך כל החשיפה למדינות LDC	187	613	1,225	1,920	986	934
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS (ד)	-	344	217	-	-	-

	31 בדצמבר 2012						
	חשיפה מאזנית			חשיפה חוץ מאזנית (א) (ב)			
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול					תקופת פרעון	
	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מזה: מאזני בעייתי	מזה: יתרת חובות פגומים	סך החשיפה החוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	עד שנה	מעל שנה
המדינה	(במיליוני ש"ח)						
ארצות הברית	25,916	512	330	5,972	16	7,813	10,339
בריטניה	11,756	621	484	2,903	4	2,677	4,440
צרפת	2,904	1	1	265	-	1,391	1,513
שווייץ	3,553	37	37	720	-	1,117	346
גרמניה	4,066	3	3	214	-	2,180	1,886
בלגיה	303	-	-	71	-	268	35
איטליה	348	1	1	35	-	96	252
הולנד	3,063	51	34	161	-	2,117	946
אחרות	6,985	569	528	1,345	-	4,779	1,266
סך כל החשיפה למדינות זרות	58,894	1,795	1,418	11,686	20	22,438	21,023
סך כל החשיפה למדינות LDC	2,959	559	518	780	-	1,737	288
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS (ד)	561	1	1	40	-	163	398

הערות בעמוד הבא.

תוספת ו' (המשך)

	31 בדצמבר 2011					
	חשיפה מאזנית (א)					
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים		
	לממשלות (ג)	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבות מקומית	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות
המדינה	(במיליוני ש"ח)					
ארצות הברית	2,975	3,850	9,121	19,650 (ה)	10,834	8,816 (ה)
בריטניה	-	3,877	2,340	6,237 (ה)	2,124	4,113 (ה)
צרפת	-	2,155	780	-	-	-
שווייץ	-	380	871	1,897	489	1,408
גרמניה	35	2,153	1,741	1	-	1
בלגיה	-	422	132	-	-	-
איטליה	-	378	79	-	-	-
הולנד	4	1,257	1,346	-	-	-
אחרות	360	2,768	2,916	1,908 (ה)	1,036	872 (ה)
סך כל החשיפה למדינות זרות	3,374	17,240	19,326	29,693	14,483	15,210
סך כל החשיפה למדינות LDC	166	576	1,307	1,847 (ה)	1,036	811 (ה)
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS (ד)	-	735	236	-	-	-

	31 בדצמבר 2011						
	חשיפה מאזנית			חשיפה חוץ מאזנית (א) (ב)			
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול						
		סיכון אשראי מזה:			מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	תקופת פרעון	
	סך כל החשיפה המאזנית	מאזני בעייתי	יתרת חובות פגומים	סך החשיפה החוץ מאזנית		עד שנה	מעל שנה
	(במיליוני ש"ח)						
המדינה							
ארצות הברית	24,762 (ה)	609	346	6,282	19	8,138	7,808
בריטניה	10,330 (ה)	769	286	3,004	4	2,755	3,462
צרפת	2,935	1	1	322	-	1,165	1,770
שווייץ	2,659	80	80	770	-	739	512
גרמניה	3,930	2	2	304	-	2,807	1,122
בלגיה	554	-	-	32	-	492	62
איטליה	457	1	1	15	-	72	385
הולנד	2,607 (ה)	57	30	176	-	1,616 (ה)	991
אחרות	6,916 (ה)	654	557	1,169	-	3,623	2,421
סך כל החשיפה למדינות זרות	55,150	2,173	1,303	12,074	23	21,407	18,533
סך כל החשיפה למדינות LDC	2,860 (ה)	649	554	629	-	1,744	305
סך כל החשיפה למדינות ה- GIIPS (ד)	971	5	4	25	-	170	801

(א) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה וקבוצת לווים. לא כולל רכיבי סיכון חוץ מאזני.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(ג) כולל ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(ד) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

(ה) סווג מחדש.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
חשיפות למדינות זרות (המשך)

תוספת ו' (המשך)

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים חשיפה למדינות זרות מוצגת על בסיס סיכון סופי כדלקמן:

- היתרה המאזנית של חוב תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות החוקית של החייב הנושא בסיכון הסופי לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- יתרה מאזנית של השקעה במניות תטופל כסכום החשיפה למדינת התושבות של מנפיק הנייר.
- סיכון אשראי חוץ מאזני מוצג כחשיפה חוץ מאזנית למדינת התושבות של הצד הנגדי לעיסקה כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה.

התייחסות לביטחונות בהיבט של קביעת הסיכון הסופי תהיה כדלהלן:

- ערבויות צד ג' - בהתאם למדינת התושבות של הערב.
- ניירות הערך - מדינת התושבות הינה של מנפיק נייר הערך.
- הובהר בהוראה כי נדל"ן ויתרות חייבים אינם מהווים ביטחון לצורך קביעת סיכון סופי.
- לצורך קביעת הסיכון הסופי נלקחו ביטחונות ספציפיים בלבד.

חלק ב' - ליום 31 בדצמבר 2012 וליום 31 בדצמבר 2011 אין חשיפה מאזנית מצרפית למדינות זרות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך.

חלק ג' - סכום החשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות כפי שהוגדר על ידי בנק ישראל (מדינה אשר מקבלת סיוע כספי מ-IMF או שהתחייבויותיה מדורגות בדירוג אשראי CCC או נמוך יותר) מסתכם בסך 1,317 מיליון ש"ח ומתייחס ל-14 מדינות. (ב-31 בדצמבר 2011 מסתכם 1,106 מיליון ש"ח והתייחס ל-13 מדינות).

תוספת ז'

שנה	2012				2011			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	(במיליוני ש"ח)							
נכסים								
מזומנים ופיקדונות בבנקים	54,621	48,340	39,166	47,368	53,044	54,662	45,566	36,802
ניירות ערך	56,408	56,183	60,348	49,757	47,936	38,356	40,146	47,090
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,435	1,946	2,165	1,485	1,225	1,252	1,330	2,068
אשראי לציבור	245,378	245,407	245,287	244,575	245,287	241,171	232,670	230,017
הפרשה להפסדי אשראי	(4,114)	(3,943)	(3,860)	(4,075)	(3,967)	(3,856)	(4,322)	(4,946)
אשראי לציבור, נטו	241,264	241,464	241,427	240,500	241,320	237,315	228,348	225,071
אשראי לממשלות	442	418	412	425	448	403	352	357
השקעות בחברות כלולות	2,129	2,303	2,129	2,187	2,270	2,350	2,159	2,032
בניינים וציוד	3,705	3,751	3,753	3,715	3,653	3,615	3,627	3,665
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	189	168	172	176	181	45	45	45
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,438	10,494	12,259	9,466	11,573	11,496	7,764	8,419
נכסים אחרים	4,529	4,463	4,251	4,189	4,204	3,681	3,719	3,118
סך כל הנכסים	376,160	369,530	366,082	359,268	365,854	353,175	333,056	328,667
התחייבויות והון								
פיקדונות הציבור	289,538	285,229	280,434	277,642	279,404	267,249	252,704	248,258
פיקדונות מבנקים	4,073	2,863	3,981	3,629	5,056	6,327	5,362	3,814
פיקדונות מממשלות	451	456	462	436	519	443	443	721
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	1,007	1,248	1,287	624	442	778	791	1,533
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	27,525	28,189	28,223	27,873	29,999	28,573	27,034	26,985
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,762	11,259	12,575	10,125	12,069	12,636	9,447	10,170
התחייבויות אחרות	15,576	14,967	14,587	14,564	14,737	14,055	14,098	14,384
סך כל ההתחייבויות	350,932	344,211	341,549	334,893	342,226	330,061	309,879	305,865
זכויות שאינן מקנות שליטה	307	301	267	257	254	343	333	314
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	24,921	25,018	24,266	24,118	23,374	22,771	22,844	22,488
סך כל ההון	25,228	25,319	24,533	24,375	23,628	23,114	23,177	22,802
סך כל ההתחייבויות וההון	376,160	369,530	366,082	359,268	365,854	353,175	333,056	328,667

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני

תוספת ח'

שנה	2012				2011 (א)			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית	2,714	3,615	3,914	3,264	3,330	3,801	3,985	3,167
הוצאות ריבית	930	1,743	1,990	1,436	1,651	1,960	2,209	1,356
הכנסות ריבית, נטו	1,784	1,872	1,924	1,828	1,679	1,841	1,776	1,811
הוצאות בגין הפסדי אשראי	386	292	333	225	385	378	73	(102)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	1,398	1,580	1,591	1,603	1,294	1,463	1,703	1,913
הכנסות שאינן מריבית								
הכנסות מימון שאינן מריבית	205	119	(25)	145	177	(336)	116	54
עמלות	1,107	1,050	1,022	1,020	1,007	1,005	1,018	1,086
הכנסות אחרות	82	39	(2)	12	19	6	12	11
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	1,394	1,208	995	1,177	1,203	675	1,146	1,151
הוצאות תפעוליות ואחרות								
משכורות והוצאות נלוות	1,314	1,434	1,356	1,186	1,196	1,241	1,273	1,351
אחזקה ופחת בניינים וציוד	494	452	446	427	442	422	432	408
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	8	4	5	6	2	-	-	-
הוצאות אחרות	795	404	393	376	481	392	374	327
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	2,611	2,294	2,200	1,995	2,121	2,055	2,079	2,086
רווח לפני מסים	181	494	386	785	376	83	770	978
הפרשה (הטבה) למסים על הרווח	233	113	159	306	(246)	32	260	372
רווח לאחר מסים	(52)	381	227	479	622	51	510	606
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר מס	(199)	108	63	(39)	3	115	72	(42)
רווח נקי (הפסד):								
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(251)	489	290	440	625	166	582	564
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(8)	(10)	(10)	(9)	(7)	(11)	(18)	(10)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	(259)	479	280	431	618	155	564	554

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני (המשך)
רווח למניה לפי רבעונים בשנים 2012-2011

תוספת ח' (המשך):

שנה	2012				2011 (א)			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	(בש"ח)							
רווח בסיסי ומדולל למניה:								
רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**(0.18)**	**0.33**	**0.19**	**0.29**	0.42	0.11	0.38	0.38

(א) סווג מחדש.

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני רקפת רוסק-עמינח מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2012 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

20 במרס 2013

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני מנחם שוורץ מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2012 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות והשינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברביע הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים המשותפים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת ולוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של דירקטוריון הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

20 במרס 2013

מנחם שוורץ
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק לאומי לישראל (להלן, "הבנק"), אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2012 הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים המשותפים של הבנק הפירמות קוסט פורר גבאי את קסירר וסומך חייקין, כפי שצויין בדוח שלהם בעמוד מספר 334 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסוייגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012.

20 במרס 2013

דוד ברודט
יו"ר הדירקטוריון

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

מנחם שוורץ
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן - ביחד "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 והדוח שלנו מיום 20 במרס 2013, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים, וכן הפניות תשומת לב לאמור בבאורים: 18(ד) סעיף 2, 18(ט), 18(י) ו-18(יא).

סומך חייקין
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

20 במרס 2013

רואי החשבון המבקרים המשותפים

סומך חייקין **קוסט פורר גבאי את קסירר**

דוח רואי החשבון המבקרים המשותפים לבעלי המניות של בנק לאומי לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המאוחדים המצורפים של בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") והחברות המאוחדות שלו (להלן - "הקבוצה") לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 ואת דוחות רווח והפסד המאוחדים, הדוחות המאוחדים על השינויים בהון העצמי והדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-2.2% וכ-1.4%, מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולים בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהווים כ-0.7%, כ-1% וכ-3% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2012, 2011 ו-2010, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק והחברות המאוחדות שלו לימים 31 בדצמבר 2012 ו-2011 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הקבוצה לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב:

1. לאמור בבאור 18(ד) סעיף 2 בדבר תביעות שהוגשו נגד הבנק לרבות בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות.
2. לאמור בבאור 18(ט) בדבר נושאים הקשורים בחברה כלולה וחברות מוחזקות שלה.
3. לאמור בבאור 18(י) בדבר קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים.
4. לאמור בבאור 18(יא) בדבר חקירות שמתנהלות כנגד הקבוצה בקשר עם פעילותה מול לקוחות אמריקאים.

הבנק אינו יכול להעריך מה תהיינה ההשלכות של העניינים הנ"ל על הבנק, אם בכלל, על מצבו הכספי ועל תוצאות פעולותיו ואם תהיינה מהותיות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2012, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commision (COSO), והדוח שלנו מיום 20 במרס 2013, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

20 במרס 2013

רואי החשבון המבקרים המשותפים

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012

	באור	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
		(במיליוני ש"ח)	
נכסים			
מזומנים ופיקדונות בבנקים	2,14	54,621	53,044
ניירות ערך	3,14	56,408	47,936
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר		1,435	1,225
אשראי לציבור	4	245,378	245,287
הפרשה להפסדי אשראי	4	(4,114)	(3,967)
אשראי לציבור, נטו		241,264	241,320
אשראי לממשלות	5	442	448
השקעות בחברות כלולות	6	2,129	2,270
בניינים וציוד	7	3,705	3,653
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין	6ה	189	181
נכסים בגין מכשירים נגזרים	18	11,438	11,573
נכסים אחרים	8	4,529	4,204
סך כל הנכסים		376,160	365,854
התחייבויות והון			
פיקדונות הציבור	9	289,538	279,404
פיקדונות מבנקים	10	4,073	5,056
פיקדונות מממשלות		451	519
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר		1,007	442
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	11	27,525	29,999
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	18	12,762	12,069
התחייבויות אחרות	12	15,576	14,737
סך כל ההתחייבויות		350,932	342,226
זכויות שאינן מקנות שליטה		307	254
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		24,921	23,374
סך כל ההון	13	25,228	23,628
סך כל ההתחייבויות וההון		376,160	365,854

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 29.

דוד ברודט
יושב ראש
הדירקטוריון

פרופ' אפרים צדקה
דירקטור

ציפורה סמט
דירקטור

רקפת רוסק-עמינח
מנהל כללי ראשי

מנחם שוורץ
סגן מנהל כללי בכיר
חשבונאי ראשי
ראש חטיבת החשבונאות

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 20 במרס 2013

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח רווח והפסד מאוחד
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

		2012	2011 (א)	2010 (א)
	באור	(במיליוני ש"ח)		
הכנסות ריבית	20	**13,507**	14,283	12,489
הוצאות ריבית	20	**6,099**	7,176	5,517
הכנסות ריבית, נטו	20	**7,408**	7,107	6,972
הוצאות בגין הפסדי אשראי	4	**1,236**	734	584 (ב)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**6,172**	6,373	6,388
הכנסות שאינן מריבית				
הכנסות מימון שאינן מריבית	21	**444**	11	475
עמלות	22	**4,199**	4,116	4,129
הכנסות אחרות	23	**131**	48	163
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		**4,774**	4,175	4,767
הוצאות תפעוליות ואחרות				
משכורות והוצאות נלוות	24	**5,290**	5,061	4,686
אחזקה ופחת בניינים וציוד	7	**1,819**	1,704	1,591
הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים	6ה	**23**	2	80
הוצאות אחרות	25	**1,968**	1,574	1,604
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**9,100**	8,341	7,961
רווח לפני מסים		**1,846**	2,207	3,194
הפרשה למסים על הרווח	26	**811**	418	1,241
רווח לאחר מסים		**1,035**	1,789	1,953
חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות לאחר מס	6	**(67)**	148	420
רווח נקי:				
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**968**	1,937	2,373
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**(37)**	(46)	(39)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		**931**	1,891	2,334
רווח למניה				
רווח בסיסי ומדולל למניה:		**(בש"ח)**		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		**0.63**	1.28	1.58
ממוצע משוקלל של מספר המניות לצורך חישוב הרווח הבסיסי והמדולל		**1,473,551**	1,473,551	1,473,551

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).
(ב) מספרי השוואה של הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנת 2010 לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתוני 2011 ו-2012.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 29.

	הון מניות	פרמיה	קרנות הון: עסקאות תשלום מבוסס מניות ואחרות (א)	סך כל הון המניות וקרנות ההון
	(במיליוני ש"ח)			
יתרה ליום 1 בינואר 2010	7,059	972	197	8,228
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	-
פקיעת כתבי אופציה	-	157	(157)	-
הטבה לעובדים - השפעת המס	-	-	(30)	(30)
דיבידנד ששולם	-	-	-	-
דיבידנד מוצע	-	-	-	-
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שמומשו ו/ או נזקפו לרווח והפסד (ד)	-	-	-	-
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	7,059	1,129	10	8,198
התאמת י.פ. בגין חובות פגומים + IFRS (ב) (ג)	-	-	-	-
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	-
דיבידנד ששולם	-	-	-	-
הטבה לעובדים בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	-	-	13	13
התאמות בגין חברות כלולות נטו	-	-	-	-
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	-	-	-	-
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שמומשו ו/ או נזקפו לרווח והפסד (ד)	-	-	-	-
השפעת המס המתייחס	-	-	-	-
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	-	-	-
יתרה ליום 31 דצמבר 2011	7,059	1,129	23	8,211
התאמת יתרות פתיחה בגין יישום לראשונה של תקני IFRS	**-**	**-**	**-**	**-**
רווח נקי לתקופה	**-**	**-**	**-**	**-**
התאמות מתרגום פעילות חוץ	**-**	**-**	**-**	**-**
רווחים בגין גידור פעילות חוץ	**-**	**-**	**-**	**-**
דיבידנד ששולם ע"י חברות מאוחדות	**-**	**-**	**-**	**-**
השפעת המס המתייחס לגידור השקעה במטבע חוץ	**-**	**-**	**-**	**-**
התאמות בגין חברות כלולות נטו	**-**	**-**	**-**	**-**
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	**-**	**-**	**-**	**-**
רווחים בגין ניירות ערך זמינים למכירה שמומשו וסווגו לרווח והפסד (ד)	**-**	**-**	**-**	**-**
השפעת המס המתייחס להתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה	**-**	**-**	**-**	**-**
שינויים בזכויות שאינן מקנות שליטה	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרה ליום 31 דצמבר 2012	**7,059**	**1,129**	**23**	**8,211**

(א) כולל 10 מיליון ש"ח קרנות הון אחרות.

(ב) בשנת 2012 בעיקר בגין יישום IAS 12 סך של 42 מיליוני ש"ח, בשנת 2011 התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות מוחזקות בחו"ל, שמטבע הפעילות שלהן שונה ממטבע הפעילות של הבנק (ראה באור 1(ו)(3) ו-(ו)(2)). בשנת 2011 הועברו התאמות מתרגום לעודפים שנצברו עקב המעבר לדיווח לפי IAS21 בסך 381 מיליוני ש"ח.

(ג) כולל 721 מיליוני ש"ח בגין מעבר ליישום הוראות חובות פגומים (1,319 מיליון ש"ח ברוטו).

	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר						
	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	התאמות מתרגום דוחות כספיים (ב)	קרנות אחרות בגין חברות כלולות	עודפים שנצברו	הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
	309	(474)	-	13,846	(377)	21,532	282	21,814
	-	-	-	2,334	-	2,334	39	2,373
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	(30)	-	(30)
	-	-	-	(500)	-	(500)	-	(500)
	-	-	-	(500)	-	(500)	-	(500)
	-	14	25	(117)	-	(78)	-	(78)
	538	-	-	-	-	538	-	538
	(303)	-	-	-	-	(303)	-	(303)
	(76)	-	-	-	-	(76)	-	(76)
	-	-	-	-	376	376	-	376
	-	-	-	-	-	-	(3)	(3)
	468	(460)	25	15,063 (ה)	(1)	23,293	318	23,611
	-	381	-	(1,090)	-	(709)	(14)	(723)
	-	-	-	1,891	-	1,891	46	1,937
	-	-	-	(400)	-	(400)	(15)	(415)
	-	-	-	-	-	13	-	13
	-	58	15	(11)	-	62	-	62
	(982)	-	-	-	-	(982)	(2)	(984)
	(39)	-	-	-	-	(39)	-	(39)
	335	-	-	-	-	335	1	336
	-	-	-	(47)	-	(47)	(80)	(127)
	-	-	-	-	(43)	(43)	-	(43)
	(218)	(21)	40	15,406 (ה)	(44)	23,374	254	23,628
	-	**-**	**-**	**(26)**	**-**	**(26)**	**-**	**(26)**
	-	**-**	**-**	**931**	**-**	**931**	**37**	**968**
	-	**(59)**	**-**	**-**	**-**	**(59)**	**-**	**(59)**
	-	**4**	**-**	**-**	**-**	**4**	**-**	**4**
	-	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(8)**	**(8)**
	-	**(1)**	**-**	**-**	**-**	**(1)**	**-**	**(1)**
	-	**(8)**	**8**	**(9)**	**-**	**(9)**	**-**	**(9)**
	1,267	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,267**	**1**	**1,268**
	(201)	**-**	**-**	**-**	**-**	**(201)**	**-**	**(201)**
	(353)	**-**	**-**	**-**	**-**	**(353)**	**(1)**	**(354)**
	-	**-**	**-**	**(6)**	**-**	**(6)**	**24**	**18**
	495	**(85)**	**48**	**16,296 (ה)**	**(44)**	**24,921**	**307**	**25,228**

(ד) לרבות הפרשות לירידת ערך.

(ה) כולל 208 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד (31 בדצמבר 2011 - 379 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2010 - 543 מיליון ש"ח) יתרת הסכום לחלוקה כפופה להוראות בנק ישראל ולמגבלות המפורטות בנוהל בנקאי תקין.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על תזרימי המזומנים
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש"ח)		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	**968**	1,937	2,373
התאמות:			
חלק הקבוצה בהפסדים (רווחים) בלתי מחולקים של חברות כלולות (ב)	**181**	(72)	(348)
הוצאות הנובעות מעסקאות תשלום מבוסס מניות	**-**	13	-
פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת ערך)	**775**	707	638
הפחתות	**23**	2	80
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,236**	734	584
הפרשה לירידת ערך של נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה	**9**	11	14
רווח נטו ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה (לרבות ירידת ערך)	**(201)**	(39)	(303)
הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר	**(239)**	(313)	153
הפסד (רווח) ממימוש השקעות בחברות כלולות	**(24)**	4	(181)
הפסד (רווח) ממימוש בניינים וציוד	**(2)**	2	(2)
ריבית שהתקבלה מעבר לריבית שנצברה (שטרם התקבלה) בגין אג"ח זמין למכירה	**(100)**	(822)	1,215
ריבית שטרם שולמה בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים	**356**	602	437
השפעת הפרשי שער על מזומנים ופיקדונות בבנקים עד 3 חודשים	**131**	(607)	683
מסים נדחים - נטו	**(635)**	(308)	(68)
פיצוי פרישה ופנסיה - גידול בעודף העתודה על היעודה	**568**	620	234
אחר, נטו	**(2)**	8	1
שינוי נטו בנכסים שוטפים:			
פיקדונות בבנקים לתקופה מקורית של יותר משלושה חודשים	**333**	(1,956)	1,330
אשראי לציבור	**(1,822)**	(19,226)	(19,242)
אשראי לממשלות	**7**	(69)	28
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**(210)**	(35)	(446)
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**135**	(2,848)	(2,239)
ניירות ערך למסחר	**(734)**	(754)	1,054
נכסים אחרים	**(31)**	(481)	813
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:			
פיקדונות מבנקים	**(984)**	2,602	(1,094)
פיקדונות הציבור	**10,459**	27,055	(834)
פיקדונות הממשלה	**(62)**	(141)	(52)
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**566**	(564)	733
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**657**	1,923	2,440
התחייבויות אחרות	**92**	670	815
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**11,450**	8,655	(11,184)

ראה הערות בעמוד הבא.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 29.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על תזרימי המזומנים (המשך)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש"ח)		
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
רכישת אגרות חוב מוחזקות לפדיון	-	-	(77)
תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון	-	-	226
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	(50,487)	(26,345)	(31,726)
תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה	25,727	28,907	16,038
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	18,911	6,782	14,668
רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה (נספח א')	-	1,848	-
רכישת מניות בחברות כלולות	(66)	(110)	(14)
תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות	64	50	765
פירעון הלוואת בעלים לחברה כלולה	4	2	2
רכישת בניינים וציוד	(770)	(755)	(719)
תמורה ממימוש בניינים וציוד	9	6	24
תמורה ממימוש נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה	14	7	8
מזומנים נטו מפעילות השקעה	(6,594)	10,392	(805)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	2,420	3,386	4,075
פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	(5,250)	(928)	(2,834)
הנפקת הון בחברות מאוחדות לבעלי מניות חיצוניים	21	-	-
רכישה נוספת של מניות בחברות מאוחדות	-	(115)	-
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	-	(900)	(500)
דיבידנד ששולם לבעלי מניות חיצוניים בחברות מאוחדות	(8)	(15)	(3)
הלוואות לעובדים לרכישת מניות הבנק	-	(43)	376
מזומנים נטו מפעילות מימון	(2,817)	1,385	1,114
גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים	2,039	20,432	(10,875)
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה	49,736	28,697	40,255
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	(131)	607	(683)
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	51,644	49,736	28,697

(א) נתוני ההשוואה סווגו מחדש על מנת להתאים לשיטת ההצגה בתקופה השוטפת.
(ב) בניכוי דיבידנד שהתקבל.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 29.

ריבית ומיסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2012	2011	2010
	(במיליוני ש"ח)		
ריבית שהתקבלה	**13,823**	14,027 (א)	12,462
ריבית ששולמה	**(8,395)**	(7,222) (א)	(5,701)
דיבידנדים שהתקבלו	**170**	153	246
מסים על הכנסה ששולמו	**(1,113)**	(963)	(917)

(א) הוצג מחדש.

נספח א' - רכישת חברת בת שאוחדה לראשונה:

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)
נכסים והתחייבויות של חברת הבת שאוחדה וזרימת מזומנים מרכישת חברת בת שאוחדה, ליום הרכישה:	
מזומנים ושווי מזומנים שנרכשו	2,426
נכסים (למעט מזומנים ושווי מזומנים)	635
התחייבויות	(2,621)
נכסים והתחייבויות מזוהים	440
מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים	138
סה"כ עלות הרכישה	578
בניכוי - תמורה שלא במזומן לרכישת חברת בת שאוחדה	-
תמורה ששולמה במזומן	(578)
בניכוי - מזומנים ושווי מזומנים שנרכשו	2,426
זרימת מזומנים לרכישת חברת בת שאוחדה לראשונה	1,848

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

בנק לאומי לישראל בע"מ וחברות מאוחדות שלו
דוח מאוחד על תזרימי המזומנים (המשך)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

נספח ב' - פעולות שלא במזומן:

שנת 2012

(1) במשך השנה הועברו ניירות ערך בסך 310 מיליוני ש"ח מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב סיום השאלת ניירות ערך.

(2) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 9 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.

(3) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 66 מיליוני ש"ח.

שנת 2011

(1) במשך השנה הועברו ניירות ערך בסך 562 מיליוני ש"ח מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב סיום השאלת ניירות ערך.

(2) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 6 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.

שנת 2010

(1) דיבידנד מוצע בסך 500 מיליוני ש"ח (שולם ב-27 בינואר 2011).

(2) במשך השנה הועברו ניירות ערך בסך 651 מיליוני ש"ח מהתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך.

(3) במשך השנה הועברו נכסים מאשראי לציבור לנכסים אחרים בסך 16 מיליוני ש"ח בגין אשראים שסולקו.

(4) במשך השנה נרכש רכוש קבוע כנגד התחייבויות לספקים בסך 26 מיליוני ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.
תמצית הדוחות הכספיים של הבנק בלבד, ראה באור 29.

פירוט הבאורים		עמוד
1	עיקרי המדיניות החשבונאית	342
2	מזומנים ופיקדונות בבנקים	376
3	ניירות ערך	377
4	אשראי לציבור	384
5	אשראי לממשלות	394
6	השקעות בחברות מוחזקות	394
7	בניינים וציוד	400
8	נכסים אחרים	401
9	פיקדונות הציבור	401
10	פיקדונות מבנקים	401
11	אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	402
12	התחייבויות אחרות	403
13	הון והלימות הון	404
14	שעבודים ותנאים מגבילים	407
15	זכויות עובדים	410
16	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	423
17	נכסים והתחייבויות לפי תקופות לפרעון ולפי בסיסי הצמדה	425
18	התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	427
19	בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו	458
20	הכנסות והוצאות ריבית	465
21	הכנסות מימון שאינן מריבית	466
22	עמלות	467
23	הכנסות אחרות	468
24	משכורות והוצאות נלוות	468
25	הוצאות אחרות	468
26	הפרשה למסים על הרווח	469
27	מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים	476
28	פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים	484
29	תמצית הדוחות הכספיים של הבנק	485

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

(א) כללי

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי שנתי של תאגיד בנקאי.

פרסום הדוחות הכספיים הוא על בסיס דוחות מאוחדים בלבד. תמצית הדוחות הכספיים סולו של הבנק ניתנת בבאור 29.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 20 במרס 2013.

(ב) הגדרות

בדוחות כספיים אלה -

הקבוצה - התאגיד הבנקאי וחברות בנות שלו

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות וחברות מאוחדות באיחוד יחסי לרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות, חברות מאוחדות באיחוד יחסי או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - נציגויות, סוכנויות, סניפים או חברות מאוחדות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה תאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם ב-IAS24 גילויים בהקשר לצד קשור, למעט בעלי עניין.

בעלי עניין - כמשמעותו בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילויי הדעת של לשכת רואי חשבון בישראל.

עלות - עלות בסכום מדווח.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

שווי הוגן - מחיר שהיה מתקבל ממכירת נכס או לחילופין המחיר שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפי שוק במועד המדידה.

יתרת חוב רשומה - יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת חוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב.

(ג) בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

הדוחות הכספיים של הבנק נערכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, באופן המפורט להלן:

- בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.
- בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים כפי שעוגנו בהוראות המפקח על הבנקים ובהנחיותיו. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:

.1.1 במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הקבוצה מטפלת בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;

.1.2 במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הקבוצה פועלת לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;

.1.3 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;

.1.4 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הקבוצה פועלת בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;

.1.5 במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

בדבר פרוט תקני דיווח כספי בינלאומיים אשר יושמו לראשונה ראה סעיף (ד) להלן.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים חדשים ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת.

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק.

(3) בסיס המדידה

3.1. כללי

הדוחות הכספיים מוצגים בסכומים מדווחים בהתאם לתקני חשבונאות של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות והוראות המפקח על הבנקים.

סכומי הנכסים הלא כספיים אינם מייצגים בהכרח שווי מימוש או שווי כלכלי עדכני, אלא רק את הסכומים המדווחים של אותם נכסים.

3.2. מאזן

- פריטים לא כספיים (בעיקר בניינים וציוד ; השקעות במניות שאין להן מחיר מצוטט בשוק פעיל ; הוצאות להפחתה בקשר להנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים) והון מניות מוצגים בסכומים מדווחים.
- פריטים כספיים מוצגים במאזן בערכים נומינליים היסטוריים לתאריך המאזן.
- השווי המאזני של השקעות בחברות כלולות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים של חברות אלו, בסכומים מדווחים או מתורגמים לשקל חדש.

3.3. דוח רווח והפסד

- הכנסות והוצאות הנובעות מפריטים לא כספיים (כגון פחת והפחתות והוצאות והכנסות מראש) או מהפרשות הכלולות במאזן נגזרות מהתנועה בין סכום מדווח ביתרת פתיחה לבין סכום מדווח ביתרת סגירה.
- חלק הבנק בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות וחלקם של בעלי המניות החיצוניים בתוצאות של חברות מאוחדות נקבע על בסיס הדוחות הכספיים בסכומים מדווחים של חברות אלו.
- יתר מרכיבי דוח רווח והפסד מוצגים בערכים נומינליים (כגון רווח מפעולות מימון, עמלות תפעוליות).

3.4. דוח על השינויים בהון העצמי

דיבידנד שהוכרז או שולם בשנת הדיווח מוצג בערכים נומינליים.

(4) שימוש באומדנים

בעת הכנת הדוחות הכספיים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, נדרש מההנהלה שימוש באומדנים, הערכות והפעלת שיקול דעת המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות, על הגילוי המתייחס לנכסים והתחייבויות תלויות וכן על סכומי הכנסות והוצאות בתקופת הדיווח. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

שינוי באומדנים

בחודש יולי 2012, פורסמה על ידי אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר טיוטת נייר עמדה שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון אפשרי ללוחות התמותה. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים במדידת התחייבויות בגין זכויות עובדים יש לעדכן את ההנחות לגבי תמותה ונכות לפי המידע הטוב ביותר שקיים בידי התאגיד הבנקאי. לצורך כך, יש להיעזר, בין היתר, בטיוטה של לוחות התמותה והנכות שפורסמה לאחרונה על ידי האוצר.

בהתאם לאמור לעיל, עדכן הבנק את הערכותיו בדבר משתנים דמוגרפיים על בסיס האומדנים המעודכנים של אריכות הימים הכלולים בטיוטת נייר העמדה. כפועל יוצא מכך, הגדיל הבנק את ההתחייבות לפנסיה בסך של כ-25 מיליון ש״ח לפני מס. הגדלת ההפרשה נזקפה להוצאות שכר בדוח רווח והפסד. במרס 2013, פירסם אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר חוזר סופי בנושא. לא נדרש עדכון נוסף לסכום ההתחייבות לפנסיה.

(ד) יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

(1) הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה״ב בנושא מדידת הכנסות ריבית.

(2) תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים והפרשנויות של הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) שמתייחסות ליישום תקנים אלו כמפורט להלן:

IAS 7- דוח על תזרימי מזומנים
IAS 12- מיסים על הכנסה
IAS 23- עלויות אשראי
IAS 24- גילויים בהקשר לצד קשור

(3) הבהרות הפיקוח על הבנקים בדבר אופן היישום של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בדבר מטבע הפעילות של שלוחות הפועלות בחו״ל.

(4) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא פעולות בין תאגיד בנקאי לבעל שליטה בו ולבין חברה בשליטת התאגיד הבנקאי.

(5) עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, אשר מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860).

(6) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבות בהוראות הדיווח לציבור את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-US GAAP וב-IFRS.

(7) הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20.

השפעת יישום תקנים אלה מוצגת בהמשך כחלק מהמדיניות החשבונאית.

שינויי סיווג

בעקבות היישום לראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים כמפורט לעיל, סעיפים מסוימים במסגרת הדוחות הכספיים ומספרי ההשוואה סווגו מחדש:

(1) **הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית**

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 29 בדצמבר 2011 בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית, מיישם הבנק את ההוראות הקשורות לאופן ההצגה של דוח רווח והפסד.

בהתאם להוראות התאים הבנק את אופן ההצגה של מרכיבי הרווח המימוני בגוף דוח רווח והפסד ובבאורים הנלווים כדלקמן:

סעיף "רווח מימוני לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי" פוצל לשלושה חלקים: "הכנסות ריבית", "הוצאות ריבית" ו-"הכנסות מימון שאינן מריבית". בהתאם לכך הרווח הגולמי של הבנק כולל מעתה רק הכנסות ריבית נטו בניכוי הוצאות להפסדי אשראי.

הגדרת הכנסות ריבית נטו שונתה כך שתכלול הכנסות והוצאות ריבית לרבות הפרשי הצמדה למדד על הקרן.

הבנק יישם את ההוראות בנוגע למתכונת דוח רווח והפסד החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של יישום למפרע. ליישום ההוראה לראשונה לא היתה השפעה למעט שינוי הצגתי.

להלן פירוט הסיווגים מחדש שבוצעו:

א. מרכיבי הרווח המימוני המפורטים להלן סווגו לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר:

- רווחים (הפסדים) ממכירת אג"ח זמינות למכירה.
- הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ששימשו לפעילות ALM.
- החלק הלא אפקטיבי ביחסי הגידור.
- הפרשי שער בגין נכסים או התחייבויות פיננסיות למעט הפרשי שער על הריבית שנכללים כחלק מהכנסות או הוצאות הריבית.
- רווחים (הפסדים) ממכירת הלוואות.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. מרכיבי הרווח המימוני המפורטים להלן סווגו לסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר:

- רווחים (הפסדים) שמומשו וטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
- דיבידנדים בגין מניות מוחזקות למסחר
- הכנסות (הוצאות) בגין מכשירים נגזרים אחרים

ג. הכנסות מעמלות מעסקי מימון שנכללו בעבר במסגרת סעיף "רווח מפעילות מימון" סווגו מחדש ונכללו במסגרת סעיף "עמלות" (לשעבר סעיף "עמלות תפעוליות").

ד. רווחים (הפסדים) שנכללו בעבר במסגרת הסעיף "רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות נטו" סווגו מחדש ונכללו במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית" כחלק מפעילויות למטרות מסחר או כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר בהתאם לסיווג המניות בתיק למסחר או בתיק הזמין למכירה.

ה. עמלות מפירעון מוקדם וריבית פיגורים שנכללו בעבר במסגרת הסעיף "הכנסות מימון אחרות" סווגו מחדש ונכללו במסגרת סעיף "הכנסות ריבית מאשראי לציבור".

ו. אומצה הגישה הנהוגה בארה"ב לגבי סיווג של אירוע או עסקה כפריט מיוחד במסגרת רווח מפעולות בלתי רגילות, לפיה פריט מיוחד הינו פריט אשר "אינו רגיל" ו-"אינו שכיח". לאור זאת תאגיד בנקאי יהיה רשאי לסווג אירוע או עסקה כפריט מיוחד רק באישור של המפקח על הבנקים. רווחים (הפסדים) שנכללו בעבר במסגרת סעיף "רווח (הפסד) מפעולות בלתי רגילות, לאחר מיסים" סווגו מחדש כדלהלן: רווחים (הפסדים) ממכירת מניות של חברות כלולות לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר".
רווחים (הפסדים) ממימוש בנינים וציוד סווגו לסעיף "הכנסות אחרות" מסעיף "רווח מפעולות בלתי רגילות לאחר מיסים".

השפעת השינוי על תמצית דוח רווח והפסד מאוחד (במיליוני שקלים):

שם הפריט	שם הסעיף לפני הצגה מחדש	שם הסעיף לאחר הצגה מחדש	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010
רווחים (הפסדים) ממכירת אג״ח זמינות למכירה	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי - הכנסות (הוצאות) מימון אחרות	הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**265**	**262**
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM וחלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור	הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**1,055**	**(1,795)**
הפרשי שער על הקרן בגין נכסים/התחייבויות	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי בגין נכסים/התחייבויות	הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**(1,482)**	**1,752**
רווחים (הפסדים) ממכירה והתאמה לשווי הוגן של אג״ח למסחר נטו	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי - הכנסות (הוצאות) מימון אחרות	הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר	**78**	**147**
רווחים (הפסדים) ממכירה והתאמה לשווי הוגן של מניות למסחר נטו	הכנסות תפעוליות ואחרות - רווחים מהשקעה במניות, נטו	הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר	**140**	**1**
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ופעילויות גידור	הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר	**7**	**15**
עמלות מעסקי מימון	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי - עמלות מעסקי מימון	עמלות	**399**	**384**
עמלות פירעון מוקדם	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי - הכנסות מימון אחרות	הכנסות ריבית	**160**	**103**
ריבית פיגורים	רווח מפעולות מימון לפני הוצאות להפסדי אשראי - הכנסות מימון אחרות	הכנסות ריבית	**13**	**15**

(2) IAS 7 - דוח על תזרימי מזומנים

בעקבות יישום לראשונה של IAS 7 בנושא דוח על תזרימי מזומנים, בוצע סיווג מחדש כמפורט להלן: שינויים נטו בתזרים בגין נכסים שוטפים (כגון: פיקדונות בבנקים, ניירות ערך למסחר, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים, אשראי לציבור, אשראי לממשלה ונכסים אחרים) שנכללו בעבר במסגרת פעילות בנכסים גידול בסך של 25,369 מיליוני ש״ח וגידול של 18,702 מיליוני ש״ח בשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2011 ו-2010 בהתאמה, סווגו לפעילות שוטפת.

שינויים נטו בתזרים בגין התחייבויות (כגון: פיקדונות מהציבור, פיקדונות מהבנקים, פיקדונות מהממשלה, ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר, התחייבויות בגין מכשירים נגזרים והתחייבויות אחרות) שנכללו בעבר במסגרת פעילות בהתחייבויות ובהון, גידול בסך של

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

31,545 מיליוני ש״ח וגידול בסך של 2,008 מיליוני ש״ח בשנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2011 ו-2010 בהתאמה, סווגו לפעילות שוטפת.

(ה) מטבע חוץ והצמדה

עסקאות במטבע חוץ

נכסים והתחייבויות נקובים במטבע חוץ או הצמודים לו כלולים לפי שערי חליפין יציגים, אשר פורסמו על ידי בנק ישראל, לתאריך המאזן או לתאריך מתאים אחר כדלקמן:

- נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום.
- נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ או הצמודים לו הנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הכנסות והוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח רווח והפסד לפי שערי החליפין היציגים השוטפים בעת ביצוע הפעולות ובתוספת הפרשי שער על הנכסים וההתחייבויות שבגינם נוצרו ההכנסות וההוצאות הנ״ל.

הפרשי שער המוכרים ברווח כולל אחר נובעים מתרגום של:

- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).
- התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ בגין החלק האפקטיבי בגידור.
- גידור תזרים מזומנים בגין החלק האפקטיבי בגידור.

מטבע הפעילות של שלוחות הפועלות בחו״ל

הבנק מיישם את IAS 21 בנושא השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ החל מיום 1 בינואר 2011, למעט הנחיות התקן בנושא סיווג של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו״ל כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל.
עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסויימות בחו״ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים סווגו שלוחות בנקאיות בחו״ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק.

ביום 14 בפברואר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות באשר לאופן קביעת מטבע פעילות של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו״ל. בקביעת מטבע הפעילות נדרש הבנק לבחון את מכלול הקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את התוצאה:

- האם הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ופעילות השלוחה בשקל הינה שולית.
- האם לקוחות השלוחה גויסו על ידה באופן עצמאי, כך שפעילות השלוחה מול לקוחות התאגיד הבנקאי או צדדים הקרובים אליהם אינה משמעותית.

- האם פעילות השלוחה מול התאגיד הבנקאי עצמו ומול צדדים קשורים לו אינה משמעותית, ובין היתר אין תלות במקורות מימון של התאגיד הבנקאי או צדדים הקשורים לו.
- האם פעילות השלוחה עומדת בפני עצמה ואינה מהווה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של התאגיד הבנקאי.

כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.

הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים וסיווג את השלוחות הבנקאיות בארה"ב ובשוויץ כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל.
שינוי הסיווג טופל באופן של מכאן ולהבא כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחות כך שהפרשי שער בגין התרגום הוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר והוצגו במסגרת "התאמות מתרגום של פעילות חוץ".

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח), בין אם ההשקעה בפעילות חוץ נטו מוחזקת ישירות על ידי הבנק ובין אם דרך חברה מוחזקת.
הפרשי שער הנובעים מתרגום התחייבות פיננסית המגדרת השקעה נטו בפעילות חוץ נזקפים לרווח כולל אחר בגין החלק האפקטיבי בגידור, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום של פעילויות חוץ". החלק שאינו אפקטיבי נזקף לרווח והפסד. בעת מימוש השקעה בגינה בוצע הגידור, יועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד כחלק מהרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים בשווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

	31 בדצמבר			שיעור השינוי בשנת		
	2012	2011	2010	**2012**	2011	2010
	(בש"ח)			(%)		
שער החליפין של:						
הדולר של ארה"ב	**3.733**	3.821	3.549	**(2.3)**	7.7	(6.0)
אירו	**4.921**	4.938	4.738	**(0.3)**	4.2	(12.9)
הלירה שטרלינג	**6.036**	5.892	5.493	**2.5**	7.3	(10.1)
הפרנק השוויצרי	**4.077**	4.062	3.788	**0.4**	7.2	3.3
מדד המחירים לצרכן:	(נקודות)					
לחודש נובמבר - מדד ידוע	**105.5**	104.0	101.4	**1.4**	2.6	2.3
לחודש דצמבר - מדד בגין	**105.7**	104.0	101.8	**1.6**	2.2	2.7

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(ו) בסיס האיחוד

(1) צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת.

עבור רכישות אשר אירעו לאחר ה-1 בינואר 2011, הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה, לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת, וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכויות הוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הרוכשת, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

הבנק מכיר במועד הרכישה בהתחייבות תלויה שניטלה בצירוף עסקים אם קיימת מחויבות במועד הרכישה שנובעת מאירועי העבר ושוויה ההוגן ניתן למדידה באופן מהימן.

במידה והקבוצה מבצעת רכישה במחיר הזדמנותי (רכישה הכוללת מוניטין שלילי), היא מכירה ברווח שנוצר כתוצאה מכך בדוח רווח והפסד במועד הרכישה, זאת לאחר שבוצעה בדיקה נוספת של הייחוס לנכסים ולהתחייבויות של הישות הנרכשת ובאישור המפקח על הבנקים.

התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של הנכסים שהועברו לבעלים הקודמים של הנרכשת, התחייבויות שהתהוו לרוכש מול הבעלים הקודמים של הנרכשת וזכויות הוניות שהונפקו על ידי הקבוצה. בצירוף עסקים שהושג בשלבים, ההפרש בין השווי ההוגן למועד הרכישה של הזכויות ההוניות בנרכשת שהוחזקו קודם לכן על ידי הקבוצה לבין הערך הפנקסני לאותו מועד נזקף לדוח רווח והפסד במסגרת סעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר. כמו כן, התמורה שהועברה כוללת את השווי ההוגן של תמורה מותנית. לאחר מועד הרכישה, הקבוצה מכירה בשינויים בשווי ההוגן של התמורה המותנית המסווגת כהתחייבות פיננסית בדוח רווח והפסד ואילו תמורה מותנית המסווגת כמכשיר הוני אינה נמדדת מחדש.

עלויות עסקה אשר מתהוות כתוצאה מעסקת צירוף עסקים נזקפות מיידית לרווח והפסד.

צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2011

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים הקבוצה אימצה את ההקלה שנקבעה ב-IFRS 1, אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך הקבוצה לא מיישמת את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות ורכישות של זכויות שאינן מקנות שליטה שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות כאמור המוניטין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

(2) חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. שליטה היא הכח לקבוע את המדיניות הפיננסית והתפעולית של הישות בכדי להשיג הטבות ממשאביה ומפעילויותיה. השליטה מתקיימת כאשר הבנק מחזיק, במישרין או בעקיפין, מניות המקנות יותר מ-50% זכויות הצבעה בחברת הבת והזכויות למינוי מרבית חברי הדירקטוריון שלה, אלא אם כן קיימות נסיבות המונעות בעליל מהחברה האם יישום השליטה בפועל.

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות הכספיים של הבנק ושל ישויות בהן מתקיימת שליטה של הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק, למעט במקרים בהם הותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

יתרות ועסקאות הדדיות בין החברות שאוחדו בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים.

הדוחות הכספיים של שתי חברות בבעלות מלאה שהן חברות נכסים ושרות של הבנק מאוחדים במסגרת הדוחות הכספיים סולו של הבנק.

זכויות שאינן מקנות שליטה הן החלק בהון בחברות בנות שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות אלה המעניקות למחזיק בהן חלק בנכסים נטו של הנרכשת, נמדדות במועד הרכישה בשווי הוגן.

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאנין מקנות שליטה. סך הרווח, ההפסד ורווח כולל אחר מיוחס לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לשינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות לעודפים. הסכום שבו מתואמות הזכויות שהינן מקנות שליטה מחושב כדלקמן : בעלייה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי הנרכש מיתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות הכספיים המאוחדים ערב העסקה. בירידה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי שמומש על ידי הבעלים של הבנק בנכסים נטו של חברת הבת לרבות מוניטין. כמו כן בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברת בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח אחר, בין הבעלים לבין זכויות שאינן מקנות שליטה.

(3) חברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת.

השקעות במניות בחברות כלולות מוצגות לפי שיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה, בהתבסס על הדוחות הכספיים המבוקרים של חברות אלו. עלות ההשקעה כוללת את עלויות העסקה. כאשר הבנק משיג השפעה מהותית לראשונה בהשקעה שטופלה כנכס זמין למכירה עד למועד השגת השפעה המהותית, מיושמת שיטת השווי המאזני למפרע.
ההשקעות כוללות מוניטין שחושב במועד הרכישה ומוצגות בניכוי הפסדים מצטברים מירידת ערך. המדיניות החשבונאית של החברות הכלולות שיושמה על ידן הינה בהתאם לכללים חשבונאים מקובלים בישראל או לכללי חשבונאות בינלאומיים אם החברה הכלולה היא במדינת חוץ או שהותר אחרת על ידי המפקח על הבנקים.

הדוחות הכספיים של החברה הכלולה הוכנו תוך שימוש במדיניות חשבונאית אחידה עם התאגיד הבנקאי לגבי עסקאות ואירועים דומים בנסיבות דומות: למעט תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסים לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית. כמו כן, הדוחות הכספיים של החברות הכלולות ערוכים לתאריכים ולתקופות הזהים לאלה של התאגיד הבנקאי.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

חלקו של הבנק בתוצאותיהן הכספיות של חברות כאמור מוצג לאחר הפחתת עודף העלות שנוצר ברכישתן. עודף העלות שיוחס לנכסים וההתחייבות מופחת על פני אורך החיים השימושיים של הנכס. מוניטין חיובי אינו מופחת ונכלל בערך בספרים של ההשקעה. מוניטין שלילי מוכר ברווח והפסד במועד הרכישה באישור המפקח על הבנקים.

בדוח על השינויים בהון העצמי, נזקף חלק הבנק ב"התאמות מתרגום" של יחידות, המוחזקות על ידי חברות כלולות, כיחידות שהפעילות שלהן היא במטבע פעילות השונה ממטבע הפעילות של הבנק.

רווחים או הפסדים ממימוש חברות כלולות נזקף ברווח והפסד לסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר.
כאשר חלקה של הקבוצה בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הקבוצה בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות מופחת לאפס.
הקבוצה אינה מכירה בהפסדים נוספים של החברה המוחזקת אלא אם לקבוצה יש מחויבות נוספת כלפי החברה המוחזקת. בעת עליה בשיעור ההחזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, מיושמת שיטת הרכישה רק בגין אחוזי ההחזקה הנוספים בעוד שההחזקה הקודמת נותרת ללא שינוי.

בעת ירידה בשיעור ההחזקה בחברה כלולה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני תוך שימור ההשפעה המהותית, חלק יחסי מהסכומים שהוכרו בקרנות הון דרך רווח כולל אחר בהתייחס לאותה חברה כלולה מסווג מחדש לרווח והפסד או לעודפים.

בעת אובדן השפעה מהותית, הקבוצה מפסיקה להשתמש בשיטת השווי המאזני החל מאותו מועד בו איבדה את ההשפעה המהותית ומטפלת בהשקעה הנותרת כנכס פיננסי. במועד זה יוכר ברווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית - רווחים או הפסדים מהשקעה במניות" כחלק מפעילויות שאינן למטרות מסחר, ההפרש שבין השווי ההוגן של יתרת ההשקעה לבין ערך ההשקעה בספרים.

בעקבות אימוץ התקינה הבינלאומית המתחשבת בזכויות הצבעה פוטנציאליות מסויימות לצורך קביעה של השפעה מהותית, השקעה בחברה כלולה אשר עד ליום 31 בדצמבר 2010 סווגה בתיק הזמין למכירה, סווגה החל מיום 1 בינואר 2011 כחברה כלולה.

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום ירידת ערך בגין השקעתו בחברות כלולות, ראה סעיף (כא) להלן.

(ז) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

הכנסות והוצאות כלולות על בסיס צבירה למעט המפורט להלן:

- הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, מוכרות לפי השינויים בשווי הוגן.
- ריבית בגין חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם נושאים הכנסה מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. הכנסות ריבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרות בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללות בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.
- עמלות הקצאה למסגרות אשראי וכן עמלות מעסקי מימון, מוכרות ברווח והפסד באופן יחסי לתקופות העסקאות
- הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים נזקפות לרווח והפסד עם מתן השירות.
- בתקופות עוקבות לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, הכנסות ריבית מהשקעות במכשירי חוב יוכרו באופן הבא:

זכויות מוטב שנרכשו או זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, המטופלות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית - העודף של סכום תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות על שוויו ההוגן של מכשיר החוב יוכר כהכנסות ריבית על פני תקופת החיים הנותרת של מכשיר החוב. במקרים נדירים בהם לבנק לא קיים אומדן סביר לגבי סכומים ועיתוי של תזרימי המזומנים הצפויים להיגבות ממכשיר החוב, הבנק מכיר בהכנסות לפי שיטת השבת העלות או מכיר בהכנסה על בסיס מזומן.

מכשירי חוב אחרים - צבירת ההכנסה בתקופת דיווח מבוצעת בהתבסס על עודף תזרימי המזומנים הצפויים של מכשיר החוב (סכום הבסיס של מכשיר החוב במועד ירידת הערך בעלת אופי אחר מזמני הינו שוויו ההוגן).

(ח) שווי הוגן

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות, קביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך העברת התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה המבוססות על הקביעה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את רמת הנזילות של שווקים ואת מידת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הרמה במדרג השווי ההוגן שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של מכשיר הפיננסי תיקבע על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של הנתון שהינו משמעותי למדידת השווי ההוגן בשלמותו.

יישום הכללים שנקבעו ב-FAS 157 מתיר את ההכרה ברווחים של היום הראשון (day one profits) ואינו מחייב לקבוע את השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל לפי מחיר העסקה.

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידו ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של התאגיד הבנקאי, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד.

להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 18ד להלן, בנושא יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

שיטות ההערכה המיושמות על ידי הבנק למדידת שווי הוגן נבחנות בהתחשב בנסיבות הרלוונטיות לעסקאות השונות, לרבות מחירי העסקאות האחרונות בשוק, מחירים אינדיקטיביים של שירותי הערכה ותוצאות של בדיקה לאחור (back-testing) של סוגי עסקאות דומות.

בנוסף מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה הן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי נתוני כל אחת מהרמות, למעט מצבים בהם הפרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

בהתאם להוראות המעבר לשנת 2011 שהוארכו גם לשנת 2012, נקבעו הנחיות ספציפיות בנוגע למתודולוגיה ולנתונים שישמשו בחישוב השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. תאגיד בנקאי אינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדוד את רכיב סיכון האשראי שנכלל בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים. בהתאם להוראות המעבר הנ"ל ובהתאם להנחיות של המפקח על הבנקים, הבנק מבצע את חישוב ההתאמה כאמור על בסיס קבוצתי, תוך שימוש במדד לאיכות האשראי לפי קבוצות של צדדים נגדיים דומים, למשל בהתבסס על דירוגים פנימיים.

ביום 20 בנובמבר 2012 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן. התיקון משלב בהוראות הדיווח לציבור את כללי מדידת שווי הוגן כפי שנקבעו ב-ASU 2011-04. בנוסף בחוזר נקבעה מתכונת גילוי אחידה חדשה בנוגע לדרישות גילוי מסוימות בנוגע למפורט להלן:

- מידע לגבי רמה 3:
  - גילוי כמותי בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים ותיאור טכניקת ההערכה המיושמת על ידי הבנק.
  - דיון איכותי לגבי ניתוח רגישות מדידת השווי ההוגן לשינויים בנתונים לא נצפים משמעותיים.
- סיווג לרמות במסגרת היררכית השווי ההוגן לגבי פריטים אשר לא נמדדים לפי שווי הוגן במאזן ואשר נדרש גילוי לגבי שווים ההוגן.
- לגבי כל העברה מרמה 1 לרמה 2 ולהיפך של פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסוס חוזר ונשנה, יש לתאר את הפריט, סכום ההעברה, הסיבה להעברה ואת מדיניות התאגיד הבנקאי.
- מתן פילוח מפורט להיררכית השווי הוגן (חלוקה ל-3 רמות) בגין יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

הבנק מיישם את התיקונים שנקבעו ב-ASU 2011-04 וחוזר המפקח על הבנקים בדוחות 2012 באופן של מכאן ולהבא. לאור זאת בדוחות כספיים אלה לא נכללו מספרי השוואה לגילויים החדשים.
ליישום לראשונה של ASU 2011-04 וחוזר המפקח על הבנקים לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים למעט שינוי הצגתי.

חלופת השווי ההוגן עבור נכסים פיננסים והתחייבויות פיננסיות

FAS 159 (ASC 825-10) מאפשר לתאגיד בנקאי לבחור, במועדי בחירה מוגדרים, למדוד בשווי הוגן מכשירים פיננסיים ופריטים מסוימים אחרים (הפריטים הכשירים), אשר בהתאם להוראות הדיווח לציבור לא נדרש למדוד אותם בשווי הוגן. רווחים והפסדים שטרם מומשו בגין השינויים בשווי ההוגן של הפריטים לגביהם נבחרה חלופת השווי ההוגן, ידווחו בדוח רווח והפסד בכל מועד דיווח עוקב. כמו כן, עלויות ועמלות מראש הקשורות לפריטים לגביהם תיבחר חלופת השווי ההוגן יוכרו ברווח והפסד במועד התהוותן ולא יידחו. בחירת יישום חלופת השווי ההוגן כאמור לעיל תיעשה לגבי כל מכשיר בנפרד (instrument-by-instrument) ואינה ניתנת לביטול. בנוסף, FAS 159 קובע דרישות הצגה וגילוי המיועדות לסייע להשוואה בין תאגידים בנקאיים הבוחרים בבסיסי מדידה שונים לסוגים דומים של נכסים והתחייבויות.

למרות האמור לעיל, הובהר על ידי הפיקוח על הבנקים כי תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן, אלא אם התאגיד הבנקאי פיתח מראש ידע, מערכות, נהלים ובקרות ברמה גבוהה שיאפשרו לו למדוד את הפריט ברמה גבוהה של מהימנות. לפיכך, תאגיד בנקאי לא יבחר בחלופת השווי ההוגן לגבי נכס כלשהו שמתאים לסיווג לרמה 2 או לרמה 3 במדרג השווי ההוגן, או לגבי התחייבות כלשהי, אלא אם קיבל לכך אישור מראש מהפיקוח על הבנקים.

(ט) ניירות ערך

(1) ניירות הערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כדלקמן:

א. אגרות חוב מוחזקות לפדיון
אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות לפי העלות בתוספת ריבית והפרשי הצמדה ושער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפרשה לירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני.

ב. ניירות ערך למסחר
ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה וניירות ערך אשר התאגיד הבנקאי בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד. ניירות ערך למסחר מוצגים לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים שטרם מומשו נזקפים לדוח הרווח וההפסד.

ג. ניירות ערך זמינים למכירה
ניירות ערך אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. ניירות ערך זמינים למכירה מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח, למעט מניות, אופציות וקרנות הון סיכון שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי העלות.

ההפרשים בין השווי ההוגן לעלות המופחתת בניכוי עתודה למס, נזקפים לסעיף נפרד בהון העצמי, במסגרת רווח כולל אחר. ירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפת לדוח רווח והפסד, כמפורט בסעיף 3 להלן.

רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין ניירות ערך זמינים למכירה שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן, נזקפו לדוח רווח והפסד במשך תקופת הגידור בגין הסיכון המגודר.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(2) שווי הוגן

לגבי קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ח) לעיל.

בקביעת שווי הוגן של ניירות ערך ומכשירים פיננסיים נוספים הנסחרים בשוק לא פעיל לעתים נעשה שימוש משמעותי בשיקול דעת, לרבות בחינה האם עסקאות בוצעו בתנאי לחץ וכפיה. באותם מקרים בהם אין ציטוט זמין של מחירים בשוק פעיל, השווי ההוגן נקבע לפי מודלים מקובלים לתמחור, בהתבסס על הערכות שהתקבלו ממומחים להערכת שווי של מכשירים פיננסיים או בהתבסס על מערכת עצמאית של הבנק. שיטות ההערכה כוללות שימוש בפרמטרים שונים, כגון עקומי ריבית, שערי מטבעות וסטיות תקן, תוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

רובו של התיק מחושב מדי חודש על ידי מוסד בינלאומי מוכר שעיסוקו בחישוב שווי הוגן והוא בלתי תלוי בגופים המנפיקים ובלתי תלוי בגופים המשווקים. החישוב מתבסס בעיקרו על מחירי עסקאות בשווקים פעילים. יתרת התיק משוערכת על בסיס ציטוטים מברוקרים או מיוצרי המכשירים, או בהתבסס על מערכת של הבנק.

הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הריבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך שאינה בעלת אופי זמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

הכנסות ריבית בגין זכויות מוטב שנרכשו כגון מכשירים פיננסיים מגובי נכסים כגון MBS, CLO, SCDO, ו-CMO (למעט מכשירים באיכות אשראי גבוהה) מוכרות לפי שיטת הריבית הפרוספקטיבית (הריבית העתידית שכוללת גם שינויים צפויים עתידיים), תוך התאמת שיעור הריבית אשר משמש להכרה בהכנסות ריבית לשינויים באומדן תזרימי מזומנים עתידיים. זכויות מוטב באיכות אשראי גבוהה הן זכויות מוטב שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב, וכן ניירות ערך מגובי נכסים שדירוג האשראי הבינלאומי שלהם הינו לפחות AA.

השקעותיו של הבנק בקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני רווח מהשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

(3) ירידת ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך של ניירות הערך שאינה בעלת אופי זמני. הבחינה מתבצעת בהתקיים סממנים אשר יש בהם כדי להצביע על האפשרות שערכם של ניירות הערך נפגם. הקריטריונים לקביעה באם ירידת הערך הינה בעלת אופי שאינו זמני מתבססים על השיקולים והמבחנים כדלהלן:

- כוונה ויכולת להחזיק את נייר הערך עד להשבה החזויה של מלוא העלות.
- הנכסים והביטחונות המגבים את נייר הערך.
- שיעור ירידת הערך מסך עלות נייר הערך.
- משך התקופה בה השווי ההוגן של הנייר נמוך מעלותו.
- הערכת כושר ההחזר ודירוג.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו.

מדיניות הבנק היא להכיר בירידת ערך של נייר ערך כבעלת אופי אחר מאשר אופי זמני,לכל הפחות בגין ירידת ערך של כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
- אגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוג האג"ח במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג מתחת ל-BBB מינוס בלבד נחשבת לירידת דירוג משמעותית לצורך סעיף זה.
- אגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית.
- אגרת חוב אשר לגביה חל כשל אשראי שלא תוקן תוך פרק זמן סביר.
- נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו נמוך מהשווי בו נרכש לפרק זמן של לפחות תשעה חודשים לסוף תקופת הדוח הכספי, ובסוף תקופת הדוח כמו גם במועד הסמוך למועד פרסום הדוח הוא נמוך בשיעור של 35% או יותר מהעלות (לגבי אגרת חוב - העלות המופחתת). לעניין זה מתאפשרת חריגה אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות מוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני. הראיות האובייקטיביות והגורמים הרלבנטיים, כוללים פרמטרים כגון: עליית שווי לאחר מועד הדוח הכספי, דירוג אשראי גבוה (קבוצה A או מעליה), ניתוח עמידות בתרחישי לחץ שבוצע על ידי גורם מקצועי חיצוני או על ידי הבנק, גיבוי ובכלל זה השקעה ממשלתית ישירה בהון לצורך הבטחת האיתנות של המנפיק.

עקרונות אלו תואמים את ההנחיה שהוציא המפקח על הבנקים, למעט ההגדרות של "דירוג משמעותי" ו"ירידת ערך משמעותית" אשר נקבעו על ידי הבנק.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשוויו ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. הפסדים מניירות ערך שאינם בעלי אופי זמני נזקפים לדוח הרווח והפסד. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מבסיס העלות החדש, נזקפות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד.

(י) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166 (ASC 860-10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים, לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות. בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים על שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאלית ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונאלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות ולא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק.

לאור האמור לעיל, ניירות ערך שנמכרו בתנאי רכישה חוזרת או שנרכשו בתנאי מכירה חוזרת, ניירות ערך שנשאלו או שהושאלו, וכן מכשירים פיננסיים אחרים שהועברו או שהתקבלו על ידי הבנק, בהם הבנק לא איבד שליטה על הנכס המועבר או לא רכש שליטה בנכס שהתקבל מטופלים כחוב מובטח. מכשירים פיננסיים שהועברו בעסקאות כאמור, נמדדים לפי אותם עקרונות מדידה שיושמו לפני העברתם.

ניירות הערך שנמכרו לא נגרעים מהמאזן ומוצגים בסעיף ניירות ערך, וכנגדם הפיקדון שלהבטחת השבתו שועבדו אותם ניירות ערך מוצג בסעיף "ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר".

ניירות ערך שנרכשו נרשמים לפי שווים ביום ביצוע העסקה בסעיף "ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר".

הבנק עוקב אחר שווי הוגן של ניירות ערך שנשאלו והושאלו וכן של ניירות ערך שהועברו בהסכמי רכש ומכר חוזר על בסיס יומי ודרישת ביטחונות מבוצעת במקרים המתאימים. ריבית שהתקבלה או ששולמה בגין ניירות ערך כאמור מדווחת במסגרת הכנסות (הוצאות) ריבית נטו.

בהתאם להוראות המפקח, עסקאות השאלת ניירות ערך המבוצעות כעסקאות אשראי "רגילות" בהן הבנק משאיל ניירות ערך כנגד תיק הביטחונות והשואל אינו מעביר לתאגיד הבנקאי מרווח בטחון (מרג'ין) המתייחס ספציפית לעסקת השאלת ניירות ערך, מוצגות כאשראי לציבור לפי שווי שוק ומצטרפות לחבות השואל. השינויים בשווי של ניירות ערך הנ"ל על בסיס צבירה נזקפים בדוח הרווח וההפסד לסעיף הכנסות ריבית מאשראי לציבור, וההתאמה לשווי שוק נזקפת להתאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860).
הערכת קיום שליטה אפקטיבית תתבסס על הזכויות והמחויבויות החוזיות בין הצדדים ובהתקיים התנאים הבאים:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או דומים במהות לנכסים שהועברו.
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

הקבוצה מיישמת את הכללים שנקבעו ב-ASU 2011-03 החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של מכאן ולהבא לגבי העברות של נכסים לאחר מועד התחילה או על עסקאות קיימות שחל בהם שינוי לאחר מועד התחילה.

ליישום התיקון לא הייתה השפעה מהותית.

(יא) בניינים וציוד

הכרה ומדידה

בניינים וציוד מוצגים לפי עלות, בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס ישיר לרכישת הנכס.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים יש אורך חיים שונה הם מטופלים כפריטים נפרדים של הרכוש הקבוע.

בניינים העומדים למכירה, מוצגים לפי עלות או שווי מימוש שלהם, כנמוך שבהם.

רווח או הפסד ממכירת רכוש קבוע נכלל בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף, נגרע מהספרים. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות תוכנה

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מסווג בסעיף זה את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי.

תוכנות אשר נרכשות נמדדות לפי עלויות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות בקשר עם פיתוח והתאמה של תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות אך ורק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, התוכנה ישימה מבחינה טכנית, צפויה הטבה כלכלית עתידית ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. עלויות שהוונו כוללות עלויות ישירות והוצאות תקורה שניתן לייחסן ישירות להכנת התוכנה לשימושה המיועד. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות אחרות נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כנכס אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

פחת

הפחת מחושב מהעלות, בהתאם לאורך החיים השימושי, לפי שיטת הקו הישר החל מהמועד בו הנכס מוכן לשימוש. הבנק מפחית בנפרד כל חלק של רכוש קבוע שנקבע לו אורך חיים שונה. שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות לרבות אופציה שסביר שתמומש, או אורך החיים השימושים שלהם לפי התקופה הקצרה יותר. נכס מופחת החל מהמועד בו הוא זמין לשימוש.
האומדנים בדבר אורך החיים השימושי וערך השייר נבחנים מחדש מעת לעת.

בקשר עם ירידת ערך נכסים לא כספיים ראה סעיף (כא) להלן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים, בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת, ככל שסכומם נגזר משווי ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

תקופת החכירה, היא התקופה שאינה ניתנת לביטול, שלגביה החוכר סיכם חוזית על חכירת הנכס ביחד עם תקופות נוספות כלשהן שלגביהן קיימת לחוכר אופציה להמשיך את חכירת הנכס, בתשלום נוסף או ללא תשלום נוסף, כאשר במועד ההתקשרות בחכירה וודאי באופן סביר שהחוכר יממש את האופציה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים במקרים אלו אינם מוכרים במאזן.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת החכירה.

נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק על ידי הבנק (כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהלתיות; או

2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

(יב) הוצאות הנפקה

הוצאות הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים מופחתים לפי שיטת הריבית האפקטיבית על פני אורך החיים הצפוי של המכשיר המונפק.

(יג) מכשירים פיננסיים נגזרים לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכוני מטבע חוץ וסיכוני ריבית, וכן מבוצעת פעילות בנגזרים שלא לצורכי גידור.

באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך. כמו כן הבנק מיישם חשבונאות גידור בשיטה "המקוצרת" המניח אפקטיביות מלאה בהתאם להוראות התקן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(1) גידור שווי הוגן

שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן כאשר השינויים בשווי ההוגן שניתן ליחס אותם לסיכון המגודר, נזקפים לדוח רווח והפסד.

אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור. כאשר התקשרות איתנה מגודרת אינה מקיימת עוד את ההגדרה של התקשרות איתנה, כל נכס או התחייבות שנרשמו בהתאם להכרה של ההתקשרות האיתנה יבוטלו ויוכרו במיידי ובאופן שוטף בדוח רווח והפסד.

(2) ניהול נכסים והתחייבויות

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

(3) נגזרים אחרים

השינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור או כיסוי כחשיפות, נזקפים מיידית לרווח והפסד.

(4) נגזרים משובצים

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם : (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר ; ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 155), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקרות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (re-measurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או שינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירת שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

(5) שווי הוגן

בדבר קביעת שווי הוגן ראה סעיף (ח) לעיל.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(יד) חובות פגומים,סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

הבנק מיישם את הוראת המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי החל מיום 1 בינואר 2011.
ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון, פיקדונות בבנקים, איגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פיקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יובהר כי לפני ה-1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לאור זאת, ולאור ביצוע מחיקות יתרות אשראי בהתאם להוראות החדשות, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: איגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו, כולל בגין סיכון אשראי חוץ מאזני. ההפרשות להפסדי אשראי כוללות:

- הפרשה פרטנית להפסדי אשראי - ההפרשה מבוצעת על סמך מדידת ירידת הערך של החוב בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר צפויה תפיסת נכס, על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי (בניכוי עלויות מכירה). הצורך בהפרשה הפרטנית נבחן ככלל, לגבי כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי: מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה חצי מיליון ש"ח או יותר וכל חוב אחר שזוהה לצורך בחינה פרטנית על ידי הבנק. בחלק מחברות הבנות שמאוחדות הבחינה נעשית גם בסכומים נמוכים יותר. הפרשה פרטנית מחושבת לגבי כל חוב שסווג פגום (ראה להלן).

- הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי - מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. מדידת הפסדי האשראי מבוססת על הוראות המעבר כמפורט להלן. ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון-סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית, בהתאמות מסוימות במקרים בהם קיים בבנק ניסיון עבר המצביע על שיעורי המימוש לאשראי.

לשנים 2011-2013 ניתנה הוראת שעה (להלן: "תקופת המעבר"), לחישוב ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי. על פי הוראת השעה, שיעורי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, ייקבעו בתקופת המעבר בהתבסס על טווח שיעורי ההפרשות ההיסטוריים לחובות מסופקים בשנים 2008-2010 בפילוח לפי ענפי משק וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011. בנוסף לחישוב טווח שיעורי הפסד היסטוריים בענפי משק שונים כאמור, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים, לרבות תנאים ענפיים, נתונים מקרו כלכליים, הערכת איכות כללית של האשראי לענף משק, שינויים בנפח ובמגמה של יתרות בפיגור ויתרות פגומות והשפעות השינויים בריכוזיות האשראי.

בגין הלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור מתייחס לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות

בתשלומים תקופתיים והלוואות הממומנות פעילות בעלת אופי עסקי. כמו כן על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן פיגור מבוצעת הפרשה שמבוססת על סטטיסטיקת עבר.

הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי.

כמו כן מחשב הבנק הפרשה נוספת וכללית לפי מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי.
הפרשות אלה משמשות רק כסמן לגבי ההפרשה הקבוצתית כך שבמידה וסך כל ההפרשה הקבוצתית נמוכה מההפרשה הנוספת והכללית יש לבצע את ההפרשה לפי הגבוה מבין שני החישובים.

סיווג חובות בעיתיים

הבנק מסווג את יתרת החובות הבעייתיים השונים לסיווגים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום.

אשראי בהשגחה מיוחדת
אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.

אשראי נחות
אשראי נחות הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

אשראי פגום
זיהוי וסיווג אשראי פגום
אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום
חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

1. אין בגינו רכיבי קרן או ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו).
2. כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בתהליכי גבייה.

החזרה של חוב פגום למצב פגום צובר
חוב שלאחר הארגון מחדש קיים בטחון סביר שייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות ריבית בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית של מצבו הפיננסי של החייב שמבוססת על ביצועי פרעון רציפים של שישה חודשים לפחות.

חוב בעייתי בארגון מחדש
חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב. לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו-(2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר.

בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל; לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל;
- נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי;
- וכן ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שאורגנו מחדש, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף (ז).

לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 29 בדצמבר 2011 בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית, עודכנה ההגדרה של "ריבית" כך שתכלול הפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הריבית, הפרשי שער על הריבית והפרשי הצמדה למדד המחירים לצרכן על הקרן (מרכיב שקודם לכן לא נחשב כחלק מהריבית). ההוראות בקשר לשינוי בהגדרת ריבית יושמו למפרע מיום 1 בינואר 2012 ואילך. עם זאת ההוראות בקשר לשינוי בהגדרת "ריבית" בגין חובות פגומים יושמו לגבי חובות שסווגו כפגומים מיום 1 בינואר 2012 ואילך בלבד.

מחיקה חשבונאית

- הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כבלתי ניתן לגביה או חוב שבגינו ניהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח.

הבנק מוחק חשבונאית באופן מיידי כנגד הפרשה להפסדי אשראי כל חלק של חוב העודף על שווי הביטחונות אשר מזוהה כאינו בר גבייה.

הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של כל חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ושנערכו בגינו הפרשות פרטניות להפסדי אשראי. בדרך כלל בתקופה שאינה עולה על שנתיים.

- הבנק מוחק חובות בעייתיים שההפרשה בגינם נמדדת על בסיס הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כאשר תקופת הפיגור עולה על -150 יום.

יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

מדיניות ההפרשה לחובות מסופקים לפני יישום ההוראות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

ההפרשה לחובות מסופקים נקבעת באופן ספציפי, ובנוסף נכללות הפרשה כללית והפרשה נוספת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההפרשות לחובות מסופקים בחברות המאוחדות הבנקאיות בחו"ל, נקבעות על פי הכללים המקובלים בארצות מושבן.

ההפרשה הספציפית לחובות מסופקים נערכת בהתבסס על הערכה זהירה של ההנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי, לרבות חבויות בסעיפים חוץ מאזניים. בהערכתה האמורה מביאה ההנהלה בחשבון, בין יתר שיקוליה, את מידת הסיכונים הקשורים באיתנותם הפיננסית של הלווים, על סמך המידע שבידה לגבי מצבם הכספי, פעילותם העסקית, עמידתם בהתחייבויותיהם והערכת שווי הביטחונות שנתקבלו מהם.
הכנסות ריבית בגין חוב שנקבע כמסופק אינן נרשמות מתחילת הרבעון בו נקבע החוב כמסופק. עם גביית הריבית נרשמות הכנסות הריבית בסעיף הכנסות מימון אחרות.

הפרשה ספציפית בגין הלוואות לדיור שניתנו על ידי הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות בארץ חושבה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק פיגור, כאשר שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור.

ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מבוססת על איכות תיק חבויות הלקוחות, לפי מאפייני סיכון כפי שהוגדרו בהוראות המפקח על הבנקים. בגין כל אחד ואחד ממאפייני סיכון אלה נקבעו שיעורי הפרשה שונים. ההפרשה הנוספת לחובות מסופקים מחושבת על פי השיעורים שנקבעו למאפיינים השונים. ההפרשה הכללית

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הינה בערכים מותאמים לתום שנת 2004, בסכום שהיווה 1% מסך החבויות שהיו באחריות הבנק וחברות מוחזקות בנקאיות ליום 31 בדצמבר 1991.

השפעת היישום לראשונה בסך כ-1,319 מיליוני ש"ח לפני מס וכ-721 מיליוני ש"ח לאחר מס נזקפו כהקטנת יתרת העודפים ליום 1 בינואר 2011.

יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי

ביום 25 במרס 2012 פורסם חוזר המפקח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ תקינה חשבונאית ASU 2010-20 אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי.
בנוסף יכלל גילוי על איכות האשראי של הלוואות לדיור, גילוי חדש עבור כל אחד ממגזרי האשראי וכן עבור כל אחד מקבוצות החובות העיקריות כפי שהוגדרו בהוראה תוך הבחנה בין פעילות לווים בישראל לפעילות לווים בחו"ל במידה ומהותי.
הקבוצה מיישמת את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של מכאן ולהבא עבור נתונים מאזניים שנדרשים לראשונה לפי הוראה זו תוך סיווג מחדש ככל האפשר של מספרי השוואה. מובהר כי בדוחות הכספיים לשנת 2012 לא נדרש לתת גילויים חדשים בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי. יתר הגילויים הנדרשים לפי הוראה זו ייושמו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2013 ואילך.
ליישום ההוראה לראשונה לא היתה השפעה למעט שינוי הצגתי.

(טו) נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים

נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים שנכללים בסעיף נכסים אחרים מוצגים על פי שווי השוק של הנכס במועד העברתו או שווי שוק ביום המאזן כנמוך שבהם. ההפחתות נזקפות לסעיף הוצאות תפעוליות ואחרות.

(טז) קיזוז נכסים והתחייבויות

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ומציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
- קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.

הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים שני התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

הבנק מקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי. המרווח בפעילות הנ"ל נכלל בסעיף "עמלות תפעוליות".

הבנק מקזז בין מכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי הכפופים להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement). הקיזוז מבוצע לצורך חישוב חבות הלקוח המוצגת בבאורים השונים בלבד.

(יז) התחייבויות תלויות

נעשות הפרשות מתאימות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על ההערכות היועצים המשפטיים, לא תדחינה או תתבטלנה, וזאת למרות שהתביעות הנ״ל מוכחשות על ידי הבנק. בנוסף קיימים הליכים משפטיים שבשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהם ו/או תוצאותיהם, ומהטעם האמור לא בוצעה בגינם הפרשה.

התביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות, בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפות לסיכון, כמפורט להלן:

- סיכון צפוי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים.
- סיכון אפשרי - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל-70%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים אלא רק ניתן גילוי.
- סיכון קלוש - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה קטנה או שווה ל-20%. בגין תביעות הנכללות בקבוצת סיכון זו לא נכללו הפרשות בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

במקרים נדירים, בהם לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית, לא מבוצעת הפרשה.

כמו כן הקבוצה חשופה לתביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו וזאת בין היתר בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראה דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת הקבוצה במספר דרכים. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/ תביעות שטרם הוגשו מסתמכת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים וההנהלה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה, את הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש ותשלומים בפשרה ככל שיהיו כאלה. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל ניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, לאור השלב הראשוני שבו מצוי ברור הטענה המשפטית, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שטרם הוגשה התביעה.

בבאור 18 ניתנו פרטים בדבר סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שסכומן עולה על 2 מיליון ש״ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה. כמו כן ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.

(יח) זכויות עובדים

בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד ומעביד ישנן עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בהסתברויות על בסיס ניסיון העבר. שיעור ההיוון של העתודות הינו 4% כפי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, שיעור התמותה מתבסס על הוראות עדכניות לרבות חוזר של הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון במשרד האוצר שפורסם בנושא. שיעור עליית השכר מבוסס על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד.
התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי יעודות אשר מופקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. בגין סכומי התחייבות אשר אינם מכוסים כאמור, נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, ראה באור 15 זכויות עובדים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הנחיות והבהרות בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים:

במהלך שנת 2011 פורסמו הנחיות של הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים. ההנחיות קובעות מספר הבהרות בנוגע להערכת התחייבות בגין זכויות עובדים והנחיות בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים תוך דרישה לשיתוף אקטואר מוסמך, זיהוי ומיון התחייבויות בגין זכויות עובדים, קיום בקרות פנימיות לצורך הסתמכות על הערכת האקטואר ותיקופה וכן דרישות גילוי מסוימות.

נקבע בין היתר, כי תאגיד בנקאי הצופה כי ישלם לעובדיו, בעת עזיבתם, הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את מספר העובדים הצפויים לעזוב ואת ההטבות שהבנק צופה כי יידרש לשלם בגין הטבות שמעבר לתנאים החוזיים, בפרישה מוקדמת של עובדים. כתוצאה מההנחיה הנ"ל, אמד הבנק את מספר העובדים שיפרשו בפרישה מוקדמת, באמצעות המודלים האקטואריים עליהם הבנק מתבסס לצורך חישוב ההתחייבויות שלו בגין פרישה מוקדמת של עובדים ומענקי יובל, וכן נלקחו בחשבון ההטבות מעבר לתנאים החוזיים.

עסקאות תשלום מבוסס מניות

עסקאות תשלום מבוסס מניות כוללות עסקאות עם עובדים שסולקו במכשירים הוניים. השווי ההוגן במועד ההענקה של כתבי אופציה ומניות לעובדים נזקף כהוצאות שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים לכתבי האופציה ולמניות. הסכום שנזקף כהוצאה מותאם על מנת לשקף את כתבי האופציה למניות אשר צפויים להבשיל. השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש במודל תמחור מקובל. מס נדחה בגין תשלום מבוסס מניות מחושב בהתאם להפרש בין מחיר המימוש למחיר המניה.

גם בעסקאות בהן מעניק הבנק לעובדי חברות הבנות זכויות למכשיריו ההוניים, מטפל הבנק בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות המסולקת במכשירים הוניים.

(יט) הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

ההכרה לראשונה במוניטין

ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס

הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה.

המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, זיכויי מס שטרם נוצלו, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

קיזוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית.

תוספת מס בגין חלוקת דיבידנד

הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת הקבוצה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה הקבוצה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

מסים על הכנסה נוספים, הנובעים מחלוקת דיבידנדים על ידי הבנק נזקפים לרווח והפסד במועד בו מוכרת ההתחייבות לתשלום הדיבידנד המתייחס.

עסקאות בינחברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בינחברתיות בדוח המאוחד נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

הקבוצה מיישמת את ההוראות החדשות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור בנושא מיסים על הכנסה החל מיום 1 בינואר 2012. ליישום לראשונה לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(כ) רווח למניה

הבנק מציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה. הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות.

(כא) דוח על תזרימי המזומנים

הדוח על תזרימי המזומנים מוצג תוך סיווג לתזרימי מזומנים מפעילות שוטפת, מפעילות השקעה ומפעילות מימון.

סעיף המזומנים ושווי מזומנים כולל מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים ובבנקים לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים.

יישום לראשונה של ההוראות החדשות של הפיקוח על הבנקים בנושא דוח תזרים

הקבוצה מיישמת את ההוראות החדשות של הפיקוח על הבנקים בנושא דוח תזרים מזומנים החל מיום 1 בינואר 2012 באופן של יישום למפרע.
ליישום התקן לראשונה לא היתה השפעה למעט שינוי הצגתי.

(כב) ירידת ערך נכסים לא כספיים

(1) הבנק בוחן, בכל מועד דיווח, את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך בנכסים הלא כספיים (כגון: בניינים וציוד, השקעות בחברות כלולות ונכסים לא מוחשיים לרבות מוניטין) כאשר ישנם סימנים, כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות, המצביעים על כך שנכסיו במאזן מוצגים בסכום העולה על סכום בר-השבה שלהם.

סכום בר-השבה של נכס או יחידה מניבת מזומנים הוא הגבוה מבין מחיר המכירה נטו לבין שווי השימוש. שווי השימוש הוא הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, המהוונים בשיעור הריבית לפני מס, הצפויים לנבוע מהשימוש בנכס וממימושו. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינה בלתי תלויה בעיקרה בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").
למטרת בחינת ירידת ערך של מוניטין אשר הוכר במסגרת צרוף עסקים, יחידות מניבות מזומנים אליהן הוקצה מוניטין יקובצו כך שהרמה בה תיבחן ירידת הערך תשקף את הרמה הנמוכה ביותר בה המוניטין נתון למעקב למטרת דיווח פנימי אך לא תהיה גדולה ממגזר פעילות. כאשר משתנה הרכב היחידה מניבת מזומנים, אחת או יותר, שאליהן הוקצה המוניטין, המוניטין יוקצה מחדש ליחידות שהושפעו.

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים. במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

כאשר ערכו בספרים של הנכס עולה על סכום בר-השבה הבנק מכיר בהפסד מירידת ערך בגובה הפער בין ערכו בספרים של הנכס לסכום בר-השבה. ההפסד שהוכר כאמור יבוטל רק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת סכום בר-השבה של הנכס מהמועד בו הוכר ההפסד האחרון מירידת ערך, למעט הפסד מירידת ערך מוניטין שאינו מבוטל.

(2) ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב:

א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;

ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;

ד. העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;

ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב-IAS 36, ירידת ערך נכסים.

(3) ירידת ערך של השקעות בחברות כלולות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל-IAS 39, מכשירים פיננסיים הכרה ומדידה.

ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. מוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. במידה וקיימת ראיה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה.

בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות כלולות, לאחר מיסים" בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניטין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלקו של התאגיד ברווחים של חברות כלולות, לאחר מיסים".

(כג) תקני חשבונאות חדשים והוראות המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים. התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים. בהתאם לחוזר, תאריך היעד לדיווח של תאגידים בנקאיים בהתאם לתקני ה-IFRS הינו :

תקנים בנושאים בליבת העסק הבנקאי - בכוונת הפיקוח על הבנקים לקבל החלטה סופית שתקבע בהתחשב בלוח הזמנים שיקבע בארה"ב ובהתקדמות תהליך ההתכנסות בין גופי התקינה הבינלאומית והאמריקאית.

תקנים בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - אומצו בהדרגה במהלך 2011 ו-2012. יחד עם זאת, IAS 19, הטבות עובדים טרם נכנס לתוקף והוא יאומץ בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים. המפקח על הבנקים בוחן את שינוי הטיפול החשבונאי בהטבות עובדים. בשלב זה עדיין לא ידוע איזו תקינה תאומץ, אם בכלל, ומה יהיה אופן היישום שלה ומועד יישומה. ליישום התקינה שתאומץ על ידי המפקח על הבנקים, תהיה השפעה מהותית עקב שינוי בשיעורי ההיוון. הסכומים של ההתחייבויות לפנסיה ולמענק יובל מחושבים כיום על פי מודלים אקטואריים. שיעור היוון הינו 4% צמוד למדד שנקבע על ידי המפקח על הבנקים והוא מבטא את שיעור הריבית הממוצעת לאורך זמן של אגרות חוב ממשלתיות. כמו כן החישובים האקטואריים לוקחים בחשבון את תחזית עליית השכר הריאלית על סמך נסיון העבר שמשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בין 0.8% ל-7.2%.

(2) **מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית**

ביום 29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות. ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה את הטיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון סינדיקציה.

ביום 25 ביולי 2012 התפרסם חוזר בנושא מועד אימוץ נושא 20-310 בקודיפיקציה בדבר עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות שדחה את היישום ל-1 בינואר 2014.

(3) מערכת חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים

בחודש מאי 2011 פורסמה על ידי ה-IASB מערכת התקנים החדשה שהינה חלק מפרויקט ההאחדה המשותף של ה-IASB וה-FASB ומחליפה למעשה את התקינה הקיימת בנושא איחוד דוחות כספיים ועסקאות משותפות וכן כוללת מספר שינויים ביחס לחברות כלולות.

.3.1 תקן דיווח בינלאומי IFRS 10 דוחות כספיים מאוחדים

התקן מחליף את הנחיות IAS 27 דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים ואת הנחיות SIC 12 איחוד ישויות למטרות מיוחדות לעניין איחוד דוחות כספיים, כך שהנחיות IAS 27 ימשיכו להיות תקפות רק לעניין דוחות כספיים נפרדים.

התקן מציג מודל שליטה חדש לצורך קביעה האם משקיע שולט במוחזקת ולכן עליו לאחד אותה. מודל זה נדרש להיות מיושם ביחס לכל הישויות המוחזקות.
שליטה "דה פקטו" תובא בחשבון לצורך הערכת שליטה אפקטיבית בחברה מוחזקת.בנוסף בהערכת שליטה יובאו בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות.

על אף האמור לעיל יצוין כי נושא הטיפול החשבונאי בישויות בעלות זכויות משתנות מוגדר כנושא שהינו בליבת העסק הבנקאי שלגביו נדרשים הבנקים ליישם את הכללים שנקבעו במסגרת FAS 167 (ASC 810-10) חלף כללי התקינה הבינלאומית.

התקן ייושם לגבי הדוחות הכספיים לתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחריו, בדרך של יישום למפרע בהתאם להוראות המעבר בתקן.

.3.2 תקן דיווח בינלאומי IFRS 11 - הסדרים משותפים

התקן מחליף את הנחיות IAS 31 זכויות בעסקאות משותפות ומתקן חלק מהנחיות IAS 28 השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות.

התקן מגדיר הסדרים משותפים כהסדרים בהם ישנה שליטה משותפת ומחלק הסדרים כאמור לשתי קטגוריות:

- פעילויות משותפות - לצדדים בעלי שליטה משותפת ישנן זכויות בנכסים הקשורים להסדר ומחויבויות לקיום ההתחייבויות הקשורות להסדר. פעילויות משותפות יוכרו בנכסים ובהתחייבויות ויטופלו לפי התקנים הרלוונטיים.

- עסקאות משותפות - הסדרים משותפים המאוגדים כישות נפרדת כאשר לצדדים בעלי השליטה המשותפת ישנן זכויות בנכסים נטו של ההסדר המשותף. עסקאות משותפות יטופלו לפי שיטת השווי המאזני בלבד.

כמו כן IAS 28 המתוקן קובע כי IFRS 5 חל על השקעה או חלק ממנה בחברה כלולה או עסקה משותפת העונה לקריטריונים לסיווג כמוחזקת למכירה. עד למימוש חלק ההשקעה שסווג כמוחזק למכירה, שיטת השווי המאזני ממשיכה להיות מיושמת על חלק ההשקעה שלא סווג כמוחזק למכירה.

IFRS 11 ייושם לגבי הדוחות הכספיים לתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 או לאחריו, בדרך של יישום למפרע בהתאם להוראות המעבר בתקן.

.3.3 IFRS 12 - גילוי של זכויות בישויות אחרות

התקן מכיל דרישות גילוי מקיפות ביחס לזכויות בחברות בנות, בהסדרים משותפים, בחברות כלולות ובישויות מובנות שאינן מאוחדות. הבנק לא יידרש ליישם את דרישות הגילוי שנכללו

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בתקן לגבי ישויות מובנות שאינן מאוחדות. לגבי ישויות כאמור ימשיכו לחול דרישות הגילוי שנקבעו ב- FAS 167.

מערכת התקנים תיושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך בדרך של יישום למפרע.
להערכת הקבוצה ליישום מערכת התקנים לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(4) הוראה בנושא דוח על רווח כולל

ביום 9 בדצמבר 2012 פורסם חוזר בנושא רוח על רווח כולל. מטרת החוזר היא התאמת אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל לדרישות בכללי חשבונאות מקובלים בארה"ב. החוזר משנה את אופן ההצגה של פריטי רווח כולל אחר בדוחות הכספיים כך שפריטי רווח כולל אחר ידווחו בדוח נפרד שיקרא "דוח על הרווח הכולל" אשר יוצג לאחר דוח רווח והפסד.
כמו כן פירוט ההרכב והתנועה של "רווח כולל אחר מצטבר יוצג בבאור חדש על רווח כולל אחר מצטבר.

התיקונים בהוראה זו יחולו על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2013 ואילך ויישומו בדרך של יישום למפרע.
ליישום התקן לראשונה לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים למעט שינוי הצגתי.

(5) הוראה בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות

ביום 12 בדצמבר 2012 פורסם חוזר בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.
בחוזר נקבע בנוגע לקיזוז מכשירים נגזרים שתאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו כאשר בגין אותן ההתחייבויות יש לו זכות חוקית בת זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים, בכוונתו לבצע פרעון על בסיס נטו או בו זמנית והתאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

כמו כן נקבע כי בתנאים מסוימים תאגיד בנקאי רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה ביטחון במזומן או המחויבות להשיב ביטחון במזומן הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו, גם אם תנאי הכוונה לפרוע על בסיס נטו או בו זמנית אינו מתקיים.
תאגיד בנקאי נדרש לקבוע מדיניות חשבונאית אשר תיושם בעקביות לגבי קיזוז סכומי שווי הוגן כאמור. בנוגע לעסקאות רכש חוזר נקבע כי תאגיד בנקאי רשאי לקזז בין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר" לבין "ניירות ערך שנרכשו במסגרת הסכמי רכש חוזר" בתנאים מסויימים.

התיקונים בהוראה זו יחולו על דוחות כספיים לתקופות דיווח המתחילות ב-1 בינואר 2013 ויישומו בדרך של יישום למפרע. עם זאת בדוחות הרבעוניים בשנת 2013 תאגידים בנקאיים רשאים לא לתת גילוי שנדרש כתוצאה מיישום לראשונה של הוראה זו לגבי מספרי השוואה מתייחסים לרבעונים המקבילים בשנת 2012.
הקבוצה בוחנת את ההשלכות האפשריות מהיישום של החוזר.

(6) הוראה בנושא גילוי על פקדונות

ביום 13 בינואר 2013 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות. על פי החוזר נקבעו דרישות גילוי רחבות יותר בנוגע לפקדונות הציבור, פקדונות מבנקים ופקדונות הממשלה.

התיקונים בהוראה זו יישומו למפרע החל מהדוח לציבור לשנת 2013 ואילך, למעט הדרישה לגילוי על יתרת הפיקדונות של גופים מוסדיים שתחול החל מהדוח לציבור ליום 31 למרס 2013 ואילך.
ליישום התיקונים לראשונה לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים, למעט שינוי הצגתי.

באור 2 - מזומנים ופיקדונות בבנקים

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים	**43,248**	42,980
פיקדונות בבנקים מסחריים (א) (ב)	**11,373**	10,051
פיקדונות בתאגידים בנקאיים מיוחדים (ב)	**-**	13
סך הכל	**54,621**	53,044
מזה: מזומנים, פיקדונות בבנקים ופיקדונות בבנקים מרכזיים		
לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**51,644**	49,736

(א) בניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
(ב) סווג מחדש.

הערה - בדבר שיעבודים ראה באור 14.

באור 3 - ניירות ערך

	31 בדצמבר 2012					31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר רווחים	הפסדים	שווי הוגן (א)	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר רווחים	הפסדים	שווי הוגן (א)
	(במיליוני ש"ח)									
(1) ניירות ערך זמינים למכירה:										
אגרות חוב -										
של הממשלה	**22,998**	**22,722**	**276**	**-**	**22,998**	19,775	19,624	154	(3)	19,775
של ממשלות זרות	**6,454**	**6,442**	**13**	**(1)**	**6,454**	3,675	3,677	3	(5)	3,675
של מוסדות פיננסיים בישראל	**323**	**304**	**21**	**(2)**	**323**	397	392	8	(3)	397
של מוסדות פיננסיים זרים	**5,281**	**5,231**	**128**	**(78)**	**5,281**	7,854	8,436	14	(596)	7,854
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	**5,049**	**4,993**	**76**	**(20)**	**5,049**	2,444	2,492	26	(74)	2,444
של אחרים בישראל	**1,039**	**1,018**	**26**	**(5)**	**1,039**	604	639	5	(40)	604
של אחרים זרים	**1,583**	**1,550**	**36**	**(3)**	**1,583**	1,254	1,264	17	(27)	1,254
	42,727	**42,260**	**576**	**(109)**	**42,727**	36,003	36,524	227	(748)	36,003
מניות וקרנות נאמנות (ב) (ה)	**2,167**	**1,726**	**453**	**(12)**	**2,167**	2,191	1,876	341	(26)	2,191
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	**44,894**	**43,986**	**1,029 (ג)**	**(121)(ג)**	**44,894**	38,194	38,400	568 (ג)	(774) (ג)	38,194

	31 בדצמבר 2012					31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (א)	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (א)
	(במיליוני ש"ח)									
(2) ניירות ערך למסחר:										
אגרות חוב -										
של הממשלה	**8,980**	**8,829**	**152**	**(1)**	**8,980**	8,153	8,094	64	(5)	8,153
של ממשלות זרות	**311**	**311**	**-**	**-**	**311**	183	180	3	-	183
של מוסדות פיננסיים בישראל	**129**	**127**	**2**	**-**	**129**	173	172	3	(2)	173
של מוסדות פיננסיים זרים	**88**	**88**	**1**	**(1)**	**88**	366	389	3	(26)	366
מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	**358**	**358**	**8**	**(8)**	**358**	120	129	2	(11)	120
של אחרים בישראל	**707**	**697**	**13**	**(3)**	**707**	330	352	-	(22)	330
של אחרים זרים	**742**	**682**	**60**	**-**	**742**	56	53	3	-	56
	11,315	**11,092**	**236**	**(13)**	**11,315**	9,381	9,369	78	(66)	9,381
מניות וקרנות נאמנות	**199**	**189**	**11**	**(1)**	**199**	361	363	4	(6)	361
סך כל ניירות הערך למסחר	**11,514**	**11,281**	**247 (ד)**	**(14)**	**(ד) 11,514**	9,742	9,732	82 (ד)	(72) (ד)	9,742
סך כל ניירות הערך	**56,408**	**55,267**	**1,276**	**(135)**	**56,408**	47,936	48,132	650	(846)	47,936

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

הערות:

(א) לגבי נתוני שווי הוגן ראה באור 1(ז) עיקרי המדיניות החשבונאית. השערים הנ"ל אינם משקפים בהכרח את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(ב) כולל 1,194 מיליוני ש"ח בגין מניות וקרנות נאמנות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות (31 בדצמבר 2011 - 1,185 מיליוני ש"ח).

(ג) בגין ניירות ערך זמינים למכירה, רווח כולל אחר - רווחים (הפסדים) שטרם מומשו כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" למעט ניירות ערך שיועדו כמגודרים בגידור שווי הוגן.

(ד) נזקפו לדוח רווח והפסד אך טרם מומשו.

(ה) בינואר 2013 מכר הבנק חלק ממניות מגדל החזקות ביטוח ופיננסים בע"מ שהוחזקו על ידו כך שלמועד פרסום הדוח מחזיק לאומי ב-4.71% מהון המניות של מגדל.

הערות כלליות:

ניירות ערך שהושאלו בסך 339 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 648 מיליוני ש"ח) מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

בדבר שעבודים ראה באור 14.

פירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובמניות ובקרנות נאמנות ראה באורים 20 ו-21.

	31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר*		
			רווחים	הפסדים	שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA	257	257	1	(1)	257
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	511	510	1	-	511
סך הכל	768	767	2	(1)	768
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	2,560	2,544	16	-	2,560
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	303	300	4	(1)	303
סך הכל	2,863	2,844	20	(1)	2,863
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	38	38	-	-	38
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	2	2	-	-	2
אשראי אחר לאנשים פרטיים	4	4	-	-	4
אגרות חוב מסוג CLO	1,371	1,334	54	(17)	1,371
אחרים	3	4	-	(1)	3
סך הכל	1,418	1,382	54	(18)	1,418
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה	5,049	4,993	76	(20)	5,049

* סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מהתאמות ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר*		שווי הוגן
			רווחים	הפסדים	
	(במיליוני ש"ח)				
(3) אגרות חוב זמינות למכירה					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GNMA	114	109	5	-	114
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	258	250	8	-	258
סך הכל	372	359	13	-	372
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	921	912	10	(1)	921
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	440	451	-	(11)	440
סך הכל	1,361	1,363	10	(12)	1,361
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	40	41	-	(1)	40
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	2	3	-	(1)	2
אשראי אחר לאנשים פרטיים	5	5	-	-	5
אגרות חוב מסוג CLO	661	720	1	(60)	661
אחרים	3	1	2	-	3
סך הכל	711	770	3	(62)	711
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים זמינות למכירה	2,444	2,492	26	(74)	2,444

* סכומים שנזקפו לקרן ההון כחלק מהתאמות ניירות ערך זמינים למכירה לשווי הוגן.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן *	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן *	שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך אחרים	5	5	-	-	5
סך הכל	5	5	-	-	5
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	21	19	2	-	21
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	19	21	-	(2)	19
סך הכל	40	40	2	(2)	40
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	37	37	-	-	37
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	3	2	1	-	3
אשראי לרכישת רכב	166	163	3	-	166
אשראי אחר לאנשים פרטיים	16	16	-	-	16
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	1	1	-	-	1
אגרות חוב מסוג CDO	28	33	-	(5)	28
אחרים	62	61	2	(1)	62
סך הכל	313	313	6	(6)	313
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר	358	358	8	(8)	358

* רווחים (הפסדים) אלה נזקפו לחשבון רווח והפסד.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	הערך במאזן	עלות מופחתת	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן *	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן *	שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)				
(4) אגרות חוב למסחר (המשך)					
ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass-through securities)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC	1	1	-	-	1
ניירות ערך אחרים	5	6	-	(1)	5
סך הכל	6	7	-	(1)	6
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO ו-STRIPPED MBS)					
ניירות ערך שהונפקו על ידי FHLMC, FNMA, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה	96	95	1	-	96
שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות	8	11	-	(3)	8
סך הכל	104	106	1	(3)	104
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)					
קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים	3	3	-	-	3
אשראי שאינו לאנשים פרטיים	4	4	-	-	4
אגרות חוב מסוג CDO	1	7	-	(6)	1
אחרים	2	2	1	(1)	2
סך הכל	10	16	1	(7)	10
סך כל אגרות החוב מגובי נכסים למסחר	120	129	2	(11)	120

* רווחים (הפסדים) אלה נזקפו לחשבון רווח והפסד.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

(5) פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן.

	31 בדצמבר 2012					
	עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)					
פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן						
ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS)	**351**	**(1)**	**-**	**-**	**351**	**(1)**
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)	**457**	**(1)**	**12**	**-**	**469**	**(1)**
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)	**70**	**(2)**	**372**	**(16)**	**442**	**(18)**
סך הכל	**878**	**(4)**	**384**	**(16)**	**1,262**	**(20)**

	31 בדצמבר 2011					
	עד 12 חודשים		מעל 12 חודשים		סך הכל	
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)					
פירוט נוסף לגבי ניירות ערך זמינים למכירה מגובי נכסים שבגינם כלולים הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן						
ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו-STRIPPED MBS)	569	(3)	224	(9)	793	(12)
ניירות ערך מגובי נכסים (ABS)	298	(40)	390	(22)	688	(62)
סך הכל	867	(43)	614	(31)	1,481	(74)

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

Mortgage Backed Security - MBS
איגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.

SUB PRIME - מקרה פרטי של MBS
איגרות חוב שבהן תשלומי הריבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מתיקי משכנתאות של לווים עם דירוג אשראי נמוך שלא העמידו בטחונות מתאימים.

Collateralized Debt Obligation - CDO
אגרת חוב המגובה על ידי תיק אגרות חוב ו/או הלוואות ברמות "בכירות" (Seniority) ובדירוגים שונים.

Synthetic Collateralized Debt Obligation - SCDO
הסכם המגובה על ידי תיק CDS (שהינן נגזרות) ברמות "בכירות" (Seniority) שונות.

Collateralized Loan Obligation - CLO
אגרת חוב המגובה בתיק הלוואות.

FNMA (Fannie Mae): חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

FHLMC (Freddie Mac): סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).

GNMA (Ginnie Mae): חברה פדראלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).

Credit Default Swap- CDS
מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעיסקה.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

(א) חובות * ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	31 בדצמבר 2012					
	אשראי לציבור			בנקים		סך
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	**3,441**	**532**	**462**	**4,435**	**5**	**4,440**
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2012	**27**	**3**	**6**	**36**	**-**	**36**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,156**	**(13)**	**93**	**1,236**	**-**	**1,236**
מחיקות חשבונאיות	**(1,084)**	**(47)**	**(430)**	**(1,561)**	**(1)**	**(1,562)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**155**	**-**	**264**	**419**	**-**	**419**
מחיקות חשבונאיות נטו	**(929)**	**(47)**	**(166)**	**(1,142)**	**(1)**	**(1,143)**
קרן הפרשי תרגום	**(4)**	**-**	**-**	**(4)**	**-**	**(4)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה	**3,691**	**475**	**395**	**4,561**	**4**	**4,565**
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני	**413**	**-**	**34**	**447**	**-**	**447**

	31 בדצמבר 2011 (א)					
	אשראי לציבור			בנקים		סך
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	8,394	487	1,659	10,540	1	10,541
מחיקות חשבונאיות נטו שהוכרו ליום 1.1.2011	(4,371)	-	(1,469)	(5,840)	-	(5,840)
שינויים אחרים בהפרשה להפסדי אשראי ליום 1 בינואר 2011 (נזקפו להון)	530	123	421	1,074	-	1,074
יתרת ההפרשה ליום 1.1.2011	4,553	610	611	5,774	1	5,775
הוצאות בגין הפסדי אשראי	729	(9)	10	730	4	734
מחיקות חשבונאיות	(1,917)	(69)	(532)	(2,518)	-	(2,518)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	76	-	373	449	-	449
מחיקות חשבונאיות נטו	(1,841)	(69)	(159)	(2,069)	-	(2,069)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה	3,441	532	462	4,435	5	4,440
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני	429	-	35	464	-	464

(א) החל מהדוח לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה לשנה קודמת סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפירוט ראה באור 1(יד).

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(2) מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות *, ועל החובות * בגינם היא חושבה:

	31 בדצמבר 2012					
	אשראי לציבור			בנקים	סך	
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת חוב רשומה של חובות*:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**120,006**	**664**	**1,991**	**122,661**	**45,770**	**168,431**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**31,634**	**62,739**	**28,344**	**122,717**	**7,158**	**129,875**
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	**-**	**563 ****	**-**	**563**	**-**	**563**
סך הכל חובות*	**151,640**	**63,403**	**30,335**	**245,378**	**52,928**	**298,306**
הפרשה להפסדי אשראי בין חובות*:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**2,943**	**19**	**62**	**3,024**	**4**	**3,028**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**335**	**456**	**299**	**1,090**	**-**	**1,090**
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	**-**	**275**	**-**	**275**	**-**	**275**
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	**3,278**	**475**	**361**	**4,114**	**4**	**4,118**

	31 בדצמבר 2011 (א)					
	אשראי לציבור			בנקים	סך	
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	וממשלות	הכל
	(במיליוני ש"ח)					
יתרת חוב רשומה של חובות*:						
שנבדקו על בסיס פרטני	137,202	551	1,476	139,229	52,576	191,805
שנבדקו על בסיס קבוצתי	20,730	57,200	28,128	106,058	-	106,058
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	-	655 **	-	655	-	655
סך הכל חובות*	157,932	57,751	29,604	245,287	52,576	297,863
הפרשה להפסדי אשראי בין חובות*:						
שנבדקו על בסיס פרטני	2,836	9	29	2,874	5	2,879
שנבדקו על בסיס קבוצתי	174	506	413	1,093	-	1,093
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	-	349	-	349	-	349
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	3,010	515	442	3,967	5	3,972

(א) החל מהדוח לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה לשנה קודמת סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפירוט ראה באור 1(יד).

* אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים, פקדונות בבנק ישראל וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 41 מיליוני ש"ח (בשנת 2011 - 69 מיליוני ש"ח).

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ב) חובות[1]

(1) איכות אשראי ופיגורים

	31 בדצמבר 2012					
	(במיליוני ש"ח)					
		בעיתיים [2]			חובות לא פגומים - מידע נוסף	
פעילות לווים בישראל ציבור - מסחרי	לא בעייתיים	לא פגומים	פגומים [3]	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר [4]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים [5]
בינוי ונדל"ן - בינוי	13,333	165	667	14,165	5	35
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	23,308	272	1,847	25,427	-	13
שרותים פיננסיים	12,059	395	716	13,170	-	16
מסחרי - אחר	62,721	2,376	2,369	67,466	33	116
סך הכל מסחרי	111,421	3,208	5,599	120,228	38	180
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור [6]	61,241	832	28	62,101	829	593
אנשים פרטיים - אחר	28,593	303	45	28,941	115	174
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	201,255	4,343	5,672	211,270	982	947
בנקים בישראל	38,478	-	-	38,478	-	-
ממשלת ישראל	282	-	-	282	-	-
סך הכל פעילות בישראל	240,015	4,343	5,672	250,030	982	947
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
בינוי ונדל"ן	7,296	205	874	8,375	76	68
מסחרי אחר	22,087	164	786	23,037	68	159
סך הכל מסחרי	29,383	369	1,660	31,412	144	227
אנשים פרטיים	2,597	5	94	2,696	167	28
סה"כ ציבור - פעילות חו"ל	31,980	374	1,754	34,108	311	255
בנקים בחו"ל	14,003	-	5	14,008	-	-
ממשלות בחו"ל	160	-	-	160	-	-
סך הכל	46,143	374	1,759	48,276	311	255
סה"כ ציבור	233,235	4,717	7,426	245,378	1,293	1,202
סה"כ בנקים	52,481	-	5	52,486	-	-
סה"כ ממשלות	442	-	-	442	-	-
סך הכל	286,158	4,717	7,431	298,306	1,293	1,202

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

	31 בדצמבר 2011 (א) (במיליוני ש"ח)				
				חובות לא פגומים - מידע נוסף	
אשראי לציבור	לא פגומים	פגומים [3]	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר [4]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים [5]
שנבדק על בסיס פרטני	119,170	6,778	125,948	-	946
הלוואות לדיור לפי עומק פיגור [6]	57,452	-	57,452	918	706
שנבדק על בסיס קבוצתי אחר	61,881	6	61,887	638	371
סך הכל ציבור	238,503	6,784	245,287	1,556	2,023
סך הכל בנקים	50,895	8	50,903	-	-
סך הכל ממשלות	1,673	-	1,673	-	-
סך הכל	291,071	6,792	297,863	1,556	2,023

(א) החל מהדוח לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה לשנה קודמת סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפירוט ראה באור 1(יד).

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית. למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, ראה באור 4(ב)(2)ג להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 143 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 230 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 275 מיליוני ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פירעונה.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ב) חובות [1] (המשך)

(2) מידע נוסף על חובות פגומים

	31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)				
א. חובות פגומים והפרשה פרטנית	יתרת [2] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית [3]	יתרת הפרשה פרטנית [3]	יתרת [2] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית [3]	סך הכל יתרת [2] חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**79**	**22**	**588**	**667**	**1,910**
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	**1,406**	**187**	**441**	**1,847**	**3,125**
שרותים פיננסיים	**663**	**422**	**53**	**716**	**1,196**
מסחרי - אחר	**1,398**	**584**	**971**	**2,369**	**5,773**
סך הכל מסחרי	**3,546**	**1,215**	**2,053**	**5,599**	**12,004**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**15**	**7**	**13**	**28**	**28**
אנשים פרטיים - אחר	**22**	**14**	**23**	**45**	**1,681**
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**3,583**	**1,236**	**2,089**	**5,672**	**13,713**
בנקים בישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלת ישראל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**3,583**	**1,236**	**2,089**	**5,672**	**13,713**
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	**537**	**238**	**337**	**874**	**1,101**
מסחרי אחר	**558**	**284**	**228**	**786**	**920**
סך הכל מסחרי	**1,095**	**522**	**565**	**1,660**	**2,021**
אנשים פרטיים	**78**	**52**	**16**	**94**	**96**
סה"כ ציבור - פעילות חו"ל	**1,173**	**574**	**581**	**1,754**	**2,117**
בנקים בחו"ל	**-**	**-**	**5**	**5**	**6**
ממשלות בחו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**1,173**	**574**	**586**	**1,759**	**2,123**
סה"כ ציבור	**4,756**	**1,810**	**2,670**	**7,426**	**15,830**
בה"כ בנקים	**-**	**-**	**5**	**5**	**6**
סה"כ ממשלות	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל *	**4,756**	**1,810**	**2,675**	**7,431**	**15,836**
*** מזה:**					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	**3,257**	**1,452**	**1,778**	**5,035**	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	**1,132**	**87**	**584**	**1,716**	

הערות ראה בעמוד הבא.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ב) חובות [1] (המשך)

(2) מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

	31 בדצמבר 2011 (א)			
	(במיליוני ש"ח)			
	יתרת [2] חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית [3]	יתרת הפרשה פרטנית [3]	יתרת [2] חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית [3]	סך הכל יתרת [2] חובות פגומים
סך הכל ציבור	4,338	1,731	2,446	6,784
סך הכל בנקים	2	1	6	8
סך הכל ממשלות	-	-	-	-
סך הכל *	4,340	1,732	2,452	6,792
* מזה:				
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	2,600	986	1,995	4,595
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	744	64	92	836

(ב) חובות [1] (המשך)

(2) מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

ב. יתרה ממוצעת והכנסות ריבית	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011 (א)
	(במיליוני ש"ח)	
יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח	**7,279**	6,764
סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין חובות אלה בפרק הזמן בו סווגו כפגומים	**62**	13
סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היו חובות אלה צוברים ריבית לפי תנאיו המקוריים	**616**	611
מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן	**53**	12

(א) החל מהדוח לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. מספרי ההשוואה לשנה קודמת סווגו מחדש ככל שניתן כדי להתאימם למתכונת הנדרשת לפי ההוראות כאמור. לפירוט ראה באור 1(יד).

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) יתרת חוב רשומה
(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ב) חובות [1] (המשך)

(2) מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	(במיליוני ש"ח)				
ג. חובות פגומים בארגון מחדש					
		צובר [2] בפיגור	צובר [2] בפיגור		
פעילות לווים בישראל	שאינו צובר	של 90 ימים	של 30 ימים ועד	צובר [2]	
ציבור - מסחרי	הכנסות ריבית	או יותר	89 ימים	לא בפיגור	סך הכל [3]
בינוי ונדל"ן - בינוי	114	-	-	-	114
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	782	-	-	38	820
שרותים פיננסיים	93	-	-	-	93
מסחרי - אחר	256	-	-	30	286
סך הכל מסחרי	1,245	-	-	68	1,313
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	3	-	-	-	3
אנשים פרטיים - אחר	21	-	-	3	24
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	1,269	-	-	71	1,340
בנקים בישראל	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	1,269	-	-	71	1,340
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
בינוי ונדל"ן	132	-	-	75	207
מסחרי אחר	68	-	-	74	142
סך הכל מסחרי	200	-	-	149	349
אנשים פרטיים	11	-	-	12	23
סה"כ ציבור - פעילות חו"ל	211	-	-	161	372
בנקים בחו"ל	-	-	-	4	4
ממשלות בחו"ל	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	211	-	-	165	376
סך הכל ציבור	1,480	-	-	232	1,712
סך הכל בנקים	-	-	-	4	4
סך הכל ממשלות	-	-	-	-	-
סך הכל	1,480	-	-	236	1,716

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ב) חובות [1] (המשך)

(2) מידע נוסף על חובות פגומים (המשך)

	31 בדצמבר 2011 (א)				
	(במיליוני ש"ח)				
ג. חובות פגומים בארגון מחדש (המשך)					
	שאינו צובר הכנסות ריבית	צובר [2] בפיגור של 90 ימים או יותר	צובר [2] בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר [2] לא בפיגור	סך הכל [3]
סך הכל ציבור	692	-	-	144	836
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל ממשלות	-	-	-	-	-
סך הכל	692	-	-	144	836

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
(2) צובר הכנסות ריבית.
(3) נכלל בחובות הפגומים.

(3) מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) [1]

		31 בדצמבר 2012			
		(במיליוני ש"ח)			
			יתרת הלוואות לדיור		
		סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל
שיעבוד ראשון: שיעור המימון	עד 60%	**32,413**	**2,901**	**25,351**	**2,265**
	מעל 60%	**30,108**	**1,900**	**23,649**	**1,646**
שיעבוד משני או ללא שיעבוד		**834**	**61**	**659**	**23**
סך הכל		**63,355**	**4,862**	**49,659**	**3,934**

	31 בדצמבר 2011			
	(במיליוני ש"ח)			
		יתרת הלוואות לדיור		
	סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	סיכון אשראי חוץ מאזני סך הכל
סך הכל	**57,455**	**5,012**	**44,449**	**3,469**

(1) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ג) אשראי לציבור[א] וסיכון אשראי חוץ מאזני[ב] לפי גודל האשראי של הלווה

תקרת האשראי (באלפי ש"ח)		31 בדצמבר 2012		
מ	עד	מספר לווים (ג)	אשראי (א) (במיליוני ש"ח)	סיכון אשראי חוץ מאזני (ב)
0	10	**773,138**	**764**	**1,566**
10	20	**325,954**	**1,769**	**3,291**
20	40	**392,182**	**4,423**	**7,184**
40	80	**309,081**	**8,724**	**8,838**
80	150	**155,540**	**10,494**	**6,008**
150	300	**83,794**	**13,632**	**3,231**
300	600	**58,306**	**21,771**	**2,438**
600	1,200	**36,117**	**26,465**	**3,114**
1,200	2,000	**9,749**	**12,595**	**2,160**
2,000	4,000	**5,192**	**11,485**	**2,623**
4,000	8,000	**2,509**	**10,713**	**3,090**
8,000	20,000	**1,832**	**17,827**	**5,358**
20,000	40,000	**881**	**17,717**	**6,701**
40,000	200,000	**730**	**39,296**	**18,552**
200,000	400,000	**113**	**17,382**	**13,586**
400,000	800,000	**41**	**14,768**	**8,757**
800,000	1,200,000	**9**	**5,054**	**3,908**
1,200,000	1,600,000	**3**	**3,950**	**235**
1,600,000	2,000,000	**-**	**-**	**-**
2,000,000	2,400,000	**3**	**4,312**	**2,119**
2,400,000	2,800,000	**-**	**-**	**-**
2,800,000	3,200,000	**1**	**2,878**	**62**
3,200,000	3,301,000	**1**	**2,175**	**1,126**
סך הכל		**2,155,176**	**248,194**	**103,947**

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש"ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(א) לפני השפעת הפרשות להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 2,816 מיליוני ש"ח. עיסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(ג) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

הגדרת "לווה" וכן הגדרת חבות, לרבות סיכון אשראי חוץ מאזני הינן בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים".

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

(ג) אשראי לציבור[א] וסיכון אשראי חוץ מאזני[ב] לפי גודל האשראי של הלווה (המשך)

		31 בדצמבר 2011		
תקרת האשראי		מספר לווים (ג)	אשראי (א)	סיכון אשראי חוץ מאזני (ב)
(באלפי ש״ח)			(במיליוני ש״ח)	
מ	עד			
0	10	745,889	813	1,657
10	20	316,725	1,685	3,021
20	40	348,893	4,160	5,979
40	80	288,475	8,287	7,969
80	150	148,739	9,892	5,739
150	300	82,429	13,412	3,122
300	600	56,505	20,745	2,374
600	1,200	32,461	23,272	2,767
1,200	2,000	8,870	11,252	1,878
2,000	4,000	5,079	11,093	2,495
4,000	8,000	2,516	10,935	2,927
8,000	20,000	1,890	18,086	5,712
20,000	40,000	884	17,893	6,710
40,000	200,000	769	42,007	19,597
200,000	400,000	94	16,784	9,198
400,000	800,000	49	17,983	8,892
800,000	1,200,000	14	7,592	5,529
1,200,000	1,600,000	5	4,527	2,011
1,600,000	2,000,000	3	2,535	2,559
2,000,000	2,400,000	1	1,640	566
2,400,000	2,651,000	2	5,009	293
סך הכל		2,040,292	249,602	100,995

החל במדרגת אשראי של 8,000 אלפי ש״ח נערך המיון בשיטת איחוד ספציפי, לגבי יתר הלווים הוצג האשראי באיחוד שכבות.

(א) לאחר ניכוי ההפרשות הספציפיות לחובות מסופקים. בתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 4,315 מיליוני ש״ח.
עיסקאות פתוחות בכרטיסי אשראי שויכו למדרגות האשראי בשיטת איחוד השכבות.

(ב) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(ג) מספר הלווים לפי סך כל האשראי וסיכון האשראי.

באור 5 - אשראי לממשלות

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש״ח)	
אשראי לממשלה	**283**	316
אשראי לממשלות זרות	**159**	132
סך כל האשראי לממשלות	**442**	448

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

(א) הרכב:	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
	חברות כלולות	חברות כלולות
	(במיליוני ש״ח)	
סך כל השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני (לרבות רכוש אחר ומוניטין)	**2,129**	2,266
הלוואות בעלים	**-**	4
סך כל ההשקעות	**2,129**	2,270
מזה - רווחים שנצברו ממועד הרכישה	**1,360**	1,505
סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:		
התאמות בגין כלולות	**(52)**	(23)
פרטים בדבר מוניטין ורכוש לא מוחשי אחר:		
קצב ההפחתה	**0-20 שנה**	10-20 שנה
הסכום המקורי, נטו	**218**	188
יתרה להפחתה	**151**	144

פרטים לגבי ערך בספרים ושווי השוק של השקעות סחירות:

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	ערך בספרים	שווי השוק	ערך בספרים	שווי השוק
	(במיליוני ש״ח)			
החברה לישראל בע״מ	**1,568**	**3,367**	1,749	3,291
סך הכל	**1,568**	**3,367**	1,749	3,291

באור 6- השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

(ב) חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות

	2012	2011	2010
	(במיליוני ש"ח)		
חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות	**(31)**	143	452
הפרשה למסים נדחים	**(36)**	5	(32)
חלק הקבוצה ברווחים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	**(67)**	148	420

(ג) פרטים בדבר חברות מוחזקות

(1) החזקות בתאגידי החזקה ריאליים (קונגלומרט)

החזקות הבנק בתאגידים ריאליים כפופה למגבלות הקבועות בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות"). חוק הבנקאות קובע, בין היתר, בסעיף 24א' לחוק, כי תאגיד בנקאי רשאי להחזיק יותר מ-1% באמצעי שליטה בקונגלומרט אחד בלבד (תאגיד שהונו עולה על כ-2,000 מיליון ש"ח והפועל ביותר משלושה ענפי משק). הבנק מחזיק בקונגלומרט - החברה לישראל.

יצויין כי על פי החקיקה שהתקבלה בעקבות הרפורמה בשוק ההון, בנק רשאי להחזיק חמישה אחוזים בהון חברה לביטוח ועשרה אחוזים בהונו של תאגיד השולט בחברה לביטוח. כמו כן על פי תיקון חוק הבנקאות (רישוי) ממרס 2010 בנק רשאי להחזיק בחברה לביטוח אחת בלבד שהונה העצמי על פי סעיף 35 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, עולה על 2,000 מיליון ש"ח.

(2) פרטים על חברת בת שאוחדה לראשונה

בתאריך 10 בפברואר 2011 נחתם הסכם (להלן: "הסכם הרכישה") בין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי"), במישרין או באמצעות חברה שבשליטתו, לבין Island Tower Foundation, Helena S. Safdié Levy, Edmundo Safdié, ו-G.R.S. Participations S.a.r.l, בעליהם של Bank Safdié SA בשוויץ (להלן: "בנק ספדיה"), לפיו ירכוש לאומי את מלוא הון המניות בבנק הנרכש, בכפוף לקיום תנאים מתלים המפורטים בהסכם. ביום 30 בנובמבר 2011, לאחר שהתקיימו התנאים המתלים המפורטים בהסכם, הושלמה עסקת הרכישה ולאומי רכש את מלוא הון המניות של בנק ספדיה. בהתאם להסכם הרכישה, סך הכל התמורה ששולמה במועד סגירת העסקה היא כ-143 מיליון פר"ש,כאשר כ-110 מיליון פר"ש מתוכה שולם למוכרים והיתרה בסך של כ-33 מיליון פר"ש הופקדה בנאמנות להבטחת התאמות בתמורה הנגזרות משינויים בנכסים המנוהלים על ידי בנק ספדיה במשך 24 חודשים מיום השלמת העסקה, והתאמות נוספות בהתאם לנוסחאות שהוסכמו בין הצדדים. עודף העלות הסתכם בסך 138 מיליוני ש"ח כאשר 53 מיליוני ש"ח בניכוי עתודה למס יוחסו לתיקי לקוחות. ב-3 בינואר 2012 הושלם המיזוג באופן פורמלי ובמסגרתו מוזגה הפעילות של בנק ספדיה עם פעילותו של בנק לאומי שוויץ.

	ליום הרכישה (במיליוני ש"ח)
סך הכל נכסים (א)	3,141
יתרת עודף עלות מיוחס בניכוי עתודה למס	53
יתרת מוניטין שנוצר ברכישת חברת בת	85
רווח נקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק מיום הרכישה	2

(א) כפי דיווח הבנק.

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

(ד) פרטים על חברות מוחזקות עיקריות:

(1) חברות בת מאוחדות (א)

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים 31 בדצמבר			חלק בזכויות ההצבעה 31 בדצמבר		השקעות במניות לפי שווי מאזני 31 בדצמבר	
		2012	2011	**2012**	2011	**2012**	2011	
		(%)	(%)	(%)	(%)	(במיליוני ש"ח)		
בישראל								
בנק ערבי ישראלי בע"מ	עסקי בנק כללי	**99.7**	99.7	**99.7**	99.7	**524**	421	
בנק לאומי למשכנתאות בע"מ (יא)	מתן הלוואות למשתכנים	**-**	100.0	**100.0**	100.0	**-**	2,769	
לאומי לפיתוח החקלאות בע"מ		**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**58**	59	
לאומי לפיתוח התעשיה בע"מ		**99.6**	99.6	**99.8**	99.8	**105**	105	
לאומי פרטנרס בע"מ (ג)	שירותים עסקיים ופיננסים	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**426**	379	
לאומי ליסינג והשקעות בע"מ (ד)	החכרת ציוד ומתן הלוואות	**99.5**	99.5	**99.8**	99.8	**964**	937	
לאומי חברה למימון בע"מ	גיוס כספים באמצעות הנפקת אגרות חוב	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**158**	154	
לאומי קארד בע"מ	מתן שירות כרטיסי אשראי	**80.0**	80.0	**80.0**	80.0	**986**	874	
לאומי ניירות ערך והשקעות בע"מ		**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**19**	18	
לאומי שירותי שוק ההון בע"מ	שרותי תפעול לקופות גמל וקרנות נאמנות	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**34**	30	
לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ	החזקות פיננסיות	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**474**	434	
בחוץ לארץ								
בנק לאומי לישראל קורפוריישן	חברת החזקות - רשומה בארה"ב	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**540**	553	
בנק לאומי ארה"ב (ה)	עסקי בנק כללי - רשומה בארה"ב	**99.9**	99.9	**99.9**	99.9	**2,016**	1,977	
בנק לאומי בריטניה פי.אל.סי	עסקי בנק כללי - רשומה בבריטניה	**99.8**	99.8	**99.8**	99.8	**792**	686	
Leumi Private Bank (ו) (י)	עסקי בנק כללי - רשומה בשוויצריה	**94.8**	94.6	**98.6**	98.0	**1,060**	479	
לאומי רי לימיטד	ביטוח	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**93**	84	
בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.	עסקי בנק כללי - רשומה בלוקסמבורג	**100.0**	100.0	**100.0**	100.0	**153**	130	
לאומי רומניה ס.א.(ז)	עסקי בנק כללי - רשומה ברומניה	**99.9**	99.9	**99.9**	99.9	**254**	229	
חברות המוחזקות על ידי בנק לאומי ארה"ב								
בנק לאומי פיננשיאל קורפוריישן (ח)		**99.9**	99.9	**99.9**	99.9	**5,176**	5,263	
לאומי ארה"ב חברה להשקעות (ח)		**99.9**	99.9	**99.9**	99.9	**3,720**	3,717	

(א) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות אחרות בקבוצת הבנק בגין ההשקעות האמורות.

(ב) כולל התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הוגן.

(ג) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 104 מיליוני ש"ח.

(ד) חלק הבנק בקרן הון בגין הטבה בהלוואות בעלי שליטה 82 מילוני ש"ח.

(ה) ההשקעה בחברה נעשתה על ידי בנק לאומי לישראל קורפוריישן.

השקעות הוניות אחרות (ט)		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון העצמי (ב)		ערבויות עבור החברה לטובת גופים שמחוץ לקבוצה	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	**2012**	2011	**2012**	2011	**2012**	2011	**2012**	2011
157	158	**103**	108	**-**	-	**-**	(22)	**-**	-
-	1,009	**303**	203	**-**	-	**-**	(76)	**-**	-
-	-	**1**	1	**2**	-	**-**	**-**	**-**	-
-	-	**2**	1	**2**	-	**-**	**-**	**-**	-
1,177	1,200	**(68)**	(114)	**-**	-	**115**	**(58)**	**552**	-
-	-	**27**	35	**-**	-	**-**	-	**2**	2
-	-	**12**	12	**12**	11	**4**	1	**-**	-
-	-	**144**	142	**-**	-	**-**	(54)	**-**	-
-	-	**2**	2	**1**	63	**-**	**-**	**-**	-
-	-	**4**	7	**-**	-	**-**	**-**	**-**	-
-	-	**8**	9	**-**	-	**-**	**-**	**-**	-
-	-	**-**	27	**-**	-	**(13)**	5	**-**	-
-	-	**90**	183	**-**	-	**(51)**	7	**56**	-
505	428	**42**	102	**-**	-	**5**	(3)	**-**	-
195	203	**(18)**	53	**-**	269	**20**	(6)	**-**	-
-	-	**9**	29	**-**	19	**-**	-	**-**	-
56	55	**15**	22	**-**	-	**8**	-	**12**	7
-	-	**8**	(21)	**-**	-	**17**	-	**49**	49
-	-	**(87)**	391	**-**	-	**-**	-	**-**	-
-	-	**(22)**	318	**-**	-	**-**	-	**-**	-

(ו) ההשקעה כוללת יתרת מוניטין ועודף עלות מיוחס בניכוי עתודה למס בסך 145.7 מיליוני ש"ח (בשנת 2011 – מוניטין בסך 25.4 מיליוני ש"ח).

(ז) ההשקעה לאחר הפחתת יתרת המוניטין.

(ח) חברות נכסים שהוקמו על ידי בנק לאומי ארה"ב ומאוחדות בדוחות הכספיים שלהם. לחברות הון עצמי כנגד אשראים שהועברו מבנק לאומי ארה"ב. עקב התאמת הדוחות ותרגומם לשקלים, נוצרים רווחים (הפסדים) על ההון שבמאוחד מקוזזים מלאומי ארה"ב.

(ט) השקעות הוניות אחרות כוללות שטרי הון והלוואות בעלים.

(י) הון עצמי לתחילת שנה של חברה ספדיה אשר מוזג לתוך חברת הבת שוויץ הסתכם בסך 579 מיליוני ש"ח.

(יא) ב 31 בדצמבר 2012 מוזגה פעילותו של בנק לאומי למשכנתאות ללאומי.

באור 6 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

(ד) פרטים על חברות מוחזקות עיקריות: (המשך)

(2) חברות כלולות (א)

שם החברה	פרטים על החברה	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה	
		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
		2012	2011	**2012**	2011
		(%)	(%)	**(%)**	(%)
החברה לישראל בע"מ (ב)	חברת אחזקות	**18.1**	18.1	**18.1**	18.1

(א) הנתונים לגבי החברות הכלולות הינם על בסיס מאוחד.
(ב) ההשקעה כוללת יתרת רכוש אחר בסך 36 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 41 מיליוני ש"ח).
(ג) כולל קרנות הפרשי תרגום וקרנות אחרות אשר נצברו בעודפים.

מיזוג בלמ"ש

ביום 9 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון הבנק את ביצוע המיזוג של בלמ"ש עם ולתוך הבנק. ביום 10 בספטמבר 2012 אישר דירקטוריון בלמ"ש את ביצוע המיזוג כאמור. המיזוג בוצע ביום 31 בדצמבר 2012 ("מועד המיזוג").

ביום 31 בדצמבר 2012 הושלם המיזוג ונרשם ברשם החברות, לאחר שהתקיימו כל התנאים המתלים להשלמתו.

המיזוג שבוצע הינו מיזוג סטטוטורי ובמסגרתו העביר בלמ"ש את נכסיו והתחייבויותיו לבנק, תוך חיסולו של בלמ"ש ללא פירוק בהתאם להוראות הפרק הראשון של החלק השמיני של חוק החברות, התשנ"ט-1999 ובכפוף להוראות הפרק השני לחלק ה-2 לפקודת מס הכנסה כך שעם השלמת המיזוג חדל בלמ"ש מלהתקיים.

החל מיום 15 בינואר 2013 בוטל רישיון הבנק של בלמ"ש.

השקעות במניות לפי שווי מאזני		השקעות במניות לפי שווי שוק		תרומה לרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון העצמי (ג)		ערבויות עבור החברה לטובת גופים שמחוץ לקבוצה	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2012	2011	**2012**	2011	**2012**	2011	**2012**	2011	**2012**	2011	**2012**	2011
1,568	1,749	**3,367**	3,291	**(110)**	97	**81**	43	**(22)**	51	**109**	409

(ה) מוניטין ורכוש בלתי מוחשי

	מוניטין	תיקי ניירות ערך לקוחות	סך הכל
	(במיליוני ש״ח)		
עלות			
ליום 31 בדצמבר 2010	**188**	**-**	**188**
רכישות במסגרת צירוף עסקים	-	138	138
ליום 31 בדצמבר 2011	**188**	**138**	**326**
תוספות	1	-	1
עדכון בעקבות הקצאת עודף עלות *	85	(55)	30
ליום 31 בדצמבר 2012	**274**	**83**	**357**
הפחתות והפסדים מירידת ערך			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2010	**143**	**-**	**143**
הפחתה לשנה	1	1	2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	144	1	145
הפחתה לשנה	12	11	23
ליום 31 בדצמבר 2012	**156**	**12**	**168**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2012	**118**	**71**	**189**
הערך בספרים			
ליום 31 בדצמבר 2010	45	-	45
ליום 31 בדצמבר 2011	44	137	181
ליום 31 בדצמבר 2012	**118**	**71**	**189**

* עדכון עקב הערכה מעודכנת להקצאת עודף העלות במסגרת צירוף עסקים

באור 7 - בניינים וציוד

(א) הרכב

	בניינים ומקרקעין (א)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	תוכנות	סך הכל
	(במיליוני ש״ח)			
עלות				
ליום 31 בדצמבר 2011	3,338	3,025	4,136	10,499
תוספות	**70**	**269**	**496**	**835**
גריעות	**(11)**	**(50)**	**(32)**	**(93)**
קרן מהתאמות תרגום	**(2)**	**(1)**	**-**	**(3)**
ליום 31 בדצמבר 2012	**3,395**	**3,243**	**4,600**	**11,238**
פחת שנצבר				
ליום 31 בדצמבר 2011	1,716	2,397	2,733	6,846
הפרשה בשנת הדיווח	**83**	**181**	**464**	**728**
הפסדים מירידת ערך שהוכרו	**47**	**-**	**-**	**47**
גריעות	**(9)**	**(47)**	**(31)**	**(87)**
קרן מהתאמות תרגום	**(1)**	**-**	**-**	**(1)**
ליום 31 בדצמבר 2012	**1,836**	**2,531**	**3,166**	**7,533**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2012	**1,559**	**713**	**1,433**	**3,705**
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2011	1,622	628	1,403	3,653

(א) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(ב) שיעור הפחת הממוצע:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
בניינים ומקרקעין -	**3.31%**	4.06%
ציוד, ריהוט וכלי רכב -	**16.53%**	17.35%

(ג) הקבוצה הינה בעלת זכויות בדרך של שכירות או חכירה במקרקעין ובציוד לתקופה של מ-1 שנים עד 94 שנים מתאריך המאזן בסכום (לאחר פחת) של 134 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 - 135 מיליוני ש״ח).

(ד) נדל״ן להשקעה - בניינים ומקרקעין שאינם בשימוש הקבוצה, בעיקר בניינים מושכרים, כלולים במאזן בסך 28 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 - 24 מיליוני ש״ח).

(ה) סעיף בניינים וציוד כולל שיפורים וזכויות שכירות, לרבות תשלומים על חשבון. חלק מהבניינים על קרקע חכורה. נכסים בסך 182 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 - 236 מיליוני ש״ח) טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רישום מקרקעין. הסיבות העיקריות לאי רישומם הינן העדר הסדר רישום מקרקעין באזור (״פרצלציה״) ואי רישום פרויקט כבית משותף על ידי הקבלן/היזם.

(ו) בניינים העומדים למכירה בסך 62 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 - 20 מיליוני ש״ח) מוצגים לאחר ניכוי הפרשה להפסדים צפויים. השווי ההוגן של נכסים העומדים למכירה ליום 31 בדצמבר 2012 הינו 101 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 - 40 מיליוני ש״ח).

(ז) יתרת התוכנות כוללת עלויות שהוונו במהלך השנה בקשר עם פיתוח תוכנות מחשב בסך 228 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 - 207 מיליוני ש״ח).

באור 8 - נכסים אחרים

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
מסים נדחים לקבל, נטו - ראה באור 26 (ט)	**2,598**	2,396
עודף היעודה לפיצויים מעל העתודה - ראה באור 15 (ג)	**333**	227
נכסים שהועברו לבעלות הקבוצה עקב סילוק אשראים בעייתיים	**12**	25
שווי פוליסת ביטוח בשלוחה בחו"ל	**404**	406
עודף מקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודות השוטפות	**60**	239
הוצאות הנפקה להפחתה של אגרות חוב, שטרי התחייבויות וכתבי התחייבות נדחים	**57**	61
הכנסות לקבל	**167**	134
הוצאות מראש	**226**	207
חייבים אחרים ויתרות חובה	**672**	509
סך כל הנכסים האחרים	**4,529**	4,204

באור 9 - פיקדונות הציבור

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
פיקדונות לפי דרישה	**75,355**	63,134
פיקדונות לזמן קצוב ואחרים	**211,506**	212,688
פיקדונות בתוכניות חסכון	**2,677**	3,582
סך כל פיקדונות הציבור	**289,538**	279,404

באור 10 - פיקדונות מבנקים

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
בנקים מסחריים:		
פיקדונות לפי דרישה (א)	**2,398**	3,325
פיקדונות לזמן קצוב	**1,181**	1,066
קיבולים	**481**	638
תאגידים בנקאיים מיוחדים:		
פיקדונות לפי דרישה (א)	**-**	3
פיקדונות לזמן קצוב	**13**	24
סך כל הפיקדונות מבנקים	**4,073**	5,056

(א) סווג מחדש.

באור 11 - אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים

	משך חיים ממוצע (א) (שנים)	שעור תשואה פנימי (א) (%)	31 בדצמבר 2012	2011
			(במיליוני ש"ח)	
אגרות חוב ושטרי התחייבות (ב):				
במטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן	**1.97**	**5.03**	**1,282**	1,210
כתבי התחייבות נדחים (ב):				
במטבע ישראלי לא צמוד	**3.91** (ג)	**5.03**	**6,301**	4,987
במטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן (ד)	**4.19** (ג)	**4.20**	**19,932**	23,372
בפר"ש	**5.3** (ג)	**4.1**	**10.0**	-
בדולרים של ארה"ב	**-**	**-**	**-**	430
סך כל אגרות החוב, שטרי ההתחייבות וכתבי ההתחייבות הנדחים			**27,525**	29,999

(א) משך חיים ממוצע, הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור התשואה הפנימי. שיעור תשואה פנימי, הינו שיעור ריבית המנכה את תזרים התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית.

(ב) יתרת הנכיון בקיזוז הפרמיה על אגרות חוב ועל כתבי התחייבות נדחים שטרם נזקפה לדוח רווח והפסד קוזזה מאגרות החוב.

(ג) משך חיים ממוצע למועד שינוי הריבית מבוסס על חישוב משך חיים ממוצע אפקטיבי כפי שמחושב לצורך תוספת ד'. בכתבי התחייבות נדחים לא צמודים 1.90 שנים, בצמודים למדד 4.33 שנים ובכתבי התחייבות נדחים בפר"ש 0.80 שנים.

(ד) מזה שטרי הון נדחים (לא סחירים) המהווים הון משני עליון בסך 510 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 503 מיליוני ש"ח) אשר בנסיבות מסויימות ניתנים להמרה למניות.

(ה) ביום 16 במאי 2011, בהתאם להיתר שהתקבל מרשות ניירות ערך, פרסמה לאומי למימון תשקיף מדף להנפקת עד 9 סדרות של אגרות חוב (סדרות 179 עד 187), ועד 11 סדרות של כתבי התחייבות נדחים (סדרות יד' עד כד'), כל אחת מהן בערך נקוב של עד 4 מיליארד ש"ח. כמו כן, מאפשר תשקיף המדף הנפקת עד 2,950,000,000 ש"ח ע.נ של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יב') ו-3,350,000,000 ש"ח ע.נ. של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') במסגרת הרחבת סדרות סחירות, שהונפקו לראשונה באמצעות דוח הצעת מדף מיום 14 בספטמבר 2010. תוקף תשקיף המדף מיום 16 במאי 2011 הינו לשנתיים מיום פרסומו.

על פי דוח הצעת מדף מיום 7 בספטמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-1.4 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרות יב' ו-יג' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,142,941,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,144,083,941 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש יולי 2010, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.6% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יג' בסך 276,039,000 ש"ח ע.נ., (תמורה בסך 275,486,922 ש"ח), עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 5.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017 (כולל).

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כרובד 2 תחתון.

על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בנובמבר 2011 הנפיקה לאומי למימון סך של כ-2 מיליארד ש"ח כתבי התחייבות נדחים בהרחבת סדרה יב' והנפקת סדרה יד' כמפורט להלן:

כתבי התחייבות נדחים הרחבת סדרה יב' בסך 1,078,669,000 ש"ח ע.נ. (תמורה בסך 1,105,635,725 ש"ח). למידע נוסף בגין כתבי התחייבות נדחים סדרה יב' ראה לעיל.

כתבי התחייבות נדחים סדרה יד' בסך 860,745,000 ש"ח ע.נ. עומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 9 בנובמבר 2020, צמודים קרן וריבית למדד המחירים לצרכן בגין חודש ספטמבר 2011, ונושאים ריבית שנתית בשיעור 3.4% לשנה, אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020 (כולל).

כתבי ההתחייבות הנדחים אושרו על ידי בנק ישראל, כהון רובד 2 תחתון.

(ו) בשנת 2012 ביצעה החברה הנפקה אחת לציבור וזאת על פי תשקיף מדף שפורסם ביום 15 במאי 2011 ועל-פי דוח הצעת מדף שפורסם ביום 25 בינואר 2012. בהנפקה זו הונפקו לציבור כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ג) וכתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד), במסגרת הרחבה של סדרות נסחרות, כדלקמן:

1. 1,280,000,000 ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ג), רשומים על שם, עומדים לפרעון בתשלום אחד ביום 10 בספטמבר 2017, אינם צמודים (קרן וריבית) למדד כלשהו, ונושאים ריבית שנתית בשיעור של 5.40% לשנה (רבית אפקטיבית 5.1%), אשר תשלום ביום 10 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2017. בהתאם לתוצאות המכרז, שנערך על מחיר היחידה, כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ג) הונפקו במחיר של 1.035 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ., בתמורה של 1,324,800,000 ש"ח.
2. 1,010,000,000 ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה י"ד), רשומים על שם, עומדים לפרעון בתשלום אחד ביום 10 בנובמבר 2020, צמודים (קרן וריבית) למדד המחירים לצרכן, ונושאים ריבית שנתית בשיעור של 3.4% לשנה (ריבית אפקטיבית 3.35%), אשר תשולם ביום 10 בנובמבר של כל אחת מהשנים 2012 עד 2020. בהתאם לתוצאות המכרז, שנערך על מחיר היחידה, כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה י"ד) הונפקו במחיר של 1.011 ש"ח לכל 1 ש"ח ע.נ., בתמורה של 1,021,110,000 ש"ח.

כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרות י"ג-י"ד) שהונפקו כאמור נרשמו למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ, והתמורה שקיבלה החברה מהנפקתן הופקדה בבנק לאומי לשימושו על-פי שיקול דעתו ועל אחריותו, בתנאי פרעון והצמדה הזהים לתנאי אותה סדרה ובריבית בגובה הריבית שנושאת אותה סדרה בתוספת מרווח בשיעור של 0.1% לשנה.

באור 12 - התחייבויות אחרות

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש״ח)	
עתודה למסים נדחים, נטו - ראה באור 26 (ט)	**144**	118
עודף הפרשות שוטפות למס הכנסה על מקדמות ששולמו	**68**	33
עודף עתודות על יעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה - ראה באור 15 (ג)	**4,960**	4,288
הפרשה לחופשה שלא נוצלה ולמענקי יובל	**912**	897
הכנסות מראש	**460**	537
הפרשה להפסדי אשראי בגין סעיפי אשראי חוץ מאזניים	**447**	464
הוצאות לשלם בגין שכר והוצאות נלוות	**306**	494
זכאים בגין כרטיסי אשראי	**5,931**	5,606
הוצאות לשלם	**344**	399
שווי שוק של ניירות ערך שנמכרו בחסר	**484**	838
זכאים אחרים ויתרות זכות	**1,520**	1,063
סך כל ההתחייבויות האחרות	**15,576**	14,737

באור 13 - הון והלימות הון

(א) הון המניות

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	רשום	**מונפק ונפרע** *	רשום	מונפק ונפרע
	(ש״ח)		(ש״ח)	
מניות רגילות בנות 1.0 ש״ח	**3,215,000,000**	**1,473,551,221**	2,215,000,000	1,473,551,221

* כל המניות שהונפקו רשומות על שם. המניות שהונפקו ושיונפקו הומרו או יומרו לסטוק רגיל הניתן להעברה ביחידות בנות 1.0 ש״ח.

באסיפה הכללית שהתקיימה ביום 1 באוגוסט 2012, הוחלט לאשר את הגדלת ההון הרשום של הבנק לסך של 3,215,000,000 ש״ח על ידי יצירת 1 מיליארד מניות רגילות בנות 1 ש״ח ע.נ. כ״א, אשר תהיינה מומרות לסטוק לאחר שתוצאנה ותפרענה במלואן.

הסטוק הרגיל רשום למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

400,000,000 ש״ח ע.נ. פיקדונות/שטרי הון נדחים (לא סחירים) צמודי מדד, שהונפקו ביוני וביולי 2002, הניתנים לפרעון ב-30 ביוני 2101 ואשר הוכרו על ידי בנק ישראל כהון משני עליון של הבנק, ניתנים להמרה בנסיבות מסוימות אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים בהתאם לנוסחת המרה כקבוע בתנאי הפיקדון/שטר הון נדחה, ב-150,480,664 מניות רגילות של הבנק, נכון לתאריך הדוח.

(ב) דיבידנד

בהתאם להמלצות דירקטוריון הבנק, ולאישורי האסיפה הכללית, חילק הבנק דיבידנד במזומן בגין שנת 2010 בסכום של 1.4 מיליארד ש״ח. הדיבידנד שולם בסכומים ובמועדים הבאים : 500 מיליון ש״ח בנובמבר 2010, 500 מיליון ש״ח בינואר 2011 ו-400 מיליון ש״ח ביוני 2011.

באור 13 - הון והלימות הון (המשך)

(ג) הלימות הון

מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בדבר "מדידה והלימות הון"

1. בנתוני המאוחד

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון רובד 1, לאחר ניכויים	**24,312**	23,225
הון רובד 2, לאחר ניכויים	**17,978**	18,020
סך הכל הון כולל	**42,290**	41,245
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי	**253,838**	258,601
סיכוני שוק	**9,710**	9,011
סיכון תפעולי (ב)	**20,841**	20,095
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**284,389**	287,707
יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**8.55%**	8.07%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.87%**	14.34%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.00%**	9.00%

2. חברות בנות משמעותיות

בנק ערבי ישראלי		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**10.84%**	11.30%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.76%**	15.60%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.00%**	9.00%
לאומי קארד בע"מ		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**16.00%**	14.80%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**16.00%**	14.80%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.00%**	9.00%
בנק לאומי ארה"ב (א)		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**11.56%**	10.45%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**14.47%**	13.23%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי השלטונות המקומיים	**10.00%**	10.00%

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 13 - הון והלימות הון (המשך)

3. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
הון רובד 1		
הון עצמי	**24,426**	23,592
זכויות מיעוט בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות בת שאוחדו	**307**	254
בניכוי מוניטין	**235**	175
בניכוי נכסים בלתי מוחשיים	**105**	162
בניכוי הפסדים בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**-**	218
בניכוי ניכויים אחרים מהון רובד 1	**81**	66
סך הכל הון רובד 1	**24,312**	23,225
הון רובד 2		
א. הון רובד 2 עליון		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**333**	-
הפרשה כללית לחובות מסופקים	**428**	428
מכשירי הון מורכבים	**6,071**	6,012
ב. הון רובד 2 תחתון		
כתבי התחייבויות נדחים	**11,228**	11,646
ג. ניכויים מהון רובד 2		
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית	**56**	51
ניכויים אחרים	**26**	15
סך הכל הון רובד 2	**17,978**	18,020

(א) שלוחה בארה"ב אינה מחויבת לחשב יחס הלימות ההון בהתאם לבאזל 2 לפיכך היחסים המוצגים הינם לפי באזל 1.

(ב) הקצאת הון נדבך 1 בגין הסיכון התפעולי הינה על פי הגישה הסטנדרטית.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים

ליום 31 בדצמבר 2012 וליום 31 בדצמבר 2011, אגרות חוב וכתבי התחייבות שהונפקו על ידי חברות מאוחדות בארץ אינן מובטחות על ידי שעבודים שוטפים על נכסיהן. סניפים בחו"ל וחברות מאוחדות שיעבדו ניירות ערך ונכסים אחרים להבטחת פיקדונות שנתקבלו מ-(Federal Home Loan Bank) - FHLB וכן התחייבויות מסויימות בהתאם לדרישת שלטונות הארצות בהן הם פועלים. הנכסים המשועבדים מסתכמים בסך 426 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 524 מיליוני ש"ח). סך ההתחייבויות בגינן שועבדו הנכסים מסתכמות בסך 377 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 446 מיליוני ש"ח).

הבנק מבצע השאלות לזמן קצר של ני"ע במט"ח מהתיק הזמין, דרך מסלקת יורוקליר, ללקוחות אחרים של המסלקה ללא ידיעת זהות השואלים. ההשאלות מבוצעות בערבות מלאה של מסלקת יורוקליר שהינה מוסד פיננסי בדירוג AA+. שווי יתרת ני"ע המושאלים למסלקת יורוקליר ליום 31 בדצמבר 2012, עמד על כ-117 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 75 מיליוני ש"ח).

כחבר הבורסה לניירות ערך בתל אביב, הבנק הינו חבר בקרן הסיכונים של מסלקת הבורסה.

הסכום של קרן הסיכונים יהיה בגובה היתרה התקופתית לחיוב הגבוהה ביותר שהייתה לחבר בששת החודשים שהסתיימו בחודש הקלנדרי שקדם למועד העדכון". הקרן מעדכנת את הסכומים 4 פעמים בשנה.

בנוסף - הבנק חתם על מסגרת אשראי בגובה 150 מיליון דולר עם מסלקת יורוקליר להבטחת סליקת ניירות ערך של לקוחות. מסגרת האשראי מגובה בני"ע שמחזיק הבנק במסלקת יורוקליר.

כל אחד מהחברים בקרן הסיכונים משעבד ניירות ערך לטובת מסלקת הבורסה בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן, אשר מבטיחים את חיובי החבר כלפי המסלקה ואת חלקו של החבר בקרן הסיכונים. כמו כן מבטיחים בטחונות אלו גם את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים, וזאת אם הבטחונות שהעמיד החבר האחר לא יספיקו לכיסוי כל חיובי החבר האחר, ובהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהחברים בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת הבורסה, לפי הנמוך. סך כל אגרות החוב והפיקדונות ששועבדו על ידי הבנק למסלקת הבורסה, ליום 31 בדצמבר 2012 הינו 74 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 191 מיליון ש"ח).

הבנק הינו חבר גם בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף. הבנק התחייב כלפי מסלקת המעו"ף לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאותיו במעו"ף עבור לקוחותיו, הנוסטרו שלו ומעסקאות מעו"ף של חבש"ס (חבר בורסה אחר שאינו סולק בעצמו במסלקת מעו"ף). סכום ההתחייבות של הבנק מוצג בבאור 18(א) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות.

הבנק משעבד למסלקת המעו"ף בטחונות בגובה חלקו היחסי בקרן הסיכונים וכן בגין התחייבויותיו כאמור לעיל, אשר מבטיחים את חיוביו כלפי מסלקת המעו"ף ואת חלקו בקרן הסיכונים. בנוסף, מבטיחים הבטחונות את חיובי חברי קרן הסיכונים האחרים. במקרה שהבטחונות שהעמיד חבר אחר בקרן לא הספיקו לכיסוי כל חיוביו, רשאית מסלקת המעו"ף לממש גם את הבטחונות שהעמידו לה חברי קרן הסיכונים האחרים, בהתאם לחלקו היחסי של כל אחד מהם בקרן, עד לגובה הבטחונות שניתנו או עד לגובה החיובים כלפי מסלקת מעו"ף, לפי הנמוך.

לתאריך הדוח הכספי, חלקו של הבנק בקרן הסיכונים של מסלקת המעו"ף עומד על כ-198 מיליון ש"ח (כ-19% מהקרן).

הבנק כמו כל חבר מסלקה אחר, רשאי להבטיח את חיוביו לקרן הסיכונים של מסלקת מעו"ף, באמצעות שעבוד אגרות חוב ממשלתיות ופיקדונות. סך כל אגרות החוב ששועבדו על ידי הבנק למסלקת המעו"ף, בגין פעילות הלקוחות, הנוסטרו וקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2012 הינו 1,380 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 1,791 מיליון ש"ח).

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

הבנק משתתף בהסדר להבטחת סופיות הסליקה במצבי כשל בהם אין יתרה מספקת בחשבון הסליקה של אחד או יותר מהמשתתפים האחרים, וזאת כמשתתף במערכת זה"ב ובעל חשבון סליקה במערכת וחבר במערכות התשלומים מס"ב ומסלקת הבנקים ("משתתף"). במקרה של כשל, ישא כל משתתף שלא כשל ("משתתף שורד") בחיובי המשתתף שכשל, על פי חלקו היחסי של המשתתף השורד חלקי ההפרש בין 100% לחלקו היחסי של המשתתף שכשל. חלקו היחסי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012 במס"ב הינו 15.989% ובמסלקת הבנקים-23.79% (אחוז זה מתעדכן אחת לשישה חודשים על פי המשקל היחסי של חיובי כל משתתף אשר הועברו במערכת התשלומים הרלוונטית בששת החודשים הקודמים). תקרה כוללת להשתתפות כל המשתתפים עומדת על 300 מליון ש"ח במס"ב ו-150 מליון ש"ח במסלקת הבנקים. במקרה של כשל, ביום העסקים העוקב ליום הכשל, מייד לאחר פתיחת המערכת, בנק ישראל ישגר למערכת הוראת תשלום רב-צדדית לחיוב חשבון הסליקה של המשתתף הכושל ולזיכוי חשבונות הסליקה של המשתתפים השורדים בסכום אותו שילם כל משתתף שורד במסגרת ההסדר, בתוספת ריבית בנק ישראל. הסדר הכשל לא נועד לטפל במצב של חדלות פירעון ידועה או קרובה לוודאית. במקרה של חדלות פרעון הטיפול יועבר לפיקוח על הבנקים.

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים מסוג CSA - (Credit Support Annex) שנועדו למזער את סיכוני האשראי ההדדיים שנוצרים בין בנקים בעת מסחר בנגזרים. על פי ההסכמים מידי תקופה מבוצעת מדידה של שווי כלל העסקות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש מחוייב הצד האמור להעביר לצד השני פיקדונות בגובה סכום החשיפה, עד למועד המדידה הבא.
ליום 31 בדצמבר 2012 העמידה הקבוצה לטובת בנקים זרים פיקדונות בסכום כולל של 1,112 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 1,588 מיליון ש"ח).

הבנק וחברות מאוחדות מתקשרים עם בנקים זרים בהסכמים אשר על פיהם מופקדים על ידיהם סכומים בבנקים הזרים, לצורך ביצוע עסקאות עתידיות סחירות בבורסות בחו"ל עבורם ועבור לקוחותיהם. ליום 31 בדצמבר 2012 הפקידה הקבוצה בבנקים הנ"ל סכום של 268 מיליון דולר ארה"ב (31 בדצמבר 2011 - 222 מיליון דולר).

הבנק חתם על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד קבוע ראשון בדרגה ובהמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, לטובת בנק ישראל, את כל הנכסים והזכויות בחשבונות ספציפיים המתנהלים ע"ש בנק ישראל, במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב, ב-Euroclear Bank או בכל מסלקה אחרת עליה יסכימו הבנק ובנק ישראל.
הנכסים המשועבדים בחשבון ב-Euroclear Bank, או בחשבון אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל, משועבדים גם בשעבוד צף ראשון בדרגה לטובת בנק ישראל.

שעבוד זה בא להבטיח את כל התחייבויות הבנק בקשר עם אשראים שבנק ישראל נתן או ייתן לבנק והעמדת בטוחות להבטחתם, כמפורט במסמכי האשראי, למעט אשראים על פי הסכם אשראי בין בנק ישראל לבנק ואגרת חוב מובטחת מיום 21 במאי 2008.

ביום 21 במאי 2008 חתם הבנק על איגרת חוב על פיה שעבד הבנק בשעבוד צף ראשון בדרגה, לטובת בנק ישראל, את זכויותיו לקבלת סכומים וחיובים כספיים בשקלים, המגיעים ושיגיעו לבנק מפעם לפעם מאת לקוחותיו, שהינם תאגידים (שהתאגדו לפי דיני מדינת ישראל), שאינם מפגרים בהחזר לבנק של אשראים שקיבלו מהבנק, בגין אשראים בשקלים שמשך החיים הממוצע (מח"מ) של כל אשראי אינו עולה על שלוש שנים, שניתנו וינתנו על ידי הבנק ללקוחות הנ"ל.

שעבוד זה בא להבטיח אשראים שבנק ישראל יעמיד לרשות הבנק לצורך פעילות הבנק כספק שירותי נזילות בשקלים לבנק ה-(Continuous Linked Settlement Bank) - CLS, בצרוף ריבית ועלויות והוצאות הכרוכות במימוש השעבוד, עד לסך של 1.1 מיליארד ש"ח, בהתאם לתנאי הסכם האשראי שנחתם בין הצדדים לענין זה. לאומי לא ניצל אשראי מסוג זה במהלך השנים 2010-2012.

באור 14 - שעבודים ותנאים מגבילים (המשך)

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים:		
ניירות ערך שהתקבלו בעיסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן	**1,435**	1,225
השימושים בניירות ערך שהתקבלו כביטחון ובניירות ערך של הבנק, לפי שווי הוגן, לפני השפעת קיזוזים		
ניירות ערך שהושאלו בעיסקאות השאלת ניירות ערך כנגד מזומן	**1,007**	442

מלבד ניירות ערך אלו, נכון ליום המאזן, הועמדו כבטחון ניירות ערך נוספים המוצגים בסעיף ניירות ערך כמפורט לעיל, אשר המלווים אינם רשאים למכור או לשעבד.

הבנק חתם בספטמבר 2010 על שטר מישכון לפיו שיעבד לטובת בנק לאומי ארה"ב, על פי הוראות ה-Federal Reserve, פקדונות כספיים, בקשר עם אשראים הניתנים על ידי בנק לאומי ארה"ב בבטחון התחייבויות של בנק לאומי לישראל, לגיבוי התחייבויות אלה. סכום השעבוד ליום 31 בדצמבר 2012 היה 49 מיליון דולר ארה"ב. (92 מיליון דולר ארה"ב ליום 31 בדצמבר 2011).

באור 15 - זכויות עובדים

(א) חתימת הסכם קיבוצי בנושא ההפרטה

ביום 30 בנובמבר 2005 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים בעקבות מהלך הפרטת הבנק.

ההסכם הקיבוצי מעגן את יישום תוכנית האופציות לעובדים, את זכות העובדים לרכוש 3.873% ממניות הבנק המגיעות לעובדים בהנחה של 25% ממחיר השוק במועד ההנפקה, את תשלום המקדמה בשיעור של משכורת אחת להפרשות על חשבון המענק השנתי לשנת 2005, ואת עיגון ההסכמים הקיבוציים וההסדרים הקיימים כל אחד במעמדו כפי שהוא בבנק לחמש שנים החל מיום 1 בינואר 2006.

העובדים מצידם התחייבו בהסכם לשמירה על שקט תעשייתי בכל הנוגע להליך הפרטת הבנק.

הסכם זה אושר על ידי האסיפה הכללית ביום 2 בפברואר 2006.

ביום 17 בנובמבר 2010 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בעניין זכויות העובדים בין הבנק לבין נציגות עובדי הבנק ("ההסכם הקיבוצי" או "העסקה") וזאת בהמשך להסכמת והחלטת דירקטוריון הבנק. ההסכם הקיבוצי אושר על ידי ועדת הביקורת ולאחריה על ידי הדירקטוריון ביום 21 בנובמבר 2010, ועל ידי האסיפה הכללית ביום 28 בדצמבר 2010. על פי ההסכם הקיבוצי יוארך תוקף ההסכמות המפורטות בהסכם הקיבוצי המיוחד הנ"ל מיום 30 בנובמבר 2005 בין הבנק לבין נציגות העובדים ("ההסכם הקיבוצי הקודם"). על פי ההסכם הקיבוצי, ההסכמה שהיתה בהסכם הקיבוצי הקודם להאריך עד ליום 31 בדצמבר 2010 את תוקפם של חוקת העבודה וכל ההסכמים וההסדרים הקיבוציים, וכן כל הסיכומים, הנהלים והנוהגים המקנים זכויות לעובדי הבנק, הקיימים בבנק, כל אחד במעמדו, הוארכה לתקופה נוספת של ארבע שנים - עד ליום 31 בדצמבר 2014.

עוד נקבע בהסכם הקיבוצי, כי ה"שקט התעשייתי" כפי שהתחייבה בו נציגות העובדים כאמור בסעיף 7 להסכם הקיבוצי הקודם ימשיך להיות בתוקף.

בדבר השפעת הנפקת המניות לעובדים ראה סעיף (ח) להלן.

(ב) פיצויי פרישה ופנסיה

(1) כללי

לעובדים שהחלו עבודתם בבנק מיום 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור ב") וטרם קבלו קביעות במועד חתימת הסכם קיבוצי מיוחד בשנת 2000 בעניין הסדר פנסיוני, קיימות הפקדות שוטפות לתוכנית פנסיה. תוכנית הפנסיה הינה תוכנית לפנסיה מקיפה צוברת בתוספת כיסוי ביטוחי נוסף למקרים של אובדן כושר עבודה ופטירה. לבנק לא תהיה כל חבות פנסיונית לגבי עובדים אלה להוציא השלמה לפיצויי פיטורין בהתאם להסכם.

לעובדים, שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999 (להלן "עובדי דור א") וקיבלו קביעות עד מועד חתימת ההסכם דלעיל, הפורשים מעבודתם בבנק בגיל פרישה, למעט אלו המוזכרים לעיל וב-(3) להלן, הזכות לבחור בקבלת פיצויי פרישה וכספי תגמולים או בקבלת פנסיה תוך ויתור על כספי התגמולים והפיצויים. הזכאות לפנסיה מחושבת לפי שיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה ושל 1.5% לכל שנה לאחר מכן, עד לשיעור מירבי של 70%.

העתודות לפיצויי פרישה מחושבות על בסיס המשכורת האחרונה של חודש אחד לכל שנת עבודה. היעודות בגין ההתחייבויות לפיצויי פרישה מופקדות בקופות גמל.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

העתודות לפנסיה מבוססות על חישוב אקטוארי הלוקח בחשבון את שינוי גיל הפרישה על פי חוק גיל פרישה, התשס"ד-2004. החישוב האקטוארי נערך בשיטת הערכה של הטבות נצברות בהתחשב בפרמטרים שונים, ביניהם הסתברות על בסיס ניסיון העבר לגבי שיעור ניצול זכויות הפנסיה ושיעור משיכות כספי פיצויים ותגמולים (שיעור ניצול הפנסיה הקיים הינו כ-76% והיתר מושכים פיצויים ותגמולים) וכן ניסיון העבר לגבי נכות וכו'.

החישוב האקטוארי מבוסס על הוראות עדכניות של האקטואר הראשי במשרד האוצר לגבי שיעורי תמותה מחודש מרס 2013 אשר נקבעו על ידי הממונה על שוק ההון בטוח וחסכון לחברות הביטוח, עקב השינוי בקצב השיפור בתוחלת החיים ואשר אומצו לאוכלוסיית עובדי הבנק.

חישוב ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה נעשה על בסיס שיעור ההיוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי העלייה נעים בטווח של 0.9% עד 7.2%.

החישוב נעשה לפי תכנית פנסיה מקיפה הכוללת פנסית זקנה, פנסית נכות ופנסית שאירים, ומביא בחשבון גם את העובדים שטרם מלאה תקופת הכשרתם לקבלת פנסיה (15 שנות עבודה).

במאזן כלולות עתודות לפי סכום ההתחייבות הגבוה מבין ההתחייבויות לפיצויים בתוספת כספי התגמולים לבין ההתחייבות לפנסיה. ההתחייבות לפנסיה של הבנק, לגבי עובדים שפרשו ובחרו בפנסיה, וכן זו המוזכרת ב-(3) להלן, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה, המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי אקטואר, כמצוין לעיל.

(2) הטבות ל"בוגרי בל"ל"

"בוגרי לאומי" זכאים, פרט לתשלומי הפנסיה ו/או הפיצויים, כל בוגר לפי בחירתו, להטבות נוספות שעיקרן שי לחג, סקר רפואי (לחלק מהבוגרים) והשתתפות בעלויות רווחה נוספות ופעילויות חברתיות.

"בוגרי לאומי" - מי שסיים עבודתו בבנק, בגיל כלשהו, לאחר שהשלים 25 שנות עבודה בבנק, או שסיים עבודתו בגיל הפרישה על פי החוק, לאחר שהשלים 15 שנות עבודה לפחות.

הסכום שנצבר ליום 31 בדצמבר 2012 עבור העלויות הצפויות בגין הזכאויות הנ"ל בתקופה שלאחר תקופת ההעסקה על פי חישוב אקטוארי מסתכם בכ-128 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 105 מיליוני ש"ח).

(3) פנסיה מוקדמת לבעלי חוזים אישיים

א. גב' רקפת רוסק-עמינח מכהנת כמנכ"ל ראשי של הבנק החל מיום 1 במאי 2012. השכר החודשי של המנכ"ל הראשי, החל מחודש מאי 2012, הוא בסך 180,000 ש"ח (צמוד לעלית המדד). בהתאם לתנאי כהונתה והעסקתה בבנק זכאית המנכ"ל הראשי, בעת ניתוק יחסי עובד-מעביד בינה לבין הבנק לתנאים הבאים : במקרה של פיטורין לפני שוותק עבודתה בבנק הגיע ל-15 שנה – זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויי פיטורין בסכום השווה ל-250% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים. במקרה של פיטורין לאחר שוותק עבודתה בבנק הוא 15 שנה או יותר או במקרה של פרישה לגמלאות – זכאית המנכ"ל הראשי לבחור בין (א) פיצויי פיטורין בסכום השווה ל-200% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים ; לבין (ב) קיצבת פרישה מיידית מן הבנק.
שיעור קיצבת הפרישה למנכ"ל הראשי הינו כמפורט בסעיף קטן ג להלן לגבי חברי ההנהלה.
במקרה של התפטרות זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויים בסכום השווה ל-100% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים, כאשר אם ההתפטרות היא לאחר שוותק עבודתה בבנק הוא 15 שנה או יותר זכאית המנכ"ל הראשי לפיצויים בסכום השווה ל-200% מהמשכורת החודשית האחרונה כפול במספר שנות עבודתה בבנק, ובתוספת ההפרשות לתגמולים.
הבנק והמנכ"ל הראשי רשאים כל אחד, לסיים את יחסי העבודה במתן הודעה מוקדמת של 6 חודשים.

ב. על פי חוזה העבודה האישי עם גב' גליה מאור, המנכ"ל הראשי היוצאת של הבנק שנחתם בתחילת 1996 (ולאחר מכן תוקן ונחתם בשנת 2004) (להלן : "החוזה") זכאית גב' מאור לפנסיה מיידית בעת פרישתה.
גב' מאור פרשה מתפקידה כמנכ"ל הראשי של הבנק ביום 30 באפריל 2012, כאשר החל מחודש מאי 2012 ועד חודש ינואר 2013 חלה תקופת ההודעה המוקדמת בינה לבין הבנק ללא עבודה בפועל. ביום 31 בינואר 2013 הסתיימו יחסי עובד-מעביד בין גב' מאור לבין הבנק.

ג. הבנק חתם על חוזים אישיים עם חברי הנהלה של הבנק (דור א') ועם קבוצת מנהלים בכירים (סמנכ"לים, עוזרים בכירים למנכ"ל ועוזרי מנכ"ל), ולפיהם מתחייב הבנק במקרה של פיטורים, לשלם לעובדים אלה פנסיה מיידית, אם צברו גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או של 80 שנה בחוזים החדשים. שנות הכהונה כחבר הנהלה (אם העובד כיהן לפחות 7 שנים כחבר הנהלה) תספרנה כשנות ותק נוספות לצורך צבירת השנים כאמור.
שיעור הפנסיה לחברי הנהלה הינו בשיעור של 40% בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה, ושל 1.5% לשנה בגין כל שנה עד לחתימה על חוזה אישי, 2% בגין כל שנה שהיה עם חוזה אישי ו-2.5% בגין כל שנה של כהונה כחבר הנהלה, עד לשיעור מירבי של 70%.
שיעור הפנסיה לקבוצת המנהלים הבכירים הינו בשיעור של 40% לשנה בגין חמש עשרה שנות העבודה הראשונות דהיינו 2.67% לשנה, 1.5% לשנה בגין כל שנה נוספת עד החתימה על החוזה ו-2% בגין כל שנה שלאחריה עד לשיעור מירבי של 70%. לחלופין, זכאים העובדים הנ"ל לבחור, במקרה של פיטורים, בפיצויי פיטורין בגובה 200% (ו-250% אם לא צבר גיל בתוספת ותק בעבודה בבנק בסך הכל של 75 שנה או 80 שנה כאמור) מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים, ובמקרה זה אינם זכאים לפנסיה.

עובד המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים.

לבנק ולעובדים הנ"ל יש אפשרות להפסיק את יחסי עובד-מעביד תוך מתן הודעה מוקדמת של שישה חודשים.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

החוזים האישיים של חברי הנהלה תוקנו החל מיום 31 בדצמבר 2003, תיקון אשר עיקרו הינו: עובד המתפטר מרצונו בהגיעו לגיל 62 שנה או יותר יהיה זכאי, בהתקיים מספר תנאים, לקבל פיצויי פיטורין בגובה 200% ובתוספת כספי קופת התגמולים (סעיף אשר תוקן בשנית בספטמבר 2006). עובד שבעת סיום יחסי העבודה לא ניצל את חופשת היובל יהיה זכאי לתקופת הודעה מוקדמת של חודש אחד נוסף. בתקופת צינון, שאינה חופפת תקופת הודעה מוקדמת, העובד יהיה זכאי למשכורת וליתר התנאים הנילווים. בכפוף לתיקון הנ"ל, תמשכנה הוראות החוזים האישיים לחול ולחייב את הצדדים לכל דבר ועניין. בדוחות הכספיים בוצעו הפרשות מתאימות לכיסוי ההתחייבויות הנ"ל.

על פי החוזים האישיים עם חברי הנהלה של הבנק, שאינם נמנים על דור א' או על דור ב' בבנק, במקרה של פיטורים, חברי הנהלה אלו לא יהיו זכאים לפנסיה מהבנק, אלא לפיצויי פיטורין בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת הכספים שנצברו בקופת התגמולים מהם יקוזזו הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים. עובד כאמור המתפטר מרצונו יהיה זכאי לפיצויי פיטורין בגובה 100% ובתוספת כספי קופת התגמולים מהם יקוזזו הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים.

הבנק אישר בשנת 2009 חוזים אישיים לקבוצת מנהלים בכירים מקרב עובדי דור ב' בבנק, אשר זכאים לתוכנית פנסיה כאמור בפסקה הראשונה בבאור 15(ב)(1) לעיל. מנהלים אלו אינם זכאים לפנסיה מהבנק. לפיכך, נקבע בחוזים אישיים אלו כי הבנק מתחייב במקרה של פיטורים, לשלם פיצויים בגובה 250% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובקיזוז הסכומים שנצברו בקופת הפיצויים.

אם פוטר מנהל אשר גילו הינו 55 שנה או יותר, ואשר ותק עבודתו בבנק הינו 25 שנה או יותר - אזי יהיה המנהל רשאי לבחור בעת פיטורים, בפיצויים בגובה 200% מהמשכורת החודשית האחרונה לכל שנת עבודה בבנק בתוספת ההפרשות לתגמולים ובקיזוז הסכומים שנצברו בקופה לפיצויים. או לחילופין - לקבל את כל הכספים והזכויות בקופת הפיצויים והתגמולים, כאשר עד למועד הזכאות לקבלתם על פי תנאי תקנון הקופה והוראות הדין, הוא יהיה זכאי לקבל מהבנק קיצבה.

סכום ההוצאה המירבית הנוספת של הבנק, במידה והעובדים הכלולים בסעיף זה יפוטרו מיידית, יסתכם בסך 364 מיליון ש"ח (כולל מס שכר על הפנסיה) (2011 - 355 מיליון ש"ח). הואיל ואין סבירות שכל העובדים הנ"ל יפוטרו מיידית נעשתה הפרשה בגובה 25% מהסכום הנ"ל, סך של 110 מיליון ש"ח (כולל מס שכר) (2011 - 90 מיליון ש"ח). הסכומים הנ"ל כוללים גם את חברי ההנהלה.

לאחר תיקון החוזים האישיים של חברי הנהלה כאמור לעיל, בוצע ייחוס ספציפי מתוך ההפרשה הנ"ל לחברי הנהלה שיתרתה ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכמת בסך 12 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 14 מיליון ש"ח).

(4) יושב ראש הדירקטוריון של הבנק

ועדת הביקורת, הדירקטוריון והאסיפה הכללית של הבנק אישרו את תנאי ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון המועסק במשרה מלאה כיו"ר פעיל.

העסקתו של היו"ר הינה לתקופה של 3 שנים שתחילתה ביום 4 באוגוסט 2010 ("**תקופת ההעסקה**"). אם בתום תקופת ההעסקה ייבחר היו"ר לתקופת כהונה נוספת ימשיכו לחול תנאי ההתקשרות בין הצדדים, ואולם במקרה זה לא יחולו התנאים לעניין ההודעה המוקדמת ולעניין הזכאות למענק ההסתגלות.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

לבנק וליו"ר אפשרות להפסיק את ההתקשרות ביניהם במתן הודעה מוקדמת כדלקמן : (1) אם הסתיימה העסקת היו"ר בתקופת ההעסקה מסיבה של פרישה שלא מרצון, תהיה תקופת ההודעה המוקדמת עד 9 חודשים, ובלבד שלא תתארך מעבר למועד תום תקופת ההעסקה. (2) אם הסתיימה העסקת היו"ר בתקופת ההעסקה עקב פרישה מרצון (למעט בנסיבות חריגות בהן ניתן לשלול מן היו"ר פיצויים), וכן אם הסתיימה העסקת היו"ר לאחר תקופת ההעסקה (ככל שנבחר לתקופת כהונה נוספת) - תהיה תקופת ההודעה המוקדמת בת 6 חודשים. מובהר כי הבנק יהיה רשאי לדרוש כי תקופת ההודעה המוקדמת תהיה בעבודה בפועל, כולה או חלקה. בתקופת ההודעה המוקדמת יהיה זכאי היו"ר למשכורת ולכל יתר התנאים הנלווים.

הסתיימה העסקתו של היו"ר, מכל סיבה שהיא (למעט בנסיבות חריגות בהן ניתן לשלול מן היו"ר פיצויים), יהיה זכאי היו"ר לפיצויים בסך 150% מהמשכורת האחרונה כפול מספר שנות (ו/או כל חלק מהן) כהונתו כיו"ר הדירקטוריון, וזאת בנוסף לזכאותו של היו"ר לכספים ולזכויות שנצברו בקופת הפיצויים ובקופת התגמולים. הסתיימה העסקתו של היו"ר במהלך תקופת ההעסקה עקב פרישה שלא מרצון או הסתיימה העסקתו של היו"ר כיו"ר בתום תקופת ההעסקה, מכל סיבה שהיא - יהיה זכאי היו"ר לתקופת הסתגלות בת 6 חודשים בה יקבל היו"ר משכורות חודשיות (כולל תנאים נלווים). תקופת ההסתגלות תחל לאחר תום תקופת ההודעה המוקדמת (ככל שקיימת). עוד התחייב היו"ר לתקופת צינון של 6 חודשים, בהן הינו זכאי למשכורת וכל יתר התנאים הנלווים. מובהר כי בתקופה בה תקופת הצינון חופפת את תקופת ההודעה המוקדמת ו/או את תקופת ההסתגלות, כולן או חלקן, יהיה היו"ר זכאי רק לתשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת או תקופת ההסתגלות, לפי העניין.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

(ג) פרטים על העתודות והיעודות

סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פרישה ולפנסיה הכלולים במאזן הם כדלקמן:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
עתודות לפיצויי פרישה (א)	**3,024**	2,902
יעודות לפיצויי פרישה (1) (א)	**(3,319)**	(3,000)
עתודות לפנסיה (א)	**5,096**	4,314
יעודות לפנסיה	**(174)**	(155)
עודף עתודות על יעודות, נטו	**4,627**	4,061
עודף עתודות על יעודות , נטו שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"	**4,960**	4,288
עודף יעודות שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"	**333**	227
עודף עתודות על יעודות, נטו (2)	**4,627**	4,061

(א) סווג מחדש

(1) הבנק וחברות מאוחדות שלו אינם רשאים למשוך את כספי היעודות אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה.

(2) עודף זה משקף בעיקר את ההתחייבות האקטוארית של הבנק לפנסיה עבור הפנסיונרים של הבנק, כאשר הכיסוי להתחייבות זו הינו חלק מנכסי הבנק ושימושיו השוטפים.

סך כל ההתחייבויות לפנסיה לעובדים שהחלו את עבודתם בבנק לפני 1 בינואר 1999, מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2012 בסכום של 7,615 מיליון ש"ח. לכיסוי התחייבות זו עומדים כספי הפיצויים המופקדים בקופות מרכזיות לפיצויים בסך 2,581 מיליוני ש"ח וכן כספי התגמולים שמופקדים בקופות גמל לתגמולים בסך 3,886 מיליוני ש"ח המנוהלות על ידי חברה מנהלת בבעלות עמיתי קופות אלה, כאמור בסעיף (1) להלן. כספי התגמולים מקוזזים מהתחייבויות לפנסיה ואינם מוצגים במאזן לכן גם אינם מפורטים בטבלה לעיל. הפער בין העתודות ליעודות הנ"ל הופרש על ידי הבנק ונכלל בין ההתחייבויות במאזן הבנק.

(ד) מענקים בגין ותק בעבודה

עובדי הבנק וחלק מעובדי החברות המאוחדות זכאים עם הגיעם ל-20, 30 ו-40 שנות עבודה למענקים כספיים של מספר חדשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות.

לתאריך המאזן קיימת הפרשה בסך של 678 מיליוני ש"ח (בשנת 2011 674 מיליוני ש"ח).

חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי ומביא בחשבון, על בסיס ניסיון העבר, את ההסתברות שבתאריך הקובע יהיה העובד עדיין מועסק בבנק. חישוב זה נעשה על בסיס שיעור היוון שפורסם על ידי המפקח על הבנקים (4%) ובהנחת עליית שכר ריאלית המבוססת על ניסיון העבר ומשתנה בהתאם לגיל העובד. שיעורי עלייה נעים בטווח של 0.8% עד 7.2%.

העתודה לחופשות המיוחדות נעשית על פי חישוב אקטוארי ובהתחשב בניסיון העבר לגבי ניצול חופשות אלו.

(ה) עתודה לחופשה

בסעיף התחייבויות אחרות קיימת הפרשה בגין ימי חופשה שטרם נוצלו בסך 235 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 222 מיליוני ש"ח). חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

(ו) קופות התגמולים והפיצויים של עובדי הבנק

הבנק מפקיד, עבור העובדים בדור א', כספים לתגמולים בקופות גמל לתגמולים של עובדי הבנק ועובדי לאומי למשכנתאות, אשר מנוהלות על ידי חברה מנהלת המוחזקת על ידי עמיתי הקופות.

הבנק מספק לחברה המנהלת את השירותים הנדרשים לה לניהול הקופות, כפי שהותר בחוק.

החל משנת 2008 הפכו הקופות הנ"ל לקופות גמל לא משלמות לקצבה, ולא ניתן למשוך מהן כספי תגמולים, אלא לאחר העברתם לקופות גמל משלמות לקצבה ובכפוף לתנאים שיחולו על קופות כאמור.

כמו כן החל משנת 2011 הוגבלה בחוק אפשרות הפרשת כספים לקופות מרכזיות לפיצויים, והבנק מפקיד את כספי הפיצויים בקופת התגמולים על שם עובדי הבנק.

(ז) תוכנית מענק לבכירים

תוכנית המענקים לבכירים בבנק אשר הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 מתוארת להלן. תגמול הבכירים בבנק בגין שנת 2013 ואילך יעשה בהתאם למדיניות תגמול ותוכנית תגמול אשר יובאו לדיון ולאישור האורגנים המוסמכים בבנק בהתאם לקבוע בתיקון 20 לחוק החברות.

דירקטוריון הבנק אישר תכנית מענקים ארוכת טווח למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר הדירקטוריון (בכפוף לאישור האסיפה הכללית), המנכ"ל הראשי וכל יתר חברי ההנהלה של הבנק ("הבכירים") בחודש מרס 2010 ועדכון לתכנית בחודש ספטמבר 2011 ("תכנית המענק").

.1 תכנית המענקים קובעת את אופן קביעת המענק השנתי לבכירים בגין שנת 2009 ואילך. תכנית המענק מבוססת, בין היתר, על הרווח הנקי השנתי של קבוצת לאומי (להלן הבנק ו/או קבוצת לאומי, לפי העניין: "הבנק") בגין פעולות רגילות בלבד, על שיעור התשואה השנתי להון מפעולות רגילות לאחר מס ("התשואה להון"), על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק וביחס לקבוצות הבנקאיות האחרות (להלן: "הבנקים האחרים") וכן מושפעת מהתפתחות התוצאות העסקיות של הבנק על פני זמן.

.2 המענק לבכירים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

.2.1 קביעת היקף המענק השנתי הכולל לבכירים - היקף המענק הכולל ("המענק הכולל") ייקבע על ידי הדירקטוריון על בסיס שיעור תשואה מתוקנן, המתקבל ממכפלת שיעור התשואה להון בפועל בציון המשוקלל של הבנק (מחולק ב-100), כפי שיפורט בסעיף 2.3 להלן (להלן: "שיעור תשואה מתוקנן").

במסגרת עדכון תכנית המענק בספטמבר 2011, עודכן היקף המענק השנתי הכולל לבכירים (החיובי כמו גם השלילי) בהתאם לעליה במספר חברי ההנהלה ובהתאם לשינויים במעמד חברי ההנהלה. כמפורט להלן, לא נעשה כל שינוי בתקרת המענק הכולל המקסימלי האפשרי והיא עומדת על 30 מיליון ש"ח, ולא נעשה כל שינוי בתקרת הבונוס השלילי המקסימלית והיא עומדת על 20 מיליון ש"ח. כמו כן, לא נעשה כל שינוי או עדכון בחלקם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל.

רק שיעור תשואה מתוקנן השווה או הגבוה מ-8% יזכה במענק (חיובי). לאור עדכון תכנית המענק כאמור לעיל, היקף המענק השנתי הכולל לבכירים (החיובי והשלילי) לשנת 2012 ואילך הועלה ב-9% ובגין השינוי במהלך שנת 2011 הועלה היקף המענק השנתי לבכירים (החיובי והשלילי) בכ-6%, כדלקמן:

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

בגין שנת 2011 : אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.53% מהרווח הנקי המתוקנן[1]. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.7208% מהרווח הנקי המתוקנן, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 10%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.901% מהרווח הנקי המתוקנן, ואם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 12% או יותר, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1.06% מהרווח הנקי המתוקנן.

בגין שנת 2012 ואילך : אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.545% מהרווח הנקי המתוקנן[1]. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.7412% מהרווח הנקי המתוקנן, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 10%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 0.9265% מהרווח הנקי המתוקנן, ואם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 12% או יותר, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1.09% מהרווח הנקי המתוקנן.

בכל מקרה בחישוב המענק שיעור התשואה המתוקנן לא יעלה על 15%.

ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע שיעור המענק באופן ליניארי בין שני הערכים. כאמור, היקף המענק הכולל לא יעלה בכל מקרה על 30 מיליון ש"ח.

.2.2 המענק הכולל יחולק בין הבכירים כמפורט להלן בסעיף 2.4 להלן. לאחר מכן, יופחתו 10% מסך חלקם של הבכירים (למעט היו"ר והמנכ"ל) מהמענק הכולל ויישמרו כרזרבה. רזרבה זו תשמש תחילה לתשלום ההפרשים החיוביים (ככל שיהיו) בין סך המענקים למבקר הפנימי, לחשבונאי הראשי ולמנהלת הסיכונים הראשית -CRO, עליהם תחליט ועדת הביקורת כאמור בסעיף 2.4.3 להלן, לבין סך המענקים לו היו זכאים בעלי התפקידים הנ"ל אם הייתה מיושמת לגביהם תוכנית מענק זו. יתרת הרזרבה לאחר תשלום הפרשי המענק כאמור לעיל, תשמש כ"רזרבת מנכ"ל" ותחולק בין הבכירים (למעט היו"ר והמנכ"ל), על פי המלצת המנכ"ל אשר תובא לאישור הדירקטוריון, וזאת בגין הצטיינות של מי מהבכירים הנ"ל במהלך השנה הנמדדת.

.2.3 קביעת הציון המשוקלל של הבנק לצורך חישוב התשואה המתוקנן - ביצועי הבנק ימדדו על בסיס חמישה פרמטרים בגינם יינתנו ציונים בטווח של 70-120 בכל פרמטר. הפרמטרים ומשקלם הינם כדלקמן : (א) 30% - השוואת התשואה להון בפועל בשנה נמדדת לעומת שיעור תשואה רב שנתי של 10% ; (ב) 30% - השוואת התשואה להון בשנה נמדדת לעומת התשואה להון המשוקללת (לפי ההון העצמי המשוקלל בשנה) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל לאותה שנה נמדדת ; (ג) 10% - השוואת הלימות ההון בבנק (יחס ההון לנכסי סיכון) לעומת יעדי הבנק כפי שנקבעים מעת לעת. (ד) 10% - השוואת הלימות ההון (יחס ההון לנכסי סיכון) לעומת היחס המשוקלל (לפי ההון העצמי המשוקלל בשנה) בארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל בשנה הנמדדת ; (ה) 20% - ציון ה-BSC (כרטיס הישגים מאוזן - Balance Score Card) המתוקנן של הבנק לשנה הנמדדת.

---

[1] רווח הנקי המתוקנן יחושב כמכפלת שיעור התשואה המתוקנן בהון המשוקלל של הבנק (המשמש לחישוב התשואה להון בדוחות הכספיים המאוחדים בהתאם להוראות הדיווח לציבור) בשנה הנמדדת.

2.4. אופן חישוב המענק האישי לכל אחד מהבכירים -

במסגרת עדכון תכנית המענק, הותאמו היחסים הנורמטיבים[2] לחלוקת המענק הכולל, לשינוי בהיקף המענק הכולל. מאחר ולא נעשה כל שינוי או עדכון בחלקם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, חלקם הנורמטיבי ירד באופן יחסי, כמתואר להלן:

2.4.1. יו"ר הדירקטוריון - גובה המענק ליו"ר הדירקטוריון ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ-60% ציון ה-BSC של הבנק ו-40% ציון הערכה אישית שינתן על ידי הדירקטוריון, ו-(2) החלק היחסי הנורמטיבי[2] של היו"ר בהיקף המענק הכולל שנקבע על ידי הדירקטוריון ואשר לאור עדכון תכנית המענק ירד משיעור של 16.7% לשיעור של 15.56%, בגין שנת 2011, ול-15.31% החל משנת 2012 ואילך.

2.4.2. מנכ"ל - גובה המענק למנכ"ל ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ-60% ציון ה-BSC של הבנק ו-40% ציון הערכה אישית שינתן על ידי הדירקטוריון, ו-(2) החלק היחסי הנורמטיבי בהיקף המענק הכולל שנקבע על ידי הדירקטוריון ואשר לאור עדכון תכנית המענק ירד משיעור של 20.8% לשיעור של 19.7%, בגין שנת 2011 ול-19.14% החל משנת 2012 ואילך.

2.4.3. יתר הבכירים - גובה המענק לכל אחד מהבכירים האחרים של הבנק ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ-60% ציון ה-BSC של היחידה עליה הוא מופקד[3] ו-40% ציון הערכה אישית שינתן על ידי המנכ"ל. בין הקריטריונים לצורך קביעת ציון ההערכה האישית של ההנהלה הבכירה יכול שיבחנו: התרומה לפעילות ולתוצאות העסקיות השוטפות; התרומה לשליטה ברמת הסיכון; עמידה ביעדי ציות לחוקים, לתקנות ולהוראות רגולטוריות; דוחות ביקורת; התרומה לתכנון האסטרטגי של הבנק וכן יישום, ביצוע וקידום תוכניות ויעדים אסטרטגיים; הובלת תוכניות התייעלות ועמידה ביעדים הנגזרים מהן; יישום, ביצוע וקידום תוכניות השקעה ו/או רכישות מהותיות (לרבות רכישות העלולות להקטין את הרווחיות השוטפת); הובלת, יישום, קידום וביצוע פרוייקטים בקשר עם שמירה על איכות הסביבה ובטיחות; הובלת, יישום וביצוע תוכניות אכיפה לסוגיהן, לרבות תהליכים ותקנים בהם נדרשת החברה לעמוד (SOX, הנפקות וכו'); והובלת פרוייקטים ותהליכים בתחום האתיקה והנהלים של הבנק.

(2) החלק היחסי הנורמטיבי בהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון, על פי המלצת המנכ"ל, כאשר לאור עדכון תכנית המענק עלה החלק היחסי הנורמטיבי לכלל יתר הבכירים משיעור של 62.5% לשיעור של 64.74% בגין שנת 2011 ולשיעור של 65.55% החל משנת 2012 ואילך.

המענק למבקר הפנימי הראשי, החשבונאי הראשי וה-CRO יקבע בנפרד על ידי ועדת הביקורת, אשר יכולה להסתמך, בין היתר, על התחשיב על פי תוכנית מענק זו.

---

2 החלק היחסי הנורמטיבי - החלק של הבכיר בבונוס הכולל בהנחה שלכל הבכירים היה ציון 100.

3 למעט ה-BSC של המשנה הבכיר למנכ"ל אשר לגביו יילקח ציון ה-BSC של הבנק בכללותו.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

2.4.4. הציון המשוקלל האישי (מחולק ב-100) יוכפל בחלקו היחסי הנורמטיבי של הבכיר.

2.4.5. המענק הכולל יחולק פרו-רטה בין הבכירים על פי היחסיות המתקבלת ממכפלות הפרמטרים האמורים.

2.4.6. תוכנית המענק הותאמה ל-14 בכירים (ובחלק משנת 2011 ל-15 בכירים). פחת מספר הבכירים מ-14, תותאם התוכנית והיקף המענק יופחת בשווי המענקים הנורמטיביים של הבכירים שנגרעו. עלה מספר הבכירים על 14, תותאם התוכנית על פי החלטת הדירקטוריון.

3. בקרות אחד מהאירועים המפורטים להלן בשנה הנמדדת, לא יוענק לבכירים מענק שנתי חיובי:

3.1. שיעור התשואה המתוקנן לשנה הנמדדת יהיה נמוך מ-8%.

3.2. אי עמידה ביחס הון לנכסי סיכון כקבוע בהוראה 311 להוראות ניהול בנקאי תקין, או כל הוראה אחרת הבאה במקומה.

כמו כן, בכיר לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בקרות אירוע המאפשר לבנק לפטר אותו ללא פיצויים וכן לא יהיה זכאי בכיר כאמור לקבל את יתרת המענק החיובית (נטו) שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות.

4. במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן של הבנק נמוך מ-7% ייזקף מענק שלילי לחובת הבכירים, כמפורט להלן:

4.1. המענק השלילי הכולל לכל הבכירים - היקף המענק השלילי הכולל עודכן במסגרת עדכון תכנית המענק והוא עלה משיעור של 1% לשיעור של 1.09% מ"פער התשואה הקובע" החל משנת 2012 (ובגין שנת 2011 הוא עלה ל-1.06%), כאמור להלן ומוכפל בהון המשוקלל של הבנק.

היקף המענק השלילי הכולל בגין שנה קלנדרית לא יעלה בכל מקרה על 20 מיליון ש"ח.

פער התשואה הקובע ייקבע כדלקמן:

4.1.1. אם שיעור התשואה להון בפועל הינו שלילי, אזי פער התשואה הקובע יחושב באופן הבא: (1) יחושב הפער בין שיעור התשואה בפועל לבין 7%; (2) ציון הבנק המשוקלל יותאם באמצעות הפחתתו ממספר קבוע - 200 (כך, למשל, ציון 70 יהפוך ל-130); ו-(3) הפער השלילי יתוקנן על ידי הכפלתו בציון הבנק המשוקלל המותאם כאמור.

4.1.2. אם שיעור התשואה להון בפועל לפני התיקנון גבוה מ-7%, אך נמוך מ-7% לאחריו, פער התשואה הקובע הינו הפער בין שיעור התשואה המתוקנן לבין 7%.

4.1.3. אם שיעור התשואה להון בפועל הינו חיובי ונמוך מ-7% אזי פער התשואה הקובע יהיה הגבוה (בערכים מוחלטים) מבין התחשיבים המפורטים בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) לעיל.

יחד עם זאת, מובהר כי אם שיעור התשואה בפועל לאחר התקנון גבוה מ-7%, לא יחושב מענק שלילי, גם אם שיעור התשואה לפני התיקנון נמוך מ-7%.

4.2. קביעת היקף המענק השלילי האישי לכל אחד מהבכירים:

4.2.1. ייקבע הציון המשוקלל לכל בכיר בהתאם לסעיף 2.4 לעיל. בשל המענק השלילי, יומר הציון המשוקלל לציון משוקלל מתוקן, באמצעות הפחתתו ממספר קבוע - 200 (כך, למשל, ציון של 80 יהפוך ל-120). ההיפוך נדרש כך שככל שהציון של הבכיר הינו נמוך יותר חלקו במענק השלילי יהיה גדול יותר.

4.2.2. הציון המשוקלל המתוקן (מחולק ב-100) יוכפל בחלקו היחסי הנורמטיבי של הבכיר, כאמור בסעיף 2.4 לעיל.

4.2.3. המענק השלילי יחולק פרו-רטה בין הבכירים על פי היחסיות המתקבלת ממכפלות הפרמטרים האמורים.

5. פריסת המענק לטווח ארוך

5.1. תשלום מענק בגין שנה מסוימת יתפרש על פני שלוש שנים כדלקמן:

5.1.1. 50% מהמענק ישולמו בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של השנה הרלבנטית ("שנת הבונוס").

5.1.2. 25% מהמענק ישולמו בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של השנה העוקבת לשנת הבונוס ("השנה השנייה").

5.1.3. 25% מהמענק ישולמו בסמוך לדיווח על התוצאות הכספיות של השנה העוקבת לשנה השנייה.

5.2. התשלומים הנדחים בגין המענק יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הינו המדד הידוע במועד התשלום הראשון.

5.3. מענק שלילי שייקבע בגין שנה מסוימת יקוזז מכל תשלום מענק חיובי לו זכאי הבכיר באותה שנה מסוימת בגין שנים קודמות, ובמידת הצורך גם מכל מענק חיובי לו יהיה זכאי הבכיר בשנים שלאחר מכן. סכום המענק השלילי יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן החל ממועד זקיפתו.

6. פרישת בכיר

6.1. בכיר שיפרוש מהבנק לגמלאות[4] או שיפרוש מהבנק שלא ביוזמתו, יקבל במועד הפרישה את יתרת המענק החיובית (נטו) שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות. בנוסף, הדירקטוריון יבחן באופן פרטני את זכאותו למענק חלקי בגין תקופת כהונתו, ויקבע את סכום המענק שישולם בגינה, אם בכלל. סכום המענק, ככל שייקבע, ישולם במלואו במועד הקרוב ביותר אשר יקבע לצורך תשלום המענק לבכירים. אם יתרת המענק בגין השנים הקודמות שלילית, היא תקוזז כנגד סכומים שיגיעו לבכיר מהבנק מעבר לסכומים המגיעים לו על פי דין, ובלבד שהסכום שקוזז לא יעלה על סכומי המענק שקיבל הבכיר בשנתיים הקודמות לפרישתו, וכן כנגד סכום המענק שייקבע לו בגין תקופת כהונתו בתפקידו בשנת הפרישה. בכיר אשר פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בגין אותה שנה וכן לא יהיה זכאי לקבל את יתרת המענק החיובית (נטו) שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות.

---

4 לרבות גיל אשר על פי הסכם העבודה האישי בינו לבין הבנק הוא רשאי להתפטר ולקבל 200% פיצויים.

6.2. בכיר אשר פורש מרצונו (שלא לגמלאות) - לא יהא זכאי ליתרת המענק החיובית שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות ו/או למענק בגין תקופת כהונתו בשנת הפרישה. אם יתרת המענק שלילית, היא תקוזז כנגד סכומים שיגיעו לעובד מעבר לסכומים המגיעים לו על פי כל דין ובלבד שהסכום שיקוזז לא יעלה על סכומי המענק שקיבל הבכיר בשנתיים הקודמות לפרישתו.

7. תוכנית המענק אינה מהווה התחייבות של הבנק למתן מענקים ואין בה כדי ליצור מחויבות ו/או זכות מוקנית למי מהבכירים לקבל מענקים בגין שנת 2011 או בכל שנה אחרת.

8. המענק לבכירים על פי תוכנית מענק זו, ככל שהבכירים יהיו זכאים למענק על פי תוכנית מענק זו, אינו מהווה חלק מהשכר המשולם למי מהבכירים, ולא יובא בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשב כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מהבכירים.

9. תוכנית מענקים זו אינה מתייחסת למענקים בגין פעולות בלתי רגילות. לדירקטוריון נשמרת הזכות, על פי שקול דעתו, להעניק או שלא להעניק מענקים מיוחדים בגין פעולות בלתי רגילות.

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות מתאימות.

(ח) מכירת מניות לעובדים

בהתאם להסכמים בעניין הפרטת הבנק ובהתאם להסכמות בין החשב הכללי במשרד האוצר לבין עובדי הבנק, פורסם ביום 6 באפריל 2011 מתאר בדבר הצעת מניות של הבנק על ידי מדינת ישראל לעובדי הבנק, בנק ערבי ישראלי בע"מ, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל (ע.ר.) ("המשתתפים", "המתאר").

ביום 17 במאי 2011 הושלמה הרכישה על ידי המשתתפים, בהתאם ובכפוף להסדרים ולתנאים המפורטים במתאר, של 6,339,730 מניות המוחזקות על ידי מדינת ישראל והמהוות 0.43% מהונו המונפק והנפרע של הבנק כפי שהוא במועד פרסום המתאר. ביום 24 במאי 2011 האסיפה הכללית של הבנק אישרה הצעת 9,442 מניות ליו"ר דירקטוריון הבנק, וכן מתן הלוואה על ידי הבנק לרכישת המניות. ביום 30 במאי 2011, נמסר לבנק על ידי משרד האוצר כי ביום 29 במאי 2011 הושלמה מכירת המניות ליו"ר הדירקטוריון.

מחיר המניה לצורך ההצעה למשתתפים על פי המתאר היה 13.20825 ש"ח למניה נכון ליום 19 בינואר 2011, כשמחיר למניה זה, צמוד למדד המחירים לצרכן לפי שיטת מדד אחרון ידוע כאשר המדד הבסיסי היה מדד חודש דצמבר 2010 שפורסם ביום 14 בינואר 2011.
מחיר המניה בפועל היה 13.3002797 ש"ח (מחיר המניה של המניות שנרכשו על ידי יו"ר הדירקטוריון היה 13.37813 ש"ח).

חלוקת המניות בין המשתתפים וקביעת מספר המניות שהוצעו לכל משתתף נערכה באופן יחסי למשכורת המהווה בסיס להפרשות סוציאליות עבור אותם משתתפים עבור חודש ינואר 2011 והכל בהתאם לקבוע במתאר. יו"ר הדירקטוריון (כאמור לעיל) והמנכ"ל הראשי של הבנק נכללו בין המשתתפים.

המניות חסומות לתקופה של 4 שנים מהמועד הקובע (כהגדרתו במתאר), והן מופקדות בנאמנות בידי נאמן.

בנוסף, ועדת הביקורת והדירקטוריון אשרו מתן הלוואות למשתתפים לרכישת המניות המוצעות במתאר.

שווי ההטבה לעובדים וליו"ר הדירקטוריון בגין הרכישה הנ"ל, אשר נערך על ידי מעריך חיצוני, כולל מספר מרכיבים ובסך הכול הסתכם בכ-13 מיליון ש"ח. סכום זה נזקף בשנת 2011 כהוצאת שכר בהתאם לשווי ההטבה ביום ההענקה וסכום זה נשאר קבוע. בקרן ההון נטו נרשמה הטבה בסך 13 מיליון ש"ח.

למימון רכישת המניות, הבנק העמיד הלוואות לעובדים שבחרו בכך בסך כ-43 מיליון ש"ח, שפרעונן בתשלום אחד בתום תקופת החסימה של המניות. מזה הלוואות בסך 12 מיליון ש"ח צמודות למדד המחירים לצרכן, ונושאות ריבית בשיעור של 1.55% והלוואות בסך 31 מיליון ש"ח לא צמודות על בסיס הפריים מינוס 0.75%. ההלוואות אינן בתנאי non-recourse. סכום ההלוואות הופחת מהון הבנק.

(ט) התייעלות - שינוי מבני

בשנת 2012 נרשמה הוצאה בסך של כ-323 מיליון ש"ח בגין הקדמת פרישת עובדים במסגרת התכנית לצמצום כח האדם בבנק עקב התכנית לשינוי מבני בבנק. תכנית זו מתפרסת על פני השנים 2012-2014.

(י) השפעת השינוי בשיעור המס

ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון) התשע"ב-2012, אשר עדכן את שיעור מס ערך מוסף, בגין מס שכר ומס רווח, כך שהועמד על 17% החל מיום 1 בספטמבר 2012. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2012 משיעור של 35.34% לשיעור של 35.53%, ומשנת 2013 ואילך עלה לשיעור של 35.9%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה לשיעור של 17% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש ספטמבר 2012 ואילך, וזאת במקום שיעור של 16% לשנת 2012 ו-15.5% לשנת 2013 ואילך.

השינויים האמורים הביאו לגידול ביתרת ההתחייבות בגין זכויות עובדים בסך של כ-63 מיליון ש"ח, לפני השפעת המס המתייחסת.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

	31 בדצמבר 2012						
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ (א)					
		צמוד למדד המחירים	בדולרים של			פריטים שאינם	
	לא צמוד	לצרכן	ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	כספיים (ב)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)						
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	39,306	277	8,971	1,686	4,154	227	54,621
ניירות ערך	27,179	4,761	16,249	3,976	1,877	2,366	56,408
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,435	-	-	-	-	-	1,435
אשראי לציבור, נטו (ג)	137,700	54,847	32,924	6,622	9,077	94	241,264
אשראי לממשלות	13	269	124	36	-	-	442
השקעות בחברות כלולות	-	-	-	-	-	2,129	2,129
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	3,705	3,705
נכסים בגין מכשירים נגזרים	7,538	184	2,988	260	168	300	11,438
נכסים אחרים ונכסים בלתי מוחשיים	2,849	3	893	8	178	787	4,718
סך כל הנכסים	216,020	60,341	62,149	12,588	15,454	9,608	376,160
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	151,962	28,467	79,894	17,620	11,257	338	289,538
פיקדונות מבנקים	1,694	166	1,765	318	130	-	4,073
פיקדונות מממשלות	15	109	319	8	-	-	451
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	951	-	56	-	-	-	1,007
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	6,301	21,214	-	-	10	-	27,525
התחייביות בגין מכשירים נגזרים	7,973	561	3,141	593	230	264	12,762
התחייבויות אחרות	8,553	5,330	629	28	285	751	15,576
סך כל ההתחייבויות	177,449	55,847	85,804	18,567	11,912	1,353	350,932
הפרש (ד)	38,571	4,494	(23,655)	(5,979)	3,542	8,255	25,228
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(18,424)	(6,280)	22,507	6,687	(4,490)	-	-
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(431)	-	231	5	195	-	-
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(133)	-	284	(146)	(5)	-	-
סך הכל כללי	19,583	(1,786)	(633)	567	(758)	8,255	25,228
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
אופציות בכסף נטו (ערך נקוב מהוון)	(575)	-	273	(20)	322	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	(1,630)	-	2,042	(436)	24	-	-

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה בסך 4,114 מיליוני ש"ח.

(ד) הון עצמי כולל זכויות מיעוט.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

	31 בדצמבר 2011						
	מטבע ישראלי	מטבע חוץ (א)					
		צמוד למדד המחירים לצרכן	בדולרים של ארה"ב	באירו	במטבעות אחרים	פריטים שאינם כספיים (ב)	סך הכל
	לא צמוד						
	(במיליוני ש"ח)						
נכסים							
מזומנים ופיקדונות בבנקים	38,666	326	9,441	1,535	3,003	73	53,044
ניירות ערך	19,846	7,985	10,711	5,262	1,580	2,552	47,936
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225	-	-	-	-	-	1,225
אשראי לציבור, נטו (ג)	132,948	52,423	38,825	6,778	10,263	83	241,320
אשראי לממשלות	49	267	106	26	-	-	448
השקעות בחברות כלולות	4	-	-	-	-	2,266	2,270
בניינים וציוד	-	-	-	-	-	3,653	3,653
נכסים בגין מכשירים נגזרים	4,238	155	6,671	66	332	111	11,573
נכסים אחרים ונכסים בלתי מוחשיים	2,671	7	994	23	58	632	4,385
סך כל הנכסים	199,647	61,163	66,748	13,690	15,236	9,370	365,854
התחייבויות							
פיקדונות הציבור	145,719	25,915	78,084	18,791	10,719	176	279,404
פיקדונות מבנקים	1,425	213	2,688	410	320	-	5,056
פיקדונות מממשלות	39	186	275	19	-	-	519
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	385	-	57	-	-	-	442
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	4,987	24,582	430	-	-	-	29,999
התחייביות בגין מכשירים נגזרים	4,086	650	6,558	339	351	85	12,069
התחייבויות אחרות	8,129	4,948	726	37	208	689	14,737
סך כל ההתחייבויות	164,770	56,494	88,818	19,596	11,598	950	342,226
הפרש (ד)	34,877	4,669	(22,070)	(5,906)	3,638	8,420	23,628
השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(14,491)	(4,472)	18,915	5,312	(5,264)	-	-
אופציות בכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)	(838)	-	(527)	716	649	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (במונחי נכס בסיס)	9	-	260	(333)	64	-	-
סך הכל כללי	19,557	197	(3,422)	(211)	(913)	8,420	23,628
השפעת מכשירים נגזרים מגדרים:							
אופציות בכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	(1,387)	-	(273)	873	787	-	-
אופציות מחוץ לכסף, נטו, (ערך נקוב מהוון)	937	-	(393)	(582)	38	-	-

(א) כולל צמודים למטבע חוץ.
(ב) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(ג) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה בסך 3,967 מיליוני ש"ח.
(ד) הון עצמי כולל זכויות מיעוט.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי תקופות פרעון ולפי בסיסי הצמדה (א)

	31 בדצמבר 2012												
	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים										יתרה מאזנית[1]		
	עם דרישה ועד חודש(ה)	מעל חודש עד שלושה חודשים(ה)	מעל שלושה חודשים עד שנה(ה)	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פירעון (ב)	סך הכל	שיעור תשואה חוזי (ז)
	(במיליוני ש"ח)													
מטבע ישראלי לא צמוד:														
נכסים	76,885	19,359	44,144	25,014	13,552	9,634	8,814	19,984	15,526	5,607	238,519	1,898	216,020	4.72
התחייבויות	125,763	12,683	22,741	7,223	2,372	1,857	3,465	3,553	349	183	180,189	721	177,449	4.37
הפרש	(48,878)	6,676	21,403	17,791	11,180	7,777	5,349	16,431	15,177	5,424	58,330	1,177	38,571	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,080)	(10,732)	(7,072)	1,694	(167)	(64)	(68)	355	(103)	(86)	(18,323)	-	(18,424)	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(505)	(327)	271	(7)	9	-	-	-	-	-	(559)	-	(564)	
מטבע ישראלי צמוד למדד המחירים לצרכן:														
נכסים	1,664	1,318	8,285	7,941	6,923	5,204	5,204	17,680	14,225	4,560	73,004	26	60,341	2.99
התחייבויות	1,998	1,714	12,164	8,439	9,098	5,737	6,895	12,167	2,829	1,713	62,754	1,737	55,847	4.01
הפרש	(334)	(396)	(3,879)	(498)	(2,175)	(533)	(1,691)	5,513	11,396	2,847	10,250	(1,711)	4,494	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(513)	(726)	(2,570)	(1,958)	(151)	(250)	284	(220)	(303)	-	(6,407)	-	(6,280)	
מטבע חוץ - פעילות מקומית(ג):														
נכסים	15,009	4,039	8,070	8,137	4,401	4,872	2,656	4,939	1,382	366	53,871	168	51,067	2.72
התחייבויות	49,051	13,964	14,361	1,770	794	743	540	823	49	-	82,095	-	81,807	1.07
הפרש	(34,042)	(9,925)	(6,291)	6,367	3,607	4,129	2,116	4,116	1,333	366	(28,224)	168	(30,740)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,593	11,458	11,322	264	318	314	(29)	(135)	406	86	26,597	-	26,566	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	505	327	(271)	7	(9)	-	-	-	-	-	559	-	564	
מטבע חוץ - פעילות חו"ל, זרוע ארוכה:														
נכסים	14,783	4,137	8,924	2,974	3,345	2,219	1,697	1,457	509	97	40,142	180	39,124	2.28
התחייבויות	19,957	3,891	6,806	1,108	427	156	2,177	14	23	4	34,563	65	34,476	0.76
הפרש	(5,174)	246	2,118	1,866	2,918	2,063	(480)	1,443	486	93	5,579	115	4,648	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	(1,680)	-	-	-	(187)	-	-	-	(1,867)	-	(1,862)	

ראה הערות בעמוד הבא.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי תקופות פרעון ולפי בסיסי הצמדה (א) (המשך)

31 בדצמבר 2012

	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים											יתרה מאזנית[ד]		
	עם דרישה ועד חודש(ה)	מעל חודש עד שלושה חודשים(ה)	מעל שלושה חודשים עד שנה(ה)	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פירעון (ב)	סך הכל	שיעור תשואה חוזי (ז)
	(במיליוני ש"ח)													
פריטים לא-כספיים:														
נכסים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9,608	9,608	
התחייבויות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,353	1,353	
הפרש	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,255	8,255	
סך הכל:														
נכסים	108,341	28,853	69,423	44,066	28,221	21,929	18,371	44,060	31,642	10,630	405,536	11,880	376,160	3.74
התחייבויות	196,769	32,252	56,072	18,540	12,691	8,493	13,077	16,557	3,250	1,900	359,601	3,876	350,932	2.87
הפרש (ו)	(88,428)	(3,399)	13,351	25,526	15,530	13,436	5,294	27,503	28,392	8,730	45,935	8,004	25,228	

31 בדצמבר 2011 (מבוקר)

	תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים											יתרה מאזנית[ד]		
	עם דרישה ועד חודש (ה)	מעל חודש עד שלושה חודשים (ה)	מעל שלושה חודשים עד שנה (ה)	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל תזרימי מזומנים	ללא תקופת פירעון (ב)	סך הכל	שיעור תשואה חוזי (ז)
	(במיליוני ש"ח)													
סך הכל:														
נכסים	107,823	30,031	69,878	39,480	27,175	22,158	16,504	46,737	29,651	9,585	399,022	11,174	365,854	4.29
התחייבויות	186,480	30,898	55,694	24,120	10,461	10,104	9,079	21,364	3,256	1,778	353,234	2,579	342,226	3.22
הפרש (ו)	(78,657)	(867)	14,184	15,360	16,714	12,054	7,425	25,373	26,395	7,807	45,788	8,595	23,628	

(א) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי הפרשות לחובות מסופקים.

(ב) כולל נכסים בסך 965 מיליוני ש"ח שזמן פרעונם עבר (31 בדצמבר 2011 - 525 מיליוני ש"ח).

(ג) כולל צמודים למטבע חוץ.

(ד) כפי שנכללה בבאור 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.

(ה) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת המסגרת אשראי במסגרת בסך 12.1 מיליארד ש"ח, (31 בדצמבר 2011 - 13.3 מיליארד ש"ח). אשראי בחריגה בסך 0.4 מיליארד ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 0.3 מיליארד ש"ח), סווג ללא מועד פרעון.

(ו) אין הפרש זה משקף בהכרח חשיפה בריבית ו/או במאזני הצמדה.

(ז) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה אל היתרה המאזנית שלו.

הערה: סך הכל התחייבויות ממוריאליות שכנגדן ניתן אשראי לטווח קצר בבנק הינו 4.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012 (31 בדצמבר 2011 - 5.1 מיליארד ש"ח).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

	31 בדצמבר 2012		31 בדצמבר 2011	
	יתרות החוזים	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	יתרות החוזים	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
	(במיליוני ש"ח)			
(א) מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף השנה				
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
אשראי תעודות	**1,823**	**5**	2,060	5
ערבויות להבטחת אשראי	**5,793**	**76**	7,360	82
ערבויות לרוכשי דירות	**13,538**	**18**	11,461	24
ערבויות והתחייבויות אחרות	**16,504**	**221**	15,698	219
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**22,582**	**21**	20,519	23
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**14,434**	**31**	14,037	30
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן (א)	**20,892**	**60**	22,979	64
התחייבויות להוצאת ערבויות	**10,818**	**15**	11,694	17
מסגרות לפעילות במכשירים נגזרים שלא נוצלו	**6,129**	**-**	4,386	-
אישור עקרוני לשמירת שיעור ריבית	**3,689**	**-**	2,410	-

(א) מזה: חשיפות אשראי בגין מחוייבות לספק נזילות למבני איגוח בחסות אחרים שלא נוצלו בסך 224 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 229 מיליוני ש"ח). מחוייבות זו מועמדת רק במצב של קשיי מימון שאינם מאפשרים איגוח. כיום ובעבר לא נעשה שימוש במסגרת הנזילות. הקווים המסופקים על ידי הבנק מהווים חלק קטן מההיקף הכולל של קווי הנזילות המסופקים לאותם גופים. הבנק אינו מספק לגופים אלו תמיכה מסוגים אחרים.

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)	
(ב) התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (א)		
יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (ב)		
מטבע ישראלי לא צמוד	**1,160**	1,326
מטבע ישראלי צמוד למדד	**4,493**	5,189
מטבע חוץ	**410**	464
סך הכל	**6,063**	6,979

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה ליום 31 בדצמבר

	עד שנה	מעל שנה עד שלוש שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנים	מעל עשרים שנים	סך הכל 2012	סך הכל 2011
	(מבוקר)							
	(במיליוני ש"ח)							
(1) במגזר הצמוד למדד (ג)								
תזרימים חוזיים עתידיים	**35**	**44**	**42**	**83**	**37**	**1**	**242**	275
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**38**	**46**	**40**	**81**	**35**	**-**	**240**	270
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים (ד)	**37**	**43**	**36**	**66**	**25**	**-**	**207**	225
(2) במגזר השקלי הלא צמוד								
תזרימים חוזיים עתידיים	**4**	**4**	**4**	**6**	**1**	**-**	**19**	21
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**4**	**4**	**4**	**6**	**1**	**-**	**19**	21
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים (ד)	**4**	**4**	**3**	**5**	**1**	**-**	**17**	18

(א) אשראים ופיקדונות מפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפיקדונות), עם מרווח או עם עמלות גבייה (במקום מרווח).
(ב) הלוואות עומדות ופיקדונות ממשלה שניתנו בגינן בסך 327 מיליוני ש"ח, שנה קודמת 417 מיליוני ש"ח, לא נכללו בלוח זה.
(ג) כולל מגזר מט"ח.
(ד) ההיוון בוצע לפי שיעור 2.69% (2011 - לפי שיעור 3.24%).

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

	2012	2011
	(במיליוני ש״ח)	
(ב) התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (המשך)		
מידע על העמדת הלוואות במהלך השנה בבנקים למשכנתאות:		
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	**34**	15
הלוואות עומדות	**15**	4
(ג) התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות:		
(1) חוזי שכירות לזמן ארוך - דמי שכירות של בניינים, ציוד וכלי רכב וכן ודמי אחזקה		
בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות		
בשנה ראשונה (א)	**270**	219
בשנה שניה (א)	**198**	181
בשנה שלישית	**182**	157
בשנה רביעית	**165**	141
בשנה חמישית	**132**	98
מעל 5 שנים	**846**	510
סך הכל	**1,793**	1,306
(2) התחייבויות לרכישת ניירות ערך (א)	**531**	239
(3) התחייבויות להשקעה בבניינים ובציוד ורכישתם	**217**	321
(4) פיקדונות עתידיים		
עיסקאות עם מפקידים לקבלת פיקדונות גדולים במועדים עתידיים שונים ובשיעורי ריבית קבועים שנקבעו מראש במועד ההתקשרות		
פירוט סכומי הפיקדונות העתידיים ומועדי ההפקדה כפי שנקבעו בתנאי העיסקאות:		
בשנה ראשונה	**17**	17
בשנה שניה	**17**	17
בשנה שלישית	**12**	17
בשנה רביעית	**3**	12
בשנה חמישית	**-**	3
שנה שישית ואילך	**-**	-
סך הכל פיקדונות עתידיים	**49**	66

(א) סווג מחדש

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(ד) במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתובענות כאמור.

לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק ונגד החברות המאוחדות בנושאים שונים שסכום כל אחת מהן עולה על 2 מיליון ש"ח ואשר אפשרות התממשותן אינה קלושה, מסתכם בסך של כ-184 מיליון ש"ח.

(1) להלן פירוט של תובענות שהסכום הנטען בהן עולה על 0.5% מההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012 (כ-130 מיליון ש"ח):

א. בקשה לאישור תביעה ייצוגית, שהוגשה ביום 12 בספטמבר 2006, בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו, נגד הבנק ונגד בנק הפועלים ובנק דיסקונט. הסך הנטען של התביעה הייצוגית שמבוקש אישורה הוא 7 מיליארד ש"ח כאשר בגוף הבקשה נטען כי הנזק לקבוצה הנטענת נאמד ב-10 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. לטענת המבקשת, הבנקים המשיבים גבו מלקוחותיהם ריבית בגין אשראי שקלי לא צמוד, עמלת הקצאת אשראי ודמי ניהול קבועים בחשבונות חח"ד בשיעורים ובסכומים זהים וזאת כתוצאה מהסדר כובל אסור. ביום 21 בינואר 2008 אישר בית המשפט המחוזי בת"א את ניהול התביעה כתביעה ייצוגית. הבנק הגיש בקשת רשות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. במסגרת הליכי הערעור הגיש היועץ המשפטי לממשלה ("היועהמ"ש"), ביום 27 במאי 2010, את עמדתו. תמצית העמדה הינה כי החלטת בית המשפט המחוזי אינה יכולה לעמוד כפי שהיא מאחר ואין בזהות מחירים בין בנקים, כשלעצמה, כדי לבסס אפשרות סבירה לקיומו של הסדר כובל וכי יש לדעתו להשיב העניין לבית המשפט המחוזי לשם השלמת בירור ומתן החלטה חדשה. ביום 21 בנובמבר 2011 הגיש היועהמ"ש עמדה נוספת העוסקת במשמעות קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009 שכותרתה "הסדרים כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי שעניינם העברת מידע בנוגע לעמלות" ("הקביעה"). תמציתה של עמדה נוספת זו הינה כי לדעת היועהמ"ש הקביעה מצדיקה אישורה של הגשת תובענה ייצוגית. יצוין, כי היועהמ"ש התייחס לקביעה גם בשולי עמדתו מחודש מאי 2010, שם צוין כי עניינה של הקביעה הוא עמלות ואילו עניינה של ההחלטה מושא הערעור הוא ריביות. ההליכים בבית המשפט המחוזי מעוכבים עד למתן החלטה בבקשת הרשות לערער שהגיש הבנק.

ב. ביום 23 בנובמבר 2006 הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ונגד בנק הפועלים בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. המבקשים טוענים כי הבנקים גובים בגין אשראי למגזר משקי הבית ריבית בשיעור גבוה בהרבה מזה הנגבה מן המגזר המסחרי והמגזר העיסקי. המבקשים טוענים כי מדובר בניצול לרעה של מעמד מונופוליסטי וכי קיים חשד ממשי שהעדר התחרות בין המשיבים, בכל הנוגע למגזר משקי הבית, הינו פרי הסדר כובל בין הצדדים. כן נטען כי מדובר בהטעיית הצרכנים לגבי המחיר המקובל לשירות אשראי למגזר משקי הבית.

הנזק הנטען הינו 5.6 מיליארד ש"ח על פי שיטה אחת ו-5.2 מיליארד ש"ח לפי שיטה שניה. סכום הנזק הנאמד המיוחס ללקוחות הבנק הינו לפחות 1.6 מיליארד ש"ח. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. בית המשפט המחוזי הורה על עיכוב ההליכים בבקשה זו עד למתן החלטת בית המשפט העליון בבקשת הרשות לערער שהגיש הבנק על ההחלטה לאשר את התביעה המתוארת בסעיף א' לעיל, כייצוגית.

ג. ביום 3 בינואר 2008 הוגשו לבית משפט השלום בתל-אביב-יפו 260 תביעות זהות, נגד הבנק ונגד כונסי הנכסים שמונו על ידי בית המשפט. סכומה של כל תביעה נע בין הסך של כ-787 אלפי ש"ח לסך של כ-1,350 אלפי ש"ח. על פי החלטת בית המשפט אוחד הדיון בכל התביעות הנ"ל, והם יידונו כתביעה אחת. הסכום הכולל של התביעות הינו כ-276 מיליון ש"ח. התובעים הינם רוכשי דירות נופש בפרויקט מלון נופית באילת. לטענת התובעים הבנק וכונסי הנכסים התרשלו בהשגחה על הפרויקט ונמנעו מלממן את דמי השמירה וכתוצאה מכך נגרמו לתובעים נזקים גדולים לרבות ירידת ערך הדירות. תביעות אלו מצטרפות ל-5 תביעות נוספות שהוגשו נגד הבנק באותה עילה ומתבררות בנפרד. סכומן הכולל של כל התביעות בקשר לפרויקט זה מסתכם בסך של כ-288.6 מיליון ש"ח. ביום 10 באוגוסט 2009, דחה בית המשפט המחוזי בתל אביב את אחת מהתביעות הנוספות שהוגשו נגד הבנק, אשר הוגשה בנפרד על ידי 3 רוכשים וזהה ל-260 התביעות הנ"ל, התובעים הגישו ערעור על פסק הדין. בית המשפט הורה על עיכוב ההליכים בתביעות עד למתן פסק דין בערעור שהוגש על פסק הדין הנ"ל. ביום 17 ביוני 2010 נדחה הערעור ובעקבות זאת הגיש הבנק בקשה לדחיית 260 התביעות הנ"ל. ביום 20 ביוני 2010 נתן בית המשפט החלטה לפיה יש מקום למחיקת התביעות ובקש את תגובת הצדדים. התובעים הודיעו לבית המשפט על רצונם בהמשך ההליך. התובעים הגישו בקשות לתיקון כתבי התביעה והבנק הגיש בקשה לדחיית התביעות על הסף עקב מעשה בית דין. ביום 14 במאי 2012 קיבל בית המשפט את בקשת הבנק ודחה את התביעה על הסף. התובעים הגישו ערעור על פסק הדין לבית המשפט המחוזי.

ד. ביום 26 ביוני 2007 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תובענה ייצוגית בסכום של 200 מיליון ש"ח. לטענת התובע, עד לרפורמה בעמלות הבנקים, חִייב הבנק את לקוחותיו בעמלה גבוהה מהמוסכם בתעריפון, באותם מקרים בהם בוצעה מכירה חלקית של ני"ע במהלך הרבעון, בגינם חויבה עמלה בסכום המינימום לני"ע הקבוע בתעריפון, כשבסוף הרבעון נותרה/נוצרה יתרה של ני"ע הנושאים אותו שם, בגינם גבה הבנק את העמלה על פי שיעורה, הקבוע אף הוא בתעריפון. המבקש טוען עוד, כי מסמכי הבנק והודעותיו אינם משקפים את סכומי עמלת דמי הניהול הנגבים בפועל במהלך הרבעון, כי הבנק מפר את חובת הגילוי הנאות וכי הודעותיו עולות כדי הטעיה. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 8 בספטמבר 2011 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לאישור התביעה כייצוגית. ביום 6 בנובמבר 2011 הגיש המבקש לבית המשפט העליון ערעור על פסק הדין הנ"ל.

ה. ביום 6 במאי 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בת"א תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית. לטענת התובעת, הבנק מחייב חשבונות לקוחות שמתנהלים נגדם הליכים משפטיים, בהוצאות משפטיות שלא אושרו על ידי ערכאה שיפוטית, בניגוד להוראות המפקח על הבנקים - "הוראות ניהול בנקאי תקין - חיוב לקוחות בשכר טרחה של עורך דין". כמו כן נטען, כי כאשר הבנק מחייב את חשבונות לקוחותיו בהוצאות משפטיות (הן אלה שאושרו על ידי ערכאה שיפוטית, והן אלה שלא), גובה הבנק בגין הוצאות אלה ריבית בשיעור הריבית החלה בחשבון (במקרים רבים, ריבית פיגורים) ולא ריבית והפרשי הצמדה, כפי שרשאי הבנק לגבות, בהתאם לחוק פסיקת רבית והצמדה, תשכ"א-1961 והוראות חוק ההוצאה לפועל. הסעד המבוקש הינו השבת הסכומים אשר גבה הבנק ביתר ללא נקיבת סכום, אך נטען, כי "מדובר בסכומי עתק", וכי התובענה מוגשת בשם כל לקוחות הבנק אשר חשבונם חויב בגין הוצאות משפטיות, במהלך שבע השנים שלפני הגשת הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 18 באוקטובר 2009, אישר בית המשפט המחוזי את התביעה כתביעה ייצוגית. ביום 15 בנובמבר 2009 הורה בית המשפט המחוזי על עיכוב ביצוע החלטתו לאשר את התביעה כייצוגית, וזאת עד להחלטת בית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור על ההחלטה האמורה, שהגיש הבנק ביום 18 בנובמבר 2009. ביום 27 ביולי 2011 נמחקה בבית המשפט העליון בקשת הבנק למתן רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את התביעה כייצוגית והדיון בתביעה הוחזר לבית המשפט המחוזי.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ו. ביום 29 באוקטובר 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי מרכז, תביעה למתן צווים הצהרתיים הקובעים, בין היתר, כי שבעת הבנקים המשיבים, (הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק הבינלאומי, בנק המזרחי, בנק מרכנתיל דיסקונט ובנק איגוד), אינם זכאים לחייב את המבקשים בהפרשים בגין ריבית "הפרה", כהגדרתה בתובענה, וכי יש להפחית את סכום הפרשי ריבית ההפרה, מסך של 841 מיליון ש"ח לסך של 37 מיליון ש"ח. לחלופין, מבקשים לקבוע, כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר שהחל מיום 12 במאי 2003 ואילך. טענת המבקשות בין היתר הינה כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", כמשמעות מונח זה בסעיף 15(א) לחוק החוזים (תרופות), תשל"א-1970, אשר בית המשפט רשאי להפחיתו "אם מצא שהפיצויים נקבעו ללא כל יחס סביר לנזק שניתן היה לראותו מראש בעת כריתת החוזה כתוצאה מסתברת של ההפרה"; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם ההלוואה בהתאם לאומד דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה תהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם ההלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה על ידי הבנקים של ריבית ההפרה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. אין בתובענה שיוך כספי לחלקו של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך פורטו אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כשחלקו של הבנק הינו על פי הנטען, 24%. ביום 11 בפברואר 2010 הוגשה תביעה כספית על סך של 829 מיליון ש"ח, חלף התביעה לצווים ההצהרתיים שנמחקה. הוגש כתב הגנה; הוגשו תצהירי עדות ראשית; נשמעו ההוכחות בתביעה והוגשו סיכומים.

ז. ביום 3 במאי 2010 הוגשה בבית המשפט המחוזי מרכז בקשה לאישור תובענה ייצוגית בסכום נטען של כ-209 מיליון ש"ח, נכון למועד הגשת התובענה. המבקש מעוניין לייצג כל מחזיק אג"ח של חפציבה חופים בע"מ ("חפציבה חופים") ערב הפסקת המסחר בהן בתחילת חודש אוגוסט 2007. המבקש טוען כי במהלך השנים 2006-2007, בסמוך לסוף כל רבעון, העמיד הבנק לחברה בבעלותו המלאה של מר בועז יונה הלוואות בסכומים של עשרות מיליוני ש"ח. לטענת המבקש, כספים אלה הועברו לפרק זמן קצר לחשבונה של חפציבה חופים, וסייעו לה להציג לציבור מצגי שווא רגעיים בנוגע למצבה האמיתי. המבקש טוען, כי כתוצאה משיתוף הפעולה של הבנק וממצגי השווא שהוצגו לציבור נמחקו בסופו של דבר השקעות המחזיקים באיגרות החוב של חפציבה חופים. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

ח. ביום 13 ביולי 2011 הוגשה לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א") וכנגד בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ. שב"א הינה חברת שירותים משותפת בבעלות הבנקים הנזכרים לעיל, אשר בין יתר פעילויותיה מפעילה רשת עצמאית של מכשירי בנק אוטומטיים למשיכת מזומנים (ATM). בבקשה נטען, כי בעת משיכת מזומנים ממכשיר בנק אוטומטי המופעל על ידי שב"א, לא ניתן למשתמש גילוי נאות על כך שנוסף על העמלה שגובה שב"א בגין פעולת המשיכה, הוא יחויב על ידי הבנק שבו מתנהל חשבונו בעמלה נוספת. בנוסף, נטען בבקשה כי הבנקים אינם רשאים לגבות מלקוחותיהם עמלה נוספת, לאחר שחויבו כבר בגין פעולת המשיכה על ידי שב"א. סכום התביעה הייצוגית הכולל הנטען, על פי הערכות המבקשים, הינו 153.3 מיליון ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. לא צוינה חלוקה בין הנתבעים. מתקיים הליך גישור בין חלק מהצדדים.

ט. ביום 7 בספטמבר 2011, הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק (לשעבר בלמ"ש) ונגד בנק מזרחי טפחות בע"מ ובנק הפועלים בע"מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל הבנקים המשיבים עומד על כ-927 מיליון ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2010, וסכום התביעה הייצוגית הנטען נגד הבנק עומד על כ-327 מיליון ש"ח. המבקשים טוענים כי הבנקים המשיבים גבו מנוטלי הלוואות לדיור "ריבית דריבית מראש", בניגוד לדין וכן בניגוד להוראות הסכמי ההלוואה הקובעות כי רק יתרת הקרן הבלתי מסולקת נושאת ריבית. הסעדים הנתבעים הם תשלום

פיצויים ו/או השבה של הנזק שנגרם ללווים ושל הסכומים שנגבו שלא כדין וכן מתן צו עשה המורה לבנקים המשיבים לשנות את הדרך בה הם נוהגים בכל הקשור לחיוב וגביית ריבית. הבנק הגיש את תגובתו לבקשה לבית משפט. בדיון מוקדם בתיק, שהתקיים ביום 16 לאוקטובר 2012, ביקש בית המשפט מן המפקח על הבנקים להתייחס לכמה שאלות המתעוררות, לדעת כל אחד מן הצדדים, בתיק. על פי בקשת בית המשפט, הגיש בנק ישראל לבית המשפט, ביום 31 בדצמבר 2012 תשובות לשאלות שהעלו הצדדים בקשר עם התביעה.

(2) כמו כן תלויות ועומדות נגד הבנק תובענות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק, המתבססת על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי הליכים משפטיים אלה, בשלב זה לא ניתן להעריך את סיכוייהן ומטעם זה לא בוצעה בגינן הפרשה.

א. ביום 30 ביוני 2008 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו בקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד הבנק וכן כנגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ ובנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנקים"). נטען כי הבנקים קיימו הגבל עסקי בלתי חוקי לעניין שיעורי העמלות שהם גובים מלקוחותיהם, ניצלו לרעה את כוחם המונופוליסטי (בהיותם, לפי הטענה, "קבוצת ריכוז") והתעשרו שלא כדין על חשבון לקוחותיהם. נטען, כהערכה, כי אלמלא תיאומי המחירים בין הבנקים, היו העמלות נמוכות יותר לפחות בשיעור של 25%. סכום הנזק המצרפי הוערך בסך של 3.5 מיליארד ש"ח, כאשר בכותרת הבקשה צוין כי סכום התביעה הינו 3 מיליארד ש"ח. לא נערך יחוס ספציפי של סכום הנזק הנתבע מכל אחד מהבנקים, אולם צוין בבקשה כי חלקו היחסי של הבנק מנתח הפעילות הבנקאית בישראל מוערך בכ-30%. הוגשה תגובת הבנק לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית. הדיון בתיק אוחד עם תובענה מאוחרת יותר (ראו תיאורה בסעיף ב להלן). ביום 29 בנובמבר 2009 החליט בית המשפט לעכב את ההליכים בתובענה למשך שנתיים ימים (בכפוף להוראות שנקבעו באותה החלטה) וזאת לאור כוונת המשיבים בבקשה לאישור להגיש לבית הדין להגבלים עסקיים ערר על קביעת הממונה מיום 26 באפריל 2009. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה.

ב. ביום 27 באפריל 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק מזרחי טפחות והבנק הבינלאומי. הבקשה מתבססת על קביעת הממונה על ההגבלים העסקיים מיום 26 באפריל 2009. לטענת המבקשים, בהתאם לקביעה, הבנקים ערכו הסדרים כובלים לחילופי מידע ביחס לעמלות, אשר פגעו בתחרות ביניהם וגרמו נזק לחברי הקבוצה שייצוגה מתבקש, ואשר מצא את ביטויו בתשלום עמלות ביתר.
המבקשים מעמידים את סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים על 1 מיליארד ש"ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. ההליכים בבקשה לאישור עוכבו לשנתיים ימים, כאמור בהחלטה מיום 29 בנובמבר 2009 המתוארת בסעיף א לעיל. ביום 23 בפברואר 2012 החליט בית המשפט להמשיך ולעכב את ההליכים בפניו עד להכרעת בית הדין להגבלים עסקיים בערר שהוגש על קביעת הממונה.

ג. ביום 7 במרס 2012 הוגשה לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ ("שב"א"), ובעלי המניות שלה: פועלים, לאומי, הבינלאומי, דיסקונט ומזרחי (מזרחי העביר בעלותו ונשאר בעל זכויות), וכנגד חברת כספונט בע"מ ובעלי מניותיה כא"ל, תמיר פישמן נאמנויות, ווריפון. שב"א וכספונט הינן חברות שירותים המפעילות רשתות עצמאיות של מכשירי בנק אוטומטיים למשיכת מזומנים. בבסיס הבקשה לאישור עומדת טענה, לפיה הנתבעים גובים עמלות משיכה מופרזות באמצעות הגבלת סכומי משיכה בכספומטים המרוחקים מסניף בנק (2000 ש"ח הגבלה בכספומט של שב"א ו 500 ש"ח הגבלה בכספומט של כספונט), באופן שלקוח שמבקש למשוך סכום הגבוה מתקרת המשיכה, נאלץ לבצע סדרה של משיכות אשר בגין כל אחת מהן ישלם עמלה גבוהה. כלפי הבנקים המשיבים טוענים המבקשים כי הם אחראים לכל מחדליהן של שב"א וכספונט מתוקף היותם בעלי מניות ובעלי השליטה בהן.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

סכום התביעה הייצוגית הכולל הנטען, על פי הערכות המבקשים, הינו כ 2.2 מיליארד ש״ח. לא צוינה חלוקה בין הנתבעים.

ד. ביום 11 באוקטובר 2012, הוגשה בבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית נגד לאומי, הבינלאומי, מזרחי ודיסקונט. לטענת התובעים, תשלומים ששולמו על ידי לקוחות הבנק שנגדם מתנהלים הליכי גבייה, ישירות לתיקי ההוצל״פ, התעדכנו בחשבון הבנק שלהם במועד מאוחר למועד התשלום. כתוצאה מעדכון מאוחר של התשלומים בחשבון הבנק, נגרמו לתובעים חיובי יתר של ריבית. לטעת התובעים, קיימת חשיבות, מבחינת הלקוח, לרישום בחשבון הבנק ולא יתכנו שני ימי ערך לאותו תשלום. הסעדים המבוקשים בתביעה ובבקשה הינם: השבת הסכומים ששילמו הלקוחות ביתר וצווי עשה וצווים הצהרתיים לעדכון התשלומים בחשבונות, מעתה ואילך, לפי יום הערך בו שולמו הסכומים בהוצאה לפועל וכן תיקון חשבונות שעדיין מתנהלים בהם הליכים, בהתאם לימי הערך הנכונים. לטענת התובעים, סכום התביעה הייצוגית אינו ניתן להערכה בשלב זה.

ה. ביום 6 בפברואר 2013, הוגשה בבית המשפט המחוזי תל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק בסך של כ 12 מיליארד ש״ח. לטענת המבקשים, הבנק גבה ריבית חריגה גבוהה, וזאת בניגוד להיתר העיסקא שקיבל מבית דין צדק לממונות, ובכך גרם נזק לכל הלקוחות שלקחו מהבנק הלוואות בהסתמך על היתר העיסקא. שימוש בחיוב ריבית כ״עונש״ כלפי הלווה אינו נכנס לגדר של היתר עיסקא ולכן ראוי שכל חיובי ריבית חריגה יוחזרו ללקוחות 7 שנים אחורה. טענה נוספת של המבקשים היא שהבנק הטעה את הלקוחות בכך שהסתיר את קיומו של היתר העיסקא.

(3) להלן פירוט של תובענות ובקשות לאישור תביעות ייצוגיות בסכומים מהותיים שהוגשו נגד חברות בנות של הבנק (להלן - חברות הבנות). לדעת הנהלת הבנק, ובהסתמך על דעת הנהלת כל אחת מחברות הבנות, המתבססת על חוות דעת היועצים המשפטיים של חברות הבנות באשר לסיכויי הליכים אלה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, במקום בו נדרשו הפרשות, לכיסוי נזקים כתוצאה מתביעות כאמור:

א. ביום 23 ביוני 2009, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד סטנדרד & פורס מעלות בע״מ, קשת אגרות חוב בע״מ (״קשת״), חברה לנאמנות של בנק לאומי לישראל בע״מ (״החברה לנאמנות״), אהרון בירם, ערן פוקס, מוטי מערבי, רמי אורדן, אקסלנס נשואה חיתום (1993) בע״מ ואקספרט פיננסיים בע״מ. סכום התביעה הייצוגית הנטען נגד כל המשיבים עומד על כ-286 מיליון ש״ח. לא נעשה בתובענה שיוך ברור של סכום תביעה ספציפי לכל אחד מן המשיבים. הבקשה לאישור מתייחסת לאג״ח שהנפיקה קשת, שגובו ב-Notes, שהנפיק Lehman Brothers Bankhaus A.G. לטענת המבקש, עם קריסת ליהמן ברדרס, צנח מחיר האג״ח והופסק המסחר בהן. כלפי החברה לנאמנות, ששימשה כנאמן למחזיקי האג״ח שהונפק על ידי קשת, טוען המבקש כי לא נקטה בפעולות שונות כדי למנוע או לצמצם, לשיטת המבקש, את הנזק שנגרם לטענתו למחזיקי האג״ח. הוגשה תגובת החברה לנאמנות לבקשה לאישור התביעה כתביעה ייצוגית.

(ה) הבנק ערב כלפי עמיתי חלק מקופות הגמל שהיו מנוהלות על ידי לאומי שרותי שוק ההון בע״מ (לשעבר לאומי גמל בע״מ), ואשר פעילותן נמכרה לפריזמה קופות גמל בע״מ (״פריזמה״). הערבות מבטיחה את החזר סכומי הקרן המקוריים שהופקדו המסתכמים ב-31 בדצמבר 2012 בערכים נומינליים ב-2,922 מיליון ש״ח. ערך הנכסים של הקופות הנ״ל ליום 31 בדצמבר 2012 מסתכם ב-5,698 מיליון ש״ח. בנוסף, ערבות זו אינה חלה על הפקדות בחשבונות שנפתחו בקופות הנ״ל לאחר 22 בינואר 2007.

כנגד ההתחייבות האמורה, התחייבה פריזמה כי במקרה של מימוש הערבויות, או כל חלק מהן, היא תשלם לבנק השתתפות בסכום שלא יעלה על 35 מיליון ש״ח לשנה קלנדרית, כשסכום זה צמוד למדד מיום 30 באוקטובר 2006 ועד ליום התשלום. סכום השתתפות שלא נוצל בשנה מסוימת לא יועבר לשנים הבאות.

(ו) חברות מאוחדות של הבנק, משמשות כחברות לנאמנות, וכן מספר חברות מאוחדות בנקאיות עוסקות בעיסקי נאמנות. עסקים אלה כוללים בעיקר: נאמנות על כספים, ניירות ערך ונכסי דלא ניידי, טיפול בכספי תרומות, מתנות והקדשים, תיווך בפיקדונות ובהלוואות, טיפול בהעברת מניות וניהול חשבונות השקעות. כמו כן משמשות חלק מחברות אלו כנאמן של מחזיקי אגרות חוב.

(ז) כתבי שיפוי

(1) הבנק התחייב מראש לשפות את הדירקטורים שלו ואת נושאי המשרה האחרים בבנק בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הפרטת הבנק.

(2) הבנק התחייב מראש לשפות את לאומי חברה למימון בע״מ, חברה-בת בשליטתו המלאה (להלן - ״החברה״), לצורך קיום שיפויים שנתנה החברה לדירקטורים ולנושאי משרה שלה וכן לעורכי דין המטפלים בהנפקות מטעם החברה, בגין חבות כספית שתוטל עליהם ובגין הוצאות התדיינות סבירות בקשר עם הנפקת אגרות חוב ומוצרים פיננסיים אחרים על ידי החברה לציבור. השיפוי מוגבל בסכומי ההנפקות שמבצעת החברה.

(3) הבנק התחייב מראש לשפות את נושאי המשרה בבנק ואת בעלי החוזים האישיים הניהוליים בבנק שאינם נושאי משרה (״בעלי חוזים ניהולים״) וזאת עקב מילוי תפקידם בבנק ובחברות בנות ואחרות מטעם הבנק וכן בגין רשימה של אירועים כמקובל במערכת הבנקאות בישראל, הכוללים, בין היתר, את הפעילות הבנקאית השגרתית של הבנק, הצעת ניירות ערך לציבור על פי תשקיף ודיווחים לציבור ולרשויות הפיקוח. מימוש ההתחייבות לשיפוי בפועל מותנית בהתקיימותם של שני התנאים המצטברים הבאים: (1) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לכל נושאי המשרה בבנק ולנושאי משרה בחברות בנות ולבעלי חוזים ניהולים, בגין חבות כספית שתוטל על מי מהם, בקשר עם האירועים הנ״ל, במצטבר, לא יעלה על 10% (עשרה אחוזים) מההון העצמי של הבנק כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים, על פי המשתקף בדוחותיו הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מועד מימוש השיפוי בפועל. (2) הסכום המירבי בגין מימוש השיפויים בפועל לא יפגע ביחס ההון המזערי הנדרש בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. ההתחייבות לשיפוי הינה גם בגין הוצאות התדיינות סבירות שהוצאו עקב חקירה או הליך אשר הסתיים בלא הגשת כתב אישום ומבלי שהוטלה חבות כספית כחלופה להליך פלילי או שהסתיים בלא הגשת כתב אישום אך בהטלת חבות כספית כחלופה להליך פלילי בעבירה שאינה דורשת הוכחת מחשבה פלילית או בקשר לעיצום כספי. עוד כולל כתב השיפוי התחייבות לשיפוי בשל הוצאות ו/או תשלום לנפגע ההפרה על פי ובכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה) התשע״א-2011 (״חוק ייעול הליכי אכיפה״) וכן בשל הוצאות בקשר עם הליך לפי פרק ז-1 לחוק ההגבלים העסקיים - התשמ״ח-1988. ההתחייבות לשיפוי תחול רק לאחר שמוצו זכויות נושאי המשרה כלפי צד ג׳ (כגון מבטח).

בנוסף, הבנק העניק פטור מאחריות לנושאי המשרה בבנק ולבעלי החוזים האישיים, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות שלהם כלפי הבנק.

הבנק התחייב מראש לשפות את היועצת המשפטית לדירקטוריון הבנק בגין מתן שירותים משפטיים לדירקטוריון, לבנק ולדירקטורים כיועצת משפטית לדירקטוריון, בנוסח דומה לשיפוי שניתן לנושאי המשרה. הבנק העניק ליועצת המשפטית לדירקטוריון פטור מאחריות בקשר למתן השירותים המשפטיים האמורים.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(4) הבנק התחייב לשפות את עובדי הבנק בגין הוצאות ו/או בכל תשלום לנפגע הפרה על פי או בכפוף לקבוע בחוק ייעול הליכי האכיפה, וזאת בהתאם לתנאים המקובלים בכתבי שיפוי הניתנים על ידי הבנק.

(5) הבנק התחייב לשפות יועצים חיצונים מסוימים בגין חבות או הפסד, לרבות בגין הוצאות משפטיות אחרות, בקשר עם השירותים שניתנו לבנק על ידם.

(6) הבנק התחייב לשפות את York Global Finance I Pte. Ltd ואת התאגידים מטעמו שביצעו את הרכישה (להלן ביחד: "הרוכש") של הפעילות והון המניות של החברות בקבוצת פסגות אופק בגין נזקים מסוימים ובכפוף לתנאים מסוימים.

בנוסף, התחייב הבנק לערוב להתחייבויות הפיננסיות של החברות בקבוצת פסגות אופק (המוכרות) כלפי הרוכש בהתאם להסכם המכר.

כמו כן, הבנק התחייב לשפות את הראל ניהול קרנות נאמנות בע"מ (להלן: "הראל"), בהתאם לעסקה למכירת נכסי לאומי פיא, במקרה שתוטל חבות כספית על הראל בקשר עם בדיקת רשות ניירות ערך ובקשר עם חבויות והתחייבות של הבנק כלפי רשויות המס.

(7) הבנק התחייב לשפות את תמיר פישמן נאמנויות 2004 בע"מ ("תמיר פישמן") בקשר עם תכנית האופציות ועם תכנית להצעת מניות לעובדי הבנק, בנק לאומי למשכנתאות בע"מ, בנק ערבי ישראלי בע"מ ועמותת מסעדות עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ, בגין כל נזק ו/או הוצאה ו/או הפסד שתמיר פישמן נשאה בהם בפועל (לרבות שכ"ט עו"ד), עקב פסק דין חלוט נגד תמיר פישמן לטובת צד שלישי כלשהו, בקשר עם או כתוצאה ממילוי תפקידיה על פי הסכמי הנאמנות אשר נחתמו במסגרת התוכניות הנ"ל, ועל פי כל דין.

(8) הבנק וחברות הבנות התחייבו לשפות את חברות כרטיסי האשראי הבינלאומיות, "ויזה" ו"מאסטרקאד" בגין ביצוע התחייבויות של חברות הבנות בנוגע לפעילות בכרטיסי אשראי מסוג "ויזה" ו"מאסטרקארד", לפי המקרה.

(9) בהתאם להסכם המיזוג בין הבנק לבין בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ("בלמ"ש) מיום 10 בספטמבר 2012, הבנק קיבל על עצמו והוא בא בנעלי בלמ"ש לכל דבר ועניין, החל מיום 31 בדצמבר 2012, את כל ההתחייבויות של בלמ"ש, כולל כל התקשרות או הסכם מכל מין וסוג שהוא ובכלל זה, כתבי שיפוי שניתנו על ידי בלמ"ש לנושאי המשרה של בלמ"ש.

(10) הבנק נותן, מעת לעת, לחברות בנות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה, לצורך מתן השיפויים על ידיהן לנושאי משרה וזאת בשל סיכונים החלים על נושאי משרה בחברות וכן לצורך עמידה של חברות בנות בהוראות רגולטוריות. כמו כן הבנק נותן כתבי שיפוי לעובדים של הבנק ולנושאי משרה של חברות בנות וזאת בגין רשימה של אירועים אשר פורטו בהם.

(11) הבנק וחברות הבנות נוהגים לתת, מעת לעת, בתנאים ובנסיבות מקובלים, והכל במהלך העסקים הרגיל, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים בסכום ובתקופה.

(ח) כרטיסי אשראי

(1) בהסכם הפרדת הבעלות בחברת כ.א.ל. בין לאומי אחזקות פיננסיות בע"מ (שהינה חברה בבעלות מלאה של הבנק) (להלן - "לאומי אחזקות") לבין בנק דיסקונט שנחתם ביום 3 בינואר 2000 התחייבה לאומי אחזקות לשפות את בנק דיסקונט, בגין סכומים שונים שכ.א.ל. ו/או דיינרס יחוייבו לשלם בגין

ארועים שהוגדרו, לרבות בגין תביעות משפטיות על פי רשימה מוגדרת (לרבות תביעות ייצוגיות). סכום השיפוי מוגבל ותשלומו כפוף לתנאים שונים.

(2) בשנת 2006 הובא לאישורו של בית הדין להגבלים עסקיים (להלן: "בית הדין") הסדר אליו הגיעו לאומיקארד, חברת ישראכרט בע"מ, חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, והבנקים השולטים בכל אחת מחברות אלו (להלן: "המבקשות") ביחס לגובה שיעורי עמלת המנפיק (העמלה הצולבת) ומבנה הקטגוריות שיחולו על חברות כרטיסי האשראי בתקופת תחולתו של ההסדר.

מאז התנהלו הליכים בנושא בין המבקשות לבין הממונה על ההגבלים העסקיים (להלן: "הממונה"), במסגרתם מונה מומחה על ידי בית הדין לצורך הערכה של ההשלכה התחרותית של שיעור העמלה הצולבת שנקבעה בהסדר.

ביום 7 במרס 2012 אישר בית הדין להגבלים עסקיים בפסק דין, הסכם אשר הוגש על ידי חברות כרטיסי האשראי והממונה בעניין גובה שיעור העמלה הצולבת, שצפוי לרדת בהדרגה עד לגובה של 0.7% בשנת 2014. ההסדר בין הממונה לבין חברות כרטיסי האשראי תקף עד שנת 2018.

ביום 29 במרס 2012 הוגש ערעור לבית המשפט העליון על ידי אחת החברות המתנגדות להסכם, על פסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים אשר אישר את ההסכם. יודגש כי הערעור אינו נסב על גובה העמלה הצולבת, או על קצב ההפחתה כפי שנקבעו בפסק דינו של בית הדין להגבלים עסקיים.

ההסדר האמור צפוי להשפיע באופן מהותי על הכנסות לאומיקארד כמנפיקה והן על הוצאותיה כסולקת בשנים הבאות.

(3) הבנק התחייב כלפי ויזה הבינלאומית ליטול אחריות מלאה לביצוע הנאות של לאומי קארד את כל ההוראות והדרישות הכלולות בתקנון ויזה הבינלאומית כפי שיהיו בתוקף מעת לעת, לבצע את כל הפעולות שיידרשו על מנת למלא את התחייבותו זו ולהודיע בכתב מיידית לויזה בינלאומית על כל שינוי מהותי בהסכם שבין הבנק ולאומי קארד.

(4) הבנק התחייב כלפי מאסטרקארד העולמית וכלפי שאר חברי מאסטרקארד ליטול אחריות מלאה לביצוע ההתחייבויות לפי תקנון מאסטרקארד העולמית וכלליה ולשפות גופים אלה בגין כל הפסד, עלות, הוצאה או חבות, בגין הפרת התחייבויות לאומיקארד כאמור.

(ט) החברה לישראל בע"מ - חברה כלולה

(1) כנגד חברות מאוחדות מסוימות של החברה לישראל בע"מ הוגשו תביעות משפטיות בטענה כי נזקי גוף ורכוש, שנגרמו לתובעים, נובעים מזיהום נחל הקישון, אשר לטענת התובעים לחברות המאוחדות הנ"ל היה חלק בו וכן כנגד חברה מאוחדת מתקיימים הליכים משפטיים, חוקקו חוקים והוצאו צווים הנוגעים לפעילות חברה זו.

הנהלות החברות הנ"ל, בהתבסס על חוות דעתם של יועציהן המשפטיים אינן יכולות להעריך את סכום החשיפה בגין התביעות והנושאים הנ"ל, אם בכלל, ולכן לא נכללו כל הפרשות בנדון בדוחות הכספיים של החברה לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלה.

(2) לצורך קיום פעילות של חברה כלולה של החברה לישראל, תלויה החברה המאוחדת בקבלת שירותים מחברות תשתית ומספקי גז טבעי.

(י) ביום 26 באפריל 2009 התקבלה בבנק קביעה של הממונה על ההגבלים העסקיים לפי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, לפיה בין הבנק לבין בנק הפועלים, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, התקיימו הסדרים כובלים שעניינם העברות מידע הנוגע לעמלות, וזאת מראשית שנות ה-90 ועד

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. המדובר בקביעה אזרחית המהווה ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי. הבנק הגיש ערר על קביעה זו. ביום 22 בפברואר 2011, הוגשה תגובת הממונה לערר. בין הצדדים התנהל הליך גישור שלא עלה יפה. ביום 29 ביולי 2012 התקבל בבנק מכתבה של רשות ההגבלים העסקיים לפיו הממונה על ההגבלים העסקיים שוקל לפרסם קביעה משלימה ביחס להעברות מידע שפורטו בתגובת הממונה לערר אולם נמחקו ממנה לפי בקשת הבנקים, לפיה היוו העברות מידע אלו הסדרים כובלים. לבנק ניתנה האפשרות להביא בפני הממונה את עמדתו בטרם יקבל הממונה החלטה אם לפרסם קביעה משלימה כאמור. בשלב זה, לא ניתן להעריך את השלכות הקביעה.

(יא) רשויות ארצות הברית ("הרשויות האמריקאיות") מנהלות חקירות רבות היקף נגד בנקים זרים בקשר עם פעילות הבנקים מול לקוחות שהינם נישומי מס בארצות הברית ("הלקוחות האמריקאים"), בחשד להפרה של הדין האמריקאי. במסגרת חקירות, כאמור, שמתנהלות גם כנגד הקבוצה, הוציאו הרשויות האמריקאיות וממשיכות להוציא צווים שונים לקבלת מידע ומסמכים בעניין הלקוחות האמריקאים וכן זומנו לקוחות ועובדים לשעבר של בנקים הנמנים על הקבוצה, לצורך מתן עדות ומסמכים בקשר עם הלקוחות האמריקאים ושירותים בנקאיים שניתנו להם על ידי הקבוצה. הקבוצה משתפת פעולה עם הרשויות האמריקאיות במסירת מידע ובהליכים הפרוצדוראלים הדרושים, הכל לפי המותר על פי דין. כמו כן ובנוסף, הקבוצה מבצעת בדיקה של הנושא על ידי גומרים חיצוניים שנשכרו על ידה לצורך כך. גורמים חיצוניים אלו ממשיכים בבדיקתם.
בשלב זה הבדיקה טרם הסתיימה.
לאחר בדיקות נוספות שנערכו ביוזמת הבנק, הבנק החליט לבצע הפרשה בסך של כ-340 מיליון ש"ח.
ההפרשה נועדה לכסות הוצאה שעלולה להיגרם לקבוצה כתוצאה מהחקירות שמנהלות הרשויות האמריקאיות בעניין הלקוחות האמריקאיים. הפרשה זו כוללת גם הוצאות יועצים ונתוני שירות חיצוניים בקשר עם ביצוע החקירות.
לאור העובדה שאין וודאות באשר לסכום ההוצאה שצפוי להיגרם לקבוצה בעניין זה, קיימת אפשרות שההוצאה הסופית תהיה גבוהה משמעותית. כמו כן, אין בהפרשה זו משום הודאה בטענה כשלהי שעלולה לעלות כנגד הקבוצה על ידי הרשויות האמריקאיות.

(יב) בחודש מרס 2012 הוגש כתב אישום נגד לאומי רומניה ונגד חברי ועדת האשראי של לאומי רומניה, בעניין פעולה בחשבון לקוח, אשר לטענת התביעה הכללית ברומניה נעשתה שלא כדין. כתב האישום הוגש בעקבות תלונת הלקוח אשר טוען כי נגרם לו נזק עקב פעולת הבנק (סכום הנזק הנטען איננו מהותי). ביום 28 בנובמבר 2012, קבל בית המשפט ברומניה את הטעונים של בנק לאומי רומניה על כך שלא הייתה סמכות לתביעה הכללית ברומניה להגיש כתב האישום נגדו ונגד עובדים/מנהלים מסוימים בו, והחליט להחזיר את התיק לתביעה הכללית לצורך ניסוח והגשה מחדש של כתב האישום. התביעה הכללית והמתלונן הגישו ערעורים על ההחלטה.

(יג) בחודש דצמבר 2012 התקבלה בלאומי רומניה הזמנה לבוררות (הליך "קדם משפטי" נדרש לפני הגשת תביעה) בקשר עם מכירת בנק יורום לבנק. לפי הנטען, הבנק חייב לגורמים שונים שהיו מעורבים במכירה סכומים שונים בסך כולל של כ-228 מיליון דולר ו-10 מיליון פרנקים שוויצריים.

באור 18א - מכשירים נגזרים ופעילות גידור

פעילות הקבוצה במכשירים נגזרים:

כללי

הפעילות הנ"ל כרוכה בנטילת סיכונים שהעיקריים בהם הינם:

- סיכון אשראי הנמדד על פי סכום ההפסד המירבי הצפוי אם הצד הנגדי לא יעמוד בתנאי העיסקה. לכיסוי הסיכון נדרשים ביטחונות מהלקוח בהתאם לסיכון הנובע מהעיסקאות. הביטחונות הנדרשים נכללים במסגרת הנדרש בגין סך כל חבות הלקוח. בעיסקאות הכוללות כתיבת אופציות הנסחרות בבורסה או קניה/מכירה של חוזים הנסחרים בבורסה, חייבים הלקוחות להפקיד לפחות את הביטחונות הנזילים הנדרשים על ידי אותן בורסות.
- סיכוני שוק כוללים סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית ומשינויים בשערי החליפין, במדד המחירים לצרכן ובשערי ניירות ערך. סיכוני השוק הנובעים מעיסקאות במכשירים נגזרים, הינם חלק מסך כל סיכוני השוק של המכשירים הפיננסיים. הפעילות במכשירים נגזרים מתבצעת במסגרת הגבולות המותרים לחשיפה לסיכוני שוק, כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריונים של חברות הקבוצה.
- סיכון נזילות הנובע מאי וודאות לגבי המחיר שהבנק יצטרך לשלם לכיסוי העיסקה. סיכון זה קיים בעיקר במכשירים אשר סחירותם, או סחירות נכס הבסיס, נמוכה. במסגרת הדרישות לביטחונות נלקח בחשבון סיכון זה.
- הפעילות הנ"ל אינה מתייחסת למכשירים נגזרים המשובצים (EMBEDDED) בפעילויות אחרות.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון

(א) היקף הפעילות

	31 בדצמבר 2012				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזים סחורות ואחרים
	שקל-מדד	אחר			
	(במיליוני ש"ח)				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים (א)					
חוזי Forward	-	-	1,525	-	-
Swaps	-	2,659	-	-	-
סך הכל	-	2,659	1,525	-	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם					
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	2,613	-	-	-
ב. נגזרים ALM (א) (ב)					
חוזי Futures	-	6,740	232	23,393	2,075
חוזי Forward	14,535	21,450	119,241	-	624
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
אופציות שנכתבו	-	2,470	7,048	7,038	614
אופציות שנקנו	-	2,470	7,048	7,038	614
חוזי אופציה אחרים					
אופציות שנכתבו	-	17,589	18,802	1,366	503
אופציות שנקנו	-	17,751	19,038	1,475	526
Swaps	704	224,499	22,405	6,509	427
סך הכל	15,239	292,969	193,814	46,819	5,383
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם					
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	129,033	-	-	-
ג. נגזרים אחרים (א)					
Swaps	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	-	-	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	-	-	-	-	187
חוזי החלפת מטבע חוץ Spot	-	-	8,219	-	-
סך הכל	-	-	8,219	-	187
סך הכל כללי	15,239	295,628	203,558	46,819	5,570

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(א) היקף הפעילות (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזים סחורות ואחרים
	שקל-מדד	אחר			
	(במיליוני ש״ח)				
(2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים (א)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	1	30	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	225	22	-	-
ב. נגזרים ALM (א) (ב)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	133	8,196	2,493	473	110
שווי הוגן ברוטו שלילי	297	7,926	3,726	481	105
ג. נגזרים אחרים (א)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-
ד. נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	2
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-

(א) למעט נגזרי אשראי.

(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(א) היקף הפעילות (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע חוץ	חוזים בגין מניות	חוזים סחורות ואחרים
	שקל-מדד	אחר			
	(במיליוני ש"ח)				
1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים (א)					
Swaps	-	3,241	-	-	-
סך הכל	-	3,241	-	-	-
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם					
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	3,078	-	-	-
ב. נגזרים ALM (א) (ב)					
חוזי Futures	-	1,354 (ג)	-	18,139 (ג)	1,175
חוזי Forward	11,598	16,691	138,561	-	1,098
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה					
אופציות שנכתבו	-	6	5,190	9,330	-
אופציות שניקנו	-	6	5,185	9,330	-
חוזי אופציה אחרים					
אופציות שנכתבו	15	18,127	34,910	1,023	720
אופציות שניקנו	-	14,938	30,234	1,038	681
Swaps	914	183,325	18,308	8,055	1,168
סך הכל	12,527	234,447	232,388	46,915	4,842
מזה: חוזי החלפת שיעורי ריבית (Swaps) בהם					
התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	91,476	-	-	-
ג. נגזרים אחרים (א)					
Swaps	-	-	-	-	-
סך הכל	-	-	-	-	-
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	-	-	-	-	-
חוזי החלפת מטבע חוץ Spot	-	-	12,490	-	-
סך הכל	-	-	12,490	-	-
סך הכל כללי	12,527	237,688	244,878	46,915	4,842

(א) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ Spot.
(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(ג) סווג מחדש.

באור 18ב- פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(א) היקף הפעילות (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזים סחורות
	שקל-מדד	אחר	חוץ	מניות	ואחרים
	(במיליוני ש"ח)				
2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים					
א. נגזרים מגדרים (א)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	9	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	195	-	-	-
ב. נגזרים ALM (א) (ב)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	103	6,648	4,449	284	80
שווי הוגן ברוטו שלילי	322	6,600	4,622	289	85
ג. נגזרים אחרים (א)					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-
ד. נגזרי אשראי					
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	-	-	-	-
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב					
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	-	-	-	-

(א) למעט נגזרי אשראי.
(ב) נגזרים המהווים חלק ממערך הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 18ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(ב) סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

	31 בדצמבר 2012					
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
	(במיליוני ש"ח)					
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (א)(ב)	**143**	**8,621**	**738**	**1**	**1,935**	**11,438**
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (ג)	**-**	**513**	**3**	**80**	**6,063**	**6,659**
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	**143**	**9,134**	**741**	**81**	**7,998**	**18,097**

	31 בדצמבר 2011					
	בורסות	בנקים	דילרים/ ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סה"כ
	(במיליוני ש"ח)					
יתרות מאזניות של נכסים הנובעים ממכשירים נגזרים (א)(ב)	132	7,258	479	-	3,704	11,573
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (ג)	-	672	1	64	4,130	4,867
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	132	7,930	480	64	7,834	16,440

(א) הבנק לא קיזז הסכמי התחשבנות נטו.

(ב) מתוך זה יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 11,438 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2011 - 11,573 מיליוני ש"ח).

(ג) סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.

באור 18ב- פעילות במכשירים נגזרים - היקף סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

(ג) פירוט מועדי פירעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

	31 בדצמבר 2012				
	עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
חוזי ריבית:					
שקל-מדד	**1,516**	**7,578**	**4,735**	**1,410**	**15,239**
אחר	**28,086**	**58,122**	**125,942**	**83,478**	**295,628**
חוזי מטבע חוץ	**121,092**	**60,489**	**8,300**	**13,677**	**203,558**
חוזים בגין מניות	**41,092**	**3,511**	**2,216**	**-**	**46,819**
חוזי סחורות ואחרים	**3,617**	**1,558**	**395**	**-**	**5,570**
סך הכל	**195,403**	**131,258**	**141,588**	**98,565**	**566,814**

	31 בדצמבר 2011				
	עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד חמש שנים	מעל חמש שנים	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
חוזי ריבית:					
שקל-מדד	2,810	5,209	3,558	950	12,527
אחר	17,522 (א)	50,184	84,988	84,994	237,688
חוזי מטבע חוץ	152,528	72,772	8,859	10,719	244,878
חוזים בגין מניות	41,427 (א)	4,876	612	-	46,915
חוזי סחורות ואחרים	3,774	632	436	-	4,842
סך הכל	218,061	133,673	98,453	96,663	546,850

(א) סווג מחדש.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

(1) כללי

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים על פי הנחיות המפקח על הבנקים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן במקרים אלה נאמד על פי הערך הנוכחי של תזרים המזומן העתידי המהוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הריבית בו היתה מבוצעת עסקה דומה ביום הדיווח. אומדן של השווי ההוגן מחושב באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הנכיון שהוא סובייקטיבי. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. בהנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים עשויים להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הקבוצה כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

(2) עיקרי השיטות וההנחות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

נכסים פיננסיים:

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור נכיון מתאים. יתרת האשראי מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזר הפעילות וכן לדרוג האשראי של הלווים. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) לפי בסיסי ההצמדה השונים. תקבולים אלה הוונו בשיעורי ריבית המשקפים את רמת הסיכון והמרווח הממוצע הגלומים באשראי באותה קטגוריה ואת תקופת האשראי.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות עיסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של יתרות חובה בחשבונות עו"ש, הוערך בהתאם לערך במאזן.
השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ריבית אלה משקפים את שיעורי הריבית הגבוהים ביותר המשמשים את הקבוצה בעיסקאות במועד הדיווח באותו מגזר.

בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הפגומים לשיעורי ריבית הנכיון. הבדיקה העלתה שתוספת של 1% לריבית הנכיון מפחיתה 30 מיליון ש"ח מאומדן השווי ההוגן של החובות הפגומים בסוף 2011.

שווי הוגן של יתרות עו"ש שסווגו כחובות פגומים חושב בהתאם לאומדן המח"מ שלהם ולפי שיעורי הריבית המירביים הנהוגים בבנק.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות והפרשות בגין הפסדי אשראי.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

פיקדונות בבנקים, ואשראי לממשלות - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם בוצעו עיסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך - ניירות ערך סחירים לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם סחירים, מניות לפי עלות ואגרות חוב לפי מודל המביא בחשבון את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים והמביאים בחשבון גם את ההסתברות לכשל וערך השוק.

התחייבויות פיננסיות:

פיקדונות הציבור - יתרת הפיקדונות מוינה למספר קטגוריות בהתאם למגזרי הפעילות, בסיסי ההצמדה ותקופות ההפקדה. בכל קטגוריה חושב התזרים של התשלומים העתידיים (קרן וריבית). תשלומים אלה הוונו בשיעורי ריבית המשקפים את שיעור הריבית הממוצע בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים מאותה קטגוריה לתקופה שנותרה עד לפרעון. חשבונות עובר ושב (עו"ש) ופיקדונות ללא זמן פרעון-היתרה במאזן נחשבת כאומדן של השווי ההוגן.

פיקדונות מבנקים ופיקדונות מממשלות השווי ההוגן נאמד בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי אומדן שיעורי הריבית שבהם הקבוצה עשויה לגייס פיקדונות דומים במועד הדיווח.

אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים - לפי שווי שוק או בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו הקבוצה מגייסת פיקדונות דומים, או יכולה להנפיק כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.

נכסים והתחייבויות פיננסיים אחרים:

מכשירים נגזרים:

מכשירים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק וכאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.

מכשירים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת במועד הדיווח והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי:

היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינם שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

	31 בדצמבר 2012				
	יתרה במאזן	שווי הוגן			
		רמה 1 (1)	רמה 2 (1)	רמה 3 (1)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	54,621	11,750	37,225	5,638	54,613
ניירות ערך (2)	56,408	40,458	13,102	2,848	56,408
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,435	-	1,435	-	1,435
אשראי לציבור, נטו	241,264	2,018	62,894	177,556	242,468
אשראי לממשלות	442	-	30	450	480
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,438	523	9,580	1,335	11,438
נכסים פיננסיים אחרים	1,244	399	-	845	1,244
סך כל הנכסים הפיננסיים	366,852 (3)	55,148	124,266	188,672	368,086
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	289,538	1,957	126,146	163,335	291,438
פיקדונות מבנקים	4,073	-	3,172	829	4,001
פיקדונות מממשלות	451	-	272	211	483
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	1,007	-	1,007	-	1,007
אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נידחים	27,525	22,616	390	7,330	30,336
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,762	503	11,787	472	12,762
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,451	399	-	7,026	7,425
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	342,807 (3)	25,475	142,774	179,203	347,452
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עיסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	283	-	-	283	283

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה באור ניירות ערך.

(3) מזה: נכסים והתחייבויות בסך 99,196 מיליון ש"ח ובסך 86,777 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 18ד ו-18ו.

באור 18ג - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

	31 בדצמבר 2011				
	יתרה במאזן	שווי הוגן			
		רמה 1 (1)	רמה 2 (1)	רמה 3 (1)	סך הכל
	(במיליוני ש"ח)				
נכסים פיננסיים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	53,044	9,717	39,233	4,018	52,968
ניירות ערך (2)	47,936	34,219	11,600	2,117	47,936
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	1,225	-	1,225	-	1,225
אשראי לציבור, נטו	241,320	1,600	68,285	172,036	241,921
אשראי לממשלות	448	-	49	429	478
נכסים בגין מכשירים נגזרים	11,573	437	7,571	3,565	11,573
נכסים פיננסיים אחרים	1,011	321	-	690	1,011
סך כל הנכסים הפיננסיים	356,557 (3)	46,294	127,963	182,855	357,112
התחייבויות פיננסיות					
פיקדונות הציבור	279,404	1,122	102,342	177,416	280,880
פיקדונות מבנקים	5,056	-	3,033	1,896	4,929
פיקדונות מממשלות	519	-	117	433	550
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	442	-	442	-	442
אגרות חוב, שטרי התחייבות					-
וכתבי התחייבות נידחים	29,999	20,660	5,016	5,844	31,520
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	12,069	440	10,970	659	12,069
התחייבויות פיננסיות אחרות	7,444	321	-	7,095	7,416
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	334,933 (3)	22,543	121,920	193,343	337,806
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים					
עיסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי	279	-	-	279	279

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשים במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך ראה באור ניירות ערך.

(3) מזה : נכסים והתחייבויות בסך 104,305 מיליון ש"ח ובסך 84,986 מיליון ש"ח, בהתאמה אשר היתרה במאזן שלהם זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן) או מהווה קירוב לשווי הוגן (מכשירים לתקופה מקורית של עד 3 חודשים לגביהם נעשה שימוש ביתרה במאזן כקירוב לשווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 18ד ו-18ו.

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן

(א) פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

	31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	(במיליוני ש"ח)			
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	20,965	2,033	-	22,998
אגרות חוב ממשלות זרות	6,261	182	11	6,454
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל	260	63	-	323
אגרות חוב מוסדות פיננסים בחו"ל	610	4,548	123	5,281
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	113	3,535	1,401	5,049
אגרות חוב אחרות בישראל	645	394	-	1,039
אגרות חוב אחרות בחו"ל	564	945	74	1,583
מניות זמינות למכירה	972	-	-	972
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה	30,390	11,700	1,609	43,699
ניירות ערך למסחר:				
אגרות חוב למסחר	9,885	1,402	-	11,287
מניות וקרנות נאמנות למסחר	183	-	-	183
סה"כ ניירות ערך למסחר	10,068	1,402	-	11,470
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית	27	7,613	690	8,330
חוזי מטבע- חוץ	31	1,795	619	2,445
חוזי מניות	209	131	14	354
חוזי סחורות ואחרים	60	41	12	113
פעילות בשוק המעוף	196	-	-	196
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	523	9,580	1,335	11,438
אחרים:				
אשראי ופקדונות בגין השאלות ניירות ערך	2,244	4	-	2,248
אחר	399	-	-	399
סה"כ אחרים	2,643	4	-	2,647
סך כל הנכסים	43,624	22,686	2,944	69,254

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

(א) פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	(במיליוני ש"ח)			
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית	27	8,267	154	8,448
חוזי מטבע- חוץ	10	3,322	318	3,650
חוזי מניות	209	153	-	362
חוזי סחורות ואחרים	60	45	-	105
פעילות בשוק המעוף	197	-	-	197
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	503	11,787	472	12,762
אחרים:				
פקדונות בגין השאלות ניירות ערך	1,957	21	-	1,978
אחר	399	142	-	541
סה"כ אחרים	2,356	163	-	2,519
סך כל ההתחייבויות	2,859	11,950	472	15,281

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

(א) פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	31 בדצמבר 2011 (א)			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	(במיליוני ש"ח)			
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
אגרות חוב ממשלת ישראל	18,361	1,414	-	19,775
אגרות חוב ממשלות זרות	3,451	214	10	3,675
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל	335	62	-	397
אגרות חוב מוסדות פיננסים בחו"ל	982	6,759	113	7,854
אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	372	1,335	737	2,444
אגרות חוב אחרות בישראל	172	432	-	604
אגרות חוב אחרות בחו"ל	407	775	72	1,254
מניות זמינות למכירה	1,006	-	-	1,006
סה"כ ניירות ערך זמינים למכירה	25,086	10,991	932	37,009
ניירות ערך למסחר:				
אגרות חוב למסחר	8,772	609	-	9,381
מניות וקרנות נאמנות למסחר	361	-	-	361
סה"כ ניירות ערך למסחר	9,133	609	-	9,742
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית	94	4,907	1,759	6,760
חוזי מטבע- חוץ	-	2,583	1,790	4,373
חוזי מניות	26	25	14	65
חוזי סחורות ואחרים	22	56	2	80
פעילות בשוק המעוף	295	-	-	295
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	437	7,571	3,565	11,573
אחרים:				
אשראי בגין השאלות ניירות ערך	1,600	-	-	1,600
אחר	321	-	-	321
סה"כ אחרים	1,921	-	-	1,921
סך כל הנכסים	36,577	19,171	4,497	60,245

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

(א) פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

	31 בדצמבר 2011 (א)			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	(במיליוני ש"ח)			
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
חוזי ריבית	95	6,715	298	7,108
חוזי מטבע- חוץ	2	4,148	361	4,511
חוזי מניות	26	44	-	70
חוזי סחורות ואחרים	22	63	-	85
פעילות בשוק המעוף	295	-	-	295
סה"כ התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	440	10,970	659	12,069
אחרים:				
פקדונות בגין השאלות ניירות ערך	1,122	44	-	1,166
אחר	321	177	-	498
סה"כ אחרים	1,443	221	-	1,664
סך כל ההתחייבויות	1,883	11,191	659	13,733

(א) סווג מחדש.

באור 18ד- פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)

(ב) פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

	31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)			
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	**-**	**-**	**2,012**	**2,012**
נכסים אחרים	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**-**	**-**	**2,012**	**2,012**

	31 בדצמבר 2011			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב -			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	סך הכל שווי הוגן
	(במיליוני ש"ח)			
אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	-	-	2,183	2,183
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך הכל	-	-	2,183	2,183

באור 18ה - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

	31 בדצמבר 2012								
	שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3								
	שווי הוגן לתחילת השנה	רווחים הפסדים נטו שממושו וטרם מומשו ונכללו : בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר בהון	רכישות	מכירות	סילוקים	העברות אל רמה 3 או ממנה	שווי הוגן ליום בדצמבר 31 2012	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 2012
	(במיליוני ש"ח)								
נכסים									
אגרות חוב זמינות למכירה :									
ממשלות זרות	10	-	-	1	-	-	-	11	-
מוסדות פיננסים בארץ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מוסדות פיננסים בחו"ל	113	2	10	-	-	(2)	-	123	10
MBS/ABS	737	81	96	873	(296)	(90)	-	1,401	160
אחרים בישראל	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אחרים בחו"ל	72	1	2	-	-	(1)	-	74	3
סה"כ אגרות חוב זמינות למכירה	932	84	108	874	(296)	(93)	-	1,609	173
מניות זמינות למכירה	-	-	-	-	-	-	-	-	-
אג"ח למסחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-
מניות למסחר	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים:									
חוזי ריבית	1,759	(1,047)	-	-	-	(58)	36	690	(384)
חוזי מטבע- חוץ	1,790	(1,347)	-	176	-	-	-	619	407
חוזי מניות	14	-	-	-	-	-	-	14	14
חוזי סחורות ואחרים	2	10	-	-	-	-	-	12	12
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	3,565	(2,384)	-	176	-	(58)	36	1,335	49
סך כל הנכסים	4,497	(2,300)	108	1,050	(296)	(151)	36	2,944	222
התחייבויות									
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:									
חוזי ריבית	298	(168)	-	-	-	-	24	154	(91)
חוזי מטבע חוץ	361	(43)	-	-	-	-	-	318	(43)
סך הכל בגין מכשירים נגזרים	659	(211)	-	-	-	-	24	472	(134)
סך כל ההתחייבויות	659	(211)	-	-	-	-	24	472	(134)

באור 18ה- שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

	31 בדצמבר 2011 (א)							
	שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3							
	שווי הוגן לתחילת התקופה	רווחים הפסדים נטו שממושו וטרם מומשו ונכללו : בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר בהון	רכישות	מכירות	סילוקים	העברות אל רמה 3 או ממנה	שווי הוגן ליום בדצמבר 31 2011	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 2011
	(במיליוני ש"ח)								
נכסים									
אגרות חוב זמינות למכירה :									
ממשלות זרות	18	-	-	-	(8)	-	-	10	(9)
מוסדות פיננסים בחו"ל	112	8	(4)	-	-	(3)	-	113	1
MBS/ABS	856	168	(133)	376	(468)	(62)	-	737	8
אחרים בישראל	21	7	-	-	-	(2)	(26)	-	-
אחרים בחו"ל	70	6	(2)	-	-	(2)	-	72	1
סה"כ אגרות חוב זמינות למכירה	1,077	189	(139)	376	(476)	(69)	(26)	932	1
נכסים בגין מכשירים נגזרים:									
חוזי ריבית	778	1,024	-	-	-	(47)	4	1,759	1,095
חוזי מטבע- חוץ	1,085	342	-	363	-	-	-	1,790	1,053
חוזי מניות	518	(504)	-	-	-	-	-	14	14
חוזי סחורות ואחרים	10	(8)	-	-	-	-	-	2	(3)
סה"כ נכסים בגין מכשירים נגזרים	2,391	854	-	363	-	(47)	4	3,565	2,159
סך כל הנכסים	3,468	1,043	(139)	739	(476)	(116)	(22)	4,497	2,160
התחייבויות									
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:									
חוזי ריבית	310	(13)	-	-	-	-	1	298	(37)
חוזי מטבע חוץ	762	(401)	-	-	-	-	-	361	86
חוזי סחורות	1	(1)	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל בגין מכשירים נגזרים	1,073	(415)	-	-	-	-	1	659	49
סך כל ההתחייבויות	1,073	(415)	-	-	-	-	1	659	49

(א) סווג מחדש.

באור 18ו - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

	שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח	ממוצע
נכסים	**(במיליוני ש״ח)**				
ני״ע זמינים למכירה					
איגרות חוב מגובי נכסים (ABS) או מגובי משכנתאות (MBS)	1,401	היוון תזרימי מזומנים	מרווח הסתברות לכשל שיעור פירעון מוקדם שיעור הפסד	95-778 bp 2%-6% 20% 40%-80%	229 bp 4.50% 20% 60%
נכסים בגין מכשירים נגזרים					
חוזי ריבית	117	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
חוזי ריבית	573	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
חוזי מט״ח	139	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
חוזי מט״ח	480	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
חוזים בגין מניות	14	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
חוזי סחורות ואחרים	12	היוון תזרימי מזומנים	סיכון צד נגדי לעסקה	0.22%-6.99%	3.61%
התחייבויות					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים					
חוזי ריבית	154	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%
חוזי מט״ח	318	היוון תזרימי מזומנים	ציפיות לאינפלציה	0%-1.8%	0.9%

באור 18ו - מידע בדבר רגישות מדידות השווי ההוגן לשינויים בנתונים

1. הנתונים הלא נצפים אשר שימשו במדידת השווי ההוגן של ניירות ערך מגובי נכסים או מגובי משכנתאות הם שיעור המרווח, ההסתברות לכשל, שיעור הפירעון המוקדם וחומרת ההפסד באירוע כשל. גידול/קיטון משמעותי בפרמטרים הלא נצפים, יבוא לידי ביטוי בשווי הוגן נמוך/גבוה באופן משמעותי.

2. הנתון הלא נצפה אשר שימש במדידת השווי ההוגן של נגזרים הינו שיעור האינפלציה החזוי. שינוי בשיעור האינפלציה החזוי ישפיע על השווי ההוגן של העסקות בהתאם לפוזיציה המדדית של הבנק בעסקות אלו. ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והבנק מתחייב לשלם את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יקטן (יגדל). ככל שתחזית האינפלציה תעלה (תרד) והצד הנגדי לעסקה מחוייב לשלם לבנק את הסכום הצמוד למדד, השווי ההוגן של העסקות יגדל (יקטן).

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו
סכומים מדווחים

השליטה בבנק

בנק בלא גרעין שליטה

ביום 19 במרס 2012 פורסם חוק הבנקאות (תיקוני חקיקה), התשע"ב-2012. החוק תיקן את חוק הבנקאות (רישוי), את פקודת הבנקאות ואת סעיף 37 לחוק ניירות ערך (להלן: "**התיקון**"). מטרתו העיקרית של התיקון הינה התאמת הדין למסגרת הפיקוח הנדרשת למקרה של תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה (תאגיד בנקאי אשר כל מחזיקי אמצעי השליטה בו אינם חייבים בהיתר לפי חוק הבנקאות), ובכלל זה הצעת דירקטורים, מינויים וכהונתם בתאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה.

ביום 23 במרס 2012, הסתיימה כהונתה של ועדת המניות של הבנק אשר הוקמה מכח חוק המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראת שעה), התשנ"ד-1993 (להלן: "**חוק המניות הבנקאיות**") ואשר הוסמכה לעשות שימוש מטעם המדינה ועבורה בזכויות ההצבעה מכוח החזקות המדינה בבנק. לאור התיקון, הרי שהחל מיום 24 במרס 2012 מוגדר הבנק, על פי הקבוע בדין, כבנק בלא גרעין שליטה ואין בעל מניות המוגדר כבעל שליטה בבנק.

משהפך הבנק לבנק בלא גרעין שליטה, הרי שמי שרשאי להציע לאסיפה הכללית מועמדים לבחירה כדירקטורים, הינם רק אלה: ועדה סטטוטורית שהוקמה במסגרת התיקון להצעה ולמינוי דירקטורים בתאגיד בנקאי; וכן בעל מניות המחזיק מעל 2.5% מאמצעי השליטה בבנק (כהגדרתו בתיקון- "מחזיק מהותי") או "חבר מחזיקים" של בעלי מניות. על מועמד לכהונת דירקטור בבנק לעמוד בשורה של תנאים, מגבלות וסייגים הקבועים בדין והמבטיחים כי אין לו זיקה לבנק ו/או לבעלי מניות המחזיקים מעל 2.5% מאמצעי השליטה בבנק. בנוסף, בעל מניות המחזיק מעל 1% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבנק חייב בדיווח לבנק ולמפקח על הבנקים על החזקותיו, והבנק חויב בדיווח לציבור על כל בעל מניות המחזיק מעל 2.5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבנק. חובת הדיווח לציבור תחול גם לגבי בעל מניות המחזיק יותר מ-1% ועד 2.5% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בבנק, אם בעל המניות הנ"ל הסכים לפרסום לציבור כאמור, ואם לא הסכים לכך, הוא לא יהיה רשאי לחבור לחבר מחזיקים לצורך הצעת מועמדים לכהונת דירקטורים לאסיפה הכללית.

החזקת מדינת ישראל במניות הבנק

מדינת ישראל הפכה לבעלת מניות בבנק ביום 31 באוקטובר 1993, מכוח הסדר המניות הבנקאיות וחוק המניות הבנקאיות. על פי הקבוע בחוק המניות הבנקאיות, העברת מניות הבנק למדינה ושימוש בזכויות מכוחן לפי חוק זה לא טעונים היתר לפי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

ביום 31 בדצמבר 2012 החזיקה המדינה ב-6.028% מההון המונפק וב-6.46% מזכויות ההצבעה בבנק.

בהתאם להוראות המניות הבנקאיות שבהסדר (הוראה שעה) (השימוש בזכויות ההצבעה המוקנות מכוח המניות בבנק לאומי לישראל בע"מ), התשע"ב-2012, אשר פורסמו ברשומות ביום 6 ביוני 2012, החל בתום תקופת כהונתה של ועדת המניות כאמור לעיל, ייעשה השימוש בזכויות ההצבעה המוקנות מכוח מניות הבנק בידי חברת נכסים מ.י. בע"מ.

בהתאם להוראות מתאר מיום 6 באפריל 2011 בדבר מכירת 0.43% מההון המונפק של הבנק על ידי המדינה לעובדי הקבוצה, הרי שבתקופת החסימה של המניות שנמכרו לעובדי הקבוצה וכל עוד שיעור החזקות המדינה בבנק עולה על 5%, ניתן ייפוי כוח בלתי חוזר למדינה להצביע מכוח המניות שנמכרו לעובדי הקבוצה כאמור, ולעשות שימוש בזכות למינוי דירקטורים מכוח המניות.

עסקות בעל עניין

ביום 18 באוקטובר 2012, נמסרה הודעה לבנק על ידי בעלי עניין בבנק, שלמה אליהו אחזקות בע"מ ואליהו חברה לבטוח בע"מ, הנשלטות על ידי מר שלמה אליהו (ביחד, "אליהו"), על כך שאליהו חברה לביטוח בע"מ מכרה

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

16,326,531 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.נ. כ"א של הבנק במכירה מחוץ לבורסה. לאחר מכירה זו, החזיקה אליהו בכ-8.49% מהון המניות של הבנק ("ההחזקות הישירות בבנק").

רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ ("מגדל" ו "עסקת מגדל" לפי העניין) על ידי אליהו:

ביום 29 באוקטובר 2012 מסרה אליהו לבנק הודעה בדבר השלמת עסקת רכישת השליטה במגדל ובהתאם על כניסתו לתוקף של ההיתר וכתב הנאמנות, כמפורט להלן.

בהמשך לדיווח שהתקבל מאליהו, אשר פורסם בדוח מיידי על ידי הבנק בתאריך 29 באוגוסט 2012 התקשר מר שלמה אליהו, השולט באליהו, בהסכם במסגרתו הוא אמור, בכפוף לקבלת אישורים רגולטוריים שונים, לרכוש (בעצמו ו/או באמצעות תאגידים בשליטתו) שליטה במגדל שהינה תאגיד מבטח ואשר לה ו/או לחברות בשליטתה החזקות במישרין ובעקיפין בבנק.

בהמשך לדיווח שהתקבל מאליהו, פרסם הבנק בתאריך 21 באוקטובר 2012 בדוח מיידי את פרטי כתב נאמנות והרשאה בלתי חוזר, על פיו, עם השלמת עסקת מגדל, תועברנה ההחזקות הישירות בבנק לנאמנות או תהיינה בכפוף לנאמנות ("כתב הנאמנות"). בנוסף, פרסם הבנק בדיווח מיידי ביום 24 באוקטובר 2012 את ההיתר שקיבלו מר שלמה אליהו וגב' חיה אליהו מבנק ישראל להחזקת אמצעי שליטה בבנק בשיעור של עד 13.49% מכל סוג של אמצעי השליטה, ולרבות ההחזקות הישירות בבנק ואחזקותיה של מגדל בבנק ("ההיתר").

בהתאם להוראות סעיף 5 להיתר, במהלך שתי תקופות הנאמנות כמפורט להלן, ההחזקות הישירות בבנק אינן מקנות זכות להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק וזכות להצביע בהן, וכן אינן מקנות זכות להציע מועמדים לכהונה כדירקטורים בבנק וזכויות אחרות המוקנות למחזיקים באמצעי השליטה הרלוונטיים. זאת, מלבד הזכות לדיבידנדים שיחולקו, אם וככל שיחולקו, על ידי הבנק, וכן הזכות לתמורה בגין מכירת אחזקות אליהו בבנק. לאור זאת, זכויות ההצבעה של בעלי מניות אחרים באסיפות הכלליות של הבנק תושפענה ותהיינה גבוהות יותר בפועל באופן יחסי.

עוד נקבע בהיתר ובכתב הנאמנות, כי במהלך תקופת הנאמנות הראשונה - עד לתום תקופה של שלוש שנים ממועד השלמת עסקת מגדל, יימכרו ההחזקות הישירות בבנק בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, אחד או יותר, בכפוף לקבלת היתר הנגיד על פי הדין, אם יידרש. ככל שלא יימכרו כל ההחזקות הישירות בבנק עד לאותו מועד, הן תימכרנה בדרך זו על ידי הנאמן עד תום תקופת הנאמנות השניה - תקופה של שנה אחת ממועד סיום תקופת הנאמנות הראשונה.

ביום 29 באוקטובר 2012, עם השלמת עסקת מגדל, הושלמה גם העסקה בין הבנק לבין אליהו להעמדת אשראי בסך 2 מיליארד ש"ח לאליהו למימון חלק מעסקת רכישת מניות השליטה במגדל.

באור 19 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

(א) יתרות על בסיס מאוחד

	31 בדצמבר 2012											
	בעלי עניין (ו)					צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק						
	בעלי שליטה		אנשי מפתח ניהוליים (א)		אחרים (ב)		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה	חברות בנות שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים (ג)
	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)
	(במיליוני ש"ח)												
נכסים:													
ניירות ערך (ה)	-	-	-	-	594	594	-	-	-	-	-	-	-
אשראי לציבור	2,016	2,016	29	29	-	-	-	-	-	319	369	1,800	2,523
השקעות בחברות כלולות (ה)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,222	2,303	-	-
נכסים אחרים	-	4	-	1	19	56	-	-	-	18	40	45	142
התחייבויות:													
פיקדונות הציבור	31	718	62	146	1,072	1,072	3	8	8	1,551	1,776	666	1,329
פיקדונות מבנקים	-	-	-	-	261	261	-	-	-	37	37	-	-
אגרות חוב ושטרי התחייבות	-	11	2	2	2,292	2,292	-	-	-	2	2	-	-
התחייבויות אחרות	-	15	1	1	227	227	-	-	-	122	122	76	93
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (ז)	-	2,046	18	19	152	283	-	-	-	31	46	676	685

(א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS24.

(ב) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(ג) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(ד) על בסיס היתרות לסופי החודשים.

(ה) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.

(ו) ביום 31 בדצמבר 2012 החזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק הינם ב- 185,510,497 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.

(ז) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באור 19 - בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

(א) יתרות על בסיס מאוחד (המשך)

	31 בדצמבר 2011											
	בעלי עניין (ו)						צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק					
	בעלי שליטה		אנשי מפתח ניהוליים (א)		אחרים (ב)		מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה		חברות בנות שלא אוחדו		חברות כלולות		אחרים (ג)	
	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)	יתרה ליום 31 בדצמבר	היתרה הגבוהה ביותר (ד)
	(במיליוני ש"ח)													
נכסים:														
ניירות ערך (ה)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	10
אשראי לציבור	-	-	1	1	-	-	20	-	-	-	155	160	3,193	3,876
הפרשה להפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	(15)	(58)
אשראי לציבור נטו	-	-	1	1	-	-	20	-	-	-	154	159	3,179	3,818
השקעות בחברות כלולות (ה)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,270	2,350	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	3	9	-	-	-	-	29	29	85	85
התחייבויות:														
פיקדונות הציבור	97	101	5	6	18	18	6	-	-	-	1,573	1,573	843	2,950
פיקדונות מבנקים	-	-	-	-	-	400	-	-	-	-	31	31	-	-
אגרות חוב ושטרי התחייבות	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	-	-	25	25	-	-	-	-	178	178	90	113
סיכון אשראי בסעיפים חוץ מאזניים (ז)	-	-	2	2	40	40	1	-	-	-	145	156	1,284	1,564

(א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS24.

(ב) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(ג) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(ד) על בסיס היתרות לסופי החודשים.

(ה) לפרטים ראה באור 3 ניירות ערך ובאור 6 השקעות בחברות כלולות.

(ו) ביום 31 בדצמבר 2012 החזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק הינם ב- 141,733,088 ש"ח ערך נקוב ממניות הבנק.

(ז) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

(ב) תמצית תוצאות עסקיות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

	2012						
	בעלי עניין				צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי		
	מחזיקי מניות						
	בעלי שליטה	אנשי מפתח ניהוליים (א)	אחרים (ב)	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	חברות בת (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים
	(במיליוני ש"ח)						
הכנסות ריבית נטו (ד)	**15**	**(1)**	**(18)**	**-**	**-**	**2**	**83**
הנכסות שאינן מריבית	**(27)**	**-**	**(184)**	**-**	**-**	**(25)**	**69**
מזה: דמי ניהול ושירותים	**3**	**-**	**6**	**-**	**-**	**-**	**12**
הוצאות תפעוליות ואחרות (ה)	**-**	**(72)**	**62**	**-**	**-**	**(16)**	**5**
סך הכל	**(12)**	**(73)**	**(140)**	**-**	**-**	**(39)**	**157**

	2011						
	בעלי עניין				צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי		
	מחזיקי מניות						
	בעלי שליטה	אנשי מפתח ניהוליים (א)	אחרים (ב)	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	חברות בת (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים
	(במיליוני ש"ח)						
הכנסות ריבית נטו (ד)	(5)	-	(11)	-	-	(13)	101
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	(1)
הכנסות שאינן מריבית	-	-	55	-	-	4	21
הוצאות תפעוליות ואחרות (ה)	-	(60)	(1)	-	-	(73)	(14)
סך הכל	(5)	(60)	43	-	-	(82)	107

	2010						
	בעלי עניין				צדדים קשורים המוחזקים ע"י התאגיד הבנקאי		
	מחזיקי מניות						
	בעלי שליטה	אנשי מפתח ניהוליים (א)	אחרים (ב)	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	חברות בת (שלא אוחדו)	חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת	אחרים
	(במיליוני ש"ח)						
הכנסות ריבית נטו (ד)	(2)	-	(6)	-	-	(11)	84
הנכסות שאינן מריבית	-	-	65	-	-	11	(21)
הוצאות תפעוליות ואחרות (ה)	-	(57)	-	-	-	(19)	(15)
סך הכל	(2)	(57)	59	-	-	(19)	48

(א) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS24.

(ב) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(ג) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

(ד) פרוט בסעיף (ד) להלן.

(ה) פרוט בסעיף (ג) להלן.

באור 19 - בעלי ענין וצדדים קשורים של הבנק והחברות המאוחדות שלו (המשך)

(ג) תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי ענין

	31.12.2012		31.12.2011		31.12.2010	
	אנשי מפתח ניהוליים		אנשי מפתח ניהוליים		אנשי מפתח ניהוליים	
	סך הטבות	מספרי מקבלי הטבות	סך הטבות	מספרי מקבלי הטבות	סך הטבות	מספרי מקבלי הטבות
	(מיליוני ש"ח)		(מיליוני ש"ח)		(מיליוני ש"ח)	
בעל עניין המועסק בתאגיד או מטעמו (א) (ב)	**57**	**24**	45	20	42	22
דירקטור שאינו מועסק בתאגיד או מטעמו (א)	**11**	**16**	12	18	11	17

(א) לא כולל הוצאות מס שכר.

(ב) מזה: הטבות עובד לזמן קצר 36 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 20 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 1 מיליון ש"ח (שנת 2011 - הטבות עובד לזמן קצר 31 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 9 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 5 מיליון ש"ח. שנת 2010 - הטבות עובד לזמן קצר 25 מיליוני ש"ח, הטבות לאחר סיום העסקה 14 מיליוני ש"ח, הטבות אחרות לזמן ארוך 3 מיליון ש"ח).

דירקטורים ונושאי משרה בוטחו על ידי הבנק במסגרת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות מוחזקות. פרמיית הביטוח הכוללת הסתכמה בסך 2,901 אלפי ש"ח (2011 – 3,001 אלפי ש"ח, 2010 – 3,531 אלפי ש"ח).

(ד) הכנסות ריבית, נטו בעיסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי ענין וצדדים קשורים

	2012		2011 (א)		2010 (א)	
	מאוחד	מזה: מחברות כלולות	מאוחד	מזה: מחברות כלולות	מאוחד	מזה: מחברות כלולות
	(במיליוני ש"ח)					
א) בגין נכסים						
מאשראי לציבור	**123**	**15**	135	7	101	9
ב) בגין התחייבויות						
על פיקדונות הציבור	**(24)**	**(12)**	(53)	(19)	(29)	(19)
על פיקדונות מבנקים	**(1)**	**(1)**	(10)	(1)	(7)	(1)
על התחייבויות אחרות	**(17)**	**-**	-	-	-	-
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	**81**	**2**	72	(13)	65	(11)

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת בדוח רווח והפסד.

באור 20 - הכנסות והוצאות ריבית

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש״ח)		
א. הכנסות ריבית (ב)			
מאשראי לציבור	**11,578**	12,137	10,662
מאשראי לממשלות	**21**	21	20
מפיקדונות בבנקים	**95**	208	147
מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**515**	663	363
הכנסות ריבית מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**45**	47	23
מאגרות חוב (ג)	**1,253**	1,207	1,274
סך כל הכנסות הריבית	**13,507**	14,283	12,489
ב. הוצאות ריבית (ב)			
על פיקדונות הציבור	**(4,441)**	(5,185)	(3,709)
על פיקדונות מממשלות	**(14)**	(22)	(29)
על פיקדונות מבנקים	**(58)**	(126)	(65)
על אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**(1,555)**	(1,813)	(1,695)
הוצאות ריבית על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו בהסכמי רכש חוזר	**(31)**	(30)	(19)
סך כל הוצאות הריבית	**(6,099)**	(7,176)	(5,517)
סך הכנסות ריבית, נטו	**7,408**	7,107	6,972
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית (ד)			
הכנסות ריבית	**-**	(6)	(6)
הוצאות ריבית	**(9)**	4	4
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב			
זמינות למכירה	**966**	967	1,047
למסחר	**287**	240	227
סה״כ כלול בהכנסות ריבית	**1,253**	1,207	1,274

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).
(ב) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.
(ג) כולל ריבית בגין איגרות חוב מגובות משכנתאות (MBS) בסך של 68 מיליוני ש״ח (2011 - 63 מיליוני ש״ח, 2010 - 62 מיליוני ש״ח).
(ד) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

באור 21 - הכנסות מימון שאינן מריבית

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש״ח)		
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר			
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים			
חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור (ב)	**6**	-	4
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM(ג)	**(690)**	1,057	(1,801)
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים	**(684)**	1,057	(1,797)
א.2. מהשקעה באגרות חוב			
רווחים ממכירת אג״ח זמינות למכירה	**313**	315	271
הפסדים ממכירת אג״ח זמינות למכירה	**(22)**	(50)	(9)
סך הכל מהשקעה באג״ח	**291**	265	262
א.3. הפרשי שער, נטו	**597**	(1,482)	1,752
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות			
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה	**81**	86	71
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה (ד)	**(171)**	(312)	(30)
רווח ממכירת מניות חברות כלולות	**24**	-	181
דיבידנד ממניות זמינות למכירה	**54**	74	174
סך הכל מהשקעה במניות	**(12)**	(152)	396
סך כל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**192**	(312)	613
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר (ה)			
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	**11**	7	15
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג״ח למסחר, נטו (ו)	**229**	176	(154)
רווחים שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו (ז)	**10**	137	1
דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר	**2**	3	-
סך הכל מפעילויות מסחר (ח)	**252**	323	(138)

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

(ב) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(ג) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול נכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(ד) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 160 מיליוני ש״ח (2011 - 271 מיליוני ש״ח, 2010 - 1 מיליוני ש״ח).

(ה) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

(ו) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) בסך של 192 מיליוני ש״ח (בשנים 2011 ו- 2010 (36) ו- (19) מיליוני ש״ח בהתאמה), הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

(ז) מזה חלק הרווחים (ההפסדים) בסך של 12 מיליוני ש״ח (בשנים 2011 ו-2010 (1) ו- (11) מיליוני ש״ח בהתאמה), הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.

(ח) להכנסות ריבית מהשקעה באגרות חוב למסחר ראה באור 20.

באור 22 - עמלות

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש״ח)		
ניהול חשבון (ד)	**868**	837	847
הפרשי המרה	**298**	287	293
טיפול באשראי	**358**	368	337
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים (ב)	**185**	197	188
פעילות סחר חוץ	**129**	126	127
פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסויימים	**835**	793	872
כרטיסי אשראי	**864**	856	818
דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים וביטוח דירות	**42**	41	49
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**37**	41	45
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים (ג)	**51**	53	55
עמלות מעסקי מימון	**425**	414	390
עמלות אחרות	**107**	103	108
סך כל העמלות התפעוליות	**4,199**	4,116	4,129

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).
(ב) בעיקר דמי הפצה של קרנות נאמנות.
(ג) בעיקר תפעול קופות גמל.
(ד) סווג מחדש.

באור 23 - הכנסות אחרות

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש״ח)		
רווח ממימוש נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים	**1**	2	1
רווחים מקופות לפיצויים	**95**	-	70
רווח הון ממכירת בניינים וציוד	**6**	2	6
הפסדי הון ממכירת בניינים וציוד	**(4)**	-	-
אחרות, נטו (ב)	**33**	44	86
סך כל ההכנסות האחרות	**131**	48	163

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

(ב) סווג מחדש.

באור 24 - משכורות והוצאות נלוות

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש״ח)		
משכורות	**3,025**	2,949	2,945
פרישה מוקדמת (ב)	**323**	-	-
פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, חופשה ומענק יובל	**729**	682	652
הוצאה (הכנסה) הנובעת מעסקאות תשלום מבוסס מניות	**-**	13	(24)
ביטוח לאומי ומס שכר	**655**	618	621
הוצאות נלוות אחרות	**217**	199	188
השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	**341**	600	304
סך כל המשכורות וההוצאות הנלוות	**5,290**	5,061	4,686
מזה: משכורות והוצאות נלוות בחו״ל	**642**	590	519

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

(ב) הוצאות בקשר עם הקדמת פרישת עובדים במסגרת תכנית לשינוי מבני בבנק.

באור 25 - הוצאות אחרות

	2012	2011	2010
	(במיליוני ש״ח)		
שיווק ופרסום	**267**	283	260
משפטיות, ביקורת חשבונות וייעוץ מקצועי	**321**	377	324
תקשורת: דואר, טלפון, משלוחים וכו׳	**171**	161	157
מחשב (א)	**240**	222	218
משרדיות	**79**	84	82
ביטוח	**21**	20	22
הדרכה	**19**	27	27
עמלות	**162**	136	122
הפסד בגין נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים	**12**	14	16
אחרות (ב)	**676** (ג)	250	376
סך כל ההוצאות האחרות	**1,968**	1,574	1,604

(א) הסעיף כולל הוצאות בגין מיקור חוץ ואינו כולל הוצאות הבנק בגין מחשב מאחר ומערך התפעול הינו חלק מהבנק והוצאותיו נרשמו וסווגו בסעיפי ההוצאות השונים.

(ב) לגבי שכר דירקטורים של הבנק הכלול בסעיף זה - ראה באור 19(ד).

(ג) כולל הוצאה בגין לקוחות אמריקאיים, כ-400 מיליון ש״ח - ראה באור 18(יא).

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח

(א) הרכב

	2012	2011	2010
	(במיליוני ש"ח)		
מסים שוטפים -			
בגין שנת החשבון	**1,400**	728	1,251
בגין שנים קודמות	**46**	(2)	58
סך כל המסים השוטפים	**1,446**	726	1,309
בניכוי שינויים במסים נדחים	**(635)**	(308)	(68)
הפרשה למסים על ההכנסה	**811**	418	1,241
מזה: הפרשה למסים בחו"ל	**74**	29	95
מסים נדחים			
יצירה והיפוך של הפרשים זמניים	**(586)**	18	(104)
שינוי בשיעור המס	**(49)**	(326)	36
סך כל המסים הנדחים	**(635)**	(308)	(68)

(ב) התאמה בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי בישראל החל על הבנק לבין ההפרשה למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח הרווח וההפסד:

	2012	2011	2010
שיעור המס הסטטוטורי החל על תאגיד בנקאי	**35.53%**	34.48%	35.34%
	(במיליוני ש"ח)		
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**656**	760	1,063
מס (חסכון מס) בגין:			
סכומים נוספים לקבל על חובות בעייתיים	**-**	-	(11)
הוצאות אחרות לא מוכרות	**171**	103	60
הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל	**2**	(106)	116
הכנסות חברות מאוחדות בארץ	**(25)**	(15)	(46)
הפרשי תיאום פחת והפחתות	**4**	15	(4)
הכנסות פטורות ובעלות שיעור מס מועדף	**(17)**	(20)	(18)
הפרשי עיתוי שלא נרשמו בגינם מסים נדחים	**(12)**	2	(13)
שינוי מסים נדחים עקב שינוי בשיעורי המס	**(49)**	(326)	36
מסים בגין שנים קודמות	**46**	(2)	58
אחר	**35**	7	-
הפרשה למסים על הרווח	**811**	418	1,241

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ביום 14 ביולי 2009 עבר בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010) התשס"ט-2009, אשר קבע, בין היתר, הפחתה הדרגתית של שיעור מס החברות עד ל-18% בשנת 2016 ואילך. בהתאם לתיקונים האמורים, שיעורי מס החברות שחלו בשנות המס 2010 ו-2011 היו 25% ו-24% בהתאמה.

ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסת את החוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה) - התשע"ב-2011. בהתאם לחוק בוטלה הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור מס חברות החל משנת 2012 ואילך עומד על 25%.

ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים)(תיקון) התשע"ב-2012, אשר עדכן את שיעור מס ערך מוסף, בגין מס שכר ומס רווח, כך שהועמד על 17% החל מיום 1 בספטמבר 2012. כתוצאה מהשינוי האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים, עלה בשנת 2012 משיעור של 35.34% לשיעור של 35.53%, ומשנת 2013 ואילך עלה לשיעור של 35.9%. כמו כן, שיעור מס השכר, אשר חל על מוסדות כספיים, עלה לשיעור של 17% לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש ספטמבר 2012 ואילך, וזאת במקום שיעור של 16% לשנת 2012 ו-15.5% לשנת 2013 ואילך.

כמו כן, ביום 13 באוגוסט 2012 פורסם החוק לצמצום הגירעון ולשינוי נטל המס (תיקוני חקיקה) התשע"ב-2012 (להלן :"החוק"). במסגרת החוק החל מינואר 2013 שיעור דמי הביטוח הלאומי הנגבה מהמעסיקים בגין חלק השכר העולה על 60% מהשכר הממוצע במשק, עלה מ-5.9% והועמד על 6.5%. כמו כן, שיעור זה יעלה בינואר 2014 ובינואר 2015 לשיעור של 7% ו-7.5% בהתאמה.

המיסים השוטפים לתקופות המדווחות בדוחות כספיים אלו מחושבים בהתאם לשיעורי המס, כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל.

יתרות המיסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2012 חושבו בהתאם לשיעורי המס כפי שנקבעו בחוקים כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך.

השפעת השינוי בשיעור המס על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2012 מתבטאת בגידול יתרת נכס מיסים נדחים בסך 35 מיליוני ש"ח, כנגד הפרשה למיסים.

(ג) ביום 26 בפברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - חוק התיאומים). התיקון מגביל את תחולת החוק לשנות המס 1985-2007 וקובע הוראות מעבר לגבי תום התחולה.

(ד) לבנק הוצאו שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2007. לחברות המאוחדות העיקריות שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2008.

(ה) בתיקון מס' 11 לחוק התיאומים נקבע, בין השאר, שעל כלל הנישומים עליהם חל התיקון לשלם מס על רווחים מניירות ערך הנסחרים בבורסה במועד המימוש. תחולת התיקון משנת 1999 ועד לשנת 2007.

לדעת שלטונות המס והבנקים, מיסוי ניירות ערך על בסיס מימוש, אינו תואם את אופי פעילותם של מוסדות פיננסיים.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

לאור זאת העבירו שלטונות המס לבנקים בתאריך 6 ביוני 1999 טיוטת הצעה לתיקון סעיף 6 לחוק הנ״ל, לפיה המוסדות הכספיים ימוסו על בסיס עליית ערך של ניירות הערך וזאת בהתאם לדרך הצגתם של ניירות הערך בדוחות הכספיים של המוסדות הפיננסיים.

למרות הגבלת תחולת חוק התיאומים, כאמור לעיל, הבנק, בתיאום עם שלטונות המס, ממשיך לפעול על בסיס הצעת החוק, וההפרשות למס נערכו בהתאם.

(ו) לחברות מאוחדות מסוימות הפסדים וניכויים אחרים שנתבעו לצורך מס ושבגינם לא נכלל במאזן חיסכון המס בעתיד המסתכם בחברות המאוחדות בסך כ-65 מיליוני ש״ח (31 בדצמבר 2011 כ-139 מיליוני ש״ח). ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ולחברות המאוחדות בהן נרשמו הסכומים תהיה הכנסה חייבת במס. מסים נדחים לא הוכרו בגין פריטים אלה כיוון שלפי הערכת הקבוצה, אין זה צפוי כי תהיה בעתיד הכנסה חייבת שכנגדה ניתן יהיה לנצל הטבות המס.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

(ז) א. להלן מרכיבי המסים הנדחים לקבל והעתודה למסים נדחים:

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011	**31 בדצמבר 2012**	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש"ח)		שיעור המס הממוצע באחוזים	
מיסים נדחים לקבל				
מהפרשה להפסדי אשראי	**1,020**	916	**37%**	36%
מהפרשה לחופשה ולמענקים	**325**	312	**36%**	35%
מעודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	**1,586**	1,373	**36%**	35%
מריבית שלא נזקפה להכנסות השנה	**70**	74	**39%**	38%
מניכויים מועברים לצורך מס	**70**	61	**40%**	32%
מפעילות בחו"ל	**3**	-	**36%**	0%
מהתאמת נכסים לא-כספיים בני פחת	**23**	32	**17%**	20%
אחר - מנכסים לא כספיים	**66**	54	**22%**	23%
סך הכל	**3,163**	2,822		
עתודה למיסים נדחים				
מעודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	**-**	(2)	**0%**	30%
מניירות ערך	**(135)**	(91)	**32%**	37%
בגין השקעות בחברות מוחזקות	**(191)**	(168)	**15%**	10%
מהתאמת נכסים לא-כספיים בני פחת	**(279)**	(209)	**35%**	31%
אחר - מנכסים כספיים	**(22)**	(26)	**36%**	34%
אחר - מנכסים לא כספיים	**(82)**	(48)	**27%**	28%
סך הכל	**(709)**	(544)		
מיסים נדחים לקבל, נטו	**2,454**	2,278		
מיסים נדחים שנכללו: (א)				
בסעיף "נכסים אחרים"	**2,598**	2,396		
בסעיף "התחייבויות אחרות"	**(144)**	(118)		
מיסים נדחים לקבל, נטו	**2,454**	2,278		

(א) יתרות המסים הנדחים מוצגות במאזן המאוחד על פי סיווג היתרה נטו בספרי הבנק ובחברות המאוחדות.

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ב. התנועה בנכסי והתחייבות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה לחופשה ולמענקים	עודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	ריבית שלא נזקפה להכנסות השנה
	(במיליוני ש"ח)			
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2012	**916**	**312**	**1,371**	**74**
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	**82**	**6**	**184**	**(4)**
שינויים אשר נזקפו להון	**5**	**-**	**-**	**-**
השפעת השינוי בשיעור המס	**17**	**7**	**31**	**-**
צירופי עסקים	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012	**1,020**	**325**	**1,586**	**70**
נכס מס נדחה	**1,020**	**325**	**1,586**	**70**
יתרות הניתנות לקיזוז				
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012				
התחייבות מס נדחה	**-**	**-**	**-**	**-**
יתרות הניתנות לקיזוז				
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2012				

לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011

	הפרשה להפסדי אשראי	הפרשה לחופשה ולמענקים	עודף עתודה לפיצויים ולפנסיה על יעודה	ריבית שלא נזקפה להכנסות השנה
	(במיליוני ש"ח)			
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר 2011	203	257	987	79
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	64	(2)	208	(5)
שינויים אשר נזקפו להון	546	-	-	-
השפעת השינוי בשיעור המס	103	57	176	-
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011	916	312	1,371	74
נכס מס נדחה	916	312	1,373	74
יתרות הניתנות לקיזוז				
נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011				
התחייבות מס נדחה	-	-	(2)	-
יתרות הניתנות לקיזוז				
התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2011				

באור 26 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

ניכויים מועברים לצרכי מס	פעילות בחו"ל	ניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	אחרים מפריטים כספיים	אחרים מפריטים לא כספיים	סך הכל
61	-	(91)	(168)	(177)	(26)	6	2,278
9	9	316	(9)	(7)	4	(22)	568
-	(6)	(354)	-	(43)	-	-	(398)
-	-	(6)	(14)	-	-	-	35
-	-	-	-	(29)	-	-	(29)
70	3	(135)	(191)	(256)	(22)	(16)	2,454
70	3	-	-	23	-	66	3,163
							(565)
							2,598
-	-	(135)	(191)	(279)	(22)	(82)	(709)
							(565)
							(144)

ניכויים מועברים לצרכי מס	פעילות בחו"ל	ניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמות נכסים לא כספיים בני פחת	אחרים מפריטים כספיים	אחרים מפריטים לא כספיים	סך הכל
55	7	(179)	(162)	(111)	(26)	(16)	1,094
6	(7)	(248)	(6)	(66)	-	32	(24)
-	-	336	-	-	-	-	882
-	-	-	-	-	-	(10)	326
61	-	(91)	(168)	(177)	(26)	6	2,278
61	-	-	-	32	-	54	2,822
							(426)
							2,396
-	-	(91)	(168)	(209)	(26)	(48)	(544)
							(426)
							(118)

ג. מסים על הכנסה שהוכרו ישירות בהון:

	2012			2011			2010		
	לפני מס	הוצאת (הטבת) מס	נטו ממס	לפני מס	הוצאת (הטבת) מס	נטו ממס	לפני מס	הוצאת (הטבת) מס	נטו ממס
	סכומים מדווחים								
	(במיליוני ש"ח)								
התאמות מתרגום דוחות כספיים	-	6	(6)	-	-	-	-	-	-
רווחים (הפסדים) נטו בגין גידורי השקעות נטו במטבע חוץ	4	1	3	-	-	-	-	-	-
נכסים פיננסיים זמינים למכירה	1,067	354	713	(1,023)	(336)	(687)	235	76	159
רווח כולל אחר בגין כלולות	(20)	(2)	(18)	70	7	63	(97)	(11)	(86)
תשלומים מבוססי מניות	-	-	-	-	-	-	-	30	(30)
השפעת הוראת חובות פגומים	-	-	-	(1,960)	(584)	(1,376)	-	-	-
יישום הוראת IAS12	-	43	(43)	-	-	-	-	-	-
סך הכל מסים שהוכרו בהון	1,051	402	649	(2,913)	(913)	(2,000)	138	95	43

(ח) מסים נדחים חושבו בהתאם לשיעור המס הסטטוטורי שיחול על החברות בעת הניצול.

(ט) שינויים במסים נדחים בסך (398) מיליוני ש"ח נובעים בעיקר מרישום מס נדחה בגין תיקון יתרות פתיחה וני"ע זמינים למכירה שנזקפו לסעיפים נפרדים בהון העצמי (בשנת 2011 - 882 מיליוני ש"ח).

(י) על פי הסדר עם שלטונות המס מיום 14 באפריל 2005 רשאי הבנק לקזז החל משנת המס 2004 מחבות המס בישראל בגין רווחי חברת בת בחו"ל סכום מצטבר של עד 67 מיליון דולר או חבות המס בישראל, הנמוך מביניהם. הסכומים שטרם קוזזו מחבות המס ושבגינם לא נכלל במאזן חסכון במס בעתיד ליום 31 בדצמבר 2012 הינם כ-54 מיליון דולר. ניצול סכומים אלה בעתיד יתאפשר במידה ושיעור המס הכולל על הכנסות הבנק בישראל יהיה גבוה משיעור המס החל על חברת הבת בחו"ל.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים

תאור מגזרי הפעילות

הבנק בישראל מאורגן בחמישה קווי עסקים, הפועלים באמצעות חמש חטיבות בבנק, כאשר בראש כל חטיבה עומד חבר הנהלת הבנק. כל קו עסקים מתמחה במתן שרות למגזרי לקוחות (אחד או יותר) בעלי מאפיינים וצרכים דומים, כאשר התמחות זו מאפשרת מתן שרות מקצועי ברמה גבוהה. בנוסף, קיימות יחידות מטה הנותנות שירותים שונים לחטיבות העסקיות.

חברות הבנות בארץ ובחוץ לארץ שויכו בהתאם לאופי פעילותן ומאפייני לקוחותיהן לקו העסקים הרלוונטי בקבוצה.

מגזרי פעילות עיקריים

בהתאם להוראות בנק ישראל מגזר פעילות הוא מרכיב, אשר מתקיימים בו שלושה מאפיינים:

1. עוסק בפעילויות עסקיות אשר מהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות (כולל הכנסות והוצאות מעסקאות עם מגזרים אחרים בבנק).
2. תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים למגזר והערכת ביצועיו.
3. קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

להלן תיאור מגזרי הפעילות העיקריים שנקבעו על פי הוראות בנק ישראל בהתאם למאפיינים הנ"ל:

1. משקי בית - מתן שירותים בנקאיים למשקי בית ואנשים פרטיים.
2. עסקים קטנים - מתן שירותים בנקאיים לעסקים קטנים ולרשויות מקומיות.
3. בנקאות עסקית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הגדולות והבינלאומיות במשק בפעילותן בארץ ובעולם.
4. בנקאות מסחרית - מתן שירותים בנקאיים ופיננסיים לחברות הבינוניות (Middle Market) ולבעלי הענין בחברות אלה.
5. בנקאות פרטית - מתן שירותים ופתרונות פיננסיים מקומיים וגלובליים ללקוחות פרטיים תושבי ישראל ותושבי חוץ בעלי תיק נכסים כספיים גדול.
6. ניהול פיננסי ושוקי הון - פעילות הנוסטרו וחדרי עיסקאות ומתן שירותים ללקוחות המוסדיים ולמוסדות פיננסיים זרים. כולל את תוצאות הפעילות של ההשקעות בחברות הכלולות (ריאליות).
7. אחרים* - פעילות שלא הוקצתה למגזרים אחרים.

* במסגרת זו נכללו הפעילויות האחרות של הקבוצה אשר כל אחת מהן איננה מגיעה עד כדי מגזר בר רווח על פי הוראות המפקח על הבנקים.

הפעילות המגזרית כוללת בתוכה גם פעילות בינמגזרית, כמו שירותים שניתנים ללקוחות מגזר אחר וכן פעילות (הנובעת ממוצרים) כגון משכנתאות, כרטיסי אשראי,שוק ההון ונדל"ן.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

השיוך למגזר פעילות מסויים נעשה, על פי קריטריונים כמותיים וקריטריונים נוספים כגון היקף האובליגו כשמדובר בלקוחות עיסקיים, ועושר פיננסי כשמדובר בלקוחות פרטיים. קריטריונים כגון אופי הפעילות העסקית של תאגיד והיקף עסקיו כגון : מחזורי פעילות, היקפי סחר בינלאומי, עסקאות מורכבות ומיוחדות, פרויקטים מורכבים וליווי בניה, עשויים לשנות את השיוך המגזרי של לקוח מסוים.

כאמור לעיל, הבנק מאורגן בקווי עסקים, ומדיניותו היא לשייך, ככל שהדבר ניתן, את הלקוחות לקו העסקים/ מגזר הפעילות שאליהם הם מתאימים, על פי אופיים ופעילותם. עם זאת, יודגש כי השיוך המגזרי נקבע על פי המגזר שבו מנוהל חשבון הלקוח בפועל וכל עוד לא בוצעה הסגמנטציה בין המגזרים, דהיינו, כל עוד הלקוח אינו מקבל שירות מהמגזר אליו הוא אמור להיות משוייך, על פי הקריטריונים לעיל, השיוך אינו משתנה והתוצאות הכספיות בגין הלקוח נרשמות במגזר בו מנוהל חשבונו בפועל.

מערכת המדידה הפיננסית

לתמיכה ניהולית בפעילות לפי מגזרים קיימת בבנק מערכת תפעולית ניהולית של מרכזי רווח לפי קווי עסקים ובחתכים אחרים (מערכת "בחן").

מטרות המערכת:

- מדידת הרווחיות של מרכזי הרווח השונים.
- מדידת היקף הפעילות העסקית של מרכזי הרווח השונים בחתכים שונים.
- מדידת הביצועים לעומת היעדים בתכנית העבודה.
- אחידות בניתוח הפעילות העסקית.
- בקרה כוללת על הפעילות העסקית ועל הרווחיות מפעילות זו.
- הכוונת הסניפים והיחידות העסקיות האחרות להשגת יעדי הבנק ובכללם יעדי הרווחיות.
- כלי להקצאת משאבי הבנק באופן רציונאלי ועל בסיס עלות תועלת.
- בסיס להערכה ותגמול.

בסיס המערכת הקיימת בבנק הוא "מחסן הנתונים" המרכז את כל עיסקאות הבנק ובעזרת אינדקס מתאים מאפשר מיון וסיווג העיסקאות בין מרכזי הרווח השונים.

הנתונים שלהלן לגבי מגזרי הפעילות כוללים את נתוני הבנק על פי עקרונות מערכת "בחן" כפי שיוסברו להלן, ואילו נתוני המגזרים של חברות בנות בארץ וחברות בנות בחו"ל נלקחו מהדוחות הכספיים שלהן וכפי שהוגדרו על ידן.

במדידת הרווחיות של חברות בנות בחו"ל, נזקפים לרווח המימוני של השלוחות בחו"ל הפרשי השער לאחר השפעת המס, הנובעים ממימון ההשקעות בחברות בנות בחו"ל.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

הכנסות

הכנסות ריבית נטו
מרכז הרווח מזוכה בריבית המתקבלת מההלוואות שהעמיד או מחויב בריבית המשולמת לפיקדונות שגייס.

במקביל, מחויב מרכז הרווח נותן ההלוואה ומזוכה מרכז הרווח מקבל הפיקדון במחירי מעבר. מחירי המעבר נקבעים בדרך כלל על פי מחירי השוק בהתאמות מסוימות ומשקפים בדרך כלל תשואה חסרת סיכון או עלויות שוליות לגיוס מקורות באותו סוג הצמדה ומטבע ולתקופה דומה. השפעות הנובעות משינויים בהפרשי שער שקל/מט"ח, לרבות התאמות מתרגום של השלוחות בחו"ל וכן שינויים במדד המחירים לצרכן על עודפי השימושים ו/או מקורות מיוחסים בקבוצה למגזר הניהול הפיננסי. בשיטה המתוארת לעיל, מרכזי הרווח נושאים בסיכוני אשראי ואינם נושאים בסיכוני שוק.

חשבון הרווח והפסד של כל אחד מהמגזרים כולל גם את ההתחשבנות בגין ההון המוקצה למגזר. כל מרכז רווח מזוכה על ההון רובד1 שהוקצה לו בגין נכסי הסיכון לפי תשואה חסרת סיכון (risk free) ומחוייב בגין תוספת העלות על ההון רובד 2. בשיטה זו מזוכה ההון הפנוי המיוחס למגזר בריבית השווה לעלות השולית של גיוס מקורות בהתאם למגזר אותו הוא מממן או מושקע בשוק ההון. ההכנסות מניהול הנוסטרו נרשמות במגזר הניהול הפיננסי שוק ההון.

הוצאות בגין הפסדי אשראי, כולל הפרשה קבוצתית, נזקפות במרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח בהתאם להוראות בנק ישראל.

הכנסות שאינן מריבית
כל ההכנסות שאינן מריבית (הכנסות מימון שאינן מריבית, עמלות והכנסות אחרות) שהבנק גובה מלקוחותיו, ו/או מחברות בנות בגין שירותים שונים נזקפות לזכות מרכז הרווח שבו מתנהל חשבון הלקוח. הכנסות מניירות ערך נוסטרו, רווחי היעודה לפיצויים ודיבידנדים, שהבנק מקבל נזקפים במרכז הרווח של שוקי הון ניהול פיננסי.

הוצאות

ההוצאות מיוחסות לקווי העסקים (חטיבות הבנק) בהתאם לשיוך המגזרי של הלקוחות המטופלים באותם קווי עסקים.

במיעוט המקרים בהם מטפל קו עסקים במספר מגזרי פעילות, מיוחסות הוצאות קו העסקים למגזרים ולמוצרים הרלוונטיים על בסיס תמחיר פעולות רב מימדי.

התמחיר הינו מערכת בה מחושבת עלות הפעולה תוך התחשבות בסוג הפעולה, סוג הלקוח המבצע אותה והערוץ בה בוצעה הפעולה.

מדידת תשואה להון

במסגרת העמקת מדידת ביצועי היחידות והתאמתה למאפיני הסיכון היחודיים לכל יחידה, נמדדת התשואה להון סיכון (Return On Risk Adjusted Capital) - RORAC למגזרי הפעילות ותרומתן לרווח הקבוצה (Economic Value Added) - EVA, בהתחשב בעלות ההון על פי התשואה הרב שנתית שאושרה על ידי הדירקטוריון. הקצאת ההון לרכיבי הסיכון בין המגזרים נעשית בהתאם למאפייני הסיכון השונים הגלומים בכל מגזר, על פי עקרונות באזל 2.

החל משנת 2010 הקצאת הון נדבך 1 (בגין סיכוני אשראי,שוק ותפעוליים) הינה על פי באזל 2 הגישה הסטנדרטית - סיכוני אשראי בהתבסס על נכסי הסיכון המשוקללים ביחידות, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים (החל מיום 31 לדצמבר 2011) על פי שיטת המדידה הסטנדרטית.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

הון נדבך 2 מוקצה ליחידות בחתך מרכיביו השונים, על פי מודלים שנבנו בבנק.

עד סוף 2009 הון הסיכון הוקצה למגזרים השונים על פי חלקו היחסי של כל מגזר בסך נכסי הסיכון המשוקללים של קבוצת לאומי בהתאם להוראות באזל 1.

הרווח של מגזרי הפעילות מותאם להון הסיכון בכל מגזר. התשואה המותאמת לסיכון חושבה כיחס בין הרווח המותאם, להון המוקצה למגזר, המהווה חלק מהון הסיכון המוקצה (הון רובד 1, רובד 2 ויתרת ההון בגין תרחישי קיצון ועודפים).

לכל מגזר חושב הרווח בהתחשב בעלות הון הסיכון רובד 1 ורובד 2 שהוקצה לכל מגזר. ברמת הקבוצה הערך המוסף לבעלי המניות "EVA" הינו הרווח הנקי המתוקן כאמור פחות עלות ההון, על פי התשואה ארוכת הטווח הנדרשת על ההון, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון.

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים -	1,884	1,097	2,744	1,620	(122)	184	1	7,408
בינמגזרי -	915	(173)	(1,196)	(229)	472	198	13	-
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים -	1,622	551	613	523	611	834	20	4,774
בינמגזרי -	230	(44)	24	39	51	(245)	(55)	-
סך הכנסות	4,651	1,431	2,185	1,953	1,012	971	(21)	12,182
הוצאות בגין הפסדי אשראי	71	84	933	176	1	(29)	-	1,236
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,872	858	651	1,083	898	1,806	(68)	9,100
רווח (הפסד) לפני מסים	708	489	601	694	113	(806)	47	1,846
הפרשה למסים (הטבה)	236	167	204	248	32	(248)	172	811
רווח (הפסד) לאחר מיסים	472	322	397	446	81	(558)	(125)	1,035
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	2	-	-	-	-	(69)	-	(67)
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	474	322	397	446	81	(627)	(125)	968
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(27)	(3)	(5)	(2)	-	-	-	(37)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	447	319	392	444	81	(627)	(125)	931
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון)	9.6%	21.1%	4.3%	10.3%	8.3%	(18.3%)	(29.9%)	3.8%

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	87,317	20,788	76,624	51,196	13,315	111,951	6,188	367,379
מזה: השקעות בחברות כלולות	2	-	-	-	-	2,201	-	2,203
יתרה ממוצעת של התחייבויות	134,850	20,236	30,303	50,505	39,536	65,539	1,793	342,762
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	62,105	18,409	104,161	54,607	10,835	30,977	5,876	286,970
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	53,968	2,175	2,087	3,947	6,668	195	-	69,040
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	49,165	4,753	56,944	42,919	77,003	195,156	-	425,940
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	5,134	226	226	685	227	-	8	6,506
הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,677	739	1,484	1,070	97	7,211	14	12,292
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1,122	185	64	321	253	(6,829)	-	(4,884)
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	2,799	924	1,548	1,391	350	382	14	7,408

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 (א)

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים -	1,614	1,098	2,802	1,595	(81)	79	-	7,107
בינמגזרי -	987	(190)	(1,351)	(245)	493	292	14	-
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים -	1,811	548	506	1,046	473	(281)	72	4,175
בינמגזרי -	126	(52)	140	(461)	22	330	(105)	-
סך הכנסות	4,538	1,404	2,097	1,935	907	420	(19)	11,282
הוצאות בגין הפסדי אשראי	69	89	312	218	(31)	77	-	734
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,904	829	631	1,047	688	1,317	(75)	8,341
רווח (הפסד) לפני מיסים	565	486	1,154	670	250	(974)	56	2,207
הפרשה (הטבה) למיסים על הרווח	173	168	390	229	75	(421)	(196)	418
רווח (הפסד) לאחר המיסים	392	318	764	441	175	(553)	252	1,789
חלק הקבוצה ברווחים מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	148	-	148
רווח נקי (הפסד) לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	392	318	764	441	175	(405)	252	1,937
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	(2)	(4)	(1)	(2)	(9)	-	(46)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	364	316	760	440	173	(414)	252	1,891
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון)	8.7%	22.7%	9.3%	11.4%	22.0%	(10.1%)	70.1%	8.3%

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	80,419	19,465	77,596	49,894	11,248	97,642	5,551	341,815
מזה: השקעות בחברות כלולות	5	-	-	-	-	2,142	-	2,147
יתרה ממוצעת של התחייבויות	128,256	19,030	35,180	44,043	37,393	53,447	1,197	318,546
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	57,268	17,651	99,423	51,073	9,424	38,168	5,444	278,451
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	53,540	2,199	1,281	4,240	6,390	261	-	67,911
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	50,806	5,702	82,702	40,831	68,071	179,121	-	427,233
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	5,897	244	221	702	224	-	5	7,293
הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,443	716	1,387	1,037	107	7,990	16	12,696
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1,158	192	64	313	305	(7,619)	(2)	(5,589)
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	2,601	908	1,451	1,350	412	371	14	7,107

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

א. מידע על מגזרי פעילות (המשך)
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2010 (א)

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
הכנסות ריבית, נטו:								
מחיצוניים -	1,508	1,007	2,483	1,621	(149)	498	4	6,972
בינמגזרי -	675	(157)	(686)	(319)	525	(38)	-	-
הכנסות שאינן מריבית:								
מחיצוניים -	1,673	555	(340)	526	546	1,736	71	4,767
בינמגזרי -	330	(61)	943	35	(54)	(1,192)	(1)	-
סך הכנסות	4,186	1,344	2,400	1,863	868	1,004	74	11,739
הוצאות בגין הפסדי אשראי	169	147	(71)	341	8	(6)	(4)	584
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,703	795	616	1,035	725	1,072	15	7,961
רווח לפני מיסים	314	402	1,855	487	135	(62)	63	3,194
הפרשה (הטבה) למיסים	109	144	655	183	44	32	74	1,241
רווח (הפסד) לאחר מיסים	205	258	1,200	304	91	(94)	(11)	1,953
חלק הקבוצה ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות לאחר מסים של חברות כלולות לאחר השפעת המס	-	-	-	-	-	420	-	420
רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	205	258	1,200	304	91	326	(11)	2,373
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(28)	(1)	(2)	(1)	(4)	(3)	-	(39)
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	177	257	1,198	303	87	323	(11)	2,334
תשואה להון (אחוז הרווח מההון היחסי לפי חלק המגזר בנכסי הסיכון)	4.4%	18.9%	14.3%	8.1%	12.7%	7.9%	(2.5%)	10.3%

	מגזר משקי בית	מגזר עסקים קטנים	מגזר עיסקי	מגזר מסחרי	מגזר בנקאות פרטית	מגזר ניהול פיננסי	מגזר אחר	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)							
יתרה ממוצעת של נכסים	71,397	18,460	73,946	46,667	10,797	99,175	5,009	325,451
מזה: השקעות בחברות כלולות	8	-	-	-	-	1,944	-	1,952
יתרה ממוצעת של התחייבויות	123,480	16,929	33,291	38,418	39,429	49,272	1,601	302,420
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	52,946	17,125	92,380	48,391	9,174	37,775	4,892	262,683
יתרה ממוצעת של קרנות נאמנות וקרנות השתלמות	49,162	2,027	1,098	3,541	5,358	402	-	61,588
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	50,421	5,236	86,063	39,332	67,046	139,587	-	387,685
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	6,607	301	201	563	253	-	118	8,043
הכנסות ריבית נטו:								
מרווח מפעילות מתן אשראי	1,325	730	1,752	1,074	105	5,912	4	10,902
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	858	120	45	228	271	(5,452)	-	(3,930)
סך הכל הכנסות ריבית, נטו	2,183	850	1,797	1,302	376	460	4	6,972

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

באור 27 - מגזרי פעילות ואזורים גאוגרפיים (המשך)

ב. מידע על הפעילות לפי אזורים גאוגרפיים: (א)

31 בדצמבר 2012

	ישראל	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	אחרים	סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)								
סך כל ההכנסות (ב)	**10,600**	**702**	**407**	**343**	**24**	**72**	**34**	**1,582**	**12,182**
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**785**	**90**	**42**	**(18)**	**14**	**8**	**10**	**146**	**931**
סך כל הנכסים	**336,069**	**20,103**	**9,732**	**7,379**	**989**	**1,280**	**608**	**40,091**	**376,160**
אשראי לציבור נטו	**214,668**	**13,985**	**7,846**	**2,998**	**453**	**860**	**454**	**26,596**	**241,264**
פיקדונות הציבור	**256,216**	**16,336**	**7,332**	**6,484**	**2,010**	**680**	**480**	**33,322**	**289,538**

31 בדצמבר 2011 (ג)

	ישראל	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	אחרים	סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)								
סך כל ההכנסות (ב)	9,695	866	490	227	(71)	112	(37)	1,587	11,282
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	1,490	213	102	53	22	(21)	32	401	1,891
סך כל הנכסים	325,272	21,765	9,051	4,259	779	1,230	3,498	40,582	365,854
אשראי לציבור נטו	214,356	14,785	7,696	2,312	336	812	1,023	26,964	241,320
פיקדונות הציבור	245,948	16,783	5,683	4,960	2,069	726	3,235	33,456	279,404

31 בדצמבר 2010 (ג)

	ישראל	ארה"ב	בריטניה	שוויץ	לוקסמבורג	רומניה	אחרים	סך הכל מחוץ לישראל	סך הכל מאוחד
	(במיליוני ש"ח)								
סך כל ההכנסות (ב)	10,539	528	126	264	192	1	89	1,200	11,739
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	2,613	(94)	(29)	34	(4)	(181)	(5)	(279)	2,334

(א) הסיווג בוצע לפי מיקום המשרד.

(ב) הכנסות ריבית, נטו והכנסות שאינן מריבית.

(ג) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

באור 28 - פיקדונות מיועדים, אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש״ח)	
אשראים ופיקדונות מפיקדונות מיועדים		
סך הכל אשראי לציבור	**158**	220
פיקדונות מיועדים		
פיקדונות הציבור	**6**	8
פיקדונות מבנקים	**13**	24
פיקדונות הממשלה	**173**	278
סך הכל	**192**	310

באור 29 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק

(א) מאזן הבנק ליום 31 בדצמבר 2012

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש״ח)	
נכסים		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**49,438**	93,879
ניירות ערך	**49,475**	41,253
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	**1,435**	1,225
אשראי לציבור	**211,255**	154,385
הפרשה להפסדי אשראי	**(3,333)**	(2,777)
אשראי לציבור, נטו	**207,922**	151,608
אשראי לממשלות	**426**	440
השקעות בחברות מוחזקות	**13,513**	16,870
בניינים וציוד	**3,248**	3,154
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**11,308**	11,348
נכסים אחרים	**3,544**	2,943
סך כל הנכסים	**340,309**	322,720
התחייבויות והון		
פיקדונות הציבור	**274,482**	257,530
פיקדונות מבנקים	**7,066**	9,589
פיקדונות מממשלות	**260**	373
ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר	**951**	385
כתבי התחייבות נדחים	**6,822**	7,719
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**12,632**	11,860
התחייבויות אחרות	**13,175**	11,890
סך כל ההתחייבויות	**315,388**	299,346
הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**24,921**	23,374
סך כל ההתחייבויות וההון	**340,309**	322,720

באור 29 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

(ב) תמצית דוח רווח והפסד

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש"ח)		
הכנסות ריבית	**10,859**	11,552	9,771
הוצאות ריבית	**5,521**	6,201	4,501
הכנסות ריבית, נטו	**5,338**	5,351	5,270
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**1,069**	600	340 (ב)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**4,269**	4,751	4,930
הכנסות שאינן מריבית			
הכנסות מימון שאינן מריבית	**386**	(221)	251
עמלות	**2,769**	2,791	2,812
הכנסות אחרות	**110**	34	113
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**3,265**	2,604	3,176
הוצאות תפעוליות ואחרות			
משכורות והוצאות נלוות	**4,104**	3,921	3,656
אחזקה ופחת בניינים וציוד	**1,400**	1,313	1,201
הוצאות אחרות	**1,270**	964	950
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**6,774**	6,198	5,807
רווח לפני מסים	**760**	1,157	2,299
הפרשה למסים על הרווח	**430**	198	861
רווח לאחר מסים	**330**	959	1,438
חלק הבנק ברווחים, נטו מפעולות רגילות של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס	**601**	932	896
רווח נקי	**931**	1,891	2,334

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ראה באור 1(ד)(1).

(ב) מספרי השוואה של הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנת 2010 לא הוצגו מחדש בעקבות יישום ההוראות החדשות ואינם ברי השוואה לנתוני 2011 ו-2012.

באור 29 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

(ג) דוח על תזרימי המזומנים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012

	2012	2011 (א)	2010 (א)
	(במיליוני ש"ח)		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
רווח נקי לשנה	**931**	1,891	2,334
התאמות:			
חלק הבנק ברווחים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות בניכוי דיבידנד שהתקבל	**(497)**	(482)	(693)
אחר, נטו (כולל הפרשות להפסדי אשראי ולירידת ערך של ניירות ערך)	**12,797**	11,456	(5,732)
מזומנים נטו מפעילות שוטפת	**13,231**	12,865	(4,091)
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
רכישת מניות בחברות מוחזקות	**(66)**	(691)	-
שינוי במזומנים כתוצאה ממיזוג חברה מוחזקת	**(24,723)**	-	-
אחר	**(5,987)**	7,807	(3,260)
מזומנים נטו מפעילות השקעה	**(30,776)**	7,116	(3,260)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
הנפקת אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**-**	-	2,375
פדיון אגרות חוב, שטרי התחייבות וכתבי התחייבות נדחים	**(2,554)**	(149)	(372)
דיבידנד ששולם לבעלי המניות	**-**	(900)	(500)
אחר	**-**	(40)	359
מזומנים נטו מפעילות מימון	**(2,554)**	(1,089)	1,862
גידול (קיטון) במזומנים ושווי מזומנים	**(20,099)**	18,892	(5,489)
יתרת מזומנים לתחילת השנה	**65,684**	46,241	52,389
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים	**(125)**	551	(659)
יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	**45,460**	65,684	46,241

(א) סווג מחדש בעקבות יישום לראשונה של הוראות המפקח על הבנקים ראה באור 1(ד)(2).

ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2012	2011	2010
	(במיליוני ש"ח)		
ריבית שהתקבלה	**10,939**	10,649	9,186
ריבית ששולמה	**(5,798)**	(5,024)	(4,312)
דיבידנדים שהתקבלו	**136**	480	233
מסים על הכנסה ששולמו	**(785)**	(670)	(579)

באור 29 - תמצית הדוחות הכספיים של הבנק (המשך)

(ד) מידע על בסיס נתונים נומינליים היסטוריים לצרכי מס

	31 בדצמבר 2012	31 בדצמבר 2011
	(במיליוני ש״ח)	
סך כל הנכסים	**338,602**	320,801
סך כל ההתחייבויות	**315,321**	299,300
הון עצמי	**23,281**	21,501
רווח נקי (א)	**1,087**	1,871

(א) לא כולל רווחי (הפסדי) חברות כלולות כמתחייב לפי כללי חשבונאות מקובלים בישראל.

תמצית דוחות כספיים

של חברות מאוחדות

עיקריות

בנק לאומי ארה"ב
יושב ראש הדירקטוריון: ד. ברודט
מנהל כללי: א. אייל

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני דולרים)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**687**	873	פיקדונות	**4,546**	4,855
ניירות ערך	**698**	679	התחייבויות אחרות	**189**	218
הלוואות	**3,705**	3,827	שטרי הון	**90**	90
בניינים וציוד	**22**	16			
נכסים אחרים	**253**	285	אמצעים הוניים	**540**	517
סך כל הנכסים	**5,365**	5,680	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**5,365**	5,680

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני דולרים)

	2012	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	**133**	133
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**7**	9
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**126**	124
הכנסות תפעוליות ואחרות	**49**	43
הוצאות תפעוליות ואחרות	**137**	137
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	**38**	30
הפרשה למסים	**14**	10
רווח נקי	**24**	20

* Leumi Private Bank

יושב ראש הדירקטוריון: ג. מאור
מנהל כללי: א. זיידנברג

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני פר"ש)

		2012	2011		2012	2011
נכסים				**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים		**872**	236	פיקדונות מבנקים	**38**	94
הלוואות		**736**	569	פיקדונות וחשבונות אחרים	**1,577**	813
ניירות ערך		**260**	237	שטרי התחייבויות נדחים	**50**	50
נכסים אחרים		**34**	32	אמצעים הוניים ורזרבות	**237**	117
סך כל הנכסים		**1,902**	1,074	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**1,902**	1,074
סך השקעות לקוחות	(חוץ מאזני)	**5,565**	3,564			

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני פר"ש)

	2012	2011
הכנסות מריבית, נטו	**17**	22
הכנסות תפעוליות ואחרות	**66**	33
הוצאות תפעוליות ואחרות	**82**	50
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	**1**	5
הפרשה למסים	**1**	1
רווח נקי	**-**	4
דיבידנד ששולם	**-**	70

* עד ליום 3 בינואר 2012 שם הבנק היה בנק לאומי (שווייץ) לימטד

בנק לאומי (בריטניה) פי.אל.סי
יושב ראש הדירקטוריון: י. מינץ *
דירקטור מנהל כללי: ל. וייס

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ליש"ט)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**201**	146	פיקדונות	**1,235**	985
הלוואות	**1,298**	1,304	פיקדונות מבנקים	**150**	350
ניירות ערך	**102**	70	שטרי התחייבות נדחים	**84**	73
ציוד ומבנים	**6**	5	התחייבויות אחרות	**11**	12
נכסים אחרים	**7**	14	אמצעים הוניים	**134**	119
סך כל הנכסים	**1,614**	1,539	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**1,614**	1,539

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ליש"ט)

	2012	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	**38**	28
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**18**	(1)
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**20**	29
הכנסות תפעוליות ואחרות	**14**	15
הוצאות תפעוליות ואחרות	**28**	28
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	**6**	16
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	**1**	4
רווח נקי	**5**	12

* החל לכהן כיו"ר הדירקטוריון ביום 22 במאי 2012.

בנק לאומי (לוקסמבורג) ס.א.

יושב ראש הדירקטוריון: צ. איצקוביץ
מנהל כללי: ג. קרני

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני אירו)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**347**	478	פיקדונות הציבור	**397**	413
ניירות ערך	**29**	58	פיקדונות מבנקים	**29**	153
אשראי לציבור	**92**	68	התחייבויות אחרות	**5**	6
נכסים אחרים	**5**	7	סך כל ההתחייבויות	**431**	572
			אמצעים הוניים	**42**	39
סך כל הנכסים	**473**	611	סך כל ההתחייבויות וההון העצמי	**473**	611

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני אירו)

	2012	2011
רווח מפעולות מימון	**6**	6
הכנסות תפעוליות ואחרות	**6**	6
הוצאות תפעוליות ואחרות	**8**	7
רווח נקי	**4**	5

בנק לאומי רומניה ס.א.

יושב ראש הדירקטוריון: צ. איצקוביץ **
דירקטור מנהל כללי: ל. מיטרקי

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני רון) *

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**161**	306	פיקדונות	**614**	636
הלוואות	**775**	726	פיקדונות מבנקים	**304**	281
ניירות ערך	**186**	83			
ציוד ומבנים	**19**	18	התחייבויות אחרות	**8**	10
נכסים אחרים	**9**	5	אמצעים הוניים	**224**	211
סך כל הנכסים	**1,150**	1,138	סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**1,150**	1,138

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני רון) *

	2012	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	**49**	69
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**5**	77
רווח (הפסד) מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**44**	(8)
הכנסות תפעוליות ואחרות	**21**	17
הוצאות תפעוליות ואחרות	**55**	59
הפסד מפעולות רגילות	**10**	(50)
הכנסות מיסים	**3**	-
רווח נקי	**13**	(50)

* 1 רון = 1.1095 ש״ח.

** ביום 6 במרס 2013 התמנה מר יואל מינץ כיו״ר החברה.

בנק ערבי ישראלי בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ז. נהרי
מנהל כללי: ד. גיטר

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**1,467**	1,336	פיקדונות הציבור	**4,345**	3,892
ניירות ערך	**398**	571	פיקדונות מבנקים	**824**	1,056
אשראי לציבור	**4,147**	3,774	כתבי התחייבות נדחים	**157**	158
הפרשה להפסדי אשראי	**(54)**	(50)	התחייבויות אחרות	**251**	231
אשראי לציבור, נטו	**4,093**	3,723			
בניינים וציוד	**69**	62	סך כל ההתחייבויות	**5,577**	5,338
נכסים אחרים	**78**	68	הון	**527**	424
סך כל הנכסים	**6,104**	5,761	סך כל ההתחייבויות וההון	**6,104**	5,761

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	**283**	265
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**15**	7
רווח מפעולות מימון לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**268**	259
הכנסות תפעוליות ואחרות	**123**	114
הוצאות תפעוליות ואחרות	**233**	220
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	**159**	153
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	**55**	44
רווח נקי	**103**	109

* עד 31 במרס 2012 שימש מר ש. זוסמן כיו"ר הדירקטוריון.

לאומי קארד בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: ב. לדרמן *
מנהל כללי: ת. יסעור **

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**42**	58	אשראי מתאגידים בנקאים	**1,596**	1,338
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**8,780**	8,095	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי (ב)	**6,010**	5,723
הפרשה להפסדי אשראי	**(72)**	(69)	התחייבויות אחרות (ב)	**162**	161
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו	**8,708**	8,026	סך כל ההתחייבויות	**7,768**	7,222
השקעות בחברות כלולות ואחרות	**1**	4	הון	**1,232**	1,092
ציוד	**190**	175			
נכסים אחרים	**59**	51			
סך כל הנכסים	**9,000**	**8,314**	סך כל ההתחייבויות וההון	**9,000**	8,314

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011 (א)
הכנסות מעיסקאות בכרטיסי אשראי	**795**	789
הכנסות ריבית נטו	**156**	150
הכנסות אחרות	**3**	1
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**19**	15
הוצאות תפעול ואחרות (ב)	**688**	683
רווח לפני מיסים	**247**	242
הפרשה למסים על הרווח	**69**	65
רווח לאחר מיסים	**178**	177
חלק החברה ברווחים לאחר השפעת המס של חברות כלולות	**2**	-
רווח נקי	**180**	177

(א) בעקבות אימוץ לראשונה של הנחיות המפקח על הבנקים.
(ב) סווג מחדש.
(ג) סכומים הנמוכים מ 1 מיליון ש"ח.

* מיום 1 בינואר 2013 גב' תמר יסעור התמנתה ליו"ר דירקטוריון החברה
** מיום 1 בינואר 2013 מר חגי הלר התמנה למנכ"ל החברה.

לאומי פרטנרס בע"מ

יושב ראש הדירקטוריון: ד. צידון *
מנהל כללי: י. בלוך

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**68**	126			
ניירות ערך	**1,130**	1,076	התחייבויות אחרות	**22**	27
השקעה בחברות מוחזקות	**441**	410			
רכוש קבוע	**4**	4	שטרי הון	**1,154**	1,150
נכסים אחרים	**3**	7	הון	**473**	446
סך כל הנכסים	**1,646**	1,623	סך כל ההתחייבויות וההון	**1,649**	1,623

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011
הפסד מפעולות מימון	**(2)**	(5)
הכנסות תפעוליות ואחרות	**(42)**	(166)
הוצאות תפעוליות ואחרות	**33**	39
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	**(77)**	(210)
הפרשה למסים (הטבה) על הרווח מפעולות רגילות	**(3)**	(46)
הפסד מפעולות רגילות לאחר מסים	**(75)**	(164)
חלק החברה ברווחים נטו, מפעולות רגילות של חברות כלולות	**32**	56
הפסד	**(43)**	(108)

* החל לכהן כיו"ר הדירקטוריון ביום 1 ביולי 2012.

לאומי חברה למימון בע"מ
יושב ראש הדירקטוריון: מ. אייזנטל
מנהל כללי: ע. שלוסמן

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח) (א)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופיקדונות בבנקים	**20,851**	18,306	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	**20,693**	18,149
נכסים אחרים	**-**	1			
			הון	**158**	158
סך כל הנכסים	**20,851**	18,307	סך כל ההתחייבויות וההון	**20,851**	18,307

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011
רווח מפעולות מימון	**25**	20
הוצאות תפעוליות ואחרות	**5**	2
רווח מפעולות לפני מסים על ההכנסה	**20**	18
הפרשה למסים על ההכנסה	**8**	6
רווח נקי	**12**	12
דיבידנד ששולם	**-**	11

(א) הדוחות הכספיים נערכו על ידי החברה בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS).

לאומי ליסינג והשקעות בע"מ

יושב ראש הדירקטוריון: א. קצב
מנהל כללי: י. ויצמן

תמצית מאזן מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011		2012	2011
נכסים			**התחייבויות והון**		
מזומנים ופקדונות בבנקים	**379**	119	פקדונות מבנקים	**79**	168
			התחייבויות אחרות	**2**	4
אשראי לציבור	**658**	981	סך כל ההתחייבויות	**81**	171
נכסים אחרים	**12**	12	הון	**968**	941
סך כל הנכסים	**1,049**	1,113	סך כל ההתחייבויות וההון	**1,049**	1,113

תמצית דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח)

	2012	2011
רווח מפעולות מימון לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	**46**	58
הכנסות אחרות	**2**	2
ירידת ערך השקעה	**-**	(1)
רווח מפעולות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי	**48**	59
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**2**	3
רווח מפעולות לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**46**	
הוצאות תפעוליות	**10**	11
רווח מפעולות רגילות לפני מסים	**36**	45
הפרשה למסים על הרווח מפעולות רגילות	**9**	10
רווח נקי	**27**	35